ІСТОРІЯ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНСЬКОЇ РСР

АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНСЬКОЇ
РСР

АРХІВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРИ РАДІ МІНІСТРІВ УРСР
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ
І СОЦІАЛІСТИЧНОГО БУДІВНИЦТВА УРСР
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ АКАДЕМІЇ НАУК УРСР

ІСТОРІЯ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНСЬКОЇ РСР

1917—1937 рр.

Збірник документів і матеріалів у трьох томах

ВИДАВНИЦТВО «НАУКОВА ДУМКА»
КИЇВ — 1971

АРХІВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРИ РАДІ МІНІСТРІВ УРСР
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ І СОЦІАЛІСТИЧНОГО БУДІВНИЦТВА УРСР
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ АКАДЕМІЇ НАУК УРСР

ІСТОРІЯ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНСЬКОЇ РСР

ТОМ ТРЕТІЙ

Зміцнення і дальший розвиток колгоспного ладу на Україні

1933–1937 рр.

ВИДАВНИЦТВО «НАУКОВА ДУМКА»
КИЇВ — 1971

Третім томом «Історії колективізації сільського господарства Української РСР» завершується видання документального збірника з історії соціалістичної перебудови і технічної реконструкції сільського господарства УРСР, що були здійснені радянським народом під керівництвом Комуністичної партії за перші 20 років Радянської влади. В ньому вміщені документи і матеріали, які висвітлюють процес організаційно-господарського зміцнення колгоспів і розвиток колгоспного ладу на Україні в роки третьої п'ятирічки.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів і студентів вузів, лекторів, пропагандистів, партійних і радянських працівників, на колгоспний актив.

Редакційна колегія:
І. Х. ГАНЖА, Є. П. ШАТАЛІНА, І. Л. ШЕРМАН

Упорядники:
І. Х. ГАНЖА, В. Г. ПАНКРАТЬЄВА, Н. І. ТКАЧ, Є. П. ШАТАЛІНА, І. Л. ШЕРМАН

Рецензент
кандидат історичних наук *П. П. БАЧИНСЬКИЙ*

Редакція історичної та археологічної літератури
Зав. редакцією *Г. М. ТЕРЛЕЦЬКА*

1—8—1
23—70М

ВСТУП

В результаті успішного виконання першого п'ятирічного плану розвитку народного господарства СРСР з країни аграрної, дрібноселянської перетворився в країну індустріальну, високорозвинуту в техніко-економічному відношенні. У Радянському Союзі були споруджені гіганти чорної і кольорової металургії, машинобудівної і хімічної промисловості, електроенергетики, потужні шахти і рудники. Наростаючими темпами збільшувалося виробництво тракторів, автомобілів, комбайнів, інших складних сільськогосподарських машин.

Індустріалізація країни і технічне озброєння сільського господарства стали економічною основою об'єднання дрібних одноосібних селянських господарств у великі соціалістичні колективи, ліквідації на селі куркульства — останнього в країні експлуататорського класу, перетворення колгоспів у міцну опору соціалістичного будівництва. СРСР з країни дрібноселянської перетворився в країну найбільшого колективного землеробства. Історичне значення цієї перемоги полягало в тому, що «перехід радянського села до великого соціалістичного господарства означав **велику революцію в економічних відносинах, в усьому укладі життя селянства.** Колективізація назавжди визволила село від куркульської кабали, від класового розшарування, від розорення і злиднів» [1].

Поступове об'єднання основної маси трудового селянства у колгоспи, здійснення в роки першої п'ятирічки суцільної колективізації сільського господарства стали важливими етапами побудови соціалістичного суспільства.

Разом з тим для остаточної перемоги колгоспного ладу необхідно було запровадити в життя цілу систему заходів по організаційно-господарському зміцненню колгоспів, завершити технічну реконструкцію сільського господарства. Перед Комуністичною партією і Радянським урядом постало грандіозне і складне завдання: навчити вчорашніх одноосібників методам

---

[1] Програма Комуністичної партії Радянського Союзу. К., 1961, стор. 12.

колективного господарювання, прищепити їм навички додержання правил свідомої соціалістичної дисципліни, перевиховати їх у дусі колективізму і залучити до активної участі в соціалістичному будівництві. «*В артілі не завершується*,— вказував XVI з'їзд ВКП(б),— *а тільки починається справа* створення нової суспільної дисципліни, справа навчання соціалістичного будівництва»[2]. Комуністична партія вимагала завжди керуватися ленінським вченням, ленінськими принципами колгоспного руху. XVI з'їзд ВКП(б) вказував, що «антиленінською є всяка спроба перенесення на колгоспи організаційної системи управління радгоспами, бо *на відміну від радгоспу*, що є *державним* підприємством, створеним на кошти держави, колгосп є добровільним громадським об'єднанням селян, створеним *на кошти самих селян*, з усіма випливаючими звідси наслідками»[3].

Завдання полягало в тому, щоб знайти найдійовіші форми демократичного управління справами колгоспів з боку колгоспників, запровадити в сільськогосподарське виробництво соціалістичні принципи організації праці та її оплати, зміцнити артільну форму колгоспного руху. Нова суспільна дисципліна, високий рівень продуктивності праці могли бути досягнуті лише на основі дійсної самодіяльності та активності широких колгоспних мас. Необхідною умовою господарського зміцнення колгоспів була всебічна допомога — організаторська, матеріальна, фінансова — з боку Радянської держави і робітничого класу країни, а також підготовка колгоспних керівних кадрів, кадрів спеціалістів і механізаторів сільського господарства.

Вже в роки першої п'ятирічки були здійснені перші важливі заходи для організаційно-господарського зміцнення колгоспів. На полях 25,3 тис. сільськогосподарських артілей України, що об'єднували 69% селянських дворів та понад 80% їх посівних площ, працювало 25,6 тис. тракторів. У сільськогосподарському виробництві застосовувалися комбайни, вантажні автомобілі, складні сільгоспмашини. За роки першої п'ятирічки виробництво сільськогосподарських машин в республіці зросло більше ніж утричі і перевищило рівень 1913 р. у вісім разів. При безпосередній допомозі держави на Україні було підготовлено до 100 тис. трактористів, 4,2 тис. бригадирів тракторних бригад[4]. Хоча підготовка колгоспних кадрів набувала масового характеру, потреба у них продовжувала залишатися значною.

У колгоспному виробництві були здійснені перші кроки до організації постійних виробничих бригад, впровадження відрядної системи оплати праці, що грунтувалася на планах, нормах виробітку і розцінках робіт у трудоднях. Це сприяло підвищенню продуктивності праці, заінтересованості колгоспників у роз-

---

[2] КПРС в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК (далі КПРС в резолюціях...), т. III. К., 1954, стор. 59.

[3] Там же, стор. 51

[4] Історія Української РСР, т. II. К., 1967, стор. 276—279.

витку громадського господарства сільськогосподарських артілей. Проте в більшості колгоспів республіки знеосібка остаточно ще не була ліквідована. Важливим фактором в організаційно-господарському зміцненні колгоспів, у піднесенні їх виробництва стає соціалістичне змагання, ударництво.

Основне політичне завдання другої п'ятирічки полягало в зміцненні соціалістичної системи господарства, ліквідації капіталістичних елементів і цілковитому знищенні причин, що породжували класову нерівність і експлуатацію, у швидкому підвищенні матеріального добробуту і культурного рівня трудящих мас — свідомих і активних будівників соціалістичного суспільства. Це завдання могло бути здійснене лише на базі технічної реконструкції всього народного господарства, при умові оволодіння робітниками, колгоспниками новою технікою, новими машинами і новою технологією виробництва. Крім того, в сільському господарстві необхідно було завершити суцільну колективізацію, особливо в районах Полісся, де усуспільнення селянських дворів на кінець першої п'ятирічки не перевищувало 40%.

Найголовніше завдання в галузі сільського господарства полягало в політичному і організаційно-господарському зміцненні колгоспів, перетворенні їх у дійсно соціалістичні сільськогосподарські підприємства, що ведуть виробництво на високому технічному і агрикультурному рівні. Впровадження у життя всіх цих заходів створювало умови для швидкого збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, кращого забезпечення населення країни продуктами харчування, а промисловості — сировиною.

Для політичного і організаційно-господарського зміцнення колгоспів велике значення мали рішення об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б), який відбувся у січні 1933 р. В резолюції пленуму зазначалося, що «боротьба за дальше піднесення сільського господарства і завершення його соціалістичної перебудови є тепер найважливішим завданням партії» [5]. За рішенням пленуму при машинно-тракторних станціях, що стали організаторами системи усуспільненого господарства, і радгоспах створювалися політичні відділи.

Політвідділи мали розгорнути масово-політичну роботу на селі, забезпечити партійне керівництво організаційно-господарським зміцненням колгоспів і радгоспів, згуртувати колгоспників і всіх працівників сільського господарства навколо рішень партії щодо розвитку сільськогосподарського виробництва. «Вся масово-політична, організаційно-партійна і виховна робота політичних відділів МТС і радгоспів,— говориться в резолюції пленуму,— повинна бути спрямована на те, щоб остаточно паралізувати вплив класового ворога в колгоспі та радгоспі

---

[5] Документ № 2.

і добитися подолання дрібнобуржуазних пережитків і власницьких тенденцій вчорашнього одноосібника-власника, сьогоднішнього колгоспника»[6]. Пленум також визначив основні принципи організації і структуру політичних відділів.

Питання організаційно-господарського зміцнення колгоспів республіки були розглянуті на лютневому пленумі ЦК КП(б)У. Пленум зобов'язав обкоми КП(б)У закінчити до 1 березня 1933 р. добір керівних працівників для політичних відділів, підкресливши необхідність підійти до цієї важливої справи з особливою увагою[7]. У переважній більшості МТС республіки політвідділи були створені навесні 1933 р., а наприкінці того ж року вони розгорнули свою діяльність майже в усіх машинно-тракторних станціях. Для роботи в політвідділах МТС і радгоспів партія направила 4,5 тис. досвідчених комуністів.

Політвідділи МТС провели перебудову сільських партійних організацій за виробничим принципом, поставивши комуністів на головні ділянки колгоспного виробництва. Політичним відділам належить вирішальна роль у підвищенні ідейно-політичного рівня сільських комуністів, забезпеченні їх авангардної ролі на селі. Під керівництвом політвідділів сільські комсомольські організації стали бойовими помічниками партії. Вже в 1933 р. серед трактористів республіки було 38% комсомольців, а серед комбайнерів — 15,4%[8]. Тільки в Київській області в 1934 р. 295 комсомольців було обрано головами правлінь колгоспів, 2381 — бригадирами, завідуючими фермами, бухгалтерами і рахівниками[9]. Комсомольці виступали застрільниками ударної праці, кращої її організації. Вони створювали комсомольсько-молодіжні ланки, бригади косарів, конюхів тощо.

Політвідділи проводили велику роботу по вихованню колгоспного активу і згуртуванню його навколо партійних організацій. За даними 450 МТС, з часу створення політвідділів і до 15 листопада 1933 р. колгоспний актив зріс у 2,6 раза: з 84 774 до 229 205 чоловік. За цей рік на Україні було підготовлено 118 654 трактористи, механіки, шофери, комбайнери, або на 81,5% більше, ніж у 1932 р.[10]

Діяльність політвідділів МТС значно сприяла піднесенню політичної і виробничої активності жінок. При безпосередній участі працівників політвідділів з числа найкращих колгоспниць у 1934 р. було висунуто на керівну роботу в сільськогосподарських артілях 233 899 жінок (дані по 587 МТС), в тому числі: головами колгоспів — 241, членами правлінь — 9120, бригадирами — 2411, заступниками голів колгоспів — 7256, помічниками бригадирів — 36 090, завідуючими фермами — 2228, ланкови-

[6] Документ № 2.
[7] Документ № 6.
[8] Документ № 135.
[9] Там же.
[10] Там же.

ми — 173 419 жінок. У цьому ж році в колгоспах працювало 2270 трактористок, жінок-шоферів — 263, комбайнерів — 414, штурвальних — 187 [11].

Під керівництвом політвідділів у колгоспах і МТС розгорталося соціалістичне змагання, ударництво. У Вовчанській МТС Харківської області змагалися між собою 25 колгоспів, 75 бригад, 301 ланка, окремі колгоспники. Політичні відділи сприяли розгортанню як масово-політичної, так і культурної роботи на селі.

Здійснені політвідділами заходи по зміцненню колгоспів керівними кадрами, по підготовці механізаторів з числа колгоспників, велика партійно-масова і організаторська діяльність сприяли швидкому господарському піднесенню більшості сільськогосподарських артілей, розвитку в них землеробства, тваринництва, підсобних галузей виробництва. Цікавий фактичний матеріал про всебічну діяльність політичних відділів вміщено в довідці політсектора Наркомзему УРСР (документ № 135), а також у ряді інших документів збірника.

За успіхи у справі соціалістичної перебудови села, за велику масово-політичну і організаторську роботу серед колгоспного селянства, що забезпечила успішне виконання виробничих завдань колгоспами, радгоспами і МТС, група начальників політвідділів, директорів МТС і радгоспів 7 травня 1934 р. була нагороджена орденом Леніна, в тому числі по Україні 39 чоловік (з них два начальники політвідділів МТС Кримської АРСР). Крім того, орденом Леніна був нагороджений помічник начальника політвідділу по комсомолу Софіївської МТС Дніпропетровської області Дмитро Перевертайленко [12].

В роки другої п'ятирічки була остаточно завершена суцільна колективізація сільського господарства. XII з'їзд КП(б)У, який відбувся в січні 1934 р., у постанові «Про завдання колгоспного і радгоспного будівництва» вказував, що «в результаті успішного здійснення колективізації сільське господарство України замість мільйонів роздріблених дрібних селянських господарств нараховує тепер 24 тис. колгоспів, що об'єднують 72% бідняцьких і середняцьких господарств і 85% всієї орної землі» [13].

Найкращими агітаторами за перехід до колективного обробітку землі стають колгоспники — вчорашні одноосібники. Яскравим прикладом цього є лист колгоспника с. Володимирівка Якимівського району Дніпропетровської області С. М. Дудника до одноосібника Я. О Овечка. Розповівши про себе і свій колгосп, Степан Мусійович пише: «Колгоспний лад, Яків Олексійович, побідив, колективне життя і колективна праця багато краща, ніж одноосібна. Наш колгосп міцніє з року в рік. Немає

[11] Документ № 136.
[12] Документ № 127.
[13] Документ № 31.

другого кращого життя, чим колективного, другого шляху для бідняків, батраків і середняків немає» [14].

Дійовою агітацією за колгоспи, за вступ до них селян-одноосібників були практична діяльність, господарські досягнення передових артілей республіки, що свідчили про переваги колективного господарювання над індивідуальним. Колгосп «Новий світ» Лебединського району Харківської області у 1935 р. одержав понад 1,5 млн. крб. прибутку. Про заможне життя колгоспників цієї артілі розповіла газета «Вісті» [15]. Колгосп «Перше травня» с. Івановичі Київської області було створено в 1930 р., а вже на кінець 1933 р. колгоспники побудували чотири житлових будинки, корівник, телятник, свинарник, зерносховище, приміщення для сільгоспмашин, клуні, хмелесушарні та інші господарські будови. На трудодень вони одержали по 3,6 кг хліба [16]. Колгоспники артілі «3-й вирішальний» с. Гринчук Кам'янець-Подільського району вже в 1934 р. одержали на трудодень по 10 кг хліба [17].

За вирощування високих врожаїв, хороше господарювання, дострокове виконання всіх державних зобов'язань і вагомий трудодень кращі колгоспи були занесені на червоні дошки, до колгоспних книг пошани, про них писала центральна і місцева преса. До обласної колгоспної Книги пошани Одещини за добрі результати господарської діяльності 1934 р. занесено колгосп ім. Будьонного, його голова Макар Посмітний та ударники Феодосій Каршемлюк і Соня Черняк [18]. В багатьох колгоспах було одержано високі врожаї зернових і технічних культур. Так, у 1935 р. бригада Мазуренка з колгоспу ім. 1 Травня Яблунівського району Чернігівської області виростила врожай ячменю по 47,7 ц з га, бригада Воловолюка (колгосп ім. Косіора Барського району Вінницької області) — 47,5 ц з га озимої пшениці, бригада Кваші (колгосп «Зарванецький» Вінницького району) — 330 ц з га картоплі та багато інших [19].

Великий вплив на селян-одноосібників мали районні і обласні наради, зльоти, конференції представників передових колгоспів, їх листи та звернення до всіх сільських трудівників республіки. Особливо велику роль відіграли всесоюзні з'їзди колгоспників-ударників, що відбулися у 1933 і 1935 рр. Делегати цих з'їздів М. О. Посмітний, П. М. Ангеліна, М. С. Демченко та багато інших виступили організаторами високопродуктивної праці, зачинателями новаторського руху. Збільшився вступ селян до колгоспів під час обговорення і прийняття на місцях Примірного статуту сільськогосподарської артілі, а та-

---

14 Документ № 96.
15 Документ № 188.
16 Документ № 111.
17 Документ № 100.
18 Документ № 144.
19 Документ № 191.

кож видачі сільськогосподарським артілям державних актів на вічне і безкоштовне закріплення за ними землі.

На 1 липня 1936 р. у республіці було усуспільнено 95,2% селянських дворів [20], а через рік — на 1 липня 1937 р.— 96,1% [21]. За відомостями Наркомзему УРСР, на 1 січня 1938 р. на Україні було 27 340 колгоспів, які об'єднували 3713,7 тис., або 97,6% селянських господарств. Вони усуспільнювали 34 614,7 тис. га землі. В УРСР залишалося всього 90,5 тис. одноосібних селянських господарств [22]. Щодо розміру колгоспів, то 45,3% артілей мали до 100 дворів, 47,7% — від 101 до 300 і 7% — понад 300 дворів. В середньому на один колгосп припадало 1266 га землі, в тому числі 888 га орної [23].

Організаційно-господарське зміцнення колгоспів Української РСР проходило під безпосереднім керівництвом Комуністичної партії. ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У постійно дбали про зміцнення сільських партійних організацій, поліпшення керівництва колгоспно-радгоспним виробництвом, роботою МТС. Колгоспам України держава надала значну матеріально-грошову допомогу. Тільки в 1933—1934 рр. вони одержали понад 62 млн. пудів насіннєвої, продовольчої і фуражної позики [24]. В 1933 р. Раднарком УРСР відпустив сільськогосподарським артілям 21 млн. крб. на виробниче кредитування за цілевим призначенням [25]. Крім того, був виділений кредит в сумі 10,3 млн. крб. на придбання телиць безкорівними господарствами колгоспників [26]. Колгоспи одержали кошти для закупівлі сільгоспмашин, добрив, сортового насіння тощо. В лютому 1934 р. з сільськогосподарських артілей була списана заборгованість по зернопоставках 1933 р. [27]

За 1933—1937 рр. капітальні вкладення Радянської держави в соціалістичне сільське господарство становили 4586,1 млн. крб., в тому числі в колгоспний сектор — 2387,5 млн. і в МТС — 1329 млн. крб. [28] Капіталовкладення другої п'ятирічки перевищували витрати першої в 3,2 раза.

Державна матеріальна допомога забезпечувала створення на селі потужної матеріально-технічної бази, сприяла швидкому подоланню продовольчих і господарських труднощів, що мали місце у попередні роки. Селянство активніше включалось у

---

[20] Документ № 216.
[21] Документ № 261.
[22] Документ № 280.
[23] Там же.
[24] Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2297, арк. 46—47; документи № 9, 43.
[25] Документ № 16.
[26] Документ № 18.
[27] Документ № 33.
[28] Соціалістична перебудова і розвиток сільського господарства Української РСР (1917—1937 рр.), т. І. К., 1967, стор. 487.

боротьбу за організаційно-господарське зміцнення колгоспів, за піднесення сільськогосподарського виробництва.

Першочергове значення для зміцнення колгоспів мало їх технічне озброєння, яке здійснювалося головним чином через МТС. За роки другої п'ятирічки кількість МТС на Україні збільшилася з 592 в 1932 р. до 958 в 1937 р., тракторів у них — з 25,6 тис. до 67,2 тис., а потужність тракторного парку зросла в 4 рази. В останньому році другої п'ятирічки у МТС було 22,1 тис. зернових комбайнів, 18,4 тис. вантажних автомобілів [29]. Дальший розвиток матеріально-технічної бази МТС дав їм можливість обслуговувати майже всі колгоспи (97,7%), значною мірою механізувати в них основні трудомісткі процеси: підняття чистих парів — на 92%, весняну оранку — на 85, зяблеву оранку — на 71,6, сівбу і збирання зернових — на 40—45%.

Використання техніки і передової технології в колгоспному виробництві поліпшувало культуру землеробства, якість обробітку грунту, проведення сівби, збирання врожаю, зміцнювало структуру сівозмін. У республіці розширювалися посівні площі під більш трудомісткими технічними і кормовими культурами, поступово зростала врожайність основних сільськогосподарських культур, підвищувалася продуктивність праці. Виробництво зерна на один людинодень в колгоспах 1937 р. було в 3,2 раза вищим, ніж в одноосібних селянських господарствах 1923—1925 рр.

За роки другої п'ятирічки енергетичні ресурси МТС і колгоспів України зросли в 2,7 раза: з 1635,9 тис. до 4475,9 тис. *к с.*, а питома вага механічних ресурсів (трактори, комбайни, автомобілі, електродвигуни та ін.) — в 3,3 раза і становила в 1937 р. 69,8% [30].

На Україні збільшилася кількість сільських електростанцій. В 1937 р. їх налічувалося 1357 (в 1932 р.— 175), і вони виробляли 49 млн. *квт/год* [31]. Застосування електроенергії в колгоспному виробництві давало величезний ефект, але електрифікованих колгоспів і МТС було небагато (відповідно 3—4 і 30%).

Звичайно, ефективне використання машин, техніки, здійснення механізації виробничих процесів були можливі лише при наявності необхідної кількості сільських механізаторів, висококваліфікованих спеціалістів сільського господарства. В системі Наркомату земельних справ УРСР була створена мережа шкіл по підготовці бригадирів тракторних бригад, механіків і автомеханіків МТС, трактористів, комбайнерів, шоферів та інших

---

[29] Н. І. Ткач. За ленінським кооперативним планом. К., 1970, стор. 78.
[30] Соціалістична перебудова і розвиток сільського господарства Української РСР, т. І, стор. 437.
[31] Там же, стор. 447.

технічних кадрів. За 1934—1936 рр. для МТС підготовлено майже 250 тис. механізаторів, в тому числі понад 150 тис. трактористів, 23 тис. комбайнерів та їх помічників, 21 тис. шоферів [32]. Партія і Уряд здійснювали заходи по поліпшенню умов праці механізаторів, удосконаленню її організації шляхом створення постійних тракторних бригад, встановлення гарантованого мінімуму оплати. Підготовка і використання технічних кадрів проходили в умовах подолання великих перешкод та недоліків: не вистачало приміщень, літератури, викладачів, окремі земельні органи не приділяли належної уваги роботі шкіл механізаторів. Кількість спеціалістів сільського господарства — агрономів, ветлікарів, зоотехніків, ветфельдшерів, техніків-полеводів, яких готували вузи і технікуми, з року в рік збільшувалась, але в колгоспах їх не вистачало. Так, в середньому на одного агронома і техніка-полевода припадало майже п'ять колгоспів, а на зоотехніка і ветфельдшера — два колгоспи [33].

У роки колективізації була проведена велика робота по підготовці і вихованню організаторів колгоспного виробництва. В 1937 р. у сільськогосподарських артілях працювало близько 250 тис. голів колгоспів та їх заступників, бригадирів, завідуючих товарними фермами, бухгалтерів, рахівників та ін. Складність полягала в тому, що значна частина керівників не мала спеціальної фахової підготовки. Серед голів колгоспів тільки 34,4% навчалися в колгоспних школах і на курсах. Понад 30% рахівників не здобули спеціальної освіти [34]. Бракувало спеціалістів в районних і обласних земельних органах. Це позначалося на якості обліку праці та її сплати в колгоспах, призводило до занедбаності фінансового господарства, зловживань. Підготовці висококваліфікованих кадрів спеціалістів і організаторів партія приділяла велику увагу також у наступні роки.

Перемога колгоспного ладу і завершення технічної реконструкції сільського господарства створили об'єктивні умови для швидкого розвитку сільськогосподарського виробництва. Врожайність зернових культур у 1937 р. перевищила рівень 1932 р. на 45,7, а валовий збір — на 55,3% [35]. В 1937 р. велика кількість колгоспів України одержала врожай зернових значно вищий, ніж у середньому по республіці. Таких артілей в Київській області було 50,6%, Одеській — 44, Кам'янець-Подільській — 43,5, Вінницькій — 39,9, Харківській — 39, а в цілому по УРСР — 29,5% [36].

Колгоспи і радгоспи України в другій п'ятирічці різко збільшили виробництво технічних культур. В 1937 р. вони здали

---

[32] Соціалістична Україна. К., 1937, стор. 138.
[33] Документ № 279.
[34] Там же.
[35] Н. І. Ткач. Вказ. праця, стор. 122.
[36] Документ № 280.

країні цукрових буряків в 3,4, а картоплі в 2,5 раза більше, ніж у 1932 р.[37]

Вартість валової продукції всіх галузей землеробства колгоспів республіки в 1937 р. становила майже 3,2 млрд. крб., перевищивши рівень 1934 р. в 2,8 раза, що свідчить про значні зміни, які сталися в результаті перемоги соціалістичної системи господарювання.

Друга п'ятирічка — період швидкого розвитку на Україні тваринництва, насамперед зростання громадського стада в колгоспах. Зовсім зникли артілі, які не мали тваринницьких ферм, а у 57,1% було по три-чотири ферми. В 1936—1937 рр. тваринництво розвивалося більш прискореними темпами і державний план в цілому був перевиконаний.

Успіхи у розвитку соціалістичного сільського господарства значною мірою обумовлені трудовою активністю колгоспного селянства, всіх працівників села. Соціалістичне змагання в роки другої п'ятирічки набрало нових форм, вийшло на нові рубежі. Оснащення народного господарства новою технікою, оволодіння нею трудівниками промисловості і сільського господарства, піднесення культурного рівня радянських людей стали джерелами стахановського руху, руху п'ятисотенниць, новаторських починань механізаторів, що все ширше розгорталися в країні.

Перемога і утвердження в нашій країні соціалістичних виробничих відносин довели життєвість ленінського передбачення, що соціалізм «вперше створює можливість застосувати його (соціалістичне змагання.— *І. Г.*) дійсно *широко*, дійсно в *масовому* розмірі, залучити дійсно більшість трудящих на арену такої роботи, де вони можуть проявити себе, розгорнути свої здібності, виявити таланти, яких в народі — непочате джерело і які капіталізм м'яв, давив, душив тисячами і мільйонами»[38].

В роки другої п'ятирічки широко розгорнулося змагання між областями і районами, колгоспами і МТС, бригадами і фермами, ланками і агрегатами, колгоспниками і механізаторами. Колгоспи, радгоспи, МТС, бригади, сільські Ради брали активну участь у всеукраїнських і всесоюзних конкурсах на звання *кращого,* за краще проведення сільськогосподарських кампаній. Передові артілі Дніпропетровщини виступили ініціаторами організації всеукраїнського соціалістичного змагання-походу ім. 20-х роковин Великої Жовтневої соціалістичної революції. Цю ініціативу підхопили працівники сільського господарства республіки. В ювілейне змагання включилась переважна більшість районів, майже 70% колгоспів, тисячі рільничих і тракторних бригад, ферм, ланок, колгоспників і механізаторів. Вони брали підвищені зобов'язання у боротьбі за високі врожаї зер-

---

[37] Розвиток народного господарства Української РСР (1917—1937 рр.), т. I, стор. 420.

[38] В. І. Ленін. Твори, т. 26, стор. 363.

нових і технічних культур, підвищення продуктивності тваринництва, краще використання сільськогосподарської техніки, за високу вартість трудодня.

Центральний Комітет КП(б)У і Раднарком УРСР схвалили пропозицію передових колгоспів про організацію всеукраїнського соціалістичного змагання-походу ім. 20-х роковин Великого Жовтня. Їх постановою були затверджені основні показники змагання [39], встановлені всеукраїнська Дошка пошани і спеціальна грамота Наркомзему для відзначення переможців. Для преміювання кращих районів, колгоспів, МТС, радгоспів, колгоспників, механізаторів, працівників радгоспів виділялося 1,5 млн. крб. [40]

Підсумки змагання-походу, які підводилися спочатку на обласних зльотах передовиків сільського господарства, а остаточно на Всеукраїнській нараді переможців, свідчили про піднесення трудової активності колгоспного селянства, всіх працівників сільського господарства України.

В горнилі соцзмагання народжувалися герої праці. Всій країні стали відомі імена бригадирів тракторних бригад Парасковії Ангеліної, Григорія Димова, Івана Острогляда, ланкових-п'ятисотенниць і тисячниць Марії Демченко, Марини Гнатенко, Ганни Кошової, Христі Байдич, Мотрі Пекельної, Марії Пилипенко, голів колгоспів Макара Посмітного, Володимира Дробного та багатьох-багатьох інших, які своєю невтомною працею, вмілим керівництвом зміцнювали колгоспний лад країни соціалізму.

Перемога колгоспного ладу в СРСР є одним з найвеличніших завоювань радянського народу в його боротьбі за побудову комуністичного суспільства. Він зміцнив Радянську країну, залучивши широкі маси колгоспного селянства до управління суспільним виробництвом і керування державою. Союз робітничого класу і колгоспного селянства перетворився в гранітну силу, основу могутності Країни Рад. Колгоспний лад забезпечив створення в сільському господарстві великого механізованого соціалістичного виробництва — основи тих суспільних відносин, які ведуть до остаточного подолання класових відмінностей. Перемога колгоспного ладу в СРСР — це торжество ідей великого Леніна.

* * *

Третім томом «Історії колективізації сільського господарства Української РСР» завершується видання документального збірника з історії соціалістичної перебудови і технічної реконструкції сільського господарства УРСР, що були здійснені радянським народом під керівництвом Комуністичної партії за

---

[39] «Комуніст», № 90, 19 квітня 1937 р.
[40] Документ № 64.

перші 20 років Радянської влади [41]. В ньому вміщені документи і матеріали, які висвітлюють процес організаційно-господарського зміцнення колгоспів і розвиток колгоспного ладу на Україні в роки третьої п'ятирічки. Колективізація в західних областях УРСР, в північній Буковині та на Закарпатті в 1939—1950 рр. буде висвітлена в збірнику «Історія колективізації сільського господарства у західних областях Української РСР (1939—1950)», що готується до друку. В ньому будуть подані документи, що розкривають початок, розгортання та завершення суцільної колективізації в цих областях.

Третій том збірника складається з двох розділів. У першому подаються документи, які відбивають заходи Комуністичної партії та Радянської влади, спрямовані на завершення суцільної колективізації та організаційне і господарське зміцнення колгоспів, посилення політичного керівництва ними. В ньому вміщені частина постанови XII з'їзду КП(б)У «Про завдання колгоспного і радгоспного будівництва», постанови пленумів ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У, в яких розроблені питання колгоспного будівництва, а також найважливіші постанови і циркулярні листи ЦК ВКП(б), Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів СРСР, ЦК КП(б)У, ЦВК і Раднаркому УРСР. Опубліковано постанови, інструкції, циркулярні листи наркомземів СРСР і УРСР, які видані на розвиток директивних вказівок партії і уряду по зміцненню колгоспного ладу.

При комплектуванні директивними документами першого розділу упорядники враховували, що Інститут історії Академії наук СРСР видав збірник найважливіших постанов Комуністичної партії і Радянського уряду за 1927—1935 рр. з питань колективізації сільського господарства [42].

В другому розділі збірника подаються документи про організаційно-господарський стан і зміцнення колгоспів та дальший розвиток колгоспного ладу на Україні. Значне місце відведено матеріалам, в яких розкривається творча активність колгоспників: постановам і зверненням нарад та зльотів передовиків сільського господарства, договорам і листуванню про соціалістичне змагання між областями, районами, колгоспами, МТС, окремими колгоспниками і механізаторами, протоколам загальних зборів членів сільгоспартілей тощо. Важливе значення мають документи, в яких показана допомога органів Радянської влади, промислових підприємств, робітничого класу колгоспам в їх господарській діяльності. Особливу увагу приділено мате-

[41] Перші два томи тритомного збірника документів і матеріалів «Історія колективізації сільського господарства Української РСР» випущені у світ видавництвом Академії наук УРСР «Наукова думка» в 1962 і 1965 рр. Тритомник входить до загальносоюзної серії збірників документів «З історії колективізації сільського господарства СРСР».

[42] Коллективизация сельского хозяйства. Важнейшие постановления Коммунистической партии и Советского правительства. М., 1957.

ріалам про діяльність політвідділів МТС та роль машинно-тракторних станцій у розгортанні колгоспного виробництва, зміцненні колгоспів.

Упорядники підібрали документи про підготовку колгоспних керівних кадрів, кадрів масових професій, залучення жінок до активної виробничої діяльності та керівництва колгоспами. Ряд документів свідчить про постановку обліку праці та оплати, поступове налагодження трудової дисципліни і рахівництва в колгоспах, зміцнення постійних виробничих бригад. Заслуговують на увагу вміщені у збірнику обласні річні звіти колгоспів за 1937 р.

Слід зазначити, що на деяких документах, вміщених у цьому томі, позначився культ особи Сталіна, що знайшло вияв у надмірному звеличуванні його імені, порушенні революційної законності.

Джерельною базою третього тому збірника є документи і матеріали фондів партійного архіву Інституту історії партії ЦК КП України — філіалу Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КПРС, Центрального державного архіву Жовтневої революції, вищих органів державної влади та органів державного управління СРСР, Центрального державного архіву народного господарства СРСР, Центрального державного архіву Жовтневої революції і соціалістичного будівництва УРСР, а також обласних державних архівів Української РСР. Більшість архівних документів і матеріалів подається за оригіналами і публікується вперше.

Ряд документів передруковано із збірників «КПРС в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК», «Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів і конференцій», а також із «Збірника законів і розпоряджень» урядів СРСР і УРСР за 1933—1937 рр.

Велику кількість документів і матеріалів упорядники взяли з республіканських та місцевих газет, особливо за 1935—1937 рр., з огляду на те, що за ці роки в архівах мало збереглося документів з історії колективізації і колгоспного ладу УРСР.

Археографічне опрацювання документів виконано відповідно до «Правил издания документов советского периода», виданих Головним архівним управлінням СРСР у 1960 р., інструкції по археографічній обробці документів загальносоюзної серії збірників «История коллективизации сельского хозяйства СССР» (Москва, 1963) та «Правил издания исторических документов в СССР (Москва, 1969).

Як і в попередніх двох томах збірника, документи публікуються повністю, за винятком тих частин, які повторюються або не мають безпосереднього відношення до теми. В таких випадках у заголовках документів ставиться «Із». Випущені місця позначаються крапками і подаються без застереження. Якщо

вміщено повністю окремий розділ документа, то крапки не ставляться, а в заголовку пишеться «Із». Авторські крапки в текстах застерігаються у підрядкових примітках. Там же розкриваються смислові помилки і подаються необхідні відомості, що полегшують розуміння змісту документа. Внесені упорядниками незначні правки технічного характеру, виправлення орфографічних та синтаксичних описок у підрядкових примітках не застерігаються. Якщо в таблицях і цифрових даних упорядниками виявлені неточності та помилки і вони не можуть бути прокоментовані, то в кожному конкретному випадку позначаються значком◆. Недописані і пропущені в тексті документа слова по можливості доповнюються в квадратних дужках. Недописані слова, які зрозумілі і не викликають двоякого тлумачення, доповнюються без квадратних дужок.

Документи і матеріали публікуються мовою оригіналу за сучасним правописом. В заголовках документів збережено адміністративно-територіальний поділ, що існував на той час, а також тодішні назви населених пунктів, МТС, колгоспів.

До тому додаються примітки, покажчики колгоспів і МТС, іменний, географічний, а також перелік документів і список скорочень.

Збірник підготували до друку наукові співробітники Інституту історії Академії наук УРСР та Центрального державного архіву Жовтневої революції і соціалістичного будівництва УРСР. У виявленні документальних матеріалів до тому, крім упорядників, брали участь працівники обласних державних архівів, за що їм висловлюється щира подяка.

І. Х. Ганжа

ЗАХОДИ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ ТА РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ ПО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКОМУ ЗМІЦНЕННЮ КОЛГОСПІВ УРСР

№ 1

Постанова ЦК КП(б)У про організацію обліку і звітності в колгоспах

4 січня 1933 р.

Правильне поставлення обліку праці й господарсько-фінансової звітності в колгоспах має вирішальну вагу для організації праці, розподілу прибутків і для всього організаційно-господарського зміцнення колгоспів.

ЦК констатує цілком незадовільний стан обліку й звітності в колгоспах, що є наслідком недооцінки політичного і господарського значення цієї справи та відсутності повсякденної, оперативної уваги партійних і радянських організацій до питань постави правильної організації обліку праці, матеріалів, хліба й фінансово-господарської звітності в колгоспах.

Незадовільний стан обліку й звітності в колгоспах пояснюється також недостатністю та низькою кваліфікацією кадрів облікових працівників і чималою засміченістю цих кадрів соціально чужими й контрреволюційними елементами, які використовують цю найважливішу, не забезпечену до останнього часу належною партійною увагою та проводом, дільницю колгоспного будівництва, щоб проводити свою роботу на підрив та розвал колгоспів, невпорядкованістю самої системи обліку й звітності та відсутністю потрібного інструктажу.

Формальний підхід до питання організації обліку від більшості земельних, колгоспних та інших організацій і відсутність належної масової роботи над поставленням первісного обліку в колгоспних бригадах приводять до паралелізму в обліковій роботі, перевантаження колгоспів зайвими вимогами давати найрізноманітніші відомості, значного ускладнення форм звітності й низької якості облікових даних, що не відбивають наслідків господарської діяльності колгоспів і часто-густо не дають можливості правильно організувати розподіл прибутків у колгоспах.

ЦК вважає за цілком нестерпний такий стан обліку і звітності в колгоспах і, щоб радикально поліпшити стан обліку і звітності в колгоспах, пропонує:

1. Обкомам, райкомам домогтися за найкоротший строк

різкого поліпшення в організації й поставленні обліку праці та фінансово-господарської звітності в колгоспах, взявши цю справу під неослабний нагляд та щоденну увагу з погляду систематичного добору кадрів, впорядкування записів трудоднів з доведенням до мінімуму відставання в записах, ліквідації й попередження всяких проривів у фінансово-господарській звітності в колгоспах та широкого залучення колгоспних мас до здійснення справжнього контролю над обліком праці й фінансово-господарською звітністю в колгоспах.

2. Зобов'язати обкоми, райкоми й Наркомзем провести пильну перевірку кадрів рахівничих працівників у колгоспах, очистивши їх від контрреволюційних, соціально чужих і непотрібних елементів. Перевірку закінчити до 15 березня.

Щоб поліпшити на ділі склад рахівничих працівників у колгоспах, перетворити їх на справжніх і відповідальних спеціалістів колгоспного виробництва, які відповідали б поруч усієї управи колгоспу за роботу в колгоспі, зобов'язати обкоми, райкоми, партосередки забезпечити пильний добір рахівничих працівників у колгоспах, а також інспекторського та інструкторського апарату на основі залучення кращих колгоспників, комуністів і комсомольців.

З такою ж метою поліпшити добір і боротьбу з засміченістю, запровадити такий порядок, за яким рахівничих працівників у колгоспах затверджують і звільняють вищі інстанції: рахівників колгоспів — райвиконкоми, районних інструкторів — обласні земельні управи.

3. Надаючи особливо великого значення готуванню нових кваліфікованих та відданих соціалістичному будівництву кадрів рахівничих працівників у колгоспах, ЦК зобов'язує Наркомзем, обкоми і райкоми взяти під особливу увагу роботу агротехнікумів, ШКМ і курсів готування рахівничих працівників, запровадити систематичну перевірку їхньої роботи й партійно-політичного виховання курсантів.

Зобов'язати Наркомзем і ЦУНГО розгорнути поруч готування протягом 1933 року на короткострокових курсах 20 тис. рахівничих працівників лінією Наркомзему й Союзоргобліку заочне навчання на 15 тис. осіб.

Як додаток до чинної сітки спеціальних шкіл та інститутів запровадити курс колгоспного рахівництва в усіх агротехнікумах, ШКМ, а також виділити ряд технікумів рахівництва для широкого наукового й практичного готування кращих облікових кадрів для соціалістичного сільського господарства з таким розрахунком, щоб уже з випуску 1933 року забезпечити укомплектування насамперед інструкторських кадрів земорганів щодо обліку в колгоспах.

Наркомземові в програмі курсів готування масових бригадирів і рільників передбачити ознайомлення їх з поставою обліку в колгоспах.

Секретаріатові ЦК спеціально розглянути й затвердити всі заходи до поліпшення й поширення готування та перепідготування рахівничих працівників для колгоспів.

4. ЦК особо відзначає, що в усій роботі над готуванням кадрів рахівничих працівників для колгоспів винятково важлива роль й велика відповідальність припадає на комсомольські організації. ЦК зобов'язує ЦК ЛКСМУ та місцеві організації ЛКСМУ забезпечити щоденну активну участь та увагу всій роботі над готуванням кадрів рахівничих працівників і найменше 35—40% комсомольців у складі курсів рахівничих працівників по колгоспах.

5. ЦК вказує обкомам і райкомам на особливу вагу забезпечення контролю знизу, від колгоспників, за обліком праці й над поставою господарсько-фінансової звітності в колгоспах, над правильними записами трудоднів, над правильним витрачанням матеріалів і т. д.

Треба посилити масову роботу над залученням колгоспників до контролю, пожвавивши роботу ревізійних комісій, утворити спеціальні бригади перевірки запису трудоднів і надходження продукції, систематично (не рідше як один раз на квартал) провадити загальні збори колгоспників з поставленням звітів управ про наслідки виконання виробничого плану, про рух сільськогосподарської продукції, що надійшла, та правильне витрачання колгоспної праці й коштів.

6. Доручити Наркомземові разом з ЦУНГО протягом 3 днів пильно перевірити й переглянути з участю практиків колгоспного будівництва із числа центральних працівників і, викликаючи кількох працівників з периферії, встановлені форми обліку й звітності в колгоспах у напрямі максимального скорочення числа й форм звітності, спрощення їх та забезпечення справжнього контролю над обліком праці й продукції колгоспу.

Наркомземові, Держплановi, Наркомлегпромові, Союзоргоблікові й Уповнаркомшляхові вжити рішучих заходів до вчасного постачання колгоспам бланків і форм обліку та звітності на 1933 рік.

7. Щоб упорядкувати оперативний облік у колгоспах та усунути зайві сіпання колгоспів вимогами про надсилання численних зведень, запропонувати Наркомземові протягом 5 днів затвердити у погодженні з заінтересованими організаціями форми оперативного обліку в колгоспах, максимально скоротивши й спростивши їх. Заборонити кому б там не було без Наркомзему змінювати затверджені форми й строки оперативної звітності.

8. Доручити Наркомземові опрацювати систему оплати праці рахівників, яка стимулювала б поліпшення якості обліку на основі матеріальної заінтересованості рахівничих працівників у наслідках роботи колгоспу. Поставити систему оплати праці

в залежність від стану обліку в колгоспній бригаді, правильного витрачання коштів та якнайшвидшого розподілу прибутків.

9. Зобов'язати науково-дослідні інститути колгоспного будівництва та раціоналізації керування під загальним керівництвом Наркомзему поставити 1933 року ряд дослідних наукових праць над рахівництвом у колгоспах, забезпечивши вчасне наукове розроблення питань організації обліку й звітності в колгоспах з метою її далі раціоналізувати та спростити.

10. Зобов'язати «Сільгоспвидав» та видавництво «Народне господарство й облік» включити до плану своєї роботи на 1933 рік видання популярної літератури з питань колгоспного обліку, випустивши насамперед протягом місяця дві брошури з питань організації рахівництва й оперативного обліку в колгоспах.

11. ЦК окремо попереджає всі партійні й радянські організації про потребу негайно здійснити цю постанову і зобов'язує за найкоротший строк домогтися кращої постави обліку й звітності у колгоспах.

ЦК КП(б)У

«Комуніст» — орган ЦК і Харківського комітету КП(б)У, № 7, 7 січня 1933 р.

№ 2

Резолюція січневого об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б) 1933 р.[1] про цілі і завдання політичних відділів МТС і радгоспів

11 січня 1933 р.

I. Слабість політичної роботи на селі і необхідність створення політвідділів МТС і радгоспів

Боротьба за дальше піднесення сільського господарства і завершення його соціалістичної перебудови є тепер найважливішим завданням партії.

Колективізація основних мас бідняцько-середняцького селянства, розширення виробничо-технічної бази колгоспів і розвиток радгоспного будівництва створили необхідні передумови для дальшого піднесення сільського господарства, зміцнення продовольчої і сировинної бази індустріалізації і безперервного зростання доходів як колгоспів, так і окремих колгоспників.

Успішному розв'язанню цих завдань чинять шалений опір антирадянські елементи села. Розбитий в господарському відношенні куркуль, який, проте, ще не втратив остаточно свого впливу, колишні білі офіцери, колишні попи, їхні сини, колишні управителі поміщиків і цукрозаводчиків, колишні урядники та

інші антирадянські елементи з буржуазно-націоналістичної і в тому числі есерівської та петлюрівської інтелігенції, які осіли на селі, всіляко намагаються розкласти колгоспи, намагаються зірвати заходи партії та уряду в галузі сільського господарства, використовуючи для цієї мети несвідомість частини колгоспників проти інтересів громадського, колгоспного господарства, проти інтересів колгоспного селянства.

Проникаючи в колгоспи як рахівники, завгоспи, комірники, бригадири і т. п., а нерідко і як керівні працівники правлінь колгоспів, антирадянські елементи намагаються організувати шкідництво, псують машини, сіють з огріхами, розкрадають колгоспне добро, підривають трудову дисципліну, організують розкрадання насіння, таємні амбари, саботаж хлібозаготівель, і іноді вдається їм розкласти колгоспи.

Пролазячи до радгоспів як завгоспи, бухгалтери, рільники, комірники, керівники відділень та ін., ці протирадянські елементи шкодять радгоспному будівництву навмисним ламанням тракторів, комбайнів, поганим обробітком землі, поганим доглядом худоби, розкладанням трудової дисципліни, розкраданням радгоспного майна, особливо його продукції (зерно, м'ясо, молоко, масло, вовна і т. д.).

Всі ці протирадянські і протиколгоспні елементи переслідують одну спільну мету: вони добиваються відновлення влади поміщиків і куркулів над трудящими селянами, вони добиваються відновлення влади фабрикантів і заводчиків над робітниками.

Від комуністів і співчуваючих їм безпартійних вимагається особлива пильність для того, щоб організувати відсіч цим протинародним елементам і розгромити їх вщент.

Тимчасом сільські партійні і комсомольські організації, в тому числі осередки в радгоспах і МТС, позбавлені часто революційного чуття і пильності, в ряді місць не тільки не протиставлять цій антирадянській роботі ворожих елементів класову пильність і більшовицьку повсякденну боротьбу за посилення радянського впливу на широкі безпартійні маси колгоспників і працівників радгоспів, але іноді самі підпадають під вплив цих шкідницьких елементів, а деякі члени партії, що пролізли в партію заради кар'єристських цілей, змикаються з ворогами колгоспів, радгоспів і Радянської влади і організують разом з ними крадіжку насіння під час сівби, крадіжку зерна під час збирання і обмолоту, заховування хліба в таємних амбарах, саботаж хлібозаготівель і, значить, втягують окремі колгоспи, групи колгоспників і відсталих працівників радгоспів у боротьбу проти Радянської влади.

Це особливо стосується радгоспів, де нерідко директори радгоспів під впливом антирадянських елементів підпадають буржуазному переродженню, саботують завдання Радянської влади, йдуть на прямий обман партії і уряду і намагаються

розпоряджатися державною радгоспною продукцією, як своєю особистою власністю.

У зв'язку з цим перед сільськими комуністами і комсомольцями стоять тепер завдання організації і очолення в колгоспах і радгоспах справжнього партійного і радянського активу, завдання завоювання більшості в колгоспах та радгоспах і вигнання з колгоспів та радгоспів антирадянських елементів, що пролізли туди, насамперед, з рядів завгоспів, рахівників, бухгалтерів і комірників, завдання боротьби за наполегливе, послідовне застосування законів Радянської влади про адміністративні і каральні заходи проти організаторів розкрадання колгоспного і радгоспного майна і саботажу заходів партії і уряду по лінії збору насіння і сівби, збирання і обмолоту, виконання плану хлібозаготівель і м'ясозаготівель і т. п.

Найголовнішою підоймою перебудови сільського господарства на соціалістичний лад і безперервного посилення радянського впливу на колгоспників є машинно-тракторні станції і радгоспи, як найбільші фабрики соціалістичного землеробства.

Машинно-тракторні станції і радгоспи завоювали собі тверде місце в соціалістичному сільському господарстві як організатори системи усуспільненого господарства. Однак, незважаючи на величезну організаційно-господарську роль і вплив МТС у справі технічного переозброєння і соціалістичної перебудови сільського господарства, їх *політичний* вплив на широкі маси колгоспників поки що зовсім недостатній. МТС часто-густо не мають політичного лиця. Всередині МТС часто-густо процвітають злочинно-недбайливе ставлення до завдань партії і уряду, злочинне ставлення до державного майна, злодійство і розкрадання колгоспного майна і державної власності. Класово ворожі елементи нерідко пролазять і до самих МТС, провадячи зсередини роботу по посиленню антирадянського впливу на колгоспників.

Це в значній мірі стосується і радгоспів. Незважаючи на передову роль радгоспів у справі технічного переозброєння і соціалістичної перебудови сільського господарства, досі їх політичний і господарський вплив на колгоспи ще недостатній. Замість зразкової роботи по оволодінню і використанню технічного озброєння радгоспів і показу на практиці переваг великого сільськогосподарського підприємства перед дрібним, індивідуальним господарством в радгоспах проявляються іноді буржуазні тенденції, процвітає злочинно-зневажливе ставлення до державного майна, варварське поводження з тракторами, автомашинами, комбайнами і худобою, розкрадається і розбазарюється продукція радгоспів, не виконуються завдання партії по здачі державі продукції.

З метою політичного зміцнення МТС і радгоспів, підвищення політичної ролі і впливу МТС та радгоспів на селі і рішучого поліпшення політичної і господарської роботи наших осередків у колгоспах та радгоспах, ЦК ВКП(б) вирішив організувати

в усіх машинно-тракторних станціях і радгоспах *політвідділи* на чолі з заступниками директорів МТС і радгоспів по політичній частині, які є разом з тим начальниками політвідділів МТС і радгоспів.

II. Завдання політвідділів МТС і радгоспів

Політичні відділи МТС і радгоспів повинні розгортанням масово-політичної роботи в колгоспах і радгоспах, з одного боку, і організаційно-господарським зміцненням колгоспів і радгоспів, з другого, доповнювати господарсько-технічну роботу МТС і радгоспів по розв'язанню поставлених перед колгоспами і радгоспами завдань у галузі підвищення врожайності полів, кращого догляду худоби, своєчасної організації осінньої і весняної сівби, своєчасної організації збирання та обмолоту, своєчасного і цілковитого виконання колгоспниками і радгоспами всіх своїх зобов'язань перед державою.

Політичні відділи МТС і радгоспів повинні забезпечити партійне око і контроль в усіх галузях роботи і життя як самих МТС і радгоспів, так і обслуговуваних МТС колгоспів. Забезпечення якості насіння в період сівби, запобігання розкраданню насіння, нагляд за правильним виконанням обмолоту, боротьба з розкраданням обмолоченого зерна, боротьба з невиходами на роботу, забезпечення уважного догляду за живим і мертвим реманентом колгоспу і радгоспу, вигнання з колгоспів і радгоспів усіх шкідницьких протирадянських і протиколгоспних елементів, добір кращих, перевірених кадрів для колгоспів і радгоспів,— всі ці і подібні до них питання повинні стояти в центрі уваги політичних відділів.

Політичні відділи МТС і радгоспів повинні забезпечити політичний контроль і нагляд за розстановкою і використанням колгоспників і працівників радгоспів, пам'ятаючи при цьому, що від того, хто працює на сівалці, на молотарці, у відділенні тваринницького радгоспу, на обліку зерна і всього колгоспного і радгоспного майна, залежить цілість громадської колгоспної і радгоспної власності, залежать успіхи колгоспів і радгоспів.

Першочерговим завданням політичних відділів МТС є забезпечення безумовного і своєчасного виконання *колгоспами* і *колгоспниками* своїх зобов'язань перед державою і, особливо, рішуча боротьба з розкраданням колгоспного добра, боротьба з явищами саботажу заходів партії і уряду в галузі хлібозаготівель і м'ясозаготівель в колгоспах.

Першочерговим завданням політвідділів *радгоспів* є забезпечення безумовного і своєчасного виконання *радгоспами* своїх зобов'язань перед державою і, особливо, рішуча боротьба з спробами окремих директорів та їх заступників протиставити

свої вузькі інтереси радгоспу загальним інтересам держави, з проявами приховування лишків продукції замість здачі її державі.

Політичні відділи МТС і радгоспів повинні забезпечити наполегливе, правильне і своєчасне застосування законів Радянського уряду про адміністративні і каральні заходи щодо організаторів розкрадання громадської власності і саботажу заходів партії і уряду в галузі сільського господарства.

Про всі ці каральні заходи, в тому числі про судові рішення по зазначених вище злочинах, політичні відділи повинні доводити до відома широких колгоспних мас і працівників радгоспів, розгортаючи навколо і на основі подібних фактів широку масово-роз'яснювальну і виховну роботу серед колгоспників і робітників радгоспів.

Всі ці завдання політвідділи МТС і радгоспів повинні здійснювати шляхом розгортання організаційно-партійної і політично-виховної роботи серед членів партії і комсомолу в радгоспах і МТС і обслуговуваних нею колгоспах, шляхом постановки масової політичної роботи серед колгоспників і робітників радгоспів, шляхом правильного добору і розстановки партійних і комсомольських сил колгоспів та радгоспів і безпартійного, відданого колгоспній справі активу, шляхом повсякденного вивчення колгоспних кадрів і висування на відповідальні вирішальні ділянки виробництва найпередовіших, безумовно відданих активістів-колгоспників.

Виявляючи факти шкідницької роботи тих чи інших рахівників і завгоспів у колгоспах, викриваючи буржуазні тенденції в радгоспах, викриваючи підкуркульників і організаторів крадіжок у колгоспах з рядів тих чи інших членів правлінь колгоспів, провадячи рішучу боротьбу проти розкрадачів колгоспної і радгоспної власності, рвачів, ледарів, проти недбайливого і несумлінного ставлення до живого і мертвого реманенту колгоспу та радгоспу,— політичні відділи МТС і радгоспів повинні на конкретних фактах повсякденної роботи і життя колгоспів та радгоспів організувати широкі маси колгоспників і працівників радгоспів на боротьбу за організаційно-господарське зміцнення колгоспів та радгоспів, за цілість і недоторканність громадської колгоспної і радгоспної власності, за зростання доходів колгоспів і колгоспників, за своєчасне і цілковите виконання колгоспниками і радгоспами всіх своїх зобов'язань перед державою.

Політичні відділи МТС і радгоспів повинні запобігати і провадити боротьбу проти порушень і перекручень рішень партії і уряду, проти застосування методів голого натиску і адміністрування, пам'ятаючи, що розв'язання вищезазначених завдань можливе тільки при умові всебічного поліпшення і зміцнення організаційно-господарського керівництва, застосування всіх підойм пролетарської диктатури проти куркуля і його агентури

в колгоспах та радгоспах, розгортання широкої політико-виховної роботи серед колгоспників.

Політичні відділи МТС і радгоспів ні в якому разі не повинні підмінювати в своїй роботі директора МТС і радгоспу, пам'ятаючи, що господарське керівництво станцією і радгоспом здійснюється директором МТС і радгоспу на принципах єдиноначальності, пам'ятаючи, що політвідділи повинні своєю масово-політичною, організаційно-партійною і виховною роботою допомагати розв'язанню завдань, які стоять перед директором радгоспу і МТС.

Перше завдання політвідділу і його начальника в даний момент — згуртувати партійний і комсомольський актив всередині МТС і обслуговуваних МТС колгоспів, а так само в радгоспах та їх відділеннях, не ганяючись за кількістю членів, а звертаючи головну увагу на їх якість, на їх відданість партії і вміння вести за собою колгоспників і працівників радгоспу.

Друге завдання, яке повинне розв'язуватись у нерозривному зв'язку з першим,— згуртувати безпартійний актив навколо партійно-комсомольських осередків, аж ніяк не відгороджуючись від безпартійних колгоспників і робітників радгоспів, а, навпаки, встановлюючи з ними зв'язок і відносини співробітництва, і добитися того, щоб колгоспи — всі без винятку колгоспи — стали щодо свого керівництва більшовицькими.

Політвідділ і керовані ним партійці та комсомольці на селі повинні всіляко залучати кращих безпартійних колгоспників і робітників радгоспів, допускати їх на відкриті збори осередків, освічувати їх політично на конкретних питаннях колгоспного і радгоспного будівництва і створити, таким чином, згуртоване ядро партійців, комсомольців і безпартійних колгоспників і робітників всередині кожного колгоспу і радгоспу для боротьби з шкідницькими, антигромадськими і антиколгоспними елементами колгоспів та радгоспів.

Партійці і комсомольці не повинні боятися боротьби всередині колгоспу і радгоспу за ізоляцію і вигнання антигромадських, протиколгоспних елементів, помилково вважаючи, що така боротьба може порушити єдність колгоспу чи радгоспу. Нам потрібна не всяка єдність. Нам потрібна така єдність в колгоспі чи радгоспі, яка забезпечує керівництво і главенство більшовицького ядра, підтримуваного безпартійним активом. А такої єдності неможливо добитися без серйозної боротьби за вигнання антигромадських і антиколгоспних елементів з колгоспів і радгоспів. Тому боротьба партійно-комсомольського більшовицького ядра за створення безпартійного активу в колгоспах і вигнання антигромадських елементів, для завоювання більшості всередині колгоспів і радгоспів є найнасущнішим завданням в даний момент.

Районні і сільські комуністи повинні врахувати, що наші колгоспи і радгоспи є молодими, ще не зміцнілими господар-

ськими організмами, що вони переживають у нас у своєму організаційному будівництві приблизно такий самий період, який переживали наші фабрики і заводи в 1920—1921 роках, коли ці останні були ще не зміцнілими. За якихось три роки зуміли ми створити понад 200 тис. колгоспів і 5 тис. радгоспів, тобто створили цілком нові підприємства, що мають для сільського господарства таке саме значення, як заводи і фабрики для промисловості. Історія не знає іншої такої країни, яка зуміла б за три роки створити не тільки 205 тис., але хоча б 25 тис. нових великих підприємств, озброєних новою технікою. Тільки СРСР, тільки наша Радянська країна зуміла здійснити це чудо творчої роботи. Було б, зважаючи на це, смішно вимагати, щоб усі ці численні нові великі підприємства в галузі сільського господарства, створені в умовах культурної і технічної відсталості села, стали відразу, за один рік, зразковими і високорентабельними. Необхідний, очевидно, час, необхідна невтомна, терпелива, копітка робота по *організаційному* зміцненню колгоспів і радгоспів, по вигнанню звідти шкідницьких елементів, по ретельному добору і вирощуванню нових, перевірених більшовицьких кадрів, щоб колгоспи і радгоспи стали дійсно зразковими. І вони безумовно стануть зразковими так само, як стали зразковими багато наших фабрик і заводів, які були в 1920—1921 роках не налагодженими і слабо організованими.

Щодо явищ шкідництва і саботажу в колгоспах і радгоспах, то вони повинні відіграти кінець кінцем таку саму благотворну роль в справі організації нових, більшовицьких кадрів для колгоспів і радгоспів, яку відіграли шкідництво і «шахтинський процес» [2] в галузі промисловості. «Шахтинський процес» став поворотним пунктом в справі посилення революційної пильності комуністів і організації червоних спеціалістів у галузі промисловості. Немає підстав сумніватися в тому, що явища шкідництва і саботажу в деяких колгоспах і радгоспах, які проявилися в нинішньому році, стануть таким же поворотним пунктом в справі розгортання революційної пильності наших сільських і районних комуністів і добору нових, більшовицьких кадрів для колгоспів і радгоспів.

І це станеться тим швидше, чим швидше МТС і радгоспи перетворяться в центри широкої *політичної* і *організаційної* роботи на селі.

Політичні відділи МТС і радгоспів повинні, таким чином, забезпечити перетворення машинно-тракторних станцій і радгоспів, які є в даний момент переважно господарсько-технічними центрами на селі, в центри як господарсько-технічного, так і *політичного* і *організаційного* керівництва і впливу на широкі маси колгоспників.

Вся масово-політична, організаційно-партійна і виховна робота політичних відділів МТС і радгоспів повинна бути спрямована на те, щоб остаточно паралізувати вплив класового ворога

в колгоспі та радгоспі і добитися подолання дрібнобуржуазних пережитків і власницьких тенденцій вчорашнього одноосібника-власника, сьогоднішнього колгоспника.

Політичні відділи радгоспів і МТС повинні пов'язувати всю повсякденну роботу як самих станцій, так і обслуговуваних ними колгоспів з загальними завданнями соціалістичного будівництва шляхом розгортання організаційно-партійної роботи і ленінського виховання членів партії та комсомолу і постановки широкої масової пропаганди серед безпартійних колгоспників заходів партії і уряду в галузі технічного переозброєння і піднесення сільського господарства, в галузі індустріалізації країни і підвищення її обороноздатності, в галузі поліпшення матеріально-побутових умов життя робітників, Червоної Армії і колгоспників.

Найважливішим стрижнем усієї політико-роз'яснювальної роботи серед колгоспників і робітників радгоспів повинна бути широка популяризація заходів партії і уряду по боротьбі за недоторканність громадської колгоспної і радгоспної власності. Необхідно роз'яснити членам партії та комсомолу і широким масам колгоспників і робітникам радгоспів, що ці заходи спрямовані проти ледарів, рвачів і злодіїв, які є агентами класового ворога, які є ворогами робітників і колгоспників.

Політичні відділи повинні мати на увазі, що забезпечити міцний політичний вплив на колгоспників і протиставити цей вплив підступам антирадянських елементів можна лише при тій умові, коли партійні і комсомольські організації колгоспів ідейно спаяні, політично підковані і авторитетні в широкій масі колгоспників.

Політичні відділи МТС і радгоспів повинні викривати і виганяти з партійних і комсомольських організацій опортуністичні елементи та агентів класових ворогів, що проникли в організацію і ведуть свою підривну роботу під прикриттям партійного або комсомольського квитка.

Політичні відділи повинні розгорнути марксистсько-ленінське виховання членів партії і комсомолу на селі, систематично очищати партійні і комсомольські організації колгоспів і радгоспів від нестійких, кар'єристських, розкладених і таких, що змикаються з класовим ворогом, елементів, вести рішучу боротьбу проти спроб самозамикання партійних і комсомольських організацій, ідейно спаяти організацію на боротьбі за політичний, більшовицький вплив і керівництво широкою безпартійною масою колгоспників і робітників радгоспів.

Найважливіше першочергове завдання політичних відділів МТС і радгоспів є згуртування навколо політвідділу міцного ядра з справжніх активістів колгоспних та радгоспних осередків і створення навколо цих осередків безпартійного активу з відданих, перевірених в боротьбі за Радянську владу колгоспників і робітників радгоспів. ЦК ще раз підкреслює, що в цій

роботі не треба гнатися за кількістю: невелике, але політично підковане і міцно спаяне боротьбою ядро завжди зуміє повести за собою всю масу колгоспників і робітників радгоспів. Розгортаючи виховну і роз'яснювальну роботу в колгоспних осередках і серед безпартійних колгоспників, політвідділи повинні в першу чергу забезпечити політичний ріст активу.

Політичні відділи повинні забезпечити здоровий ріст партійних і комсомольських організацій за рахунок дійсно передових і активних колгоспників, перевірених в боротьбі з куркулем і його агентурою в колгоспах. Політичні відділи повинні при цьому виходити з того, що виконати свою роль більшовицького ядра на селі і вести за собою колгоспні маси партійні і комсомольські організації можуть лише при тій умові, коли вони складаються, хай з невеликої кількості, але безумовно відданих справі партії більшовиків, ідейно спаяних і загартованих в боротьбі з класовим ворогом.

Виконуючи ці завдання, політичні відділи МТС і радгоспів не повинні підмінювати собою місцеві районні партійні комітети, провадячи свою роботу в повному контакті з ними. Разом з тим районні партійні комітети повинні усвідомити, що створенням політичних відділів МТС і радгоспів вони аж ніяк не звільняються від завдань і відповідальності, покладених на них партією.

III. Положення про політвідділи МТС

а) Політвідділи МТС

Політвідділи МТС організуються в кожній машинно-тракторній станції в складі начальника, двох його заступників по загально-партійній роботі і одного помічника по комсомольській роботі. Начальник політвідділу МТС одночасно є заступником директора МТС по політроботі.

Начальник політвідділу МТС здійснює повністю керівництво партійною і комсомольською організаціями МТС і обслуговуваних нею колгоспів і несе повну відповідальність за партійно-політичну роботу МТС, погоджуючи план своєї роботи з директором МТС.

Начальник політвідділу, допомагаючи директорові МТС в усій його роботі, але при цьому ні в якому разі його не підміняючи, несе поряд з директором відповідальність за виконання виробничих і заготівельних планів МТС.

Політвідділи МТС в районі дії машинно-тракторних станцій подають повсякденну систематичну допомогу колгоспним партійним і комсомольським осередкам, інструктують їх, перевіряють їх роботу, провадячи цю свою діяльність в контакті з місцевим райкомом партії.

Політвідділ МТС бере активну участь в доборі кадрів МТС і правлінь та службовців обслуговуваних МТС колгоспів, маючи

на увазі як керівний склад, так і адміністративно-господарських працівників (завгосп, зав. амбаром, рахівник і т. п.).

Начальник політвідділу МТС підлягає безпосередньо політсекторові МТС крайового (обласного) земуправління, НКЗС нац. республік і несе відповідальність перед ним у своїй роботі.

Разом з тим він пов'язує свою роботу з місцевим райкомом партії шляхом: а) входження начальника політвідділу до складу районного партійного комітету; б) періодичної інформації райкомові про роботу політвідділу.

Начальники політвідділів МТС призначаються і усуваються Центральним Комітетом ВКП(б) на подання перших секретарів крайкомів, обкомів і ЦК нацкомпартій.

б) Політсектор МТС крайових (обласних) земуправлінь і наркомземів національних республік

У крайових (обласних) земельних управліннях і наркомземах нац. республік організуються політсектори МТС в складі: начальника політсектора, двох заступників по загальнопартійній роботі і одного помічника по комсомольській роботі та відповідальних інструкторів по галузевих крайових тракторцентрах.

Начальник крайового (обласного, республіканського) політсектора МТС є заступником завідуючого крайовим (обласним) земельним управлінням. Начальник політсектора МТС крайоблЗУ безпосередньо підлягає Політуправлінню МТС Наркомзему Союзу, погоджує і пов'язує свою роботу з відповідними крайовими і обласними комітетами і ЦК нацкомпартій, періодично складає звіт перед ними у своїй роботі і входить до складу цих комітетів.

Начальники політсекторів МТС край-облЗУ і наркомземів нац. республік затверджуються і усуваються Центральним Комітетом ВКП(б) на подання перших секретарів крайкомів, обкомів і ЦК нацкомпартій.

в) Політуправління МТС Наркомзему Союзу

В Наркомземі СРСР організується Політуправління МТС в складі: начальника, двох його заступників по загальнопартійній роботі і одного помічника по комсомольській роботі та відповідальних інструкторів по обласних галузевих тракторцентрах.

Начальник Політуправління МТС Наркомзему Союзу є заступником наркома і підлягає як наркомові, так і безпосередньо ЦК ВКП(б).

Політуправління МТС Наркомзему Союзу здійснює керівництво партійною, комсомольською і політично-масовою роботою машинно-тракторних станцій через свої місцеві органи:

політсектори МТС крайових (обласних) земельних управлінь і наркомземів нац. республік.

Начальник Політуправління МТС Наркомзему Союзу призначається і усувається ЦК ВКП(б).

IV. Положення про політвідділи радгоспів

а) Політвідділи радгоспів

Політвідділи радгоспів організуються при кожному радгоспі в складі начальника і двох його заступників по загальнопартійній роботі і одного помічника по комсомольській роботі.

Начальник політвідділу радгоспу одночасно є заступником директора радгоспу по політроботі.

Начальник політвідділу радгоспу здійснює повне керівництво партійною і комсомольською роботою і несе повну відповідальність за партійно-політичну роботу радгоспу, погоджуючи план своєї роботи з директором радгоспу.

Начальник політвідділу допомагає директорові радгоспу в усій його роботі і при цьому, ні в якому разі не підміняючи його, несе поряд з директором радгоспу відповідальність за виконання виробничих планів радгоспу та директив партії і уряду щодо точного виконання здачі продукції державі.

Політвідділи радгоспів беруть активну участь в доборі кадрів радгоспів, в тому числі і адміністративно-господарських працівників.

Начальник політвідділу радгоспу підлягає безпосередньо Політуправлінню Наркомрадгоспів і несе відповідальність у своїй роботі перед секретаріатом обкому, крайкому або ЦК нацкомпартії.

Начальник політвідділу радгоспу призначається і усувається Центральним Комітетом ВКП(б) на подання перших секретарів крайкомів, обкомів і ЦК нацкомпартій.

б) Політуправління радгоспів при Наркоматі радгоспів Союзу

При Наркомрадгоспів Союзу РСР організується Політуправління радгоспів у складі начальника, двох його заступників і одного помічника по комсомольській роботі.

Начальник Політуправління радгоспів Наркомрадгоспів є заступником наркома і підлягає як наркомові, так і безпосередньо ЦК ВКП(б).

Політуправління радгоспів Наркомату зернових і тваринницьких радгоспів здійснює керівництво партійною, комсомольською і політично-масовою роботою в радгоспах.

Начальник Політуправління радгоспів Наркомрадгоспів призначається і усувається ЦК ВКП(б).

КПРС в резолюціях..., ч. III, стор. 177—188.

№ 3

Постанова Раднаркому УРСР про хід ремонту тракторів та сільськогосподарських машин

11 січня 1933 р.

1. Констатувати цілком незадовільний перебіг ремонту тракторів до весняних с.-г. робіт (на 5 січня 1933 р. відремонтовано 11,1% тракторного парку), особливо в областях, що мають перші почати польові роботи,— Одеській (план ремонту виконано на 9,9%) і Дніпропетровській (на 10,1%). Такий стан утворює безпосередню та реальну загрозу цілковитого зриву ремонту тракторів до весни.

2. Визнати, що всі облвиконкоми ще зовсім не знаходилися біля організації ремонту тракторів, і вважати за потрібне періодично заслуховувати на засіданнях РНК УСРР інформації окремих обласних виконавчих комітетів про перебіг ремонту тракторів.

3. Відповідно до постанови ЕН УСРР з 22 грудня 1932 р. зобов'язати президії облвиконкомів телеграфно повідомити РНК УСРР прізвища заступників голів ОВК, на яких покладено відповідальність за безперебійний перебіг ремонту тракторів та виготування запчастин на підприємствах, що розташовані на терені області.

4. Відзначаючи недозволене зволікання постачання радгоспів запасними частинами для ремонту тракторів, зобов'язати НКЗС УСРР та Упов. НК Радгоспів забезпечити негайне розгортання на Україні, в першу чергу в Одеській та Дніпропетровській областях, роботи «Радгоспзапчастини», утворивши протягом січня відповідну кількість постачальних баз, що забезпечили б вчасне та безперебійне постачання радгоспів запасними частинами до тракторів.

5. Доручити тов. Порайкові порушити перед НК Важпромом Союзу РСР питання при виготування на Сталінградському заводі сталі, потрібної для ремонту тракторів та виготування запасних частин для України. Тов. Маслову (Упов. НК Важпрому) сьогодні ж дати тов. Порайкові всі матеріали в цій справі.

6. Констатуючи кволі темпи виготовлення рисунків з вини НКЗС УСРР, доручити тов. Граніку перевірити причини невиготовлення досі рисунків на чотири деталі та протягом доби повідомити Голову РНК УСРР про вжиті заходи до впорядкування цього питання.

7. Зобов'язати тов. Маслова протягом доби розмістити на ХПЗ та ХТЗ замовлення на виготування деталей та запчастин до тракторів.

8. Взяти до відома повідомлення заст. НКЗС УСРР тов. Граніка про те, що НК Земсправ наклав стягнення на керівників Одеської, Вінницької й Київської облземуправ та на керівника

технічного відділу Одеського облзернотрактору, директора Донецького овочекартоплетрактору й керівника технічного відділу Київського облбуряктрактору, які не виконують постанови РНК УСРР та ЦК КП(б)У з 9 грудня 1932 р. про ремонт тракторів і не забезпечили конкретного оперативного проводу справою ремонту.

9. Зобов'язати облвиконкоми притягти до відповідальності керівників районів, МТМ та МТС, які зірвали виконання постанови РНК УСРР та ЦК КП(б)У, і в декадний термін зміцнити керівництво МТМ та техапарати облтракторів кваліфікованими технічними робітниками.

10. Зобов'язати НКЗемсправ, укртрактороцентри та облвиконкоми встановити персональну відповідальність кожного директора МТМ за вчасне виконання плану ремонту тракторів.

11. Загальне керування ремонтом тракторів по радгоспах покласти на Зернотрест, персонально на тов. Капустіна.

12. Запропонувати облвиконкомам та райвиконкомам забезпечити найсуворіший догляд за вибракуванням тракторів, не припускаючи вибракування тракторів, які ще можна використати під час весняної засівкампанії 1933 року.

13. Зобов'язати облвиконкоми та райвиконкоми, посиливши конкретний провід справою ремонту, найближчими днями домогтися рішучого перелому в ремонті тракторів та розгорнути дійсну боротьбу за вчасне проведення і високу якість ремонту.

Харків, 11 січня 1933 р.

Заст. Голови РНК УСРР О. Сербиченко

Вик. об. секретаря РНК УСРР І. Сема

Збірник законів та розпоряджень робітничо-селянського уряду України (далі ЗЗ УРСР), 1933, № 4, ст. 38.

№ 4

Постанова Раднаркому УРСР про організацію на Україні галузевих трактороцентрів

13 січня 1933 р.

Рада Народних Комісарів УСРР постановила:

1. Реорганізувати Укртрактороцентр (філію Трактороцентру СРСР) на такі галузеві укртрактороцентри (філії головної управи МТС НКЗемсправ Союзу РСР):

а) Укрзернотрактороцентр;

б) Укрбурякотрактороцентр;

в) Укровочекартоплетрактороцентр;

г) Укрльоноконоплетрактороцентр.

Для обслуговування бавовняних МТС утворити в складі Укрзернотрактороцентру спеціальну управу бавовняних МТС.

2. Реорганізувати нинішні облтрактори на такі галузеві облтрактори:

а) Харківська область — зернотрактор, бурякотрактор, овочекартоплетрактор;

б) Київська область — овочекартоплетрактор;

в) Дніпропетровська область — зернотрактор, овочекартоплетрактор;

г) Чернігівська область — льоноконоплетрактор;

д) Одеська область — зернотрактор;

е) Донецька область — зернотрактор і овочекартоплетрактор;

ж) Вінницька область — бурякотрактор;

з) АМСРР — зернотрактор.

3. Для обслуговування бавовняних МТС утворити в складі Одеського та Дніпропетровського облзернотракторів спеціальні управи бавовняних МТС.

Харків, 13 січня 1933 р.

Голова РНК УСРР В. Чубар

Виконуючий обов'язки секретаря РНК УСРР І. Сема

ЗЗ УРСР, 1933, № 4, ст. 42.

№ 5

Постанова Наркомзему УРСР про організацію праці в колгоспах, про постійну рільничу виробничу бригаду, відрядність, норми виробітку, розцінки та облік

26 січня 1933 р.

Досвід 1932 року показав, що в тих колгоспах, де правильно була організована праця, де зберігалися постійні виробничі бригади з закріпленими земельними ділянками, тягловою силою, реманентом, постійним складом колгоспників, що працюють, не тільки є вища продуктивність праці, але й вища врожайність, прибутковість, товарність, і що ці колгоспи є передові у виконанні зобов'язань перед державою.

Найголовніші хиби в організації праці в 1932 р. в колгоспах були: відсутність у більшості колгоспів постійної виробничої бригади, а це призвело до знеосіблення коней, реманенту і землі; відсутність боротьби за якість роботи й боротьби проти невиходів на роботу. Часто при високих нормах виробітку на польових роботах і неправильних розцінках колгоспники, що працюють на польових роботах, виробляли багато менше трудоднів, ніж обслуговний персонал, а це зменшувало зацікавленість колгоспників виконувати найважливіші польові роботи.

Наркомзем УСРР вважає, що питання організації праці й обліку, організацію постійної виробничої бригади треба поставити в центрі уваги у справі організаційно-господарського зміцнення колгоспів і пропонує облЗУ, райЗУ, МТС і управам колгоспів забезпечити запровадження в життя таких заходів:

I. Щодо виробничої рільничої бригади

1. Організувати в усіх колгоспах України не пізніше як 15 лютого постійні виробничі бригади. Протягом цього ж таки часу довести до кожної бригади річне виробниче завдання на 1933 р., включивши до цього завдання не тільки засівні площі, а й тверді завдання на кількість продукції, яку треба виробити протягом року, якісні показники, визначивши на початку року для кожної бригади тверді терміни закінчення окремих робіт (засів, поління, збирання, обмолот тощо) і агротехнічні заходи.

Визначити на початку року у виробничому завданні для кожної бригади тверде число витрати трудоднів так на виконання річного виробничого завдання, як і на окремі періоди робіт, взявши до уваги потребу виконати всі агротехнічні заходи.

2. Щоб утворити відповідальність і зацікавленість бригади, провести агротехнічні заходи, розраховані на низку років, закріпляти, як правило, за рільничими бригадами земельні ділянки на полях сівозміни не тільки на рік, але й на весь час сівозміни.

3. На закріплених земельних ділянках бригада провадить усі роботи — засів, поління, збирання, молотьбу, оранку на зяб, парів тощо. Уся продукція, що її виробила кожна постійна бригада, береться на облік окремо, а реалізацію й розподіл продукції по цілому колгоспу загалом провадить управа.

4. Досвід передових колгоспів показує, що середній розмір земельної ділянки для всіх культур рільничої бригади, приблизно для зернових колгоспів 350—500 га, бурякових — 150—300 га, у Поліссі — 100—200 га, є доцільний. Наркомзем пропонує, організовуючи бригади, керуватися зазначеними розмірами земельних ділянок, зважаючи разом з тим і пристосовуючись цілком до місцевих умов. Не припускати зайвої множності культур і бригад, установивши, що в зернових колгоспах бригада повинна мати приблизно не більше як 5—6 культур, в інших колгоспах — не більше як 7—8 культур.

5. Закріпити за виробничими бригадами на цілий рік постійний склад колгоспників, що працюють, виходячи з числа людей, потрібних, щоб виконати вирішальні роботи, а саме: у зернових колгоспах — період збирання й молотьби хліба, у бурякових колгоспах — період обробітку й копання буряків; у бавовняникових колгоспах — період обробітку і збирання ба-

вовника тощо, пересічно від 40 до 70 чол. у бригаді залежно від виробничого завдання. Зважаючи на те, що це число колгоспників не весь час буде працювати на рільництві в бригаді, включати до виробничого завдання бригад виконання окремих господарських завдань так безпосередньо в бригаді, як і в колгоспі загалом (шляхове будівництво, заготівля палива, господарські роботи, ремонт, продукування кустарних виробів тощо).

6. Комплектуючи постійний склад бригади, виходити з вимоги виробничих завдань бригади — добору працівників, потрібних бригаді, і зваження на місце мешкання колгоспника. Склад бригад добирає управа колгоспу з обов'язковою участю бригадира.

7. Закріпити за бригадою тверду кількість тяглової сили й реманенту. Кількість закріплюваної тяглової сили треба визначати залежно від розміру виробничої ділянки, складу культур, міри механізації робіт. Кількість закріплюваного реманенту за бригадою повинна відповідати повному завантаженню тяглової сили, закріпленої за бригадою. Закрипіти молотарки, які є в колгоспі, за певними бригадами.

8. Щоб ліквідувати знеосібку, прикріпити всередині бригади до колгоспників, що постійно працюють, коні й реманент. Разом з організацією постійних бригад прикріпити до колгоспників по двоє коней на цілий с.-г. рік, в жодному разі не припускаючи, щоб прикріпляти коней у процесі роботи до інших колгоспів. Прикріпленими кіньми колгоспники виконують усі роботи — оранку, боронування, сівбу, збирання, оранку на зяб, возять хліб на зсипища тощо. Покласти на колгоспників, до яких прикріплено коні, разом з кінничими матеріальну відповідальність за догляд коней, годування й зберігання коней. Разом з прикріпленням коней прикріплюється до цих колгоспників реманент — хомути, вози, плуги, борони тощо. Прикріплені коні й реманент треба записувати до виробничих завдань бригади за колгоспниками поіменно.

9. У колгоспах, що їх обслуговують МТС, щоб правильно сполучити роботу трактора з кінським тяглом, уважати за потрібне повною мірою пов'язати виробниче завдання рільничої бригади за окремими періодами з планом робіт тракторної бригади так щодо термінів виконання цих робіт, як і щодо їхнього розміру. Покласти на завідувателів виробничих ділянок МТС таку саму відповідальність за роботу кожної виробничої бригади в колгоспі, як і на управи колгоспів.

10. Категорично заборонити після сформування постійної бригади будь-яке переміщення людей, тягла й реманенту, прикріплених ділянок. Заборонити перекидати тягло порядком буксиру до інших колгоспів з тим, щоб дати можливість постійній бригаді зосередити всю увагу й усі зусилля на краще виконання свого виробничого завдання. Виробнича й організаційна допомога всередині колгоспу від однієї бригади іншій бригаді

припускається, як правило, тільки після того, як бригада виконала своє власне виробниче завдання. До того ж передовій бригаді нараховуються трудодні за пророблену роботу коштом трудоднів відсталої бригади.

11. Усі роботи протягом зимового періоду, як-от: снігозатримування, вивіз гною, а також усі підготовні роботи до весняної сівби — збирання насіння, зерноочищування, ремонт реманенту, збруї, зберігання тягла, забезпечення фуражем — колгосп повинний організувати через постійні рільничі бригади відповідно до тих виробничих завдань, що встановлюються для них на 1933 рік, і на тих ділянках, які цим бригадам виділяються.

12. Щоб уникнути відриву від постійної виробничої бригади тяглової сили, невиконання всіляких господарських робіт, припустити у великих колгоспах, де є цілий ряд робіт щодо обслуговування господарства (будівництво, транспортові операції, майстерні, допоміжні підприємства), організацію спеціальних транспортово-господарських бригад з тим, щоб на ці бригади покласти повне обслуговування потреб колгоспу з точним визначенням кола і обсягу робіт і встановленням точного виробничого завдання цій бригаді.

13. Не припускати створення будь-яких резервних бригад в колгоспах з тим, щоб окремих колгоспників, чомусь не включених до складу постійних бригад (рільничих, тваринницьких, городніх), використовувати на організованому постійному й сезонному заробітчанстві і всередині колгоспів — на тимчасових і поточних роботах — та для організації кустарного виробництва.

II. Про бригадирів

1. Зважаючи на те, що в низці колгоспів склад бригадирів засмічено чужими, куркульськими, антирадянськими елементами, вважати за першочергове завдання в кожному колгоспі добрати склад бригадирів з досвідчених, відданих колгоспній справі бідняків, середняків і наймитів-колгоспників. Під час організації бригад виконати на ділі постанову ЦК ВКП(б) про закріплення бригадирів не менше як на рік[3], і всіляке передтермінове відсунення їх з роботи провадити тільки після затвердження райЗУ.

2. Покласти на бригадира постійної бригади персональну відповідальність за вчасне проведення й якість виконання виробничого завдання і за все прийняте бригадою майно (тягло, реманент, матеріали тощо), виживши всіляку дрібну опіку над бригадиром від управи колгоспу.

3. Нарахування трудоднів бригадирам провадиться в безпосередній залежності від виконання виробничих завдань бригадою. Фактично нараховує трудодні бригадирові управа колгоспу після того, як бригада виконала завдання за планом-нарядом і не рідше як один раз на 5—6 днів. Повною мірою

бригадирові нараховують трудодні при умові, коли бригада виконає виробниче завдання в установлений термін і виконає також якісні показники. Коли недовиконано або перевиконано завдання в установлений термін, зменшувати або збільшувати записи трудоднів на стільки відсотків, на скільки недовиконано або перевиконано виробниче завдання.

III. Боротьба за якість, приймання робіт у колгоспах

21. Установити по всіх колгоспах обов'язкову оцінку виконаних робіт не тільки за кількісними, але й за якісними показниками, щоб обов'язкове виконання норм виробітку і завдань пов'язувалося з якістю роботи, яку виконує кожен колгоспник і бригада в цілому.

Забезпечити на ділі виконання постанов ЦК про те, щоб при остаточному розподілі добутків у колгоспах оцінку трудодня бригадам і бригадирам підвищувати або зменшувати відповідно до кінцевих наслідків їхньої роботи. Підвищення, як і зменшення оцінки трудодня по бригадах, встановлює управа колгоспу разом з бригадирами й затверджують загальні збори колгоспників.

2. Запровадити різний розмір грошового й натурального авансування на трудодні по бригадах залежно від виконання якісних показників. Розмір авансів для окремих бригад можна збільшувати або зменшувати супроти середнього розміру авансу на 10—30%.

3. Всередині бригади приймання роботи від ланок і окремих колгоспників проводить бригадир і обліковець, які визначають не тільки кількісні, але обов'язково й якісні показники, записуючи відповідно відроблені трудодні до табелів щодня і трудових книжок колгоспників не рідше як один раз на 5 днів. Надати право бригадирові збільшувати і зменшувати розцінки від 10 до 30% залежно від якості виконаної роботи. Приймає роботу від бригади рільник колгоспу після виконання виробничого завдання. За низьку або високу якість зменшувати або збільшувати число трудоднів для бригади і бригадира на 10—30%. Погано зроблену роботу треба переробляти без нарахування трудоднів.

IV. Про відрядність

Виходячи з досвіду передових колгоспів, вважати, що за основну форму відрядності в колгоспі та бригаді повинна бути дрібногрупова і дрібноланкова відрядність. Організацію ланок провадять на оранці в 2—3 плуги, на збиранні хліба — в 1—2 збиральні машини однієї марки, на боронуванні — у 2—3 ключі борін тощо. Не припускати перекручення відрядності шляхом

виділення окремих ділянок для кожного плуга, борони тощо. Індивідуальну відрядність запроваджувати тільки на тих роботах, де вона потрібна за характером роботи.

V. Про норми виробітку і розцінки

1. Установити на 1933 рік такий порядок нормування й оцінки роботи в колгоспах, за якого колгоспник, що працює на основних роботах у рільництві (оранка, сівба, косовиця, скиртування, молотьба, проривання, поління й копання буряків тощо), виконуючи денну норму виробітку, заробляв би щодня в 1,5—2 рази більше трудоднів, ніж колгоспник, що працює на другорядних роботах у колгоспах.

2. Зважаючи на це, замість застосованих у 1932 р. 5 груп розцінок робіт установити 7 груп з відношення 1 : 4 і різницею поміж групами в 0,25 трудодня, тобто для 1 групи 0,50 трудодня за виконання денної норми; 2 групи — 0,75; 3 групи — 1,0; 4 групи — 1,25; 5 групи — 1,50; 6 групи — 1,75; 7 групи — 2,0.

3. Розцінку за денну норму виробітку орача, волочильника, сіяча, робітника на лобогрійці, самоскидці й сінокосарці встановити не менш як півтора-два трудодні; на полінні, прориванні, шаруванні і копанні буряків — від 1,5 до 1,75 трудодня.

4. Одночасно з цим зменшити розцінки на другорядні й обслуговні роботи, як-от: роботу сторожів, посильних, куховарів, на легкі роботи по господарству тощо з тим, щоб ці категорії виробляли не більш як половину трудоднів супроти колгоспників, що постійно працюють у полі. Провести рішучу боротьбу проти розбазарювання трудоднів на обслуговні й допоміжні роботи, зменшити адміністративно-управлінський апарат і знизити розцінки на різні допоміжні господарські роботи.

З огляду на те, що в багатьох колгоспах надзвичайно багато трудоднів витрачається на різні дрібні роботи щодо обслуговування колгоспу, не зв'язані безпосередньо з виробництвом, зобов'язати правління колгоспів на початку року через загальні збори колгоспників установити певну кількість трудоднів (кошторис), витрачуваних на ці роботи, з тим, щоб голова, члени управи колгоспів, завгалузей не мали права без дозволу загальних зборів колгоспників витрачати більше трудоднів, ніж визначено в кошторисі, і персонально відповідали б за витрачання цих трудоднів, періодично складаючи звіти перед загальними зборами.

5. Норми виробітку треба опрацювати диференційовано в кожному районі й колгоспі, а всередині колгоспу для кожної окремої бригади відповідно до тих умов, в яких цей колгосп чи бригада працюють (стан тяглової сили, стан грунту тощо). Не припускати механічного застосування цих норм, забезпечивши попереднє опрацювання норм виробітку масою колгоспників

і схвалення їх на виробничій нараді бригади й на загальних зборах колгоспу.

6. Заборонити нараховувати трудодні будь-кому за роботу, не зв'язану безпосередньо з колгоспним виробництвом. Усілякі роботи, що їх колгоспники виконують поза колгоспом під час усяких кампаній (мобілізація коштів, хлібозаготівлі тощо), як правило, треба провадити порядком громадського навантаження, й ніяких трудоднів за них колгосп не нараховує.

7. Затвердити приблизні норми виробітку й розцінки в рільництві.

VI. Про облік

Щоб поліпшити справу обліку праці і зміцнення трудової дисципліни, вжити таких заходів:

1. Установити обов'язкову щомісячну звітність бригадирів про виконання виробничих завдань, стан обліку праці, стан коштів, виробництва перед зборами бригади. Зобов'язати ревізійні комісії колгоспів провадити щомісячну побригадну перевірку обліку праці, витрачання трудоднів, відповідності нарахування трудоднів, виконання норм виробітку.

2. Виконати на ділі директиви партії і уряду про обов'язкове записування зароблених колгоспниками трудоднів щодня в табелі, записування трудоднів колгоспникам у трудові книжки треба провадити того дня, коли зроблено роботу. Тільки в крайніх випадках можна припустити, щоб трудодні записувалися не того ж таки дня, проте не пізніше як через 3 дні.

3. Щоб поліпшити облік праці, а також інший облік (продукція, майно тощо), виділити в рільничих бригадах обліковців, установити, що обліковець у бригаді працює за сполученням з роботою на виробництві. За роботу щодо обліку обліковцеві нараховувати додатково трудодні (8—12 трудоднів на місяць). Виділення звільнених обліковців припускати тільки як виняток у тих бригадах, де за характером господарства і розміром його облік потребує більшого часу.

Управи колгоспів повинні забезпечити виділення обліковців з кращих, перевірених колгоспників, бідняків, середняків, наймитів; райЗУ і МТС повинні систематично перевіряти склад обліковців. В зв'язку з тим ліквідувати роботу табельників у колгоспах, поклавши облік праці в колгоспі в цілому на рахівничий апарат.

Не менше як один раз на місяць вивішувати поіменні списки колгоспників побригадно, зазначивши кількість нарахованих трудоднів кожному колгоспникові. Усі заяви колгоспників про неправильне нарахування трудоднів управа розглядає протягом 3 днів.

4. Осіб, що відають обліком праці, якщо вони невчасно або неправильно записуватимуть трудодні, треба притягати не тільки до адміністративної, а й до судової відповідальності.

5. Уважаючи, що від виконання цих завдань залежить успіх колгоспів у піднесенні врожайності й товарності колгоспу, виконання зобов'язань перед державою і поліпшення матеріального стану колгоспників, Наркомзем УСРР пропонує всій земельній системі, МТС і управам колгоспів організувати широкі маси колгоспників на бойове виконання цієї постанови, на ділі давши нещадну відсіч куркулеві, шкідникові, ледареві.

Хто більше й краще працює, той більше одержує, хто не працює — той нічого не одержує,— повинно стати за основу в боротьбі за дальше організаційно-господарське зміцнення колгоспів.

Харків, 26 січня 1933 р.

Народний комісар земельних справ УСРР Одинцов

ЗЗ УРСР, 1933, № 6, ст. 65.

№ 6

Резолюція лютневого 1933 р. пленуму ЦК КП(б)У[4] про зміцнення колгоспів і завдання весняної сівби

7 лютого 1933 р.

Основні завдання весняної засівної кампанії на Україні є збільшити проти минулого року засів зернових культур і підвищити врожайність як зернових, так і технічних культур, з них передусім буряків.

Відповідно до затвердженого ЦК ВКП(б) плану загальної сівби на 17 130 тис. га (з них 11 860 тис. га по колгоспах і 2130 тис. га по радгоспах), розмір засіву зернових культур повинно збільшити на 1040 тис. га проти минулого року при скороченні площі під буряками з 1249 тис. га до 913,8 тис. га. Поліпшенням обробітку треба підвищити врожайність буряків по всіх секторах до 100 центнерів з гектара.

Спираючись на значно зміцнілі за останній рік колгоспи, на колгоспні кадри, що зросли, спираючись на значно поширену технічну базу колгоспного й радгоспного господарства, українська партійна організація повинна не тільки ліквідувати прориви, які є в сільському господарстві України, але й повинна зробити рішучий крок уперед у справі зміцнення радгоспів і колгоспів, повинна домогтися значного підвищення врожайності і збільшення продукції сільського господарства в галузі зерновій, технічних культур і тваринництва.

Весняна засівна кампанія, як це показав і досвід хлібозаготівель, відбуватиметься в умовах загостреної класової боротьби з рештками куркульських і інших антирадянських еле-

ментів, які в ряді районів і в ряді колгоспів, спираючись на відсталі елементи колгоспників, граючи на пережитках власницьких настроїв недисциплінованої і несвідомої частини колгоспників, намагатимуться організувати саботаж весняної сівби, як організували саботаж хлібозаготівель.

Успішне виконання завдань весняної сівби вимагатиме від усіх парторганізацій згори донизу виняткового напруження сил, підвищення революційної пильності, справжньої більшовицької організованості і рішучого перебудування всієї роботи, щоб подолати труднощі.

Пленум відзначає, що незважаючи на те, що III Всеукраїнська конференція [5] дала розгорнуту більшовицьку критику помилок минулого року і накреслила шлях, щоб виправити їх і грунтовно перебудувати роботу на селі, партійні організації України не тільки не запровадили в життя цих постанов, а й припустили ряд нових серйозних помилок у справі керування колгоспами, у проведенні хлібозаготівель. Правильна більшовицька критика цих помилок, яку дав тов. Сталін у своїй промові на об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б), і постанова з 24 січня 1933 р. [6] повинні бути широко роз'яснені і засвоєні всіма організаціями згори донизу. Запровадження в життя постанов січневого об'єднаного пленуму і деректив, які дано у промові тов. Сталіна про роботу на селі, про перебудування й поліпшення нашого керування колгоспами, поруч нещадного викривання своїх помилок проведенням суворої більшовицької самокритики забезпечить рішучий і швидкий поворот у роботі всієї парторганізації України.

I. Організація праці в колгоспах

За минулий рік колгоспи України зміцніли і збільшили прибутковість свого господарства. Завдяки більшому впровадженню принципу розподілу натурчастини прибутків за трудоднями у колгоспах складається міцне ядро колгоспників, які своєю сумлінною і дисциплінованою працею борються за поліпшення господарства колгоспу.

В той же час поточний рік викрив ряд найсерйозніших хиб у колгоспах. Порушення принципу розподілу, особливо натуральної частини прибутків за трудоднями, зокрема під час видавання авансів, припущення великих витрат і розтрат хліба на громадське харчування, перетворення в ряді місць громадського харчування на методи зрівнялівського розподілу основної натурчастини прибутків хліба, відсутність постійних виробничих бригад і внаслідок цього знеосібка коней, реманенту, землі, низький в дуже багатьох випадках вихід на роботу, погана якість праці і слабка дисципліна в роботі, великі хиби в справі нормування і оцінки праці на вирішальних польових сезонних роботах при надмірно великих витратах на оплату управлін-

ського апарату і некваліфікованих постійних видів праці. Все це надзвичайно гальмувало розвиток і швидке поліпшення колгоспного господарства, виявлення всіх його величезних господарських можливостей.

Усі ці хиби в роботі колгоспів набагато збільшилися впливом і підривною роботою куркульських, петлюрівських, махновських і інших контрреволюційних та антирадянських елементів, що пролізли до багатьох колгоспів, а також до апаратів МТС і земорганів.

Парторганізації України не зуміли вчасно викрити цей вплив і розгорнути широку боротьбу, щоб подолати його. Тільки останнього періоду хлібозаготівель цим елементам заподіяно рішучого вдару. Проте потрібна буде ще величезна політична і організаторська робота, щоб очистити колгоспи від решток розбитих ворожих класів, утворити міцні більшовицькі кадри, завоювати в колгоспах міцну більшість.

В зв'язку з цим пленум зобов'язує всі партійні організації запровадити в життя таке:

1. Основна підойма грунтовного поліпшення організації праці в колгоспах є утворення постійної виробничої бригади. Треба не пізніше як наприкінці лютого закінчити утворювати в усіх колгоспах постійні виробничі бригади, закріплювати за ними ділянки землі, реманент й живе тягло, категорично заборонивши після утворення бригад переміщувати колгоспників із бригади до бригади і перекріпляти засоби виробництва. До того ж терміну встановити для кожної виробничої ділянки МТС робочий план весняної сівби, пов'язавши його з планами колгоспів і бригад.

Всю продукцію, яку виробила кожна виробнича бригада, треба брати на облік окремо.

2. Пост бригадира в колгоспі є основна командна висота у виробництві. Тим-то добір бригадирів із досвідчених і справді відданих колгоспній справі людей і закріплення їх на роботі є основне практичне завдання, якому РПК, МТС і політвідділи повинні приділяти першорядну увагу.

3. Щоб стимулювати підвищення якості роботи, встановити, що *видавання* як грошових, так і натуральних *авансів у колгоспі проводиться по бригадах* розмірами, різними для різних бригад, залежно від якості і наслідків їх роботи.

Щоб забезпечити добру якість роботи, встановити в бригаді сувору трудову дисципліну, бригадирові треба надати право зменшувати оплату від 10 до 30%, а щодо нездатних працівників, які своїм несумлінним ставленням до праці і недисциплінованістю підривають роботу бригади, виключати з бригади, представляти правлінню для накладення штрафу, представляти до виключення з колгоспу. Над правильним застосуванням бригадиром своїх прав треба встановити контроль як від виробничої наради бригади, так і від правління колгоспу.

4. Встановлення норм виробітку і правильної розцінки в трудоднях для окремих категорій, особливо сезонної праці в колгоспах, є найважливіша справа, яка значною мірою визначає міру зацікавленості колгоспника в роботі і ставлення його до праці. Пленум вважає за правильне встановлення таких розцінок в трудоднях, за якими тим, що працюють на польових роботах, оплачувалося б багато вище за тих, що працюють на некваліфікованих постійних роботах, а найвирішальніші види праці на сезонних польових роботах за сумлінної ударної роботи повинні мати можливість виробити в трудоднях більше за всі інші категорії, які мають постійну роботу, в тому числі за службовців правлінського апарату.

В той же час треба рішуче скоротити витрати трудоднів на адміністративно-управлінський апарат, стежачи за тим, щоб установленого крайнього розміру витрат на цю мету суворо додержувалися.

5. Боротьба за трудову дисципліну в колгоспах, МТС і радгоспах повинна стати невід'ємною частиною боротьби за успішне виконання весняної сівби і підвищення врожайності.

В кожному колгоспі треба встановити суворий внутрішній розпорядок, про який повинен знати кожен колгоспник і який треба вивісити на видному місці в правлінні, в бригадах тощо. Внутрішнім розпорядком повинно точно встановити час виходу на роботу і початку роботи, час закінчення різних робіт, час перерв тощо.

За порушення цього розпорядку винних треба суворо карати, як за найтяжче порушення трудової дисципліни в колгоспі. Особливо суворо повинні карати в колгоспах за невихід на роботу у період найнапруженіших сезонних робіт: стихійні лиха, боротьба з шкідниками і т. ін., використання перерв між частими дощами, загрози осипання хліба, боротьби з бур'янами тощо.

6. Щоб забезпечити швидке й вчасне виконання сільськогосподарських робіт, на періоди сівби, поління, збирання і молотьби колгосп повинен заборонити відхід колгоспників, відпускаючи на сторону тільки зайву робочу силу організованим порядком. У колгоспах треба оголосити нещадну боротьбу літунам, яких протягом цілого року немає в колгоспі, а являються вони до колгоспу тільки наприкінці збирання, щоб урвати собі частку від колгоспного врожаю. До таких колгоспників, які вносять дезорганізацію в господарство колгоспу, треба застосувати різних заходів впливу, аж до позбавлення їх натуральної частини продукції і виключення з колгоспу.

II. Про збирання насінфондів

Успішне закінчення збирання насінних фондів у колгоспах є головне і вирішальне завдання у готуванні до весняної сівби.

Збирання насінних фондів у більшості областей є надто незадовільне. Особливо погане є становище в Дніпропетровській і Одеській областях, які мають на 1 лютого — перша 9% зібраного насіння, друга — 14%. Незадовільний є також перебіг збирання насіння за культурами, особливо з засипанням ранніх колоскових культур. Цей бік роботи треба висунути як основне питання в справі утворення насінних фондів.

Всі сили партійних організацій треба переключити на збирання насінних фондів, щоб до 10 березня цілком закінчити збирання насіння. Збирання насінних фондів треба провадити методами хлібозаготівель, розгорнувши негайно широку політичну роботу по мобілізації колгоспних мас на боротьбу за насіння, зробивши за основну підойму в справі збирання насіння виробничу бригаду.

Всі партійні й комсомольські організації (райкоми, осередки), всі колгоспи і колгоспники повинні твердо засвоїти, що потрібні їм до весняної засівної кампанії фонди треба будь-що мобілізувати всередині колгоспу і району, передусім коштом повернення розкраденого хліба, виявлення прихованого хліба, і що ніякої позики держава не видаватиме.

III. Ремонт і готування тракторного парку

1. Пленум вважає перебіг ремонту і готування до весни тракторного парку за незадовільний, особливо в основних вирішальних областях, які перші розпочинають сівбу: Дніпропетровська, Одеська. По Україні на 1 лютого по МТС відремонтовано тільки 32%, а по Дніпропетровській, Одеській — 24,7 і 33,7%.

Поганий перебіг ремонту пояснюється передусім незадовільним керуванням цією справою від обласних і районних партійних організацій, а особливо від земельних і спеціальних тракторних обласних і республіканських органів.

Партійні організації повинні взяти цілком до своїх рук керування запровадженням у життя постанови ЦК ВКП(б) і РНК СРСР про ремонт тракторів [7].

2. Пленум пропонує вжити заходів, щоб протягом лютого безумовно було відремонтовано по МТС 10 500 і радгоспах 5000 тракторів, тобто всю лютневу програму і все недороблене за грудень і січень місяці, і щоб до 1 березня встановлену на цей термін програму виконати повністю.

З цією метою треба встановити від райкомів і обкомів систематичне оперативне керування щодо кожної МТМ і надання кожній з них швидкої і вичерпної допомоги для виконання програми ремонту.

3. Треба домогтися забезпечення доброї якості ремонту тракторів. У кожній майстерні треба встановити партійний контроль над якістю роботи по збиранню, якістю матеріалу, що

йде на ремонт, над вчасним подаванням до майстерні потрібної якості запасних частин і неприпускання виробляти запчастини з невідповідної якості матеріалу.

4. Негайно треба перевірити всіх відповідальних людей по всіх ланках, через які йде постачання запасних частин, починаючи від заводу і кінчаючи МТМ. Насамперед треба перевірити кадри обласних і міжрайонних баз «Сельснабремонту». Ці кадри треба негайно зміцнити, а непідходящих і непридатних людей усунути.

5. До 1 березня треба по всіх МТС і радгоспах провести добір трактористів як з погляду їх технічної придатності, так і політичної перевіреності і закріплення їх до тракторів і тракторних бригад.

6. Обкоми і райкоми повинні суворо перевіряти, щоб МТС і радгоспи вчасно, до весняного бездоріжжя, вивезли належну їм кількість горючого до своїх внутрішніх баз. ЦК КП(б)У повинен вжити заходів, щоб повнотою забезпечити Україну мінімально потрібною кількістю горючого.

Беручи до уваги загальний нестаток горючого, треба скрізь — по всіх МТС і радгоспах, по бригадах, по кожному трактору — встановити найсуворішу систему заощадження горючого, щоб не припустити ніяких перебоїв у роботі тракторного парку весною.

7. Зобов'язати РСІ організувати систематичний контроль і перевірку перебігу ремонту тракторів як по кількості, так і по якості, з перевіркою витрачання найцінніших матеріалів (бабіт і ін.) і запасних частин.

IV. Готування живої тяглової сили

Пленум вважає, що становище, яке утворилося з кінським поголів'ям,—неблагополучне. Незважаючи на ряд постанов ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У, заходів, накреслених для поліпшення становища в цій найважливішій галузі, на місцях в життя не запроваджується і увага до цієї найважливішої справи від партійних організацій недостатня. За особливо незадовільну в цьому напрямку пленум вважає роботу НКЗему, обласних і районних земельних органів.

Головна причина поганого стану кінського тягла є поганий догляд і зневажливе ставлення до коня. Щоб забезпечити успіх весняної сівби, треба негайно і будь-що покінчити з безгосподарським ставленням до коня. Таке ставлення всіляко підтримують і проводять куркульські та інші антирадянські шкідницькі елементи, що пролізли до колгоспів. Треба негайно мобілізувати всю увагу партійних організацій МТС, політвідділів, колгоспів і радгоспів на справу поліпшення догляду коня, встановлення справжньої відповідальності осіб, приставлених до цієї справи, на організацію правильного і старанного годування

коня, на мобілізацію для цього всіх наявних кормових ресурсів колгоспів і радгоспів.

2. Пленум цілком схвалює постанову ЦК КП(б)У і РНК про готування живого тягла до весняних сільськогосподарських робіт, і зокрема використання на легких роботах корів [8].

3. У колгоспах, де утворилося тяжке становище з кормами, коней, які перебувають в поганому стані, треба негайно звільняти від роботи. Перед початком весняних робіт треба дати скрізь обов'язковий місячний відпочинок коням, призначеним для польових робіт.

V. Заходи для піднесення врожайності

Піднесення врожайності є центральним завданням весняної засівної кампанії. Це завдання можна розв'язати найсуворішим запровадженням найважливіших агротехнічних заходів і передусім проведенням сівби у встановлені від ЦК і РНК строки. Виходячи з цього, пленум ухвалює:

1. Зобов'язати всі парторганізації під відповідальність секретарів партійних комітетів, голів виконкомів, директорів МТС, їх ділянкових помічників, голів колгоспів і директорів радгоспів суворо витримати встановлені строки весняної сівби, завчасно підготувати все, щоб швидко провести сівбу на самому початку весни, найсприятливішого для сівби періоду.

2. Встановити у районах лінією партійною і радянською в МТС і колгоспах найсуворішу і систематичну перевірку додержання встановлених для кожного району і колгоспу за культурами норм висіву і повести нещадну боротьбу з крадіжками насіння, застосовуючи закон про охорону громадської власності і караючи винних, як за шкідництво.

3. Для боротьби з бур'янами на всій площі засіву по весноранці треба провадити не мілку, а глибоку оранку плугом з пильним боронуванням грунту. Треба також забезпечити повнотою обробіток встановленої планом кількості чистих парів. Карати найсерйознішими заходами за сіяння під борону (наволокою).

4. У кожному колгоспі і радгоспі треба встановити якісне приймання роботи від бригад, звернувши особливу увагу на боротьбу з огріхами під час оранки і сівби. За запровадження агротехнічних заходів у колгоспі покласти відповідальність: на бригадира — в бригаді, на спеціального члена правління — в колгоспі, на заступника директора по виробничій частині — у МТС і радгоспі і на зав. райЗВ і відповідних спеціалістів-агрономів — у районі.

5. Серйозним, уже перевіреним практичним досвідом, агротехнічним засобом піднесення врожайності ярих є надрання сівба і яровизація насіння.

Пленум пропонує обкомам і РПК проведення надранньої сівби (25 000 га), а також проведення засіву яровизованим насінням (на площі, як мінімум, 200 000 га) взяти під свій безпосередній нагляд і керівництво. Негайно заходитись навколо готування для цього людей, інструктування їх, розв'язання агротехнічної рації цих заходів і значення їх для піднесення врожайності.

6. Запропоновані Наркомземом для всіх районів України зразкові сівозміни, незважаючи на винятково велике значення правильних сівозмін для піднесення врожайності, на місцях опрацьовують тільки земельні органи, партійні ж організації цією справою не керують. Пленум звертає увагу партійних, радянських і земельних органів на потребу при проведенні сівозмін забезпечити виконання плану засіву зернових культур.

7. Пленум ЦК особливо відзначає, що провал, який допустила українська організація минулого року в справі обробітку і втрати врожаю цукрових буряків, утворив труднощі з цукром. Особливо ті обкоми, які мають вирішальні щодо розмірів площі буряків (Вінниця, Київ, Харків), повинні приділити виняткову увагу вчасному засіву і обробіткові цукрових буряків, повинні посилити конкретне керування сівбою і обробітком, забезпечивши мобілізацію колгоспних мас для вчасного виходу в поле.

VI. Про роботу МТС і політвідділів

Постанову ЦК ВКП(б) про утворення політвідділів у МТС і перетворення МТС на справжні центри широкої політичної і організаційної роботи на селі тільки починають запроваджувати в життя, і тому [це] вимагає від усіх партійних організацій виняткової уваги до цієї справи.

Перед політвідділами МТС стоять такі практичні завдання: організація спільно з районною парторганізацією збору насінних фондів, забезпечення пильного підготування МТС до сівби, ремонт тракторів, підготування живої тяглової сили і організація сівби в колгоспах.

Політичне зміцнення МТС організацією політвідділів не тільки не послаблює відповідальності обкомів і райкомів за організацію сівби і керування МТС, а, навпаки, вимагає посилити увагу і керування роботою МТС і допомогу політвідділам у запровадженні в життя постанови пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б) про політвідділи МТС.

Стверджуючи постанову Політбюро з 15 січня 1933 р. про укомплектування політвідділів МТС, пленум зобов'язує Донецький, Харківський, Вінницький, Дніпропетровський, Одеський і Київський обкоми закінчити до 1 березня добір керівних працівників для політвідділів (начальники і їх заступники), підійшовши до цієї найважливішої справи з особливою увагою.

VII. Про проведення весняної сівби в радгоспах

Справа керування радгоспами, незважаючи на їх величезне політичне і господарське значення, з боку партійних організацій поставлена незадовільно. Цей рік, починаючи з організації весняної сівби, повинен бути роком рішучого повороту в справі поліпшення господарства радгоспів, кращого використання технічних засобів, що є у них. Це повинні засвоїти не тільки директори радгоспів, а й усі партійні організації.

Найголовніше завдання весняної сівби у радгоспах, як і колгоспах, є боротьба за якість сівби, боротьба за підвищення врожайності. Щодо цього радгоспи повинні стати за зразок для колгоспів

Для цього передусім треба зміцнити кадри директорів, зав. відділків, зав. майстерень і т. ін., а також утворити політвідділи радгоспів і допомогти радгоспам закінчити ремонт тракторного парку і укомплектування його трактористами.

VIII. Сівба в одноосібному секторі

Пленум категорично застерігає партійні організації від ігнорування і недооцінювання одноосібних господарств у проведенні сівби і пропонує провести серед них широку політичну роботу та довести не пізніш як до 20 лютого план сівби до кожного одноосібного господарства.

Зважаючи на те, що деякі одноосібні господарства розпродали коней і реманент, деякі використовують коней на стороні для спекулятивних цілей, застосовувати в потрібних випадках, за постановою районних виконкомів, обов'язкову супрягу для спільного обробітку одноосібних ділянок землі.

Щодо одноосібників, які вдарились в спекуляцію і вперто відмовляються обробляти та засівати землі, які вони займають, застосовувати постанову сесії ЦВК СРСР з 30 січня 1933 р. [9]

IX. Про організаційно-партійну роботу на селі

Величезні успіхи колективізації на селі вимагають корінного перебудування і зміни методу роботи та керування колгоспами. За програму цього перебудування партроботи на селі є промова тов. Сталіна на об'єднаному пленумі, в якій він з особливою силою підкреслив: «Колгоспний лад не зменшує, а збільшує турботи і відповідальність партії і уряду щодо розвитку сільського господарства. З цього виходить, що партія, коли вона хоче керувати колгоспним рухом, повинна входити в усі деталі колгоспного життя і колгоспного керівництва. З цього виходить, що партія повинна не зменшувати, а помножувати свої зв'язки з колгоспами, що вона повинна знати все, що від-

бувається в колгоспах, щоб вчасно стати на допомогу і запобігти небезпек, що загрожують колгоспам».

В цьому напрямі повинно відбуватися перебудування партійної роботи на селі й зміна методу керування.

Особливо важливе завдання партійних організацій є домогтися повсякденної перевірки запровадження в життя партійними осередками колгоспів, радгоспів, МТС усіх постанов ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У щодо підготування і організації весняної сівби, борючись з формальним ставленням до проведення цих постанов.

Треба домогтися, щоб керівники МТС, радгоспів, колгоспів і рад[янських] органів на місцях не боялися виявляти ініціативу і брати на себе відповідальність, щоб вишукати на місці всі можливості для подолання практичних труднощів. Треба давати рішучу відсіч окремим керівникам, які прикривають свою бездіяльність, неповоротливість, а іноді й опортуністичне ставлення до найважливіших завдань партії посиланням на відсутність інструкції або вказівок від вищих організацій.

Постанову ЦК ВКП(б) про готування і організацію засівної кампанії, про ремонт тракторів, новий закон про тверду поставку хліба державі, а також ряд постанов ЦК КП(б)У і РНК УСРР [10] недостатньо роз'яснено і популяризовано в широких масах в той час, як ці постанови мають величезне значення для успіху весняної сівби. Пленум пропонує в цьому напрямі організувати проведення широкої політичної роботи.

Партійні організації повинні поліпшити керування комсомолом на селі, перебудувати його роботу в напрямі активної участі всіх комсомольців у боротьбі за запровадження в життя основних завдань партії у підготуванні і успішному проведенні засівної кампанії.

На подолання труднощів весняної сівби треба мобілізувати найширші маси робітників. Профспілки України зобов'язані негайно перебудувати свою роботу, на ділі, по-більшовицькому включитися в боротьбу за успішне проведення весняної сівби, максимально використати для цього всі форми свого зв'язку з селом.

Партійна організація сильна і боєздатна не кількістю своїх членів, а своєю більшовицькою згуртованістю і своїм зв'язком з масами, наявністю навколо себе надійного і відданого партії і Радянській владі колгоспного активу, готового всіма силами боротися з антигромадськими, рвацькими і відсталими елементами за трудову дисципліну, за піднесення продуктивності праці в колгоспі, за бережне ставлення до громадського добра, за сумлінне виконання колгоспами своїх обов'язків перед державою.

В цьому напрямі партійні організації повинні організувати свою роботу, щоб подолати труднощі весняної сівби.

Невиконання Україною своїх зобов'язань перед державою щодо хлібозавдання, помилки, припущені у керуванні колгоспами, зобов'язують КП(б)У і її керівні кадри з особливою енергією наполягти на подоланні всіх труднощів і, безумовно, забезпечити успішне проведення весняної сівби.

Цього можна досягти, справді мобілізувавши сили цілої КП(б)У і її організацій на місцях, забезпечивши в усій роботі непохитне більшовицьке керівництво, суворо вимагаючи від кожного комуніста сумлінно виконувати свої обов'язки. Виявам гнилого лібералізму від керівників не може бути місця в більшовицькій партії. Тих, що ухиляються від виконання своїх більшовицьких обов'язків, нитиків і маловірів, тих, що пасують і відступають перед труднощами, дворушників і підспівувачів махновсько-петлюрівських елементів нещадно виганяти з партії і застосовувати до них суворих державних заходів впливу.

«Комуніст», № 39, 10 лютого 1933 р.

№ 7

Положення про бригадні виробничі гуртки масового агротехнавчання, затверджене Наркомземом УРСР і Президією Всеукраїнської Академії сільськогосподарських наук

14 лютого 1933 р.

Проблема підвищення врожайності в півтора-два рази протягом ближчих двох-трьох років, що її поставила III Всеукраїнська партконференція перед соціалістичним сільським господарством України, може бути вирішена системою заходів, серед яких одне з важливих місць посідає озброєння широких мас робітників радгоспів, МТС та колгоспників сучасними дослідженнями с.-г. науки й техніки.

Опанування технікою виробництва, просунення та втілення найновіших досягнень агрозоотехніки у всіх галузях соціалістичного с.-г. виробництва вимагає піднесення на вищий щабель агротехпропаганди, перенесення уваги на поглиблену роботу — виробниче агротехнавчання в бригадах.

Найпридатнішою формою масового виробничого агротехнавчання є гурток, що організовується при виробничій бригаді з робітників радгоспу, МТС та колгоспників, які ставлять собі за мету підвищити свою технічну кваліфікацію.

I. Завдання виробничих бригадних гуртків

Основою виробничої агротехпропаганди взагалі та агротехнавчання зокрема є боротьба за організаційно-господарське зміцнення радгоспів та колгоспів, боротьба за високі й сталі

врожаї, за піднесення продуктивності тваринництва, за найраціональнішу організацію праці, за високу якість сільськогосподарських робіт. А звідсіль основне завдання виробничих бригадних гуртків — оволодіти технікою виробництва.

Завдання виробничих бригадних гуртків — побудувати свою роботу так, щоб вона не була відірвана від конкретних завдань виробництва. А тому плани й програми агротехнавчання будуються на основі й в щільному пов'язанні з виробничим планом даного господарства, відділу, бригади та ланки. Агротехнавчання як невід'ємна частина виробничої діяльності бригади повинна служити фактором до піднесення виробництва — механізація процесів виробництва, краща організація праці, втілення всіх заходів агротехніки, боротьба з браком, вища якість продукції тощо.

II. Організація та методи роботи бригадних виробничих гуртків

Гуртки організовуються за виробничим галузевим принципом. Місце й основа роботи гуртка є виробнича бригада в радгоспі, МТС, колгоспі, на фермі, в майстерні.

Виробничих бригадних гуртків у кожному господарстві може бути стільки, скільки в ньому виробничих бригад, виходячи з принципу, що гурток є ніщо інше, як засіб до підвищення технічної кваліфікації виробничої бригади. Гурток охоплює робітників чи колгоспників бригади, що працюють на даній ділянці виробництва. До гурткової роботи в першу чергу притягається колгоспний актив, молодь, жіноцтво, члени партії та комсомольці.

Керівником гуртка є в основному бригадир виробничої бригади або фахівець-агроном. Керівник гуртка — бригадир — в своїй роботі тримає щільний зв'язок з місцевими фахівцями-агрономами, з райземвідділом, з науково-дослідними та учбовими закладами, користуючись з їх допомоги. Для підвищення кваліфікації керівників гуртків — бригадирів, для організаційного та методичного інструктування їх організовуються короткотермінові курси, інструктивні семінари, наради та зльоти. Для переведення цієї справи відповідні організації, що безпосередньо обслуговують певне коло радгоспів, МТС та колгоспів (госп. організації, науково-д[ослідні] заклади, РЗВ та МТС), виділяють своїх фахівців.

Гурток програму свого агротехнавчання пристосовує до календарних періодів с.-г. виробництва, до певних с.-г. виробничих кампаній з тим, щоб, проробивши низку питань, зв'язаних з кампанією, під час вже переведення кампаній застосувати набуті знання у виробництві. Програма роботи гуртка розрахована на виробничий рік.

Основними методами роботи гуртка є: 1. Лекція та колективне обговорення (коли керівник гуртка фахівець). 2. Читання

та колективне обговорення друкованого матеріалу — брошур, статей з газет та журналів тощо (коли керівник гуртка бригадир). Під час проробки окремих питань демонструються машини, приладдя, таблиці, схеми, фото, різні експонати, влаштовуються екскурсії на окремі дільниці господарства, до інших радгоспів та колгоспів, на виставки тощо. За основний підручний матеріал править с.-г. література, статті з газет та журналів та різні інструкції.

Для роботи виробничих гуртків використовуються клуби, будинки колективіста, хати-читальні, кутки техніки й агротехніки, агрокабінети, шкільні наочні приладдя й бібліотеки. Кількість занять гуртка 2—3 на декаду і тривалість кожного заняття до 2 годин.

Увага: Кількість занять більша в осінньо-зимовий період і менша в весняно-літній період, коли найбільша напруженість с.-г. робіт.

III. Керівництво масовим агротехнічним навчанням та фінансування його

Загальне керівництво масовим агротехнавчанням (планування, методика, програми) здійснюється Наркомземом УРСР за участю господарських та наукових закладів.

Щодо безпосереднього оперативного керівництва роботою виробничих бригадних гуртків, то воно здійснюється лінією окремих організацій, які обслуговують певне коло радгоспів, МТС та колгоспів. Оперативне керівництво в межах області зосереджується в облЗУ і в межах району в РВЗ. Щоб забезпечити керівництво й допомогу виробничим бригадним гурткам, райземвідділ прикріплює своїх фахівців-агрономів до певної кількості господарств району, а МТС в межах своїх дільниць покладає цю справу на своїх дільничих агрономів.

Увага: Науково-дослідні заклади здійснюють своє керівництво справою агротехнавчання в межах своїх опорних пунктів та господарств, що їх вони безпосередньо обслуговують, пов'язуючи цю роботу з виробничими завданнями господарств. Кошти на роботу виробничих бригадних гуртків, для придбання літератури, приладдя тощо забезпечують радгоспи, МТС та колгоспи за кошторисами, що їх подають керівники гуртків.

Київський облдержархів, ф. 354, оп. 1, спр. 1388, арк. 159—160. Копія.

№ 8

Постанова ВУЦВК та Раднаркому УРСР про школи радгоспного, машинно-тракторного й колгоспного учнівства

20 лютого 1933 р.

[1]

Завдання соціалістичної перебудови сільського господарства, дальшого організаційно-господарського зміцнення радгоспів, МТС та колгоспів постановили як невідкладну вимогу підготувати нові кадри кваліфікованих робітників, що на основі набутих ними політичних та фахових знань й досвіду практичної роботи забезпечили б дальше піднесення соціалістичного сільського господарства.

Виходячи з цього та щоб найкраще пристосувати учбово-виробничий процес у школах сільськогосподарського учництва до сучасних завдань готування кадрів для сільського господарства, Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет і Рада Народних Комісарів УСРР постановили:

Ствердити проведену від Народного комісаріату освіти УСРР і Народного комісаріату земельних справ УСРР реорганізацію мережі шкіл сільськогосподарського учництва та шкіл колгоспної молоді старшого віку на школи радгоспного, машинно-тракторного й колгоспного учництва та встановити такі загальні засади про ці школи:

1. Школи радгоспного, машинно-тракторного й колгоспного учництва мають за свою мету готувати кадри кваліфікованих робітників масової кваліфікації для сільського господарства в системі радгоспів, машинно-тракторних станцій і колгоспів.

2. Школи радгоспного, машинно-тракторного і колгоспного учництва, використовуючи великий досвід, що його вже набули школи фабрично-заводського учництва в промисловості, повинні бути основною формою готування кваліфікованих робітників для сільського господарства.

3. Школи учництва в сільському господарстві утворюються при радгоспах, машинно-тракторних станціях та колгоспах і залежно від цього поділяються на:

а) школи, організовані при радгоспах,— школи радгоспного учництва;

б) школи, організовані при машинно-тракторних станціях,— школи машинно-тракторного учництва;

в) школи, організовані при колгоспах,— школи колгоспного учництва.

4. Школи радгоспного, машинно-тракторного й колгоспного учництва будуються за ознакою спеціальностей, відповідно

до потреб окремих галузей сільськогосподарського виробництва.

5. Школи радгоспного, машинно-тракторного та колгоспного учеництва комплектуються з осіб, що мають загальноосвітню підготовку обсягом семирічної політехнічної школи.

Тимчасово припускається, за дозволом НК Земсправ УСРР, порозумівшись з НК Освіти УСРР, приймати до шкіл радгоспного, машинно-тракторного й колгоспного учеництва осіб з меншою за семирічну підготовкою, але не менш як за чотирирічну школу й за умов попередньої підготовки таких осіб на підготовчих курсах типу дозавучу шкіл фабрично-заводського учеництва.

6. Школи радгоспного, машинно-тракторного та колгоспного учеництва повинні дати учням:

а) політичні й політехнічні знання, потрібні для свідомої участі робітників у соціалістичному будівництві;

б) фахові, теоретичні та практичні знання, а також виробничі навички з даної галузі сільськогосподарського виробництва.

7. Тривалість курсу навчання в школах радгоспного, машинно-тракторного та колгоспного учеництва визначає Народний комісаріат земельних справ УСРР, порозумівшись з Народним комісаріатом освіти УСРР, в межах від двох до двох з половиною років, залежно від спеціальності школи.

8. Організація учбової роботи в школах радгоспного, машинно-тракторного й колгоспного учеництва так у галузі теоретичного, як і виробничого навчання, провадиться по навчальних планах й програмах та за твердим розкладом занять.

9. Учбові плани шкіл радгоспного, машинно-тракторного та колгоспного учеництва, також програми фахових дисциплін та виробничого навчання визначає Народний комісаріат земельних справ УСРР, порозумівшись з Народним комісаріатом освіти УСРР. Обсяг загальноосвітніх та соціально-економічних дисциплін, кількість годин для них в учбових планах та програми з них визначає Народний комісаріат освіти УСРР.

10. Щоб піднести якість учбової роботи й зміцнити свідому шкільну дисципліну, в школах радгоспного, машинно-тракторного та колгоспного учеництва організовується самоврядування учнів на основі інструкції, що її видає Народний комісаріат земельних справ УСРР, порозумівшись з Народним комісаріатом освіти УСРР, професійними організаціями та ЦК ЛКСМУ.

11. Школи радгоспного та машинно-тракторного учеництва утримуються коштом відповідних господарських організацій, що в їх віданні перебувають ці школи. Школи колгоспного учеництва утримуються коштами місцевих бюджетів.

12. Школи радгоспного та машинно-тракторного учеництва відкриваються і закриваються за постановами відповідних господарських організацій, порозумівшись з урядництвами, що в

їх віданні ці організації перебувають. Школи колгоспного учеництва відкриваються та закриваються за постановами районних виконавчих комітетів і міськрад, безпосередньо підпорядкованих області.

13 Народному комісаріатові земельних справ УСРР разом з заінтересованими установами та організаціями, порозумівшись з Народним комісаріатом освіти УСРР, відповідно до засад, викладених у цій постанові, видати устав про школи радгоспного, машинно-тракторного, колгоспного учеництва, передбачивши в ній докладний порядок учбової роботи цих закладів.

II

14. З виданням цієї постанови скасувати постанову Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів УСРР з 31 жовтня 1927 р. «Про школи сільськогосподарського учеництва» (ЗУ УСРР, 1927, № 58-59, арт. 235 і 1928, № 17, арт. 152, п. 20).

Харків, 20 лютого 1933 р.

Голова ВУЦВК Г. Петровський

Голова РНК УСРР В. Чубар

Секретар ВУЦВК Ю. Войцехівський

ЗЗ УРСР, 1933, № 10, ст. 104.

№ 9

Постанова Раднаркому СРСР і ЦК ВКП(б) про допомогу насінням колгоспам і радгоспам України і Північного Кавказу

25 лютого 1933 р.

Через те, що несприятливі кліматичні умови влітку 1932 року в ряді районів України і Північного Кавказу призвели до втрати частини врожаю, через що колгоспи і радгоспи степової смуги України та деяких районів Північного Кавказу (Кубань) не змогли забезпечити себе цілком насінням для весняної сівби, РНК Союзу РСР і ЦК ВКП(б) ухвалюють:

1. Відпустити з державних запасів зерно колгоспам і радгоспам України і Північного Кавказу для насінної позики в такій кількості:

По Україні — 20 300 тис. пудів,
в тому числі по колгоспах — 18 600 тис. пудів.
По Північному Кавказу — 15 300 тис. пудів,
в тому числі по колгоспах — 12 400 тис. пудів.

2. Відпуск насінної позики провести такими культурами:

	По Україні			По Північному Кавказу		
Пшениця . . .	5 250	тис.	пудів	9 300	тис.	пудів
Овес	6 000	»	»	2 000	»	»
Ячмінь	7 625	»	»	3 000	»	»
Кукурудза	500	»	»	700	»	»
Бобові	700	»	»	—		
Круп'яні . . .	35	»	»	—		
Вика	190	»	»	—		

3. Насінну позику відпустити безпроцентно з обов'язковим поверненням натурою восени 1933 р., причому адміністративні і транспортні видатки держави нараховувати при поверненні насінного боргу розміром 10 пудів на кожні 100 пудів даної насінної позики.

4. Зобов'язати радянські і партійні організації України і Північного Кавказу забезпечити правильний розподіл даваної державної позики по районах, колгоспах і радгоспах.

5. Зобов'язати радянські і партійні організації України і Північного Кавказу мобілізувати всі насінні ресурси в колгоспах і радгоспах, щоб забезпечити цілком насінням наступну весняну засівну кампанію.

Голова Раднаркому Союзу РСР В. Молотов (Скрябін)

Секретар Центрального Комітету ВКП(б) Й. Сталін

25 лютого 1933 р.

«Комуніст», № 55, 26 лютого 1933 р.

№ 10

Постанова Наркомзему УРСР про преміювання колгоспних бригад за перевиконання завдань по виробництву продукції рільництва

16 квітня 1933 р.

Народний комісаріат земельних справ УСРР **постановив:**

1. Щоб заохотити бригади і колгоспників, які сумлінно працюють над збільшенням врожайності, встановити преміювання бригад за перевиконання завдань з виробництва рільничої продукції.

2. Преміювати треба так:

а) якщо внаслідок проведеної молотьби виявиться, що бригада завдяки добрій роботі коло оранки, сівби, збирання і молотьби дала зі своїх ділянок зерна більше, ніж це було

намічено планом, то такій бригаді видавати для розподілу між колгоспниками 50% від усієї кількості зерна, випродукованого понад план;

б) якщо внаслідок проведеного збирання технічних культур (буряк, бавовна, льон, коноплі та ін.) виявиться, що бригада завдяки добрій роботі коло оранки, сівби, обробітку й збирання дала зі своїх ділянок продукції більше, ніж це було намічено за планом, то такій бригаді видавати для розподілу між колгоспниками 50% вартості додатково виробленої продукції і 100% натуральних даток за цю продукцію, що їх одержує колгосп;

в) якщо внаслідок проведеного збирання городніх культур виявиться, що бригада завдяки добрій роботі коло оранки, сівби, обробітку й збирання дала зі своїх ділянок продукції більше, ніж це було передбачено за планом, то такій бригаді видавати для розподілу між колгоспниками 50% додатково виробленої продукції або виторгованих від продажу цієї продукції грошей.

3. Обов'язковою умовою для видавання премій бригадам, крім перевиконання завдання виробництва продукції (зерно, технічні або городні культури), є:

а) цілковите збереження, правильний догляд і добрий стан прикріпленого до бригади тягла;

б) цілковите збереження і належний стан прикріпленого до бригади реманенту;

в) проведення на ділі боротьби з крадіжками і забезпечення охорони колгоспного майна.

4. Премії видають бригадам:

а) з зернових культур — після того, як колгосп виконає свої зобов'язання перед державою з завдання зерна й засипання насінних фондів;

б) з технічних культур (цукробуряки, бавовна, льон, коноплі та ін.) — після того, як колгосп виконає свої зобов'язання перед державою з здавання продукції й засипання насіння по тих культурах, що їх забезпечує насінням безпосередньо колгосп;

в) з городніх культур — після того, як колгосп виконає свої контрактаційні зобов'язання.

5. Преміювання бригади, що перевиконала свої завдання виробництва продукції, провадиться понад ту частину продукції, що її розподіляє колгосп між колгоспниками на вироблені трудодні.

6. Преміальний фонд у бригаді розподіляється між колгоспниками за числом трудоднів, що їх виробив кожний, а також відповідно преміюється і бригадир.

Члени бригади, що погано працюють, несумлінно ставляться до роботи, недбайливо ставляться до тягла, реманенту й майна, втрачають право на преміювання.

Список осіб, що їх належить преміювати, подає бригадир по обговоренню в бригаді на затвердження управи колгоспу.

Харків, 16 квітня 1933 р.

Народний комісар земельних справ УСРР Одинцов

ЗЗ УРСР, 1933, № 19, ст. 242.

№ 11

Постанова Наркомзему УРСР про колгоспного бригадира

18 квітня 1933 р.

Народний комісаріат земельних справ УСРР **постановив:**

1. Зважаючи на те, що в колгоспах, обслуговуваних від МТС, немає единоначальності, коли роботу виконують тракторна колона та колгоспна бригада, встановити, що під час роботи тракторів на ділянці колгоспної бригади старшою та відповідальною за перебіг робіт особою є колгоспний бригадир; його розпорядження обов'язкові і для колгоспників, і для трактористів, а також і для старшого тракториста.

2. Розпорядження колгоспного бригадира тракторній колоні може скасувати тільки завідувач виробничої дільниці МТС або директор МТС.

Харків, 18 квітня 1933 р.

Народний комісар земельних справ УСРР Одинцов

ЗЗ УРСР, 1933, № 19, ст. 243.

№ 12

Постанова Комісії виконання при Раднаркомі УРСР про хід підготовки рахівників для колгоспів

3 червня 1933 р.

Про перебіг готування рахівників для колгоспів

Заслухавши доповідь заст. НКЗему УСРР тов. Бойко-Павлова та співдоповідь представника НК РСІ УСРР тов. Чекунова про перебіг готування рахівників для колгоспів, Комісія виконання при РНК УСРР встановлює:

Управа кадрів НКЗему УСРР, обласні й районні земельні управи не приділили достатньої уваги питанню підготовки рахівників для колгоспів, недооцінили, що налагодження обліку праці й господарсько-фінансової звітності по колгоспах має

вирішальну вагу для організаційно-господарського зміцнення колгоспів.

Керівництво названих організацій до справи підготовки рахівників для колгоспів і перевірки складу рахівників поставилося не по-більшовицькому, припустило інертність, механічний підхід і канцелярсько-бюрократичні форми керування цією найважливішою справою, внаслідок чого підготовку рахівників для колгоспів до засівної і збиральної кампанії зірвано. У переважній більшості районів РВК не затверджують призначення колгоспних рахівників і їхнє звільнення, чим послаблюється боротьба з засміченістю колгоспів ворожими елементами.

Про організацію приймальних комісій, що повинні затверджувати склад курсантів, про роботу цих комісій, забезпеченість курсів викладачами, учбовими приладдями та про склад курсантів НКЗемові УСРР і Донецькій облземуправі невідомо.

План готування рахівників на курсах першого набору по УСРР виконано лише на 47,7%. На курсах другого набору навчається 34% від плану. Заочне навчання зовсім ще не розпочато та немає навіть учбових програм. Особливо ганебний стан з випуском курсантів першого набору по областях: Вінницькій — 21%, Чернігівській — 30% та Одеській — 33%.

Курси рахівників додаткового набору по Харківській і Вінницькій областях і по АМСРР досі не організовано; Київська область планове завдання виконала на 2%, Дніпропетровська — [на] 17%, Донецька — [на] 25%. За учбовими програмами курсів першого набору з загальної кількості 762 учбових годин рахівництву відведено лише 68 годин.

Комісія виконання при РНК УСРР **постановила:**

1. За відсутність оперативного керування від НКЗему — УСРР справою підготовки та перевірки рахівничих працівників колгоспів, внаслідок чого зірвано готування рахівників до засівної й збиральної кампаній, та за припущення на курсах першого набору явно шкідливої учбової програми заст. НКЗ УСРР Гонтарю оголосити догану.

2. Вказати заст. НКЗему УСРР тов. Бойко-Павлову на неприпустимість штампування неправдивих відомостей про кількість підготованих рахівників.

3. За відсутність оперативного керування справою підготування, перепідготування та перевірки рахівничих працівників колгоспів та за намагання обдурювати Комісію виконання при РНК УСРР поданням неправильних, більш ніж удвоє перебільшених цифр про кількість підготованих на курсах рахівників керівникові Сектору масових кадрів НКЗему УСРР тов. Бірюку оголосити сувору догану з попередженням.

4. Взяти до відома, що справу про затримання відпуску коштів для переведення курсів та невчасну організацію курсів рахівників розглядає ЦКК — НК РСІ УСРР.

5. Запропонувати НКЗемові УСРР, під особисту відповідальність заст. НКЗему УСРР тов. Бойко-Павлова, облвиконкомам та райвиконкомам у найкоротший термін домогтися рішучого поліпшення в справі підготовки рахівників для колгоспів, взяти забезпечення колгоспів рахівниками й боротьбу з засміченістю під свій постійний нагляд та вжити всіх заходів до цілковитого виконання постанов ЦК КП(б)У і РНК УСРР про організацію обліку й звітності в колгоспах та про підготовку й перепідготовку рахівничих працівників для колгоспів.

6. Політвідділам МТС розгорнути широку масову роботу навколо підготовки, добору та перевірки рахівників для колгоспів, що їх обслуговують МТС.

7. Зобов'язати керівника Сектора масових кадрів НКЗему УСРР тов. Бірюка, директора інституту с.-г. кадрів тов. Барабаша та УНГО тов. Кирюхіна протягом декади виготовити, а редактора «Колгоспного села» тов. Лакизу П. негайно ж надрукувати в газеті першу лекцію для курсантів заочних рахівничих курсів.

Відповідальність за вчасну надсилку курсантам заочних курсів так першої, як і наступних лекцій, покласти на керівника Сектора масових кадрів НКЗему УСРР тов. Бірюка.

8. Зобов'язати комісії виконання при ОВК до 20 червня 1933 р. перевірити перебіг підготовки рахівників для колгоспів по областях та про наслідки повідомити Комісію виконання при РНК УСРР.

Харків, 3 червня 1933 р.

Голова Комісії виконання при РНК УСРР В. Чубар

Тво секретаря Комісії виконання при РНК УСРР
Є. Олдаковський

ЗЗ УРСР, 1933, № 30, ст. 397.

№ 13

Постанова ВУЦВК і Раднаркому УРСР про заборону місцевим органам влади та громадським організаціям самовільно розпоряджатись майном, продукцією та грошовими коштами колгоспів

4 червня 1933 р.

Щоб забезпечити виконання директив партії та уряду про неухильне додержання засад колгоспного будівництва та зважаючи на те, що згідно з цими засадами право розпоряджатися колгоспним майном, продукцією і грошовими коштами колгоспів, відповідно до статуту колгоспу, належить тільки самим колгоспам в особі загальних зборів їхніх членів та управі кол-

госпу, Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет і Рада Народних Комісарів УСРР постановляє:

1. Заборонити місцевим органам влади, іншим державним органам і громадським організаціям свавільно розпоряджатися майном, продукцією, грошовими коштами і робочою худобою колгоспів, вилучати майно колгоспів та зобов'язувати колгоспи виділяти грошові й натуральні фонди на потреби, не передбачені статутом колгоспу та спеціальними постановами уряду, або брати на постачання осіб, що не мають жодного: ні посереднього, ні прямого відношення до колгоспного будівництва.

Увага. Арешт на майно колгоспів та списання в примусовому порядкові будь-яких сум з їхніх рахунків у кредитових установах провадять виключно за постановами судово-слідчих органів на підставі цивільного процесуального й кримінально-процесуального кодексів УСРР, а також за постановами інших органів, яким чинним законом надано право безспірного справлення.

2. Колгоспне майно можуть передавати в користування іншим установам і організаціям лише самі колгоспи через органи керування відповідно до чинних законів та статуту колгоспу.

3. За майно колгоспів визнається:

а) всі засоби й знаряддя виробництва, що їх усуспільнили члени колгоспу відповідно до його статуту, як-от: сільськогосподарський реманент, робоча й товарно-продуктивна худоба, насінневі запаси, харчові засоби, господарські будівлі та інші майнові цінності;

б) всі підприємства, засоби й знаряддя виробництва, що їх набував або спорудив колгосп так на власні кошти, як і на кошти, одержані від державних кредитних установ та інших організацій, як-от: підприємства для переробки сільськогосподарської продукції, майстерні, млини, круподерки, олійниці, господарські будівлі, транспортові засоби тощо;

в) все майно, що передано колгоспам за чинним законом та спеціальними постановами місцевих виконавчих комітетів і Рад, а також за постановами судових і інших державних органів, як-от: куркульське майно, підприємства для переробки сільськогосподарської продукції, в тому числі: млини, майстерні, господарські будівлі тощо;

г) грошові кошти колгоспу і

д) вся продукція колгоспу.

4. Зобов'язати органи прокуратури невідхильно стежити за виконанням цієї постанови та притягати урядових осіб, винних у порушенні її, до відповідальності.

* *
*

Ця постанова видається на підставі постанови ЦВК і РНК Союзу РСР з 25 червня 1932 року «Про революційну законність» (ЗЗ СРСР, 1932, № 50, арт. 298) та арт. 3 постанови

III сесії ЦВК Союзу РСР VI скликання з 30 січня 1933 року «На доповідь народного комісара земельних справ Союзу РСР тов. Яковлєва Я. А. про зміцнення колгоспів» (ЗЗ СРСР, 1933, № 6, арт. 41).

Харків, 4 червня 1933 р.

Голова ВУЦВК В. Затонський

Заст. Голови РНК УСРР П. Любченко

Заст. Секретаря ВУЦВК К. Горлинський

ЗЗ УРСР, 1933, № 28, ст. 364.

№ 14

Постанова Наркомзему УРСР про фонд сприяння будівництву та устаткування культурно-побутових і політично-освітніх установ у колгоспах України

25 червня 1933 р.

Відмітити:

1. Що внаслідок незадовільного керівництва здійсненням планів культпобутового та політично-освітнього будівництва в колгоспах кредити з фондів сприяння к[ультурно]-побутовому будівництву в колгоспах майже не використовуються.

2. Що за відсутністю плану будівництва та устаткування культурних і політично-освітніх установ в колгоспах на 1933 рік кредити на цю мету з республіканського фонду сприяння культурно-побутовому будівництву в колгоспах ще не розасигновані.

3. Що стан з поповненням фондів сприяння культурно-побутовому будівництву в колгоспах коштом нових відрахувань незадовільний.

4. Що в більшості облЗУ комісії сприяння культурно-побутовому будівництву в колгоспах не працюють.

Запропонувати:

1. Сектору агротехпропаганди не пізніше 25 ц. м. представити план будівництва та устаткування культурних та політично-освітніх установ у колгоспах на 1933 рік.

2. Управлінню організації праці (оргсектор) та сектору агротехпропаганди розробити заходи до забезпечення виконання плану будівництва та устаткування культурно-побутових та політично-освітніх установ у колгоспах та використання кредитів з фонду сприяння культурно-побутовому будівництву в колгоспах, що відпускаються на зазначене будівництво.

3. Управлінню капітального будівництва взяти під технічний догляд об'єкти культурно-побутового будівництва в колгоспах.

4. Фінансовому управлінню вжити заходів до належного поповнення фондів сприяння культурно-побутовому будівництву в колгоспах новими внесками та безперебійного фінансування зазначеного будівництва в межах наявних на цю мету сум.

В зв'язку з ускладненнями у користуванні положенням про фонд сприяння культурно-побутовому будівництву в колгоспах, що затверджено ВУЦВК та РНК УСРР 22 вересня 1930 року [11], просити ВУЦВК та РНК УСРР зазначене положення переглянути, пристосувавши таке до сучасного періоду.

Фінансовому управлінню скласти проект постанови ВУЦВК та РНК УСРР в цій справі.

Заст. Наркомземсправи УСРР Коцюбинський

Центральний державний архів Жовтневої революції і соціалістичного будівництва УРСР (далі ЦДАЖР УРСР), ф. 388, оп. 2, спр. 650, арк. 140. Завірена копія.

№ 15

Постанова Наркомзему УРСР про нарахування трудоднів за усуспільнені посіви селянам-одноосібникам, що вступили до колгоспів *

9 липня 1933 р.

В связи с тем что во время проведения весеннего сева и после его окончания в колхозы вступило значительное количество единоличников со своими посевами (озимыми и яровыми), Наркомзем УССР устанавливает следующий порядок начисления трудодней за проведенные работы на эти обобществленные посевы единоличников, вступающих в колхозы:

1. За обобществленные озимые посевы начислять за каждый гектар площади 40 трудодней (посев по чистому пару) и 30 трудодней (посев по остальным площадям).

2. За обобществленные яровые зерновые посевы начислять за каждый гектар площади 30 трудодней (посев по зяби) и 20 трудодней (посев по остальным площадям).

3. За обобществляемые пропашные культуры начислять за каждый гектар площади:

а) по свекле прошарованной, прорванной и проверенной — от 50 до 60 трудодней;

б) по остальным пропашным культурам, также полностью обработанным, начислять от 30 до 40 трудодней.

Если же до обобществления пропашных культур прополочные работы не были полностью проведены, начисление трудодней снижать соответственно недовыполненной работе.

---

* Постанова Наркомзему УРСР затверджена Раднаркомом УРСР 10 липня 1933 р.

4. Оценку обобществленных посевов и начисление трудодней провести не позже 20 июля с. г.

5. Все обязательства перед государством по обязательной поставке хлеба и других культур с обобществленных площадей принимает на себя соответствующий колхоз.

6. Предложить облЗУ, облтракторам, райЗУ и МТС обеспечить практическое проведение в жизнь настоящего постановления, установив строгий контроль за правильным начислением трудодней вступившим в колхозы трудящимся единоличникам.

Нарком земледелия Украины Одинцов

ЦДАЖР УРСР, ф. 388, оп. 2, спр. 650, арк. 61. Завірена копія.

№ 16

Постанова Раднаркому УРСР про наслідки виробничого кредитування колгоспів за перше півріччя 1933 р. і план кредитування на 1933 р.

22 липня 1933 р.

I

Констатувати незадовільне виконання плану виробничого кредитування колгоспів за перше півріччя 1933 р. та відзначити наявність ряду серйозних хиб у практиці кредитування:

а) планування кредитів земельні органи здійснювали без належного врахування конкретних потреб і районів, і окремих колгоспів внаслідок необізнаності земельних органів з фактичними виробничими потребами та фінансовими можливостями колгоспів;

б) земельні органи не забезпечили в ряді районів вчасної розробки планів капіталовкладень та доведення їх до колгоспів з визначенням розміру кредитів і не забезпечили потрібного оперативного керівництва в здійсненні капіталовкладень та засвоєнні кредитів колгоспами;

в) земельні органи і Соцзембанк не налагодили належного оперативного маневрування кредитами відповідно до перебігу їхнього використання та потреб окремих колгоспів;

г) Соцзембанк не забезпечує належної чіткості в своїй роботі, зокрема в здійсненні контролю за правильним та ефективним використанням кредитів та притягненням власних коштів колгоспів у капіталовкладення;

д) облвиконкоми та райвиконкоми не приділили належної уваги виробничому кредитуванню колгоспів.

II

Скорегований план виробничого кредитування колгоспів на 1933 рік за окремими призначеннями в загальній сумі 21 млн. крб. затвердити [12].

На виробничі заходи, що їх було включено до раніше затвердженого плану кредитування або зараз виключено з плану, або по них зменшено кредитові ліміти (с.-г. машини, кузні, землевпорядження), обласним організаціям потребу колгоспів у кредитах задовольняти порядком оперативного планування кредитами на основі наданих лімітів та перебігу їхнього використання за окремими призначеннями.

III

Щоб забезпечити надалі повне ефективне використання кредитів разом з власним нагромадженням колгоспів на поширення засобів виробництва та підвищення товарності колгоспів, Рада Народних Комісарів УСРР постановила:

1. Зобов'язати обласні і районові виконавчі комітети перевірити, як розроблено і доведено річні плани капіталовкладень і кредитування до колгоспів і як вони пов'язані з їхніми виробничо-фінансовими планами. Забезпечити обізнаність кожного колгоспу з усією сумою призначеного йому річного кредиту.

Соцзембанкові за участю райземвідділів і МТС, на підставі виробничо-фінансових планів колгоспів та їхніх заявок, визначати кредити та встановлювати частку власних коштів у кредитованих заходах для кожного окремого колгоспу залежно від його фінансово-господарського стану.

2. Забезпечити доведення квартальных планів до колгоспів не пізніше 10 дня першого місяця кожного кварталу.

3. Соцзембанкові видання коштів на кредитування капіталовкладень провадити в межах установлених планів, відповідно до виявленої потреби колгоспу в коштах та залежно від фактичного перебігу здійснення запланованих заходів.

4. Соцзембанкові організувати належний контроль над витрачанням коштів за їх прямим призначенням.

5. НКЗС УСРР та Соцзембанкові організувати зосередження в банкові всіх вільних колгоспних грошових ресурсів, призначених для капіталовкладень (неподільні фонди, спеціальні внески).

6. Концентруючи кредити лише на основних галузях і заходах, що забезпечують розвиток товарності в колгоспах, рішуче усунути практику розпорошення кредитів дрібними сумами.

7. Зобов'язати Соцзембанк, установлюючи строки повернення кредитів, точно дотримуватися визначеної союзними органами шкали кредитування, припускаючи скорочення строків користування позикою лише з погодження колгоспу.

Заборонити дострокове стягнення позик з колгоспів, застосовуючи його лише у випадках порушень, що тягнуть за собою дострокове стягнення кредиту (виконання зобов'язань перед державою у хлібоздаванні тощо, використання кредитів не на виробничі капіталовкладення).

8. РНК АМСРР, облвиконкомам та райвиконкомам взяти під свій постійний нагляд виробниче кредитування колгоспів, заслуховуючи періодично доповіді земельних органів і установ банку.

Харків, 22 липня 1933 р.

Голова РНУ УСРР В. Чубар

Керуючий Справами РНК УСРР Л. Ахматов

ЗЗ УРСР, 1933, № 40, ст. 517.

№ 17

Постанова Раднаркому УРСР про витрачання трудоднів на адміністративний та обслуговуючий апарат колгоспів

22 липня 1933 р.

РНК УСРР констатує наявність серйозних викривлень у значній кількості колгоспів щодо нарахування трудоднів адміністративно-управлінському та обслуговуючому апарату колгоспів. Є факти перебільшення штатів понад визначені, перевитрати трудоднів, збільшення розцінок, припущення незаконного нарахування трудоднів службовцям різних установ. У низці колгоспів перевитрачено велику кількість трудоднів коштом колгоспників, що працюють на виробництві.

Щоб виправити припущені помилки й перекручення та забезпечити високу оплату праці колгоспникам, які сумлінно працюють безпосередньо на виробництві, зокрема на польових роботах, Рада Народних Комісарів УСРР **постановила:**

1. Зобов'язати НКЗС УСРР, РНК АМСРР, облвиконкоми та РВК до 15 серпня 1933 р. в усіх колгоспах провести перевірку правильності нарахування трудоднів та відповідності встановлених штатів адміністративно-управлінського та обслуговного апарату розмірам, визначеним НКЗС УСРР 26 січня 1933 р *.

2. Покласти особисту відповідальність за проведення цих завдань у колгоспах, що їх обслуговують МТС, на директорів МТС, а по всіх інших — на зав. райземвідділів. Роботу щодо перевірки провадити разом з ревізійними комісіями колгоспів, с.-г. секціями сільрад, секціями РСІ та при найактивнішій участі колгоспного активу.

---

* Див. документ № 5.

3. Зобов'язати зав. райземвідділів та директорів МТС установити разом з управами колгоспів штати й розцінки для адміністративно-управлінського та обслуговного апарату кожного колгоспу, додержуючи зразкових штатів і норм, ухвалених НКЗС УСРР 26 січня 1933 року.

4. Скасувати нараховані трудодні службовцям різних установ, які не брали участі у виробництві колгоспу, й заборонити нараховувати трудодні будь-кому, хто не працює в колгоспі.

Увага. Це не поширюється на терармійців, яким під час військового навчання трудодні в колгоспах нараховуються.

5. Доручити прокуратурі республіки у випадках брутального порушення встановлених правил про нарахування трудоднів адміністративно-управлінському та обслуговному апарату колгоспів притягти до відповідальності управи колгоспів та рахівників.

6. Доручити НКЗС та НК РСІ УСРР і ОВК вжити заходів до пожвавлення роботи ревізійних комісій колгоспів, зокрема щодо нарахування трудоднів, налагодити керівництво ними та забезпечити чинність їхніх заходів.

Харків, 22 липня 1933 р.

Голова РНК УСРР В. Чубар

Керівничий Справами РНК УСРР Л. Ахматов

ЗЗ УРСР, 1933, № 37, ст. 479.

№ 18

Постанова ЦК КП(б)У і Раднаркому УРСР про допомогу безкорівним колгоспникам у придбанні корів

26 серпня 1933 р.

Рада Народних Комісарів УСРР та Центральний Комітет КП(б)У постановили:

1. На виконання постанови Ради Народних Комісарів Союзу РСР та ЦК ВКП(б) з 14 серпня 1933 р. про допомогу держави безкорівним колгоспникам придбати корів [13] дати державну допомогу безкорівним колгоспникам у придбанні ними 275 тис. голів телиць віком до 8 місяців за таким планом по областях та секторах (на тис. голів): *

2. Зобов'язати обласні виконавчі комітети, РНК АМСРР та обласні партійні комітети до 1 вересня 1933 р. скласти поpайонові плани виділення, закупівлі й контрактації телиць, щоб наділити ними колгоспників з зазначенням, яку частину телиць треба перекинути в район.

---

* Таблиця на стор. 72.

	Всього	За рахунок приплоду МТФ і усуспільненої череди колгоспів	За рахунок закупівлі й контрактації у колгоспників та одноосібників
Київська область	65,0	8,0	57,0
Чернігівська »	21,0	1,0	20,0
Вінницька »	44,5	3,5	41,0
Харківська »	47,5	7,5	40,0
Дніпропетровська »	39,5	7,5	32,0
Одеська »	32,5	7,5	25,0
Донецька »	19,5	4,5	15,0
АМСРР	5,5	0,5	5,0
Разом по УСРР	275,0	40,0	235,0

3. Обласним виконавчим комітетам, РНК АМСРР та обласним партійним комітетам простежити за тим, щоб районові виконавчі комітети та РПК довели ці плани до колгоспів і сільрад найпізніше 10 вересня 1933 р., широко обговоривши їх на загальних зборах колгоспників, поширених пленумах сільрад, і щоб на основі цих планів сільради й колгоспи ухвалили конкретні заходи закупівлі та контрактації телиць і порядок наділення ними безкорівних колгоспників, і надалі простежити за проведенням цих планів.

4. Виділити коштом держави кредитову допомогу маломіцним безкорівним колгоспникам на придбання телиць розміром 10 300 тис. крб. з розподілом по областях (на тис. крб.):

	Всього грошового кредиту	У т. ч. на придбання телиць з МТФ та усуспільненої череди колгоспів
Київська область	2346	180
Чернігівська »	722	22
Вінницька »	1719	79
Харківська »	1769	169
Дніпропетровська »	1513	169
Одеська »	1219	169
Донецька »	776	101
АМСРР	236	11
Разом	10 300	900

Крім відпущеного кредиту використати на придбання телиць рештки кредитів, відпущених Соцзембанком та невикористаних колгоспами, розміром 2,5 млн. крб. Доручити НКЗС УСРР розподілити цей кредит між областями.

5. Визначити такий порядок придбання та контрактації телиць:

а) придбання телиць проводити за конвенційними цінами;

б) управи колгоспів закуповують і контрактують телиць як у членів свого колгоспу, так і в членів інших колгоспів та в одноосібних господарствах;

в) до добору та закупівлі телиць управи колгоспів зобов'язані притягти колгоспниць і колгоспників, коли ця закупівля провадиться в даному колгоспі або в близьких районах. Приставу телиць з інших районів здійснюють безпосередньо управи колгоспів;

г) договори про контрактацію реєструють сільради;

д) видавання телиць з МТФ та усуспільненої частини колгоспів для членів даного колгоспу провадити за готівку або з розкладкою на один рік у рахунок вироблених трудоднів;

е) допомогу безкорівним колгоспникам, що її організується згідно з цією постановою, управи колгоспів повинні давати насамперед кращим ударникам, що працюють на виробництві.

6. Колгоспникам та одноосібникам, що продають і випоюють телиць порядком контрактації для продажу безкорівним колгоспникам, давати пільгу щодо здавання молока державі у формі знижки на 25% з річного плану й пільгу щодо здавання м'яса державі у формі знижки на 20% з річного плану.

7. НКЗем УСРР та Укрфілія Соцзембанку мають, на підставі інструкції союзних організацій, дати вичерпні інструкції щодо здійснення цієї постанови.

8. НКЗему УСРР встановити періодичну звітність про перебіг виконання завдань щодо допомоги безкорівним колгоспникам у придбанні корів.

Харків, 26 серпня 1933 р.

Секретар ЦК КП(б)У С. Косіор

Голова РНК УСРР В. Чубар

ЗЗ УРСР, 1933, № 40, ст. 511.

№ 19

Постанова Раднаркому УРСР про порядок списування з поточних рахунків колгоспів сум за пред'явленими претензіями

27 серпня 1933 р.

У зв'язку з випадками подання до Держбанку СРСР судових наказів для списування з поточних рахунків колгоспів за претензіями, що їх колгоспи не перевірили і не ствердили, Рада Народних Комісарів УСРР постановила:

1. Підтвердити до неухильного виконання увагу першу до арт. 349 Цивільного процесуального кодексу УСРР про те, що на внесені на поточні рахунки суми стягнення накладається лише за спеціальною в кожному випадкові постановою судових органів.

2. Запропонувати органам НКЮсту УСРР суднакази на колгоспи видавати лише при наявності ствердження від колгоспів правильності подаваних до них претензій.

3. За претензіями до колгоспів, що вони їх заперечують, суднаказів не видавати й претензії вирішувати лише в судовому порядкові.

4. Суднакази, як і інші виконавчі документи на стягнення з колгоспів, мусять подавати не безпосередньо до Держбанку СРСР, а через судового виконавця.

5. Надати колгоспам строку п'ять день від моменту подання суднаказу для добровільної сплати заборгованості.

6. Списування з поточних рахунків колгоспів Держбанк СРСР провадить лише при додержанні зазначених в арт. 2, 3 та 4 цієї постанови умов.

Харків, 27 серпня 1933 р.

Заст. Голови РНК УСРР П. Любченко
Керівничий Справ РНК УСРР Л. Ахматов

ЗЗ УРСР, 1933, № 44, ст. 560.

№ 20

Постанова Політбюро ЦК КП(б)У про постановку справи обліку і звітності в колгоспах

11 вересня 1933 р.

О постановке учета и отчетности в колхозах

1. Для помощи в налаживании учета и отчетности в колхозах и инструктирования колхозных счетоводов признать необходимым мобилизовать и командировать из городов в колхозы на 5—7 дней счетных работников предприятий и учреждений. В дальнейшем организовать установление систематической связи предприятий и учреждений с колхозами и оказание им постоянной помощи в постановке учета.

2. Поручить обкомам организацию в городах краткосрочных (примерно месячных) курсов счетоводов на предприятиях и в учреждениях для колхозов из лучших ударников (колхозников и колхозниц), имеющих подготовку в объеме семилетки. Обеспечить курсантов общежитием, питанием, преподавательским составом, необходимыми канцелярскими принадлежностями и учебными пособиями.

3. Для систематического наблюдения за своевременной и правильной записью колхозами трудодней в книжки колхозников создать в Политсекторе Наркомзема УССР и облполитсекторах группы инспекторов.

Поручить отделу кадров ЦК совместно з обкомами подыскать для этой цели подходящих работников.

Независимо от этого обязать начполитотделов МТС систематически проверять состояние дела с записью трудодней в книжки колхозников. Поручить СНК опубликовать постановление об обязательности записи трудодней в книжки колхозников с предупреждением, что в случае нарушения порядка записей трудодней в книжки каждые 5 дней на председателей правлений колхозов будут налагаться взыскания, вплоть до предания суду и исключения из колхоза.

Секретарь ЦК КП(б)У С. Косиор

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2294, арк. 31. Друкарський відбиток.

№ 21

Лист Наркомзему УРСР про налагодження обліку майна в колгоспах

20 вересня 1933 р.

До всіх райземвідділів, МТС, правлінь та рахівників колгоспів

«...Без найсуворішого обліку майна колгоспу і його продукції не може бути й мови про господарське зміцнення колгоспів і зростання добробуту колгоспників» (З постанови ЦВК СРСР від 30 січня 1933 р.).

Товариші!

В низці заходів щодо господарчого зміцнення колгоспів та боротьби за недоторканність соціалістичної власності облік є важлива ділянка, і на цю ділянку слід звернути увагу всіх без винятку земельних робітників.

Але для того, щоб використати облік як знаряддя боротьби за господарче зміцнення колгоспів та недоторканність соціалістичної власності, треба вести облік так, щоб він був вірний, повний, своєчасний та точний. Лише за цих умов облік буде справжнім знаряддям боротьби з крадіжками, ледарництвом та ін.

Спрощена, або так звана проста система обліку, що її вживають в колгоспах цього року, не може задовольнити всі вище

зазначені вимоги, бо колгоспи стають великими соціалістичними господарствами з різноманітною виробничою діяльністю.

В 1934 році майже по всіх колгоспах в обов'язковому порядку заводиться облік за подвійною системою як системою більш удосконаленою, що забезпечує точність, своєчасність та повноту обліку всіх операцій колгоспів, контроль виконання господарчого плану та виявлення наслідків їх господарчої діяльності.

Але для того, щоб застосувати цю систему, тобто провадити бухгалтерію в колгоспах, треба, щоб всі рахівники, як і члени ревізійної комісії, цілком і повнотою були ознайомлені так з теорією, як і з технікою цієї системи обліку, і лише за цих умов рахівництво колгоспів повністю відповідатиме всім вимогам.

Через те, що перехід з спрощеного обліку на подвійний та запровадження останнього до практики вимагають певних знань з боку рахівників, а питання контролю, перевірки та спостереження за роботою колгоспів вимагають знань обліку від членів правлінь та членів ревізійних комісій, потрібно так рахівничим робітникам, як і членам правлінь і членам ревізійних комісій, вивчати бухгалтерію.

Щоб допомогти всім рахівникам колгоспів, МТС та райземвідділів вивчити подвійну систему обліку, Всеукраїнський заочний бухгалтерський інститут (ВЗІНБУХ) «Союзоргучета» відкрив спеціальні тримісячні заочні курси, які мають за свою мету в короткий термін (до 15 лютого) охопити навчанням та перепустити через курси робітників обліку та членів ревізійних комісій всіх колгоспів України.

Заочне навчання буде провадитися в такий спосіб: курсантам буде надіслано лекції з теорії та практики подвійного рахівництва в колгоспах; до лекцій буде додано листи з поясненнями про порядок проходження курсу; до кожного основного розділу лекцій курсантам надсилатиметься завдання та форми книг для практичних робіт; після розв'язання заочниками цих завдань останні треба надіслати до ВЗІНБУХУ на перевірку; на всі роботи ВЗІНБУХ надсилатиме курсантам свої зауваження та вказівки, після чого в кінці курсу курсантам буде надіслано одну контрольну роботу (загальну) для перевірки знань курсантів з усього курсу в цілому. Цю роботу курсанти, як і попередні роботи, надсилають на перевірку до ВЗІНБУХУ, і на підставі наслідків перевірки цієї роботи ВЗІНБУХ видає посвідчення про проходження заочних курсів в справі вивчення подвійного рахівництва.

Вартість повного курсу навчання 30 крб. з кожного курсанта.

Для зарахування слухачами заочних курсів правління колгоспу або самі заочники повинні переказати платню за навчання на адресу:

Харків, міське агентство Держбанку, поточний рахунок № 155098 ВЗІНБУХ «Союзоргучета».

Разом з переказом грошей треба надіслати ВЗІНБУХ список курсантів на нижчевміщеному бланку, який треба відірвати (по лінії відрізу) та заповнити.

Заст. наркомзема УСРР Бойко-Павлов

Уповноважений в/о «Союзоргучета» на Україні Яковлев

Харків, 20 вересня 1933 р.

ЦДАЖР УРСР, ф. 2605, оп. 4, спр. 197, арк. 77. Друкарський відбиток.

№ 22

Постанова Раднаркому УРСР про упорядкування обліку і запису трудоднів

21 вересня 1933 р.

Перевіркою організації обліку трудоднів у колгоспах виявлено, що в ряді колгоспів є великі хиби в облікові та запису трудоднів до трудових книжок колгоспників.

Облік праці передано виключно обліковцям бригад та рахівникам колгоспів без перевірки їхньої роботи управами та ревізійними комісіями колгоспів. При низькій кваліфікації і все ще значній засміченості рахівничого апарату колгоспу це призводить до помилок та зловживань у проведенні обліку праці колгоспників, що використовують різні рвацькі ворожі елементи. Такий стан спричиняється до зниження виробничої активності мас у колгоспах та підупаду труддисципліни.

Головні хиби обліку праці в колгоспах є:

а) запізнення запису трудоднів у табелі бригадирів та трудкнижки колгоспників;

б) відсутність перевірки так від бригадирів, як і самих колгоспників, правильності нарахування трудоднів у табелях та трудкнижках колгоспників, наслідком чого є випадки приписування трудоднів окремим колгоспникам або відсутність запису вироблених трудоднів;

в) неправильна оцінка праці в трудоднях, без урахування кількості й якості виконаної кожним колгоспником роботи, запровадження зрівнялівки при запису трудоднів;

г) трудових книжок не роздають на руки колгоспникам, а залишають у канцелярії колгоспу й через те колгоспники, як правило, вчасно не знають кількості вироблених ними трудоднів;

д) відомостей про число вироблених трудоднів по бригадах не вивішують, і громадський контроль над записом трудоднів відсутній.

Обласні й районні виконавчі комітети облЗУ і облтрактороцентри, райземвідділи та МТС не приділили облікові трудоднів потрібної уваги і в своїй практичній роботі не забезпечили керування цією справою, недооцінили великого політично-господарського значення правильного обліку трудоднів.

Для поліпшення якості контролю над обліком праці в колгоспах, забезпечення правильного і вчасного запису трудоднів колгоспникам до трудкнижок Рада Народних Комісарів УСРР *постановила:*

1. Зобов'язати голів колгоспів до 1 жовтня 1933 р. забезпечити виправлення хиб і недоліків в облікові трудоднів, зокрема занести всі трудодні, вироблені кожним колгоспником, до трудкнижок і роздати ці книжки на руки колгоспникам, щоб вони перевірили правильність записів трудоднів, і розглянути всі скарги колгоспників.

2. Зобов'язати голів колгоспів на їхню особисту відповідальність забезпечити запис вироблених трудоднів до трудкнижок колгоспників не менш як один раз на п'ять день.

3. Встановити, що визначення кількості зробленої роботи й нарахування трудоднів кожному колгоспникові повинний щоденно провадити бригадир безпосередньо або під його керуванням обліковець бригади в табелях бригадира. Кожні п'ять день ці табелі бригадир повинен здавати за своїм підписом до канцелярії колгоспу.

Зобов'язати голів колгоспів або членів управ, яким доручено ці обов'язки, в той же день перевіряти з рахівником колгоспу правильність проведеного нарахування трудоднів, ствердивши це в табелях своїм підписом.

4. Зобов'язати голів колгоспів запровадити по бригадах через бригадирів і на виробничих нарадах ознайомлення колгоспників про кількість зробленої ними роботи й вироблених ними трудоднів, організувати там же роздавання заповнених трудкнижок на руки колгоспникам.

Водночас, щоб організувати громадський контроль над записом трудоднів, зобов'язати голів колгоспів вивішувати кожні п'ять день побригадні списки колгоспників з числом вироблених трудоднів кожним колгоспником за п'ятиденник і від початку місяця.

5. Зобов'язати директорів МТС по колгоспах, обслуговуваних МТС, та зав. райземвідділів по всіх інших колгоспах забезпечити не менше як один раз на місяць по кожному колгоспу перевірку (ревізійними комісіями колгоспу) правильності й вчасності запису трудоднів у табелі й трудкнижки колгоспників, оформляючи цю перевірку спеціальним актом, який залишається в справах колгоспу.

6. Зобов'язати управи колгоспів всі скарги колгоспників на припущені неправильності в записі трудоднів розглядати не

пізніш, як за три дні після подання скарг, негайно повідомляючи колгоспників про наслідки розгляду їхніх скарг.

7. Попередити всіх рахівників, обліковців та голів колгоспів, що за порушення порядку запису трудоднів до трудкнижок, за припущену плутанину та за зловживання на них буде покладено матеріальне стягнення, їх притягнено до судової відповідальності та виключено з колгоспу.

8. Райземвідділи та МТС у кожному випадку притягнення до відповідальності за неправильний та невчасний запис і облік трудоднів повинні повідомляти про це колгоспників так того колгоспу, як і інших колгоспів району, щоб запобігти подібним явищам в інших колгоспах.

9. Щоб зліквідувати відставання в обліку та запису трудоднів і прискорити налагодження цієї роботи, зобов'язати облвиконкоми і райвиконкоми та МТС на час підрахування і розподілу прибутків відрядити на допомогу, особливо відсталим колгоспам, досвідчених працівників.

Харків, 21 вересня 1933 р.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР В. Чубар

Керуючий Справ РНК УСРР Л. Ахматов

ЗЗ УРСР, 1933, № 50, ст. 654.

№ 23

Постанова ЦК КП(б)У про землевпорядження на Україні[14]

25 вересня 1933 р.

ЦК КП(б)У констатує, що Наркомзем УСРР та обласні земельні управи фактично роботою коло землевпорядження не займалися і нею не керували.

Керівники землевпорядних органів, втративши класову пильність, у багатьох випадках суттю передали справу землевпорядження до рук класово ворожих елементів і своїм опортуністично-примиренським ставленням до них прикривали їхню підривну діяльність, спрямовану на заплутування землекористування та зрив землевпорядних робіт.

Обкоми й райкоми КП(б)У недооцінили ваги землевпорядження в справі організаційно-господарського зміцнення колгоспів і не забезпечили належного керування цією найважливішою дільницею роботи.

Унаслідок цього землевпорядження 1931/32 року було неправильно орієнтоване на проведення складної й дорогої роботи коло виробничої інвентаризації замість упорядкування колгоспного землекористування. В проведенні землевпорядкування припущено грубі перекручення й шкідництво (запрова-

дження міжселищних та міжколгоспних сівозмін, нарізування нерівновеликих полів сівозмін, нанесення на карти невдобних земель замість удобних земель і т. ін.).

1933 року Наркомзем УСРР, взявши правильний напрям відповідно до постанови ЦК ВКП(б) в проведенні землевпорядження, не забезпечив якісного проведення землевпорядних робіт, не виділив для колгоспного землевпорядження з наявного складу потрібного числа землевпорядних кадрів; не організував оперативного контролю над землевпорядними роботами. Унаслідок цього в практичному проведенні колгоспного землевпорядження поточного року в багатьох місцях повторено помилки минулих років: нарізування нерівновеликих полів сівозмін без участі самих колгоспів і т. ін. Внаслідок цього значна частина проведеної землевпорядної роботи цього року потребує перероблення.

ЦК КП(б)У ухвалює:

1. Затвердити пропозицію Наркомзему УСРР про зняття з роботи за втрату класової пильності та погане керування справою землевпорядження начальника управи землевпорядження Наркомзему УСРР т. Остапенка та його заступника т. Кротова.

2. Запропонувати Наркомземові УСРР, обкомам та райкомам КП(б)У перебудувати роботу коло землевпорядження, спрямувавши її на організаційно-господарське зміцнення колгоспів, забезпечивши справжній оперативний провід та систематичний контроль над проведенням землевпорядних робіт.

3. Основним завданням землевпорядження на найближчий період повинно бути нарізування колгоспних полів сівозміни та бригадних ділянок.

ЦК КП(б)У зобов'язує Наркомзем УСРР, обкоми та райкоми КП(б)У забезпечити до весняної засівної кампанії нарізування колгоспних полів сівозміни та бригадних ділянок там, де таких ще не нарізано, а також виправити перекручення й помилки, припущені в землевпорядженні.

Провадячи землевпорядження, забезпечити приділення земель кожному колгоспові зокрема. Поля сівозміни нарізувати в одному масиві, приділяючи бригадні ділянки в кожному полі сівозміни.

Доручити Раднаркомові УСРР визначити план проведення землевпорядження колгоспів на період з 1 жовтня 1933 року до 1 квітня 1934 року.

4. Доручити ЦКК НК РСІ та Наркомземові разом з обкомами за місячний строк перевірити кадри обласних і місцевих землевпорядних апаратів, очистивши їх від класово ворожих елементів.

Зобов'язати обкоми за той самий строк добрати працівників для зміцнення землевпорядних органів замість усуваних з роботи класово ворожих елементів та непридатних працівників.

Запропонувати Наркомземові та Наркомпостачання за місячний строк поліпшити матеріально-побутові умови спеціалістів по землевпорядженню у першу чергу щодо постачання харчів та промтоварів.

ЦК КП(б)У

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 14, спр. 35, арк. 202. Друкарський відбиток.

№ 24

Лист ЦК КП(б)У про видачу авансів колгоспникам

27 вересня 1933 р.

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

КОММУНИСТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ (БОЛЬШЕВИКОВ) УКРАИНЫ
ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

Обкомам, райпарткомам, директорам и начальникам политотделов МТС, колхозным ячейкам

Несмотря на категорическое указание ЦК КП(б)У об обязательной выдаче авансов колхозникам как натурой, так и деньгами, за последнее время по целому ряду районов имеет место прекращение выдачи авансов колхозникам. Некоторые районные работники пытаются объяснить факт прекращения или резкого сокращения выдачи авансов колхозникам задержкой вывозки хлеба на сдаточные пункты в счет зернопоставок государству в связи с заготовкой семян для осеннего сева. Ссылаются также на то, что в колхозах нет муки, так как мельницы не принимают зерно на размол из-за его влажности.

Вследствие задержки выдачи авансов усилилась провокационная агитация кулацких элементов, распространение слухов о том, что большевики перестанут выдавать колхозникам хлеб, как только закончится обмолот и другие осенние сельскохозяйственные работы. Кулачье, петлюровцы, махновцы и прочие контрреволюционные и антисоветские элементы провоцируют колхозников на затяжку обмолота, сева.

ЦК КП(б)У расценивает прекращение выдачи натуральных и денежных авансов колхозникам и трактористам как оппортунистическую практику, помогающую врагам Советской власти подрывать колхозный строй и разлагать трудовую дисциплину колхозников, которая за последнее время по ряду колхозов стала заметно ослабевать: участились невыходы на работу, невыполнение норм и т. д.

ЦК КП(б)У предлагает обкомам, райпарткомам, директорам и начальникам политотделов МТС, колхозным ячейкам под ответственность бюро обкомов, секретарей райпарткомов и председателей РИКов, начальников политотделов МТС и бюро колхозных ячеек немедленно устранить методы кулацкой практики прекращения выдачи авансов колхозникам.

ЦК КП(б)У обязывает местные организации вне зависимости от того, вывозится или не вывозится хлеб на сдаточные пункты, выдавать колхозникам авансы в размере 10—15% от намолоченного и ни в какой степени не ослаблять обмолот хлеба.

Оказывая всемерную помощь колхозникам в размоле зерна, наблюдая за бесперебойной работой мельниц, за снабжением их топливом и т. д., необходимо твердо проводить в жизнь директиву ЦК о выдаче авансов колхозникам зерном.

ЦК категорически предлагает не снимать впредь молотилки у тех колхозов, которые закончили полностью или близки к окончанию хлебопоставок государству, но у которых еще много осталось молотить хлеба для собственного распределения. Снятие можно допустить только в исключительных случаях, когда выданы достаточные авансы колхозникам, а остающийся хлеб хорошо заскирдован и когда сохранение хлеба и выполнение обязательств перед государством другими колхозами действительно этого требует.

ЦК КП(б)У предупреждает секретарей райпарткомов, председателей РИКов, директоров и начальников политотделов МТС, что за нарушение настоящей директивы ЦК будет привлекать руководителей районов и МТС к суровой партийной ответственности, вплоть до исключения из партии.

Секретарь ЦК КП(б)У П. Постышев

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2297, арк. 27. Друкарський відбиток.

№ 25

Постанова Наркомзему СРСР про міжрайонні колгоспні школи

2 жовтня 1933 р.

1. Реорганизовать существующую сеть областных и краевых колхозных школ в межрайонные колхозные школы, работающие с тем же сроком обучения (5 месяцев), по тем же учебным планам и программам, что и районные колхозные школы.

2. Межрайонные колхозные школы в основном готовят председателей колхозов и заведующих крупными колхозными товарными фермами.

3. Финансирование межрайонных колхозных школ производится непосредственно областными (краевыми) земельными управлениями и наркомземами автономных и союзных республик.

4. Межрайонные колхозные школы обслуживают подготовкой кадров колхозы области (края, республики) по разверсткам обл(край)ЗУ и наркомземов АССР и в постановке всей своей учебной работы должны являться образцовыми, по примеру которых могли бы строить свою работу районные колхозные школы.

5. Реорганизацию областных и краевых колхозных школ в межрайонные колхозные школы закончить к 20 октября с. г.

Зам. наркома земледелия Союза ССР Цылько

Київський облдержархів, ф. 354, оп. 1, спр. 1602, арк. 131. Склографічний відбиток.

№ 26

Постанова Раднаркому УРСР про поточні рахунки колгоспів

15 жовтня 1933 р.

Рада Народних Комісарів УСРР констатує наявність значної кількості фактів неприпустимих перекручень та сваволля в списуванні з поточних рахунків колгоспів сум як по зобов'язаннях самих колгоспів, так і окремих колгоспників. Списування провадиться не тільки по обов'язкових платежах, стягнення яких у примусовому порядкові передбачено законом, а і по добровільних платежах та претензіях різних державних і громадських організацій (добровільні товариства, Українфільм, Союздрук, заморгани й ін.).

На додаток до постанови РНК УСРР з 27 січня 1933 р. «Про порядок списування з поточних рахунків колгоспів сум за пред'явленими претензіями» * Рада Народних Комісарів УСРР постановляє:

1. Заборонити фінансовим органам, Держбанкові й ощадкасам провадити списування з поточних рахунків колгоспів платежів, що їх треба стягати з окремих колгоспників (з позики, самооподаткування, авансів і паїв кооперації).

Одержання з колгоспників платіжних внесків треба провадити на основі широкої масової роботи відповідальних органів серед самих колгоспників.

2. Заборонити управам колгоспів сплачувати коштом колгоспів добровільним товариствам вартість значків, літератури, плакатів з тим, щоб продаж цих речей провадили самі добро-

* Див. документ № 19.

вільні товариства колгоспникам і одержували від них плату безпосередньо.

3. Визнаючи за цілком обов'язкове, точне й своєчасне виконання колгоспами зобов'язань по державних платежах (с.-г. податок, страховка), заборонити фінансовим органам ухвалювати передстроково постанови про стягнення з колгоспів. Зобов'язати фіноргани за 3—5 день до строку повідомляти колгоспи про наступні платежі й тільки після строку подавати постанови про сплату до Держбанку.

4. Зобов'язати фінансові органи застосовувати безспірне стягнення з колгоспів в особливо виключних випадках з санкції райвиконкому в кожному окремому разі. Зобов'язати райвиконкоми, розв'язуючи питання про безспірне стягнення, досконально обізнаватить з фінансово-господарським станом кожного зокрема колгоспу.

5. Встановити як правило, що всякі переддосторокові платежі колгоспів, зокрема платежі по позиках, с.-г. банку, треба проводити тільки на підставі офіційних постанов управ колгоспів, а не за особистим розпорядженням голови колгоспу.

6. Зобов'язати філії Держбанку СРСР й ощадкаси провадити списування з рахунків колгоспів тільки при наявності писаного дозволу керівника філії Держбанку або зав. ощадкаси. Попередити їх, що за порушення встановленого цією постановою порядку вони підлягають особисто найсуворішій відповідальності. Всі постанови фінансових органів про безспірне стягнення повинні мати обов'язково санкцію зав. райфінвідділу.

7. Визнаючи за цілком неприпустиму наявність значної заборгованості державних і кооперативних організацій колгоспам, зобов'язати наркомати й центральні господарські організації забезпечити вчасний розрахунок з колгоспами по старій заборгованості, а Держбанку СРСР активно допомогти колгоспам у покритті заборгованості від господарських організацій.

8. Зважаючи на наявність випадків, коли управи колгоспів переказують грошові суми на строкові вклади до Держбанку, порушуючи директиви уряду про видачу грошових авансів та вчасне проведення розрахунків з колгоспниками за вироблені трудодні, і не виконують грошових зобов'язань перед державою, встановити, що управа колгоспу має право переказувати гроші на строкові вклади тільки за наявності лишків, після виконання всіх інших зобов'язань перед державою й колгоспниками.

9. НК РСІ УСРР через свої місцеві органи має систематично перевіряти на місцях виконання цієї постанови.

Харків, 15 жовтня 1933 р.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР В. Чубар

Керуючий Справ РНК УСРР Л. Ахматов

ЗЗ УРСР, 1933, № 51, ст. 666.

№ 27

Лист Наркомзему УРСР про порядок виключення з колгоспів

Не пізніше 16 жовтня 1933 р.

В практиці розгляду справ про виключення колгоспників з колгоспу районові та обласні комісії припускають порушення чинного законодавства щодо порядку проходження таких справ. Районові та обласні комісії неодноразово розглядають справи виключення колгоспників з колгоспу при відсутності законного вирішення ще в першій інстанції — на зборах колгоспників, часто на зборах присутньо менше 50% членів або за виключення голосує незначна частина колгоспників, наприклад, Бесінський колгосп Лехегоцького району Вінницької області припустив виключення з колгоспу при трьох голосах, а в другий раз — 17 голосів за виключення з загальної кількості 80 чоловік присутніх.

Аби усунути надалі такі порушення чинного законодавства про порядок виключення колгоспників з колгоспу, НКЗС УСРР пропонує керуватись такими основними засадами:

1. Постанова загальних зборів колгоспу про виключення колгоспників визнається за правочинну, коли:

а) на зборах присутніх не менш 50% членів колгоспу;

б) постанову ухвалено більшістю голосів присутніх на зборах членів.

2. До справи повинні бути прикладені постанови зборів про виключення колгоспників з поясненням причин виключення, а також характеристику [на] виключеного до вступу в колгосп і під час перебування в колгоспі.

3. Виключений з колгоспу має право оскаржити постанову загальних зборів про своє виключення не пізніш як за місяць з дня сповіщення його про цю постанову. Скарга подається до райкомісії разом з витягом з постанови загальних зборів про виключення, який (витяг) обов'язково надається виключеному на руки.

4. Райкомісія розглядає справу в своєму засіданні, обов'язково викликаючи виключеного. В разі справу не можна вирішити на підставі поданих матеріалів, комісія повинна до засідання перевести обслідування справ на місці, а собливо, коли виключення буває групове.

5. Одержаний комісією матеріал треба розглядати не пізніше трьох днів з часу його одержання.

6. В разі колгоспника не задовільнить постанова районової комісії, йому надається право оскаржити постанову [до] обласної, а АМСРР — до республіканської комісії. В разі постанова обласної комісії не задовольнить виключеного з колгоспу,

він має право оскаржити цю постанову до Республіканської комісії при НКЗС УСРР, рішення якої вважається за остаточне.

Заступник наркомзема УСРР Гонтар

Одеський облдержархів, ф. 4601, оп. 1, спр. 21, арк. 5. Склографічний відбиток.

№ 28

З резолюції об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У[15] про підсумки 1933 сільськогосподарського року і завдання підготовки до весняної сівби

22 листопада 1933 р.

А. Організаційно-виробничі питання колгоспного будівництва і завдання господарського керування колгоспами

Успіхи України в області колгоспного будівництва з особливою гостротою висувають завдання всебічного освоєння техніки і організації колгоспного виробництва. Неодмінною умовою успішного здійснення цього якнайважливішого завдання є укріплення планового начала в колгоспах і підвищення якості агротехнічного обслуговування та організаційно-господарського керування колгоспами з боку МТС.

1. Про заходи до укріплення МТС і керування колгоспами з боку МТС

Завдання підвищення якості керування колгоспами з боку МТС вимагає від партійних організацій України всемірного укріплення існуючих і, особливо, нових машинно-тракторних станцій.

Відповідно до цього пленум ЦК і ЦКК вважає за потрібне:

1. Виходячи з того, що існуючі в теперішній час розміри значного числа МТС як за охопленням земельної площі, так і за кількістю обслуговуваних колгоспів, утруднюють завдання безпосереднього керування тракторними бригадами і забезпечення організаційно-господарського і політичного керування колгоспами, реорганізувати сіть МТС в такому напрямі:

а) розмір зернових МТС не повинен перевищувати 25—30 тис. га з кількістю 20—30 колгоспів і 60—80 тракторів;

б) МТС бурякових районів не повинна перевищувати 18—20 тис. га з кількістю 25—30 колгоспів і 40—60 тракторів.

Запропонувати обкомам і облвиконкомам спільно з Наркомземом УСРР протягом листопада — грудня переглянути сіть існуючих МТС, подавши її на затвердження ЦК КП(б)У.

2. Одночасно з розукрупненням ряду МТС доручити обкомам і облвиконкомам спільно з Наркомземом УСРР переглянути в той же строк райони діяльності всіх МТС під кутом

зору ліквідації черезсмужжя в території суміжних машинно-тракторних станцій і внесення необхідних коректив у границі суміжних адміністративних районів у тих випадках, коли цього вимагають правильна організація району діяльності МТС і завдання поліпшення керівництва обслуговуваними нею колгоспами.

3. Відмічаючи наявність у багатьох МТС зрівнялівсько-механічного підходу до розподілу між окремими колгоспами засівних завдань за площами і культурами, а також механічний розподіл тракторних робіт між колгоспами, без врахування господарської потужності і кожного окремого колгоспу і забезпеченості його тяглом і робочою силою, запропонувати облтракторам і Наркомзему:

а) звернути особливу увагу при перевірці роботи МТС на розподіл між колгоспами державних планових завдань з засівів, тваринництва та інших галузей господарства відповідно до господарського напрямку кожного окремого колгоспу, наявності в ньому робочої сили, живого і мертвого реманенту;

б) організувати протягом зимового періоду в апараті кожної МТС планово-виробничу групу з старшим агрономом МТС на чолі в складі агронома-плановика, агрономів-виробничників, прикріплених для обслуговування окремих колгоспів, поклавши на них як планування в самих МТС, так і керівництво та інструктаж плановою роботою в обслуговуваних колгоспах. Планово-виробнича робота МТС має базуватися на широкому досвіді роботи агронома-виробничника в колгоспах і на організації колгоспних мас. Відповідно до цього необхідно змінити характер роботи агронома. Агроном повинен бути розвантажений від канцелярської і технічно-облікової роботи. Обов'язком агронома є безпосередня участь в організації колгоспного виробництва. На директорі і начальникові політвідділу МТС лежить особлива відповідальність за забезпечення роботи планово-виробничої групи;

в) перекинути з апаратів облтракторів, облЗУ і Наркомзему групу кваліфікованих агрономів-плановиків на постійну роботу у вирішальні і найбільш відстаючі МТС, а також мобілізувати агрономів-плановиків з інших центральних і обласних установ.

4. Досвід сільськогосподарського року, що оце скінчився, показав фактичну відсутність в ряді випадків справжніх договірних двобічних відносин між МТС і колгоспами. Нерідко укладання договорів між МТС і колгоспами обмежувалося формальним підписанням типового договору. Порушення договорів ішли як по лінії невиконання колгоспами своїх зобов'язань перед МТС щодо підвозу горючого, води, щодо підготовки полів для тракторних робіт і вчасного обслуговування тракторних бригад, так і по лінії невиконання МТС своїх зобов'язань перед колгоспами щодо обсягу та якості виконаних нею робіт.

Зобов'язати Наркомзем, облтрактори і МТС:

а) не пізніше 15 січня провести кампанію укладення договорів МТС з колгоспами на основі виробничо-фінансових планів колгоспів, затверджених МТС, розглядаючи цю роботу як важливіше господарсько-політичне завдання дальшого укріплення керівництва колгоспами з боку МТС;

б) зобов'язати Наркомзем та облтрактори встановити систематичний контроль за ходом виконання МТС і колгоспами зобов'язань по договорах, запровадивши в практику доповіді правління колгоспів і дирекції МТС на загальних зборах колгоспників про укладені договори і виконання їх за окремими сільськогосподарськими періодами.

5. Виходячи з того, що виробнича дільниця часто-густо перетворюється в межистіння між МТС і колгоспами, яке відокремлює керівництво МТС від колгоспу, яке по суті не забезпечує керування як тракторними бригадами, так і особливо виробничим життям колгоспів, визнати за потрібну ліквідацію виробничої дільниці МТС.

Для поліпшення обслуговування МТС колгоспів і підвищення використання тракторного парку визнати за потрібне укріпити і підвищити роль тракторної бригади. Тракторна бригада має бути організована в складі 4—6 тракторів. Закріпити за тракторною бригадою певну кількість колгоспів з тим, що пересування тракторів для обслуговування інших колгоспів допускається тільки у винятковому випадку і то при умові, що тракторна бригада виконала роботу в колгоспах, нею обслуговуваних.

Включити тракторного бригадира в постійний штат МТС. Утворити в кожній МТС групу роз'їзних механіків та інструкторів-агрономів, які мають бути прикріплені до тракторних бригад, один агроном і механік на дві тракторні бригади. На цих агрономах в першу чергу лежить організація в колгоспах, прикріплених до цих тракторних бригад, агротехнічних заходів, планової роботи і нормування, контролю за якістю виконання робіт, обліку і контролю витрачання трудоднів. Для кращої постави справи обліку і звітності в колгоспах вважати за потрібне мати при кожній МТС інструкторів-рахівників.

Пленум ставить перед облтракторами, директорами і начполітвідділів МТС як важливіше завдання на 1934 р. оздоровлення фінансового стану МТС, вкорінення начал господарського розрахунку, підвищення фінансової дисципліни.

2. Про заходи до організаційно-господарського укріплення колгоспів

Поруч з укріпленням МТС і керівництва з їх боку колгоспами пленум ЦК і ЦКК КП(б)У вважає за потрібне проведення таких основних заходів до поліпшення організації виробництва та праці в колгоспах:

1. Відмічаючи, що рішення III Всеукраїнської партконференції про розукрупнення колгоспів-гігантів до цього часу не виконано, запропонувати Наркомземові розробити в дводекадний строк з залученням обласних, районних організацій та МТС типові розміри колгоспів для різних районів України. Покласти на обкоми і облвиконкоми безпосереднє керівництво розукрупненням колгоспів-гігантів, зобов'язавши їх забезпечити індивідуальний підхід до кожного розукрупнюваного колгоспу. Проробка питання про розукрупнення має проходити з широкою участю колгоспних мас, а саме: розукрупнення повинно бути санкціоноване загальними зборами колгоспників і затверджене обласними організаціями. Вважати за потрібне закінчити всю роботу по розукрупненню колгоспів-гігантів не пізніше січня 1934 року.

2. Укріплення постійної колгоспної виробничої бригади лишається і далі одним із корінних і вирішальних питань організації колгоспного виробництва. Тимчасом досвід цього року показує, що внаслідок слабкої уваги до питання про бригаду в значній кількості колгоспів протягом літа, особливо в період збиральних робіт і молотьби, постійність бригад була порушена, а в ряді випадків бригада фактично розпалась. Вирішальним завданням колгоспів і МТС у боротьбі за дальше організаційно-господарське укріплення колгоспів є утворення сталих виробничих бригад, за якими повинні бути твердо закріплені постійні дільниці землі, живий і мертвий реманент, постійний склад колгоспників і досвідчені кадри колгоспних бригадирів. Колгоспна виробнича бригада, маючи закріплений за собою реманент, живу тяглову силу, виділені і закріплені за кожною бригадою відповідно до наявності в неї тягла фуражні фонди, повинна розгорнути підготовку до весняної сівби як певна господарська одиниця.

3. Незважаючи на значне укріплення трудової дисципліни в колгоспах протягом минулого року, питання про дальше підвищення колгоспної трудової дисципліни лишається і далі одним з вирішальних питань боротьби за організацію колгоспного виробництва та соціалістичне виховання колгоспників. Стан трудової дисципліни в ряді колгоспів поки що явно незадовільний і становить одну з головних причин проривів у виконанні колгоспних планів.

Зобов'язати РПК і політвідділи МТС протягом зими проробити в бригадах правила внутрішнього розпорядку і на основі широкого втягнення в обговорення цих правил колгоспників розробити практичні заходи до проведення цих правил в колгоспах і бригадах, вимагаючи від правлінь колгоспів і бригадирів рішучої, наполегливої боротьби проти порушників цих правил.

4. Величезним досягненням сільськогосподарського року, що оце скінчився, є ріст заінтересованості колгоспників у високій

вартості трудодня. Тимчасом практика планування і особливо витрачання трудоднів нерідко веде до розбазарювання колгоспних доходів. Дуже серйозними хибами в цій області є розбухання планових фондів трудоднів поза всякою залежністю від фактичного обсягу робіт і встановлених норм виробітку і розцінок, витрачання великої кількості трудоднів на адміністративний персонал і обслуговування в колгоспах і прямі перевитрати трудоднів, особливо на ненормованих роботах. Боротьба за ощадне витрачання трудоднів є тепер одним з найважливіших завдань боротьби за високі доходи колгоспників. Боротьба за повноцінний трудодень є насамперед боротьба за підвищення продуктивності праці, а значить за виконання в більш скорочені строки робіт у найвідповідальніші періоди сільськогосподарських кампаній, що є вирішальним у справі підвищення врожайності.

Виходячи з цього, зобов'язати райпарткоми і політвідділи МТС:

а) встановити в кожному колгоспі і бригаді тверді фонди трудоднів на кожний сільськогосподарський період, угрунтовані плановим обсягом робіт і встановленими нормами виробітку і розцінками;

б) організувати облік і контроль за витрачанням трудоднів у колгоспі таким чином, щоб правління колгоспу і МТС могли виявити конкретних винуватців і причини допущених перевитрат трудоднів;

в) доручити Наркомземові УСРР в місячний строк розробити типові співвідношення між основними роботами, з одного боку, адміністративним персоналом і обслуговними роботами — з другого, пристосовно до колгоспів різного напряму господарства;

г) зобов'язати Наркомзем не пізніше 1 січня забезпечити колгоспи новими трудовими книжками.

5. Нормування праці в колгоспах є дуже серйозна підойма боротьби за підвищення продуктивності колгоспної праці. Вирішальною хибою нормування праці в колгоспах є механічне прийняття колгоспами типових норм Наркомзему навіть у тих випадках, коли фактичний виробіток у колгоспі значно вищий від цих норм Наркомзему. Такий стан з нормуванням веде до зрівнялівки як у розподілі роботи між окремими бригадами, так і в нарахуванні трудоднів колгоспникам.

Основними завданнями в області нормування праці в колгоспах на даному етапі є:

а) вкорінення в практику МТС і колгоспів диференціювання типових норм Наркомзему в залежності від особливостей тягла, типу причіпного знаряддя і стану грунту;

б) встановлення правильних співвідношень між розцінками на основних польових роботах і роботах по обслуговуванню, сти-

мулюючи польові роботи. Доручити Наркомземові в двомісячний строк розробити докладні вказівки МТС і колгоспам у питанні про організацію нормування праці в колгоспах.

6. Пленум ЦК і ЦКК відмічає, що в справі організаційно-господарського укріплення колгоспів велику позитивну роботу проробили міжрайкомісії і уповноважені РНК СРСР у справі врожайності і особливо їх роботу по виявленню і боротьбі з втратами зерна при збиранні та обмолоті.

3. Про заходи до підвищення ефективності використання тракторного парку

Пленум ЦК і ЦКК КП(б)У відмічає, що використання тракторного парку в більшості МТС поставлено явно незадовільно. Фактично тракторний парк був використаний цього року не більше як на 55—60% виробничої потужності. Основною причиною незадовільної роботи тракторного парку є, крім низької якості ремонту тракторів і недостатнього рівня технічних знань у трактористів, погана організація використання тракторного парку:

а) відсутність систематичного запобіжного огляду тракторів на полі і негайного усунення на ходу тих дефектів у роботі трактора, які легко усунути;

б) відсутність рухомої ремонтної бази, забезпеченої мінімальною кількістю ходових частин для ремонту тракторів безпосередньо на полі;

в) незадовільна організація постачання тракторним загонам нафтопродуктів і відсутність контролю за витрачанням горючого;

г) відсутність ув'язки в маршрутах тракторної бригади і колгоспної бригади, внаслідок чого трактори перекидаються в непідготовлені для роботи дільниці;

д) недопустимо недбале ставлення до питань матеріально-побутового обслуговування трактористів на полі (житло на полі, харчування, одежа).

Основним завданням всіх парторганізацій і МТС є підвищення продуктивного використання тракторів не менш як на 25% проти фактичного стану 1933 року.

Виходячи з цього завдання, пленум ЦК і ЦКК пропонує:

1. При складанні виробничих планів колгоспів і МТС точно встановити взаємодію тракторних і колгоспних бригад. Встановити, що при роботі трактора на полі він підпорядкований колгоспному бригадирові щодо вибору дільниці роботи, характеру роботи і т. ін.

2. При встановленні МТС твердих графіків роботи тракторних бригад у колгоспах обов'язково забезпечувати всю роботу щодо підготовки поля для тракторів, а також умови для

нормальної роботи тракторної бригади (приміщення, організація доставки горючого, води і їжі).

3. Враховуючи, що значно більша частина перестоїв тракторів через низьку трудову дисципліну припадає на нічні зміни, звернути особливу увагу на забезпечення технічного керівництва та контролю за роботою трактористів на нічних змінах.

4. Для забезпечення продуктивної роботи тракторів величезне значення має вчасне постачання нафтопродуктів тракторним бригадам, облік і контроль витрачання горючого і боротьба з розкраданням його.

Доручити Наркомземові розробити і внести на затвердження Раднаркому конкретний план організації тарного господарства МТС з таким розрахунком, щоб забезпечити на кожний трактор необхідну кількість пересівної тари, приладь для заправки тракторів (відра, лійки, смоки, вимірні прилади), а також стаціонарної тари для завозу запасів нафтопродуктів.

З метою боротьби проти розкрадання нафтопродуктів вважати за потрібне:

а) встановити, що відпуск всіх нафтопродуктів із складу провадиться по відповідній накладній, за якою приймають їх на складах МТС або в тракторній бригаді, з обов'язковою перевіркою кількості та якості цих нафтопродуктів;

б) встановити, що відпуск нафтопродуктів ураховується по кожному тракторові, причому при передачі зміни тракторист повинен точно враховувати наявну кількість нафтопродуктів, що є в нього в машині.

4. Про заходи до підготовки кадрів МТС і колгоспів

Завдання освоєння технічної бази МТС, колгоспів і радгоспів, що гігантськи зросла, вимагає кваліфікованих сільськогосподарських кадрів. Між тим внаслідок недостатньої уваги з боку обкомів і слабкого керування з боку Наркомзему УСРР підготовка кваліфікованих сільськогосподарських кадрів у 1932/33 році була проведена явно незадовільно. Програми і навчальні плани для курсів осінньо-зимового періоду були складені так, що переважну частину часу приділялося загальноосвітнім предметам. Добір слухачів на курси проводився погано. Курси в багатьох випадках не були забезпечені кваліфікованими викладачами.

Надаючи справі підготовки низових сільськогосподарських кваліфікованих кадрів виняткового значення, пленум ЦК і ЦКК пропонує всім обкомам, райкомам та політвідділам МТС поставити питання підготовки кваліфікованих сільськогосподарських кадрів у центр своєї практичної роботи, якнайрішучіше усунути недоліки, що мали місце минулого року, зробивши основний упор на *якість підготовки.*

Пленум ЦК і ЦКК КП(б)У пропонує:

1. Підготувати протягом зимового періоду 1933/34 року 18 000 трактористів, 4400 бригадирів-трактористів, 11 300 шоферів, 5000 комбайнерів, 970 дільничих механіків і 300 інструкторів-комбайнерів і по лінії Уповнаркомрадгоспів 5000 трактористів, 2300 шоферів і 2000 комбайнерів. Крім того, перепідготувати силами МТС 14 000 трактористів і 1000 комбайнерів по лінії Уповнаркомрадгоспів.

2. Встановити чотиримісячний строк навчання для трактористів, комбайнерів і шоферів; для 50% бригадирів-трактористів і дільничих механіків установити *п'ятимісячний* строк навчання, для другої половини бригадирів-трактористів установити *восьмимісячний* строк навчання і для другої половини дільничих механіків — 12 місяців.

3. Запропонувати обкомам забезпечити початок роботи цих курсів у декадний строк, направивши туди з міст інженерів, техніків і агрономів як викладачів. Зокрема, обкомам узяти під свій особливий нагляд підготовку тракторних бригадирів, добір кадрів на ці курси з тим, щоб на весну всі тракторні бригади були забезпечені грамотними кваліфікованими бригадирами.

4. З метою підвищення кваліфікації керівного складу колгоспів організувати в обласних центрах місячні курси підвищення кваліфікації голів колгоспів, охопивши ними по Україні 3 тис. чол. У містах, районних центрах і при великих МТС організувати й провести місячні курси для бригадирів колгоспів. У програмах курсів голів колгоспів і бригадирів основну увагу зосередити на агротехніці і організації праці.

5. Забезпечити на ділі закріплення тих, що закінчують курси, на роботі в тій МТС і в тому радгоспі, які їх командирували на курси або підготовляли, шляхом обов'язкового укладання МТС і радгоспами спеціальних договорів з усіма курсантами при вступі на курси.

Листопадовий об'єднаний пленум ЦК і ЦКК КП(б)У. Резолюції, 1933, стор. 13—34.

№ 29

Постанова Наркомзему і Політсектора МТС Наркомзему УРСР про розподіл прибутків у колгоспах України за 1933 р.

17 грудня 1933 р.

Хозяйственный рост колхозов в этом году является результатом коренной перестройки работы по руководству сельским хозяйством на основе решения партии и указаний тов. Сталина. Эти указания дали возможность значительно поднять доходность колхозов, в несколько раз увеличить размер натуральной

части, повысить размеры денежных сумм на выработанные колхозниками трудодни.

Окончание отчетного года ставит перед всей земельной системой МТС и колхозами задачу закончить в ближайший срок распределение натуральной части и провести распределение денежных доходов за 1933 год по всем колхозам.

Исходя из этого, Наркомзем и Политсектор МТС НКЗ УССР предлагает облземуправлениям, политсекторам МТС облЗУ, райземотделам, директорам и нач. политотделов МТС и правлениям колхозов:

1. Не позже 10 января 1934 г. подвести итоги истекшего хозяйственного года и составить по каждому колхозу годовой отчет с тем, чтобы на основе последнего были составлены планы распределения доходов и на общих собраниях колхозов обсуждены и утверждены одновременно как годовой отчет, так и план распределения доходов.

Перед общими собраниями колхозов, на которых будут обсуждаться итоги хозяйственного года и план распределения доходов, должны быть проведены собрания колхозников по бригадам, и на этих собраниях должны быть обсуждены доклады бригадиров об итогах выполнения годовых производственных заданий бригадами и участии в работе каждого колхозника.

При обсуждении среди колхозников итогов истекшего хозяйственного года необходимо точно выявить действительные причины низкой доходности по отдельным колхозам (несвоевременная обработка культур, низкая труддисциплина, потери урожая, большие админуправленческие расходы и т. п.), наметив конкретные мероприятия по устранению и предотвращению их, имея в виду, что в 1934 г. не должно остаться ни одного прорывного колхоза.

Вместе с тем необходимо выявить достижения колхозов, показать лучшие образцы результатов борьбы колхозных масс за поднятие производства, показать колхозникам, какими путями и методами достигнуты успехи.

2. Распределение доходов произвести отдельно по натуральной (хлеб, картофель, овощи, продукты животноводства, солома и проч.) и отдельно по денежной части доходов. Весь доход, подлежащий распределению как в натуральной, так и в денежной его части, распределять исключительно на трудодни, выработанные каждым колхозником в 1933 году.

3. Окончательное распределение натуральной части доходов (хлеб, картофель, подсолнух, овощи, солома и другие продукты) производить после выполнения колхозами своих обязательств перед государством и засыпки семенных, страховых и фуражных фондов в размерах годовой потребности обобществленного скота.

Распределение денежной части доходов производить после выполнения колхозами своих денежных обязательств перед го-

сударством, уплаты с.-х. налога, страховки, покрытия платежей по кредитам, подлежащих уплате в 1933 г., покрытия производственных расходов колхоза и отчисления в неделимые фонды.

4. Неделимые фонды в колхозах создаются в размере 10—15 процентов от валового дохода колхозов за вычетом из этого дохода: задолженности колхоза, подлежащей уплате в 1933 году, суммы выплаты по с.-х. налогу, платежей по страхованию, стоимости семенных, страховых и фуражных фондов.

Денежные затраты, произведенные колхозами в капитальные вложения (строительство, покупка скота, инвентаря и др.) в 1933 году, засчитываются в счет 10—15% неделимых фондов.

5. Колхозы по постановлению общего собрания колхозников с участием не менее $^2/_3$ всех членов могут выделять такие фонды:

а) **Натуральные:** 1) увеличение неделимых капиталов; 2) помощи инвалидам; 3) помощи семьям красноармейцев; 4) содержание детяслей. б) **Денежные:** 1) культфонд, 2) фонд премирования колхозников-ударников; 3) подготовка кадров; 4) кассы взаимопомощи.

Общая сумма денежных отчислений в культфонд, фонд премирования колхозников-ударников, подготовки кадров и кассы общественной взаимопомощи не должна превышать 5 процентов от валового дохода колхоза за вычетом из этого дохода: задолженности колхоза, подлежащей уплате в 1933 году, выплате с.-х. налога, платежей по страхованию, стоимости семенных, страховых и фуражных фондов.

6. Чтобы установить натуральные и денежные фонды, подлежащие распределению на выработанные трудодни, правления колхозов обязаны:

а) По продукции растениеводства подсчитать по каждой в отдельности культуре и виду продукции валовой сбор 1933 г. и путем вычета из него продукции, сданной государству в порядке обязательной поставки, контрактации, натуральной оплаты МТС, возврата натурссуды, выделяемых посевных, страховых и фуражных фондов и пр. натуральных фондов, выделенных по постановлению общего собрания колхозов, установить количество продукции, подлежащее распределению между колхозниками на выработанные ими трудодни.

б) По продукции животноводства подсчитать по каждому в отдельности виду продукции (мясо, молоко, сало, брынза, мед и т. п.) валовой доход 1933 г. путем вычета из него продукции, сданной государству, затраченной на внутрипроизводственные потребности колхоза и проданной на колхозном рынке, установить количество продукции, подлежащей распределению между колхозниками на выработанные трудодни.

в) По денежным доходам подсчитать все денежные поступления колхозов за 1933 год, в том числе от продажи продукции растениеводства, животноводства, от работы подсобных пред-

приятий, мастерских и прочих доходов, и путем вычета из этой общей суммы денежных поступлений колхоза — денежных расходов на оплату сельскохозяйственного налога, страхования, оплату кредитов, денежных затрат на производственные нужды, денежных затрат на административно-управленческие нужды, денежных отчислений в неделимые фонды, а также и прочие фонды, созданные по постановлению общего собрания, установить сумму денег, подлежащую распределению между колхозниками на выработанные трудодни.

7. При составлении ведомостей распределения доходов должно быть начислено общее количество выработанных колхозниками трудодней в 1933 г., установлено количество полученной авансом натуры (хлеб, картофель, овощи, продукты животноводства, солома и проч.) и денег и выведены, таким образом, остатки, подлежащие выдаче на руки каждому колхознику.

8. Райземотделам и МТС организовать через ревкомиссии колхозов проверку правильности начисления трудодней колхозникам, оформив это соответствующими актами.

Особое внимание при проверке начисления трудодней обратить на:

а) правильность повышения и снижения начисления трудодней до 20% для бригад, давших повышение или снижение урожая против среднеколхозного, согласно постановлению Наркомзема СССР от 28 февраля 1933 года;

б) выполнение постановления сессии ЦИК СССР от 30 января 1933 года о том, чтобы административный и обслуживающий персонал (председатели колхозов, освобожденные от физического труда члены правления, заведующие отраслями производства, счетоводно-конторские работники, учетчики, зав. хозяйством, кладовщики, лица, обслуживающие контору колхоза, сторожи, работники детских учреждений и общественного питания) получал натурой за выработанные им трудодни в размерах не выше установленных для хороших работников, работающих в полеводстве;

в) правильность учета всех видов продукции и денежных поступлений, полученных колхозом за год.

Ревизионным комиссиям эту проверку закончить не позже 10 января.

9. Планы распределения доходов должны быть рассмотрены и приняты правлениями колхозов и только после этого с заключением ревкомиссии внесены для обсуждения и утверждения на общих собраниях колхозов.

Директорам МТС по колхозам района деятельности МТС и зав. райЗО по остальным колхозам проверить принятые колхозами планы распределения доходов и окончательно их утвердить.

Установить окончательный срок утверждения плана распределения доходов по всем колхозам не позже 20 января, а окон-

чание выдачи как натуры, так и денежных сумм, причитающихся колхозникам на выработанные трудодни, не позже 1 февраля 1934 года.

10. Не позже 10 января 1934 г. провести совещания представителей колхозов, председателей ревкомиссий и счетоводов при МТС по колхозам, обслуживаемым МТС, и при райЗО по остальным колхозам, проинструктировав их о принципах и порядке проведения окончательного распределения доходов в колхозах.

11. Облземуправления, политсектора МТС, райЗО и директора и нач. политотделов МТС должны обеспечить повседневное оперативное руководство распределением доходов в колхозах, организовав эту работу в соответствии с решениями ноябрьского пленума ЦК и ЦКК КП(б)У как большую политическую кампанию, организовав широкие колхозные массы на активное участие в распределении, в подведении итогов хозяйственного года, в обеспечении правильного распределения доходов, развернув решительную борьбу с кулацкими тенденциями уравнительного, поедоцкого распределения доходов.

Зам. народного комиссара земледелия УССР Пахомов

Нач. Политсектора МТС НКЗ УССР Асаткин

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2, 292, арк. 203—208. Оригінал.

№ 30

Постанова ВУЦВК і Раднаркому УРСР на доповідь наркома юстиції та Генерального прокурора республіки Михайлика

26 грудня 1933 р.

Незважаючи на ряд важливіших партійних і урядових директив про найсуворіше додержання революційної законності, в окремих районах виявлено обурливі випадки викривлення революційної законності, що грубо порушують інтереси трудящих мас, і перш за все колгоспного селянства. У ряді випадків ці ламання і перекручування революційної законності сталися внаслідок шкідницької діяльності контрреволюційних, білогвардійських, петлюрівських, махновських і переродженських елементів, що пролізли до деяких ланок низового радянського апарату та до колгоспів.

Зокрема, такі грубі порушення революційної законності мали місце в Одеській області — Бобринецькому, Гарбузинському, Новоукраїнському; в Чернігівській області — в Талалаївському, Ніжинському, Борзнянському та в Донецькій області — у Волноваському й Маріупольському районах. В цих районах

внаслідок відсутності партійної й класової пильності у керівників низових органів влади, зокрема сільрад, більшовицька масово-організаційна робота часто підмінювалась голим адмініструванням. В окремих селах цих районів до останнього часу мали місце незаконні арешти та обшуки в колгоспників і трудящих одноосібників, до того ж їх проводили особи й організації, що не мали на це будь-якого права.

У штрафній практиці місцевих органів влади в окремих випадках припускалися грубі перекручення — штрафи розглядалися лише як джерело збільшення прибутків місцевого бюджету. В окремих випадках по селах викривлення штрафної практики призвели до незаконного вилучення землі, будівель та майна у колгоспників та трудящих одноосібників.

У Бобринецькому, Гарбузинському районах на Одещині та Ніжинському, Талалаївському районах на Чернігівщині було виявлено випадки обурливого знущання з трудящих з боку керівних працівників сільрад.

У практиці сільрад і житлових органів ряду міст (Одеса, Київ, Сталіно, Чернігів) траплялися випадки незаконних адміністративних виселень, відібрання приміщень, свавільних переселень і ущільнень, що грубо порушували права трудящих і навіть державних установ і організацій.

По деяких державних підприємствах, зокрема на цукрових заводах, а також по радгоспах досі є випадки незаконної й безпідставної затримки виплати зарплати, общитувань робітників, незаконних утримань і вирахувань із зарплати.

Неодноразові директиви уряду щодо постачання окремих категорій трудящих, зокрема працівникам соціально-культурних установ на селі, в ряді районів і сіл не виконуються.

В органах робітничого постачання, в торговельній мережі споживчої кооперації й державної торгівлі трапляються випадки бездушного й недбайливого ставлення до вимог трудящих.

До того ж деякі місцеві Ради й органи прокуратури не звертають належної уваги на справедливі скарги робітників щодо незаконних чинностей у кооперації та держторгівлі й замість нещадно покарати бюрократів та шкідників робітничого постачання виявляють формалізм і байдужість.

Незважаючи на неодноразові категоричні директиви уряду про порядок організації прийому скарг трудящих та розслідування й розв'язання їх, до цього часу, зокрема на селах переважної більшості районів, прийом скаржників та розв'язання скарг украй незадовільні.

Президія ВУЦВК та РНК УСРР відмічають, що всі такі грубі порушення й викривлення революційної законності могли мати місце лише внаслідок того, що:

а) радянські органи областей та районів до цього часу не зрозуміли, що колгоспний лад вимагає виключної уваги до зміцнення революційної законності;

б) облвиконкоми цих областей, послабивши свою увагу до питань зміцнення революційної законності, не завжди систематично, оперативно перевіряли діяльність сільрад, їх зв'язок з масами, не слухали доповідей сільрад в облвиконкомах і не провадили достатньої боротьби за очистку сільрад від куркульських, петлюрівських та інших контрреволюційних елементів;

в) облвиконкоми, міськради, райвиконкоми самі в своїй діяльності припускають порушення — інколи видають обов'язкові постанови, що розбігаються з постановами уряду, не реагують на незаконні постанови низових органів, по-бюрократичному ставляться до протестів прокуратури на незаконні постанови та задовольняють ці протести часто тоді, коли скасування незаконних постанов втрачає всяку актуальність;

г) обласні та дільничі прокурори не виявили потрібної більшовицької настирливості в боротьбі з порушниками революційної законності, послабили свою непримиренність у боротьбі за суворе додержання революційної законності, не завжди рішуче реагували на незаконні вчинки, не сигналізували центрові про факти перекручувань, не завжди забезпечували швидке й рішуче реагування на злочинні факти та явища;

д) обласні й дільничі прокурори, обласні й народні суди не зміцнили як слід свого зв'язку з масами, не організували систематичної звітності перед робітниками й колгоспниками, не зв'язалися достатньо з органами преси та робсількорами, не використовували повністю у боротьбі за революційну законність матеріали преси;

е) облвиконкоми не досить приділяли уваги роботі суду та прокуратури й не завжди забезпечували їм поміч районних радянських організацій, зокрема не слухали звітних доповідей органів юстиції, не забезпечували дільничих прокурорів потрібними умовами роботи (постачання, засоби пересування);

ж) облвиконкоми, райвиконкоми, органи прокуратури й народні суди не забезпечували належної популяризації законів Радянської влади в широких масах робітників і колгоспників.

Президія ВУЦВК та РНК УСРР, відмічаючи незадовільну роботу Одеського, Чернігівського та Донецького облвиконкомів у галузі зміцнення революційної законності, пропонують:

1) Всім облвиконкомам, зваживши на випадки грубого ламання революційної законності, що мали місце в названих районах Одещини, Чернігівщини та Донеччини, повести нещадну боротьбу з порушниками революційної законності.

2) Генеральному прокуророві республіки терміново перевірити, чи всіх осіб, винних у ламанні революційної законності, в районах, зазначених у цій постанові, притягнуто до судової відповідальності.

3) Прокурорам областей та дільничим прокурорам неухильно притягати до відповідальності всіх порушників революційної законності.

Президія ВУЦВК та РНК УСРР попереджають так дільничих прокурорів, як і голів райвиконкомів, що за припущення надалі порушення революційної законності їх притягатиметься до відповідальності нарівні з тими, хто допустив ці порушення.

4. Облвиконкомам посилити своє безпосереднє керівництво райвиками та сільрадами, забезпечити систематичну перевірку діяльності сільрад, слухаючи на засіданнях облвиконкомів і райвики, і сільради.

5. Зобов'язати голів райвиків суворіше наглядати за додержанням революційної законності при об'їзді сіл, з'ясувати стан роботи сільрад у цілому, досконало виявляючи факти ламання революційної законності, особисто приймати скарги від колгоспників та трудящих одноосібників. Скарги ці розбирати терміново, доводячи справу до кінця й повідомляючи скаржника листовно чи на словах про наслідки розгляду скарги. Зобов'язати голів райвиків ввести прийомні дні для розгляду скарг ними особисто.

6. Зобов'язати всі органи прокуратури налагодити розслідування скарг, установити точний порядок прийому, направлення і розгляду скарг, налагодити видачу довідок по скаргах, організувати систематичну перевірку виконання пропозицій прокуратури. Зобов'язати обласних, дільничих прокурорів систематично об'їжджати райони й села та колгоспи для безпосереднього прийому і розгляду скарг на місці.

7. Категорично заборонити всім місцевим органам, і особливо органам прокуратури, надсилати скарги, що до них надійшли, на розгляд тих установ і осіб, що саме на їхні дії подано скарги.

8. Прокурорам посилити нагляд за постановами й розпорядженнями сільрад, райвиків, міськрад, опротестовуючи незаконні постанови й розпорядження. Облвиконкоми повинні розглядати протести не пізніше як протягом трьох днів після їх винесення.

Президія ВУЦВК та РНК УСРР попереджають прокурорів, що за неопротестування незаконних постанов і розпоряджень їх буде притягнуто до відповідальності.

9. Президія ВУЦВК та РНК УСРР попереджають усі облвиконкоми, райвиконкоми, всі місцеві органи влади, що найсуворіше додержання революційної законності за сучасних умов є найважливіше політичне завдання, й що при найменшому послабленні ними своєї уваги до цієї справи уряд ставитиме питання про їх сувору відповідальність.

Харків, 26 грудня 1933 р.

Голова ВУЦВК Г. Петровський
Голова РНК В. Чубар
Секретар ВУЦВК Ю. Войцехівський

ЗЗ УРСР, 1934, № 1, ст. 1.

№ 31

З постанови XII з'їзду КП(б)У [16] про завдання колгоспного і радгоспного будівництва

23 січня 1934 р.

Соціалістична переробка роздрібленого індивідуального сільського господарства, широко розгорнута партією під випробуваним керівництвом ленінського ЦК ВКП(б) і вождя партії товариша Сталіна, відповідно до рішень XV партійного з'їзду — з'їзду колективізації, забезпечила перетворення СРСР в країну найбільшого в світі сільського господарства.

Здійснення соціалістичної перебудови сільського господарства і ліквідація куркульства як класу на базі суцільної колективізації були можливі лише в силу успішного проведення в життя лінії партії на форсований розвиток соціалістичної індустрії, в першу чергу важкої промисловості, що є матеріальною базою соціалістичної реконструкції сільського господарства — радгоспів і колгоспів.

Успішне проведення суцільної колективізації, будівництво радгоспів були забезпечені також і тим, що партія під керівництвом ленінського ЦК розгромила правоопортуністичних ухильників, які боролися проти політики партії.

«Лінія правих ухильників веде до капітуляції перед куркульсько-капіталістичними елементами країни. Здійснення лінії правих ухильників, які об'єктивно є агентурною куркульства, означало б зрив будівництва соціалізму і відновлення капіталізму в нашій країні» (з резолюції XVI з'їзду ВКП(б)) *.

Успіхи, завойовані партією і керованими нею колгоспними масами в справі піднесення сільського господарства СРСР, які являють собою тільки початок реалізації переваг соціалістичного типу господарства, доводить, що темпи розвитку сільського господарства «визначатимуться прискореним розвитком колгоспів і радгоспів, що являють собою новий тип господарства, небачений в історії людства і вперше відкритий досвідом господарського будівництва в СРСР» (з резолюції XVI з'їзду ВКП(б)) **.

Розгорнутий партією наступ по всьому фронту проти капіталістичних елементів на селі і проведення під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна політики ліквідації на основі суцільної колективізації куркульства як класу зустріли запеклий опір куркуля — останнього капіталістичного класу в країні. Куркульство в найрізноманітніших формах розгорнуло боротьбу проти зміцнення колгоспів, проти нового, колгоспного ладу. Не досягнувши успіхів на шляхах відкритої дискредитації в очах широких селянських мас колгоспів, куркульство убивало актив-

* КПРС в резолюціях..., ч. III, стор. 22.
** Там же, стор. 53—54.

них організаторів колгоспного руху, підривало колгоспи зсередини, знищуючи живе тягло, ламаючи машини, розкладаючи трудову дисципліну, спираючись в цьому на найбільш відсталі рвацькі елементи серед колгоспників. Проведення зрівнялівки в розподілі прибутків, що означало заохочування ледарів і рвачів за рахунок найбільш чесно працюючих передовиків — ударників, було одним із методів боротьби куркульства проти колгоспного ладу, боротьби за ослаблення трудової дисципліни в колгоспі.

Куркулі в боротьбі з колгоспами організували масове розкрадання і розтягнення колгоспного майна. Законом про охорону соціалістичної суспільної власності ЦК ВКП(б) мобілізував всю партію, комсомол і основні маси колгоспників на охорону колгоспного суспільного майна, жорстоко ударив по куркульству і його агентурі, які намагалися з цього боку підірвати колгоспний лад.

Розгромивши класового ворога, зміцнивши керівництво колгоспами створенням політвідділів в МТС, партія добилась здійснення суцільної колективізації в усіх основних сільськогосподарських областях і республіках СРСР, що свідчить про колосальну перемогу партії на вирішальній ділянці соціалістичної перебудови села і про остаточне зміцнення колгоспного ладу в СРСР.

В результаті успішного здійснення колективізації сільське господарство України, замість мільйонів роздріблених дрібних селянських господарств, нараховує тепер 24 тис. колгоспів, що об'єднують 72% бідняцьких і середняцьких господарств і 85% всієї орної землі. В 1928 році, незважаючи на систематичну допомогу пролетарської держави, 39% селянських господарств України не мали живого тягла, а 34% господарств були безкорівні. Процент господарств, що мали абсолютно недостатню кількість сільськогосподарського реманенту, становив 24. Ці бідняцькі господарства не мали ніякої перспективи розвитку, над ними висіла загроза куркульської кабали і напівголодного існування. Тільки завдяки колективізації ця безперспективність була ліквідована. В колгоспах України об'єднано 3/4 всіх бідняцьких і середняцьких господарств. Колишні бідняки в колгоспах вже підтяглися до рівня середняків, а в 1933 році вся колгоспна маса зробила вирішальний крок до заможного, культурного життя.

За період від 1928 року число радгоспів зросло з 854 з посівною площею в 646 тис. га до 3742 з посівною площею в 3 млн. га в 1933 році. В тому числі господарства відділів робітничого постачання промисловості і робітничих кооперативів становлять близько 900 з посівною площею понад 500 тис. га. В радгоспах значно зросла кількість найновіших машин, і на кінець 1933 року радгоспи України мали 14,5 тис. тракторів, понад 2,5 тис. комбайнів і близько 3,5 тис. автомашин. Партія і

Радянська держава вклали безпосередньо в капітальне будівництво радгоспів за останні 5 років близько 1700 млн. карбованців (крім коштів, вкладених промисловістю в господарства ВРП).

Соціалістична переробка роздрібленого індивідуального сільського господарства на Україні відбувалась в умовах особливого загострення класової боротьби. Куркульство, махновські, петлюрівські і всякі інші націоналістичні і білогвардійські елементи, скориставшись ослабленням класової пильності партійних організацій України і помилками в керівництві сільським господарством, намагалися зірвати ріст колгоспів і радгоспів.

Відставання сільського господарства України, що мало місце в 1931—1932 рр., було ліквідоване в 1933 р. завдяки колосальній допомозі, яку Україна дістала від ЦК ВКП(б) і уряду СРСР насінням, машинами, і завдяки підвищенню класової пильності партійних організацій, створенню політвідділів МТС і радгоспів і перебудові роботи на основі вказівок товариша Сталіна.

Вирішальним у справі ліквідації відставання сільського господарства України було «історичне рішення ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 року, що зміцнило керівництво КП(б)У випробуваними більшовиками-керівниками і дало сувору оцінку роботі КП(б)У в галузі сільського господарства, стало могутньою підоймою розгортання більшовицької самокритики в партійних організаціях України, знаряддям підвищення пильності, бойової мобілізованості і озброєння партійних лав для боротьби за ліквідацію прориву в сільському господарстві» (резолюції листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У 1933 р.).

Радянська держава створила потужну технічну виробничу базу колективного землеробства. Число МТС виросло від 154 в 1930 р. до 649 в 1933 р., охопивши обслуговуванням 75% колгоспів; тракторний парк МТС за цей період зріс більше ніж у чотири рази — від 7600 в 1930 р. до 34 тис. в 1933 р.; автомобільний парк МТС нараховує понад 6 тис. машин проти 2500 в 1930 р.; на колгоспних ланах з'явилось понад 2300 комбайнів.

Колосальне посилення МТС і колгоспів технічними засобами дало змогу вже в 1933 році провадити основні сільськогосподарські роботи переважно механічним способом. Так, в 1933 році тракторами зорано близько 8 млн. га, що становить близько 55% площ колгоспів, обслуговуваних МТС; обмолочено складними молотарками до 70% зернових культур.

Ріст технічної бази колгоспів, проведення майже всіх основних сільськогосподарських процесів машинами, ріст матеріального добробуту колгоспів і колгоспників, ріст культурного рівня колгоспних мас створюють міцні передумови для успішного здійснення завдання ліквідації протилежності між містом і селом, для підтягування культурного рівня колгоспника до рівня робітника, перетворення сільськогосподарської праці в різновидність індустріальної.

Перемога колгоспного ладу, машинізація колгоспного господарства, ріст культурного рівня колгоспних мас, зміцнення політичного і організаційно-господарського керівництва колгоспами і радгоспами створюють всі умови для дальшого швидкого піднесення соціалістичного сільського господарства Радянської України.

Виходячи з завдань, висунутих в галузі сільського господарства в плані другої п'ятирічки, з'їзд зобов'язує парторганізації України зосередити свої сили і мобілізувати колгоспні маси і робітничий клас на такі найважливіші завдання колгоспного і радгоспного будівництва.

1. Поліпшення керівництва колгоспним будівництвом

Відмічаючи, що в справі поліпшення керівництва колгоспним будівництвом вказівки вождя партії товариша Сталіна в його історичному виступі про роботу на селі ще повністю не здійснені і особливо в роботі МТС, які охоплюють своїм обслуговуванням 75% колгоспів і являють собою вирішальну ланку в справі керівництва колгоспним будівництвом,— XII партійний з'їзд зобов'язує парторганізації, політвідділи і МТС добитися в найкоротший строк поліпшення планового і оперативного повсякденного керівництва колгоспами. Твердо пам'ятаючи вказівки товариша Сталіна, що «велике господарство в землеробстві, яке охоплює сотні, а іноді й тисячі дворів, може вестися лише в порядку планового керівництва» (з промови товариша Сталіна на січневому (1933 р.) об'єднаному пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б)), МТС, політвідділи і парторганізації села повинні повністю ліквідувати канцелярсько-бюрократичні методи складання виробничих планів колгоспів, які в багатьох випадках приводили до механічного розміщення державних завдань між колгоспами, без урахування особливостей кожного зокрема. План колгоспу повинен охоплювати всі елементи виробничої і господарської діяльності колгоспу, повинен бути побудований на основі повного виявлення всіх ресурсів колгоспу і поєднання їх з допомогою, яку подає колгоспові МТС.

Найістотнішою частиною плану повинен бути договір з МТС на виконання певних робіт засобами МТС і якісні показники плану (норми виробітку, продуктивність машин, продуктивність худоби, фонд трудоднів та ін.).

Встановлення правильних сівозмін для кожного колгоспу на основі затверджених урядом типових схем повинно бути одною з основних умов правильного планування колгоспного господарства в цілому.

Розробка колгоспних планів повинна провадитися з широкою участю колгоспного активу і всієї маси колгоспників, щоб

* «Правда», 17 січня 1933 р.

забезпечити мобілізацію всіх сил колгоспу на організоване виконання плану і здійснити планові вимоги щодо підвищення продуктивності праці, більш повного використання машинної техніки, а також зміцнити трудову дисципліну і підвищити відповідальність кожної бригади, ланки і кожного колгоспника за доручену йому конкретну роботу і за розвиток колгоспу в цілому.

Всяким спробам продовжити планування колгоспів канцелярсько-бюрократичними методами без участі колгоспного активу і колгоспних мас, без точного визначення договірних відносин колгоспу з МТС треба дати рішучу відсіч.

Планами колгоспів повинні бути забезпечені:

а) мобілізація внутрішніх ресурсів колгоспу і проведення суворого режиму в витрачанні матеріальних засобів і трудоднів;

б) проведення правильних сівозмін і всіх вимог агротехніки (боротьба з бур'янами, сортообмін, надрання яровизована сівба, удобрення, своєчасний обробіток посівів і т. п.);

в) правильне і найбільш продуктивне використання живої тяглової сили і тракторів;

г) створення міцної кормової бази для розвитку продуктивного тваринництва, підвищення продуктивності худоби, якісне і кількісне збільшення кінського поголів'я, а також поголів'я волів;

д) розширення в колгоспах, особливо зернового напряму, поряд з основними галузями, другорядних галузей і підприємств, а також організація відхідництва і роботи колгоспників на стороні;

е) економне витрачання трудоднів у колгоспному виробництві, зокрема на роботи адміністративно-обслуговуючого персоналу, шляхом встановлення орієнтовних лімітів витрачання трудоднів як по кожній галузі господарства колгоспу, так і для виробничої бригади зокрема.

В планах колгоспів повинно бути передбачене преміювання кращих бригад, які є передовими в боротьбі за кращі показники, і окремих колгоспників-ударників.

Оперативний план колгоспу повинен забезпечити повне виявлення і найбільш ефективне поєднання можливостей даного колгоспу і МТС на основі встановлених норм продуктивності праці людей, машин, живого тягла для успішного виконання зобов'язань перед державою і максимального піднесення прибутковості колгоспу.

Повністю схвалюючи рішення об'єднаного листопадового пленуму ЦК і ЦКК КП(б)У про організацію праці в колгоспах, з'їзд вважає необхідним зосередити головну увагу МТС, політвідділів і парторганізацій на постановці роботи всередині бригади, на правильній організації роботи ланок, на проведенні відрядності, на правильному встановленні норм виробітку, на організації таборів у кожній бригаді. Постійній бригаді встанов-

лювати такий план робіт, щоб він передбачав не тільки польову сезонну роботу, але і роботи, які провадяться серед сезону, як шляхове і ставкове будівництво, благоустрій, допоміжні галузі господарства і т. п.

Перевиховання всіх колгоспників у свідомих борців за соціалізм неможливе без повсякденної боротьби за свідому колгоспну дисципліну, за виконання планових завдань, за зміцнення колгоспу як усуспільненого господарства. Перенесення з індустріальних підприємств у колгоспні маси кращих зразків участі мас в організації виробництва і контролю над виконанням планових завдань на кожній ділянці роботи і всебічний розвиток соціалістичних методів праці серед колгоспників є найважливішим засобом перевиховання колгоспників, подолання пережитків і навиків дрібного власника і забезпечення більшовицького виконання планів.

Підвищення продуктивності праці колгоспника, бригади, виконання і перевиконання встановлених норм виробітку, підвищення продуктивності машин, підвищення продуктивності худоби, скорочення адміністративно-господарських видатків, чесне, дбайливе ставлення до колгоспного добра (до машин, живого і мертвого реманенту і т. д.) є невідкладним завданням, розв'язання якого повинні добитися в найкоротший строк більшовики України шляхом поліпшення керівництва колгоспами.

Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів і конференцій, стор. 561—566.

№ 32

Постанова Президії ВЦРПС про участь профспілок у проведенні весняної сівби 1934 р.

15 лютого 1934 р.

Отмечая неудовлетворительное состояние подготовки к весеннему севу, в особенности в области ремонта тракторного парка и с.-х. машин, подготовки квалифицированных кадров и подготовки нефтехранилищ, Президиум ВЦСПС предлагает:

I. В области ремонта тракторов и сельскохозяйственных машин

1. ЦК союзов МТС и батрачества, земсовхозов, живсовхозов и сахарников не позднее 17 февраля, а областным и краевым комитетам означенных союзов не позднее 19 февраля направить в отстающие МТС, МТМ и совхозы большинство ответработников своего аппарата и членов ЦК и обкомов (крайкомов) союзов для помощи в подготовке к севу.

На обязанности означенных работников возложить: оказание помощи по организации соцсоревнования в бригадах и между бригадами за высокое качество ремонта и выполнение заданий в срок, установление правильных расценок и норм выработки, организация нормальних жилищно-бытовых условий для рабочих и преимущественного снабжения для ударников, перевыполняющих нормы, а также постановка культурно-массовой работы.

2. ЦК союза РАТАП, сельхозмашиностроения, транспортного машиностроения, общего машиностения, электриков и цветметзолото проверить ход выполнения заказов на запчасти, сельскохозяйственные машины и цветные металлы и на отстающие заводы послать бригады в помощь завкомам из ответработников ЦК союзов и обкомов (крайкомов) означенных союзов. На обязанности бригад лежит мобилизация рабочих масс на выполнение заказов в срок и организация контроля за своевременной отгрузкой и комплектностью выполняемых заказов.

3. Краевым, областным и республиканским совпрофам в порядке пролетарского шефства и социалистической помощи МТС, МТМ и совхозам направить, по договоренности с хозорганами, бригады из квалифицированных рабочих и ИТР в отстающие МТС, МТМ и совхозы для проведения ремонта в срок. Расходы по посылке ремонтных бригад должны нести заинтересованные хозорганы (облтрактор, совхозтрест и др.) при частичном участии профсоюзных (шефских) организаций.

Вместе с тем рекомендовать широко применять опыт самарских шефов, организовавших индивидуальное шефство старых производственных рабочих и ИТР шефствующих предприятий над трактором и сложными с.-х. машинами в подшефных МТС и колхозах, обеспечивая тем самым систематическую помощь и повышение квалификации трактористов и нормальную работу машин.

II. В области подготовки кадров

1. Краевым, областным и республиканским совпрофам немедленно организовать проверку работы союзов МТС и батрачества, земсовхозов, живсовхозов и сахарников по подготовке квалифицированных кадров МТС и совхозов, оказав практическую помощь им в выполнении плана подготовки кадров и проведении общественно-технических экзаменов трактористов, комбайнеров, штурвальных и других рабочих на сельскохозяйственных машинах.

2. К делу подготовки кадров колхозно-совхозного строительства привлечь научно-педагогические силы вузов, втузов и научных учреждений, а также инженерно-технические силы шефствующих предприятий, широко используя для этого опыт Казанского и Саратовского университетов и других вузов, ставших на путь систематической связи и помощи МТС в подготовке

кадров (организация курсов при вузах для колхозников и рабочих МТС, выезды профессуры и преподавателей на места с докладами, лекциями, консультациями и т. п.).

III. В области организационной помощи и культурно-бытового обслуживания

1. Для оказания помощи политотделам подшефных МТС и совхозов в изучении и пропаганде доклада тов. Сталина на XVII съезде партии и решений XVII партсъезда [17] необходимо, по договоренности с парторганизациями шефствующих предприятий, направить в распоряжение политотделов группы агитаторов и пропагандистов для проведения проработки этих решений в подшефных колхозах и совхозах.

В этих же целях должен быть использован актив профорганизаций на селе (рабпрос, госучреждений и др.).

2. На основе глубокого изучения и пропаганды доклада тов. Сталина и решений XVII партсъезда среди широких масс колхозников и рабочих МТС и совхозов должно быть организовано соцсоревнование в совхозах, МТС и колхозах — внутри бригад и между бригадами — за успешную реализацию решений съезда и задач весеннего сева.

Помощь в разработке конкретных планов весеннего сева, доведение их до каждой бригады, до каждого колхозника и рабочего совхоза и МТС является важнейшей задачей всех рабочих бригад и отдельных работников, командируемых на проведение весеннего сева.

3. Краевым, областным и республиканским совпрофам привлечь к участию в подготовке и проведении сева культурно-бытовые учреждения города для оказания помощи и укрепления работы соответствующих культбытовых учреждений на селе, помощь рабочих клубов избам-читальням и колхозным клубам, рабочих библиотек — колхозным библиотекам, помощь рабкоровских коллективов — колхозным стенгазетам и селькоровским коллективам, фабрично-заводских детсадов и яслей — колхозным детучреждениям и т. п.

Вся работа по участию профсоюзных и шефских организаций должна быть проведена на основе социалистического соревнования и ударничества.

Секретарь ВЦСПС Шверник

Верно: Е. Судовиков

ЦДАЖР УРСР, ф. 2605, оп. 4, спр. 447, арк. 204. Склографічний відбиток.

№ 33

Постанова Раднаркому і ЦК ВКП(б) про списання недоїмок по зернопоставках і розстрочку стягнення зернових позик на три роки

27 лютого 1934 р.

Центральный Комитет ВКП(б) и Совет Народных Комиссаров Союза ССР постановляют:

1. Снять с колхозов и единоличных хозяйств по всем областям, краям и республикам недоимки, числящиеся за ними по зернопоставкам 1933 года.

2. Рассрочить по всему Союзу ССР на три года взыскание с колхозов зерновых ссуд, семенных и продовольственных, полученных ими от государства как до 1934 года, так и в 1934 году с тем, чтобы треть всех зерновых ссуд взыскать осенью 1934 года, треть — осенью 1935 года и последнюю треть — осенью 1936 года.

Коллективизация сельского хозяйства..., стор. 492.

№ 34

Постанова ЦК КП(б)У і Раднаркому УРСР про набір у 1934 р. 10 000 кращих колгоспників і колгоспниць до сільськогосподарських вузів та технікумів України [18]

14 березня 1934 р.

1. Для забезпечення колгоспного сільського господарства кваліфікованими кадрами спеціалістів споміж самих колгоспників і колгоспниць організувати 1934 року набір 10 000 кращих передових колгоспників і колгоспниць до с.-г. вишів та технікумів України. При проведенні цього набору забезпечити прийом не менше 25% колгоспниць до сільськогосподарських вишів і не менше 30% до технікумів.

2. Підготування сільськогосподарських спеціалістів з набору «10 000» організувати за такими спеціальностями: агроном-зерновик, агроном-буряківник і зоотехнік, причому з «10 000» — 4000 чол. набрати до с.-г. вишів і 6000 — до с.-г. технікумів.

3. Встановити, що всі зачислені в рахунок «10 000» по закінченні ними вишів і технікумів направляються на роботу до своїх же колгоспів і відбувають виробничу практику під час навчання в своїх колгоспах.

4. Встановити, що кандидатів у рахунок «10 000» виділяють самі колгоспники з передових ударників. Колгоспи виплачують командированим ними на навчання в рахунок «10 000» стипен-

дії розміром від 30 до 40 крб. на місяць, а решту суми до встановленого розміру державної стипендії виплачують виші і технікуми звичайним порядком Встановити, що при відрядженні на навчання в рахунок «10 000» єдиного працівника сім'ї колгоспи повинні допомагати його утриманцям виданням або продажем їм необхідної кількості хліба.

5. Для підготування колгоспників і колгоспниць, виділених в рахунок «10 000», для проходження нормального курсу утворити при с.-г. вишах різні підготовчі курси. Виділених для навчання до с.-г. технікумів приймати зразу ж на перший курс технікумів.

6. Для визначення розмірів набору по кожній області, для розподілу набраних по окремих с.-г. вишах і технікумах, а також для повсякденного керування всією роботою щодо організації та проведення цього набору утворити комісію за головуванням тов. Постишева в складі тт. Скалиги, Асаткіна, Андреєва, Гавриленка, Лейбмана, Кіллерога, Сапова, Літвіна.

Харків, 14 березня 1934 р.

Секретар ЦК КП(б)У С. Косіор

Заст. Голови РНК УСРР П. Любченко

ЗЗ УРСР, 1934, № 10, ст. 81.

№ 35

Постанова Політбюро ЦК КП(б)У про ремонт сільськогосподарських збиральних машин

7 травня 1934 р.

1. Установить крайний срок окончания ремонта уборочных машин по Одесской, Днепропетровской, Донецкой областям и АМССР 15 июня, для этих же областей по молотилкам, двигателям и локомобилям — 25 июня. По остальным областям крайний срок ремонта уборочных машин установить 25 июня, для молотилок, двигателей и локомобилей — 1 июля.

2. Предложить обкомам, облисполкомам и облЗУ обеспечить правильное размещение машин, подлежащих ремонту, по ремонтным предприятиям (колхозные мастерские, мастерские МТС и МТМ, сахарные, винокуренные и прочие заводы и заводы Укртрактороремонта).

3. Обязать Уполнаркомтяжпрома тов. Петровского Д. И. проверить выполнение заводами заказа на запасные части и обеспечить выпуск к 20 мая заказанных запасных частей для ремонта уборочных машин на заводах «Серп и молот» (Харьков), «Коммунар» (Запорожье), завод им. Петровского (Херсон), «Красная звезда» и завод им. Коминтерна.

4. Обязать тов. Шраймана обеспечить децентрализованный заказ на запасные части металлами, в том числе 60 тонн соответствующей стали для производства сегментов к режущим машинам.

5. Обязать Наркомзем организовать бесперебойный завоз во все области запасных частей, материалов, потребных для ремонта уборочных машин.

6. Предложить тов. Скалыге добиться: а) получения в Наркомземе Союза необходимого количества черных и цветных металлов, метизов, кровельного железа, леса и прочих материалов, необходимых для выполнения плана ремонта уборочных машин, и б) полного завоза необходимого по плану количества пассов и сноповязального шпагата, обеспечив завоз пассов и шпагата в области до 1 июня.

7. Обязать обкомы и облисполкомы мобилизовать все имеющиеся внутренние ресурсы в областях, особенно по металлам. Обязать управляющего Метизобъединением закончить отгрузку всех метизов по нарядам НКЗема до 20 мая.

8. Обязать тов. Скалыгу и управляющего Сельхозбанком т. Кудрю обеспечить бесперебойное финансирование ремонта уборочных машин согласно утвержденным НК Земом планам.

9. Обязать директоров МТС и совхозов, нач. политотделов МТС и совхозов, председателей райисполкомов и зав. райЗУ:

а) обеспечить ремонт уборочных машин квалифицированными кадрами, организовав ремонт машин не только в мастерских, но и специальными бригадами из колхозников;

б) обеспечить обязательное участие в бригадах по ремонту сложных машин машинистов, комбайнеров и механиков, которые будут работать на этих машинах;

в) установить как обязательное правило, что все машины, принадлежащие МТС и выходящие из ремонта, принимаются по акту директором, старшим механиком МТС и бригадиром той тракторной бригады, которой будут переданы эти машины для работы; все машины, принадлежащие колхозу, принимаются по акту председателем колхоза и бригадиром той колхозной бригады, которая будет на этих машинах работать.

10. Обязать обкомы, посекры, облЗУ, РПК и нач. политотделов развернуть широкое социалистическое соревнование среди колхозников, рабочих МТМ и МТС с тем, чтобы обеспечить своевременный и высококачественный ремонт уборочных машин.

11. Поставить вопрос перед СНК Союза о завозе запасных частей к моторам комбайнов «Коммунар».

Секретарь ЦК КП(б)У С. Косиор

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2462, арк. 31. Друкарський відбиток.

№ 36

Лист ЦК КП(б)У про використання тракторного парку

11 травня 1934 р.

КОММУНИСТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ (БОЛЬШЕВИКОВ) УКРАИНЫ — ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

Секретарям обкомов и райпарткомов, председателям облисполкомов и райисполкомов, директорам и нач. политотделов МТС

Товарищи!

Изучение использования тракторного парка в ряде МТС Украины выявило абсолютное невнимание директоров, нач. политотделов и агроперсонала этих МТС к задаче борьбы за производительные маршруты тракторных бригад. Результатом этого невнимания является чрезвычайно высокий процент холостых перегонов, значительные потери рабочего времени, горючего и производительной работы.

Потери от ненормально высоких холостых перегонов тракторов превышают в отдельных тракторных бригадах потери из-за несвоевременной подвозки горючего и организационно-технических неполадок. Холостые перегоны в отдельных тракторных бригадах достигают 14—16% от общего объема фактически произведенных работ, что является совершенно не нормальным и не допустимым.

Такие высокие проценты холостых перегонов, помимо прямых потерь, вызывают многочисленные случаи длительного ожидания колхозами прихода тракторной бригады и тормозят своевременное проведение полевых работ в колхозах, обслуживаемых тракторной бригадой. Анализ причин высокого процента холостых перегонов показывает следующее:

1. МТС при заключении договоров с колхозами исходят, как правило, только из определенного объема работ, который они обязуются провести в том или ином колхозе. Но работники МТС чаще всего не знают и не представляют себе характер участков, предназначенных для тракторных работ, с точки зрения их рельефа, изрезанности, условий передвижения и работы на них тракторов. Нередки случаи, когда МТС вынуждены отказываться от проведения части работ, оговоренных в договоре, из-за непригодности выделенных колхозом участков для тракторных работ (горбы, большие склоны, мелкие разбросанные участки, очень короткие гоны и т. п.).

2. МТС недостаточно тщательно рассчитывают баланс тягла по обслуживаемым ими колхозам, результатом чего являются серьезные ошибки в распределении тракторных работ между

отдельными колхозами, а также малопроизводительные межколхозные маршруты тракторных бригад. Нередки случаи, когда тракторная бригада вынуждена свернуть на 10—12 километров в сторону от своего основного маршрута для того, чтобы произвести в колхозе каких-нибудь 15—20 га пахоты под зерновые или даже культивации, в то время как тягловые возможности этого колхоза вполне позволяют ему справиться с этой работой своими силами. Нередки также случаи, когда МТС заключает договор с колхозом на проведение определенного объема тракторных работ, а колхоз задолго до прихода к нему тракторов и раньше установленных сроков справляется с этими работами своими силами.

3. МТС, и особенно ее агроперсонал, не руководит работой бригадиров колхозных полеводческих бригад по выбору ими участков для тракторных работ и определению последовательности перехода тракторов с одного обрабатываемого участка на другой. Результатом этого являются многочисленные случаи смыканья тракторов с поля без всяких к тому агротехнических или организационно-производственных оснований, а в конечном счете большое количество встречных заездов и холостых перегонов во внутриколхозных маршрутах тракторных бригад.

4. МТС при размещении полей севооборота, накладке культур на них и распределении полей севооборота между отдельными колхозными бригадами недостаточно учитывают задачу обеспечения наиболее благоприятных условий для тракторных работ (большие сплошные массивы, соответствующая конфигурация, длинные гоны), результатом чего нередко являются объезды и встречные заезды тракторов.

5. МТС не наладили подлинного учета холостых перегонов тракторов в километраже и расходе горючего, а органы, руководящие МТС и контролирующие их работу, не обращают на эту сторону дела никакого внимания.

ЦК КП(б)У обращает ваше внимание на эти основные причины ненормально высоких холостых перегонов тракторов по отдельным тракторным бригадам и МТС и предлагает:

1) Обязать агроперсонал МТС завести точные паспорта полей и схемы полей севооборота каждого колхоза с тем, чтобы МТС при заключении договоров с колхозами точно взвешивали те обязательства, которые они на себя берут в отношении каждого колхоза с точки зрения максимального сокращения холостых перегонов и обеспечения высокопроизводительного использования тракторов.

2) Обязать дирекцию МТС обратить особое внимание на расчет баланса тягла по отдельным колхозам как на один из важнейших отправных документов при определении объема тракторных работ, которые МТС обязуется провести в том или ином

колхозе, а также при определении маршрута каждой тракторной бригады.

3) Обязать директоров МТС наладить строжайший контроль за перебросками тракторов внутри колхоза бригадирами полеводческих бригад.

4) Обязать райземотделы и агроперсонал МТС учесть задачу обеспечения наиболее благоприятных условий для работы тракторных бригад при включении запольных земель колхозов в их общий севооборот.

5) Директорам МТС наладить точный учет холостых перегонов в километраже и расходе горючего на них, используя данные этого учета для повседневной борьбы МТС за производительные маршруты тракторных бригад.

6) При обследовании использования тракторов в МТС или отдельной тракторной бригаде обратить особое внимание на маршруты тракторных бригад под углом зрения удельного веса в них холостых перегонов.

ЦК КП(б)У

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2462, арк. 32. Друкарський відбиток.

№ 37

Постанова ЦВК СРСР про порядок відновлення в громадянських правах колишніх куркулів

27 травня 1934 р.

Центральный Исполнительный Комитет Союза ССР постановляет:

1. Предложить краевым и областным исполнительным комитетам, в соответствии с постановлением Президиума ЦИК Союза ССР от 3 июля 1931 года «О порядке восстановления в гражданских правах выселенных кулаков» (СЗ СССР, 1931 г., № 44, ст. 298), восстанавливать в гражданских правах по истечении пяти лет со дня выселения, а проработавших в течение трех лет в золотой и платиновой промышленности — по истечении трех лет по представлениям соответствующих полномочных представительств ОГПУ тех спецпереселенцев, которые выявили себя в местах новых поселений безусловно честной работой, лояльным отношением и поддержкой мероприятий Советской власти.

2. Предоставить краевым и областным исполнительным комитетам право досрочно восстанавливать в гражданских правах по представлениям соответствующих полномочных представительств ОГПУ наиболее отличившихся спецпереселенцев, в осо-

бенности из молодежи, являющихся ударниками на производстве и активно участвующих в общественной работе.

Председатель Центрального Исполнительного Комитета
Союза ССР М. Калинин

Секретарь Центрального Исполнительного Комитета Союза ССР
А. Енукидзе

Москва, Кремль, 27 мая 1934 г.

Коллективизация сельского хозяйства..., стор. 505 *.

№ 38

Постанова ВУЦВК на доповідь Республіканської земельної комісії про стан землекористування колгоспів і боротьбу з порушниками його сталості

10 листопада 1934 р.

I. Відзначити, що в переважній більшості колгоспів УСРР унаслідок запровадження постанови ЦВК та РНК СРСР від 3 вересня 1932 р.[19] забезпечено сталість землекористування й припинено різні переділи та відрізи земель. Проте на місцях подекуди припускають порушення сталості землекористування колгоспів і не вживають достатніх заходів, щоб виправити припущені раніш перекручення.

Окремі обласні, а особливо районні та міські земельні комісії часто некритично і без обліку господарських інтересів колгоспів підходять до розв'язання земельних справ (Полтавська земкомісія припустила відрізання землі від 16 малоземельних колгоспів без затвердження вищої земкомісії; Харківська обласна та Градизька районна земельні комісії затвердили проект землевпорядження колгоспу ім. XVII партконференції з утворенням черезсмужного землекористування ділянками на віддаленні 17 км; Балакліївська райземкомісія запроектувала відрізати землю від комуни «Радянський край» понад самою садибою комуни; в Каліндорфському районі при нарізці полів сівозміни для єврейського переселенського колгоспу запроектували одне поле в 6,2 км довжиною і 350 м завширшки).

Подекуди земельні комісії затягують розгляд земельних справ (Одеська міська земельна комісія скаргу колгоспу «Червоний штурм» не розглядала впродовж цілого року).

II. Схвалюючи заходи Республіканської земельної комісії до припинення порушення сталості землекористування колгоспів і до забезпечення правильності вирішень місцевих земельних комісій, Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого

* Див. ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 27, спр. 182, арк. 1. Завірена копія.

Комітету пропонує Республіканській земельній комісії, обласним та районним виконавчим комітетам і міськрадам:

1) налагодити суворий контроль над дотриманням на місцях постанови уряду СРСР від 3 вересня 1932 року «Про створення сталого землекористування колгоспів», зокрема ні в якому разі не припускати відрізання будь-яких земель, що є в користуванні колгоспів, для інших організацій без постанови в кожному окремому випадку Республіканської земельної комісії УСРР;

2) організувати інструктування і систематичну перевірку роботи обласних, районних та міських земельних комісій; забезпечити швидкий розгляд справ у земельних комісіях — від районної до Республіканської — і правильне їх розв'язання з врахуванням господарських потреб колгоспів; не припускати винесення рішень, які перешкоджають поліпшенню господарювання колгоспу і суттю своєю є спробою відживати вади селянського землекористування дореволюційного часу (черезсмужжя, далекоземелля, господарсько недоцільна конфігурація ділянок тощо);

3) організувати контроль над фактичним виконанням ухвал земельних комісій.

III. Прокуратурі республіки організувати свій нагляд за дотриманням на місцях закону союзного уряду від 3 вересня 1932 р., правильністю ухвал місцевих комісій і за виконанням рішень Республіканської земельної комісії, притягаючи винних у порушенні до кримінальної відповідальності.

IV. Президія ВУЦВК звертає увагу всіх виконкомів і Рад на те, що забезпечення сталого землекористування колгоспів є одним із важливих заходів партії та уряду до організаційно-господарського зміцнення колгоспів і підвищення врожайності. Тому боротьба за непорушність землекористування колгоспів на основі закону союзного уряду від 3 вересня 1932 р. є безпосередній обов'язок усіх органів влади.

Київ, 10 листопада 1934 р.

Голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету
Г. Петровський

Заст. секретаря Всеукраїнського Центрального Виконавчого
Комітету К. Горлинський

ЗЗ УРСР, 1934, № 32, ст. 264.

№ 39

Резолюція листопадового пленуму ЦК ВКП(б) 1934 р.[20] *про політвідділи у сільському господарстві*

28 листопада 1934 р.

В боротьбі за соціалістичну перебудову села партія, натрапивши на ряд труднощів, практично переборювала ці труднощі і усувала хиби. В січні 1933 року, зважаючи на великі політичні, організаційні і господарські хиби в роботі на селі, пленум ЦК ВКП(б) ухвалив:

«З метою політичного зміцнення МТС і радгоспів, підвищення політичної ролі і впливу МТС та радгоспів на селі і рішучого поліпшення політичної і господарської роботи наших осередків у колгоспах та радгоспах... організувати в усіх машинно-тракторних станціях та радгоспах *політвідділи*» *.

Викриваючи хиби нашої роботи на селі, товариш Сталін у своїй промові на січневому пленумі ЦК вказав, що «політвідділи МТС і радгоспів є одним з тих вирішальних засобів, з допомогою яких можна буде усунути ці хиби в найкоротший строк» **.

За минулі два роки створено 3 368 політвідділів МТС і 2 021 політвідділ радгоспів. Старанно і персонально дібрані Центральним Комітетом партії 17 тис. працівників політвідділів МТС і 8 тис. працівників політвідділів радгоспів провели за два роки гігантську роботу по усуненню хиб роботи на селі, вказаних у промові товариша Сталіна «Про роботу на селі» і рішеннях січневого пленуму ЦК.

В боротьбі з класово-ворожими елементами за більшовицьке зміцнення колгоспів, за охорону громадської, колгоспної і державної власності, за першочерговість виконання зобов'язань перед державою навколо партії згуртувався численний безпартійний актив колгоспників. Широким фронтом розгорнулося серед колгоспників соціалістичне змагання і ударництво.

Партією при допомозі політвідділів викриті і вигнані в основному з колгоспів і радгоспів антирадянські, антиколгоспні, саботажницькі і шкідницькі елементи, куркулі і підкуркульники, які пролізли в колгоспи і радгоспи і «тихою сапою» намагалися розкласти їх зсередини.

Міцною непереможною силою стали колгоспи, які об'єднують тепер $^{3}/_{4}$ селянських господарств і 90% посівних площ. Протягом лише двох останніх років, за 1933 і 1934 роки, сільське господарство СРСР одержало 137 тис. тракторів, 18 тис. комбайнів, 63 тис. кінних і тракторних сівалок, 24 тис. складних

* КПРС в резолюціях..., ч. III, стор. 180.
** Й. В. Сталін. Твори, т. 13, стор. 232.

і напівскладних молотарок, 343 тис. різних збиральних машин зернових і технічних культур, 25 тис. вантажних автомашин.

Існуючі тепер 240 тис. колгоспів, 3500 МТС і 5 тис. радгоспів мають в даний момент 281 тис. тракторів, 33 тис. комбайнів, 34 тис. вантажних автомашин, 845 тис. кінних і тракторних сівалок, 129 тис. складних і напівскладних молотарок, 2 млн. 85 тис. різних збиральних машин зернових і технічних культур (лобогрійки, сінокосарки, бурякокопачі, льонобралки і т. п.).

На кінець 1932 року в сільському господарстві СРСР було сільгоспмашин, тракторів і вантажних автомашин на суму 2 500 млн. крб. За 1933 і 1934 роки сільське господарство одержало додатково сільгоспмашин, тракторів і вантажних автомашин на 1280 млн. крб.

Незважаючи на наявність ще серйозних хиб у справі використання сільськогосподарських машин на селі, особливо комбайнів, за останні два роки значно краще, ніж у минулі роки, використовуються більшістю колгоспів і радгоспів трактори, молотарки, льонобралки і т. д. Тракторами МТС виконано всіх робіт в переводі на оранку в 1933 році — 35 млн. гектарів (без молотьби) і в 1934 р.— 55 млн. гектарів. Комбайнами в колгоспах зібрано в 1933 р. врожай в 533 тис. гектарів, в 1934 р.— з 1 576 тис. гектарів. Покращала якість сільськогосподарських робіт (оранки, полоття, збирання і т. д.).

Весняна сівба 1934 року проведена на 15—20 днів швидше, ніж в 1933 році, і на 30—40 днів швидше, ніж в 1932 році.

Незважаючи на наявність відставання збирання і втрат при збиранні в ряді районів, збирання 1933 і 1934 років у цілому по Союзу пройшло значно краще, ніж у минулі роки.

Незважаючи на несприятливі кліматичні умови в ряді районів Півдня — України, Північного Кавказу і деяких інших, по Радянському Союзу в цілому зібрано врожай в 1934 році не менший, ніж минулого року.

Хлібозаготівельний план 1933 року виконаний на півтора місяця раніше 1932 року, хлібозаготівельний план 1934 року виконаний на півтора місяця раніше 1933 року і на 3 місяці раніше 1932 року.

У свідомість мільйонів колгоспників вкоренилося розуміння першочерговості виконання своїх зобов'язань перед державою.

Лозунг, висунутий партією на з'їзді колгоспників-ударників у лютому 1933 року про боротьбу за більшовицькі колгоспи і за заможне життя колгоспників, увійшов у свідомість і побут десятків мільйонів колгоспників і став практичною, бойовою програмою мобілізації широких мас на зміцнення колгоспів, на загальне дальше піднесення сільського господарства.

Все це досягнуте в результаті правильної політики партії, в результаті корінного поліпшення практичного керівництва селом.

Зміцніли перебудовані за виробничою ознакою первинні колгоспні партійні організації. Підвищились революційна пильність і більшовицька ідейна озброєність сільських членів партії.

На основі розгортання роботи політвідділів сталися дальше наближення партійного керівництва до колгоспу, до села і більше пов'язання партійно-політичної роботи з виробничою роботою.

Під впливом завдань, поставлених партією перед політвідділами, практики і прийомів роботи політвідділів поліпшилась робота не тільки первинних партійних організацій, а й райкомів партії.

Політвідділи, як надзвичайна форма організації, спираючись на силу і авторитет всієї партії, на господарську міць МТС, добилися серйозних успіхів у справі перетворення відсталої ділянки соціалістичного будівництва — сільського господарства — в передову.

Проте досвід показав, що в міру зростання завдань керівництва селом політвідділи самі по собі вже недостатні, що для керівництва всією роботою в колгоспному селі — політичною, господарською, культурно-побутовою (школи, лікарні і т. д.) — потрібне зміцнення нормальних партійних і радянських органів, які охоплюють всю роботу: адміністративну, господарську, культурно-побутову, фінансову і т. д. Саме, враховуючи заздалегідь ці обставини, XVII з'їзд партії в прийнятому на з'їзді Статуті партії надав право Центральному Комітетові партії *«створювати політичні відділи... на відстаючих ділянках соціалістичного будівництва, які набирають особливо важливого значення для народного господарства і країни в цілому, а також, в міру виконання політичними відділами своїх ударних завдань, перетворювати їх у звичайні партійні органи, побудовані за виробничо-територіальною ознакою»* *.

Встановлюючи, що створення політвідділів цілком себе виправдало і політвідділи відіграли винятково важливу роль в усуненні хиб, які є на селі, що успіхи, досягнуті в справі соціалістичної реконструкції сільського господарства, зміцнення колгоспів, згуртування колгоспного активу і створення міцної основи партійної організації на селі, поліпшення роботи районних комітетів партії, висувають необхідність *завершення*, початого ще при ліквідації округів, районування і цілковитого наближення органів управління *до села*,— пленум ЦК ВКП(б) постановляє:

1. Перетворити політвідділи МТС у звичайні партійні органи, для чого злити політвідділи з існуючими районними комітетами партії, а особливо великі райони розбити на кілька нових районів, вливши туди відповідні політвідділи.

---

* КПРС в резолюціях..., ч. III, стор. 225.

2. Керівництво всіма первинними партійними організаціями в районі покласти на районні комітети партії.

3. У зв'язку з ускладненням роботи і посиленням відповідальності райкомів встановити у великих сільськогосподарських районах, крім посади першого секретаря, посаду другого секретаря райкому.

4. Створити в апараті райкомів сільгоспвідділи, на чолі яких поставити, залежно від конкретних умов роботи, першого або другого секретаря райкому партії.

5. Встановити в кожній МТС посаду заступника директора МТС по політичній частині, на якого покласти політичне забезпечення успішного проведення всіх заходів і починань директора МТС і виконання функцій секретаря первинної партійної організації працівників самої МТС.

6. Встановити, що заступник директора МТС по політичній частині, безпосередньо підлягаючи директорові МТС, разом з тим підлягає районному комітетові партії, під керівництвом якого він здійснює свою партійно-політичну роботу.

7. Вважаючи, що всі наявні працівники політвідділів повинні бути безумовно залишені на роботі в районах, визнати необхідним їх використання надалі:

а) як перших секретарів новоорганізовуваних районних комітетів партії або, де це необхідно,— перших секретарів існуючих райкомів;

б) як других секретарів райкомів і завідуючих сільгоспвідділами районних комітетів партії;

в) як заступників директорів МТС по політичній частині;

г) як працівників апарату нових райкомів партії і райкомів комсомолу.

8. Встановити, що секретарі райкомів і заступники директорів МТС по політичній частині затверджуються ЦК ВКП(б) і не можуть бути звільнені від роботи без згоди ЦК ВКП(б), а інструктори райкомів затверджуються обкомами, крайкомами і ЦК нацкомпартій.

9. Перетворити газети політвідділів МТС у новоорганізовуваних районах в органи райкомів, а в існуючих районах залежно від стану районних газет або злити з існуючими районними газетами, або допустити залишення газет, як органів найбільш потужних МТС.

10. Доручити Політбюро ЦК закінчити проведення цієї постанови конкретно по кожній області, краю і республіці окремо до 1 березня, а в південних районах СРСР до 1 лютого 1935 року.

11. Зобов'язати обкоми, крайкоми і ЦК нацкомпартій подати в ЦК ВКП(б) до 1—15 січня свої конкретні пропозиції про організацію нових районів, про використання працівників політвідділів і подати на затвердження ЦК ВКП(б) усіх секретарів районних комітетів партії, як існуючих, так і новоорга-

нізовуваних райкомів, а також заступників директорів МТС по політичній частині.

12. В радгоспах усіх видів лишити без зміни систему політвідділів.

* *
*

Пленум ЦК ВКП(б) підкреслює, що перетворення політвідділів посилює відповідальність райкомів, обкомів, крайкомів і ЦК нацкомпартій за успішне розв'язання завдання дальшого зміцнення колгоспів і виконання лозунга партії — зробити колгоспи більшовицькими, а колгоспників — заможними.

Партійні організації повинні пам'ятати, що і в даний момент залишаються в повній силі вказівки, дані січневим пленумом ЦК (1933 року) при організації політвідділів, про те, що *«боротьба за дальше піднесення сільського господарства і завершення його соціалістичної перебудови є тепер найважливішим завданням партії»* *.

Незважаючи на величезне зростання і зміцнення господарської могутності колгоспів, незважаючи на зростання активності колгоспників, у колгоспах все ще є багато хиб в роботі, не зламана ще остаточно в ряді колгоспів підривна шкідницька робота куркульських елементів, що пролізли в них.

Зокрема, досвід хлібозаготівель цього року показав, що великі втрати при збиранні, відставання збирання, молотьби і хлібозаготівель в ряді районів деяких областей і країв, поряд з поганою організацією роботи і невмілим використанням тракторів, молотарок і особливо комбайнів, пояснюються тим, що класово ворожі елементи все ще проявляють свою активність внаслідок політичної короткозорості і потурання сільських комуністів і навіть окремих працівників районів і політвідділів.

Райкоми, обкоми, крайкоми і ЦК нацкомпартій повинні використати зимовий період для дальшого зміцнення колгоспів, згуртування безпартійного активу, поліпшення роботи правлінь і голів колгоспів, підвищення ролі і значення загальних зборів колгоспників, згуртування їх навколо партії і дальшого зміцнення первинної парторганізації на селі.

Пленум ЦК ВКП(б) висловлює впевненість у тому, що працівники політвідділів, які показали себе в переважній більшості з найкращого боку, як справжні більшовицькі партійні організатори, і в нових умовах на роботі в райкомах і як заступники директорів МТС по політчастині зуміють бути гідними тих великих завдань, які покладаються на них партією.

КПРС в резолюціях..., т. III, стор. 247—251.

---

* КПРС в резолюціях..., ч. III, стор. 177.

№ 40

Постанова ВУЦВК і Раднаркому УРСР про затвердження «Положення про земельні комісії»

9 грудня 1934 р.

Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет і Рада Народних Комісарів УСРР постановляють:

I

Затвердити нижченаведене «Положення про земельні комісії».

Положення про земельні комісії

1. Щоб розв'язувати земельні спори й усі питання, зв'язані з землекористуванням колгоспів, чинять: Республіканська земельна комісія при НКЗС УСРР, земельна комісія при НКЗС АМСРР, обласні, Старобільська окружна, районні й міські земельні комісії при обласних, Старобільському окружному, районних і міських (у містах, підпорядкованих безпосередньо областям) земельних управліннях та відділах.

2. До складу земельних комісій входять:

а) Республіканської при НКЗС УСРР — народний комісар земельних справ УСРР (голова комісії), два заступники голови Республіканської земельної комісії, завідувач відділу землевпорядження НКЗС УСРР, представник уповноваженого НК Радгоспів СРСР при уряді УСРР, голови двох колгоспів;

б) земельної комісії при НКЗС АМСРР — народний комісар земельних справ АМСРР (голова комісії), заступник голови, завідувач відділу землевпорядження НКЗС АМСРР, голови двох колгоспів;

в) земельних комісій обласних і Старобільської окружної — начальник обласного (окружного) земельного управління (голова комісії), заступник голови комісії, завідувач відділу землевпорядження і меліорації обласного (окружного) земельного управління, голови двох колгоспів;

г) районних — завідувач районного земельного відділу (голова комісії), районний агроном, районний землевпорядчик, директор однієї з машинно-тракторних станцій і голови двох колгоспів району;

д) міських (у містах, безпосередньо підпорядкованих області) — завідувач міського земельного відділу (голова комісії), агроном, землевпорядчик, директор однієї з машинно-тракторних станцій і двоє голів колгоспів приміської смуги.

3. Склад Республіканської, АМСРР, обласних, Старобільської окружної, районних і міських земельних комісій затвер-

джують за належністю президії ВУЦВК, ЦВК АМСРР, обласних, Старобільського окружного й районних виконавчих комітетів та міськрад, підпорядкованих безпосередньо областям.

4. Завданням районних і міських (у містах, безпосередньо підпорядкованих областям) земельних комісій є:

а) закріплювати за кожним колгоспом землю, що є в його трудовому користуванні, в теперішніх межах і не припускати будь-яких переділів землі;

б) наглядати за тим, щоб зміну меж та обмін землі між колгоспами не провадили самовільно колгоспи або сільради;

в) наглядати за тим, щоб межі землекористування колгоспів не змінювались у зв'язку з вибуттям з колгоспів окремих їх членів;

г) наглядати за тим, щоб окремих членів колгоспів, які вибули із складу колгоспів, наділяли землею не за рахунок фактичного землекористування колгоспів, а з вільних державних земельних фондів;

д) наглядати за тим, щоб землі ліквідованих куркульських господарств, а також землі, що їх залишили без обробітку одноосібки (бросові землі), передавалися у користування колгоспів;

е) розв'язувати питання про зміну меж і про обмін землі між колгоспами з метою усунути черезсмужність і далекоземелля;

є) наглядати за тим, щоб у випадках передачі, за постановою земельної комісії, земель від колгоспу до колгоспу або іншого землекористувача колгосп або інший землекористувач, що одержав землю, відшкодував колгоспові, який передав землю, вартість будівель і споруд, що є на переданій землі, а також витрати по поліпшенню землі (розкорчовування, меліорація, деревонасадження тощо), визначити, у випадках спору, розмір відшкодування;

ж) подати на затвердження обласної (АМСРР, окружної) земельної комісії пропозиції про зміну меж колгоспів у зв'язку з їх злиттям або розукрупненням і перевіряти, чи забезпечено сталість землекористування новоутворених колгоспів і чи є згода на злиття або розукрупнення не менш як $^3/_4$ всіх членів колгоспу;

з) попередньо розглядати справи про відрізку земель від колгоспів для радгоспів, коопгоспів та інших підприємств, установ та організацій і подавати висновки в цих справах до обласних (АМСРР, окружної) земельних комісій, а також наглядати, щоб місцеві органи не провадили відрізки земель від колгоспів для радгоспів, коопгоспів та інших підприємств, установ і організацій без особливої в кожному окремому випадку постанови про це Республіканської земельної комісії;

і) наглядати за тим, щоб не припускалось відрізок землі від колгоспів для розширення присадибного землекористування кол-

госпників без дозволу в кожному окремому випадку Республіканської земельної комісії;

к) розв'язувати земельні спори, в яких беруть участь, як сторони, колгоспи;

л) розглядати проекти землевпорядження колгоспів як безспірні, так і ті, по яких виникли спори, якщо такі проекти передбачають зміну меж колгоспів у зв'язку з їх злиттям чи розукрупненням або відрізку землі від колгоспів для радгоспів, коопгоспів та інших підприємств і організацій і подавати висновки по цих проектах до обласної (АМСРР, окружної) земельної комісії.

5. Завданням земельної комісії при НКЗС АМСРР, обласних та Старобільської окружної земельних комісій є:

а) інструктувати районні (міські) земельні комісії;

б) наглядати за діяльністю районних (міських) земельних комісій та систематично перевіряти по суті їхні постанови;

в) розв'язувати скарги на постанови та дії районних (міських) земельних комісій;

г) розв'язувати питання про зміни меж колгоспів у зв'язку з їх злиттям і розукрупненням;

д) попередньо розглядати справи про відрізку земель від колгоспів для радгоспів, коопгоспів, підприємств та організацій і подавати висновки в цих справах до Республіканської земельної комісії;

е) доглядати за здійсненням на місцях законів і правил про утворення сталого землекористування колгоспів, а також перевіряти, як виконуються на місцях постанови Республіканської, АМСРР і обласних (окружної) земельних комісій;

є) затверджувати проекти землевпорядження колгоспів як безспірні, так і ті, по яких виникли спори, якщо такі проекти передбачають зміну меж колгоспів у зв'язку з їх злиттям чи розукрупненням, а також розглядати ті проекти землевпорядження, що передбачають відрізку землі від колгоспів для радгоспів, коопгоспів та інших підприємств і організацій, і подавати по таких проектах висновки до Республіканської земельної комісії.

6. Завданням Республіканської земельної комісії при НКЗС УСРР є:

а) керувати роботою всіх земельних комісій;

б) розглядати й розв'язувати скарги на постанови й дії земельних комісій АМСРР, обласних і Старобільської окружної;

в) інструктувати земельні комісії та наглядати за їх роботою, касувати й змінювати порядком нагляду постанови й розпорядження земельних комісій УСРР;

г) розглядати й остаточно розв'язувати питання про відрізку земель від колгоспів для радгоспів, коопгоспів, промислових підприємств, машинно-тракторних станцій та інших підприємств і організацій;

д) розв'язувати питання про відрізку земель від колгоспів для розширення присадибного землекористування колгоспників;

е) наглядати, як виконуються постанови ЦВК і РНК СРСР від 3 вересня 1932 р. і 27 травня 1934 р. про утворення сталого землекористування колгоспів (ЗЗ СРСР, 1932, № 66, ст. 388 і ЗЗ СРСР, 1934, № 29, ст. 224) по всій території УСРР;

є) затверджувати проекти землевпорядження колгоспів як спірні, так і безспірні, якщо такі проекти передбачають зміну меж колгоспів у зв'язку з їх злиттям чи розукрупненням або відрізку землі від колгоспів для радгоспів, коопгоспів та інших підприємств і організацій.

7. Розглядаючи справи, всі земельні комісії зобов'язані особливо викривати всі випадки порушення законів про націоналізацію землі та про утворення сталого землекористування колгоспів і притягати винних у цих порушеннях до відповідальності.

8. Всі земельні комісії зобов'язані розглядати справи протягом 10 днів з дня їх надходження, а у випадках виїздів земкомісій для розв'язання справ на місця — не довше, як протягом 15 днів. Під час проведення засівних кампаній строк розгляду справ не повинен перевищувати 3 днів, а у випадках виїздів на місця — 5 днів.

9. Районні і міські земельні комісії зобов'язані викликати на розгляд справ представників зацікавлених сторін. Представники сторін у комісії обласні (окружну), комісії при НКЗС АМСРР та в Республіканську викликаються, якщо в цьому є дійсна потреба. Питання про виклик сторін розв'язує голова комісії.

10. Земельні комісії, розв'язуючи справи, зобов'язані використовувати:

а) матеріал, що його подають сторони;

б) висновки обслідування на місці;

в) виробничо-господарські дані про колгоспи, їхні характеристики тощо;

г) матеріали проробки відповідних питань на зборах членів колгоспів.

11. Постанови земельних комісій вважаються чинними, якщо у засіданні брали участь голова комісії або його заступник і не менш як половина складу членів комісії.

12. Постанови районної (міської) земельної комісії сторони можуть оскаржувати протягом 10 днів до обласної (АМСРР, Старобільської окружної) земельної комісії, а постанови обласної (АМСРР, Старобільської окружної) у той же строк — до земельної комісії при НКЗС УСРР.

Оскарження зупиняє виконання постанов аж до розв'язання справи вищою комісією.

13. Республіканська земельна комісія при НКЗС УСРР може порядком нагляду скасувати чи змінити постанову будь-якої земельної комісії.

Обласна (АМСРР, Старобільська окружна) може порядком нагляду скасувати чи змінити постанови районних (міських) земельних комісій, що є на відповідній території.

14. Рішення всіх земельних комісій виконують районні (міські) земельні комісії через районні (міські) земельні відділи.

15. Районні (міські), окружна й обласні земельні комісії повинні періодично звітувати перед відповідними виконкомами й вищими земельними комісіями, а також робити доповіді про свою роботу на зборах колгоспників.

16. Витрати, зв'язані з обслуговуванням земельних комісій, відносяться на місцевий і республіканський бюджет за належністю.

II

17. Ця постанова видається відповідно до постанов ЦВК і РНК Союзу РСР від 3 вересня 1932 року «Про утворення сталого землекористування колгоспів» (ЗЗ СРСР, 1932, № 66, ст. 388) та від 27 травня 1934 року «Про зміну ст. ст. 2 і 3 постанови ЦВК і РНК СРСР від 3 вересня 1932 року «Про утворення сталого землекористування колгоспів» (ЗЗ СРСР, 1934, № 29, ст. 224) на зміну та доповнення ст. 6 постанови РНК УСРР від 11 жовтня 1933 року «Про проведення землевпорядження в колгоспах» (ЗЗ УСРР, 1933, № 50, ст. 657).

З виданням цього Положення постанову ВЦВК і РНК УСРР від 20 вересня 1932 року «Про утворення земельних комісій» (ЗЗ УСРР, 1932, № 26-27, ст. 163) вважати за таку, що втратила чинність.

Київ, 9 грудня 1934 р.

Голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Г. Петровський

Заст. Голови Ради Народних Комісарів УСРР В. Порайко

Секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Ю. Войцехівський

ЗЗ УРСР, 1934, № 37, ст. 291.

№ 41

Постанова Політбюро ЦК КП(б)У про розподіл по областях УРСР нових та розукрупнених МТС у 1935 р.

20 грудня 1934 р.

Распределение по областям новых и разукрупняемых МТС в 1935 году

а) Утвердить следующее распределение по областям новых и разукрупняемых МТС в 1935 году:

Киев	— 20
Винница	— 12
Чернигов	— 14
Одесса	— 10
Днепропетровск	— 9
Донбасс	— 9
Харьков	— 11
АМССР	— 1
	86

б) Поручить Наркомзему, по согласованию с областями, внести на утверждение ПБ точки организации новых и разукрупняемых МТС.

Секретарь ЦК КП(б)У С. Косиор

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2443, арк. 40. Оригінал.

№ 42

З постанови Раднаркому СРСР і ЦК ВКП(б) про списання з колгоспів заборгованості по сільськогосподарських позиках, що були видані до 1 січня 1933 р. по Українській РСР

23 грудня 1934 р.

В целях дальнейшего хозяйственного укрепления колхозов Совет Народных Комиссаров Союза ССР и Центральный Комитет ВКП(б) постановляют:

1. Оказать государственную финансовую помощь колхозам, сняв с них всю числящуюся за ними задолженность по сельскохозяйственным ссудам Сельскохозяйственному Банку, выданным до 1 января 1933 г., вместе с неоплаченными на эти ссуды процентами, в общей сумме в 435 639 тыс. рублей, со следующим распределением по республикам, краям и областям:

Конторы Сельскохозяйственного Банка

	...28. Украинская ССР	80 438
В том числе:	Харьковская	8 050
	Киевская	17 007
	Черниговская	3 177
	Винницкая	16 353
	Днепропетровская	12 132
	Одесская	11 281
	Донецкая	5 320
	Молдавская АССР	7 118

2. Предложить Советам Народных Комиссаров союзных и автономных республик, краевым и областным исполнительным

комитетам в пределах указанных сумм для каждой республики, края и области утвердить, по представлению контор Сельскохозяйственного Банка, суммы списываемой задолженности для каждого колхоза.

3. Обязать Народный комиссариат финансов Союза ССР и Сельскохозяйственный Банк закончить списание названной задолженности по каждому отдельному колхозу не позднее 15 февраля 1935 года с возвратом каждому отдельному колхозу соответствующих долгосрочных обязательств, выданных ими в свое время Сельскохозяйственному Банку.

4. Обязать Народный Комиссариат финансов Союза ССР вместе с Народным комиссариатом земледелия Союза ССР и Сельскохозяйственным Банком утвердить в декадный срок инструкцию о порядке осуществления этого постановления.

Коллективизация сельского хозяйства..., стор. 517—519.

№ 43

З постанови Раднаркому СРСР і ЦК ВКП(б) про допомогу насінням колгоспам

26 грудня 1934 р.

В целях дальнейшего хозяйственного укрепления колхозов Совет Народных Комиссаров Союза ССР и Центральный Комитет ВКП(б) постановляют:

1. Отпустить из государственных запасов колхозам, пострадавшим от стихийных бедствий, семенную, продовольственную и фуражную ссуду в размере 69 миллионов 197 тысяч пудов.

2. Распределить отпускаемую колхозами семенную, продовольственную и фуражную ссуду по районам следующим образом:

Колхозам Украинской ССР 38 550 тыс. пудов, в т. ч.: Днепропетровской области 12 200 тыс. пудов, Одесской — 10 900, Донецкой — 6 400, Харьковской — 5 450, Винницкой — 2 450, Киевской — 950, Черниговской — 200 тыс. пудов...

3. Семенную, продовольственную и фуражную ссуду отпустить беспроцентно с обязательным возвратом натурой осенью 1935 г., причем административные и транспортные расходы государства начислять при возврате ссуд в размере 10 пудов на каждые 100 пудов отпущенной ссуды.

4. Совет Народных Комиссаров Союза ССР и Центральный Комитет ВКП(б) обращают внимание всех партийных и советских организаций колхозов на то, что сбор и очистка семян должны быть закончены повсеместно в кратчайший срок с тем,

чтобы своевременной подготовкой к весенней посевной кампании обеспечить ранее окончание сева и тем самым добиться более высокого урожая.

Коллективизация сельского хозяйства..., стор. 519—520.

№ 44

Звернення Раднаркому УРСР та ЦК КП(б)У до голів правлінь і бригадирів колгоспів України про створення високоякісних насінних фондів

11 січня 1935 р.

1935 рік у колгоспах України повинен бути роком високого врожаю, вищим від урожаю 1933 року. Колгоспи України для цього мають усі можливості. Високий урожай в 1935 році головно залежить від роботи самих колгоспників, від того, як вони оброблятимуть землю.

У боротьбі за високий урожай вирішальну роль відіграє забезпечення засіву доброякісним насінням.

Незважаючи на таку роль насіння в справі забезпечення високого врожаю, перевіркою, проведеною РНК УСРР і ЦК КП(б)У, встановлено в багатьох колгоспах неприпустиме ставлення до цієї найважливішої справи. Правління колгоспів та бригади зовсім не дбають за якість насіння, не організували перевірки якості насінного матеріалу. Як наслідок цього з перевірки по Україні 365 тис. центнерів насінних фондів 148 тис. центнерів не відповідають вимогам посівних кондицій. Правління колгоспів ще не організували очищення й належного зберігання насіння, не приступили до сухого протруєння та не подбали про обмін незадовільного насінного матеріалу на сортове зерно й рядове зерно високої якості.

РНК УСРР і ЦК КП(б)У відзначають відсутність боротьби проти кліща при зараженості насінного матеріалу кліщем у багатьох колгоспах, що загрожує загибелі насінного матеріалу. Очищення на трієрах засівного зерна проведено на Україні лише на 76% до встановленого урядом завдання.

Незважаючи на те, що постанови РНК УСРР і ЦК КП(б)У зобов'язали правління колгоспів відвести для зберігання насінного матеріалу кращі комори, очистити, продезинфікувати їх, незважаючи на пряму вимогу організувати належний облік насінного матеріалу й охорону його, в багатьох колгоспах насінний матеріал зберігається в явно незадовільних коморах, зерно псується без охорони, внаслідок чого насінний матеріал розкрадається.

Колгоспи ім. Леніна, ім. Тельмана, 13-річчя Жовтня (Роменського району) припустили розбазарювання сортового насіння.

Колгосп «Комунар» (Маріупольського району) насінний матеріал зберігав у зовсім непристосованій коморі, внаслідок чого насіння зіпсовано дощем; колгосп «Паризька комуна» (Конотопського району) припустив зараженість насіння кліщем в 3-й стадії і не вжив будь-яких заходів до боротьби проти нього; колгоспи «За темпи» (Червоно-Лиманського району), «Незаможник» (Нікопольського району), «Нова громада» (Петро-Мар'їнського району) очищене насіння зберігали разом з одвійками, які були заражені кліщем; у колгоспі ім. Будьонного (Петро-Мар'їнського району) очищали насіння недбайливо, що вимагало повторного очищення.

Такий стан готування насінних фондів до весняної засівної кампанії РНК УСРР і ЦК КП (б)У вважають за неприпустимий, що межує з прямим злочином перед державою і колгоспним рухом. РНК УСРР і ЦК КП(б)У ставлять перед правлінням колгоспів і бригадирами, перед усім колгоспним активом справу створення високоякісних фондів як центральне завдання колгоспів у готуванні до весняної сівби.

РНК УСРР і ЦК КП(б)У зобов'язують правління колгоспів і бригадирів:

1. Провести цілковитий облік всього наявного в колгоспах насіння по всіх культурах та організувати належне його зберігання в спеціально пристосованих приміщеннях.

2. Провести перевірку посівної якості насінних фондів (схожість, чистота, вогкість, зараженість кліщем, домішки озимої пшениці в насінні ярої пшениці тощо), використавши для цього державно-контрольні насінні лабораторії та колгоспні хати-лабораторії.

3. Здійснити ретельне очищення всіх насінних фондів усіх культур сортівницями, а насіння ярої пшениці та ячменю обов'язково очистити на трієрах, довівши по чистоті посівне зерно до 98%, але не нижче 95%.

4. Встановити постійний догляд з допомогою прикріпленого агронома МТС щодо зараженості насіння кліщем, обов'язково запроваджуючи просушування, провіювання на зерноочисних машинах усього зерна, зараженого кліщем, а насіння, заражене кліщем у другій і третій стадії, обробляти хімічним способом (сірчаним вуглецем).

5. Двічі — зараз і за 15—20 днів до сівби — перевіряти все насіння — зерно на схожість, не обмежуючись при цьому перевіркою простішими засобами, а обов'язково проводячи дослідження якості насіння через державні контрольно-насінні лабораторії. РНК УСРР і ЦК КП(б)У нагадують головам колгоспів і колгоспним бригадирам, що урядом Союзу категорично заборонено допускати до посіву насіння нижче 90% схожості.

6. Негайно приступити до протруєння сухим способом очищеного й перевіреного на схожість насіння ярої пшениці, в першу чергу зараженої кліщем. Протруєння посівзерна інших зер-

нових культур (ячменю, вівса, проса) обов'язково провести за 2—3 дні перед засівом.

7. Організувати взаємний обмін між колгоспами насіння культур, яких не вистачає в одних колгоспах, і лишків, що є в інших колгоспах. Водночас провести обмін звичайного зерна на чистосортне як шляхом міжколгоспного сортового обміну, так і з державних ресурсів через Держсортфонд і Заготзерно.

8. Всю роботу по перевірці й очищенню насіння і доведення їх до встановлених кондицій, а також міжколгоспний сортовий обмін закінчити не пізніше 1 лютого 1935 року.

9. РНК УСРР і ЦК КП(б)У звертають особливу увагу правлінь колгоспів і бригадирів на необхідність забезпечити належне зберігання та охорону засівних фондів, виділяючи для охорони насіння кращих, перевірених колгоспників.

РНК УСРР і ЦК КП(б)У зобов'язують голів колгоспів обговорити питання про стан з насінням у колгоспі на правлінні колгоспу з бригадирами і на бригадних зборах колгоспників і намітити конкретні заходи щодо забезпечення весняної сівби високоякісним посівним матеріалом.

Київ, 11 січня 1935 р.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР П. Любченко

Секретар ЦК КП(б)У С. Косіор

Народний комісар земельних справ України Л. Паперний

ЗЗ УРСР, 1935, № 1, ст. 1.

№ 45

Постанова XIII Всеукраїнського з'їзду Рад на доповідь наркомзема УРСР Л. Л. Паперного про збереження та розвиток тваринництва

22 січня 1935 р.

1. Затвердити розроблений РНК УСРР та ЦК КП(б)У план розвитку тваринництва на 1935 рік, зобов'язавши обласні й районні виконкоми довести його до кожного радгоспу, колгоспу й сільради.

З'їзд нагадує всім Радам, земельним органам, радгоспам і колгоспам, що «виконання державного плану розвитку тваринництва повинно стати в центрі уваги всіх партійних та радянських організацій і служити важливішим засобом мобілізації робітників радгоспів, колгоспів та одноосібників навколо завдання розвитку тваринництва» (з постанови червневого пленуму ЦК ВКП(б) 1934 р.).

2. З'їзд Рад зобов'язує облвиконкоми, райвиконкоми, Ради, земельні органи, директорів радгоспів і правління колгоспів на

основі державного плану розвитку тваринництва розгорнути більшовицьку боротьбу за зміцнення тваринницьких ферм — цієї основної форми колгоспного тваринництва, за створення тваринницьких ферм у всіх колгоспах, за збереження і вирощування молодняка робочої та продуктивної худоби в радгоспах, колгоспах, у колгоспників та одноосібників, за підвищення якості і продуктивності тваринництва.

3. З'їзд відзначає, що при наявності зростання в 1934 р. поголів'я великої рогатої худоби, свиней та овець кінське поголів'я дало дальше зниження. Це є безпосередній наслідок недостатнього виконання ухвал уряду та партії про догляд коня, збереження кінського поголів'я і вирощування молодняка.

З'їзд зобов'язує обласні й районні виконкоми й сільські Ради, директорів радгоспів та правління колгоспів добитися в 1935 р. зростання кінського поголів'я відповідно до державного плану, докорінно поліпшити догляд коня, доручаючи коня кращим людям колгоспів і суворо караючи винних у недбалому ставленні до коня. Щоб поповнити тяглову силу колгоспів, з'їзд ставить завдання перед правлінням колгоспів і директорами радгоспів повністю виконати державний план вирощування волів у колгоспах і закупівлі бичків у колгоспників.

4. Держава надала велику допомогу колгоспникам у ліквідації безкорівності. За 1933 та 1934 роки колгоспникам передано в порядку контрактації і продажу з ферм та радгоспів більш 1 млн. 300 тисяч голів молодняка, в тому числі 412 тисяч молодняка рогатої худоби, 850 тисяч поросят і 56 тисяч ягнят. Для проведення цих заходів відпущено кредити колгоспним товарним фермам і колгоспникам у розмірі 60 млн. крб. З'їзд Рад зобов'язує районні та сільські органи Радянської влади і правління колгоспів виконати вказівку тов. Сталіна про те, щоб усі колгоспники мали по корові. З'їзд пропонує організувати змагання між районами, селами й колгоспами на виконання не пізніше як до кінця 1936 року цієї вказівки тов. Сталіна.

5. З'їзд Рад пропонує обласним і районним виконкомам, сільрадам, радгоспам і колгоспам здійснити такі важливі заходи до створення кормової бази:

а) безумовно виконати план сівби кормових культур на 1935 рік у кожному радгоспі та колгоспі;

б) розширити насінне господарство багатолітніх і однолітніх трав, не припускаючи ні в якому разі скошування на сіно площ, відведених під насінники;

в) нарізати прифермські сівозміни в колгоспах, що мають великі колгоспні товарні ферми;

г) здійснити програму простішого і корінного поліпшення луків та пасовищ, передбачену державним планом тваринництва на 1935 р.;

д) розширити програму силосування до 3,5 млн. тонн і поліпшити якість силосу;

е) максимально використати відходи рільництва і городництва;

ж) поліпшити якість і піднести поживні властивості кормових ресурсів усіма доступними для колгоспу і радгоспу господарськими засобами.

Відзначаючи винятково низьку врожайність кормових культур, з'їзд ставить перед усіма радянськими, земельними органами, радгоспами і колгоспами як важливіше завдання добитися значного збільшення врожайності через поліпшення агротехніки кормових культур.

6. На основі постанов РНК УСРР і ЦК КП(б)У про організацію праці в тваринництві ліквідувати повнотою рештки поденщини та зрівнялівки в оплаті праці, поставивши оплату праці робітників колгоспного тваринництва в безпосередню залежність від стану обслуговуваного поголів'я, виконання планів парування, вирощування молодняка і продуктивності обслуговування худоби, провадячи додаткові нарахування (грошові й натуральні) за високі якісні покажчики і довгий строк роботи в тваринницькій бригаді на одному місці.

Покінчити з плинністю кадрів в колгоспах і радгоспах, неухильно проводячи в життя рішення уряду про закріплення кадрів тваринництва не менше як на 2 роки і про заборону переводити керівників колгоспно-товарних ферм без відповідних дозволів районних та обласних земельних органів. Зміцнити кадри тваринництва кращими, перевіреними колгоспниками та колгоспницями з колгоспного активу, комуністами і комсомольцями колгоспів, всіляко допомагаючи їм опанувати техніку тваринництва в гуртках зоотехнічної учоби, на короткострокових курсах, в райколгоспшколах і відрядження на навчання в навчальні заклади — вищі та технікуми.

7. З'їзд Рад підкреслює, що соціалістичне тваринництво не може розвиватись без високого рівня зоотехніки, ветеринарії та санітарії. З колгоспного та радгоспного тваринництва необхідно витруїти факти антисанітарного утримання приміщень та худоби. Повести рішучу боротьбу з порушенням зоотехнічних та ветсанітарних правил, недбалим доглядом за тваринами, кепським готуванням кормів та даванням недоброякісних кормів, найсуворіше караючи людей, що припускають ці порушення. Разом з тим районні організації повинні взяти на себе повсякденне піклування про утримання, устаткування, ремонт і пристосування зоотехнічних та ветеринарних дільниць і про забезпечення їх кадрами, поліпшуючи устаткування ветеринарних та зоотехнічних дільниць, підвищуючи кваліфікацію зоотехніків, ветеринарів та колгоспних ветсанітарів. З'їзд указує на потребу пильно добрати в кожному колгоспі ветсанітарів з кращих колгоспників-тваринників, організувавши підготовку та перепідготовку їх на курсах і в школах. Забезпечити допомогу колгоспним вет-

санітарам від зоотехнічних та ветеринарних пунктів і створити їм максимально сприятливі умови для роботи в колгоспі.

8. Організацією державних племінних розплідників, племінних радгоспів, широкої сітки племінних ферм, введенням районної книги племінної та поліпшеної худоби утворено організаційно-господарську базу для племінної справи і поліпшення породності худоби. З'їзд Рад звертає увагу всіх радянських організацій на необхідність максимально використовувати племінних плідників для поліпшення місцевих порід худоби і безпородної худоби в спосіб широкої метизації в радгоспах, колгоспах, у колгоспників та одноосібників. З'їзд підкреслює, що при правильному використанні племінних плідників ми вже в 1935 р. маємо можливість метизувати майже повнотою поголів'я свиней та овець і на дві третини — поголів'я великої рогатої худоби. Надаючи цій роботі першорядного значення, з'їзд зобов'язує райвиконкоми та сільради ретельно розробити заходи по племінній справі, районні плани метизації худоби, широко популяризуючи ці заходи серед колгоспників та організуючи боротьбу за їх виконання.

З'їзд Рад висловлює цілковиту впевненість в тому, що слідом за першими успіхами, досягнутими в розвитку тваринництва в 1934 році, пролетарі та колгоспники Радянської України самовідданою працею переборять всі труднощі на шляху розвитку радянського тваринництва і без сумніву перетворять наше соціалістичне тваринництво на найпередовіше.

Київ, 22 січня 1935 р.

Голова XIII з'їзду Рад УСРР Г. Петровський

Секретар XIII з'їзду Рад УСРР Ю. Войцехівський

ЗЗ УРСР, 1935, № 8—9, ст. 39.

№ 46

Резолюція лютневого пленуму ЦК КП(б)У 1935 р. про готовність областей України до весняної сівби

25 лютого 1935 р.

Заслухавши повідомлення секретарів обкомів про готовність областей до весняної сівби, пленум ЦК КП(б)У відзначає, що готування до сівби в цьому році по більшості областей проведено краще від торішнього. Краще й швидше відремонтовано трактори, краще підготовлено насіння. Вигідну особливість цього року являє та обставина, що вся сівба ранніх культур буде проведена по зябу.

Разом з тим, пленум застерігає всі партійні організації, МТС, колгоспи й радгоспи від недооцінки труднощів весни цього року і одночасно відзначає ряд серйозних хиб у роботі по готуванню сівби в усіх областях.

Незважаючи на перевищення плану ремонту тракторів, у ряді МТС тракторний парк і плуги не відремонтовані. По більшості МТС і радгоспів ще цілком не завезені необхідні мінімальні (десятиденні) запаси пального, зокрема лігроїну для тракторів ЧТЗ. Відчувається велика нестача формаліну для протруювання ячменю, вівса. Досі не закінчено ще підвозу та обміну насіння по цілому ряду колгоспів. Не складено ще остаточно виробничих планів у колгоспах і не укладено договорів МТС з колгоспами на тракторні роботи, не відремонтовано автомобільного парку. Не всі області провели перевірку готовності до сівби колгоспних польових бригад.

Особливі труднощі цього року являє та обставина, що в ряді південних районів внаслідок поганого врожаю 1934 р. відчуватиметься нестача кормів і продовольчі утруднення в окремих колгоспах. До цих колгоспів повинна бути виявлена особлива увага від обкомів, райкомів та МТС.

Пленум відзначає, що в зв'язку із значним зростанням колективізації, особливо за останні кілька місяців і особливо по областях, де до останнього часу питома вага одноосібних господарств була ще дуже висока, а також у зв'язку із створенням нових районів стоїть завдання в період засівної кампанії освоїти нове колгоспне поповнення й організувати роботу в нових колгоспах, стоїть завдання організувати й забезпечити радянське та партійне керівництво в нових районах.

Воднораз пленум застерігає від недооцінки організації сівби в одноосібному секторі, засівплоща якого навіть після зростання за останні місяці колективізації все ж становить ще (за відрахунком присадибних земель колгоспників) 808 тисяч гектарів, з них 514 тисяч гектарів зернових, тобто 6,0% від загального плану сівби.

Пленум ЦК КП(б)У ухвалює:

1. Зобов'язати обкоми, РПК, МТС і земельні органи забезпечити організацію сівби ранніх культур у строк 5—6 днів, зосередивши основну увагу на організації високоякісної ранньої рядової сівби, яка є основна, що забезпечує справді високий урожай.

2. Виділити особливо відсталі колгоспи і вжити спеціальних організаційних заходів до проведення в цих колгоспах сівби нарівні з іншими колгоспами. В зв'язку з цим відповідно спланувати використання тракторного парку.

3. Зобов'язати обкоми, Наркомзем і МТС у 10-денний строк (не пізніше як 5—7 березня) закінчити складення виробничих планів по колгоспах та бригадах, а МТС — закінчити підписання договорів з колгоспами на тракторні роботи 1935 р.

4. Разом з організацією сівби ранніх зернових забезпечити одночасно сівбу соняшника та буряків у найбільш ранні строки. Пленум звертає увагу партійних організацій на необхідність особливо старанно підготувати й провести сівбу таких технічних

культур, як бавовник, рицина, льон, які мають величезне значення для нашого господарства і щодо яких, через відсутність уваги до цих культур за останні роки, допущено велике зниження врожайності та загибель значної кількості засівів.

5. Зобов'язати обкоми, райпарткоми та МТС розгорнути широку масову роботу в колгоспах і серед колгоспників по найшвидшому здійсненню прийнятого II Всесоюзним з'їздом колгоспників-ударників нового статуту сільськогосподарської артілі. Для успішного проведення весняної сівби особливо велике значення має негайне здійснення розділу статуту про організацію, оплату й дисципліну праці, зокрема заходи, що стимулюють наслідки доброї роботи рільницьких і тваринницьких бригад.

6. Зобов'язати Наркомзем встановити суворий оперативний нагляд за відвантаженням тракторів, сівалок і плугів, за постачанням МТС пального, забезпеченням колгоспів формаліном. Негайно вживати заходів для усунення всяких перебоїв у проведенні весняної засівної кампанії.

Пленум ЦК КП(б)У нагадує всім партійним і комсомольським організаціям, радянським та земельним органам, колгоспникам, що перед нами стоїть завдання забезпечити в 1935 році на Україні врожай не тільки зернових, а і технічних культур, значно вищий за урожай 1933 року.

«Комуніст», № 48, 27 лютого 1935 р.

№ 47

Наказ народного комісара земельних справ УРСР Л. Л. Паперного про прийом у школу тракторних механіків при ХТЗ

9 березня 1935 р.

№ 125

1. Затвердити контингент нового набору в школу тракторних механіків при ХТЗ 300 чоловік (розподіл по областях додається).

2. Під особисту відповідальність начальників облЗУ забезпечити командирування курсантів в школу при ХТЗ протягом п'яти днів, а саме: починаючи з 20 до 25 березня ц. р.

3. Командируємі в школу тракторних механіків при ХТЗ мають бути пильно перевірені за соціальним станом та повинні відповідати таким вимогам: а) мати освіту не нижче 5 класів початкової школи; б) вік командируємих курсантів від 22 до 35 років; в) на курси мають бути командировані досвідчені кваліфіковані тракторні бригадири, пом. механіка та механіки-практики з 2-річним стажем бригадира, пом. механіка або механіка.

4. Відбір курсантів провадиться комісією в складі директора МТС, заступника директора по політичній частині, старшого механіка МТС і робіткома. Ця комісія повинна завірити анкету та дати характеристику тих, що командируються до школи. Начальники облЗУ особисто стверджують висунені кандидатури курсантів і направляють їх в школу в термін, що визначено в п. 2 цього наказу.

5. Командированому на курси МТС видає: а) повний розрахунок за минулу роботу; б) утримання за місяць наперед та суму грошей на переїзд до м. Харкова.

6. Всім курсантам, прийнятим в школу трактористів механіків при ХТЗ, зберігається пересічна зарплата на весь час перебування курсантів в школі.

7. Встановити для курсантів школи трактористів-механіків при ХТЗ стипендію в розмірі 83 крб. на місяць; харчування курсантів віднести за рахунок стипендії. Гуртожиток і постільне приладдя за рахунок НКЗС УСРР. Зобов'язати директорів МТС курсантів до Харкова направляти лише з паспортами. Курсанти повинні взяти з собою спецодяг, взуття на весь час перебування в школі.

8. Термін навчання в школі встановити 10 місяців. Відповідно до цього відділу підготовки кадрів разом з учбовим комбінатом ХТЗ скласти учбовий план та програму, поклавши в основу програму школи тракторних механіків.

9. Для проведення іспитів курсантів організувати при школі приймальну комісію в складі: начальника школи (голова комісії), інспектора по кадрах НКЗС УСРР, представника парткомітету. Всіх курсантів, що не відповідатимуть встановленим цим наказом вимогам, повертати до МТС, видатки по переїзду курсантів відносити за рахунок МТС.

10. Закріпити школу тракторних механіків при ХТЗ за Зерновим управлінням.

Зобов'язую тов. Голубятнікова затвердити кошторис утримання школи та підписати умову з ХТЗ до 15 березня.

Народний комісар земельних справ УСРР Л. Паперний

9/III 1935 р.

Додаток до наказу № 125

Рознарядка

набору курсантів в школу тракторних механіків НКЗС УРСР при ХТЗ на 1935 р.

1. Київська область	— 50 чол.
2. Вінницька область	— 90 чол.
3. Чернігівська область	— 30 чол.
4. Харківська область	— 20 чол.

5. Дніпропетровська область — 50 чол.
6. Одеська область — 40 чол.
7. Донецька область — 20 чол.
8. АМСРР — 20 чол.

320 чол.

ЦДАЖР УРСР, ф. 27, оп. 15, спр. 868, арк. 52—54. Склографічний відбиток.

№ 48

Лист наркомзема СРСР про агрозоотехнавчання в колгоспах і МТС

5 травня 1935 р.

Всем начальникам край(обл)ЗУ, наркомам земледелия республик

Всесоюзное общество «За овладение техникой» [21] проводит большую массовую работу по агрозоотехучебе в колхозах и МТС.

По сообщению совета общества эта работа не пользуется должной поддержкой со стороны местных земорганов. Придавая исключительно важное значение вопросам массовой агрозоотехучебы, подготовке и переподготовке кадров массовой квалификации, предлагаю всем наркомам земледелия республик и начальникам край(обл)ЗУ оказывать всемерное содействие ВЗОТу в проводимой им работе в колхозах, МТС и совхозах, в частности:

1. При разработке планов агрозоотехучебы необходимо увязать эту работу земорганов с аналогичной работой, проводимой ВЗОТ.

2. Проводимая местными ячейками ВЗОТа агрозоотехучеба в колхозах должна пользоваться той же материальной и финансовой поддержкой, которая оказывается агрозоотехучебе, проводимой по плану земорганов, и из тех же источников.

3. Агрозоотехучеба постоянных рабочих и служащих МТС и совхозов, проводимая через местные ячейки ВЗОТа, должна пользоваться финансовой поддержкой МТС и совхозов из имеющихся в распоряжении директоров МТС и совхозов средств на агропропаганду (0,3% отчислений от фонда зарплаты).

Размер этой финансовой поддержки определяется директором МТС или совхоза по утвержденной им смете кружковой агрозоотехучебы.

Помимо чисто материальной поддержки мероприятий земорганы должны принять участие и в организационной работе этого общества, содействуя и помогая в разрешении тех прак-

тических вопросов по развертыванию массовой агрозоотехучебы в колхозах, МТС и совхозах, которые проводятся обществом «За овладение техникой».

Нарком земледелия СССР Чернов

Верно: С. Червякова

ЦДАЖР УРСР, ф. 2847, оп. 1, спр. 121, арк. 48. Склографічний відбиток.

№ 49

З постанови ВУЦВК про народногосподарський план УРСР на 1935 р. по сільському господарству

15 травня 1935 р.

[...] Сільське господарство

9. Загальна посівна площа 26 145,5 тис. га, у тому числі по колгоспно-селянському сектору 22 760 тис. га. План ярого посіву 15 649 тис. га, у тому числі по колгоспно-селянському сектору 13 393,9 тис. га.

В числі 9 017,9 тис. га ярих зернових: пшениці 1138,7 тис. га, фуражних (ячмінь, овес) — 4430,7, цукрових буряків — 897,4, картоплі — 1154,9 тис. га.

10. Збільшити в 1935 році:

а) площу парів до 3 171 тис. га, у тому числі 2 478 тис. га по колгоспах;

б) площу сортових посівів ярих зернових культур по колгоспно-селянському сектору до 2 533,5 тис. га.

11. Урожайність у колгоспно-селянському секторі визначити в таких мінімальних розмірах: зернових — 9,8 ц з га, цукрових буряків — 125, картоплі — 100, соняшника — 7,5 ц з га.

12. Організувати 86 нових машинно-тракторних станцій, довівши загальну кількість МТС на кінець 1935 р. до 868.

Кількість робіт, виконуваних МТС у колгоспах, збільшити на 52,1% проти 1934 р. (в переводі на оранку).

13. Постачити машинно-тракторним станціям: тракторів — 10 782, вантажних автомашин — 2 200, легкових автомашин — 450, двигунів — 413, локомобілів — 20, комбайнів — 3 000, молотарок МК-1 100 — 1 295.

Київ, 15 травня 1935 р.

Голова Центрального Виконавчого Комітету УСРР
Г. Петровський

Секретар Центрального Виконавчого Комітету УСРР
Ю. Войцехівський

ЗЗ УРСР, 1935, № 15, ст. 71.

№ 50

Положення ВУЦВК про депутатські групи сільських Рад

9 червня 1935 р.

1. Депутатські групи сільських Рад працюють на основі планів робіт і завдань, які накреслили сільради та їх секції, а так само виявляють і свою ініціативу, ставлять питання перед сільрадою.

2. Депутатські групи утворюються сільськими Радами в усіх колгоспах, радгоспах, МТС, МТМ, на підприємствах, у товарних фермах і інших виробничих закладах і установах, що є на території сільради, а також у постійних виробничих бригадах великих колгоспів та радгоспів при наявності хоч би одного члена або кандидата на члени сільради.

3. Крім того, до складу депутатських груп сільрад за згодою входять члени РВК, ОВК, ЦВК, УСРР, ЦВК СРСР, що працюють на тій чи іншій ділянці, і залучається актив колгоспників, робітників, сільської інтелігенції, зокрема жінок та молоді.

4. Члени депутатської групи затверджуються президією сільради.

5. Для керівництва роботою депутатської групи на загальних зборах обирається голова, якого затверджує сільрада. Всі члени депутатської групи на своїх зборах мають право ухвального голосу.

6. Депутатські групи регулярно збираються на збори в єдиний радянський день, де обговорюють практичні питання поточної роботи, постанови з'їздів Рад, закони і конституцію.

7. Депутатські групи повинні пам'ятати, що саме від кожного депутата, від їх роботи залежить практичний успіх у здійсненні величезних завдань, що стоять перед Радами, повинні прикласти всі сили, кожен на своїй ділянці, для виконання великих планів соціалістичного будівництва.

Київ, 9 червня 1935 р.

Голова Центрального Виконавчого Комітету УСРР
Г. Петровський

Секретар Центрального Виконавчого Комітету УСРР
Ю. Войцехівський

ЗЗ УРСР, 1935, № 16, ст. 81.

№ 51

Постанова Раднаркому СРСР про видачу сільськогосподарським артілям державних актів на вічне користування землею

7 липня 1935 р.

В соответствии со ст. 2 Примерного устава сельскохозяйственной артели, принятого Вторым всесоюзным съездом колхозников-ударников и утвержденного Советом Народных Комиссаров Союза ССР и Центральным Комитетом ВКП(б) 17 февраля 1935 года (СЗ СССР, 1935, № 11, ст. 82), Совет Народных Комиссаров Союза ССР постановляет:

1. Приступить к выдаче сельскохозяйственным артелям государственных актов на бессрочное (вечное) пользование землей.

Возложить на Народный комиссариат земледелия Союза ССР руководство всей работой по выдаче указанных актов.

2. Установить, что государственный акт на бессрочное (вечное) пользование землей составляется в двух экземплярах: первый экземпляр выдается правлению сельскохозяйственной артели, а второй хранится в районном исполнительном комитете.

3. Утвердить единую для всего Союза ССР форму государственного акта на бессрочное (вечное) пользование землей сельскохозяйственной артелью.

Установить, что в государственном акте должны точно указываться размеры и внешние границы земли, закрепленной в вечное пользование соответствующей сельскохозяйственной артели.

4. Обязать Народный комиссариат земледелия Союза ССР к моменту выдачи сельскохозяйственным артелям государственных актов на вечное пользование землей провести необходимые землеустроительные работы в целях уничтожения чересполосицы, дальноземелья и других недостатков землепользования, а также по измерению и определению в натуре точных внешних границ и площадей земель соответствующих сельскохозяйственных артелей.

5. Установить, что определенные в натуре внешние границы земель сельскохозяйственных артелей закрепляются межевыми знаками (столбами) утвержденного Народным комиссариатом земледелия Союза ССР образца.

6. Утвердить представленную Народным комиссариатом земледелия Союза ССР инструкцию о порядке составления и выдачи сельскохозяйственным артелям государственных актов на бессрочное (вечное) пользование землей (см. приложение) *.

7. Возложить на сельскохозяйственные артели предоставление землеустроительным работникам, проводящим в данной

---

* Інструкцію не додаємо (див. СУ СССР, 1935, № 34, додаток до ст. 300).

артели землеустроительные работы, связанные с выдачей ей государственного акта на вечное пользование землей, помещений для жилья и работы, средств передвижения, необходимой рабочей силы (мерщиков и т. д.) и лесоматериалов для межевых столбов.

Зам. Председателя СНК Союза ССР В. Чубарь

Управляющий Делами СНК Союза ССР И. Мирошников

Москва, Кремль, 7 июля 1935 г., № 1385.

СУ СССР, 1935, № 34, ст. 300.

№ 52

Постанова Наркомзему УРСР про оплату праці помічників комбайнерів та трактористів на збиранні урожаю комбайнами

10 липня 1935 р.

1. Відповідно до вказівок Наркомземсправ СРСР, встановити такий розмір оплати помічників комбайнерів та трактористів на збиранні комбайнами:

а) помічникові комбайнера на 15-футовому комбайні при виконанні денної норми до 7 га нараховується на кожний зібраний гектар 45 соток трудодня;

б) помічникові комбайнера на 20-футовому комбайні при виконанні денної норми до 8 га нараховується за кожний зібраний гектар 45 соток трудодня.

2. Трактористу на колесному тракторі за кожний зібраний гектар нараховується 50 соток трудодня, а на гусеничному тракторі — 55 соток трудодня.

3. За кожний гектар, зібраний понад встановлену норму, помічникові комбайнера та трактористу нараховується додатково до основної розцінки 10 соток трудодня.

Народний комісар земельних справ УСРР Л. Паперний

«Вісті», № 159, 12 липня 1935 р.

№ 53

Постанова Раднаркому УРСР і ЦК КП(б)У про стан складання річних звітів по колгоспах

2 грудня 1935 р.

Незважаючи на те що основні сільськогосподарські роботи закінчено й що колгоспи щільно підійшли до складання річних звітів, відомості, що є в розпорядженні РНК УСРР і ЦК

КП(б)У, свідчать, що облвиконкоми, обкоми й земельні органи не забезпечили ні належного керівництва цією найважливішою господарською роботою, ні допомоги насамперед відсталим колгоспам.

Складання річних звітів цілком зосередилося в канцеляріях колгоспів, лягло на плечі рахівників і проходить як суто технічна робота.

РНК УСРР і ЦК КП(б)У вважають такий стан абсолютно неправильним і зобов'язують:

1. Забезпечити, щоб остаточна звірка й запис трудоднів кожному колгоспникові провадились не рахівниками, а перевірялись і удосконалювались на зборах бригади з повідомленням бригадира, чому одному колгоспникові за якість роботи зменшено нарахування трудоднів, а другому ці нарахування збільшено.

2. У всіх колгоспах треба організувати за участю ревізійної комісії найретельніший облік натуральних фондів, остаточно встановити заборгованість колгоспу іншим організаціям і заборгованість організацій колгоспові з тим, щоб ще до закінчення року господарські, державні організації цілком сплатили свою заборгованість колгоспові, а колгосп погасив свої термінові борги.

3. Правління колгоспу повинно остаточно встановити розміри різних фондів, кількість продуктів і грошей, що підлягають розподілові серед колгоспників. Фонди до розподілу повинні бути затверджені загальними зборами. Треба суворо додержуватися статуту, за яким без затвердження загальними зборами правління не має права бронювати ні натуральних, ні грошових фондів на капіталовкладення, придбання інвентаря і т. ін.

4. РПК, РВК, земельні органи і МТС повинні всіляко допомогти колгоспам, насамперед найслабішим, рахівничим персоналом, надсилкою людей з земельного апарату і МТС, щоб були вчасно складені річні звіти.

5. Облвиконкоми, обкоми, РПК і РВК повинні забезпечити закінчення складання річних звітів колгоспів не пізніш січня, належну підготовку загальних зборів і обговорення на них річних звітів правлінь.

Київ, 2 грудня 1935 р.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР П. Любченко

Секретар Центрального Комітету КП(б)У С. Косіор

ЗЗ УРСР, 1936, № 1, ст. 1.

№ 54

З постанови III сесії ЦВК УРСР XIII скликання про народногосподарський план УРСР на 1936 р.

10 лютого 1936 р.

II. По сільському господарству

1. Землеробство.

1. Встановити загальну посівну площу УСРР під урожай 1936 року по радгоспах всіх систем і колгоспно-селянському сектору в 25 716,1 тис. га, в тому числі по радгоспах 3 546,1 тис. га і по колгоспно-селянському сектору 22 170,0 тис. га.

План посіву ярих культур в колгоспно-селянському секторі разом з багаторічними травами посіву минулого року затвердити на площі 13 023,6 тис. га, в тому числі:

а) ярих зернових — 7 056,7 тис. га, б) технічних — 2 017,8 тис. га, в тому числі: цукрових буряків — 780,4 тис. га, бавовника — 180,0, соняшника — 619,0, в) кормових — 2 054,3, в тому числі посів трав — 1 578,3, г) городно-бахчових — 1 894,8, в тому числі картоплі — 1 009,1 тис. га.

2. Встановити такі завдання по врожайності сільгоспкультур в колгоспно-селянському секторі: а) по всіх зернових — 10,7 ц, в тому числі: по озимій пшениці — 11,6 ц, житу — 10,2 ц, ярій пшениці — 8,3 ц, ячменю — 10,5 ц, вівсу — 10,6 ц; б) по цукрових буряках — 206,3 ц.

3. План сортових посівів по зернових культурах у колгоспно-селянському секторі затвердити на 1936 рік на площі 8 653 тис. га, в тому числі ярих зернових на площі 3 032 тис. га. План підняття ранніх чистих парів на 1936 рік по колгоспах затвердити на площі 3 027 тис. га. Встановити кінцевий строк підняття чистих парів 10—15 травня, а в Поліссі — до 20—25 травня.

4. Організувати в 1936 р. нових 50 МТС, з них 45 МТС на весну, і довести кількість машинно-тракторних станцій на кінець 1936 року до 923. Обсяг тракторних робіт по УСРР затвердити в розмірі 37 135,4 тис.га в переводі на оранку з таким розподілом по областях:

Київська область — 5 287,8 тис. га, Чернігівська — 1 546,9, Вінницька — 4 372,7, Харківська — 5 740,5, Дніпропетровська — 7 473,5, Одеська — 7 159,5, Донецька — 4 755,0, АМСРР — 7 99,5 тис. га.

Затвердити збирання врожаю комбайнами по УСРР 4 390 тис. га, в т. ч. зернових 3 875 тис. га й соняшника — 515 тис. га, з таким розподілом по областях (в тис. га):

Області	Зернових	Соняшника	Області	Зернових	Соняшника
Київська	144,0	—	Дніпропетровська	1 385,0	155,0
Чернігівська . .	52,0	—	Одеська	1 158,0	130,0
Вінницька . . .	126,0	—	Донецька	520,0	120,0
Харківська . . .	430,0	85,0	АМСРР	60,0	25,0

В 1936 році знизити собівартість тракторних робіт не менше ніж на 12,5% проти плану 1935 року як за рахунок підвищення продуктивності праці й скорочення накладних витрат, так і за рахунок скорочення витрат пального не менш ніж на 9,2%.

5. Затвердити завіз тракторів для МТС УСРР на 1936 р. в кількості 12 975 штук потужністю в 276,2 тис. HP, з них ЧТЗ — 3 500 штук, ХТЗ — 2 700 штук і «Універсал» — 6 775 штук.

Затвердити план завозу комбайнів до МТС на 1936 р. 12 900 штук, з них 4 300 штук 20-футових.

6. Затвердити завіз в 1936 р. до МТС основних сільгоспмашин в кількості:

Тракторних плугів	10 100	штук
тракторних культиваторів ПК-17	3 300	»
» » УТК . . .	7 500	»
лущильників тракторних	5 000	»
сіялок зернових	12 000	»
сіялок буряків 6-рядних	1 380	»
» » 12-рядних	3 255	»
тракторних бурякопідіймачів	5 150	»
молотарок МК-1100	830	»
» БДС-34	225	»

7. Затвердити такий розподіл основних с.-г. машин по областях:

Трактори

Області	ХТЗ	ЧТЗ	«Універсал»	Комбайни	Автомашини	Тракторні плуги	Тракторні сівалки
Київська	400	440	1 500	750	380	1 360	1 600
Чернігівська	475	170	370	300	200	920	1 300
Вінницька	400	420	1 550	750	410	1 220	1 800
Харківська	340	500	1 340	2 000	300	1 340	1 900
Дніпропетровська . . .	375	770	760	4 000	250	2 070	2 100
Одеська	350	700	1 130	3 000	250	1 700	1 300
Донецька	300	450	55	1 800	160	1 315	1 800
АМСРР	60	50	70	300	50	175	200

8. Доручити РНК УСРР сприяти розвитку дрібних с.-г. гідроелектростанцій, забезпечивши допомогу кредитом районам і колгоспам, де мобілізовані місцеві кошти, а також організувати допомогу технічним інструктажем.

2. Тваринництво

1. Затвердити такий план вирощування молодняка з приплоду поточного року на 1936 рік по колгоспно-селянському сектору: лошат — 367,0 тис. голів, телят — 1 704,0, свиней — 5 022,0, ягнят і козлят — 707,2 тис. голів.

2. Довести загальне поголів'я худоби до кінця 1936 року по колгоспно-селянському сектору: коней — 2 367,1 тис. голів, великої рогатої худоби — 5 934,0 в т. ч. корів — 2 322,0, свиней — 5 770,0, овець і кіз — 2 078,6 тис. голів.

3. Довести на кінець року поголів'я коней в колгоспах до 2 314,0 тис. голів, поголів'я великої рогатої худоби в колгоспно-товарних фермах і волів у колгоспах до 1 884 тис. голів, в тому числі корів 368,0 тис. голів, поголів'я свиней в колгоспно-товарних фермах 1 970 тис. голів і овець і кіз в колгоспно-товарних фермах до 1 525,0 тис. голів.

Доручити Раднаркомові при затвердженні плану розвитку тваринництва по областях передбачити завдання по вирощуванню племінного тваринництва.

4. Для дальшого зміцнення кормової бази затвердити план посіву в колгоспно-селянському секторі однорічних трав у розмірі 1 048,3 тис. га і багаторічних трав 530,0 тис. га, кормових коренеплодів 336,0 тис. га і силосних культур 140,0 тис. га. Встановити в колгоспно-селянському секторі план залишення під насінники багаторічних трав в кількості 255,6 тис. га і план поліпшення лук і пасовищ на площі 630,0 тис. га.

5. Для дальшого поліпшення зоотехнічного й ветеринарного обслуговування тваринництва довести в 1936 р. кількість зоотехнічних дільниць до 1 560, кількість ветеринарно-лікарських пунктів до 1219, кількість ветфельдшерських пунктів до 1 231.

ЗЗ УРСР, 1936, № 7, ст. 30.

№ 55

Постанова ЦК КП(б)У про хід укладення договорів МТС з колгоспами

3 березня 1936 р.

1. Зобов'язати обкоми, облвиконкоми, облЗУ, РПК, РВК і директорів МТС закінчити всю роботу по укладенню договорів з колгоспами не пізніше 10 березня. У період до 10 березня провести перевірку вже укладених договорів МТС з колгоспами.

2. Вважати, що встановлений для МТС план тракторних робіт є мінімальним і обслуговування колгоспів повинно базуватися на вже досягнутих в МТС якісних показниках з врахуванням розгортання стахановського руху.

3. Анулювати і переукласти договори в тих колгоспах і МТС, де вони складені формально, без достатньої пробки в колгоспах і МТС, де нема обумовлених строків робіт і якісних показників (за скільки днів буде проведена робота, в який період часу тощо), спрямованих на підвищення врожайності, де договори не відповідають встановленій формі типового договору і суперечать Статутові сільськогосподарської артілі.

4. Запропонувати Харківському обкомові КП(б)У не пізніше 5 березня забезпечити доведення плану тракторних робіт до кожної МТС.

5. Зобов'язати директорів МТС і їх заступників по політчастині особисто брати участь при обговоренні і ухваленні колгоспами договорів з МТС.

6. У всіх договорах обов'язково передбачити якість робіт, що проектуються, і тверді строки їх виконання.

ЦК КП(б)У

«Вісті», № 52, 3 березня 1936 р.

№ 56

Постанова Наркомзему УРСР про виділення насінних ділянок у колгоспах і про догляд за ними

29 березня 1936 р.

Зважаючи на те, що в більшій частині районів робота по виділенню насінних ділянок у колгоспах не закінчена, а в ряді районів ця робота й не почата (Нікопольський і Чубарівський райони Дніпропетровської області, Розважівський і Васильківський райони Київської області, Рибницький район АМСРР, В.-Янісольський і Тельманівський райони Донецької області, Брацлавський і Бердичівський райони Вінницької області), Наркомзем УСРР пропонує начальникам облЗУ, завідувачам райземвідділів, директорам МТС і правлінням колгоспів:

1. Закінчити виділення насінних ділянок ярих культур по всіх колгоспах Одеської, Дніпропетровської областей і АМСРР до 20 квітня і решти областей — до 5 травня 1936 року.

2. Добір насінних ділянок озимих культур почати з 15 квітня і цілком закінчити по всіх колгоспах не пізніше 15 червня 1936 року.

3. Для насінних ділянок добрати засіви кращих, перевірених на практиці, селекційних і місцевих сортів. Насінні ділянки озимих культур добрати з засівів з повноцінним (нерозрідженим) травостоєм, засіяних по чистих парах. Для насінних ділянок ярих культур там, де вони не були виділені до засіву, виділити з дружними рівними сходами, чисті від бур'янів.

4. Виділення насінних ділянок озимих і ярих культур провести при обов'язковій участі агрономів, голів колгоспів і бригадирів, на полях яких виділяються насінники. Добір насінних ділянок оформити в усіх колгоспах актами, у яких вказати назву колгоспу й бригади, культури й сорту, місце ділянки і розмір площі.

5. Забезпечити проведення всіма колгоспами особливо старанного догляду за всіма насінними ділянками озимих і ярих культур під керуванням агрономів і зав. хат-лабораторій:

а) систематично провадити прополку всіх насінних ділянок колоскових культур так, щоб ці ділянки були абсолютно чисті від бур'янів;

б) провести виполку вівсюга в засівах вівса, ячменю і ярої пшениці;

в) в період цвітіння виполоти в засівах гороху пелюшку, у засівах сочевиці — плосконасівну вику;

г) провести виполку домішок культурних рослин: в озимій пшениці — жита, у ярій пшениці — ячменю, у ячмені — вівса, у вівсі — ячменю;

д) у засівах конюшини й люцерни провести боротьбу з повитицею;

е) по озимій і ярій пшениці провести виполку домішок безостих рослин в засівах остистих сортів і, навпаки, остистих — в засівах безостих сортів;

ж) на початку колосіння пшениці і ячменю провести виполку рослин, вражених летючою сажкою.

6. Організувати спостереження за появою шкідників на засівах і провадити боротьбу при їх появі.

Нарком земельних справ УСРР Л. Паперний

«Вісті», № 75, 30 березня 1936 р.

№ 57

Постанова Раднаркому УРСР і ЦК КП(б)У про створення у колгоспах дитячих ясел

13 квітня 1936 р.

З метою забезпечення обслуговування дітей, яких годують материнським молоком, Рада Народних Комісарів УСРР і Центральний Комітет КП(б)У постановляють:

1. Зобов'язати обласні виконавчі комітети, обласні партійні комітети, окружні партійні комітети, районні виконавчі комітети, районні партійні комітети і правління колгоспів під особисту відповідальність перших секретарів партійних комітетів і голів колгоспів організувати пересувні ясла по колгоспах, а всередині колгоспів — по всіх бригадах. Для пересування ясел устаткувати вози, фургони. Вози або фургони повинні бути вкриті фанерою або брезентом чи іншим матеріалом і м'якою підстилкою. Для перевозки дітей і догляду за дітьми виділити спеціально 2 чол. — візників — і ще одну людину, яка доглядала б за дітьми.

Зобов'язати Народний комісаріат охорони здоров'я України в свою чергу надіслати на місця зразки устаткувань пересувних ясел, але правління колгоспів повинні організувати вози, фургони, не чекаючи зразків від Народного комісаріату охорони здоров'я України. При пересувних яслах (при возі, фургоні) обов'яз-

ково повинні бути миски, рушники, відра з водою або умивальники, щоб мати могла до годування дитини помити руки.

2. Щоб полегшити роботу колгоспниць і забезпечити належний догляд і виховання дітей віком до 5 років, зобов'язати обласні виконавчі комітети, обласні партійні комітети, окружні партійні комітети, районні виконавчі комітети, районні комітети КП(б)У і правління колгоспів, крім пересувних ясел, мати постійні ясла (на весь рік). Забезпечити організацію ясел по всіх колгоспах, для чого виділити і закріпити за яслами на постійне користування найкращі приміщення, які є в колгоспах, відремонтувати ці приміщення й устаткувати потрібним м'яким і твердим інвентарем; сезонні ясла, які працюють влітку, перетворити на постійні.

Виділити по всіх колгоспах, відповідно до Статуту сільськогосподарської артілі, фонди для колгоспних ясел і забезпечити постачання їм доброякісних харчів, особливо молока. Закріпити кадри кращих ясельних працівників, які працювали минулі роки, водночас забезпечивши по всіх районах цілковите виконання планів підготовки ясельних працівників.

Зобов'язати Народний комісаріат охорони здоров'я забезпечити медично-санітарне обслуговування всіх ясел, прикріпивши для цього районний медичний персонал до ясел для систематичного відвідування.

3. Зобов'язати Народний комісаріат охорони здоров'я негайно видати популярну брошуру про організацію пересувних ясел. Органам охорони здоров'я в своїй практичній роботі забезпечити рішуче підвищення якості виховної роботи в яслах через систематичне підвищення кваліфікації вихователькок і т. ін.

Зобов'язати Народний комісаріат внутрішньої торгівлі через місцеві торговельні організації і споживчу кооперацію забезпечити постачання яслам мануфактури, посуду, умивальників, емальованих мисок тощо.

Київ, 13 квітня 1936 р.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР П. Любченко

Секретар Центрального Комітету КП(б)У С. Косіор

ЗЗ УРСР, 1936, № 21, ст. 101.

№ 58

Постанова Раднаркому УРСР і ЦК КП(б)У про організацію агрозоотехнавчання для ланкових і колгоспного активу

7 травня 1936 р.

Масовий рух колгоспників і колгоспниць за підвищення врожайності і продуктивності тваринництва викликав великий потяг до навчання, особливо з боку передовиків сільського господар-

ства — орденоносців, п'ятисотенниць, ланкових і колгоспного активу. Щоб допомогти цим кадрам підвищити рівень своїх агрозоотехнічних знань, Рада Народних Комісарів УСРР і Центральний Комітет КП(б)У постановляють:

1. Організувати для ланкових і передовиків по зерну і технічних культурах постійні гуртки агротехнавчання при хатах-лабораторіях і правліннях колгоспів (де немає хат-лабораторій). Навчання в цих гуртках провадити під час польових робіт 2—3 рази на місяць у таборах, пристосовуючи навчання до конкретних умов польових робіт (посів, оброблення, підготовка грунту, збирання тощо), а в осінньо-зимовий період — один раз на п'ятиденку.

Для колгоспного активу, який працює по тваринництву (доярок, телятниць, скотарів, конюхів, чабанів, пастухів), організувати окремі гуртки зоотехнавчання при колгоспних товарних фермах. Навчання в цих гуртках провадити раз на декаду.

Протягом листопада—січня провести при хатах-лабораторіях і правліннях колгоспів десятиденні семінари для ланкових і колгоспного активу, що навчались у гуртках агрозоотехнавчання.

2. Керівництво гуртками агрозоотехнавчання покласти на найбільш підготовлених працівників колгоспу — завідувачів хат-лабораторій, голів колгоспів, бригадирів і завідувачів тваринницьких ферм — під постійним інструктажем агрономів і зоотехніків, які обслуговують дані колгоспи. Для викладання рідної мови і арифметики залучати письменні колгоспні кадри, зокрема колишніх працівників по ліквідації неписьменності, а також учителів шкіл. Керівництво 10-денними семінарами покласти безпосередньо на агрономів і зоотехніків.

Доручити Народному комісаріату земельних справ і Народному комісаріату освіти УСРР протягом місяця встановити розмір оплати колгоспами викладачів.

3. Встановити, що агротехнавчання для ланкових і передовиків по зерну і технічних культурах повинно бути проведено за таким учбовим планом:

а) агротехніка зернових і технічних культур (грунт та його оброблення, добрива, насіння, обробіток, механізація робіт, збирання, боротьба з шкідниками) в обсягу 60 годин;

б) рідна мова і арифметика — 25 годин;

в) вивчення Статуту сільськогосподарської артілі — 15 год.

По зоотехнавчанню для передовиків по тваринництву встановити такий учбовий план:

а) зоотехніка і ветсанітарія (розплід і вирощування, догляд, годівля і корм, найголовніші хвороби тварин) — в обсягу 80 годин;

б) рідна мова і арифметика — 25 годин;

в) вивчення Статуту сільськогосподарської артілі — 15 год.

Доручити Наркомзему УСРР, відповідно до встановленого учбового плану агрозоотехнавчання колгоспного активу, скласти

і видати програми і надіслати їх на місця не пізніше 1 червня.

4. Зобов'язати районних державних агрономів, старших агрономів машинно-тракторних станцій і старших зоотехніків районних земельних відділів не менш одного разу на 2 місяці проводити інструктивно-методичні наради керівників гуртків і систематично перевіряти хід навчання в гуртках агрозоотехнавчання колгоспного активу.

5. Вважати за доцільне по закінченні навчання в гуртках і семінарах організувати в колгоспах для ланкових і колгоспного активу громадські іспити з пройденої програми по агрозоотехнавчанню. Організацію і проведення цих іспитів покласти на районні земельні відділи і машинно-тракторні станції.

Слухачам гуртків і семінарів, які склали іспити з агрозоотехнавчання, районні земельні відділи видають відповідні посвідчення за формою Народного комісаріату земельних справ УСРР.

6. З метою забезпечення ланкових і передовиків сільського господарства, які навчаються в гуртках агрозоотехнавчання, популярною літературою зобов'язати Народний комісаріат земельних справ і Держсільгоспвидав протягом червня—липня місяця скласти і видати такі спеціальні підручники для гуртків ланкових і колгоспного активу:

По зернових і технічних культурах:

1. Основи загального землеробства.
2—3. По зернових культурах (окремі підручники для Лісостепу і для Степу).
4. По цукрових буряках.
5. По льону.
6. По коноплях.
7. По бавовнику.
8. По кукурудзі і соняшнику.
9. По тютюну і махорці.

По тваринництву:

1. Основи зоотехніки і годівля сільськогосподарських тварин.
2. По великій рогатій худобі.
3. По конярству.
4. По вівчарству.
5. По птахівництву.
6. По бджільництву.

Народному комісаріату земельних справ УСРР разом з цим видати наочні приладдя (плакати) по фізіології рослин, по догляду за різними культурами, по обробленню грунту, по боротьбі з шкідниками тощо. До складання цих підручників і плакатів залучити кращих спеціалістів сільського господарства. Підручни-

ки для ланкових і колгоспного активу скласти, ураховуючи досягнення п'ятисотенниць і передовиків сільського господарства.

7. Рада Народних Комісарів УСРР і Центральний Комітет КП(б)У зобов'язують районні виконавчі комітети і районні партійні комітети взяти під безпосередній нагляд і контроль навчання ланкових і колгоспного активу, забезпечивши безперебійне навчання цих кадрів, набуття ними агрозоотехзнань за встановленою програмою протягом 1936 р.

Київ, 7 травня 1936 р.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР П. Любченко

Секретар Центрального Комітету КП(б)У С. Косіор

ЗЗ УРСР, 1936, № 26, ст. 124.

№ 59

Лист ЦК КП(б)У і Раднаркому УРСР про стан фінансового господарства та розподіл прибутків у колгоспах України

11 жовтня 1936 р.

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Комуністична партія (більшовиків) України — Центральний Комітет

Обкомам КП(б)У, облвиконкомам, окружкомам КП(б)У, окрвиконкомам, сільським райкомам КП(б)У, райвиконкомам та правлінням колгоспів

РНК УРСР і ЦК КП(б)У ставлять перед обкомами, облвиконкомами, сільськими райкомами КП(б)У, райвиконкомами та директорами МТС як одне з важливіших завдань організацію правильної постановки фінансового господарства та розподілу прибутків у колгоспах.

Райкоми партії, РВК, МТС приділяють серйозну увагу всім видам сільськогосподарських робіт — сівбі, збиранню врожаю, питанням хлібопоставок державі і т. д. Але в той же час надто мало приділяють уваги правильній постановці фінансового господарства та розподілові прибутків у колгоспах.

Райкоми та РВК, як правило, систематично станом фінансового господарства, прибутковості, розподілом прибутків у колгоспах не керують, не стежать за тим, щоб при розподілі прибутків правління колгоспів не порушували Статуту сільськогосподарської артілі. Найбільше звертають на себе увагу такі негативні явища:

По-перше, розподіл прибутків у колгоспах надто затягується. Невчасний і нестаранний запис трудоднів у книжках колгоспників призводить до неправильного нарахування трудоднів.

По-друге, райкоми, РВК, МТС майже не цікавляться розподілом грошової частини прибутків у колгоспах і взагалі мало дбають про підвищення грошових прибутків у колгоспах та збільшення грошової видачі на трудодень колгоспникові. Правління колгоспів саме в цьому питанні особливо часто порушують статут артілі.

Примірним статутом сільськогосподарської артілі встановлено максимум відрахувань до неподільних фондів — не більше 20% від усіх фактичних грошових прибуткових надходжень колгоспу. Складаючи план капітальних затрат, правління колгоспу виходить від запланованих на початку сільськогосподарського року прибуткових надходжень, що часто є перебільшеними. Затрати провадяться з першого ж півріччя в повному розмірі, не резервуючи частини до другого півріччя на випадок, якщо з якихось причин господарський план не буде виконаний, буде нижчим урожай або ж буде нижчим прибуток від інших галузей господарства. На ділі виходить, що часто відрахування до неподільних фондів перевищують 20%. Усе це, безумовно, неправильно, а головне, веде до зменшення грошової видачі колгоспникам по трудоднях.

По-третє, у ряді випадків правління колгоспів продають колгоспникам, у збиток колгоспові, по дуже занижених цінах, значно нижче собівартості: поросят, птицю, рибу, городину, фрукти, мед і ін. Більш того, поросят, птицю правління колгоспів продають тим колгоспам, які для особистого користування цього зовсім не потребують, бо вони вже купували у колгоспі не раз, і в особистому користуванні у них є в достатній кількості і поросята, і птиця, а колгоспники перепродають їх на ринку, одержуючи від цього значний прибуток.

Фрукти, городину, мед тощо правління колгоспів продають колгоспникам теж по дуже занижених цінах, як правило, нижче собівартості. Купуючи по дуже низьких цінах городину і фрукти від правління колгоспу, колгоспники в свою чергу продають їх на ринку по значно вищих цінах. А головне, правління колгоспів продають городину, фрукти тощо по збиткових для колгоспу занижених цінах колгоспникам, які мають і городину, і фрукти в достатній кількості з своїх присадибних ділянок і для особистого споживання цих продуктів зовсім не потребують.

Така практика неправильна тому, що вона штучно знижує вартість трудодня для колгоспників у цілому, підвищує прибутковість окремих груп. Така форма прихованої прибутковості колгоспників не відбиває фактичних вигід колгоспників від колгоспу, створює враження малої прибутковості колгоспу. Тимчасом правління колгоспів, маючи зайвину продукції, могли б наявну у них продукцію продати державі, кооперативу, на кол-

госпному базарі, а одержані гроші розподілити по трудоднях усіх колгоспників. Це значно підвищило б грошову видачу на трудодень.

По-четверте, дуже серйозна хиба, на яку майже не звертається уваги,— це грошове переавансування колгоспників і найчастіше працівників керівного складу колгоспу. Характерно, що більшість переавансованих колгоспників — це колгоспники, які мають незначну кількість трудоднів.

Примірний статут сільськогосподарської артілі передбачає грошове авансування колгоспників у розмірі не більше 50% тієї суми грошей, яка належить колгоспникові на момент авансування по кількості вироблених ним трудоднів.

Як роблять правління колгоспів?

Для того, щоб встановити розмір припустимого грошового авансу, треба оперувати якоюсь сумою грошей, що мають бути видані на один трудодень. У таких випадках правління колгоспів часто авансує колгоспника не на 50% того, що йому належить за вироблені трудодні, а на 120—150%. Внаслідок переавансування окремих груп колгоспників створюється становище, що при остаточному розподілі прибутків на трудодні колгосп не стягає переданих авансів, і решта колгоспників, що, як правило, мають значну кількість трудоднів, недоодержують по своїх трудоднях іноді великі суми зароблених ними грошей.

По-п'яте, дуже багато витрачається грошей на різні колгоспні святкування. І це знижує грошову видачу, що припадає на трудодень колгоспника.

По-шосте, зниження фактичної видачі грошей на трудодні буває дуже часто внаслідок переключення правліннями колгоспів частини грошей, призначених до розподілу, в обігові кошти.

По-сьоме, правління колгоспів порушують постанови уряду, ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У про видачу колгоспникам, які добилися великого врожаю або добре працювали на фермах і т. ін., встановленого нарахування премій та премій-надбавок (по буряках, бавовнику, тваринництву і т. д.).

У багатьох колгоспах звітність поставлена погано і не дає правильного уявлення про заборгованість окремих колгоспників тим або іншим організаціям, про заборгованість колгоспів колгоспникам і колгоспників — колгоспам. Усе це створює умови, що значна заборгованість колгоспові не стягається перед закінченням господарського року, не включається до розподілу на трудодні, а з другого боку, заборгованість колгоспникам продовжує висіти по кілька років.

Нарешті, часто за особистим поглядом правлінь колгоспів — за рахунок зменшення видач по трудоднях — створюють різні натурфонди (зернові, овочеві), не передбачені статутом артілі.

Усе це говорить про те, що розподілом прибутків у колгоспах як грошових, так і натуральних, утворенням різних фондів, капітальним будівництвом, авансуванням тощо райкоми, РВК, МТС

та й обкоми погано керують. Такий стан РНК УРСР і ЦК КП(б)У вважають далі нестерпним і зобов'язують облвиконкоми, обкоми, РВК, райпарткоми і директорів МТС:

1. Організувати в кожному колгоспі перед розподілом прибутків з участю ревкомісії перевірку правильності нарахування трудоднів колгоспникам.

2. Організувати перевірку заборгованості державних і кооперативних заготовчих організацій колгоспам та вжити заходів до погашення цієї заборгованості.

3. Простежити, щоб виділення фондів провадилося в точній відповідності до Статуту сільськогосподарської артілі.

4. При розподілі в жовтні натуральної частини в колгоспах передбачити залишення натури на трудодні, які будуть вироблені в листопаді, грудні, уникнувши помилок минулих років, коли одні колгоспи майже не залишали натуральних фондів на ці трудодні, а інші — дуже їх роздували.

З цією метою перевірити правильність запланованих трудоднів на ці місяці.

5. Забезпечити, щоб у кожному колгоспі розподіл прибутків на трудодні до початку розподілу було затверджено на загальних зборах колгоспників з участю не менш $^{2}/_{3}$ колгоспників, для чого зобов'язати всі правління колгоспів зробити на загальних зборах доповіді про наслідки господарювання і розподілу прибутків з співдоповідями ревкомісій.

Голова Раднаркому УРСР П. Любченко

Секретар ЦК КП(б)У П. Постишев

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2816, арк. 75. Друкарський відбиток.

№ 60

Лист ЦК КП(б)У про організацію стахановського руху серед працівників сільського господарства

27 грудня 1936 р.

Секретарям райкомів КП(б)У, головам райвиконкомів, директорам і заступникам директорів по політичній частині МТС, директорам і начальникам політвідділів радгоспів, комсомольським сільським організаціям

Товариші!

Найважливіше, найвирішальніше в нашій з вами роботі, починаючи з сьогоднішнього дня і до початку весняної засівної кампанії,— це робота з кращими людьми колгоспів, радгоспів, з стахановцями сільського господарства: тисячницями, п'ятисотенницями, трактористами, комбайнерами, майстрами високого врожаю зерна, круп'яних, цукрових буряків, бавовника, соняшника,

льону, конопель, хмелю, картоплі, городини й інших культур, майстрами тваринництва.

Ці передові, кращі люди нашої соціалістичної Батьківщини в 1936 році дали дуже багато нового, повчального як в агротехніці, так і в питаннях організації виробництва і праці. Ми повинні з вами берегти цих людей. Це особливо дорогоцінний капітал соціалістичного суспільства, який треба нагромаджувати, а не втрачати, не транжирити. Поганим був би той керівник МТС, радгоспу або колгоспу, райкому КП(б)У або РВК обкому КП(б)У або облвиконкому, який опинився б у ролі безтурботника-бюрократа по відношенню до передових людей — стахановців.

Які ж завдання стоять перед нами у зв'язку з дальшим зростанням стахановського руху в сільському господарстві?

По-перше, треба будь-що зберегти стахановців сільського господарства, не розгубити їх.

По-друге, треба піднести рівень знань стахановців щодо агротехнічної, політичної і загальної грамотності на ще вищий щабель.

По-третє, треба домогтися помноження числа стахановців сільського господарства за зиму 1936/37 року. Ми маємо всі можливості, щоб помножити наявне число стахановців у кожному колгоспі, в кожному радгоспі, в кожній МТС. Потрібна тільки справжня, більшовицька, невтомна робота кожного комуніста, комсомольця зокрема, партійної і комсомольської організації в цілому.

По-четверте, необхідно розгорнути негайно масову роботу по взяттю стахановцями сільського господарства на себе самозобов'язання щодо досягнення високих урожаїв у 1937 сільськогосподарському році. Розгорнути масову роботу по залученню в стахановський рух нових тисяч трактористів, комбайнерів, робітників радгоспів, п'ятисотенниць, тисячниць, колгоспів і колгоспниць. Треба поставити роботу так, щоб партійні, комсомольські організації разом з передовими людьми колгоспів і радгоспів повели за собою нові тисячі стахановців сільського господарства. Прикладом у цій великій, винятково важливій справі повинні бути насамперед члени і кандидати партії, комсомольці. Тому всі члени і кандидати партії, всі комсомольці МТС, радгоспів і колгоспів повинні бути не тільки стахановцями але і кращими стахановцями.

Це завдання дуже відповідальне, товариші, але ви повинні пам'ятати, що воно прискорює рух вперед по шляху дальшого розвитку соціалістичного сільського господарства, по шляху руху за повноцінне заможне життя колгоспного селянства. Не більшовик і не комсомолець той член партії або комсомолу, який не розуміє найсерйознішої ваги і величезного значення стахановського руху.

По-п'яте, треба кращих стахановок і стахановців сільського господарства, що виявили себе як прекрасні організатори всіх

процесів виробництва і праці — на буряках, бавовнику, соняшнику, льонові, коноплях, хмелеві, картоплі, зерні, городині, у тваринництві, в роботі тракторів і комбайнів і т. ін., висунути на відповідальнішу роботу в колгоспах, радгоспах, МТС.

Добре було б, щоб у 1937 сільськогосподарському році всі ланкові на цукрових буряках, на соняшнику, на бавовнику, на льонові, коноплях та інших культурах були саме з кращих, найздібніших організаторів-стахановців, стахановок. Добре було б також, щоб у члени правлінь артілей, у заступники голів артілей були висунуті кращі стахановці сільського господарства. А кращі стахановці — польові бригадири — могли б бути висунуті на пост голів артілей, особливо в тих колгоспах, де голови артілей слабкі.

Ви тільки подумайте, які ми можемо дістати наслідки, якщо ці кращі люди займуть у колгоспі, в радгоспі, в МТС командні посади. Адже це бійці за заможне життя колгоспників. Це бійці за проведення в життя і на ділі статуту артілі. Це — організатори високих урожаїв. А хіба це маленька справа? Ні, це вирішальна справа.

Звичайно, до питання висування треба підійти з найбільшою уважністю, обережністю, щоб, посадивши кращу людину на відповідальний пост соціалістичного будівництва, не підірвати її. Треба уникати того, щоб для тієї чи іншої кращої людини нова, відповідальніша робота ставала б непосильним завданням, до якої вона ще не доросла. Можливо, треба буде їй ще рік порости. На це треба зважати і міцно зважати.

Але у нас, товариші, немало людей, уже готових для висування на зазначені вище пости в колгоспах і радгоспах, МТС, немало людей, які переросли вже свої найбільш низові посади, вони вже стоять вище їх, вони можуть робити більше, іти далі.

Деякі товариші в районах ці питання почали ставити, але вже припускають іноді забігання вперед, вже хочуть висувати стахановців сільського господарства в РВК і на цілий ряд посад районного масштабу.

Треба, щоб ці люди пройшли всі стадії росту всередині колгоспу, всередині радгоспу, всередині МТС. Не слід розпорошувати кадрів стахановців у масштабі району і поспішати просувати відразу з низової ланки у район. Ми з вами ще погано знаємо цих людей.

По-шосте, безумовно, і в 1937 році ворожі елементи працюватимуть проти стахановського руху, всіляко плямуватимуть стахановський рух, користуватимуться всякими нашими промахами і особливо нашою неуважністю до передових людей сільського господарства. Вороги цим користуватимуться для того, щоб зірвати стахановський рух. Робота ворогів запліднюється і полегшується тоді, коли ми з вами ставимося до найголовніших наших завдань не з повною відповідальністю, не з повною свідомістю нашого більшовицького обов'язку.

По-сьоме, треба подбати про стахановців сільського госпо-

дарства по лінії поліпшення їх побутових потреб, поглянути, чи не потребують вони, їх сім'ї чого-небудь найелементарнішого, найнеобхіднішого в їх повсякденному житті. Наприклад, на хаті, клуні, на хлівах розкрита покрівля — треба допомогти зробити покрівлю; не огорожена садиба або паркан розвалився — треба допомогти огородити садибу або поправити розвалений паркан; у багатосімейних вдів-стахановок діти іноді не можуть ходити до школи, тому що роззуті,— треба допомогти цим багатосімейним стахановкам дістати взуття, щоб діти могли відвідувати школу; окремі багатосімейні стахановки-вдови не мають садиби, хати — треба зробити все необхідне, допомогти їм, хоча б шляхом переселення їх у колгоспи іншого району, де є вільні хати і садиби, і влаштувати їх там; деякі стахановці, стахановки хворіють, їм потрібна серйозна медична допомога і лікування — треба цю медичну допомогу і лікування організувати.

* *
*

Товариші! Поставлені в цьому листі питання треба добре опрацювати на спеціальних нарадах з головами колгоспів, директорами МТС і радгоспів.

ЦК КП(б)У

27 грудня 1936 р.

«Комуніст», № 299, 29 грудня 1936 р.

№ 61

Постанова січневого пленуму ЦК КП(б)У 1937 р. «Про підсумки 1936 сільськогосподарського року і завдання по піднесенню урожайності на Україні в 1937 році»

8 січня 1937 р.

Минулий 1936 рік для України був роком дальшого організаційного і господарського зміцнення колгоспного ладу і розгортання на основі остаточної його перемоги багатющих можливостей по піднесенню продуктивності колгоспної праці і зростанню добробуту мільйонних колгоспних мас. У боротьбі за здійснення поставлених партією завдань і лозунга товариша Сталіна — дати країні через 3—4 роки 7—8 мільярдів пудів хліба, піднести урожайність буряків, технічних культур, забезпечити розвиток тваринництва, керуючись при цьому вказівками товариша Сталіна, що найважливішим є вирощування нових кадрів, свідомих, відданих борців за зміцнення і розвиток колгоспного ладу, КП(б)У добилася в 1936 році значних успіхів.

Гуртовий збір зернових, порівнюючи з 1935 роком, збільшився по колгоспах і радгоспах України на 25,3%. Гуртовий збір буряків збільшився на 11% при збільшенні середнього уро-

жаю з 134,3 центнера до 147 центнерів. Бавовни зібрано більше на 70%, льону-волокна — на 15,5%. Державний план розвитку тваринництва виконується з перевищенням. На 1 січня 1937 року поголів'я худоби по колгоспах України зросло: по великій рогатій худобі на 14%, по свинях — на 46%, по вівцях і козах — на 7%, по робочій худобі (воли і коні) — на 10% при стабільності кількості робочих коней.

Завдяки піклуванню ЦК ВКП(б) і Союзного уряду в 1936 році відбулося дальше збільшення машиноозброєння МТС, колгоспів і радгоспів. Кількість тракторів по МТС збільшилась з 47 тисяч штук до 62 тисяч штук, у тому числі кількість потужних гусеничних тракторів ЧТЗ збільшилася з 3500 до 6500 штук. Кількість комбайнів зросла з 6500 до 15 100 штук. Вантажні машини збільшилися з 9700 до 15 300 штук. Завдяки такому озброєнню механізація всіх сільськогосподарських робіт по колгоспах у середньому збільшилася з 52% у 1935 році до 65% у 1936 році, а основна робота — оранка — проведена тракторами на 81%. Зернові радгоспи протягом 1936 року майже цілком переозброїлися, замінивши колісні трактори на гусеничні.

У цьому році колгоспи й радгоспи України достроково виконали і перевищили свої державні зобов'язання по хлібу.

На основі запровадження в життя статуту сільськогосподарської артілі відбулося дальше зміцнення і господарське піднесення колгоспів України. Завдяки підвищенню урожайності зернових, технічних і городніх культур, а також підвищенню продуктивності тваринництва у 1936 році значно збільшилася грошова прибутковість колгоспів, зросла як грошова, так і натуральна видача на трудодень, а значна кількість колгоспів Степу і Лісостепу перетворилися у справді заможні колгоспи з широким культурним рівнем господарства.

Величезним досягненням 1936 року є наявність по бурякосійних районах, незважаючи на виняткові несприятливі умови (небачену кількість шкідників, посуху), 1680 ланок п'ятисотенниць, а з них 50 ланок тисячниць, і наявність по всій Україні значної кількості колгоспів і колгоспних бригад, що дали високий урожай зернових. За прикладом цих кращих людей пішло в усіх районах України багато десятків тисяч колгоспників і колгоспниць, які борються за тонну бавовни з гектара, за 8 — 10 центнерів волокна льону і конопель, за 50 центнерів махорки, за 9—10 центнерів рицини, за 50—100 центнерів кукурудзи, за 40—80 тонн картоплі.

Десятки кращих тракторних бригад, керованих бригадирами-стахановцями, сотні комбайнерів показали у 1936 році нові, великі досягнення у підвищенні продуктивності машин, що дають змогу ще вище піднести рівень механізації колгоспного господарства і рівень агротехніки.

Ці справжні стахановці колгосних полів, спираючись на перевагу колгоспного ладу і дедалі ростуче машиноозброєння,

відкрили перед колгоспними масами нові перспективи підвищення уже в найближчі кілька років урожайності колгоспних полів по всіх культурах до рівня, якого в масовому масштабі не знає капіталістичний світ. Це підвищення продуктивності соціалістичних колгоспних і радгоспних полів у свою чергу забезпечує величезне підвищення добробуту мільйонних колгоспних мас, завоювання ними заможного і культурного життя у повному значенні цього слова.

Проте, незважаючи на досягнуті значні успіхи в справі піднесення урожайності, далеко не всі можливості підвищення урожайності і прибутковості колгоспів були в 1936 році повнотою використані.

Найважливішими хибами в 1936 році були:

1) Незадовільний обробіток парів, а звідси недостатнє їх використання як найважливішого засобу для піднесення урожайності озимих.

2) Пізнє і недостатнє щодо кількості підняття зябу, яке є не тільки засобом для швидкого проведення сівби навесні, але найважливішим способом агротехніки, що підвищує урожайність.

3) Недостатнє впровадження чистосортних засівів, особливо жита і ярих культур (ярої пшениці, ячменю, вівса, проса, кукурудзи, гречки).

4) Слабка робота по збиранню і виготовленню гною та інших місцевих добрив.

5) Недостатнє пристосування сівозмін до особливостей окремих колгоспів, слабке їх проведення в життя, а також недостатнє впровадження в колгоспах травосіяння.

6) Незадовільний рівень продуктивності тракторів та інших машин по дуже багатьох МТС, а всередині МТС по багатьох бригадах, які своєю поганою роботою знижують загальні наслідки роботи кращих МТС, кращих трактористів, комбайнерів.

7) Великі недоліки у постановці фінансового господарства і внаслідок цього зниження прибутковості колгоспів і рівня оплати трудодня.

8) Відставання значної кількості колгоспів по всіх областях України щодо урожайності і рівня прибутковості колгоспного господарства.

Виходячи з досягнень передових колгоспів, бригад, ланок, з досягнень передових МТС, трактористів, комбайнерів і з необхідності підтягнути в 1937 році відстаючі колгоспи, бригади, ланки, МТС, тракторні бригади хоча б до середнього рівня 1936 року, пленум ставить перед партійними організаціями України такі основні практичні завдання:

а) піднести у 1937 році урожайність зернових культур і збільшити гуртовий збір зернових у середньому по Україні не менш як на 10% проти 1936 року;

б) добитися урожаю буряків у середньому 207 центнерів з гектара;

в) піднести урожай бавовни до 4,5 центнера, урожай льону-волокна — до 4,0 і конопель — до 5,4 центнера в середньому з гектара;

г) забезпечити урожай кукурудзи 25 центнерів, соняшника — 9,7 центнера з гектара, а урожай пізніх: проса — 10 центнерів і гречки — 8 центнерів з гектара;

д) піднести грошову прибутковість колгоспів і збільшити грошову видачу на трудодень проти 1936 року в середньому в півтора рази.

Технічне озброєння, що є в розпорядженні МТС і колгоспів, намічуване в 1937 році дальше збільшення і поліпшення цього озброєння, впровадження механізації обробітку технічних і просапних культур — усе це цілком забезпечує виконання поставлених завдань. Вирішальною ланкою у виконанні цих завдань буде організація широких колгоспних мас, розвиток по колгоспах і радгоспах стахановського руху, збільшення майстрів урожаю, колгоспних бригад, які борються за високий урожай зернових, збільшення кількості п'ятисотенниць, тисячниць по буряках і по всіх інших технічних і просапних культурах і поліпшення керівництва цим рухом з боку партійних організацій, радянських та земельних органів і машинно-тракторних станцій.

Для здійснення поставлених завдань пленум пропонує в 1937 році запровадити в життя такі основні заходи:

I. По ремонту тракторного парку і сільськогосподарського реманенту

Найважливішою умовою успішного проведення весняної сівби є вчасне проведення ремонту тракторного парку, особливо забезпечення високої якості ремонту. Вважаючи хід ремонту по більшості областей України незадовільним і не забезпечуючим високої якості, пленум ЦК КП(б)У постановляє:

1) Райпарткомам, Наркомземові, облЗУ, райЗУ, Наркоматові радгоспів і Наркомхарчопромові УРСР встановити систематичну перевірку не тільки загального ходу ремонту, але і якості ремонту. Кожної декади систематично перевіряти на заводах, МТМ і МТС якість замінених і відремонтованих частин і якість складання моторів. Приймання на заводах і МТМ моторів проводити після пильної перевірки особисто директором МТС, старшим механіком, бригадиром відповідної тракторної бригади, обов'язково роблячи опробування мотора й обкатку трактора. Для забезпечення серйозної перевірки ремонту, провадженого самими МТС, призначити комісії в складі завідувача районного земельного відділу, директора МТС, старшого механіка сусідньої МТС і кращого бригадира-стахановця даної МТС. Дві останні кандидатури повинні затверджуватися персонально РПК і РВК. Щодо радгоспів приймання проводити директорові радгоспу, старшому механікові і кращому бригадирові або трактoрис-

тові-стахановцю, кандидатура якого повинна бути затверджена РПК.

2) Зобов'язати Наркомзем УРСР, облземуправління, Наркомат радгоспів, Наркомхарчопром УРСР і уповноваженого Автотракторозбуту організувати вчасне завезення і постачання МТМ і МТС запасними частинами для ремонту, забезпечивши в необхідні строки в достатній кількості поставку найдефіцитніших запасних частин (шестерні, підшипники, шатунні болти, пальці та ін.).

3) Встановити список МТМ, де повинен бути зосереджений ремонт ЧТЗ, організувавши з боку районних і обласних організацій особливо серйозний нагляд за роботою цих майстерень, забезпечивши їм необхідне устаткування, матеріали і запасні частини.

4) Зобов'язати директорів МТС забирати мотори і трактори з ремонтних заводів і майстерень негайно по закінченні ремонту, а директорів заводів і МТМ негайно повідомляти районні і обласні організації про випадки затримки з вини МТС приймання і забирання моторів і тракторів.

5) Зобов'язати обкоми, РПК, директорів ремонтних заводів, майстерень і МТС повести рішучу боротьбу за зниження собівартості ремонту, пильно перевіряючи в процесі ремонту собівартість по окремих елементах, усуваючи причини перевищення собівартості і не допускаючи перевитрат проти установлених кошторисів.

6) Зобов'язати обкоми КП(б)У і РПК провести перевірку роботи партійних організацій, а обкомам і райкомам комсомолу — перевірку роботи комсомольських організацій ремонтних заводів і МТМ, зміцнити склад секретарів організацій цих підприємств досвідченими товаришами, піднести партійно-комсомольську і масово-політичну роботу. У центрі партійної, комсомольської і масово-політичної роботи поставити організацію стахановських методів роботи на заводах, в МТМ і МТС, боротьбу за якість ремонту і питання культурно-побутового облуговування робітників ремонтних заводів і МТМ.

7) Запропонувати директорам МТС і радгоспів поряд з ремонтом тракторів негайно організувати на повний хід ремонт комбайнів, автомашин, сівалок, плугів, культиваторів, борін, підживлювальних апаратів та іншого сільськогосподарського реманенту, щоб до 1 березня цей ремонт повнотою закінчити. Виготовити до 1 березня достатню кількість зчеплень для причепного реманенту до тракторів ХТЗ і ЧТЗ. Ремонт комбайнів і автомашин закінчити до 1 червня.

II. По підготовці насіння і вивезення добрив

1) До 15 січня насінні фонди повинні бути прийняті бригадами і повинна бути проведена перевірка наявності насінних фондів по кожному колгоспу і радгоспу і по бригадах. В разі

невідповідності культур до плану весняної сівби провести необхідний обмін між колгоспами, радгоспами або ж у Держсортфонді і Заготзерні.

2) Негайно по всіх колгоспах, бригадах і радгоспах організувати очищення насінного зерна і перевірити його на схожість з тим, щоб до 1 лютого перша перевірка насінного матеріалу була закінчена.

3) При перевірці насіння встановити наявність чистосортного засівного матеріалу у відповідності з планом чистосортних засівів даного колгоспу або радгоспу і визначити пункт, де даний колгосп або радгосп повинен одержати чистосортне насіння в обмін на своє рядове зерно.

4) Наркомземові УРСР до 10 січня встановити для областей, а областям — для районів план вивезення до весни на поля гною і нагромадження його протягом 1937 року в кількості, в два рази більшій проти минулого року.

5) Здійснити протягом січня заходи по снігозатриманню на площі не менше як 4550 тисяч гектарів.

6) Обкомам, облвиконкомам, РПК, РВК, обласним і районним земельним управлінням і МТС бурякосійних районів взяти під найпильніший нагляд завезення і правильний розподіл суперфосфату та інших мінеральних добрив по колгоспах, зберігання його у колгоспах.

III. Заходи по підвищенню урожаю зернових і обробітку парів

1) Намічене розширення чистосортних засівів озимої пшениці, жита, ярої пшениці, ячменю, вівса у 1936 році не було здійснене повнотою, що пленум вважає за серйозну хибу роботи минулого року.

Пленум вважає за необхідне в 1937 році забезпечити повнотою чистосортним насінням засіви озимої пшениці, 50% засівів жита, 70% засівів ярої пшениці і ячменю і по вівсу 100%, а загалом 81% засіву всіх колоскових культур. У 1938 році повнотою перейти на засіви колоскових чистосортним насінням. Для цієї мети пленум доручає Наркомземові УРСР:

а) у двомісячний строк встановити сорти, які повинні бути рекомендовані певним районам;

б) встановити план продукування чистосортного насіння як по лінії дослідних станцій, радгоспів, так і колгоспів.

2) Взяти в 1937 році під спеціальний нагляд виділення і засів сортових насінних ділянок по колгоспах, забезпечивши їх кращим чистосортним насінням, а в крайніх випадках добірним поліпшеним насінням. У кожному колгоспі встановити порядок догляду насінних ділянок і виділити людей, відповідальних за ці ділянки, залучаючи до цього хати-лабораторії. Щодо озимих — негайно особими актами зафіксувати засіяні насінні

ділянки. Агрономи райземвідділу і МТС повинні, починаючи з початку польових робіт, систематично оглядати виділені насінні ділянки і щомісяця давати облземуправлінням, а останні — Наркомземові УРСР письмовий звіт про стан цих ділянок.

3) Доручити Наркомземові УРСР закінчити проваджену перевірку сівозмін по колгоспах і подати в ЦК КП(б)У до 1 березня 1937 року по кожному району звіт про запровадження в колгоспах установлених сівозмін і заходи, необхідні для їх виправлення. У 1937 році закінчити середколгоспний землеустрій, нарізку полів сівозміни в тих колгоспах, де сівозміни виправляються або проведена додаткова нарізка землі.

4) Пленум повнотою схвалює намічене на 1937 рік розширення засіву люцерни, особливо в степових районах (з 57 тисяч до 285 тисяч гектарів), а також розширення засівів люпину на зелене добриво на парах у поліських районах (з 75 тисяч гектарів до 95 тисяч гектарів). З проведених у 1936 році чистих і підпокривних засівів конюшини (500 тис. гектарів) зберегти на 1937 рік для продукування насіння близько 200 тис. гектарів і люцерни 20 тисяч гектарів. Пленум засуджує практику, що мала місце до теперішнього часу, коли посіяні на зелений корм овес і ячмінь залишалися на зерно, що завдавало шкоди тваринництву.

5) Обробіток парів у 1936 році проводився зовсім незадовільно, з великими розривами між культиваціями, допускалося заростання парів бур'янами до такої міри, що в ряді колгоспів пари перед засівом довелося переорювати. По Україні таких парів переорано більше 500 тисяч гектарів. Пленум пропонує:

а) у 1937 році в першу чергу по степових районах оранку чистих парів в основному забезпечити у квітні;

б) провести не менш як 3 культивації парів, забезпечивши першу культивацію не пізніше як через 20—25 днів після оранки, другу — через 55—65 днів після оранки, третю — за 5—10 днів перед засівом; між культиваціями при появі на парах бур'янів і грунтової корки проводити боронування парів важкими боронами;

в) зобов'язати земельні органи щомісяця подавати до Наркомзему УРСР оцінку стану чистих парів по групах колгоспів; цю оцінку повинні встановлювати агрономи МТС і райЗУ через безпосереднє відвідування колгоспів і особистий огляд полів, записуючи цю оцінку в книгу колгоспу.

6) Досвід передових колгоспів у 1936 році показав, що серйозним засобом для піднесення урожайності технічних і всіх ярих культур є негайне після жнив лущіння. План лущіння у 1936 році по всіх областях, насамперед по Дніпропетровській і Одеській, був провалений. Пленум зобов'язує обкоми, райкоми, директорів МТС у 1937 році безумовно забезпечити лущінням не менш як 3500 тисяч гектарів стерні, насамперед під технічні культури.

7) Січневий пленум ЦК КП(б)У 1936 року зобов'язав забезпечити оранку стерні під озимину не пізніше як за 15—20 днів до сівби. Все ж близько 10% озимих по Україні були посіяні з порушенням цієї серйозної агротехнічної вимоги. Пленум зобов'язує в 1937 році забезпечити проведення оранки під озимину не пізніше як за 15—20 днів до сівби по всіх, без винятку, МТС і колгоспах.

8) Провести у 1937 році оранку на зяб по всій площі, що має бути засіяна навесні 1938 року, а також підняти не менш як 700 тис. гектарів чорних парів, удобривши половину з них гноєм.

9) Сівбу колоскових культур навесні 1937 року провести на 60% яровизованим насінням, вживши заздалегідь усіх необхідних організаційних заходів для запровадження цього в життя (підготовка приміщень для яровизації по бригадах, підготовка яровизаторів, придбання термометрів).

10) Провести по всій площі боронування озимих засівів.

11) Рекомендувати, де тільки можна, проведення підживлення озимих сухим способом і розведеним гноєм (гноївкою).

12) Порядком масового досліду провести в кожній МТС засіви зернових звуженими міжряддями — за способом агронома Камищенка — відповідно до урядового завдання.

13) Провести повсюдне боронування зябі за 2—3 дні і сівбу ранніх колоскових разом з соняшником за 5—6 днів.

14) Для організації боротьби з посухою, крім підвищення рівня агротехніки, пленум зобов'язує Дніпропетровський, Одеський, Донецький обкоми та всі райони Степу взяти під повсякденне практичне керівництво проведення в повному обсязі встановленого плану лісонасаджень. По кожній області й району накреслити план організації силами колгоспів та радгоспів великої кількості ставків та використання сприятливих умов місцевості для організації в районах більш значних водосховищ, що збирають весняні води.

IV. По підвищенню урожаю просапних — кукурудзи, соняшника, а також пізніх зернових — проса, гречки

Найвідсталішою ділянкою в колгоспному господарстві по всіх областях України є низька урожайність просапних і пізніх зернових культур. Рівень обробітку просапних, що покращав, поліпшений передзасівний обробіток грунту під просо і гречку, створення постійних ланок по обробітку просапних дасть змогу значно піднести урожайність усіх цих культур уже в 1937 році.

По кукурудзі

1) Негайно приступити до ретельного відбору кращих і одноманітних качанів кукурудзи, просушити їх до 13—15% вологості, а перед сівбою вилущити на насіння середню частину качана з найкращим зерном.

2) Відібрану на насіння кукурудзу три рази до сівби перевірити на схожість, причому останню перевірку провести по бригадах. Для насінних ділянок насіння добрати ще ретельніше, ніж решту. Все насіння зберігати в безумовно сухому місці, оберігаючи його від вогкості і пошкоджень.

3) Для насіння на 1938 рік провести в колгоспах по бригадах добір качанів на корені, вибираючи рослини, типові для даного сорту, раніше дозрілі, здорові і з найбільшими та добре розвиненими качанами.

4) Навесні на полях, призначених під кукурудзу, крім боронування, провести дві культивації. Засіви кукурудзи проводити, беручи до уваги можливість збирання пікерами.

5) Протягом усього вегетаційного періоду провести 3—4 підпушування міжрядь і прополювання в рядках. При зріджених сходах проводити підсадження пророщеним насінням або пересадку рослинами із загущених засівів.

6) Провести видалення пасинків, зрізуючи їх, за винятком окремих сортів, за вказівками Наркомзему.

Широко застосувати в 1937 році штучні запилення кукурудзи.

По соняшнику

1) Доручити Наркомземові УРСР і обкомам насіння вовчкостійкого соняшника, що завозиться на Україну, розподілити по основних сіючих районах, виділивши в них кращі колгоспи, щоб із засіву 1937 року повнотою забезпечити всі уражені вовчком райони стійким насінням.

2) Сіяти соняшник нарівні з ранніми колосковими культурами.

3) Підпушувань грунту провести не менш як 3—4, застосовуючи механічний обробіток.

4) При появі вовчка систематично виполювати його, ні в якому разі не даючи йому відростати.

5) В разі утворення пасинків — обов'язково їх зрізати.

6) Перед збиранням провести на полі добір шляпок на насіння з найменш уражених вовчком рослин. Наркомземові УРСР дати для цього спеціальні технічні вказівки.

По просу і гречці

1) Основну увагу приділити відборові гарного, чистосортного насіння проса, виконавши до 10 лютого повнотою встановлений план заготівель і обміну чистих сортів проса.

2) Заздалегідь перевірити насіння проса і гречки на схожість, а потім насіння проса протруїти.

3) В основних областях по гречці — Київській і Чернігівській — організувати міжколгоспний обмін насіння гречки у тих колгоспів, які одержали високий урожай.

4) Під засіви проса й гречки у колгоспах, де не забезпечено підняття зябу, провести ранню веснооранку.

5) Рекомендувати стрічковий і широкорядний засів проса, який дає змогу застосовувати підпушування ручними планетами і кінними мотигами. За час вегетації проса провести не менш як два ручні прополювання і одне сортове прополювання на насінних ділянках.

6) На підставі досвіду передових колгоспів рекомендувати ранні засіви гречки проводити в останніх числах травня і на початку червня, а пізні засіви гречки проводити в двадцятих числах червня. На час цвітіння вивозити до засівів гречки колгоспні пасіки.

V. По підвищенню урожаю технічних культур — буряків, бавовника, льону, конопель і ін.

Досвід роботи 1936 року, створення стійких, постійних ланок по обробітку цих культур, наявність великої кількості передових стахановських ланок, які борються за великий урожай, вироблення на досвіді передових ланок цілого ряду нових способів агротехніки дає змогу в 1937 році розгорнути посилену боротьбу за значне підвищення урожаю буряків, бавовника, льону, конопель, махорки та інших технічних культур.

По буряках

Найважливішими завданнями для забезпечення наміченого урожаю в 207 центнерів буряків в середньому з гектара, крім гарного передзасівного обробітку грунту, є:

1) Широкий збір і застосування місцевих добрив по всіх колгоспах і радгоспах за прикладом п'ятисотенниць і тисячниць.

2) Проведення яровизації бурякового насіння приблизно на 15% площі і замочування перед сівбою всього насіння по всіх колгоспах і радгоспах. Швидке проведення сівби, слідом за розгортанням ярих, у найсприятливіший момент у прогрітий грунт.

3) Широке і вчасне застосування тракторного букетування (механічна проривка) з швидким розбиранням букетів і дальшою перевіркою. Проведення, крім двох шарувань, не менше як 4—5 механічних підпушувань з поступовим їх заглибленням до 10—12 сантиметрів, а також не менш як двох підживлень.

4) Безумовне забезпечення не менше як 90 тисяч коренів на гектар до моменту збирання, застосовуючи підсадження коренів як через підсів, так і заздалегідь заготовленою розсадою.

5) Здійснення, починаючи з зимового періоду, широких заходів по боротьбі з шкідниками, провівши до весняного періоду повнотою розвідку залягання шкідників на всіх без винятку площах, особливо на торішніх бурячищах.

6) Ретельне обкопування з перших днів весни торішніх бурякових і конюшинних плантацій, широке застосування на старих і нових плантаціях канавок Безверхого, застосування ловних засівів буряків по краях, торішніх бурякових і конюшинних плантацій і ретельне отруєння їх отрутами.

По бавовнику

1) Значно поліпшити проти 1936 року весняний передзасівний обробіток землі (вчасне боронування, культивації).

2) Провести 15% засівів яровизованим насінням.

3) Провести протягом усього періоду не менш як 5 обробітків бавовника, забезпечивши вчасність обробітків одного за одним.

4) На площах із зрідженими сходами проводити підсадження бавовника пророслим насінням і підсадження рослин із загущених місць.

5) Провести не менш як на 50% площі чеканку бавовника за способом академіка Лисенка.

6) Провести в 1937 році широкий досвід з підживленням бавовника мінеральними й місцевими добривами до початку бутонізації.

По льону і коноплях

1) У боротьбі за високий урожай волокна і насіння льону та конопель необхідно широко впровадити досвід передових колгоспів і ланок, збільшити кількість ланок, які беруть на себе зобов'язання добитися високого урожаю волокна і насіння льону й конопель. Особливо широку роботу по організації постійних ланок необхідно розгорнути в районах коноплесіяння.

2) Там, де для засіву льону нема площ з-під конюшини, вибирати кращі чисті ділянки з найранішим лущінням. На засівах провести ретельно дво- і триразове прополювання.

3) Вжити протягом зимового періоду заходів, щоб на ділянки, призначені для засіву конопель, вивезено було не менш як 40 тонн на гектар гарного, перепрілого гною.

4) Зважаючи на недостачу насіння південних конопель, запропонувати Дніпропетровській і Одеській областям, які сіють південні коноплі на насіння, для підвищення урожаю широко застосовувати міжрядковий обробіток.

VI. Про піднесення урожайності в радгоспах

У 1936 році більшість радгоспів одержала високий урожай зернових. Тут позначилася здійснювана протягом кількох років правильна сівозміна, наявність великого клину чистих парів і порівняно висока якість насіння і озброєння радгоспів найпередовішими сільськогосподарськими машинами. Проте радгоспи в цілому в 1936 році провели сільськогосподарські роботи з великими

перебоями і порушеннями агротехніки, що перешкодило добитися ще значнішого урожаю.

Найголовнішими хибами радгоспів у 1936 році були:

а) низький передзасівний обробіток полів — затягування весняного боронування, відсутність передзасівної культивації;

б) зовсім незадовільний обробіток парів;

в) низька продуктивність тракторного парку, особливо недостатнє використання тракторів ЧТЗ.

Пленум вважає, що радгоспи мають у наявності всі умови стати зразковими господарствами як щодо високого рівня агротехніки, так і в досягненні найвищих урожаїв.

Пленум зобов'язує Наркомрадгоспів і Наркомхарчопром УРСР у 1937 році забезпечити здійснення всіх агротехнічних заходів, зазначених у даній постанові, і зокрема забезпечити:

1) Високоякісний передзасівний обробіток грунту перед весняною сівбою — раннє боронування для збереження вологи, культивацію зябу, багаторазову культивацію грунту під пізні культури.

2) Провести збирання усіх можливих ресурсів гною в радгоспах і провести снігозатримання.

3) Проборонувати всю площу озимих і застосувати підживлення засівів.

4) Забезпечити радгоспи на весну достатньою кількістю грунтообробного причепного реманенту — культиваторами, боронами, лущильниками, а бурякорадгоспи, крім того,— ротаційними мотигами і апаратами для підживлення буряків.

5) Організувати стійкі ланки на обробітку буряків, на технічних і просапних культурах. До 1 березня закінчити укладання договорів з колгоспами і колгоспниками.

6) Використати зимовий період, що залишився, для підвищення агротехнічної кваліфікації робітників радгоспів, особливо активу.

7) Обкомам, РПК разом з політвідділами зміцнити партійні організації радгоспів, забезпечити розгортання партійної масововиховної роботи по відділках і бригадах. Директори радгоспів, агрономічний і інженерно-технічний персонал разом з партійними організаціями повинні очолити й організувати в радгоспах стахановський рух.

VII. Про підвищення продуктивності тракторів і про договори МТС з колгоспами

При загальному підвищенні продуктивності тракторів у 1936 році і при досягненні високої продуктивності сотнями тракторних бригад (тт. Ангеліної, Димова, Чабаненка, Тихого, Мателя, Ровчака, Корнілова, Непочатого, Арабаджі, Авраменка, Сухоставського, Негуляєва, Бородавки, Тесленка, Бенза, Ганджзюка, Костюченка, Киселя і багатьох інших) і навіть окремими

МТС все ж не менш як половина тракторів і бригад дала дуже низьку продуктивність, знижуючи тим самим результат, досягнутий передовими стахановськими бригадами. Особливо великі недоліки в 1936 році були допущені в роботі тракторів ЧТЗ (пізній вихід у поле весною, великі перестої під час роботи, низька продуктивність). Хоча щодо добової продуктивності на трактор і було досягнуто в 1936 році деяких успіхів, проте добову продуктивність, що визначає виконання агротехнічних вимог і додержання строку робіт, пленум вважає за недостатню.

Пленум постановляє:

1) Поставити в 1937 році завдання збільшення продуктивності тракторного парку в середньому з 537 гектарів до 600 гектарів на трактор, у тому числі по ЧТЗ — з 1587 до 2000 гектарів, по ХТЗ — до 620 гектарів і по «Універсалу» — до 375 гектарів на трактор. Добову продуктивність збільшити в середньому на 25%.

2) Забезпечити протягом усього періоду робіт, за прикладом кращих тракторних бригад України, технічний нагляд за кожним трактором з боку бригадирів і механіків МТС, а також організувати запобіжний ремонт трактора, не допускаючи до аварій і виходів тракторів з ладу. Добитися того, щоб трактористи тримали трактори в чистоті й порядку (приклад бригади т. Ангеліної).

3) Для підвищення продуктивності тракторів необхідно, щоб МТС краще планувала розставлення їх по колгоспах, чергу переїзду з одного колгоспу до іншого, з одного виду роботи на інший, усунувши зайві холості переходи. Повести рішучу боротьбу з перестоями тракторів у чеканні роботи в зв'язку з відсутністю причепів або причепного реманенту, відсутністю пального і т. ін.

4) Використовуючи досвід кращих трактористів, впроваджувати найдосконаліші способи експлуатації трактора (підвищення швидкості, повне навантаження трактора причепним знаряддям, забезпечення найдосконалішими міцними й легкими зчепленнями і т. ін.). Зобов'язати МТС твердо проводити в життя виділення по колгоспах постійних причепників на весь сезон.

5) Пленум вважає зовсім нестерпною поширювану тепер практику, коли МТС не вираховують заздалегідь свого плану робіт, погано ураховують ці роботи по окремих колгоспах, а потім, як правило, зривають укладені з колгоспами договори як у цілому, так і по окремих роботах, не несучи при цьому ніякої відповідальності.

Пленум вважає, що встановлення плану робіт по кожній МТС, розподіл обсягу робіт по колгоспах повинні проводитися безпосередньо директором МТС разом з старшим агрономом і дільничними агрономами та головами колгоспів. До складання планів робіт по окремих колгоспах і по МТС в цілому треба приступити негайно. Ця робота повинна бути в усіх деталях закінчена не пізніше 10 лютого, і на цей час повинно бути закінчене складання промфінпланів МТС. Районні партійні комітети та райвиконкоми

повинні старанно розглянути на самому початку загальний обсяг робіт, який може здійснити дана МТС, а потім затвердити плани робіт по колгоспах, перевіривши намічені до підписання договори, та надіслати плани МТС до облземуправлінь на затвердження. До 1 березня усі договори МТС з колгоспами мають бути підписані. Обкоми, РПК, земельні органи, МТС повинні мати на увазі, що серйозне завчасне пророблення і складання плану робіт по МТС і по колгоспах є однією з основних умов успішного проведення весняних сільськогосподарських робіт.

Пленум ЦК КП(б)У нагадує партійним організаціям і директорам МТС, що договори між МТС і колгоспом після їх підписання набувають чинності закону як для МТС, так і для колгоспу.

6) Зобов'язати директорів МТС і земельні органи суворо контролювати, щоб у договорах з колгоспами забезпечувався максимальний розмір за комплексом, виходячи з повного використання наявного машинно-тракторного озброєння МТС. Обласні і районні земельні органи повинні перевірити кілька разів протягом року виконання робіт за комплексом кожною МТС, не допускаючи зриву кількості окремих робіт, які входять до комплексу.

7) Пленум вважає за необхідне розгорнути найбільш наполегливу серйозну боротьбу за рентабельність МТС і за значне зменшення фондів освоєння. Це може бути досягнуто шляхом поліпшення всієї виробничо-фінансової діяльності МТС, насамперед упорядкування фінансового господарства і звітності МТС, запровадженням суворої фінансової дисципліни і господарської ощадливості, зниженням собівартості роботи тракторів і автомашин.

Наркомзем УРСР, облземуправління з свого боку повинні вжити заходів до вчасного затвердження виробничо-фінансових планів МТС, до вчасного їх фінансування, до запровадження суворої дисципліни в розрахунках МТС з колгоспами, вручення їм рахунків, визначення строків оплати і т. ін.

VIII. Про підвищення прибутковості колгоспів, збільшення вартості трудодня і поліпшення фінансового господарства колгоспів

Пленум ставить перед обкомами, райкомами, земельними органами і директорами МТС як одне з найважливіших завдань колгоспного будівництва в 1937 році організацію правильної постановки фінансового господарства в колгоспах і збільшення вартості трудодня.

РПК, РВК і МТС, як правило, систематично станом фінансового господарства, а також розподілом наслідків господарювання не займаються і цією справою не керують. Саме в цій галузі найбільше допускається порушень Статуту сільськогосподарської артілі, про які місцеві організації навіть не знають і їх не усувають.

Пленум пропонує:

1) При затвердженні господарського плану в колгоспах на 1937 рік встановити через загальні збори колгоспників твердий порядок реалізації продуктів колгоспного господарства, зокрема продуктів від другорядних галузей господарства і тваринництва. Не допускати розбазарювання за безцінь, на користь тільки окремих груп колгоспників таких продуктів, як городина, фрукти, мед, а також поросята, птиця, риба і ін. Розподіл усіх цих продуктів повинен проводитися виключно на трудодні і з затвердження загальних зборів колгоспу. Загальні збори колгоспу як при встановленні плану колгоспу, так і при одержанні продукції встановлюють розмір видачі на трудодні натурою, а також ту частину продукції, яка реалізується порядком продажі державі, кооперації або на колгоспному ринку для збільшення грошових прибутків колгоспу і збільшення грошової видачі на трудодні.

2) Намітити разом з правлінням колгоспів і дальшим затвердженням на загальних зборах колгоспників заходи по запровадженню додаткових галузей господарства (наприклад, бджільництво, рибне господарство, кустарні промисли і ін.), відповідно до місцевих можливостей, які в найближчий час можуть забезпечити піднесення грошової прибутковості колгоспу.

3) З самого початку господарського року встановити твердий порядок витрачання грошових коштів не в тому повному обсягу, що передбачений планом, а з утворенням резерву в 20—30%, який може витрачатися після того, як визначаться розміри урожаю і справжній гуртовий прибуток колгоспу. Цим самим керуватися і при видачі грошових авансів колгоспникам.

4) При встановленні в планах колгоспу розміру капітальних витрат, видатків на культурні й побутові потреби виходити з реальних прибутків колгоспу з урахуванням фактичних прибутків минулого року і обов'язкового забезпечення достатньої видачі — грошової і натуральної — на трудодні.

5) Пленум засуджує порушення Статуту сільськогосподарської артілі та постанов ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР про нарахування передовим бригадам та ланкам на технічних культурах премій за високий урожай. Зобов'язати обкоми, райкоми, райвиконкоми та земельні органи забезпечити повний розрахунок з передовими ланками по преміях за високий урожай 1936 року по всіх колгоспах та швидкий розгляд скарг колгоспників-майстрів високого урожаю — з цього приводу. Пленум підкреслює, що правильний розрахунок з передовими ланками матиме вирішальне значення для збільшення стахановських ланок у 1937 році по всіх технічних та просапних культурах.

6) Зобов'язати райземвідділи організувати систематичну перевірку досвідченими особами постановки фінансового господарства кожного колгоспу, правильного обліку і запису трудоднів, реалізації продукції, доповідаючи кожного разу загальним зборам колгоспів про стан фінансового господарства, виявлений перевіркою.

Добитися, щоб ревізійні комісії колгоспів відповідали своєму призначенню, проводили сувору ревізію фінансового господарства колгоспів і якнайчастіше звітували б на загальних зборах колгоспників не тільки про загальний стан господарства, а й про окремі операції і заходи.

IX. Про ліквідацію відставання окремих груп колгоспів і поліпшення їх господарювання

Найсерйознішою хибою у роботі партійних організацій, радянських земельних органів і МТС є наявність у кожному районі, в кожній МТС деякої кількості відстаючих колгоспів. По цих колгоспах низькі урожаї, мала натуральна і грошова вартість трудодня, як правило, численні порушення Статуту сільськогосподарської артілі, слабка трудова дисципліна, занехаяне фінансове господарство і звітність, а також плинність керівного складу цих колгоспів.

Наявність таких колгоспів тим більш неприпустима, що основна маса колгоспів уже міцно в господарському відношенні стала на ноги. А передові колгоспи, яких є по всіх районах велика кількість, досягли дуже великого рівня продуктивності праці, високих урожаїв і забезпечують колгоспникам справжнє заможне й культурне життя.

Наявність відсталих колгоспів пояснюється головним чином незадовільним керівництвом з боку районних партійних організацій, радянських, земельних органів, зокрема з боку МТС, відсутністю конкретного практичного підходу до кожного зокрема колгоспу, до його особливостей.

Пленум ставить перед усіма партійними організаціями України як основне завдання 1937 року ліквідацію відставання окремих колгоспів і підтягування їх по всіх елементах господарства до рівня середніх колгоспів. Для цього необхідно:

1) Щодо кожного відстаючого колгоспу скласти конкретний план піднесення його господарювання, подання йому необхідної допомоги насамперед з боку МТС, щоб по цих відстаючих колгоспах усі польові роботи в 1937 році були виконані нарівні з кращими колгоспами.

2) МТС щодо відстаючих колгоспів повинна взяти на себе і безумовно виконати такий обсяг робіт, щоб повнотою забезпечити поліпшення обробітку землі, просапних і технічних культур, а отже, і високий їх урожай. Для таких колгоспів обсяг тракторних робіт повинен бути розрахований з додержанням комплексу, щоб до цих колгоспів застосувати виробничі пільги (знижена оплата за комплексом робіт), встановлені законом.

3) Керівні працівники обкомів, облвиконкомів, РПК, РВК, МТС повинні насамперед і особливо уважно займатися відстаючими колгоспами, якнайчастіше відвідувати їх, перевіряти їх роботу, вживати заходів до піднесення трудової дисципліни і про-

дуктивності праці, вирощування і виховування колгоспних керівних кадрів.

Необхідно добитися трудового піднесення в колгоспній масі, виділення справжнього колгоспного активу, висування стахановців — майстрів урожаю, які своїм прикладом боротьби за високі урожаї зернових, просапних і технічних культур, а також за високу продуктивність тваринництва показують колгоспній масі шлях піднесення господарства колгоспу й добробуту колгоспників.

X. Про розвиток стахановського руху в колгоспах і радгоспах і підготовку кадрів

Розмах стахановського руху в колгоспах і радгоспах, майстри урожаю, ланкові п'ятисотенниці й тисячниці по буряках, ланки, які борються за високий урожай по всіх технічних, просапних і городніх культурах, сотні тисяч нових людей колгоспів — це найістотніше й найцінніше наше досягнення, що є запорукою дальших успіхів.

Завдання партійних організацій полягає в тому, щоб у 1937 році у багато разів збільшити кадри передових людей колгоспів і радгоспів, виховати з них культурних і грамотних керівників соціалістичного господарства, кваліфікованих майстрів високих урожаїв. Завдання полягає в тому, щоб добитися високих урожаїв не тільки окремими ланками, але й цілими бригадами і колгоспами.

Партійні організації України повинні урахувати, що з боку троцькістських та інших контрреволюційних елементів мали місце спроби зриву стахановського руху і дискредитації окремих стахановців. Такі спроби будуть і далі. Необхідна більшовицька пильність і рішуча боротьба з щонайменшими проявами контрреволюційних спроб ворожих елементів шкодити розвиткові стахановського руху в колгоспах, радгоспах і МТС.

Конкретне практичне партійне керівництво стахановським рухом і допомога стахановцям з боку обкомів, райкомів є найважливішою частиною партійної роботи і партійного керівництва.

Виходячи з цього, пленум постановляє:

1) Зобов'язати обкоми, РПК у 1937 році поліпшити організацію і постановку навчання керівного складу колгоспів і радгоспів — членів правлінь, бригадирів, ланкових і передових колгоспників, а також робітників радгоспів. Провести протягом 1937 року громадські іспити по складанню колгоспним і радгоспним активом агромінімуму.

2) Організувати протягом зимового періоду курс лекцій-доповідей агрономів про досягнуті стахановцями сільського господарства високі урожаї зерна, буряків, технічних, городніх і просапних культур, а також про застосовувану цими передовими людьми агротехніку.

Наркомземові УРСР для цієї мети видати в допомогу агрономам невеличкий збірник матеріалів з фактичними даними, які підсумовують роботу і досягнення стахановців.

3) Обкомам перевірити і поліпшити роботу організованих на основі постанови січневого пленуму ЦК КП(б)У 1936 року постійних агротехнічних шкіл і курсів, вживши заходів до більшої популяризації цих курсів серед колгоспних мас.

4) Пленум зобов'язує обкоми забезпечити повнотою у 1937 році план підготовки нових кадрів трактористів, комбайнерів, механіків, шоферів та інших кваліфікацій, вживши заходів до поліпшення постановки навчання, щоб забезпечити випуск цілком технічно підготовлених людей, добре обізнаних з своєю машиною.

5) Пленум зобов'язує партійні організації і радянські органи твердо запроваджувати в життя Статут сільськогосподарської артілі, провадячи найсуворішу боротьбу з порушеннями виборності, додержуючи вимоги Статуту про розв'язання всіх найважливіших питань загальними зборами артілей, а також про звітність правлінь артілей перед загальними зборами.

* *
*

Пленум висловлює певність, що спираючись на успіхи, досягнуті колгоспами і радгоспами, спираючись на досвід передових колгоспів, радгоспів і МТС, більшовики України, передові люди колгоспів і радгоспів організують і поведуть за собою широкі маси і забезпечать виконання поставлених пленумом завдань по здійсненню лозунга — дати країні 7—8 мільярдів пудів зерна.

«Комуніст», № 7, 9 січня 1937 р.

№ 62

Постанова Раднаркому УРСР про підготовку колгоспних кадрів

11 березня 1937 р.

З метою задоволення потреб колгоспного виробництва в кваліфікованих кадрах, що значно зросли, та зважаючи на те, що існуюча система районних колгоспних шкіл не задовольняє підготовки цих кадрів, Рада Народних Комісарів УРСР постановляє:

1. Утворити на базі кращих районних колгоспних шкіл однорічні школи колгоспних практиків для підготовки агротехніків, техніків тваринництва, ветеринарних фельдшерів і бухгалтерів та шестимісячні школи масових колгоспних кадрів для підготов-

ки бригадирів і ланкових по різних галузях сільського господарства.

2. Затвердити план підготовки колгоспних кадрів на 1937 рік: в однорічних школах — 15 500 чол. і в шестимісячних школах — 7300 чол. (розподіл по областях і профілях додається).

3. Зобов'язати обласні виконавчі комітети у декадний строк визначити сітку однорічних і шестимісячних шкіл з зазначенням профілів кожної школи та подати на затвердження Народного Комісаріату земельних справ УРСР.

4. Зобов'язати обласні виконавчі комітети затвердити директорів для новоутворених шкіл з числа кваліфікованих педагогічних працівників.

5. Учбові витрати в однорічних і шестимісячних школах віднести за рахунок місцевого бюджету.

Утримання слухачів цих шкіл віднести за рахунок колгоспів, які відряджають колгоспників до шкіл.

6. Зобов'язати Народний комісаріат земельних справ УРСР протягом місяця опрацювати положення про однорічні школи колгоспних практиків та шестимісячні школи масових колгоспних кадрів і подати на затвердження Ради Народних Комісарів УРСР, а також опрацювати й затвердити для цих шкіл учбові плани й програми.

7. Зобов'язати Народний комісаріат земельних справ УРСР забезпечити ці школи учбовим приладдям і підручниками.

Київ, 11 березня 1937 р.

Голова Ради Народних Комісарів УРСР П. Любченко

Заст. Керівничого Справ Ради Народних Комісарів УРСР Я. Кричевцов

План підготовки колгоспних кадрів на 1937 р. в однорічних школах колгоспних практиків

Області	Агротехніків	Техніків тваринництва	Ветфельдшерів	Бухгалтерів	Разом
Київська	510	320	450	600	1880
Чернігівська	350	300	350	300	1300
Вінницька	620	550	600	380	2150
Харківська	790	710	620	400	2520
Дніпропетровська	1450	970	670	270	3360
Одеська	770	490	490	440	2190
Донецька	500	300	300	300	1400
Молдавська АРСР	410	90	110	90	700
Разом по УСРР	5400	3730	3590	2780	15 500

Заст. Керівничого Справ Ради Народних Комісарів УРСР Я. Кричевцов

План підготовки масових колгоспних кадрів на 1937 р. в шестимісячних школах

Області	По рільництву	Садівництву і городництву	По тваринництву	По пасічництву	Разом
Київська	300	200	600	200	1300
Чернігівська	500	100	200	100	900
Вінницька	200	100	200	100	600
Харківська	800	300	800	200	2100
Одеська	700	300	300	100	1400
Донецька	200	300	300	100	900
Разом	2700	1300	2400	800	7 200

Заст. Керівничого Справ Ради Народних Комісарів УРСР Я. Кричевцов

ЗЗ УРСР, 1937, № 9, ст. 35.

№ 63

Постанова Раднаркому СРСР про відпуск колгоспам кредитів на мінеральні добрива

27 березня 1937 р.

Совет Народных Комиссаров СССР постановил производить впредь продажу колхозам минеральных удобрений на следующих льготных условиях:

а) при продаже колхозам минеральных удобрений под свеклу, лен, коноплю, махорку, овощи и другие технические культуры, кроме хлопка, колхозы уплачивают 20% стоимости удобрений из собственных средств, на остальную часть стоимости минеральных удобрений получают кредит с условием возврата 50% полученного кредита после реализации урожая текущего года и 50% — после реализации урожая следующего года;

б) при продаже колхозам минеральных удобрений под зерно и травы колхозы уплачивают 10% стоимости удобрений из собственных средств, на остальную часть стоимости минеральных удобрений получают кредит с условием возврата 40% полученного кредита после реализации урожая текущего года и 60% — после реализации урожая следующего года;

в) при продаже колхозам минеральных удобрений под плодовые насаждения колхозы уплачивают 15% стоимости удобрений из собственных средств, на остальную часть стоимости минеральных удобрений получают кредит с условием возврата 45% полученного кредита после реализации урожая текущего года и 55% — после реализации урожая следующего года;

г) при продаже колхозам минеральных удобрений под хлопок колхозы уплачивают 75% стоимости удобрений из собствен-

ных средств, на остальную часть стоимости минеральных удобрений получают кредит с условием полного покрытия кредита после реализации урожая хлопка текущего года.

Колхозы уплачивают за пользование кредитом 3% по части кредита, погашаемой колхозами из текущего урожая, и 4% по части кредита, погашаемой из урожая следующего года. В случае, если колхоз, получивший при покупке минеральных удобрений кредит, досрочно погашает часть кредита, падающего платежами на следующий год, то в этой части он за пользование кредитом платит 3%. Все кредитование минеральных удобрений как долгосрочное, так и краткосрочное возлагается на Сельхозбанк с 1 мая 1937 г.

Предусмотренный планом Сельхозбанка и Госбанка на первое полугодие кредит на минеральные удобрения в размере 96 млн. руб. Наркомзем и Сельхозбанк обязаны немедленно направить в соответствующие края, области и республики в соответствии с планом завоза минеральных удобрений по областям, краям и республикам. Наркомфину и Сельхозбанку поручено при составлении квартальных планов предусмотреть кредитование колхозов на приобретение удобрений в соответствии с настоящим постановлением.

«Известия ЦИК», № 75, 28 березня 1937 р.

№ 64

Постанова Раднаркому УРСР і ЦК КП(б)У про організацію соціалістичного змагання колгоспів, радгоспів і МТС УРСР на честь 20-річчя Жовтня

16 квітня 1937 р.

1. Схвалити пропозицію стахановців передових колгоспів Дніпропетровщини і областей, що змагаються,— Київської, Вінницької, Харківської і Чернігівської — про організацію всеукраїнського соціалістичного змагання колгоспів, радгоспів і МТС — походу ім. XX роковин Великої пролетарської революції за високий урожай всіх зернових і технічних культур, за підвищення продуктивності тваринництва і високу вартість колгоспного трудодня.

2. Затвердити такі основні показники всеукраїнського соціалістичного змагання — походу ім. XX роковин Великої пролетарської революції, за виконання яких повинні боротись кожен колгосп, МТС і радгосп, які беруть участь у змаганні (див. додаток) *.

* Не додаємо (див. Показники Всеукраїнського змагання-походу ім. XX роковин Великої пролетарської революції.— «Комуніст», № 90, 18 квітня 1937 р.).

3. Райони, МТС, колгоспи і радгоспи, які забезпечують виконання всіх цих показників, дістають право послати делегатів з кращих людей — стахановців, бригадирів, ланкових, трактористів, комбайнерів, доярок, свинарів, чабанів, агрономів, зоотехніків і керівників колгоспів, радгоспів, МТС, сільрад і районів — на *всеукраїнський зліт переможців соціалістичного змагання — походу ім. XX роковин Великої пролетарської революції* і для участі в святкуванні XX роковин Жовтня в столиці України — Києві. Скликання цього зльоту кращих стахановців сільського господарства України приурочити до днів святкування XX-річчя Жовтневої революції.

4. Встановити Всеукраїнську дошку пошани в Києві, на яку занести найкращі колгоспи, що зайняли перші місця в змаганні. Занесення на Всеукраїнську дошку пошани провадити за поданням Наркомзёму України з затвердженням ЦВК УРСР.

5. Встановити спеціальну грамоту Наркомзему України для нагородження нею кращих колгоспів і стахановців — колгоспників і колгоспниць, які добилися найкращих успіхів у змаганні.

6. РНК УРСР і ЦК КП(б)У вважають необхідним найтісніше пов'язати це масове змагання з підготовкою до Всесоюзної сільськогосподарської виставки 1938 року.

Колгоспи і радгоспи, які добились кращих наслідків у змаганні, будуть першими кандидатами на участь у Всесоюзній сільськогосподарській виставці.

7. Виділити для преміювання кращих районів, колгоспів, МТС і радгоспів 1 500 000 карбованців.

Установити, що право на премію одержує той район, колгосп, МТС і радгосп, які дадуть найвищі показники по всьому комплексу господарства — зерну, буряках, бавовнику, льону, коноплі, соняшнику, тваринництву, прибутковості і високій продуктивності машин.

8. Встановити для переможців у змаганні такі премії:

а) **Для районів — дві перші премії** по 75 000 крб., в тому числі по 40 тис. крб. для впорядкування районного центру і по 35 000 крб. для преміювання кращих колгоспів, стахановців і працівників районного і сільського активу;

дві другі премії по 50 000 крб., у тому числі по 25 000 крб. для впорядкування районного центру і по 25 000 крб. для преміювання кращих колгоспів, стахановців і працівників районного і сільського активу;

п'ять третіх премій по 25 000 крб.— для преміювання кращих колгоспів, стахановців і працівників районного і сільського активу.

б) **Для колгоспів** — на заходи по культурно-побутовому будівництву і преміюванню кращих стахановців — голів колгоспів, бригадирів, ланкових, працівників тваринництва:

п'ять перших премій по 25 000 крб.;

п'ятнадцять других премій по 15 000 крб. і

тридцять третіх премій по 10 тис. крб.

в) **Для МТС і радгоспів** — на культурно-побутові заходи і преміювання кращих стахановців — бригадирів, трактористів, комбайнерів, робітників і робітниць, агрономів, інженерів;

дві перші премії по 25 000 крб.;

три другі премії по 15 000 крб. і

десять третіх премій по 10 000 крб.

г) **Для преміювання** 500 кращих з кращих стахановців соціалістичного сільського господарства — колгоспників, колгоспниць, робітників радгоспів, комбайнерів і трактористів, агрономів, зоотехніків, які добилися найвищих рекордних показників, виділити 250 тис. карбованців.

Для підведення підсумків соціалістичного змагання ім. XX-річчя Жовтневої революції створити комісію в такому складі: тт. Шелехес (голова), Мойсеєнко, Крих, Сердюк, Шевченко, Векслер, Філіпов, Андреєв (ЦК ЛКСМУ), Лисенко, Рожественський, Нурінов.

9. РНК УРСР і ЦК КП(б)У закликають обласні, районні і сільські партійні, комсомольські і радянські організації, земельні органи, директорів МТС і заступників директорів по політчастині, директорів і начальників політвідділів радгоспів і голів правлінь колгоспів зробити це змагання масовим, щоб у ньому брали активну участь мільйони колгоспниць і колгоспників, робітників радгоспів і МТС.

Голова РНК П. Любченко

Секретар ЦК КП(б)У С. Косіор

16.IV 1937 р.

«Комуніст», № 90, 18 квітня 1937 р.

№ 65

З постанови ЦВК і Раднаркому УРСР про народногосподарський план УРСР на 1937 р.

5 травня 1937 р.

II. По сільському господарству

1. Встановити загальний розмір засівної площі УРСР під врожай 1937 року в 25 605,7 тис. га, в тому числі по колгоспах (разом з присадибними засівами колгоспників) — 23 072,0 тис. га і по радгоспах усіх систем — 2 533,7 тис. га; з них по радгоспах Наркомрадгоспів — 1 169,6 тис. га, по радгоспах Наркомхарчпрому — 382,9 тис. га і по радгоспах Наркомзему — 177,9 тис. га.

2. Площу засіву зернових культур на 1937 рік встановити в розмірі 17 948,8 тис. га; з них ярих зернових — 8 064,6 тис. га,

у тому числі: у колгоспах — 7 168,5 тис. га і по радгоспах усіх систем — 896,1 тис. га.

3. Загальний розмір засіву технічних культур затвердити на площі в 2 279,7 тис. га, у тому числі:

бавовника	222,0	тис. га
цукрових буряків	840,2	»
льону-довгунця	110,0	»
льону-кудряшу	45,9	»
конопель північних	103,0	»
» південних (на насіння)	4[illegible],0	»
соняшника	640,8	»
сої	60,3	»
рицини	50,0	»

4. З метою дальшого зміцнення кормової бази затвердити на 1937 рік засівну площу кормових культур у 3073,7 тис. га; з них у колгоспах і одноосібних господарствах 2393,5 тис. га, у радгоспах усіх систем 680,2 тис. га, в тому числі в радгоспах Наркомрадгоспів 309,5 тис. га.

План засіву однорічних трав затвердити в 1319,6 тис. га, багаторічних (підпокривних та безпокривних) — 1093,0 тис. га, в тому числі в колгоспах — 925,0 тис. га; з них: конюшини — 540,0 тис. га і люцерни — 285,0 тис. га, кормових коренеплодів — 383,3 тис. га, силосних культур — 211,6 тис. га.

Встановити план залишення насінних ділянок багаторічних трав у колгоспах УРСР на 1937 рік на площі в 188,2 тис. га і план закладки насінників багаторічних трав широкорядним засівом на площі в 54,5 тис. га, в тому числі конюшини — 23,0 тис. га і люцерни — 30,0 тис. га.

План поліпшення луків та пасовиськ по колгоспах УРСР на 1937 рік встановити в розмірі 625,0 тис. га.

5. Поставити як основне завдання перед земельними органами, радгоспами, МТС і колгоспами добитися в 1937 році значного піднесення врожайності всіх культур на основі досвіду стахановців землеробства і дальшого поліпшення організації праці, повного використання технічного озброєння сільського господарства і запровадження передової агротехніки.

Установити як мінімальні такі завдання по врожайності сільськогосподарських культур в середньому з гектара по УРСР (в центнерах):

Всі зернові	12,0
Бавовник	4,1
Цукрові буряки (колгоспи)	207,0
Цукрові буряки (бурякорадгоспи)	220,5
Льон-довгунець (на волокно)	3,8
Льон-кудряш (насіння)	6,0
Коноплі північні (насіння)	5,0
Коноплі північні (на волокно)	4,6
Соняшник	9,7
Соя	8,0
Рицина	6,0
Махорка	18,4
Тютюни:	
а) бакун	18,0
б) сигарові	13,8
в) жовті	9,5
Картопля	110,0

6. План підняття чистих парів на 1937 рік по колгоспах затвердити на площі в 3400,0 тис. га, засів зернових культур сортовим насінням — на площі в 12 636,5 тис. га; з них ярих зернових культур — на площі в 5 834,5 тис. га.

7. Завіз мінеральних добрив для сільського господарства УРСР на 1937 рік (по системі Наркомзему УРСР) затвердити в таких розмірах (тис. тонн):

Азотні добрива (в переводі на сульфат-амоній)	170,1
Суперфосфат	550,6
Калійна сіль (41%)	99,0
Фосфатна мука	61,9

План вивозу гною на поля колгоспів затвердити в розмірі 65 600 тис. тонн.

Звернути особливу увагу земельних органів, директорів радгоспів, машинно-тракторних станцій і правлінь колгоспів на повне використання мінеральних добрив, на усунення втрат при їх зберіганні і перевезенні, а також на максимальне використання місцевих добрив (торф, попіл, компости тощо).

8. Організувати в 1937 році по УРСР (до весни) 35 нових машинно-тракторних станцій і довести загальну кількість машинно-тракторних станцій по УРСР на кінець 1937 року до 958.

9. План завозу тракторів до машинно-тракторних станцій УРСР на 1937 рік затвердити в кількості 7245 штук, потужністю в 196 тис. кінських сил; з них ЧТЗ — 2000 штук, СТЗ — ХТЗ гусеничних — 1800 штук, колісних — 500 штук, «Універсал» — 2945 штук.

10. Затвердити на 1937 рік план насадження полезахисних лісових смуг по колгоспах на площі в 43,0 тис. га та по радгоспах Наркомрадгоспів на площі в 5,3 тис. га і план закладання розсадників для лісонасаджень на площі в 5046 га, в тому числі в колгоспах — на площі в 2640 га.

11. План капітальних вкладень у сільське господарство республіканської підлеглості визначити по підприємствах і державних заходах системи Наркомзему УРСР у розмірі 7 275,0 тис. крб. і по Наркомрадгоспів УРСР — в 25 850,0 тис. крб.

12. Доручити Раді Народних Комісарів УРСР затвердити державний план розвитку тваринництва на 1937 рік.

ЗЗ УРСР, 1937, № 26, ст. 108.

№ 66

Лист Наркомзему УРСР про порядок витрачання грошових коштів в колгоспах

13 травня 1937 р.

До всіх управлінь колгоспів

Рішенням січневого пленуму ЦК КП(б)У 1937 р. * визнано за потрібне встановити в колгоспах твердий порядок витрачання грошових коштів не в тому повному обсягу, що передбачено, а з утворенням резерву в 20—30%, який може витрачатися після того, як визначиться розмір врожаю і справжній гуртовий прибуток колгоспу. Тим самим керуватися при видачі грошових авансів колгоспникам. Такий порядок витрачання коштів повинен допомогти колгоспникам створити певний резерв на випадок, коли може прибуток буде менший, ніж це передбачено за кошторисом колгоспу.

Перевірка ряду колгоспів, проведена Наркомземом в Березівському і Спартаківському районах Одеської області і в Молочанському районі Дніпропетровської області, виявила, що колгоспи не здійснили досі цього важливого рішення січневого пленуму ЦК КП(б)У.

Порядок авансування під бавовник та під цукровий буряк на 1937 р. є перший серйозний захід до здійснення ухвал січневого пленуму ЦК КП(б)У. На відміну від минулих років, в 1937 р. перший аванс, одержаний під бавовник, видається на всі трудодні, вироблені з початку року до моменту видачі авансу всім колгоспникам. При розподілі другого і третього авансу під бавовник з 85% грошей, що розподіляються на трудодні колгоспникам, що працюють на бавовні, видається не менше 1 крб. на трудодень, вироблений на роботах по посіву і обробці бавовника.

З одержаного авансу під цукровий буряк колгосп видає колгоспникам і колгоспницям грошовий аванс на кожний вироблений трудодень по буряку не менш 50 коп.

Отже, за винятком порядку авансування під бавовник і під цукровий буряк всі останні грошові надходження по колгоспу і розподіл їх порядком авансування повинен провадитися у суворій відповідності до § 16 Примірного статуту сільськогосподарської артілі, тобто на трудодні, вироблені всіма колгоспниками.

Проте одним заходом не можна обмежитися. Щоб забезпечити повне здійснення рішень січневого пленуму ЦК КП(б)У про утворення резерву в 20—30% витратної частини кошторису Наркомзем ставить перед колгоспами такі завдання:

---

* Див. документ № 61.

1. В тих колгоспах, де не складено прибутково-видатковий кошторис на 1937 р., скласти такий кошторис не пізніше 25 травня 1937 р.

2. Правління колгоспу повинно підрахувати всі грошові надходження, що їх передбачає одержати колгосп, до визначення справжнього розміру врожаю ц. р.— проектовно до 1 серпня.

3. Правління колгоспу за участю активу визначає по кожній статті видаткової частини кошторису розмір коштів, що їх можна витрачати до 1 серпня, з тим, щоб зарезервувати 20—30% грошових коштів.

4. Утворення резерву повинно провадитися в основному за рахунок зменшення грошових авансів капітальних витрат (витрачати головне на заготівлю матеріалів), видатків на культурні й побутові потреби, а також видатків на адмінгосподарські витрати.

5. Ревізійним комісіям негайно перевірити, в якій мірі відбиті в прибутково-видатковому кошторисі колгоспу вказівки про створення резерву.

6. В разі за розміром врожаю 1937 р. (тобто після 1 серпня), передбачені грошові надходження виявляються цілком реальними, встановлений резерв розброніровується і усі обмеження щодо видаткової частини кошторису касуються. В тому ж разі, коли за розміром врожаю прибуткова частина кошторису виявиться нереальною, зменшеною проти фактично можливих надходжень, видаткова частина кошторису повинна бути приведена у відповідність з фактичними грошовими прибутками колгоспу та затверджена загальними зборами членів колгоспу.

7. Резерв, визначений правлінням колгоспу, та порядок витрачання коштів до 1 серпня ц. р. затверджуються на загальних зборах членів колгоспу, на яких потрібна присутність не менше $^2/_3$ загального числа членів відповідного до § 20 Примірного статуту с.-г. артілі.

Народний комісар земельних справ УРСР Мойсеєнко

Згідно: Секретар Мургель

Одеський облдержархів, ф. р. 4609, оп. 1, спр. 20, арк. 52—53. Склографічний відбиток.

№ 67

Постанова ЦК КП(б)У і Раднаркому УРСР про примірний розмір заробітної плати голів колгоспів

29 травня 1937 р.

Рада Народних Комісарів УРСР і Центральний Комітет КП(б)У постановляють:

1. Визнати за доцільне, щоб колгоспи України перейшли на оплату голів колгоспів в залежності від розміру господарства і наслідків господарювання.

Рекомендувати колгоспам такий примірний розмір оплати голів колгоспів:

Зернові колгоспи

а) нараховують головам колгоспів трудодні в таких розмірах — колгоспи з загальною площею посіву (озимих і ярих):

до 100 гектарів	30 трудоднів на місяць
від 101 до 300 гектарів	35 »
» 301 » 500 »	40 »
» 501 » 700 »	45 »
» 701 » 1000 »	50 »
» 1001 » 1500 »	55 »
» 1501 » 2000 »	60 »
понад 2000 гектарів	70 »

б) видають головам колгоспів щомісячну грошову доплату в розмірах:

колгоспи з загальною сумою грошей, що розподіляються колгоспникам по трудоднях:

до 5 000 крб.	25 крб. на місяць
від 5 001 до 10 000	50 »
» 10 001 » 30 000	75 »
» 30 001 » 50 000	100 »
» 50 001 » 100 000	125 »
» 100 001 » 200 000	150 »
» 200 001 » 300 000	200 »
понад 300 000 крб.	250 »

Бурякові колгоспи

а) нараховують головам колгоспів трудодні в таких розмірах — колгоспи з загальною площею посіву (озимих і ярих):

до 100 гектарів	25 трудоднів на місяць
від 101 до 300 гектарів	30 »
» 301 » 500 »	35 »
» 501 » 700 »	40 »
» 701 » 1000 »	45 »
понад 1000 гектарів	50 »

б) видають головам колгоспів щомісячну грошову доплату в розмірах:

колгоспи з загальною сумою грошей, що розподіляються колгоспникам по трудоднях:

до 10 000 крб.	25 крб. на місяць
від 10 001 до 30 000	50 »
» 30 001 » 50 000	100 »
» 50 001 » 100 000	150 »
» 100 001 » 200 000	200 »
» 200 001 » 300 000	250 »
понад 300 000 крб.	300 »

Льонарські і коноплярські колгоспи

а) нараховують головам колгоспів трудодні в таких розмірах — колгоспи з загальною площею посіву (озимих і ярих):

до 50 гектарів	30 трудоднів на місяць
від 51 до 100 гектарів	35 »
» 101 » 300 »	40 »
» 301 » 500 »	45 »
» 501 » 700 »	50 »
понад 700 гектарів	60 »

б) видають головам колгоспів щомісячну грошову доплату в розмірах:

колгоспи з загальною сумою грошей, що розподіляються колгоспниками по трудоднях:

до 3 000 крб.	25 крб. на місяць
від 3 001 до 5 000	50 »
» 5 001 » 10 000	75 »
» 10 001 » 30 000	100 »
» 30 001 » 50 000	125 »
» 50 001 » 100 000	150 »
» 100 001 » 200 000	200 »
понад 200 000 крб.	250 »

Бавовницькі колгоспи

а) нараховують головам колгоспів трудодні в таких розмірах — колгоспи з площею посіву бавовни:

до 100 гектарів	30 трудоднів на місяць
від 101 до 300 гектарів	35 »
» 301 » 500 »	40 »
понад 500 гектарів	45 »

б) видають головам колгоспів щомісячно грошову доплату в розмірах:

колгоспи з загальною сумою грошей, що розподіляються колгоспникам по трудоднях:

до 50 000 крб.	100 крб. на місяць
від 50 001 до 100 000	150 »
» 100 001 » 200 000	200 »
» 200 001 » 300 000	250 »
» 300 001 » 500 000	350 »
понад 500 000 крб.	350 »

Городні, садоводні й тютюнові колгоспи

а) нараховують головам колгоспів трудодні в таких розмірах — колгоспи з площею посіву овочів, тютюну або плодових насаджень:

до 25 гектарів	25 трудоднів на місяць
від 26 до 50 гектарів	30	»
» 51 » 100 »	35	»
» 101 » 300 »	40	»
понад 300 гектарів	45	»

б) видають головам колгоспів щомісячно грошову доплату в розмірах:

колгоспи з загальною сумою грошей, що розподіляються колгоспникам по трудоднях:

до 100 000 крб.	75 крб. на місяць
від 100 001 до 200 000	100	»
» 200 001 » 300 000	150	»
» 300 001 » 500 000	200	»
» 500 001 » 1 000 000	250	»
понад 1 000 000 крб.	300	»

Виплата натури і грошової частини прибутку, що належать голові колгоспу по вироблених ним трудоднях, провадиться на загальних з іншими колгоспниками підставах згідно з Статутом сільськогосподарської артілі.

Виплата грошової доплати голові колгоспу провадиться щомісячно авансом в розмірі 60% від установленої доплати відповідно до загальної суми грошей, наміченої до розподілу по трудоднях між колгоспниками по прибутково-видатковому кошторису колгоспу.

Наприкінці року при затвердженні річного звіту колгоспу провадиться остаточний розрахунок з головою колгоспу.

Встановити, що голови колгоспів, що працюють у своєму колгоспі понад 2 роки, одержують прибавку до встановленої для них щомісячної грошової доплати в розмірі 10%; що працюють понад 3 роки — в розмірі 15%; що працюють понад 5 років — в розмірі 25%.

Розмір оплати голови колгоспу грошима і в трудоднях відповідно до цієї постанови визначається рішенням загальних зборів членів артілі.

2. Новий порядок оплати запроваджується тільки за ухвалою загальних зборів колгоспу.

Вважати за доцільне запровадити цей порядок після нового врожаю: в Степу — після 1 липня 1937 року, в Лісостепу — після 1 серпня 1937 року.

Київ, 29 травня 1937 р.

ЗЗ УРСР, 1937, № 32, ст. 126.

№ 68

Постанова Раднаркому СРСР про Всесоюзну сільськогосподарську виставку

14 червня 1937 р.

В целях лучшей организации Всесоюзной сельскохозяйственной выставки и широкого развертывания социалистического соревнования колхозов, совхозов, машинно-тракторных станций, колхозных товарных ферм, а также передовиков и организаторов сельского хозяйства за право участия во Всесоюзной сельскохозяйственной выставке Совет Народных Комиссаров Союза ССР и Центральный Комитет ВКП(б) постановляют:

1. Открытие Всесоюзной сельскохозяйственной выставки перенести на 1 августа 1938 года.

2. Утвердить представленное Выставочным комитетом постановление «Об условиях участия колхозов, совхозов, машинно-тракторных станций, колхозных товарных ферм, а также передовиков и организаторов сельского хозяйства на Всесоюзной сельскохозяйственной выставке».

3. Поручить Наркомзему СССР, Наркомсовхозов СССР и Наркомпищепрому СССР представить к 20 июня сего года на утверждение Выставочного комитета показатели на право участия на Всесоюзной сельскохозяйственной выставке по отраслям сельского хозяйства, не перечисленным в вышеуказанном постановлении Выставочного комитета [22].

Председатель СНК СССР В. Молотов

Секретарь ЦК ВКП(б) И. Сталин

Москва, Кремль, 14 июня 1937 г.

СУ СССР, 1937, № 38, ст. 153.

№ 69

Постанова Раднаркому про підготовку до Всесоюзної сільськогосподарської виставки

19 червня 1937 р.

Рада Народних Комісарів УРСР постановляє:

1. Запропонувати обласним і районним радянським організаціям розгорнути навколо урядового рішення про Всесоюзну сільськогосподарську виставку широку масову роботу в колгоспах і радгоспах, зробивши його основним стержнем розгортання й піднесення соцзмагання та стахановського руху в сільському господарстві України.

2. Цю роботу повністю пов'язати з провадженим на Україні походом-змаганням ім. 20-річчя Жовтневої революції (ЗЗ УРСР, 1937, № 20, ст. 80).

3. Запропонувати Народному комісаріатові земельних справ УРСР терміново видати й надіслати на місця серію плакатів і брошур по питанню підготовки до Всесоюзної сільськогосподарської виставки.

Київ, 19 червня 1937 р.

ЗЗ УРСР, 1937, № 39-40, ст. 143.

№ 70

Постанова Раднаркому УРСР та ЦК КП(б)У про хід збирання зернових

29 липня 1937 р.

Значне збільшення кількості складних збиральних машин у сільському господарстві України створює всі можливості провести збирання зернових у більш стислі проти минулих років строки. Проте, за станом на 25 липня, відстають у збиранні Донецька, Харківська, Чернігівська області й особливо радгоспи Наркомрадгоспів і Наркомхарчпрому. Причиною зволікання збирання хлібів у багатьох МТС, радгоспах і колгоспах є загаяння з початком роботи комбайнів, незадовільна робота значної кількості комбайнів, що створює загрозу невиконання планів збирання комбайнами і як наслідок — значні втрати при збиранні.

Основними хибами в роботі комбайнів є: відсутність потрібного технічного обслуговування комбайнів у полі, наявність великої кількості перестроїв з зовсім невиправданих причин, недостатня допомога комбайнерам, зокрема тим, що працюють вперше на комбайнах.

Незадовільно провадиться скиртування хліба, насамперед у Вінницькій області, де на 25 липня незаскиртовано 118 тис. гектарів, у Київській — 105 тис., Донецькій — 225 тис. і Чернігівській — 94 тис.

Надзвичайно повільно розгортається молотьба, не організоване як слід вивезення зерна з токів і буртів, розташованих у полі. Наявний автотранспорт використовується не з повним завантаженням, а живе тягло до вивозки зерна притягається зовсім у малій кількості. Незадовільно організована боротьба з витратами як у процесі збирання, так і при перевезеннях та зберіганні зерна.

Раднарком УРСР і ЦК КП(б)У ухвалюють:

1. Зобов'язати облвиконкоми і обкоми КП(б)У встановити строки закінчення збирання врожаю по кожному зокрема району,

МТС і колгоспу і подати районам і МТС потрібну допомогу в закінченні збирання у встановлені для кожного району строки.

2. Зобов'язати облвиконкоми, обкоми КП(б)У, райвиконкоми, райпарткоми, директорів МТС і радгоспів забезпечити безумовне виконання встановленого мінімального плану збирання комбайнами, не допускаючи тепер збирання колоскових на відведених для комбайнів ділянках жатками, що призвело б до великих втрат цілком стиглих хлібів.

3. До 5 серпня закінчити скиртування, організувати молотьбу з тим, щоб у серпні в основному закінчити обмолот, використавши для цього всі наявні молотарки.

4. Організувати боротьбу з втратами при збиранні (обов'язкове згрібання колосків, точний облік намолоченого хліба, запобігти відходові зерна в полову і т. ін.), забезпечити охорону хліба і організувати протипожежні заходи.

5. Для забезпечення своєчасного розвантаження буртів зерна, що набралися в багатьох колгоспах і радгоспах у полі, облвиконкомам, обкомам, райвиконкомам, райкомам, директорам МТС і радгоспів і правлінням колгоспів поруч з цілодобовим використанням автотранспорту МТС і колгоспів переключити на вивезення хліба всю кількість живого тягла і організувати необхідну кількість вулканізаційних майстерень, що забезпечили б своєчасний ремонт гуми для автомашин.

6. Запропонувати директорам МТС і радгоспів в п'ятиденний строк оплатити заборгованість трактористам, комбайнерам і шоферам автомашин, провадячи надалі систематично розрахунки кожні 5 днів. Попередити директорів МТС, що за затримку розрахунків з комбайнерами і трактористами винні притягатимуться до суворої відповідальності.

7. Зобов'язати райземвідділи і правління колгоспів до 4 серпня видати колгоспникам аванси по вироблених трудоднях.

8. РНК УРСР і ЦК КП(б)У вимагають від облвиконкомів і обкомів КП(б)У та директорів МТС піднести темпи лущіння стерні.

Голова Ради Народних Комісарів УРСР П. Любченко

Секретар Центрального Комітету КП(б)У С. Косіор

29 липня 1937 р.

«Вісті», № 175, 1 серпня 1937 р.

№ 71

Інструкція Наркомату юстиції УРСР про порядок розгляду суперечок, які виникають між колгоспниками і колгоспами при розрахунках за трудодні

13 листопада 1937р.

Постановою Ради Народних Комісарів УРСР від 2 листопада 1937 року № 1433 (ЗЗ УРСР, 1937, № 53, ст. 192) скасовано постанову Народного комісаріату земельних справ УРСР від 28 березня 1933 року «Про порядок, як розглядати спори, що виникають між колгоспниками і колгоспами у перебігу господарської діяльності колгоспів» (ЗЗ УРСР, 1933, № 15 ст. 188) і запропоновано Народному комісаріатові юстиції УРСР видати в цьому питанні нову інструкцію з передачею вищезазначених спорів на розгляд народних судів.

Відповідно до цього Народний комісаріат юстиції УРСР пропонує судам при розгляді спорів, які виникають між колгоспниками і колгоспами по розрахунках за трудодні, керуватись нижченаведеними правилами:

1. Народні суди приймають ці спори до розгляду тільки після того, як відповідну претензію наперед розглянуло правління колгоспу і відмовило в задоволенні її повністю або частково або зовсім не дало відповіді протягом місяця з дня подачі претензії колгоспником.

Примітка: Під час розгляду справи в судовому засіданні суд повинен з'ясувати, з якої причини правління колгоспу не дало відповіді на претензії колгоспника у встановлений строк. Якщо виявиться, що це сталося внаслідок тяганини, бюрократизму, неуважного ставлення до колгоспника службових осіб колгоспу, суд повинен окремою ухвалою по справі вирішити перед органами прокуратури питання про притягнення винних до відповідальності за ст. 99 Кримінального кодексу УРСР.

2. До позовних заяв по зазначених у цій інструкції справах треба додавати довідку правління колгоспу про відмову задовольнити претензію позивача.

У тих випадках, коли позивач протягом місяця не одержав від правління колгоспу відповіді на свою претензію, треба додати до позовної заяви довідку про час подачі до колгоспу цієї претензії, щоб суд міг упевнитись, що дійсно з того часу минуло вже не менш місяця.

3. У тих випадках, коли позовна заява надійде до суду поштою без вищезазначених довідок, суд не приймає заяву до розгляду і надсилає її до колгоспу-відповідача для попереднього розгляду претензії колгоспника правлінням колгоспу. Про це суд негайно повідомляє позивача, водночас роз'яснюючи йому порядок подачі позову згідно з ст. 1 цієї інструкції.

4. Суди розглядають ці спори на загальних підставах, з викликом обох сторін, в прилюдних засіданнях, в складі народного судді і 2 засідателів (крім випадків, передбачених в ст. 26 Цивільного процесуального кодексу УРСР).

5. При розгляді цих справ суди повинні з'ясувати, чи подано позов своєчасно, тобто не пізніш одного року з дня фактичного розподілу прибутків в колгоспі за той господарський рік, за який точиться спір.

В разі прогаяння цього строку з поважних причин суд поновлює цей строк порядком ст. ст. 76, 77 і 78 Цивільного процесуального кодексу УРСР, а в інших випадках — відмовляє в позові.

6. При розв'язанні цих позовів суд задовольняє їх відповідно до встановленого судом числа трудоднів, зароблених позивачем, з розцінкою трудоднів за нормами, затвердженими загальними зборами колгоспу.

7. В порядку, наведеному в ст. ст. 1—6 цієї інструкції, суди повинні приймати до розгляду і розглядати і ті позови про розрахунки за трудодні, які подані на колгоспи особами, виключеними з колгоспу, або які вибули з його складу добровільно.

При цьому, коли дану особу виключено з колгоспу як куркуля, який проникнув до колгоспу обманним шляхом під виглядом трудящого, то такій особі трудоднів нараховувати не можна, а проведена нею робота в колгоспі сплачується за існуючими в даній місцевості ставками оплати тимчасових робітників тієї кваліфікації, яку мав позивач.

Проте, коли робота такого позивача завдала колгоспові шкоди, суд вправі відмовити в позові про оплату цієї роботи навіть у тих випадках, коли в діях позивача, які завдали шкоди колгоспові, нема ознак кримінального злочину.

8. Крім претензій про оплату зароблених трудоднів суди повинні приймати до розгляду в порядку цієї інструкції також і позови про винагороду за час, протягом якого не працювали в колгоспі особи, виключені з нього, а потім поновлені в своїх правах.

Такі позови можуть бути задоволені судами в розмірі не $^1/_{12}$ загального числа трудоднів, які даний колгоспник заробив у минулому році.

9. У тих випадках, коли прогул колгоспника стався з вини службових осіб колгоспу, які незаконно не допускали колгоспника до роботи, всупереч постанові районного виконавчого комітету або інших вищих органів, суд повинен піднести питання про притягнення цих службових осіб до відповідальності.

В разі винесення судом обвинувального вироку проти згаданих осіб, суд повинен покласти на них обов'язок оплати колгоспникові за шкоду, яку вони завдали йому незаконними діями і яка не покривається присудженою йому з колгоспу винагородою.

Якщо порушену проти службових осіб колгоспу справу припинено прокуратурою або судом з направленням її в адміністративному порядку або, згідно з Статутом сільськогосподарської артілі, на обговорення загальних зборів колгоспу, питання про матеріальну відповідальність даних службових осіб повинно бути розглянуто судом в порядку цивільного судочинства, коли про це клопотатиме потерпілий колгоспник.

10. Позови колгоспників до колгоспів по розрахунках за трудодні підлягають звільненню від єдиної державної сплати згідно з директивним листом Найвищого суду СРСР від 26 серпня 1935 року, № 44.

Київ, 13 листопада 1937 р.

Заступник народного комісара юстиції УРСР А. Гарін

ЗЗ УРСР, 1937, № 53, ст. 194.

БОРОТЬБА ЗА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКЕ ЗМІЦНЕННЯ КОЛГОСПІВ ТА ДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК КОЛГОСПНОГО ЛАДУ НА УКРАЇНІ

№ 72

Звернення наради передових колгоспів України до всіх колгоспників і колгоспниць республіки

4 січня 1933 р.

Товариші! Героїчними зусиллями робітничого класу, мас колгоспників та трудящих, за проводом більшовицької партії, її ленінського ЦК на чолі з т. Сталіним, у непримиренній боротьбі проти класових ворогів та їх агентів Країна Рад домоглася вирішальних перемог у будівництві соціалізму. Створено могутню соціалістичну індустрію, по основних зернових районах зліквідовано на основі суцільної колективізації куркульство як клас, збудовано фундамент соціалістичного суспільства, першу більшовицьку п'ятирічку виконано за чотири роки.

На кінець першої п'ятирічки на колгоспно-радгоспних ланах України працює понад 30 000 тракторів, 550 МТС, утворені пролетарською державою, тисячі комбайнів, збудовані на радянських заводах, здійснюють соціалістичну перебудову сільського господарства. 87% усієї засівної площі на Україні належить колгоспам та радгоспам. 3 300 000 бідняцько-середняцьких господарств об'єднано в колгоспах. Ростущі колгоспи, озброєні найновішою технікою, завдають останнього вдару залишкам куркульства — цього «найзвірячого, найгрубішого, найдикішого експлуататора», останнього оплоту контрреволюції.

Ще 15 років тому, за царату, панування буржуазії та поміщиків, з широких селянських мас висмоктувалися останні соки для збагачення паразитів. Поміщик та куркуль безмежно панували на селі. Це є тепер по всіх країнах капіталу. Там в умовах світової економічної кризи капіталісти та поміщики дедалі більше підсилюють грабунок, пригнічують робітничий клас та трудящих, засуджують десятки мільйонів на безробіття, голод та культурне здичавіння.

За проводом робітничого класу та більшовицької партії ми звільнилися від поміщицької та куркульської кабали, від злиднів та важкої праці на подрібнених шматках землі. У колгоспах, озброєних найновішою технікою, утвореною соціалістичною індустрією, ми дістали спромогу неухильно збільшувати врожайність наших ланів, поліпшувати свій матеріальний стан, підносити свій культурний, політичний рівень, переробляти себе на активних і свідомих будівників безкласового соціалістичного суспільства.

Та не всі колгоспи цілком використали всі переваги радянського ладу, колгоспної форми великого соціалістичного господарства, щоб рішуче збільшити врожайність колгоспних ланів.

Велика частина колгоспів України не зрозуміла, що своє політичне і організаційно-господарське зміцнення можна забезпечити тільки в нещадній боротьбі з залишками розбитого, але ще недобитого куркульства, його агентами, з петлюрівськими елементами, що пролазять до колгоспів, до керівних органів, що провадять там підривну роботу проти колгоспу, проти соціалістичного будівництва.

Чимала частина колгоспів недооцінила, що зміцнення колгоспів потребує нещадної боротьби з розкрадачами колгоспного хліба та майна, з ледарями — безпосередніми помічниками куркуля, найзлішими ворогами нашого будівництва.

Ми, товариші, не досить розгорнули боротьбу всередині колгоспу за утворення радянського колгоспного активу, насамперед з передових кращих ударників колгоспу, за перевиховання колгоспників, за те, щоб якнайшвидше позбавитися дрібновласницьких настроїв, що сильні серед великої частини колгоспників, за нову трудову дисципліну, за високу продуктивність праці, за цілковите використання техніки, за великий урожай.

Ми, товариші, не поставили ще в більшості колгоспів України як слід перед усією колгоспною масою, перед колгоспом загалом, що наше першочергове завдання — дати пролетарській державі максимум хліба, сільськогосподарської сировини, щоб ще успішніше просунути справу індустріалізації, справу постачання селу й пролетарям міста фабрично-заводських товарів.

Тільки всім цим можна пояснити, що чимала частина колгоспів України, насамперед колгоспів вирішальних зернових областей — Дніпропетровської та Одеської,— досі не виконала плану хлібозаготівель, не виконала своїх зобов'язань перед пролетарською державою, перед робітничим класом, наклавши чорну пляму на колгоспи України. Пляму цю треба зняти. Колгоспи України, насамперед Дніпропетровщина та Одещина, повинні найближчим часом за нашим прикладом, прикладом передових колгоспів, зламати куркульський саботаж, цілком виконати хлібозаготівельні плани.

Товариші, наші успіхи передових колгоспів пояснюються передусім тим, що ми боролися за виконання постанов партії та уряду про організаційно-господарське зміцнення колгоспів, за очищення колгоспів від куркулів та їхніх агентів, за зміцнення колгоспного активу, за згуртування всіх колгоспників навколо завдань, поставлених перед нами партією та урядом.

Артіль «Червоний Чонгар» (Генічеський район, Дніпропетровської області) майже подвоїла врожай зернових проти минулого року. Артіль ім. 1 серпня (Ново-празький район, Дніпропетровської області) збільшила за рік урожайність озимої пшениці на 35%, жита — на 105%, ячменю — на 55%. Артіль «Чер-

воні віхи» (Великовисківський район, Одеської області) збільшила врожай з га озимої пшениці до 12 ц проти 10 ц минулого року, жита — до 12 ц проти 4 ц, ячменю — до 9,4 ц проти 4,3 ц. Артіль ім. Сталіна (Проскурівський район, Вінницької області) зібрала врожай цукрових буряків, який в 3—4 рази перевищував врожай сусідніх колгоспів. Товарність наших колгоспів за останні 2—3 роки пересічно збільшилася вдвоє, а в деяких («Червоний партизан» Синельниківського району) — втроє. Відповідно збільшилися норми завдання (продажу) нашої товарної продукції державі. Артіль «Червоний Чонгар» цього року здала (продала) державі з га пшениці 10,6 ц замість 5 ц 1931 року, жита — 6 ц замість 1,1 ц, ячменю — 3,8 ц проти 1,7 ц минулого року.

Збільшення врожайності забезпечило нам цього року не тільки збільшення частини товарної продукції, зданої (проданої) державі, а й набагато збільшило фонд розподілу прибутків серед колгоспників. Колгоспники артілі «Червоні віхи» одержали по 4,2 кг хліба на трудодень, артілі ім. 1 серпня — 3 кг, ім. Сталіна — 2,7 кг тощо. Набагато збільшилася наша прибутковість, а звідси й грошова частина прибутків, що їх розподіляється серед колгоспників. Рішуче очищаючи колгоспи від куркульських елементів, петлюрівців, ледарів, що пролізли до них, на ділі зацікавлюючи колгоспника в наслідках колгоспного виробництва, поєднуючи його особистий інтерес із загальними інтересами колгоспу та пролетарської держави, здійснювали ми організаційно-господарське зміцнення кожного колгоспу як центральне завдання на селі.

Ми боролися за правильну організацію праці, насамперед у бригаді, в полі, за правильний, чіткий провід колгоспними роботами, за трудову дисципліну, широке впровадження агротехнічних заходів, за поліпшення якості господарювання.

Артіль ім. 1 серпня по весні 1932 року 94% засіву ярих провела по зябу (1931 року — 63%). Весняну сівбу закінчила 1932 року на 10 днів раніше, ніж торік.

Артіль «Червоні віхи» сіяла тільки очищеним та протруєним зерном, додержуючись шестипільної сівозміни, зорганізувала боротьбу з бур'янами, вчасно й найкраще провела прополювання.

Артіль ім. Сталіна вивезла на поле понад 8000 тонн угноєння, зорганізувала боротьбу проти шкідників, захистила від них свої засіви.

Використавши призбираний досвід колгоспного будівництва, виконуючи директиви III Всеукраїнської конференції, ми віддавали цього року особливу увагу організації збиральної кампанії, скиртуванню, обмолотові. Скоротивши строки збирання, рішуче борючись з втратами, стимулюючи ударну роботу колгоспника правильною видачею авансів тільки за трудоднями, ми зберегли багато хліба від загибелі й розкрадання.

Ми виховували в колгоспника свідомість потреби першочергового виконання наших зобов'язань перед пролетарською дер-

жавою. На цій основі ми передстроково виконали хлібозаготівний план, успішно закінчили осінню сівбу, утворили умови для ударного готування й проведення весняної засівної кампанії, для дальшого нашого зростання.

Товариші! III Всеукраїнська партійна конференція поставила завдання — протягом найближчих 2—3 років щонайменше в 1,5 раза збільшити врожайність наших ланів проти кращих врожаїв на Україні останніх років.

«...Настав час, коли від зростання господарства вширину, через збільшення засівної площі, потрібно повернути до боротьби за краще оброблення землі, до боротьби за збільшення врожайності як головного, центрального завдання в сільськім господарстві на даній стадії розвитку» (постанова ЦК ВКП(б) та РНК СРСР від 30 вересня 1932 року) [23].

Ми напередодні першої весняної засівної кампанії другої п'ятирічки. Україна повинна засіяти цієї весни 17 500 тис. га. Ударне готування, вчасна й доброякісна сівба — перший наш обов'язок. До виконання цієї директиви партії й уряду, до розв'язання завдань, поставлених III Всеукраїнською партійною конференцією, закликаємо ми всіх колгоспників — робітників соціалістичних ланів.

Навіть передові колгоспи, забезпечивши певні успіхи, ще далеко не дійшли тієї врожайності, що її вже тепер цілком забезпечують переваги великого колективного господарства, підведена під нього пролетарською державою потужна машинна база. Ми далеко не цілком і незадовільно використовуємо агротехнічні заходи, щоб краще підготувати грунт, краще засіяти, вчасно і без втрат зібрати й зберегти врожай, зорганізувати точний облік його. Ще не викорінено цілком куркульських, рвацьких, зрівняльницьких настроїв.

Перед лицем робітників, колгоспників УСРР ми, представники передових колгоспів, ставимо перед собою й перед усіма колгоспами України такі завдання:

1. За проводом партії ще більше розгорнути боротьбу за утворення колгоспного радянського активу, за згуртування навколо нього колгоспних мас, за їх соціалістичне виховання, розгорнути боротьбу за радянський, справді соціалістичний колгосп.

2. Всебічно зміцнювати постійну виробничу колгоспну бригаду — цю найважливішу дільницю організації праці в колгоспі, основну ланку наших виробничих перемог. Бригада повинна на ділі стати не тільки організатором доброякісного готування засівів та збирання врожаю, а й школою соціалістичного виховання колгоспника, розгортання соцзмагання та ударництва, бережного ставлення до громадської колгоспної власності. Ми доведемо кожній бригаді тверді завдання щодо виробництва продукції. Закріпимо за бригадою постійний склад людей, постійні земельні ділянки не тільки на рік, але на весь час сівозміни, розгорнемо боротьбу за ліквідацію знеосібки щодо реманенту, коня, землі.

3. Розгорнемо рішучу боротьбу за високу якість колгоспної праці, за піднесення трудової дисципліни й відповідальності кожного колгоспника за доручену йому роботу, проти ледарів, зривачів колгоспного будівництва; стимулювати ударну роботу колгоспників, рішуче й до кінця викорчовувати зрівнялівку, переводячи на відрядність усі роботи в колгоспах, налагодивши облік, перебудувавши нормування, використавши його як потужний важіль підвищення продуктивності праці.

4. Виконуючи вказівки партії про боротьбу за здорового колгоспного коня, ми рішуче докорінно знищимо знеосібку в нагляді й використанні коня, виділимо на цю роботу й закріпимо кращих, перевірених людей, ударників колгоспного руху.

5. Виконати вказівки т. Сталіна й опанувати техніку, якою озброює сільське господарство пролетарська держава, виділити кращих, перевірених людей до машин, забезпечити справді бережне ставлення до трактора, зліквідувати знеосібку, забезпечити цілковите й раціональне використання всіх с.-г. машин, насамперед трактора.

6. Розгорнути справді більшовицьку боротьбу за розв'язання центрального завдання даного моменту — збільшення врожайності, збільшення виробництва потрібних країні с.-г. продуктів, і насамперед хліба. Готуючись до весняної засівної кампанії 1933 року, ми зобов'язуємось якнайкраще підготувати й обробити грунт, очистити колгоспні лани від бур'янів, забезпечити сівозміну, за найкоротший строк провести весняну сівбу, точно виконуючи вимоги агромінімуму. Ми зобов'язуємося вчасно й цілком обробити засіви просапних та технічних культур (буряки, льон, бавовник та інші), вчасно підняти й ретельно обробити пари.

7. Вчасно підготуватися до збиральної кампанії, забезпечити за мінімальні строки, без втрат організоване збирання хліба, технічних культур. На строки цілком виконати свої зобов'язання щодо здачі (продажу) пролетарській державі хліба та інших с.-г. продуктів.

Товариші! Перед нами ще величезні труднощі, але це труднощі нашого зростання, труднощі нашого просування наперед. «Щоб подолати труднощі, треба насамперед відбити атаку капіталістичних елементів, придушити їхній опір і розчистити таким чином шлях до швидкого просування наперед» (Сталін).

Класовий ворог у боротьбі проти нас вишукує нові маневри, він іноді вдає з себе навіть прихильника, друга колгоспів. Він пролазить до колгоспу, до правління колгоспу. Повсюди, де куркуль має найменшу спромогу, він активно провадить підривну роботу проти колгоспу, проти соціалістичного будівництва. Ми повинні бути ще сторожкішими на всіх дільницях нашої роботи, нещадно викривати і розбивати всі маневри і вилазки явних і прихованих класових ворогів — куркулів, петлюрівців, махновців та інших контрреволюційних елементів.

Товариші! У першу п'ятирічку Радянський Союз, забезпечивши бурхливий розвиток соціалістичної індустрії, з країни дрібного і дрібнішого хліборобства перетворився на країну великого соціалістичного хліборобства. В другу п'ятирічку, в яку ми вступили, нам треба за проводом робітничого класу та його партії завершити технічну реконструкцію всього народного господарства, остаточно зліквідувати капіталістичні елементи і класи взагалі, цілком знищити причини, що народжують класові відміни та експлуатацію, подолати пережитки капіталізму в економіці і свідомості людей, перетворити трудящу людність країни на свідомих і активних будівників безкласового соціалістичного суспільства.

Щоб виконати ці завдання, які мають світове значення, згуртуємо ще міцніше наші лави навколо ленінської партії та її ЦК і за випробуваним проводом підемо вперед, до нових перемог.

Хай живе друга більшовицька п'ятирічка!

Хай живе перемога колгоспного руху та ударники соціалістичних ланів!

Хай живе ленінська партія більшовиків!

Нарада передових колгоспів України

«Комуніст», № 9, 9 січня 1933 р.

№ 73

Заява селянина І. І. Кононенка з проханням прийняти його в члени колгоспу «Червоний партизан» с. Мамаївка Прилуцького району Чернігівської області.

20 січня 1933 р.

До управи мамаївського колгоспу «Червоний партизан» гр-на с. Мамаївки Кононенка Івана Івановича

Заява

Прохаю управу вищезгаданої артілі, аби така прийняла мене із сімейством до артілі, позаяк я надалі індівідуально господарювати не в змозі, а тому прохаю ще раз управу, аби така підняла хлопотання перед сільрадою, що коли мене приймуть до артілі, то щоб взяте сільрадою у мене майно як-то: кінь і все інше було занесено як усуспільнене майно на мій рахунок. Я був завжди перед державою платильником і не нахожу і зараз такої вини, щоб до мого бідняцького і не цілком працездатного сімейства це було застосовано. Надалі даю обіцянку артілі, що буду виконувати ті обов'язки, покладені на мене управою, акуратно і без всяких отказів.

Кононенко Іван

20 січня 1933 року.

Філіал Чернігівського облдержархіву в м. Прилуках, ф. р.—501, спр. 163, арк. 9. Оригінал.

№ 74

Лист організаційно-масового відділу Одеської міської Ради про завдання по виконанню постанов січневого об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б) 1933 р.

28 січня 1933 р.

До всіх сільрад, депутатських груп підприємств, радгоспів, МТС і колгоспів

Січневий пленум ЦК і ЦКК ВКП(б) підсумував ті надзвичайно великі, всесвітньо-історичні досягнення, що їх партія і Радвлада здобули в першій п'ятирічці за 4 роки завдяки героїчній боротьбі та ентузіазму робітничого класу і колгоспного селянства, і накреслив розгорнуту програму дій 1933 року — першого року другої п'ятирічки — в галузі народногосподарського плану і посилення пролетарського проводу соціалістичною перебудовою села.

Своїми рішеннями пленум ЦК і ЦКК поставив перед цілою країною велетенські завдання, ось чому оргмасовий відділ МР пропонує всім сільрадам і депгрупам провести широку популяризацію настанов пленуму з тим, щоб кожний робітник і кожний колгоспник глибоко вивчив і засвоїв ці постанови. Для цього вам належить скликати по всіх сільрадах загальні збори виборців, пленуми депгруп по підприємствах, радгоспах, МТС і колгоспах за участю широких мас активу, на яких обговорити постанови пленуму, мобілізуючи широкі маси працюючих навколо впертої боротьби за цілковите здійснення завдань першого року другої п'ятирічки.

Опрацьовуючи постанову пленуму ЦК і ЦКК, сільради і депгрупи виключну увагу мають звернути на здійснення таких важливих завдань:

1. Застосування широких соціалістичних методів праці шляхом охоплення всіх працюючих новими зобов'язаннями на соцзмагання

2. Організацію на всіх виробництвах і колгоспах гуртків опанування технікою та освоєння нових виробництв робітниками, колгоспниками.

3. Піднесення трудової дисципліни, продуктивності праці, боротьби з прогульниками, ледарями тощо.

4. Боротьбу за зниження собівартості, покращення якості роботи, якості продукції.

5. Дальше поліпшення матеріально-побутового стану робітників і колгоспників, піднесення їхнього культурно-політичного рівня.

6. Очищення лав пролетаріату колгоспів, радгоспів та МТС від класово-ворожих та куркульських елементів.

Виключно важливу увагу сільради і депгрупи мають приділити справі популяризації постанов пленуму ЦК і ЦКК щодо

утворення в МТС та радгоспах політвідділів, роз'яснюючи широким масам колгоспників і робітників радгоспів, що політвідділи мають боротися за закріплення досягнень дальшого розгортання колгоспного і радгоспного будівництва, орг[анізаційно]-гос[подарського] зміцнення колгоспів і радгоспів і для перетворення їх на справжніх організаторів, господарських і політичних керівників сільського господарства.

Всю роботу по популяризації постанов об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК ви повинні щільно ув'язувати з готуванням і виконанням всіх завдань 4-ї більшовицької весняної сівби, здійснення яких насамперед залежить від того, як буде мобілізована для цього громадськість на повне і вчасне відремонтування тракторного парку та с.-г. реманенту, на цілковите виконання завдань по виготовленню тракторних запасних частин, на належне підготування колгоспного коня і зміцнення постійної виробничої колгоспної бригади.

Зав. оргвідділу Стехальчук

Секретар-інструктор Новицький

Одеський облдержархів, ф. р.—4609, оп. 1, спр. 2, арк. 20. Склографічний відбиток.

№ 75

Із відомостей про стан колгоспів Київської області на 1 січня 1933 р. *

Січень 1933 р.

1. За даними Наркомзему, на 1 січня 1932 року колгоспів по Київській області в нових межах було 4491, з них созів... ** комун... ** За станом на 1 січня 1933 року лічиться колгоспів — 4073, з них: созів — 11, артілей — 3961, комун — 101.

Таким чином, зменшення колгоспних одиниць сталося на 418. Особливо різке зменшення колгоспних одиниць припадає на такі райони:

Бабанський	— на 16	Черняхівський	— на 16
Монастирищенський	— » 13	Лугинський	— » 19
Богуславський	— » 10	Золотоніський	— » 13
Корсунський	— » 15	Переяславський	— » 13
Буцький	— » 25	Баранівський	— » 17
Тальнівський	— » 43	Бориспільський	— » 55
Баришівський	— » 24	Гельмязівський	— » 12
Розважівський	— » 16		

Даний процес зменшення колективних одиниць ні в якому разі не відноситься за рахунок розпаду колгоспів або ліквідації їх, а пояснюється масовою тенденцією, яка спостерігалась в лютому й в березні місяцях 1932 року по напрямку злиття колгоспів (укрупнення).

* Автора документа не встановлено.
** Цифри відсутні.

З попередніх даних видно, що основна форма колгоспного руху на Київщині — це артіль.

2. На 1 січня 1932 року, за даними Наркомзему, в колгоспах Київщини рахувалось 697 793 бідняцько-середняцьких господарства з 1 033 506 господарств по області, що складало 61,5% * колективізованих дворів.

На 1 січня 1933 року в колгоспах лічиться 690 888 з 1 028 053 господарств, що складає 67,2% колективізованих господарств, при загальному зменшенні бідняцько-середняцьких господарств на 5 000. В колгоспному секторі зменшилось дворів на 7 000 по області.

Зменшення на 7 000 дворів колгоспів пояснюється, з одного боку, виходами з колгоспів, які відбулися навесні 1932 року, й з другого, роботою по самоочистці колгоспів протягом 1932 року та, зокрема, безплановим виїздом колгоспників на підприємства.

Виходи, за даними колишньої облколгоспспілки, характеризуються так:

Васильківський район	—	1186	Обухівський район	до	200
Кам'янський »	—	560	Ржищівський »	—	337
Народицький »	—	50	Попільнянський »	—	320
Білоцерківський »	до	800	Баришівський »	—	200
Новоград-Волинський »	—	250	Черкаський »	—	250

Таким чином, по десяти районах області було подано заяв про вихід з колгоспів до 3 500.

Особливо позначається знищення колективних дворів по районах: Шполянському, Кам'янському, Бабанському, Фастівському, Рокитнянському, Білоцерківському, Ржищівському, Смілянському, Таращанському.

3. За даними Наркомзему, на 1 січня 1932 року в користуванні колгоспів було 2 436 900 га польової орної землі, що складало 65,1% до всієї орної польової землі області селянського користування. На 1 січня 1933 року за колгоспами лічиться 2 570 828 га, що складає 70,7%.

При зменшенні числа дворів в колгоспах на 0,5% орна земля в колгоспах збільшилась в той же самий час до 4% (на 135 000 га). Це збільшення, головним чином, йшло за рахунок освоєння куркульської землі й незасвоєних господарств одноосібників та освоєння землі окремих одноосібних господарств, які відмовлялися від посіву або не виконували агровимог. Збільшення засвоєння землі йшло, головним чином, по районах Полісся та Надніпров'я. Особливо збільшення освоєння землі пройшло по таких районах: Народицькому, Ярунському, Хмільчинському, Н.-Волинському, Коростишівському, Житомирському та ін.

Київський облдержархів, ф. р.—354, оп. 1, спр. 933, арк. 163. Копія.

---

* У документі помилка, насправді 67,5%.

№ 76

Звернення Олексіївського райкому КП(б)У і райвиконкому Харківської області в зв'язку із звірячим вбивством секретаря партосередку с. Старовірівка тов. Орлова

18 лютого 1933 р.

Ко всем колхозникам, колхозницам, трудящимся единоличникам, пролетариям ХЭМЗа — шефам Алексеевского района

Вчера, 16 февраля, рукой классового врага убит один из лучших борцов за колхозное строительство, стойкий большевик, секретарь партийной ячейки Первой Староверовки товарищ Орлов.

Пролетарии ХЭМЗа — шефы нашего района — выдвинули из своих рядов в помощь нам товарища Орлова как одного из лучших рабочих, преданнейшего делу социалистического строительства.

Товарищ Орлов за время своей работы в Первом Староверовском сельсовете показал образцы подлинной большевистской борьбы за выполнение плана хлебозаготовки, за успешную подготовку к весеннему севу.

Под руководством т. Орлова 1-я Староверовка, блестяще справившись с выполнением плана хлебозаготовки, начала активно заготовлять семена к весеннему севу.

В этой работе т. Орлов беспощадно разоблачал кулаков и их вредительскую работу, направленную на срыв весеннего сева.

Классовые враги — кулаки, подкулачники, те, кто разворовывал и расхищал колхозный хлеб, те, кто прятал и гноил разворованное зерно в ямах, те, кто всеми мерами пытались подорвать и разрушить колхоз изнутри — единственную опору трудового крестьянства,— занесли свою преступную руку на одного из лучших друзей и организаторов колхозов.

Товарищи колхозники, колхозницы и трудящиеся единоличники, все, кому дороги великие завоевания Советской власти, кому дороги наши социалистические колхозы!

В ответ на зверский выстрел из-за угла, в ответ на убийство тов. Орлова еще теснее сомкнем колхозные ряды вокруг Ленинской партии. Создадим десятки новых ударных бригад им. т. Орлова. Будем драться за каждый центнер раскраденного зерна, выкопаем его из ям, создадим семенные фонды весеннего сева им. товарища Орлова. Усилим классовую бдительность. Не допустим, чтобы кулаки, петлюровцы, бывшее белогвардейское и царское офицерье, всякая контрреволюционная гнусь уничтожали, разрушали бы наше колхозное добро.

Мы никогда не забудем и не простим зверского убийства тов. Орлова. В то же время нужно твердо помнить, что озверелый враг действует не только с обрезом в руках, а использует все способы сопротивления социалистическому переустройству села.

Он пролезает в колхозы и, прикрываясь званием честного труженика, губит наших лошадей, коров, портит наш колхозный инвентарь, крадет и гноит тяжелым трудом добытый колхозный хлеб.

Жесткими репрессиями ответим на сопротивление классового врага — кулака! Твердыми заданиями вырвем семена у лодырей, подкулачников, у всех расхитителей колхозного государственного добра.

Никакой пощады врагам!

Сотнями центнеров собранного зерна для весеннего сева ответим на убийство т. Орлова.

Алексеевский РПК

Алексеевский райисполком

Райпартком, райисполком, райком ЛКСМУ выражают свое соболезнование семье тов. Орлова и рабочим ХЭМЗа, понесшим тяжелую утрату.

Клянемся мобилизовать все большевистские, комсомольские силы района, всю колхозную массу на борьбу за полное и успешное выполнение весеннего сева, на борьбу с классовым врагом.

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 314, арк. 129. Друкарський відбиток.

№ 77

Лист першого обласного з'їзду колгоспників-ударників Харківщини до ЦК КП(б)У

25 лютого 1933 р.

Обласний з'їзд колгоспників-ударників Харківської області палко вітає Центральний Комітет Комуністичної партії (більшовиків) України.

Великих перемог дійшла наша Радянська країна за ленінським проводом Комуністичної партії. Завдяки неухильно запроваджуваній політиці індустріалізації країни й колективізації бідняцько-середняцьких мас, робітничий клас і трудяще селянство домоглися того, що соціалістичний лад остаточно і міцно угрунтувався, і немає більше повороту до старого.

Україна з колонії царського і світового імперіалізму перетворилася на передову, індустріальну, соціалістичну країну. Створено Дніпрогес, виросли нові велетні сільськогосподарського

машинобудівництва і тракторобудівництва, металургійні заводи й шахти.

Внаслідок цих величних перемог у розвитку важкої індустрії колгоспне село дістало від пролетарського міста високу техніку — трактори і складні с.-г. машини. Безповоротно пішло у минуле дрібне, одноосібне селянське господарство з його вічними злиднями й непевністю у завтрашньому дні.

У запеклій боротьбі з куркульством колгоспний лад переміг міцно й назавжди. У нас тепер є все для того, щоб перетворити нашу українську чорноземлю на джерело величезного піднесення врожайності, щоб зробити всі колгоспи справді більшовицькими колгоспами й на основі нашої впертої і чесної праці зробити всіх колгоспників, всіх колишніх бідняків і середняків заможними.

Тепер вся справа у високій якості нашого господарювання в колгоспах, у зразковому виконанні нами своїх зобов'язань перед пролетарською державою, у справжньому організаційно-господарському зміцненні колгоспів. Там, де по-справжньому працювали ліпші ударники-колгоспники, безмежно віддані справі партії і Радянської влади, там колгоспи перетворились на зразкові соціалістичні господарства, на нашу гордість і неприступну фортецю.

Там же, де внаслідок послаблення нашої класової пильності до колгоспів пролізли куркулі, петлюрівці, махновці, білогвардійці, зрадники, там господарство колгоспу розвалюється, там зобов'язання перед пролетарською державою не виконують, там страждають інтереси чесних, сумлінних колгоспників.

Багато ворогів Радянської влади пролізли й до колгоспів України й нашої Харківської області. Наслідки поганого нашого господарювання і недостатньої революційної пильності призвели до великого відставання низки областей України, в тому числі і нашої Харківської області.

Ми заявляємо Центральному Комітетові Комуністичної партії (більшовиків) України, що ми докладемо всіх зусиль, щоб вигнати з колгоспів нашої області куркулів, петлюрівців і всяку білогвардійську наволоч, щоб виправити наші помилки, встановити в колгоспах твердий лад, жорстоко вдарити по ледарях, прогульниках і дармоїдах. Ми зобов'язуємося по-бойовому й на строк провести весняну сівбу та забезпечити високу якість оброблення наших ланів.

Ми доможемось того, що перша весна другої п'ятирічки стане весною високих більшовицьких врожаїв.

Ми виконаємо точно на строки, встановлені партією і урядом, всі зобов'язання перед пролетарською державою.

Хай живе робітничий клас — керівник трудящого селянства в боротьбі за світле майбутнє, за соціалізм!

Хай живе наша Комуністична партія — єдина партія, що захищає інтереси трудящих всього світу!

Хай живе Центральний Комітет Комуністичної партії більшовиків України!

«Комуніст», № 55, 26 лютого 1933 р.

№ 78

Протокол загальних зборів членів сільгоспартілі ім. Енгельса с. Лупареве Миколаївського району Одеської області

27 лютого 1933 р.

На засіданні присутніми були 35 чоловік, в присутності уповноваженого міськради т. Шманька.

Головою зборів Чайковський Іван.

Секретар зборів Мургаф.

Порядок денний:

1. Відозва першого Всесоюзного з'їзду колгоспників-ударників [24].

2. Про затвердження протоколу правління від 27 лютого 1933 р.

3. Біжучі справи.

Слухали: Відозву першого Всесоюзного з'їзду колгоспників-ударників (допов[ідач] т. Шманько зачитав відозву з'їзду).

Ухвалили: Заслухавши зачитану нам відозву Всесоюзного з'їзду колгоспників-ударників, з якою (відозвою) з'їзд звертається до нас, колгоспників, з з'ясуванням тої користі для нас від колгоспного господарства, коли ми будемо гарно господарювати, як добрі господарі, коли ми всі вкупі будемо стежити за тим, щоб ніхто не розтягав нашого господарства, щоби люди, почуваючи відповідальність, відносилися до призначених їм обов'язків сумлінно та щоби геть відганяти від себе з колгоспів вредителів — куркулів, які перешкоджають нам як слід підготуватись до весняної посівкампанії та підняти своє колгоспне господарство на належну височінь, через що ми, колгоспники, переживаємо такі величезні труднощі, прийняти цю відозву до відому та повсякчасного керування в своєму колгоспному житті.

Слухали: Про затвердження протоколу правління від 27 лютого 1933 р.

Ухвалили: Заслухавши зачитаний нам протокол засідання правління артілі від 27 лютого 1933 р. про призначення нових конюхів, затвердити.

Слухали: Заяви про прийняття в члени артілі та виключення.

Ухвалили: Заслухавши заяву Покотилова Якова про прийняття його в члени артілі, його условно прийняти до представ-

лення ним відповідних документів, і коли ним будуть представлені задовольняючі документи, рахувати його дійсним членом колгоспу По заяві Вітенко Дарки про прийняття її в члени колгоспу — відмовити. По заяві Штапенко Ганни Костевої про прийняття її в члени колгоспу — відмовити. По заяві Оксани та Віри Штапенко про прийняття їх в члени колгоспу — відмовити. По заяві Чайковського Федора про виключення його з колгоспу — відмовити до вияснення в примусбюро про платеж за нього. По заяві Чайковського Івана про виключення його з колгоспу — відмовити. По заяві Шепеля М. К. про виключення його з членів колгоспу — прохання задовольнити. По заявам членів ревізкому * Гречаного Олексія та Чайковського Івана про звільнення їх від обов'язків членів ревізкому — відмовити і попередити їх, що коли вони не будуть відноситись як слід до своїх обов'язків, то до них будуть вжиті відповідні заходи. По заяві Кириленка Гната про звільнення його від обов'язків головування в бюро праці — доручити правлінню підшукати відповідну кандидатуру, а Кириленка від обов'язків звільнити. По заяві Танцюри Івана про прийняття в члени колгоспу — прохання задовольнити.

3. Біжучі справи. Питань немає.

Голова Чайковський

Секретар Мургаф

Миколаївський облдержархів, ф. р.— 1353, оп. 1, спр. 5, арк. 33—34. Оригінал.

№ 79

Доповідна записка ВУРПС про впровадження виробничого досвіду шефських підприємств у колгоспах і МТС України

Лютий 1933 р.

«Быстрый рост индустрии, с одной стороны, и успешное проведение политики ликвидации кулачества как класса, с другой, дали возможность снабдить сельское хозяйство тракторами и новейшими сельскохозяйственными машинами, объединить мелкие единоличные крестьянские хозяйства в крупные коллективные хозяйства и организовать широкую сеть зерновых и животноводческих советских хозяйств» (Решение январского пленума ЦК ВКП(б).

Коллективизацией на Украине охвачено 3 100 000 дворов, что составляет 70% крестьянских хозяйств. Количество совхозов возросло втрое против 1-го года пятилетки с увеличением посевных площадей с 700 000 до 3 000 000 га. На Украине создано 574 МТС, являющихся важнейшим рычагом технического перевооружения

* Ревізійна комісія.

колхозов и переустройства сельского хозяйства на социалистический лад. Мощность тракторного парка Украины возросла с 1,4 тысячи до 300 тысяч лошадиных сил *.

Рост технической вооруженности и дальнейший решительный подъем сельского хозяйства выдвигают серьезные задачи в деле освоения методов ведения этого большого машинизированного хозяйства, подготовки и расстановки кадров, освоения механизмов, требующих социалистического отношения к труду, всемерного разворота социалистического соревнования и ударничества и укрепления общественной собственности в борьбе против остатков кулачества, против вредителей и воров колхозного имущества.

Успешное выполнение задач, поставленных партией в деле дальнейшего решительного подъема сельского хозяйства, должно сопровождаться перенесением богатейшего производственного опыта, накопленного передовыми социалистическими предприятиями, на село, практической помощью в деле организационно-хозяйственного укрепления колхозов.

Задача профсоюзов собрать лучший производственный опыт предприятий, достижения в постановке шефской работы, образцы лучшей организации труда, социалистических форм труда и подготовки кадров и через передовых ударников — носителей этого опыта, практически применить в работе МТС, колхозов, совхозов, обеспечив успешное проведение важнейших хозяйственно-политических задач на селе, в первую очередь весеннего сева.

ЦК КП(б)У в постановлении от 7 февраля указывает, что основным условием коренного улучшения *организации труда* в колхозах является *организация постоянной производственной бригады, закрепление за ними участков земли, инвентаря и живой тягловой силы.* Передовые предприятия Украины уже имеют некоторый опыт перенесения социалистической организации труда на сельское хозяйство.

Сталинский металлургический завод в подшефном колхозе имени XVI съезда партии во время уборочной кампании 1932 г. провел большую массовую работу, организовал постоянные бригады на каждом участке, организовал соцсоревнование между отдельными участками, в результате чего колхоз первый в районе закончил уборку, выполнил план хлебозаготовок до октябрьских торжеств.

Рабочие завода им. Ильича в колхозе им. Яковлева [села] Магдалиновка отремонтировали весь инвентарь к уборочной кампании 1932 года, организовали вместе с правлением колхоза бригады, которые были прикреплены к определенным участкам. Колхоз добился своевременного окончания уборочной кампании 1932 года. План хлебозаготовок выполнен в декабре. Сейчас

---

* Мова йде про потужність тракторного парку МТС України.

4 цеха завода Ильича (прокатный № 1, доменный, механический № 1, депо паровозов) помогли в организации труда, в подготовке к весеннему севу подшефным колхозам — им. Яковлева, 1 Мая, «Незаможник» и коммуне им. Карла Маркса — созданы бригады, которые прикреплены к соответствующим участкам, кони прикреплены к колхозникам. Шефы помогли колхозникам полностью подготовиться к весеннему севу.

Энергоцех завода ОР * помог колхозу организовать свою работу к весеннему севу. Передает свой производственный опыт. Благодаря помощи цеха подшефники досрочно выполнили все обязательства перед государством. К весеннему севу уже организованы бригады, которые прикреплены к определенным участкам, кони прикреплены к отдельным колхозникам. Колхоз полностью готов к весеннему севу.

Важнейшим условием успешного выполнения весеннего сева и повышения урожайности должна стать борьба за трудовую дисциплину в колхозах, МТС и совхозах, за социалистическое отношение к труду, за развитие социалистических форм труда. Ряд шефствующих организаций проводит работу по перенесению опыта социалистических форм труда, ударничества и соцсоревнования.

Сумской завод им. Фрунзе шефствует над селом Б[ольшая] Чернеччина и колхозом им. Фрунзе, помогает колхозу в организации и перенесении опыта соцсоревнования, ударничества, имеются ударные бригады, которые между собой соревнуются за лучшие показатели по уходу за конем, лучшей постановке всей работы в бригаде, за лучшую сохранность инвентаря. Лучшие ударники заводов своим примером, непосредственным участием в с.-х. кампаниях прививают социалистическое отношение к труду у колхозников.

Завком судоремонтного завода 61 за период уборочной кампании послал рабочих 800 чел., из которых 22 человека — постоянная бригада по ремонту. Рабочие во время своей работы переносили опыт производства, создавали бригады, прикрепляли к отдельным участкам на основе соцсоревнования и ударничества, ликвидируя обезличку в труде, организовали 9 ударных бригад. Выполнили целиком задание по уборке хлеба, скосили 400 га хлеба, сложили в копы 208 га.

Однако работа по внедрению социалистических форм труда в подшефных колхозах еще не носит систематического характера и шефствующими организациями проводится далеко недостаточно.

Отдельные заводы имеют хороший почин перенесения опыта по организации *товарищеских судов* в подшефные колхозы. Судостроительный завком завода Марти организовал по всем подшефным колхозам производственно-товарищеские суды. Однако

* Паровозобудівний завод ім. Жовтневої революції у м. Ворошиловграді.

этот опыт, заслуживающий должного внимания, не был подхвачен профорганизациями и перенесен на другие колхозы.

Рабочие ряда заводов в подшефных селах выявляют лжеударников, лодырей, изгоняя их из колхозов, передавая их суду.

Однако состояние труддисциплины в ряде подшефных колхозов и МТС остается неудовлетворительным, и шефствующие организации в этой области еще мало сделали, а некоторые совершенно бездействуют. Прокатный цех завода ОР шефствует над колхозом «Путь к культуре». В работе колхозу ничем не помогает. Упала трудовая дисциплина колхозников. Кулаки пролезли в колхоз и изнутри разлагают его. Процветает разгильдяйство и рвачество. В результате такого хозяйствования бурьян заглушил посев. Из посеянных 2816 погибло 761 га продовольственных культур. Хлебозаготовительный план выполнен на 86,5 %.

Профсоюзным организациям необходимо усилить работу по перенесению опыта социалистических форм труда на колхозы, МТС и совхозы.

Богатый опыт в деле перенесения *бригадного хозрасчета* в совхозы создан хозрасчетной бригадой тов. Бараховского («Серп и молот»), перенесшей свои образцы работы в условия животноводческого совхоза «Червоний велетень». Бригада тов. Бараховского практически помогла переходу на хозрасчет, помогла составить конкретное двустороннее обязательство между администрацией совхоза и 1-й хозрасчетной бригадой тов. Рябоконя применительно к местным условиям. После перехода на хозрасчет бригада стала систематически перевыполнять норму. По нормам администрации задание бригады — в день должны дать 750 литров молока. Бригада выдвинула встречное — 800 литров в день. В работе бригады было установлено четкое распределение обязанностей, установлен четкий распорядок дня работы, организован надлежащий учет работы бригады со стороны администрации. Хозрасчетная бригада тов. Рябоконя перевыполняет свой встречный и наряду с этим повышает качество работы (лучше кормят и присматривают за скотом, добились лучшей организации труда, чистоты в коровнике и т. д.). Первые дни бригада давала 750—760 литров, а позже 770—780 и 800 литров, наконец, бригада добилась и 900 литров. С переходом на хозрасчет уменьшена себестоимость одного литра с 24 коп. до 20 коп., за что бригада получила премию 50% от экономии, что дало увеличение зарплаты на 30%. Бригада уменьшила себестоимость месячного удоя на 1000 руб. Бригада является передовой в проведении всех хозяйственно-политических кампаний. Опыт бригады тов. Бараховского был подхвачен не только предприятиями с.-х. машиностроения, но и передовыми предприятиями Украины и Советского Союза. Сейчас опыт бригадного хозрасчета переносится в колхозы и МТС рядом заводов (судостроительный завод [Николаев] организовал в совхозах и МТС 25 хозрасчетных бригад, заводы Петровского и Ленина —

21 хозрасчетную бригаду, гос. канатный Одесский — 2 бригады и т. д.).

Однако необходимо констатировать, что должного напора в деле широкого перенесения опыта бригадного хозрасчета в совхозы и МТС со стороны профорганизаций нет, и внимание этому участку за последнее время ослабло.

В решениях ЦК КП(б)У от 7 февраля особое внимание уделяется установлению *«норм выработки и правильной расценки в трудоднях для отдельных категорий, особенно сезонного труда в колхозах».*

Работа по перенесению лучшего опыта в области нормирования находится еще на низком уровне. Со стороны шефствующих организаций имеются некоторые попытки приступить к этой работе, однако многие ограничиваются лишь перенесением этого в МТС и МТМ, не доводя его непосредственно в колхозы. Завод Хворостина послал в составе бригады хронометражиста в подшефную Б[ольше]александровскую МТС. Одесский канатный завод послал в Любашевскую МТС нормировщика. Завод им. Калинина, шефствующий над Александро-Ивановской МТС, послал на продолжительный срок нормировщика, добился конкретных результатов в смысле перевода в МТС работ на сдельщину. Харьковский облпрофсовет разослал по области 22 работника по организации труда и нормированию в колхозах.

Состояние нормирования в ряде МТС и колхозов требует решительного поворота со стороны шефствующих организаций в деле помощи им в этой работе. В Любашевской МТС царствует обезличка и уравниловка. Расценки и нормы устанавливаются на глазок. В результате такого нормирования старый квалифицированный рабочий получает меньше малоквалифицированного. В Большеалександровской МТС имеются такие ненормальные явления: по токарной работе 6-го разряда обточка колец расценка за 8 часов 6 рублей: по шлифовке вальцев работа тоже 6-го разряда, а расценка уже 7,80 руб. в день. За другие работы этого же разряда расценка 9 руб. 64 коп. Когда же представители шефствующего завода заявили о необходимости устранения такого ненормального явления, о необходимости пересмотра этих норм и предложили свою помощь в этой работе, то им ответили, что нормы присланы облтрактором и пересмотру не подлежат. Одной из центральных задач обеспечения весеннего сева шефствующие организации должны поставить конкретную помощь колхозам, МТС в деле налаживания технического нормирования, в установлении правильных обоснованных норм выработки и расценок в трудоднях в колхозах, особенно на ведущих сезонных работах.

Важнейшим условием организационно-хозяйственного укрепления колхозов является вопрос о подготовке кадров. Особое значение приобретает подготовка массовых сельхозкадров к весенне-посевной кампании. До реорганизации Укртрактороцентра

был составлен план подготовки массовых сельхозкадров к весенне-посевной кампании в количестве 80 367 чел.

В связи с реорганизацией системы Укртрактороцентра этот план был пересмотрен Наркомземом Украины и уменьшен.

Предусмотрено подготовить трактористов 36 882 вместо 55 000 по первоначальному плану. Тракторных бригадиров 4 184 вместо 5 689. Шоферов автомашин 4 700 вместо 12 000 и др. Обучается (по данным Укрзернотрактороцентра и ВУКа) на 20 января на курсах 108% трактористов, 91,4% тракторных бригадиров и 85,2% шоферов. Перевыполнение плана по трактористам объясняется тем, что набор курсантов был произведен по первоначально составленному плану Укртрактороцентром. Недовыполнение плана подготовки идет по бригадирам и шоферам. По системе Укрльнотрактороцентра план подготовки выполнен на 83,9%, по Укрсвеклотрактороцентру — на 60,2%, причем особо неблагополучное положение имеется по линии подготовки шоферов. Подготовка кадров полеводов-колхозников проводится по системе Наркомзема, а не Тракторозерноцентром.

Цифры, данные Укрзернотрактороцентром о подготовке массовых квалификаций, вызывают сомнения, так как данные по областям дают еще более неблагополучную картину: Донецкая область — 72,5%, Киевская — 75,9, Черниговская — по бригадирам на 17,6%, шоферам — 29,2, трактористам — 71,5% и т. д. Существующая сеть курсов находится в тяжелых условиях.

В работе курсов не созданы должные материально-технические условия. Сроки начала занятий в декабре сорваны, что ставит под угрозу подготовку этих кадров в сроки. Подбору курсантов не было уделено должного внимания, в результате чего состав курсантов не соответствует необходимым требованиям (не выдержан процент партийцев, имеются факты, когда на курсах обнаружены были кулаки).

Шефствующие организации практического участия в деле помощи подготовке кадров для подшефных колхозов и МТС в ряде мест не оказывают: завод ОР, несмотря на неоднократные указания горпрофсовета, ничего в этом направлении не сделал, на заводе Ильича ни цеховые, ни заводские организации вопросом подготовки кадров для своих подшефных колхозов не занимались. Хороший опыт подготовки кадров провел [луганский], который взял из подшефного колхоза для квалификации и переквалификации слесарей, кузнецов и т. д. и подготовил их. Вместе с переквалификантами отправил на село в помощь высококвалифицированного мастера. Завод им. Петровского (Херсон) организовал на заводе специальные курсы трактористов на 50 человек для подшефного села, которые укомплектованы из лучших ударников завода. Одесский завод им. Ленина в подшефном зерносовхозе «Червоний Перекоп» организовывает для работников совхоза технические курсы переквалификации. Лучшие ударники завода переброшены на

командные должности в совхоз. Один из лучших ударников буксирной бригады работает в совхозе механиком, другой — бригадиром центральной мастерской и т. д.

В решениях пленума ЦК КП(б)У указано, что пост бригадира в колхозе является *основной командной высотой в производстве.*

Отсюда вопросы подбора бригадиров, подготовка, техучеба их приобретают исключительно важное значение. Опыт в этой работе имеют предприятия, и шефствующие организации могут оказать колхозам в этой работе большую помощь, однако до сего времени серьезной работы в этом направлении не проводилось.

Подготовка и подбор кадров *счетных работников* для колхоза является также одной из важнейших задач. Вместе с тем подготовка 10 000 счетоводов Наркомземом УССР, которые должны окончить обучение 15 марта, организована плохо. Наркомзем не знает социального состава учащихся, занятия проходят по старым программам, Наркомзем не использовывает богатый опыт Союзоргучета в деле подготовки кадров счетоводов.

На местах в деле помощи подготовке кадров счетоводов и организации счетной работы в колхозах некоторыми шефствующими организациями проводится конкретная работа: заводом Петровского (Херсон) организована консультация для счетоводов колхозов. Металлургическим заводом [...] послано 18 счетоводов в село Богоявленск из главной конторы завода для налаживания счетного дела в колхозах, а также для организации курсов счетоводов. Заводами машиностроения Винницкой области послано 18 человек для налаживания учета в колхозах. Завод «Прогресс» уже имеет достижения в области учета работы в колхозе. Профорганизации должны организовать систематическую помощь колхозам в деле налаживания учета и подготовки кадров счетоводов.

Организация производственного и финансового планирования в колхозах, доведение этих планов до бригад являются одним из основных условий организационно-хозяйственного укрепления колхозов. Для помощи в составлении и доведении до каждой бригады производственных заданий из Харькова было послано 123 специалиста — работников центральных организаций. Посланы работники и по другим областям. По данным 280 районов, по Украине на 1 февраля было составлено всего только 1 471 план для колхозов, что составляет 9,1%.

Директива о доведении посевных заданий до колхозов и бригад еще не реализована полностью: по данным 322 районов, доведены посевные задания до 16 369 колхозов, что составляет 75,5% (более неблагополучное положение по АМССР и Харьковской области). Некоторые промышленные предприятия переносят опыт составления и доведения планов до бригад, помогая колхозам справиться с этой работой. Завод «Прогресс» (Бердичев) помог подшефному колхозу в проработке плана весенне-по-

севной кампании на активе села и среди колхозников. Командировал бригаду из экономистов-плановиков, бухгалтеров, которые помогли разработать контрольные цифры весенне-посевной кампании 1933 года с доведением до бригад; разбита площадь посева и закреплены за отдельными бригадами инвентарь и тягловая сила.

Важнейшему звену массово-производственной работы — производственным совещаниям, укреплению этих совещаний в бригадах шефствующими организациями не уделяется должного внимания.

Производственные совещания в бригадах колхозов должны на опыте заводских производственных совещаний организовать свою работу и этим должны помочь колхозам шефствующие организации.

Руководство профорганизаций в деле перенесения опыта производственной работы в МТС, колхозы еще далеко не достаточно. В связи с весенней посевной кампанией Одесский профсовет развернул работу по техническому шефству промпредприятий над МТС. Киевский профсовет также проводил эту работу (созыв слетов, посылка людей и т. д.).

По директиве ВУСПС по Украине созывались райслеты и конференции трактористов-колхозников. В помощь переподготовке к севу, для ремонта тракторов послано 1 457 токарей, слесарей и некоторое количество автогенщиков. ВУКи союзов вопрос о перенесении производственного опыта в колхозы еще не поставили в центре своего внимания, а занимаются этим вопросом от случая к случаю (металлургия, с.-х. машиностроение, машиностроение, электрика). Профорганизациям необходимо организовать систематическое руководство и помощь в деле перенесения производственного опыта в колхозы.

ЦДАЖР УРСР, ф. 2605, оп. 4, спр. 48, арк. 42—52. Копія.

№ 80

Договір другої Одеської МТС з колгоспом ім. Будьонного Григорівської сільради Одеської області[25]

10 березня 1933 р.

Ми, машинно-тракторна станція 2-га Одеська в особі директора тов. Шавленка, і колгосп, голова колгоспу т. Карпенко І. в особі голови його, склали цей договір 10 березня 1933 р.

1. Машинно-тракторна станція зобов'язується своїми тракторами, сільськогосподарськими машинами і знаряддями провадити в колгоспі роботи коло обробітку грунту, засіву, межирядного обробітку, збирання й молотьби розмірами, що їх встановлено на основі спеціальної угоди МТС з колгоспом і виробничого плану колгоспу.

2. Машинно-тракторна станція зобов'язується постачати своїм коштом пальне й мастило для тракторів, робити своїм коштом потрібний ремонт тракторів, а також оплачувати весь агрономічний і технічний персонал станції.

3. Машинно-тракторна станція зобов'язується подавати постійну допомогу колгоспові у справі його організаційно-господарського зміцнення через агрономічне обслуговування колгоспу, складання його виробничо-фінансових планів, встановлення правильної сівозміни, допомогу колгоспові в справі організації праці й розподілу прибутків, готування колгоспних кадрів і налагодження обліку.

4. Всі, без винятку, польові роботи, в тому числі й роботи на тракторах, виконують самі колгоспники порядком, що його встановлює машинно-тракторна станція у згоді з колгоспом. Колгосп зобов'язується приставляти пальне й машини із залізничних станцій до місця роботи й підвозити воду до місця роботи тракторів.

5. Щоб підвищити врожайність і прибутковість господарства, колгосп зобов'язується застосовувати агрономічні правила, встановлені РВК, і на вимогу МТС всі інші потрібні агрикультурні поліпшення і запровадити на своїх полях затверджену РВК сівозміну.

6. Колгосп зобов'язується вжити заходів, щоб якнайбільше назбирати гною як від усуспільненої худоби, так і частково від худоби, що є в колгоспників, правильно й дбайливо зберігати гній й вивозити його на поля згідно з планом, опрацьованим МТС.

7. Ставити скирти і молотити хліб у певних місцях, де зазначить станція. Підвозити продукцію, що належить МТС за її роботи, до залізничних станцій, пристаней, елеваторів і заводів перевізними засобами колгоспу, його коштом.

8. Щоб найпродуктивніше використати складні сільськогосподарські машини, що належать колгоспові, МТС купує в колгоспі, за особливою угодою, всі складні молотарки і локомобілі.

9. Замість попередньої системи оплати колгоспами робіт МТС за твердими розцінками встановити оплату робіт МТС за певними процентами від урожаю колгоспу. Замість системи оплати колгоспами робіт МТС грошима встановити оплату натурою (зерном, буряками, бавовною, льоном тощо).

10. За проведення машинно-тракторною станцією на полях колгоспу всіх основних сільськогосподарських робіт МТС одержує від колгоспу на оплату своїх витрат натурою 20% врожаю зерна, кукурудзи, соняшника, бавовни й льону, 17% буряків і 16% картоплі.

До повного переліку всіх основних сільськогосподарських робіт входять:

по зернових — оранка, сівба, косовиця, молотьба або збирання комбайнами;

по кукурудзі — оранка, сівба, культивація і збирання;
по соняшнику — оранка, сівба, культивація і збирання;
по бавовнику — дві оранки, сівба, культивація і збирання;
по буряках — глибока оранка, сівба, культивація і копання;
по картоплі — глибока оранка, сівба і копання;
по льону — дві оранки, сівба і брання.

11. Якщо МТС у колгоспі проводить не всі основні сільськогосподарські роботи, перелічені в п. 10, а тільки окремі роботи, колгосп оплачує МТС кожну зроблену роботу в процентах від урожаю такими розмірами:

а) по зернових колоскових культурах: за весняну оранку і оранку парів — 10%, за зяблеву оранку — 9%, сівбу — 3%, косовицю — 4%, молотьбу — 8% від урожаю;

б) по кукурудзі: за оранку — 10%, сівбу — 3%, кожну культивацію — по 1,5%, збирання пікером — 9% від урожаю;

в) по соняшнику: за оранку — 10%, сівбу — 3%, кожну культивацію — 1,5%, молотьбу — 8% від урожаю;

г) по бавовнику: за оранку першу — 10%, за другу оранку — 7%, сівбу — 1%, кожну культивацію — по 1%, збирання турман-вакуумами — 8% від урожаю;

д) по буряках: за глибоку оранку — 10%. сівбу — 2%, кожну культивацію — по 1%, копання — 5% від урожаю;

е) по картоплі: за оранку — 9%, сівбу — 3%, збирання — 6% від урожаю;

ж) по льону: за оранку першу — 8%, другу оранку — 5%, сівбу — 2%, брання — 10% від урожаю.

12. На момент початку молотьби МТС і колгосп підраховують всі роботи, що зроблені МТС, визначають процент гуртової продукції колгоспу, що належить машинно-тракторній станції за її роботи по всіх зернових, кукурудзі й соняшнику разом і окремо для кожної з перелічених вище технічних культур і картоплі.

Розрахунки за роботи, що їх провела МТС до початку молотьби, провадити з перших партій намолоченого зерна, але не пізніше одного місяця після початку обмолоту, а за молотьбу провадити розрахунок в міру обмолоту. Гуртовий збір зерна по кожному колгоспу, що його обслуговує МТС на основі встановленої від міжрайонної державної комісії врожайності для даного району, визначає спеціальна комісія в такому складі: голова або заст. голови РВК, райуповноважений комітету заготовок РПО, директор відповідної МТС і голова відповідного колгоспу. Належне МТС за роботу зерно і соняшник колгоспи здають всіма зерновими культурами і соняшником пропорційно до засівних площ кожної культури.

За буряки, бавовну й картоплю розрахунки провадити з перших партій зібраної продукції.

Розрахунки за льон провадити льоновим стеблом або волокном пропорційно до встановленого для колгоспу плану

здавання для заводського і позазаводського обробітку з перших партій льонового стебла й волокна.

Урожайність буряків, бавовника, льону й картоплі визначає окрема комісія в складі голови або заступника голови РВК, директора відповідної МТС, голови відповідного колгоспу і представника відповідної заготівної організації.

Розрахунки за інші культури провадити не натурою, а грішми у строки і на умовах за окремою угодою МТС з колгоспом. Роботи МТС щодо оранки парів, озимої сівби і зяблевої оранки провадити порядком безпроцентного кредиту колгоспу з оплатою натурою з урожаю наступного року.

13. МТС і колгоспи зобов'язуються бережно й дбайливо поводитися з тракторами, кіньми, сільськогосподарським реманентом, насінням і іншим майном МТС і колгоспу, застосовуючи до робітників МТС і членів колгоспу, винних у недбалому зберіганні і поводженні з державним і колгоспним майном, найсуворіші кари аж до виключення з колгоспу, усунення з роботи в МТС, стягання заподіяних збитків, а до осіб, винних у злісному ставленні до майна колгоспу і МТС,— притягнення до карної відповідальності за законом про охорону громадської власності.

14. МТС не рідше як один раз на три місяці складають звіт про свою роботу перед правлінням і загальними зборами колгоспників. Щоб встановити найщільніший зв'язок між станцією і колгоспом, при МТС організується виробнича рада з представників від кожного колгоспу. Виробнича рада збирається в міру потреби, але не рідше як один раз на місяць.

15. За порушення договору в цілому і в окремих його частинах винна сторона відповідає перед другою так: МТС повертає колгоспові збитки, які він має від порушення договору від МТС (погана робота, невиконання тих чи інших зобов'язань за договором і т. ін.), грошима в півтораразовому розмірі збитків, які мав колгосп, за встановленими державними цінами, і крім того, директор МТС притягається до судової або адміністративної відповідальності; колгосп повертає МТС збитки, які вона мала від порушення договору колгоспом (погана робота, невиходи на роботу, що спричиняли перестої машини і невиконання виробничого плану, ламання машин тощо), грошима в півтораразовому розмірі збитків, що їх мала МТС, за встановленими державними цінами, а за нездання колгоспом машинно-тракторній станції належної їй за роботу продукції з колгоспу стягається належна МТС продукція безсуперечним порядком і, крім того, грошовий штраф розміром половини вартості нezданої продукції за державними цінами.

Директор МТС Шавленко

Правління колгоспу Карпенко

Одеський облдержархів, ф. р.—4609, оп. 1, спр. 2, арк. 85. Оригінал.

№ 81

Доповідна записка Оргінструкторського відділу ЦК КП(б)У про роботу політвідділів МТС

20 березня 1933 р.

Орготделом обследована работа 16 политотделов МТС. Проверка проводилась под углом зрения подытоживания первого опыта работы политотделов, выявления вопросов, которые требуют разрешения с тем, чтобы обеспечить дальнейшее укрепление политотделов как центров массово-политической работы на селе.

Большинство мобилизованных на работу в политотделы не имели опыта непосредственной работы на селе. Однако этот кадр работников быстро улавливает обстановку села, охватывает основные вопросы, в частности связанные с подготовкой и проведением весеннего сева.

Первые шаги политотделов показали их исключительную жизненность. Уже при первом ознакомлении с МТС ряд политотделов столкнулся с бесхозяйственностью, безответственностью в руководстве МТС. Нач. политотделами был поставлен вопрос перед РПК и областными организациями об укреплении руководства в 2 МТС Н.-Бугского района, в Киселевской МТС Херсонского района, поднят вопрос о замене директоров Треповской МТС, 2-й Пятихатской и т. д.

В ряде МТС нач. политотделов начали подменять директоров (Привольнянский политотдел и др.), но последнее время, в частности, в связи с укреплением руководства МТС, это устранено.

Первое ознакомление политотделов с МТС проходило на фоне борьбы за ремонт тракторного парка и за завоз горючего. Политотделы во многих МТС сыграли решающую роль в продвижении ремонта тракторов и при проверке качества выпущенных из ремонта тракторов. В ряде мест политотделы при проверке качества ремонта вскрыли ряд фактов вредительства и организовали повторный ремонт.

Первое знакомство с колхозными кадрами и партячейками проходило у большинства работников политотделов в период разворачивания борьбы за мобилизацию семян, завоз семян, за подготовку коней к севу. Эта работа совпала с делом очищения колхозов и сельских парторганизаций от кулаков и чуждых элементов. В Близнюковской МТС исключено на территории обслуживания МТС 36 кулаков, непосредственно из аппарата Поливановской МТС исключено 11 кулаков-петлюровцев; в районе обслуживания данной МТС из колхоза «Гигант» исключено 10 кулаков, белогвардейцев, из колхоза «Червоний промінь» — 11. и т. д.

Если в проталкивании отдельных хозяйственных вопросов огромную роль сыграли наши политотделы, то в очистке большую

роль играют зам. по ГПУ, которые зачастую устанавливают свою сеть по новым следам.

Если политотделы в первый месяц — полтора участвовали в работе по окончанию хлебозаготовок, а затем занялись вопросами ремонта тракторов, завоза горючего, мобилизации семян, то в последнее время ими охвачены вопросы доведения производственных планов, организации производственных бригад и подготовка выхода в поле.

В связи с этим политотделы столкнулись с вопросом состояния производственных участков МТС. В подавляющем большинстве МТС производственные участки не укреплены. Политотделы развертывали огромную работу по укреплению производственных участков, в первую очередь, путем подбора крепкого состава зав. участков. В Белозерской МТС заменено 4 зав. участками из 6, в Киселевской МТС 2 из 5 заменены и 2 участка заново укомплектованы. В Кремидовской МТС на производственном участке никого не было, туда командировано 3 работника. По Н.-Бугской МТС заменено 4, по Софиевской всего 5 зав. участками. По Близнюковской МТС из 6 участков заведующих нет 3, кроме того, нужно срочно заменить 2. В Треповской МТС из 7 зав. участками необходимо заменить 4. В Цыбулевской МТС из 6 нужно заменить 3 и т. д.

Попутно с этим политотделы начали заниматься вопросом политической и оргпартработы. Политотделы в борьбе с бесхозяйственностью, вредителями, кулаками связываются с колхозным активом, группируя его вокруг себя.

В последнее время усилилось внимание к вопросу работы партячеек и партработы в колхозах. В работе партячеек на селе сколько-нибудь заметного улучшения не достигнуто. В ряде мест при активнейшем участии политотделов укреплен секретарский состав партячеек, более правильно расставлены партсилы на селе. Благодаря всем мероприятиям партии в отношении села и известной очистке сельской парторганизации при некоторой помощи политотделов сельские коммунисты активизировались в борьбе за линию партии, в частности по вопросам подготовки сева.

Однако влияние партячеек на жизнь колхозов возросло еще незначительно, ибо в колхозном производстве коммунистов на селе незначительное количество. Партячейка на селе преимущественно остается межколхозной (Магдалиновская, Близнюковская, Знаменская, Н.-Бугская и др.). В ряде колхозов во многих бригадах, в особенности полевых, коммунистов нет. Работа по поднятию идейного уровня коммунистов и сплочению вокруг парторганизаций беспартийного актива политотделами еще не начата, они к этому делу только подходят.

Если уже сейчас политотделы совместно с РПК разворачивают большую работу по укреплению кадров МТС и колхозов,

в т. ч. партийных, то руководство сельпарторганизациями только начинает налаживаться.

В последнее время участилось посещение политотделами колхозов и партийных организаций. Работники большинства из обследованных политотделов, как правило, посетили уже все колхозы и ячейки района обслуживания МТС, причем ряд колхозов и ячеек по 2—3 и больше раз. Одновременно с этим ряд политотделов даже еще не установил связи с некоторой частью колхозов и ячеек, ими обслуживаемых. Политотдел Цыбулевской МТС из 27 колхозов посетил только 15, причем целое крыло, наиболее отдаленное (Федоровская), вовсе еще не охвачено политотделом. Политотдел Треповской МТС посетил из 57 пока только 42 колхоза. Начальник политотдела Акимовской МТС из 32 обслуживаемых колхозов был в 22 и т. д.

Ряд политотделов организует умелое оперативное руководство партячейками и колхозным активом. В Н.-Бугском районе политотдел ввел в систему семинары и совещания секретарей ячеек. Работники Явкинского политотдела, посещая ячейки, намечают вместе с ячейковым активом план их работы, организовывают периодическую проверку выполнения этих планов. Зам. нач. политотдела по партработе в Акимовской МТС вместе с бюро партячейки колхоза с. Данилевского наметил работу и план работы ячейки на ближайшее время. Политотдел Белоозерской МТС созвал 3 совещания секретарей и помог создать 5 школ для беспартийного колхозного актива. Политотдел 2-й Пятихатской МТС организовал работу политшкол, возложив руководство ими на работников политотделов и уполномоченных РКП. Руководство занятиями с комсомольским активом возложено на пом. по КСМ работе.

Наряду с этим в ряде мест политотделы еще не приступили и не организовали систематической помощи партячейкам в их работе (политотдел Краснолучской МТС, Поливановской, Близнюковской и др. МТС). Некоторые политотделы вместо оперативного руководства ячейками собирают бесчисленные совещания, сбиваются на писание приказов, обрастают аппаратами. Отсутствие партячеек при отдельных колхозах и их общая слабость требуют особенного внимания в деле создания актива, имея в виду, что колхозный актив растерян.

Политотдел 2-й Пятихатской МТС взял линию на сколачивание небольшого актива в бригаде вокруг бригадира. С активом предварительно обсуждаются вопросы мобилизации семян, их перевозки, план бригад, проверки готовности бригад к севу.

Ряд политотделов, во главе которых стоят армейские работники (Софиевская МТС и др.), стал на путь выделения внутри колхозной бригады чтеца, редактора бригадной газеты, рабкоров бригадной газеты, пропагандистов по агротехнике и др.

РПК, как правило, с самого начала комплектования политотделов всячески помогают политотделам, ознакамливают их

с положением района, держат их в курсе работы РПК и правильно реагируют на вопросы, которые ставятся политотделами. Одновременно с этим ряд РПК занял вначале по отношению к политотделам неправильную линию. Так, Н.-Златопольский, Врадиевский и др. РПК делали попытки командировать в качестве уполномоченных в отдельные села отдельных работников политотделов. К настоящему времени такого рода явления в основном устранены.

Другие РПК (Бригадировский) не критически относились к предложениям политотделов, соглашаются со всеми предложениями, но их не реализуют. С другой стороны, есть факты такого порядка, когда нач. политотдела (Владимировской МТС) считает принципиально недопустимым, когда РПК не согласен с тем или иным его предложением, считая это подрывом авторитета п/о.

Связь политотделов с РПК устанавливалась путем ввода в состав бюро РПК начальника политотдела.

По мере укрепления политотделов и усиления их влияния на орг.-хоз. работу МТС возрастает роль МТС. В ряде мест к МТС колхозы обращались не только по вопросам работы тракторов и по вопросам горючего. В настоящее время существует связь колхозов с МТС по вопросам планирования, организации труда, внедрения агротехники и др. Значительно улучшилась и оживилась работа техсоветов при МТС.

Поэтому сами политотделы МТС начинают выполнять возложенные на них задачи «обеспечить превращение МТС, которые теперь преимущественно являются хозяйственно-техническими центрами на селе, в центр как хозяйственно-технического, так и политического и организационного руководства и влияния на широкие массы колхозников» *.

Систематической связи областных и центральных организаций с политотделами еще нет. До сих пор многие вопросы, которые ставились перед областными организациями, особенно перед облЗУ и НКЗ, оставались без ответов. Политотделы начинают забрасывать вопросами о представлении сводок и др. материалов, особенно по линии облтрактора.

Несмотря на то что уже прошло более 2 мес. с момента укомплектования политотделов, до сих пор не упорядочен вопрос снабжения и обслуживания бытовых нужд работников политотделов и их семей. Ряд политотделов, в особенности Одесской области, в частности по Баштанскому и Н.-Бугскому районах, пайки получает в неполном размере, с большим опозданием или не получает вовсе.

Многие политработники приехали в МТС с семьями. Семьи на централизованном снабжении не находились до последних

* З резолюції січневого пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б) 1933 р. (див. документ № 2).

дней. На семью получался только хлеб. Только в последние дни было проведено решение о том, чтобы работники политотделов снабжались в таком же порядке, как семьи руководящих районных работников.

Как правило, в промышленных районах, старых МТС, в местах, где имеются крупные МТС, вопросы снабжения, а также жилищные для работников политотделов и их семей разрешаются быстро. В местах, где МТС новые или оторваны от центров и не имеют вспомогательных хозяйств, материально-бытовые условия политработников и их семей нетерпимы. В некоторых местах, особенно там, где нет столовых или общественных кухонь, работники политотделов после приезда с села не имеют возможности вскипятить чай, потому что не могут достать примуса, нет умывальника, работники политотделов не могут достать брезентовых плащей, юхтовых сапог. Две трети политотделов лишены всяких средств передвижения. Незначительное число МТС приобрели для политотделов лошадей, однако не могут приобрести седел.

Плохо налажена почтовая связь. Например, в Полевановской МТС, которая находится в 4 км от Магдалиновки, почта идет 3—4 суток, газета прибывает на 5—6 день. Телефонная связь не налажена. Совершенно не урегулирован вопрос по части снабжения бумагой как для газет, так и для канцелярской работы.

Политотделы получают литературу из московских издательств, но не налажена посылка литературы из украинских издательств. Обмена опытом работы между политотделами даже внутри одного района нет. Ряд работников политотделов поднимают вопрос об издании специального бюллетеня или другого издания, в котором будет широко освещаться опыт работы политотделов МТС.

В последнее время п/о начали в большей мере заниматься вопросами партийной и политической работы. Политотделы составляют планы работы с партячейками, собирают секретарей, проводят политдни, организовывают курсы, семинары, партактив и актив села, выпускают многотиражки. В то же время РКП обследованных районов, как правило, не только не улучшили, но даже ослабили связь с партячейками. Например, Херсонский и Н.-Бугский РПК за последние 2 мес. не занимались вопросами укрепления сельских парторганизаций.

Наряду с этим несогласованность календарей политотделов и РПК создает параллелизм в работе. По этим вопросам неувязка и недоговоренность между политотделами и РПК значительно усиливается.

Несмотря на рост влияния политотделов, их роль недостаточно популяризирована среди колхозников. Районная печать недостаточно освещает задачи и значение политотделов и их работу. В ряде районных газет даже не опубликовано постановление объединенного пленума ЦК и ЦКК о политотделах.

На партийных и КСМ собраниях на селе вопрос о политотделах освещается недостаточно Поэтому на территории обслуживания Барвенковской МТС даже у значительной части членов и кандидатов партии существует мнение, что политотдел — это орган ГПУ.

За все время существования политотделов к ним поступило ряд заявлений с указанием на наличие кулацких элементов в колхозах Баштанский политотдел за последнее время получил около 20 писем, жалоб на неправильное исключение из колхозов, с сообщениями о засоренности и т. д. Это показывает, что в борьбе с кулаком политотделы на селе себя уже зарекомендовали.

По мере разворота работы политотделов среди колхозного актива и колхозов становится ясным значение политотдела как организующего центра массовой и политической работы на селе.

Зав. Оргинстром ЦК Коваль

20/III 1933 г.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2227, арк. 16—23. Оригінал.

№ 82

Примірні правила внутрішнього розпорядку в колгоспі, розроблені Тальнівським районним земельним відділом Київської області

*25 березня 1933 р.**

I. Обов'язки адмін.-управлінського апарату

1. Голова колгоспу відповідає за організаційний та господарський стан колгоспу. В своїй роботі керується настановами уряду в справі колгоспного будівництва та постановами загальних зборів колгоспу. Принципові питання, що виникають за час між загальними зборами, повинен ставити на розгляд засідання правління колгоспу. Рішення засідання правління колгоспу являється обов'язковим до виконання як голові колгоспу, так і всім іншим членам правління, бригадирам та колгоспникам.

2. Замісник голови колгоспу керує господарством колгоспу як дворовим, так і польовим, він відповідає нарівні з головою колгоспу за стан тяглової сили, всього скотарства, за виконання робіт у полі та взагалі за стан всього господарства в колгоспі.

3. Комірник, він же і касир, відповідає за схоронність в належному стані всіх матеріальних та грошових цінностей колгоспу (зерно-хліб, гроші, різні матеріали і т. ін. та за облік їх). Ви-

* Дата супровідного листа.

дачу матеріальних та грошових цінностей, що знаходяться під його відповідальністю, мусить переводити тільки по ордеру, виданому канцелярією колгоспу, підписаному головою, а в разі його відсутності — замісником голови та рахівником.

4. Ст. рахівник колгоспу відповідає за стан всього обліку та звітності колгоспу, разом з тим він нарівні з головою колгоспу відповідає за юридичне оформлення видачі або прибуття цих цінностей колгоспу.

Молодші рахівники працюють цілком під керівництвом ст. рахівника.

II. Взаємовідносини між бригадирами, членами колгоспу та управою колгоспу

1. Бригадир в своїй роботі керується виробничим планом бригад, вказівками засідання правління колгоспу та в час між засіданнями правління — вказівками голови та замісника голови колгоспу.

2. Голова правління або його замісник ні в якому разі не мають права робити перестановки людей в бригаді або переміщення в іншу бригаду без відома бригадира.

3. Член колгоспу, що заличений до складу одної з бригад, не має права без згоди правління колгоспу перейти до іншої бригади. Бригадирам суворо забороняється брати на роботу не членів своєї бригади.

4. По першій вимозі бригадира член колгоспу мусить виконувати ті роботи, що йому доручаються. В разі колгоспник відмовляється виконати доручену йому роботу без поважних на те причин, справа передається на розгляд правління, де виноситься рішення згідно з Статутом артілі та чинними законодавствами.

5. В разі бригадир наказує виконати роботу, спрямовану на шкоду колгоспу, колгоспник повинен про це повідомити управу колгоспу.

6. Бригадир рільничої бригади цілком відповідає за вчасне виконання всіх робіт на своєму виробничому участку, за реманент, тягло і т. ін., що прикріплено до його бригади. В разі пропажі чого-небудь з майна, дорученого бригаді, вартість цього майна повертає член колгоспу, що за ним закріплено це майно, а в разі майно не закріплено, то вартість його покриває бригадир, так само відповідає за свої ділянки роботи бригадир в інших галузях колгоспного господарства.

7. Запис трудоднів колгоспникам до трудових книжок проводиться щоденно.

III. Про порядок виконання робіт бригадами колгоспу

Рільнича та городня бригада:

Роботи живою тягловою силою: 1) Розпочинається робота в 7 годин ранку. 2) Перерва на обід від 12 годин до половини 3-ї. 3) Друга перерва з підкормом коней з пересувних жолобів від 5 години до половини 6-ї. Закінчення роботи в 8 годин.

Робота без тяглової сили: 1) Розпочинається робота в 7 годин ранку. 2) Перерва на обід від 12 годин до 2 години дня. 3) Закінчення роботи у 8 годин вечора.

Будівельна бригада та майстерні: 1) Розпочинається робота в 7 годин ранку. 2) Перерва на обід від 12 до 2 годин дня. 3) Закінчення роботи в 8 годин вечора.

Догляд коней: 1) Дача коням сіна та ярої соломи в половині 3-ї години. 2) Напування о 3 годині ранку. 3) Дача наїдного корму в $3^1/_2$ години ранку. 4) Чистка коней на дворі в $5^1/_2$ годин ранку. 5) Виход коней на роботу в 6 годин. 6) Чистка конюшень 6—7 годин ранку. 7) Підготовка корму коням на обід $11^1/_2$ години дня. 8) Підстилка коням в 7 годин вечора. 9) Чистка коней та напування $8^1/_2$ годин вечора. 10) Дача наїдного корму та сіна на ніч в 9 годин вечора.

Догляд рогатої худоби: 1) Роздача корму ранком в 4 години. 2) Доїння корів від 5 до 6 год. 3) Чистка скота та приміщення від 6 до 7 години. 4) Напування в 7 годин. 5) Дача корму в обід та доїння від 11 до 12 години. 6) Напування в 1 годину дня. 7) Дача соломи та сіна в 2 години дня. 8) Напування вечірнє в 7 годин. 9) Роздача корму в 7 годин. 10) Доїння від 7 до 8 години.

Догляд свиней: 1) роздача корму ранком в 5 годин. 2) Чистка приміщень в 6—8 годин. 3) Напування в 8 годин. 4) Роздача корму в обід в 12 годин. 5) Підчистка приміщень в 12—1 годині. Напування о 3 годині. 7) Підстилка в 7 годин. 8) Роздача корму увечері в 6 годин.

Порядок скликання засідань правління та загальних зборів колгоспу

1. Засідання правління проводиться в наперед визначені числа, але не менш 1 разу на декаду, обмірковуючи на цих засіданнях виконання робіт, що були протягом декади, та намічаючи дальніші завдання діяльності колгоспу.

2. Загальні збори скликаються не менше 1 разу на місяць з повісткою денною, наміченою радою колгоспу, яка заздалегідь повинна бути відома членам колгоспу.

3. Всі питання господарчого характеру обмірковуються на виробничих нарадах, які скликаються перед початком кожної с.-г. кампанії та по потребі під час проведення кампанії.

4. Постанови засідання правління та загальних зборів повинні вивішуватись на видних місцях.

Зав. РЗВ Ремінець

Референт оргrрупи Максимець

Київський облдержархів, ф. р.—354, оп. 1, спр. 1388, арк. 153—155. Оригінал.

№ 83

Лист ЦК КП(б)У директорам МТС і начальникам політвідділів

10 квітня 1933 р.

Товарищи! Начало массового сева показывает целый ряд серьезных недочетов в работе МТС и в тех колхозах, которые обслуживаются МТС. Эти недочеты относятся как к работе директоров, так и начальников политотделов МТС.

В связи с этим ЦК считает необходимым поставить перед вами ряд основных вопросов, которые сейчас решают успех весеннего сева, и обратить ваше внимание на недочеты в работе МТС.

1. О развертывании сева

Развертывание сева ЦК не может считать удовлетворительным. Благоприятные условия этого года в достаточной степени не используются, и сев грозит затянуться. В ряде южных районов Днепропетровской и Одесской областей (Бердянский, Н.-Васильевский, Н.-Сирогожский, Терпеньевский, Коларовский, Каховский, Анатольевский, Благоевский, Очаковский) уже создалось явно угрожающее положение. Многие ссылаются на то, что погода мешает. Влияние погоды на ход сева отрицать нельзя, но мы знаем, что ряд колхозов и районов кончает сев ранних, а другие почти при одинаковых условиях его недопустимо затягивают.

ЦК ВКП(б) и ЦК КП(б)У давали указания районам, а значит, и вам не ждать, пока станет годной к севу вся земля, а чтобы сев начали развертывать на отдельных участках земли по мере того, как они становятся готовыми для сева. Между тем некоторые МТС категорически отказываются сеять на участках в 12—15—16 га, мотивируя невозможностью развернуться на этом участке трактору. Такая постановка вопроса и такое отношение к директивам ЦК партии — это не борьба за большевисткий сев, а сопротивление большевистскому севу. Начальники политотделов МТС далеко не всегда таким настроениям дают должный большевистский отпор в том, чтобы посеять как можно раньше. Каждый лишний день проволочки, каждый лишний день затяжки сева, хотя бы и под самыми благовидными предлогами,— это уменьшение урожайности. А мы должны бо-

роться за повышение урожайности. Поэтому и вы, и все работники МТС должны вести самую решительную, неустанную борьбу за возможно более ранний сев, за форсирование сроков сева, чтобы выиграть хотя бы один лишний день, за наиболее интенсивное и целесообразное использование живого и механического тягла.

II. О качестве сева и комиссиях по приемке

Начало сева показывает, что руководство качеством пахоты и сева со стороны МТС не обеспечено. Отмечается, что несмотря на строжайшие решения партии и правительства, в ряде колхозов сеют по стерне, сеют на полях, не очищенных от бурьяна. Сеют непротравленными семенами, сеют по уменьшенным нормам высева вопреки возможностям, производят мелкую пахоту (увлекаются букером), производят посев с огрехами, допускают сев в ночное время, т. е. опять по ряду колхозов начинается повторение худших безобразных явлений прошлого года. Это означает на деле ставку на низкую урожайность в колхозах. Это значит, что отсутствует борьба за повышение урожайности. ЦК считает такое явление недопустимым и предупреждает вас, что за это дело целиком и полностью будет отвечать МТС, которая обязана и может обеспечить хорошее качество сева этой весны. Это показывает, что многие из вас, товарищи директора и начальники политотделов МТС, еще не усвоили своей роли руководителей и организаторов колхозного строительства или же не справляетесь с теми задачами, которые возложены на вас. Если МТС не может почему-либо справиться со своей работой, вы должны своевременно информировать об этом ЦК и обком, просить помощи. Лучше заранее прямо и решительно поставить вопрос о помощи, чем тянуть, а потом поставить партию перед фактом провала сева, срыва установленных сроков.

Вы знаете, что в этом году основная задача, за которую борется партия,— это хорошее качество сельскохозяйственных работ — пахоты, сева, обработки, уборки и т. п.

ЦК КП(б)У создал специальные комиссии для проверки и приемки качества пахоты и сева, комиссии — районные и колхозные. Эти комиссии должны быть серьезным орудием в ваших руках в борьбе за хорошее качество сева. Вы должны ими руководить, им помогать, вы должны на них опираться, вы должны использовать это решение ЦК для борьбы за повышение урожайности. Вы за это дело еще не взялись, и там, где организуются комиссии, они создаются помимо вас, вы мало интересуетесь этим вопросом, а кое-где МТС оказывают даже сопротивление этим комиссиям, вступают с ними в неправильные споры только потому, что эти комиссии бракуют работу ваших МТС. И получается, что МТС на стороне плохих севальщиков, бракоделов, плохих бригадиров и против приемочных колхозных комиссий.

Это, товарищи, никуда не годится. Вы должны стать во главе практической борьбы за хорошее качество пахоты, сева, за повышение урожайности в колхозах, за повышение качества работы МТС.

III. О работе тракторного парка

В ряде МТС уже в начале сева начинает выбывать очень значительное количество тракторов из строя. Текущий ремонт этих тракторов оказался настолько плохо организованным, что угрожает теперь, в самую горячую пору, длительными простоями. Все вы знаете, какая серьезная нагрузка на тягло у нас на Украине, а затягивать сроки сева мы не можем и не должны. От вас прежде всего зависит, чтобы этих простоев совсем не было или чтобы они были сведены к минимуму. Причиной выбытия из строя тракторов является не только неудовлетворительное качество ремонта. Зачастую это объясняется неопытностью и небрежностью трактористов, плохой организацией технического обслуживания тракторов и трактористов и тем, что МТС не сумели мобилизовать всех старых, более опытных трактористов, не сумели установить надзора за работой трактористов со стороны бригадиров. Нередко встречаются факты, когда старые, опытные трактористы работают конюхами, бригадирами в колхозах, полеводами и т. д., только не трактористами. Дело руководства работой тракторных бригад и колонн, ежедневное наблюдение за работой тракторов путем установления регулярной телефонной и живой связи с тракторными бригадами и тракторными колоннами, быстрая помощь им ремонтом, быстрая подача запасных частей и материалов,— все это должно быть организовано со стороны МТС с первых дней сева. Без этого невозможна исправная работа тракторного парка.

Вы должны также помнить, что МТС должна заботиться не только о работе своего тракторного парка, но должна заниматься также всем делом организации работы в колхозах, должна отвечать за полное и правильное использование всей живой тягловой силы, за весь ход сева в обслуживаемых колхозах.

IV. О заключении договоров МТС с колхозами

Заключение договоров МТС с колхозами по большинству колхозов Украины проведено формально. Директор МТС с председателем колхоза подписали общий договор, вернее не договор, а бланк договора. Что же касается дополнительной (по существу же дела основной) части договора, где точно устанавливаются размеры и характер работы МТС в колхозе,— эта работа проведена исключительно плохо почти всеми МТС, а в значительной части МТС к ней только сейчас приступили. С колхозными

и тракторными бригадами и правлением колхоза в целом по серьезному дополнительный договор не прорабатывался и не обсуждался. Колхозники дополнительного договора не знают, их встречные предложения игнорируются. ЦК считает такое положение с заключением договоров МТС с колхозами вредным и нетерпимым. За это дело перед ЦК ВКП(б) и ЦК КП(б)У в первую очередь отвечаете вы, товарищи директора МТС и начполитотделов. Невозможно организовать правильную работу в колхозе и бригаде, если заранее неизвестно, какую именно работу берет на себя в данном колхозе МТС. Заключение договоров, в том числе и так называемого дополнительного договора, который имеет решающее практическое значение, должно быть закончено вами в ближайшие дни. Иначе получится, что МТС работает вслепую, что может нанести делу сева большой вред.

V. О свекле

Очень плохо обстоит дело со свеклой. Вы знаете, что на Украине глубокой пахоты с осени было поднято мало. Стало быть сейчас эта глубокая пахота должна быть полностью обеспечена с первых же дней начала работ в поле. Допускать посев свеклы по мелкой пахоте — то значит загубить труд и посевы свеклы. Нередко прикрываются губительной традицией приступать к посеву свеклы в точно определенный период времени, а не тогда, когда только позволяют условия. Появляются вредные теории, что сеять свеклу надо попозже, после посева ранних яровых, тогда [она] больше будет обеспечена от вредителей. Это традиции и теории не наши, а кулацкие. Они срывают посев свеклы и оставляют в результате страну без сахара. Надо настойчиво сейчас же разворачивать борьбу за глубокую пахоту и одновременно проводить сев свеклы, не откладывая до окончания сева ранних. И не сеять семенами, которые иногда подсовывают со всхожестью 20—30—40%. Надо глядеть за этим делом. Вы больше всего должны стоять на страже интересов государства. Особенно большую роль в этом деле должны сыграть начальники политотделов МТС. Надо иметь в виду, что вредительство в свеклосеянии у нас еще не изжито, что есть немало замаскированных врагов, которые под самыми обманными лозунгами проводят свою вредительскую работу.

Товарищи начальники политотделов, вы не должны ждать директив сверху. Вы должны сами всех подталкивать и даже наших сахарников, а в особенности колхозы. Суть вашей роли в том, что вы должны быть организаторами, зачинщиками борьбы за хлеб, за свеклу. Пусть от вас идет инициатива, нажим, тогда МТС действительно будет центром не только техническим, но и политическим, а вы, товарищи начальники политотделов — глазом и рукой ЦК нашей партии. Только тогда началь-

ники политотделов выполнят возложенную на них миссию организаторов масс, борцов за большевистский сев. Если этого не будет и вы будете плестись в хвосте всех этих гнилых традиций, не будете давать решительного большевистского отпора кулацкой агитации и настроениям самой отсталой части колхозников, тогда мы, наверное, оставим страну без сахара. Если и вы будете объяснять мотыльками, гусеницами, жуками и всей прочей «божьей тварью», то это никуда не годится, это недостойно большевиков.

Вы должны иметь в виду, что дело успешного проведения посева свеклы отнюдь еще не заканчивается севом, а только начинается. Самая трудная часть задачи заключается в своевременной и хорошей обработке, в принятии заблаговременных мер для борьбы с вредителями. Организация колхозных масс на дело обработки свеклы должна быть проведена теперь же, без всяких проволочек, чтобы ни в коем случае не допустить прошлогодних ошибок. Вы вместе с районными партийными организациями должны полностью обеспечить успех свекловичной кампании этого года и значительное повышение урожая свеклы.

VI. О хлебосдаче

В деле проведения нового закона о хлебосдаче есть уже кое-где опасные тенденции. Эти тенденции выражаются в том, что многие МТС настолько расширяют количество обслуживаемых ими колхозов, что превращают это обслуживание в фиктивное, а это означает прямой удар по плану хлебосдачи. Формальный подход к включению колхоза в число обслуживаемых МТС означает применение к нему пониженной ставки по хлебосдаче, без перекрытия этого снижения натуральной частью, получаемой за работу МТС. Кое-кто из районщиков на это посматривает сквозь пальцы. Побольше втиснуть количество после заключения договоров — обработать несколько десятков или сотен га, чтобы меньше сдавать государству хлеба. С одной стороны, неплохо, что колхозы начинают считать и рассчитывать, но, с другой стороны, плохо и нельзя допустить, чтобы от всех этих маневров пострадали интересы государства. Вы от этих вопросов не должны уходить, а должны ими серьезно заниматься и заблаговременно принимать меры к защите интересов государства, выправлять допускаемые неправильные действия со стороны МТС и районов.

VIII. О трудовой дисциплине в колхозах

Вопрос о введении с первых дней весенних работ в колхозах твердой трудовой дисциплины является решающим и для укрепления колхозов, и для успеха сева. Эта задача должна быть

в центре вашего внимания. МТС отвечает не только за работу своих тракторов, но и за организацию труда в колхозах. С первых дней полевых работ должна быть развернута решительная борьба с прогульщиками, лодырями и с теми, кто портит работу.

ЦК, СНК и Наркомземом по этому вопросу издано ряд серьезнейших решений, которые должны решительно и последовательно проводиться в жизнь. На днях ЦК утвердил временные правила трудового распорядка в колхозах, которые должны сыграть крупную роль в деле укрепления трудовой дисциплины и повышения производительности труда в колхозах. Эти правила должны стать достоянием всех колхозников и должны твердо проводиться в жизнь.

В нашей массовой работе мы должны стремиться к тому, чтобы все колхозники твердо усвоили, что виновниками тяжелого положения в колхозах, недостатка хлеба являются лодыри, прогульщики и те, кто недобросовестно работают. Всем им должна быть объявлена не на словах, а на деле беспощадная борьба под лозунгом «кто не работает, тот не ест». На эту борьбу мы должны мобилизовать лучшую часть колхозников и обеспечить их активную поддержку в борьбе за укрепление трудовой дисцилины в колхозах.

* *
*

ЦК обращает ваше внимание на все поставленные в этом письме вопросы. Устраните все отмеченные недочеты, возьмитесь энергичнее за работу по организации сева, за устранение недостатков в деле сева, особенно за организацию темпов сева и качества сева. Там, где кончили пахать, сеять ранние, немедленно переключитесь на посев поздних культур. Организуйте контроль на полях, контроль руководства и помощи. Добейтесь того, чтобы вас уважали колхозники как руководителей, как организаторов, как представителей партии и Советской власти.

Пишите непосредственно в ЦК письма о ходе вашей работы.

ЦК учитывает, что начальники политотделов недавно прибыли на места, люди новые и пока что оглядывались, присматривались, но этот период уж проходит и вы, товарищи начальники политотделов, вступаете в такую полосу, когда с вас уже нужно требовать ответственности и требовать серьезно.

Товарищи политотдельщики — беритесь крепче за работу.

ЦК КП(б)У

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2227, арк. 43. Друкарський відбиток.

№ 84

Соціалістичний договір між Лебединським і Краснопільським районами Харківської області на краще проведення весняного сіву 1933 р.

13 квітня 1933 р.

Соціалістичний договір

на краще проведення весняного сіву першого року другої п'ятирічки між Лебединським та Краснопільським районами

Надаючи вирішального значення весняній посівкампанії, що мусить вивести сільське господарство України, Харківської області та, зокрема, нашого району з ганебного прориву, що створився останнього року, Лебединський та Краснопільський райони складають цю умову соціалістичного змагання на кращу організацію трудящих мас району на боротьбу за успішне вивершення сіву як по колгоспах, так і по одноосібних господарствах, зокрема:

1. Забезпечити повністю за наданими планами посівматеріалом колгоспи, радгоспи та одноосібників.

2. Виконати 12 пунктів догляду за конем, що їх прийнято Всесоюзним зльотом кінничих.

3. Провести засів ранніх зернових 22 700 га та цукрових буряків 7000 га за 16 робітних днів та увесь засів на площі 44 900 га за 27 робітних днів з виконанням плану засіву по культурах.

4. Провести сівбу з повним застосуванням агронормативів: 100% очистка всього посівзерна та 100% протруєння пшениці, вівса, ячменю та проса, правильний, своєчасний та якісний обробіток грунту, висів зерна за встановленими нормами НКЗС. Особливо приділити увагу боротьбі з бур'янами, очистити від бур'янів усі поля.

5. Провести боротьбу за утворення постійних виробничих бригад в колгоспах та організувати працю в бригаді на кількісне і якісне виконання й перевиконання норм виробітку, застосовуючи денно-зустрічні плани, проводячи рішучу боротьбу за ліквідацію прогулів та ледарства, не пропускаючи жодного випадку безкарно.

6. Організувати соцзмагання та ударництво по всіх колгоспах та бригадах.

7. Домогтися одержання врожаю в 1933 році з одного га пересічно всіх зернових 10 ц та буряків — 100 ц.

8. Організувати громадське харчування в полі коштом колгоспів та самих колгоспників на час польових робіт, охопити дитяслами всіх дітей колгоспників, які працюють в колгоспі, та трудящих одноосібниць.

9. Налагодити чіткий та своєчасний облік на всіх ділянках та всіх процесів весняної сівби (виробнича ланка, бригада, колгосп, сільрада, райорганізації), зокрема щоденний запис трудоднів колгоспнику.

10. На час весняної сівби всіх комуністів, комсомольців колгоспних осередків використати на безпосередній роботі в бригаді по організації та проведенні сіву.

11. Забезпечити в кожній бригаді проведення політично-масової роботи серед колгоспників та колгоспниць, зробити змістом цієї роботи проробку рішень партії та уряду щодо посівної кампанії та організаційно-господарського зміцнення колгоспів.

12. Приділити особливу увагу роботі серед жіноцтва, як колгоспниць, так і трудящих одноосібниць, організовуючи їх на успішне проведення весняної сівби та активної їх участі в боротьбі за виконання норм виробітку.

13. Забезпечити в кожній бригаді проведення бригадних виробничих денних нарад, всіляко висвітлюючи роботу як своєї бригади, так і інших в боротьбі за сів.

14. Під час сівби на кожній бригаді випускати щоденну бригадну польову газету та загальноколгоспну щоп'ятиденку.

15. Організувати широке висвітлення в газеті перебігу засіву, кращих зразків виробничого ентузіазму та досвіду окремих бригад, колгоспів в боротьбі за сівбу, одночасно нещадно викривати ледарів, симулянтів, рвачів та підривників труддисципліни як спільників класового ворога.

16. Мобілізувати трудящі маси повністю виконати лист обкому з 12 березня та рішення бюро обкому з 26 березня.

17. Встановити періодичну перевірку здійснення цієї умови: а) після закінчення сіву ранніх ярих та б) після закінчення повністю сіву.

18. За арбітра обрати обласну газету «Харківський пролетар» та районні газети «За колективізацію» і «Колективіст Краснопільщини».

За дорученням РКП, РВК, РЗВ та всіх трудящих Лебединщини підписала комісія:

Маркін, Амнуель, Рябушка

Сумський облдержархів, ф. р.— 2709, оп. 1, спр. 8, арк. 68. Оригінал

№ 85

Звернення Всеукраїнської конференції по організації шефства промислових підприємств над колгоспами[26] про поліпшення шефської роботи на селі

20 квітня 1933 р.

До всіх робітників,
інженерно-технічних працівників,
ударників заводів, шахт, радгоспів та колгоспів,
до вчителів, медпрацівників,
до всіх профспілкових
організацій України

Всеукраїнська конференція в справі шефства над селом, зібравшись в столиці України, палко вітає відозву першого Всесоюзного з'їзду колгоспників-ударників.

Ми, представники фабрик і заводів України, пролетарські шефи, ми, колгоспники підшефних сіл і районів, зібралися, щоб обміркувати, як краще перебудувати нашу роботу, як краще в нових умовах перетворити в життя велику ідею Леніна щодо пролетарського шефства міста над селом.

Ми зібрались для того, щоб на основі постанови січневого пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б), лютневого пленуму ЦК КП(б)У про роботу на селі обміркувати, як краще забезпечити керівництво робітничого класу соціалістичною перебудовою сільського господарства і зміцнення нового, колгоспного устрою.

Товариші, ми допустили серйозні помилки в керівництві сільським господарством на Україні, наслідком чого з'явився провал тричі зниженого плану хлібозаготівель. Чому це могло трапитися? Ми не врахували особливостей нових умов на селі. Ми прогледіли нову тактику боротьби класового ворога і цим дали йому змогу пролізти до колгоспу і творити там свою підривну контрреволюційну роботу. Ці помилки було викрито ЦК ВКП(б) і піддано розгорнутій більшовицькій самокритиці від української парторганізації на лютневому пленумі ЦК КП(б)У.

Стан сільського господарства на Україні збільшує відповідальність робітничого класу, відповідальність профспілок за найшвидше піднесення колгоспного села. А це вимагає корінної перебудови роботи профспілок в галузі сільського господарства. Нові обставини вимагають роботи по-новому. Хіба можна зараз працювати з старими формами шефства?

Наше завдання не може обмежитись участю і допомогою в соціалістичній перебудові сільського господарства; ми повинні по-більшовицькому організувати роботу, відповідати за кожну ланку роботи на селі, за кожну кампанію, що провадиться.

Наближається перша весна другої п'ятирічки, і правильно

сказали колгоспники-ударники в своїй відозві, що ця весна особлива, що старою міркою завдань нинішньої весни не виміряти. Профспілки, робітники фабрик і заводів відповідають за успішну підготовку і проведення весняної засівної кампанії. Ця весна і для профспілок є перевіркою боєздатності і вміння по-більшовицькому битися за генеральну лінію партії, щоб знову вивести сільське господарство України на передові позиції великого соціалістичного будівництва. Успіх тут вирішують своєчасний і повний збір засівних фондів, збереження їх, повна готовність тракторного парку, всього сільськогосподарчого реманенту і живої тяглової сили, міцна постійна виробнича бригада, залізна трудова дисципліна, невпинна пильність до збереження колгоспної власності, жорстока боротьба з рештками недобитої куркульні, петлюрівщини, зі злодіями, агентурою, опортуністами всіх мастей.

Ми зобов'язуємося прикласти всіх зусиль, щоб забезпечити своєчасний і повний збір колгоспниками і одноосібниками засівного матеріалу. Ми зобов'язуємось з метою покращити врожайність колгоспних ланів своєчасно постачати наші колгоспи, особливо ті, що сіють технічні культури, мінеральними угноєннями. Дитина першої п'ятирічки Костянтинівський суперфосфатний і Горлівський аміачний, старі суперфосфатні заводи Одеси і Вінниці зобов'язалися повністю і в термін виконати свої виробничі програми.

До нас, міських робітників фабрик і заводів, звернулися колгоспники-ударники з закликом своєчасно і якомога краще відремонтувати трактори, наготувати запасні частини. Вони просять нас як слід натиснути на цю справу і, в свою чергу, зобов'язалися в цю весну не залишатися в боргу перед робітничим класом.

Ми, пролетарські шефи, зобов'язуємось прискорити і в термін випустити ці замовлення, високоякісно відремонтувати трактори, організувати технічну допомогу і консультацію інженерно-технічних робітників безпосередньо машинно-тракторним станціям і їхнім майстерням.

Ми, залізничники-делегати конференції, зобов'язуємося своєчасно і вцілості доставити засівні вантажі, запасні частини, паливо і угноєння. Ми зобов'язуємося через контрольно-сигнальні пости організувати щоденний, повсемісячний контроль за просуненням засівних вантажів, а до вас, товариші колгоспники, ми звертаємось: охороняйте засівний матеріал, паливо, трактори, як і все колгоспне майно, як зіницю ока від куркулів, злодіїв і розкрадувачів.

Ми зобов'язуємося передати колгоспам весь цінний виробничий досвід, що накопив промисловий пролетаріат міста, правильно організувати працю в колгоспах, передати наш досвід боротьби з прогульниками, розгорнути в колгоспах соціалістичне змагання і ударництво.

Разом з Вами, ударники-колгоспники, організуємо боротьбу колгоспних мас за недоторканість громадської власності, проженемо з колгоспних ланів всіх класових ворогів, що проникли туди, куркулів і їхніх підголосків, злодіїв, жуліків, ледарів, розкрадувачів колгоспного майна.

Зобов'язуємося організувати на селі культосвітню роботу. Розгорнемо мережу масових гуртків, бібліотек, консультацій, фізкультурних майданчиків. Розгорнемо серед колгоспників пролетарський спорт. Організуємо мережу дитячих ясел, стінні газети, виїзні редакції.

Перевиховаємо кожного колгоспника в політично свідомого і технічно письменного будівника нового, колгоспного села. Беремо на себе зобов'язання піднести тисячі робітників, що мешкають на селі, і ті, що мають зв'язок з селом, на практичну щоденну боротьбу за організаційно-господарче зміцнення колгоспів, на більшовицьку підготовку і успішне проведення весняного засіву.

Нам треба сумісними зусиллями викувати тисячі нових організаторів колгоспного устрою, наш обов'язок профспілок — висунути в найближчі дні кращих, перевірених пролетарів-ударників на тимчасову і постійну роботу на селі.

Нам треба сколотити в кожному колгоспі міцний актив з кращих виробничників колгоспників, кращих борців з класовим ворогом і чесних, відданих справі соціалізму людей.

Хай міцніше розгортаються вогні змагання нових господарів села, колгоспників на соціалістичних полях за більшовицькі колгоспи, за перетворення всіх колгоспників у заможних! Хай міцніє ленінська змичка робітничого класу з соціалістичним селом під вірним, випробуваним керівництвом нашої непереможної, вкритої славою перемог більшовицької партії!

Хай міцніє велика соціалістична Країна Рад — неприступна фортеця проти імперіалізму і інтервенції, маяк, що освітлює пролетарям усіх країн, пригніченим народам світу шлях до визволення від капіталістичного рабства!

Переведемо пролетарське шефство на рейки конкретних, живих справ. Доб'ємо куркуля, злодія, шахрая, ледаря, дармоїда. Немилосердно розправимося з агентурою класового ворога — опортуністами усіх мастей.

За більшовицьку підготовку і проведення весняного сіву першого року другої соціалістичної п'ятирічки. За роботу, товариші!

За дорученням Всеукраїнської конференції в справі пролетарського шефства над селом — президія конференції.

ЦДАЖР УРСР, ф. 2605, оп. 4, спр. 196, арк. 66—67. Ротаторський відбиток.

№ 86

Доповідна записка Комісії Раднаркому УРСР в ЦК КП(б)У про стан свинарських ферм в колгоспах України [27]

27 квітня 1933 р.

До ЦК КП(б)У

За дорученням РНК було утворено спеціальну Комісію для проробки плану і заходів розвитку свинарства на 1933 рік по СТКФ (свинарських товарних колгоспних фермах).

Подаючи проект постанови в цій справі, мушу відзначити, що сучасний стан СТКФ є дуже загрозливий в зв'язку з надзвичайно незадовільними наслідками минулого року й дальшим погіршенням в 1-му кварталі цього року.

Виробничі завдання в галузі розвитку поголів'я свиней СТКФ, що їх було встановлено на 1932 рік, СТКФ не виконали. За постановою УЕН, загальне поголів'я свиней СТКФ на 1 січня 1933 р. повинно становити 850 тис. штук, в тому числі свиноматок 222 тис. штук. В дійсності наявна кількість свиней на СТКФ на 1 січня 1933 р. становить 650 тис. штук, в тому числі свиноматок 205 тис. штук, тобто план, встановлений УЕН щодо всього поголів'я, виконано на 76,4%, по свиноматках — на 92,3%.

В порівнянні з вихідним поголів'ям, що було на 1 січня 1932 р., *ми маємо зменшення поголів'я* на 1,5% або на 10 тис. штук; маточне поголів'я водночас збільшилося з 152 тис. штук до 205 тис. штук, тобто на 34%.

Поряд виконання плану комплектування СТКФ не виконала навіть і скорегованого плану м'ясозаготівель. В рахунок м'ясозаготівель здано СТКФ лише 11 602 тонни м'яса проти плану 22 948 тонн.

Тобто виконання плану становить 50%.

Відомості НКЗ за 1-й квартал 1933 р. свідчать про надзвичайно різке зменшення свинопоголів'я на СТКФ проти стану на 1 січня 1933 р. Причому зменшується не лише загальне поголів'я, а також кількість свиноматок.

Такий стан з розвитком свинарства створився тому, що ні НКЗС й його система не забезпечили оперативного керівництва, ні місцеві партійні та радянські організації не приділили достатньої уваги цій справі. Проїдання та розбазарювання поголів'я, псування кормів, що їх взагалі не вистачає, відсутність хоч будь-якої мобілізації різних кормів; що могли компенсувати недостатність концентратів, злочинна бездіяльність в збереженні та вирощуванні поросят — все це характеризує переважну частину СТКФ та з'явилося головною причиною такого зменшення поголів'я. Обізнаність та керівництво в цій справі

Назва областей	Загальне поголів'я			Кількість свиноматок		
	на 1. I 1933 р. (в тис. голів)	на 15. IV 1933 р. (тис. голів)	% зменшення проти 1. I 1933 р.	на 1. I 1933 р. (тис. голів)	на 15. IV 1933 р. (тис. голів)	% зменшення проти 1. I 1933 р.
Київська	102,0	66,38	34,9	33,0	28,68	13,1
Чернігівська	50,0	45,48	9,0	17,0	16,60	2,4
Вінницька	115,0	85,66	25,5	30,0	29,02	3,0
Харківська . . .	133,0	82,03	38,3	44,5	36,04	19,0
Дніпропетровська	105,0	69,60	33,7	33,0	28,85	12,6
Одеська	80,0	68,16	27,3	21,5	18,92	12,0
Донецька	50,0	29,45	41,1	21,0	13,77	34,4
АМСРР	15,0	7,24	51,7	5,0	3,70	24,8
УСРР	650,0	454,0	31,7	205,0	175,58	14,3

НКЗС, зокрема Управління товарних колгоспних ферм, є надто незадовольняючі. За таких умов звичайно, що різні класово ворожі сили в колгоспах мали достатню можливість, щоб використати їх для своєї мети.

Постанова, що її пропонується, скерована в той бік, щоб зосередити увагу партійних та радянських організацій на тих заходах, що їх вони повинні вжити негайно для припинення зменшення поголів'я та для забезпечення різкого перелому в цій галузі з метою розвитку свинарства в цьому році.

Справа про негайну допомогу СТФК деякою кількістю концентратів, що доконче потрібно зробить не відкладаючи, мусить бути розв'язана окремо, але в зв'язку зі всім станом, що його було схарактеризовано вище.

С. Минаєв

27.IV 1933 р.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2313, арк. 20—22. Склографічний відбиток.

№ 87

Доповідна записка Наркомзему УРСР в ЦК КП(б)У про хід розподілу прибутків 1932 р. в колгоспах

29 квітня 1933 р.

Несмотря на целый ряд категорических указаний и директив Наркомзема Украины о немедленном окончании работы по распределению доходов в колхозах, этот вопрос и по сей день находится вне поля зрения партийных и советских районных организаций, о чем достаточно ясно говорят результаты проведения этой работы.

Так, на 20 апреля по Украине колхозы, закончившие распределение доходов, составляют всего лишь 71,6%. Что же касается отдельных областей, имеем следующее:

Название областей	% колхозов, закончивших распределение доходов 1932 г.
1. Черниговская	88,8
2. Киевская	77,8
3. Винницкая	76,9
4. Харьковская	82,4
5. Донецкая	57,8
6. Днепропетровская	60,1
7. Одесская	49,6
8. АМССР	84,7

Необходимо иметь в виду, что среди колхозов, формально закончивших распределение доходов, многие не произвели окончательных расчетов с колхозниками.

Так, по Вознесенскому району из 41 проверенного колхоза, закончившего распределение, показано, что 36 колхозов до сих пор не произвели расчета с колхозниками. По Очаковскому району из 33 колхозов, закончивших распределение, 21 не произвел расчетов с колхозниками. Полтавский район — распределено по 58 колхозам, из них ни в одном не произведены расчеты с колхозниками. По Миропольскому району распределение закончено по 20 колхозам, расчеты с колхозниками не произведены ни в одном колхозе.

Неудовлетворительная работа по распределению доходов в колхозах объяснялась районами тем, что колхозы не закончили выполнения плана хлебосдачи и засыпки семенных и фуражных фондов, но эти причины были устранены на основе решения Политбюро специальной директивой Наркомзема, который обязал все колхозы закончить распределение доходов, не ожидая создания семенных и фуражных фондов, резервируя для этих целей денежные суммы.

Тормозом в работе по проведению окончательных расчетов колхозов с колхозниками является непокрытая задолженность различных организаций колхозам по операциям 1932 года. По Вознесенскому району задолженность колхозам определяется 147 тыс. руб., в Спартаковском районе — свыше 450 тыс. руб. и т. д.

Наркомзем давал неоднократные указания и налагал взыскания на работников своей системы, но поскольку местные партийные и советские организации не уделяют надлежащего внимания вопросу распределения доходов, эта работа не закончена в срок.

Для того чтобы сделать решительный перелом и добиться немедленного окончания распределения, просим дать директиву обкомам и райкомам о проверке проведенной работы, обеспе-

чении распределения там, где оно не закончено, и об окончании расчетов с колхозниками.

Текст телеграфной директивы при сем прилагаем *.

Зам. наркомзема УССР Гонтар

29. IV 33 г.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2292, арк. 15—16. Оригінал.

№ 88

З протоколу засідання президії Вовчанського райвиконкому Харківської області про закриття церкви в с. Благодатне

13 червня 1933 р.

Витяг з протоколу № 49 за 13.VI 1933 р.

Засідання президії Вовчанського районного виконавчого комітету Рад робітничих, селянських та червоноармійських депутатів VI скликання.

Питання: Клопотання виборців та орган[ізацій] с. Благодатне про закриття церкви й передачі такої під будинок колективіста.

Беручи до уваги, що Благодатненська церква протягом усього 1932/33 р. не використовується, церковна п'ятидесятка відмовилася від утримання церкви і самоліквідувалась, будинок церкви руйнується тому, що останніх 7 років не ремонтується. З загальної кількості дорослого населення, що є в с. Благодатне 716, зібрано підписів 703 за закриття такої, виходячи з цього президія РВК ухвалює:

Задовольнити клопотання населення та організацій села Благодатне про закриття церкви та використання такої під будинок колективіста.

Просити президію Харківського облвиконкому санкціонувати цю постанову.

Голова РВК Шаріков

Секретар Яновський

ЦДАЖР УРСР, ф. 1, оп. 9, спр. 46, арк. 175. Оригінал.

---

* Текст проекту телеграми не вміщуємо.

№ 89

Лист Одеського міського земельного відділу до всіх колгоспів і МТС Одеського приміського району про дотримання порядку при нарахуванні трудоднів адміністративно-управлінському персоналу колгоспів

25 липня 1933 р.

Постановою Наркомзему від 26 січня 1933 р.* щомісячне нарахування трудоднів правлінням та адміністративно-управлінському і обслуговуючому персоналу колгоспів необхідно було поставити в залежності від виконання виробничого плану. Ця цілком ясна постанова Наркомзему двічі проароблялась нами на виробничих нарадах рахівників та ревкомісій колгоспів (в березні та червні ц. р.), але більшість колгоспів району цієї важливої директиви Наркомзему не виконують; трудодні правлінню та управлінському апарату нараховують бездокументально, не враховуючи виконання плану по колгоспу: є численні випадки, коли працівники другорядних робіт одержують на місяць більш трудоднів, ніж вони мають на це право. В невеликому колгоспі «Червона зоря» (Вигодянської с. Р.) голова одержує щомісяця 54 трудодні, комірник — 40 трудоднів, завгосп — 40 трудоднів, вартовий в господарстві — 30 трудоднів, куховарка — 27 трудоднів. Це в той час, коли колгосп виконав посівкампанію в 28 робочих днів замість 20 по плану (71% виконання плану), просапну — в 23 робочих дні замість 18 по плану (78% виконання плану). В колгоспі «Вільна праця» (Біляївської с. Р.) теж одержують щомісячну «ставку» не в залежності від виконання виробничого плану: голова — 60 трудоднів, польовод — по 53,5 трудодня, завгосп — 45 трудоднів, вартовий в господарстві — 30 трудоднів, куховарка — 23,5 трудоднів. В колгоспі «Іскра» (Уварівської с. Р.) зав. фермою «нарахував» собі за травень 54 трудодні замість 39. Є навіть колгоспи, в яких голови правлінь та секретарі партосередків до липня одержували тверду зарплатню грішми (Отрадівська, Гільдендорфська с. Р.). Таких ганебних фактів можна навести без числа; вони свідчать про те, що більшість колгоспів безвідповідально віднеслась до виконання директиви Наркомзему.

Земельний відділ міськради вважає подібне ставлення правлінь до бухгалтерів і рахівників колгоспів, до справи нарахування трудоднів правлінню та адміністративно-обслуговуючому персоналу за злочин, який спрямовує розбазарювання трудоднів та зменшення цим самим його вартості. Внаслідок цього на адмінвитрати витрачається коштами велика кількість трудоднів, чим зменшується його (колгоспника-виробничника) прибуток і добробут.

---

* Див. документ № 5.

В останній раз пропонуємо всім правлінням, бухгалтерам та рахівникам колгоспів разом з ревкомісіями перевірити та зменшити нарахування трудоднів всім членам правлінь та робітникам адміністративно-управлінського і обслуговуючого складу з 1 січня 1933 р. відповідно до директиви Наркомзему від 26 січня ц. р. про нарахування цим категоріям працівників трудоднів щомісячно виключно в залежності від виконання виробничого плану колгоспу. При нарахуванні трудоднів слід виходити з таких щомісячних оплат: голова великого колгоспу одержує по VII розряду не більше 52 трудоднів при повному виконанні виробничого плану; голова невеликого колгоспу одержує по VI розряду не більше 45,5 трудодня при повному виконанні виробничого плану.

Всі інші категорії управлінського та обслуговуючого персоналу одержують трудодні також в цілковитій залежності від виконання виробничого плану колгоспу, по відповідній оцінці, згідно з директивами Наркомзему від 26 січня та 28 лютого ц. р. Неправильно нараховані трудодні пропонуємо списати, а надалі ні в якому разі не припускати будь-якого викривлення директиви Наркомзему. Відповідальність за це покладаємо персонально на бухгалтерів та рахівників колгоспів, причому попереджуємо, що в разі невиконання цієї директиви або порушення її надалі, винних в цьому будемо притягати до суду.

Заст. зав. міськземвідділу Нестеренко

Референт обліку та розподілу прибутків Малий

Одеський облдержархів, ф. р.—4609, оп. 1, спр. 2, арк. 72—73. Склографічний відбиток.

№ 90

Протокол наради при секторі електрифікації сільського господарства Наркомзему СРСР про утворення осередку по електрифікації при Наркомземі УРСР

29 липня 1933 р.

Присутствовали: От сектора электрификации т. Шуров и т. Мознаим. От НКЗ т. Ковалев.

1. Функции ячейки по электрификации при НКЗ УССР.

а) Составление контрольных цифр и планов по электрификации с.-х. на территории УССР как в отношении республиканских и местных, так и союзных организаций.

б) Наблюдение за выполнением плана с.-х. электрификации.

в) Организация работы по применению электроэнергии в производственных процессах сельского хозяйства (молотьба, резка силоса и прочие),вышедших из стадии... *.

* Так у документі.

г) Наблюдение за роботой местных ячеек научно-исследовательских институтов по электрификации с.-х. и опытной работой, проводящейся на территории Украины.

д) Работа по изысканию ресурсов, материалов и оборудования для обеспечения плана с.-х. электрификации.

е) Надзор за эксплуатацией существующих с.-х. электроустановок и оказание им необходимой организационной, технической и материальной помощи.

2. О подготовке к плану электрификации 1934 г.

а) Ориентировочный лимит ввода новой мощности в эксплуатацию по УССР на 1934 год по всему с.-х. устанавливается в 11,6 тыс. квт., в т. ч. по системе НКЗ — 6,9 тыс. квт. Этот лимит сугубо предварительный и может быть значительно увеличен в зависимости от обеспеченности плана с.-х. электростроительства местными заготовками на Украине.

б) При составлении плана необходимо ориентироваться на установки, данные для 2-й пятилетки, т. е. на первоочередную электрификацию животноводческих совхозов, ремонтных мастерских МТС (МТМ). Для Украины также особое значение имеет применение электроэнергии для целей механического орошения. Основной принцип электроснабжения — использование существующих станций (районные, коммунальные, промышленные). При сооружении установок (как станций, так и подстанций) необходимо стремиться к объединению ряда потребителей вокруг одной установки, даже если эти потребители принадлежат к различным ведомствам. Строительство самостоятельных станций допустимо лишь в особых случаях (невозможность использовать существующие и явной актуальности потребителя или наличия на месте соответствующего первичного оборудования). Необходимо ориентироваться на использование местных энергетических ресурсов.

в) При составлении плана целесообразно сконцентрировать внимание на некоторых районах, имеющих наибольшие предпосылки для электрификации. Нет необходимости в 1934 году обязательно в каждом районе заниматься электростроительством. С этой точки зрения необходимо особое внимание обратить на Днепропетровскую область, уже представившую ориентировочный план с.-х. электростроительства на 1934 г. в размере 15 тыс. квт, с ней необходимо связаться.

г) Порядок и сроки составления и прохождения плана на 1934 г. установлены особой инструкцией, которая рассылается на места.

3. По плану 1933 года:

а) Необходимо представить проекты (техн.-эконом. записки, техн. проекты) по всем установкам плана 1933 г. в НТС сектора электрификации в соответствии с циркуляром НКЗ от 17 мая с. г. № 460/69, в особенности по крупным стройкам (Корсунь, Одесса-Беляевка).

4. Руководящие материалы:

Ячейке по электрификации НКЗ УССР необходимо обратить внимание на следующие руководящие материалы:

1. Положение об НТС сектора электрификации (постановление НКЗ СССР от 5 апреля № 481).

2. О порядке утверждения проектов по электрификаци с.-г. (постановление НКЗ СССР от 3 апреля № 454).

3. Циркулярное письмо НКЗ о представлении проектов по с.-х. электрификации от 17 мая № 460 (69).

4. План с.-х. электростроительства на 1933 год (постановление НКЗ СССР от 19 июля № 1041).

5. Инструкция о приеме-сдаче в эксплуатацию с.-х. установок (постановление НКЗ СССР от 7 июля № 1169).

6. Письмо НКЗ СССР об экономии цветных металлов (380в.) от 19 мая с. г. № 460/49.

5. Считать необходимым, чтобы ячейка по электрификации при НКЗ УССР (группа или сектор и т. д.) в соответствии с выявленным объемом работ была организована в количестве 2—3 единиц.

Председатель совещания

Врид. нач. сектора электрификации
сел. хоз-ва НКЗ СССР Шуров

Верно:

ЦДАЖР УРСР, ф. 27, оп. 14, спр. 813, арк. 26—27. Копія.

№ 91

Звернення першого Вінницького обласного зльоту селян-одноосібників до трудящих одноосібників області

Липень 1933 р.

Товариші!

Ми, делегати обласного зльоту трудящих одноосібників Вінницької області, завтрашніх колгоспників, обговорили питання, як нам зібрати і зберегти врожай, щоб чесно і сумлінно виконати цілковито і в строк хлібні зобов'язання перед державою.

Ми цілковито усвідомили, яку провину зробила частина трудящих одноосібників торік, коли дехто з нас піддався на гачок нашого віковічного ворога-куркуля і його попихачів і намагався обдурити Радянську владу — нашу владу робітників і селян — шляхом утайки засівів і всілякого відволікання, навіть іноді злочинно псуючи хліб, від хлібоздачі.

Ми зрозуміли, що таке ставлення до виконання своїх обов'язків з нашого боку підриває — чи бажаємо ми, чи ні — міць

нашої Радянської країни і йде на користь лиш нашим ворогам — панам, куркулям та капіталістам, що мріють про повалення Радянської влади та повернення старого режиму.

Незважаючи на нашу велику провину, Робітничо-Селянський уряд та партія ще і ще раз надали нам величезну підтримку цією весною. Хіба ми можемо забути, що цю підтримку насінням тощо іноді уряд проводив навіть за рахунок других найважливіших міроприємств, скорочуючи для допомоги нам державні недоторкані фонди?

Ніяк не можемо обминути також ту товариську допомогу, що її надали нам по-братськи наші колгоспники в проведенні сівби.

Отож ми повинні як слід виправдати цю величезну довіру, що нам ще раз оказала держава.

Ми закликаємо всіх трудящих одноосібників Вінниччини повести найрішучішу, найнещаднішу, повсякденну боротьбу із всіма лютими ворогами Радвлади, куркулями, петлюрівцями й іншими контрреволюційними елементами, що намагатимуться штовхати нас на обдурювання і злочин перед нашим урядом, перед країною переможного соціалізму.

Ми закликаємо вас сумлінно, у визначений термін цілковито виконати свій найперший обов'язок — хлібоздачу і домогтись того, щоб не було жодного чесного одноосібника, який би ухилявся від хлібоздавання, який би побажав порушити твердий закон про хлібні поставки.

Вітаючи постанову партії і уряду про заборону місцевим органам влади застосування будь-яких зустрічних планів та додаткове обкладення чесних хлібоздатчиків, ми зобов'язуємось і закликаємо Вас, трудящих одноосібників, цілковито підтримати справедливі заходи Радянської влади до тих, хто намагатиметься саботувати хлібоздачу, хто намагатиметься знову накласти на нас ганебну пляму.

Ми зобов'язуємось і закликаємо і Вас за прикладом наших найкращих колгоспників так організувати обмолот врожаю та підвоз хліба безпосередньо з токів на зсипні пункти, аби ні на хвилину не затягнути хлібоздачу, аби дружно та швидко вивершити її.

Ми певні, що за допомогою сільрад та партосередків проведемо збирання врожаю організовано, не припускаючи будь-яких втрат під час жнив, шляхом створення супряжних груп для допомоги безкінним господарствам, зокрема у возовиці хліба.

Ми звертаємось до наших сільрад з проханням завести ретельний, доскональний облік того, як кожний з нас виконує хлібоздачу, встановити суворий контроль над кожним хлібоздавальником, аби не припустити нарушення термінів, що їх записано в наші зобов'язання.

Щоб впоратися з цим великим завданням, ми зобов'язуємось і закликаємо вас всіх звернути виключну увагу на охорону

врожаю від злодіїв, «парикмахерів», від усіх тих, хто зазіхає на нашу чесну працю, щоб зірвати хлібоздачу.

Товариші чесні одноосібники! Лише сумлінним виконанням закону ми зможемо виправити свої помилки, лише цим ми підготуємо себе до вступу в наші колгоспи з чистим лицем.

Наші колгоспи цією весною знову одержали великі перемоги в організації великого колективного господарства, вони йдуть упевнено шляхом боротьби з куркульською агентурою до здійснення історичного гасла т. Сталіна — до перетворення всіх колгоспів у більшовицькі, всіх колгоспників у заможних колгоспників.

Ми, трудящі-одноосібники, вже цілком переконались в тому, що трудящому-одноосібникові лише одна дорога до нового, радісного соціалістичного життя — колгоспний шлях.

Ми вже не на роздоріжжі, значна частина одноосібників цієї весни вступила в колгосп і рука об руку, пліч-о-пліч працюють з старими колгоспниками на соціалістичних ланах, на ланах, що колись належали нашим ворогам.

А щоб і нам не закрили дверей до колгоспів, щоб і ми зробилися чесними колгоспниками, ми повинні, надаючи нещадного откошу куркулям та петлюрівцям, виконати цілковито і в строк найкращим зерном наші зобов'язання.

Це єдиний доказ нашої прихильності до колгоспного ладу.

Хай живуть, рясніють і міцніють більшовицькі колгоспи — єдиний шлях визволення від злиднів та куркульської кабали!

Хай живе Комуністична партія!

Перший обласний зльот трудящих одноосібників

Вінницький облдержархів, ф. р.—2700, оп. 9, спр. 138, арк. 3—6. Копія.

№ 92

Інформаційна довідка Чернігівської обласної контрольної комісії і робітничо-селянської інспекції про виконання договорів і взаємозобов'язань між МТС і колгоспами

13 серпня 1933 р.

Черниговская областная КК—РКИ провела специальную проверку выполнения договоров и взаимообязательств между МТС и обслуживаемыми ими колхозами.

В целях ознакомления с материалами проверки передаем вкратце содержание материалов Черниговской областной КК по данному вопросу.

Проверка охватила 6 МТС и обслуживаемые ими колхозы. При проверке установлено, что некоторые МТС (Путивльская, Недригайловская) полностью не выполнили обязательств, взятых ими перед колхозами. Например, в колхозе им. Шевченко

Кардашевского сельсовета Путивльского района МТС не выполнила полностью обязательства по пахоте и севу яровых, кроме того, ряд работ выполнен качественно неудовлетворительно (пахота с огрехами, мелкая пахота и т. д.). Наряду с этим и некоторые колхозы не выполнили своих обязательств перед МТС. Например, по Недригайловскому району некоторые колхозы несвоевременно подвозили горючее для тракторов и т. д.

Невыполнение договоров со стороны МТС ведет к значительному уменьшению количества зерна, которое предусматривалось получить в виде натуроплаты от колхозов, т. е. ведет к срыву общего плана хлебопоставок государству. Некоторые МТС (Путивльская и др.) предполагают покрыть недобор за весенние работы при молотьбе. Однако серьезные недочеты при молотьбе в использовании машин, какие уже имеются в ряде колхозов, показывают необоснованность предположений руководителей МТС о перекрытии весенних недоборов при молотьбе. Такие заверения руководителей МТС являются во многих случаях способом замазывания серьезных недочетов в организации труда, использовании тракторов, имеющихся в МТС.

Наряду с этим проверка выявила, что не везде договоры МТС с колхозами составлены продумано, оформлены как следует и обсуждены. Например, в Засульской МТС не все договоры юридически оформлены — на некоторых договорах нет подписей ни директора МТС, ни членов правления колхоза. В некоторых договорах, заключенных этой МТС, не предусмотрена оплата за обработку площади под картофель, несмотря на то, что такое обязательство МТС на себя взяла. В некоторых договорах уже после подписания их делались исправления, вычеркивания, вставки, вычеркивались одни виды работ, вставлялись другие, переправлялись цифры и т. д., причем эти исправления делались без совместного обсуждения с колхозами. Договоры в МТС находятся в крайне хаотическом состоянии. Лишь в одной Талалаевской МТС договоры юридически оформлены, составлены четко, все работы предусмотрены и взаимообязательства ясно сформулированы.

В Роменском районе при заключении договоров между МТС и колхозами председатели некоторых колхозов (колхоз «Коминтерн» Герасимовского с/совета, «Нове життя» Криницкого с/совета отказались подписывать договоры с МТС, заявляя, что «такие кабальные условия подписать не можем». Председатели этих артелей с работы сняты, и дело о них передано в КК.

Следует указать, что планы по натуроплате на август месяц до 25 июля не были доведены до колхозов Андриашевской, Засульской, Путивльской и Буренской МТС.

Зав. сектором информации и обобщения Шейнфельд

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 463, арк. 12. Оригінал.

№ 93

Постанова Наркомзему УРСР про виправлення помилок в авансуванні колгоспників

26 серпня 1933 р.

Наркомзем відзначає, що в практиці авансування колгоспників хлібом з урожаю 1933 року в ряді колгоспів припущено грубі помилки, які полягають в слідуючому:

а) затримується видача авансів колгоспникам. Так, в Лиманському районі Донецької області видача авансів до 1 серпня не провадилася; по колгоспу «Більшовик» Коростенського району на дев'ятий день молотьби аванси видавалися лише членам управи, бригадирам та обслуговуючому персоналу, а колгоспникам, що працювали на косовиці та молотьбі, зовсім не видавалися. В артілі «8 березня» Іваницького району перший аванс почали видавати на 20-й день від початку молотьби. В артілі «Червоний партизан» того ж району перший аванс видали на 15-й день від початку молотьби;

б) видача авансів надто малих розмірів внаслідок відрахування хліба на авансування колгоспників та середколгоспні потреби значно менше 10—15% від фактично намолоченого. Баштанський район: колгоспи «Комінтерн» — 4,9%, ім. Сталіна — 5% Одеської області, Велико-Лепетинський район, колгосп ім Ворошилова — 6,7%, Якимівський район: колгоспи ім. 12-річчя Жовтня — 6,3% та ім. Ворошилова — 5,4% Дніпропетровської області;

в) витрачання хліба на середколгоспні потреби та авансування колгоспників в розмірах, що значно перевищують встановлені 10—15% від фактичного обмолоту, і тим самим повторюються помилки минулого року, що веде до куркульського розтринькування хліба (колгосп «Паризька комуна» Буринського району, «Авангард» Маріупольського району, ім. 12-річчя Жовтня Димерського району, «Дніпрельстан» Магдалинівського району, ім. Ворошилова Генічеського району);

г) порушуються принципи розподілу авансів виключно на вироблені трудодні й запроваджується поїдоцький, зрівнялівський розподіл, що призводить до занепаду трудової дисципліни і невиходу частини колгоспників на роботу (по колгоспу «Червоний сівач» Генічеського району перший аванс по 20—25 кг борошна на кожного працюючого колгоспника, по колгоспу ім. Чубаря Карлівського району видано по 10 кг борошна всім колгоспникам незалежно від кількості вироблених трудоднів).

Наведені викривлення є прямим проявом роботи куркульських контрреволюційних елементів, скеровані на те, щоб підірвати довір'я серед колгоспників до партії та уряду і протиставити авансування хлібоздачі і цим самим зірвати успішне проведення молотьби й поставки хліба державі.

ОблЗУ, РЗВ та МТС не розгорнули належної боротьби з цими перекрученнями. Виходячи з цього, Наркомземсправ ухвалює:

1. Запропонувати зав. облЗУ Чернігівської області т. Шалімову притягнути до судової відповідальності голів правлінь колгоспів ім. 8 березня і «Червоний партизан» Іваницького району.

Оголосити догану зав. Коростенського РЗВ за припущені викривлення в авансуванні по колгоспу «Більшовик».

Зав. облЗУ Донецької області т. Конотопу притягнути до відповідальності голів управ колгоспів Лиманського та Маріупольського районів за затримку видачі авансів та витрачання хліба на середколгоспні потреби і авансування колгоспів в розмірах, що перевищують встановлені 10—15% від фактичного обмолоту.

Зав. облЗУ Дніпропетровського т. Яблонському та зав. облЗУ Одеського т. Лютіну притягнути до відповідальності осіб, винних в припущенні хиб щодо авансування.

2. Зобов'язати зав. РЗВ та директорів МТС негайно перевести перевірку в колгоспах переведених відрахувань від обмолоту на авансування колгоспників хлібом та на середколгоспні потреби, негайно виправивши всі припущені перекручення в авансуванні.

Встановити суворий контроль над перебігом авансування колгоспників з тим, щоб цілком було забезпечено додержання колгоспами встановлених партією та урядом розмірів відрахувань від обмолоту для авансування колгоспників і видавати аванси без будь-якої затримки колгоспникам виключно на вироблені трудодні.

3. До перевірки авансування колгоспників широко залучити ревізійні комісії колгоспів за участю с.-г. секцій та секцій РСІ сільрад. Покласти на рев[ізійні] комісії колгоспів догляд за правильним переведенням авансування колгоспників нарівні з управами колгоспів.

4. Наркомземсправ покладає персональну відповідальність за правильне переведення авансування по колгоспах, обслуговуємих МТС, на директорів МТС і по колгоспах поза МТС — на зав. РЗВ.

Заст. наркомземсправ УСРР Гонтар

ЦДАЖР УРСР, ф. 388, оп. 2, спр. 650, арк. 23—24. Завірена копія.

№ 94

Постанова президії Харківського обласного виконавчого комітету про електрифікацію сільського господарства області

31 серпня 1933 р.

1. Для складання плану електрифікації сільського господарства в області на 1934 рік організувати комісію в складі голови — заст. голови облплану т. Махлака і членів: тт. Ка-

невського (облплан), Гехта (облЗУ), Фібіха (ВТЕСГ) і представників облтракторів (ХИМЕСГ).

2. Встановити термін складання плану не пізніш 1 жовтня 1933 року.

3. Запропонувати комісії покласти в основу плану електрифікації сільського господарства виробничо-економічні принципи (електромолотьба, парники, електрооранка, електрифікація колгоспних ферм).

Доручити комісії проробити питання про організацію в області електро-машинно-тракторної станції (ЕМТС).

4. Доручити ВТЕСГу не пізніше 1 листопада провести тех.-економічне обслідування районів для остаточного складання плану електрифікації с-г області.

5. Доручити комісії накреслити заходи для використання електромережі, встановленої для електромолотьби.

Голова Харківського обласного виконавчого комітету Шелехес

Секретар Харківського обласного виконавчого комітету Ісаков

ЦДАЖР УРСР, ф. 1, оп. 9, спр. 42, арк. 184. Оригінал.

№ 95

Лист колгоспника С. М. Дудника з с. Володимирівка Якимівського району Дніпропетровської області до одноосібника Я. О. Овечка

31 серпня 1933 р. *

Сьогодні наші кращі ударники, які були на районовому з'їзді передових колгоспів, говорили нам про величезні успіхи нашої країни, про досягнення колгоспного будівництва.

Наш колгосп має величезні досягнення, про ці досягнення я хочу тобі розказать, Яків Олексійович. Пригадаю, Яків Олексійович, життя мого минулого, я не мав тоді нічого, а після того як в 1930 році я вступив в колгосп, з того часу минає лише 3 роки, а зміни в нашому житті сталися великі.

Коли я вступив в колгосп, то крім лахміття в мене нічого не було, а тепер уже на третій рік в колгоспі мені дають корову, зодягнувся гарно, а про хліб я тепер і не думаю, почав жити ситно й культурно.

Тепер в колгоспі я сам виробив 264 трудодні, на які одержую 210 пудів хліба, стілько хліба, що я ніколи стільки не мав. Та ще крім хліба на трудодень одержу грішми по 2 карб. 25 коп.

Ну це тільки початок в майбутнє, нам широко відкритий шлях до кращого майбутнього, а виконання гасла зробить всіх колгоспників заможними.

* Дата опублікування.

А яке в тебе майбутнє, Яків Олексійович, корови в тебе немає, хліба зовсім обмаль, б'єшся ти як риба об лід, продаєш останні речі, ну так же дальше жити не можна.

Подивись на наш колгосп: хліба досталь, першу заповідь — здачу хліба державі — виконали, розплатилися за роботу складних машин з МТС, засипали посівні й страхові фонди й тепер одержує кожний колгоспник по 14 кіло й 400 грам хліба на трудодень та 2 крб. 25 коп. грішми.

На наших ланах працюють трактори і інші складні с-г машини, врожай у нас з гектара від 10 до 30 ц, а чим ти на своїй полосці працюєш і який в тебе врожай?

Колгоспний лад, Яків Олексійович, побідив, колективне життя і колективна праця багато краща, ніж одноосібна. Наш колгосп міцніє з року в рік. Немає другого кращого життя, чим колективного, другого шляху для бідняків, батраків і середняків немає, Яків Олексійовичу.

Дудник Степан Мосійович
с. Володимирівка, артіль ім. Сталіна.

«За більшовицькі колгоспи» — орган політвідділу Якимівської МТС Дніпропетровської області, № 37, 31 серпня 1933 р.

№ 96

Протокол спільного засідання правління, партійного осередку та активу колгоспу «Гірняк» Луганського району Донецької області про розпорядок робочого дня на молотьбі

6 вересня 1933 р.

1. Слушали: Ход молотьбы. Скирдование 9 сентября считать законченным, взяв с бригадиров подписку о зачистке, если имеются остатки разбросанных из кусков копен, и подгрести их. Для быстрейшего обеспечения молотьбы, исходя из сроков ЦК, перейти на бригадное самообслуживание смен у молотарки, которая обеспечивает смену в своей бригаде всеми необходимыми потребностями, чтобы обеспечивать бесперебойный ход у молотилки. Ответственность за полное и своевременное обеспечение у молотилки несет бригадир, работающий в смене. Для поднятия труддисциплины в сменах, своевременного выхода на работу, для устранения опозданий и прогулов установить распорядок работы у молотилок следующий:

Сбор на работу 5 ч. 30 мин. Начало работы ровно в 6 часов утра, с 8 ч. 30 мин. до 9 часов — завтрак, с 12 до 1 — обед, с 3 ч. 30 мин. до 4 часов — полудень, с 6 часов вечера заступает ночная смена. Ни одного прогула, ни одной минуты опоздания

рабочего на смену, всякое опоздание считать прогулом и за первое опоздание допускать на работу без записи трудодня как первая мера воздействия, за 2-е опоздание разбирать вопрос на собрании данной смены и рассматривать как срывщика уборочной кампании. За первый прогул подлежит штрафу до 5 трудодней, за последующие прогулы ставить вопрос о исключении из колхоза как саботажника в уборке, дезорганизатора массы и разлагателя труддисциплины. Если рабочий смены по какой-либо причине не может явиться на работу, то последний должен своевременно уведомить завтока и бригадира для замены такового. Вся смена, так и отдельный рабочий смены должны бороться за выполнение и перевыполнение причитающейся нормы выработки у молотилки. Последний раз предлагается бригадирам устранить безобразия и наладить обслуживание смены общим питанием. Настоящее решение проработать на сменах у молотилки и вывесить на доске возле молотарки.

Ворошиловградський облдержархів, ф. р.— 1029, оп. 1, спр. 2, арк. 15—16. Відпуск.

№ 97

Рапорт комуни «Пахарь» с. Гулівці Калинівського району Вінницької області Політсектору МТС обласного земельного відділу про успішне закінчення молотьби

6 вересня 1933 р.

Начальнику политсектора МТС Винницкой области

1. Коммуна «Пахарь» в селе Гуливцы района деятельности Калиновской МТС, Калиновского района, Винницкой области.

2. Коммуна «Пахарь» под руководством политотдела перед самым началом весеннего сева развернула соцсоревнование между бригадами (2 бригады), звеньями. В индивидуальном соревновании участвовали все коммунисты (10 чел.), комсомольцы (11 чел.) и беспартийные коммунары (30 чел.).

Партийная ячейка развернула массовую работу (читки решений партии и правительства, газет, доска показателей соцсоревнования, красный и рогожный переходные флаги, производственные совещания, ежедневная проверка выполнения заданий, выпуск общеколхозной и бригадных полевых газет), первая в районе деятельности МТС и в районе вообще закончила весенний сев в срок.

Пользуясь этими же методами в работе, провела хорошую обработку сахарной свеклы, урожайность которой обещает быть 140 ц с гектара.

К уборке хлебов коммуна «Пахарь» приступила с тщательно подготовленным и проработанным рабочим планом уборки. Вслед за косьбой хлебов производилось вязание снопов, возка их и собирание колосьев. Косовицу закончили в срок, указанный правительством (к 20 августа), и в соответствии с рабочим планом колхоза. На 6-й день уборки коммуна начала молотьбу и на 8-й день — скирдование. Скирдование окончили 22 августа.

Как колхоз в целом, так и партячейка соревнуются с другим колхозом и другой партячейкой. Благодаря широко развернутому соцсоревнованию и борьбе за высокий урожай коммуна получила с га пшеницы 18 ц, ячменя — 16-17 ц и овса — 20 ц.

Молотьбу коммуна подчинила зернопоставкам и на 25 августа целиком выполнила годовой план по хлебному налогу и полностью внесла натуроплату МТС за работу до молотьбы.

Коммуна создала семенной фонд для осеннего сева.

Для подкрепления обобществленного скота коммуна начала выдавать концентрированный корм (постановление ЦК КП(б)У и СНК).

На трудодень в коммуне приходится 3,8 кг хлеба. С начала обмолота выдавались авансы на трудодень колхозникам в размере 10% от фактического обмолота и во второй половине августа в результате успешной уборки хлебов и хлебосдачи им разрешили авансировать колхозников на трудодень в размере 15%.

Председатель колхоза С а м о й л ю к С. И.

Секретарь ячейки Н а у м е ц Г. Т.

Бригадир лучшей, 2-й бригады Т е з у н ь Л. Н.

Лучшие ударники колхозной коммуны: М е л ь н и к, Т е м л я, П у г а ч, П а л а м а р ч у к М., К а р п е н к о Х., П у г а ч К., Ч е р н ы й С. Ч е р н ы й Л.*

Вінницький облдержархів, ф. р.— 2700, оп. 9, спр. 118, арк. 25. Оригінал.

№ 98

З протоколу відкритих партійних зборів комуни ім. Сталіна Генічеського району Дніпропетровської області про наслідки обстеження комуни комісією Наркомату робітничо-селянської інспекції

7 вересня 1933 р.

Присутніх членів партії 15 чол., кандидатів 23 чол., позапартійного активу 36 чол.

С л у х а л и: Інформацію комісії від Наркомату РСІ тов. Наторова про обстеження комуни ім. Сталіна.

* Інші підписи нерозбірливі.

Ухвалили: I. З висновками комісії погодитись, вжити всіх заходів для ліквідації недоліків, про які зазначила комісія, висновки проробити на загальних зборах по бригадах комуни до 9 вересня 1933 р.

II. Відсутність плановості в господарстві, необхідно негайно розробити річний план виробництва окремих галузей с.-г. комуни, погодивши останній з МТС та райорганізаціями.

III. Проробити питання напрямку господарства комуни, спеціалізуючи окремі дільниці, закріпляючи тваринництво (вівчарство, скотарство та свинарство).

IV. Відмітити, що стан поголів'я вівчарства (9100 штук) знаходиться під загрозою. Запропонувати раді комуни (Пивоварову, Шматьку) негайно поставити питання в районних та обласних установах про перевод вівчарства з 9 дільниці, забезпечивши безперебійне лікування вівчарства.

V. В зв'язку з тим що грунт під озимину не підготовлений, запропонувати раді комуни негайно провести глибоку оранку, підготовивши до осінньої сівби.

VI. Відмітити недостатнє запровадження агротехнічних заходів в комуні (рільництво). Запропонувати МТС та раді комуни звернути особливу увагу на застосування правильності сівозміни, чистосортність насіння озимих культур, домагаючись якісного засіву всіх культур, доведених за планом.

VII. Для своєчасного посіву визначеної площі необхідно негайно очистити від пізніх культур, забезпечивши посів в строк.

VIII. В зв'язку з наближенням осінньо-зимнього періоду приміщення для тваринництва не вистачає — поставити питання перед районними та обласними організаціями про відпуск лісобудматеріалів для устаткування та закінчення приміщень для худоби.

IX. Відмітити недостатнє соціально-побутове обслуговування комунарів й поставити питання перед райорганізаціями про покращення медичного обслуговування комунарів по дільницях.

X. Констатувати недостатню масово-політичну роботу серед комунарів та слабке розгортання марксо-ленінського виховання серед членів та кандидатів партії. Запропонувати секретарю партосередку т. Шматьку та парторгам розгорнути партійну масово-виховну роботу.

XI. Відмітити відсутність достатньої роботи виробничих нарад по бригадах. Запропонувати т. Пивоварову та бригадирам проводити виробничі наради не менш як раз на декаду, ставлячи питання виробничого змісту.

XII. Недивлячись на те, що є група сприяння РСІ в складі 25 чол. і робота останніх відсутня, доручити тов. Шматьку оживити діяльність групи сприяння. Голові групи сприяння тов. Білокриницькому і Шматьку тримати безпосередній зв'язок з Наркомом РСІ УСРР (сільгоспгрупою) тов. Наторовим.

XIII. Вважати за недостатню між членами комуни критику і самокритику, що складає нездорові взаємовідношення серед комунарів, так і з керівництвом комуни, запропонувати тов. Шматьку, парторгам дільниць провести широку роз'ясовчу роботу про значення здорової критики й самокритики.

XIV. Відмітити, [що] на протязі навіть 3 років комуна не підлягала відповідному глибокому обслідуванню, а тому просити НК РСІ взяти під особистий догляд та надання допомоги як в організаційному, так і господарчому закріпленні комуни.

Голова зборів Фалілєєв

Секретар Яцина

Певно: секретар партосередку комуни ім. Сталіна М. Шматько

7. IX 33 р.

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 438, арк. 3—5. Оригінал.

№ 99

Повідомлення про передові колгоспи України

11 вересня 1933 р.

Перший червоний список провідної колони колгоспів

Першими, що включилися до змагання завоювати собі право бути в провідній колоні й вже завоювали його, є такі колгоспи:

1. Артіль «Восход», Новотроїцького району на Дніпропетровщині. Голова артілі Кушнір. Артіль перша на Україні виконала річний план хлібоздачі, розплатилася з МТС і розповіла про свої досягнення і свою роботу у відомому листі до т. Сталіна. Першою занесена на Всесоюзну червону дошку.

2. Артіль «Трудівник», с. Караїчне, Вовчанського р-ну на Харківщині. Голова артілі Попов, ударники-бригадири Негуторов і Садовський. Артіль, що перша організувала бригади соціалістичної врожайності, достроково виконала план хлібоздачі й подає прекрасні зразки боротьби за врожай. Занесена на Всесоюзну червону дошку.

3. Артіль «Захист бідноти», Кадіївського району (Донбас). Голова артілі Лук'янов Маркел, секретар партосередку Кіпаренко, голова сільради Маркевич. Артіль у серпні виконала річний план хлібоздачі і розплатилася з МТС. Вона одна з перших на Україні розгорнула ізотівський похід ударників і має вже таких своїх видатних ізотових, як тт. Павлов Пимен, Арданов Семен, Константінов Яків та інші. Ця артіль зразково поставила боротьбу за врожай, зокрема боротьбу з шкідниками та бур'янами. За літо на своїх ланах, що межують з незайманим степом і солонцями, знищила 45 000 ховрахів і їх шкурки про-

дала Укрпушнині. Вона зразково поставила боротьбу за городину для робітників Донбасу. Дає взірець опанування нової агротехніки в городництві. Цього року домоглася великого врожаю картоплі (900—1000 пудів з гектара). Чимало є картоплин, що важать від 500 до 700 г. Допомагає своїм досвідом сусідньому відсталому колгоспові.

4. Артіль «Червона Україна», Цюрупинського району на Одещині. Достроково виконала план хлібоздачі, здачі картоплі та городини. Виконала план мобілізації коштів. По району занесена на червону дошку. Голова артілі Пиражників, парторг Грибков.

5. Артіль «3-й вирішальний», с. Гринчуки, Кам'янець-Подільського району, Вінницької області. Голова артілі Капелюховський, секретар партосередку Сосновський. Артіль до строку закінчила жнива та хлібоздачу, діставши на трудодень по 10 кг хліба.

6. Артіль ім. Леніна, с. Пальчиків, Бахмацького району. Голова артілі Матюх, секретар партосередку Буйволов. Бригадири Микола Антипенко, Левонтій Коваленко, Петро Дудка, Микита та Микола Коваленки. Цю артіль редакція «Колгоспне село» віднесла до колони відсталих, але за місяць після цього внаслідок роботи політвідділу, внаслідок встановлення постійного зв'язку з нашою газетою, з допомоги нашої бригади, розгорнувши соціалістичне змагання, ця артіль не тільки вийшла з проривів, а й завоювала собі право бути в лавах передових. Вона до 22 серпня виконала річний план хлібоздачі, одночасно розгорнувши сівбу, заскиртувавши весь хліб, що його не можна було обмолотити до 1 вересня, даючи високу якість роботи. Постановою політвідділу Бахмацької МТС і редакції газети «Колгоспне село» артіль ім. Леніна викреслюється зі списку відсталих і заноситься до списку передових.

«Колгоспне село» — орган Наркомзему УРСР, № 118, 11 вересня 1933 р.

№ 100

Доповідна записка правління і партосередку колгоспу «Шлях Леніна» Григорівської сільради Пирятинського району Харківської області про наслідки обстеження колгоспу

14 вересня 1933 р.

Колгосп «Шлях Леніна» буряково-пшенично-свинарського напрямку обслуговується Гребінківською МТС. Всього землі в колгоспі 1067 га, під зерновими культурами — 860 га, буряку — 120 га, різних технічних — 47 га та вико-сіно — 40 га. Всього їдців 967 чол., із них працездатних 466 чол. Робочої худоби

в колгоспі: коней — 103 шт., молодняка — 21 шт., рогатої худоби — 45 голів; свиней — 91 голова, корів у членів колгоспу 77 голів, свиней — 32 шт.

Косовицю, в'язання снопів та скиртування на 15 вересня по колгоспу закінчено повністю. Молотьба проходить успішно, на токах працює дві молотарки, які намолочують за день зерна 130—140 ц, при роботі двома молотарками молотьба буде закінчена до 28 вересня. По фактичному обмолоту колгосп одержав урожайність з гектара: озима пшениця — 14,18 ц, жито — 10,7 ц, яра пшениця — 13 ц, ячмінь — 10,8 ц, овес — 12,4 ц, просо—12 ц, гречка — 3,8 ц, бобові — 8 ц, інші зернові — 10 ц. Валовий збір зернових культур 10,18 ц*. За оцінкою районової комісії урожайності, опреділення врожайності в основному з фактичним обмолотом сходиться й лише є невелика різниця в бік зменшення.

План хлібоздачі 2259 ц виконано на 12 липня повністю. Здано зерна по культурам: пшениці — 912 ц, жита — 781 ц, ячменю — 440 ц, вівса — 145 ц, разом — 2280 ц, натуроплата МТС на 15 вересня виконана — здано зерна по культурам: пшениці — 305 ц, жита — 217 ц, ячменю — 131 ц, вівса — 74 ц, разом — 728 ц.

Аванси видавались в рахунок вироблених трудоднів від 10—15% до зданого плану хлібоздачі: І-й аванс видавався 31 липня по 20 гр. на трудодень, ІІ-й — 7 серпня по 100 гр., ІІІ-й — 10 серпня по 50 гр., всього видано авансом в рахунок трудоднів по 170 гр. Роздано зерна авансами 111 ц. Виходячи з фактичного вироблення трудоднів, кращі колгоспники одержали авансів від 30 до 40 пудів, з найменш виробленими трудоднями до 5—7 пудів. Видача авансів проводилась всім в одній нормі на вироблений трудодень.

Недивлячись на те, що план хлібоздачі та натуроплата МТС виконані 12—15 серпня, обов'язкові фонди утворені, але оформлення також не проведено, як-то: здача по акту відповідній особі в центнерах та по культурах.

Розподіл прибутків розпочався: роздано по 2 кг пшениці на трудодень, але при розподілі немає показового розподілу ударникам — кращим колгоспникам, які мають одержати велику кількість хліба. Після виконання планів та засипки фондів на трудодень припадає зернових культур 6,13 кг, олійних — 6, картоплі — 1 кг з розрахунку розподілу на 80 000 трудоднів.

Посівний та фуражний фонди утворювались, виходячи з норм НКЗ, 1,2 ц на га, страховий — від 10 [до] 15% до посівматеріалу. Фуражні фонди враховувались з наявності робочої худоби, коней по 6 ц на голову і для продуктивної — по 3 ц та молодняка 1 ц згідно виробничого плану.

---

* Мова йде про середню врожайність всіх зернових.

Адміністративно-господарчі витрати до загальних виробничих трудоднів складають 3, 46%.

За виробничим планом передбачено для забезпечення всіх робіт колгоспу на рік витратити 56 481, але з наявності вироблених станом на 10 вересня 1933 р. та [для] закінчення всіх робіт потрібно 80 000 трудоднів. Таким чином, проти виробничого плану збільшується на 14 500 трудоднів *, збільшення трудоднів в основному збільшується за рахунок непередбаченого за виробничим планом будівництва конюшні, витрат за роботу коровами та збільшення польових сторожів.

З боку МТС недостатнє керівництво в організації та розподілі виробництва, як-то: немає орієнтованих норм та відповідних вказівок по утворенню фуражних та інших обов'язкових фондів, нема аналізу виробництва, за рахунок чого збільшуються трудодні проти виробничого плану, нема організації по оформленню утворених фондів, як передача по акту виділених посівних та фуражних фондів, нема масових показчиків розподілу натурою на трудодень кращим ударникам колгоспу.

Зовсім відсутня масова робота серед колгоспників, як популяризації наслідків господарювання, та проробка на загальних зборах про утворення та засипку різних фондів.

План посіву озимини в колгоспі 360 га, посіяно на 14 вересня 229,50 га, або 63,7%, підготовлено ріллі 40 га, щоденно працює на посіві тяглової сили 50 шт. коней, тракторів на оранці 3 шт. Посів озимини буде закінчено до 25 вересня. Постанова ЦК та РНК про допомогу колгоспникам у придбанні корів недостатньо пророблена на бригадах з боку МТС та правління колгоспу, нема конкретних міроприємств в здійсненні цієї постанови. Для забезпечення корів колгоспників на зимній період кормами на виробничій нараді ухвалено видавать колгоспникам 50% гички від накопаних буряків та виділить по фуражному балансу відповідну кількість грубих кормів, але фактичний розподіл грубих кормів буде видаваться по закінченню польових робіт.

Голова колгоспу Погрущенко Анд. Федор.

Секретар партосередку Шарий Андр. Хар.

Участковий агроном МТС Софієнко М. І.

Обстеження провадилось за участю члена президії РКК — РСІ т. Квітки та участкового агронома МТС Софієнка. Виробничої наради не проведено, тому що бригадири та актив повертаються з поля в 9—10 годин вечора.

Вірно [*підпис*]

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 439, арк. 232. Завірена копія.

---

* Так у документі.

№ 101

Протокол загальних зборів колгоспників колгоспу «1 Травня» с. Кутелів Хутір Богуславського району Київської області про організаційно-господарське зміцнення колгоспу

17 вересня 1933 р.

Присутніх 75 осіб.

Головував т. Гавловський. Секретарював т. Ткаченко.

Порядок денний:

1. Про організаційно-господарче зміцнення колгоспу — підсумки господарювання протягом цього року.

2. Преміювання та висвітлення кращих ударників-колгоспників.

3. Біжучі справи.

Слухали: 1. Звіт голови колгоспу т. Чокот про роботу управи колгоспу та наслідки господарювання.

Борючися з куркульсько-петлюрівською зграєю, а також на основі соцзмагання та ударництва, борючися з ледарями, симулянтами та рвачами, ми досягли того, що наш колгосп цілком організаційно зміцнився, у весняну посівкампанію вступили цілком готові, закінчили дотерміново й якісно.

Також у весняну посівну кампанію допомагали сусідньому колгоспу с. Козин [ім.] Фрунзе протягом 4-х днів зі всією своєю робочою й тягловою силою.

Після цього приступили до обробітку цукрового буряка, який обробили дотерміново й якісно. Шаровку, проривку, повірку розпочали й закінчили, також і в обробітку цукрового буряка допомагали сусіднім колгоспам с. Потоки ім. «Червоний Жовтень» (3 дні), с. Козина ім. Фрунзе (6 днів). Цього ми досягли на основі правильного керівництва управою колгоспу, особливо головою управи т. Чокотом, який цілком правдиво застосував у життя вказівки партії та уряду.

Також на основі соцзмагання та вдарництва ми найрішучіше боролися з ледарництвом та симулянством, і всяку роботу, яка провадилася в колгоспі, виконували дотерміново й якісно. Лише один у нас був недолік — це з бригадиром 1-ї бригади т. Микитенком М., який пошився в опортуністи й цілком пішов на удочку куркуля і цілком зв'язався з куркульсько-петлюрівською зграєю і призвів свою бригаду до того, що майже вся бригада через поганий облік та керівництво перейшла в ледарі та симулянти. Управа колгоспу била по йому кожного разу, але це йому не помогало. Нарешті, управа колгоспу, просячи політвідділ та районні організації, домоглася того, щоб такого зняти з роботи

й посадити його на лаву пролетарського суду. Він через свою шкідливу роботу з обліком та зрівнялівкою призвів і хороших працівників до знеохочення працювати.

Уборочну кампанію розпочали дотерміново й якісно, без жодних втрат. Також хлібозаготівлю та натурчастину МТС виконали до 20 серпня 1933 р., тобто першими в обслуговуванні Миронівської МТС. Після виконання обов'язків ми приступили до засипки фондів, як-то: посівного, страхового та фуражного. І лише після цього ми одержуємо на кожен трудодень по 7570 г. хліба та кожен трудодень своєю вартістю рівняється 2 крб.

Копку цукрового буряка розпочали 1 вересня 1933 р. і залишилося напружити всі сили й з цією кампанією справитися вчасно. Цукробуряка з 1 га виходить 172 ц.

Питання:
1. Як управа колгоспу боролася з ледарством та симулянством?
2. Як управа колгоспу дивилася на ворожі прояви бригадира 1-ї бригади т. Микитенка?
3. Яку участь школа приймала в боротьбі з втратами?
4. Як група сприяння сільРСІ боролася з ворожими проявами в першій бригаді та в боротьбі з втратами?
5. Як стимулювати кращих ударників?
6. Про роботу тваринницьких бригад, виховання найкращого коня.
7. Чи було соцзмагання та вдарництво між бригадами?
8. Яке було культурно-побутове обслуговування колгоспників в час роботи (їдальня, табори, випуск та читка газет)?

Відповіді:
1. Застосування диференціального розподілу видачі харчів та хліба. Норми виробітку, а також масово-роз'яснююча робота.
2. Масово-роз'яснююча робота перед бригадиром, який зобов'язувався все виконувати чесно. Але він заявив, що «я з своєю м'якотілістю масою керувати не можу». Це були нам шкідливі слова, бо він цілком зрісся з куркульськими елементами і призводив до розвалу колгоспу як агент куркуля. Тов. Микитенка на посаді бригадира далі тримати не можна було, як куркульського агента, а тому управа колгоспу такого зняла з роботи для передачі до пролетарського суду.

3. Учні школи лише в останній час почали збирати колоски, а також в час посівної збирали бур'ян.
4. Група сприяння сільРСІ робила дуже мало, а все спирала на голову колгоспу.
5. Після кожної кампанії преміювали, а також давали за диференціальним розподілом харчі та хліб, також регулярно постачали деф[іцитним] крамом.
6. На корівні та свинарні робота була в задовільному стані. Робота по конярству була спочатку весни малозадовільна. Особливо конюхи Микитенко Іван та Яблонський Петро коні доглядали зовсім погано. Але управа колгоспу зараз же на це звернула увагу, й догляд зовсім покращав.
7. Соцзмагання між бригадами було складено на весь операційний рік, але перевірялося нерегулярно.
8. Культурне обслуговування трудящої маси було в задовільному стані: їдальня була в хорошому стані; польовки та стінгазети випускалися регулярно.

Резолюція

Борючись з куркульсько-петлюрівською зграєю, яка весь час намагалася розвалити колгосп, також на основі соцзмагання та ударництва, великої боротьби з ледарством та симулянством управа колгоспу «1 травня» с. Кутелів Хутір, а особливо голова управи т. Чокот, на основі правильного застосування в життя вказівок партії та уряду домоглися того, що організація праці в колгоспі протягом цього часу була в гарному стані.

2. Всі сільськогосподарські кампанії, які проходили, виконувалися дотерміново і якісно. До кожної кампанії всі знаряддя виробництва, робоча та тягова сила були підготовлені як слід. На основі цього ми домоглися, що наші колгоспники стали заможними, а колгоспи — більшовицькими. На основі цього роботу управи колгоспу, а особливо голови, загальні збори вважають за цілком задовільну.

Робота з конярством малозадовільна через те, що конюхи Микитенко І. та Яблонський П. доглядали коней пасивно і призвели коні до поганого стану. Група сприяння РСІ робила дуже мало, а все спирала на голову колгоспу. Управі колгоспу потрібно свого керівництва не попускати, а потрібно битися ще за кращі показники в роботі, щоб стати першими не тільки в районі, а і в області — таке гасло колгоспу «1 травня» с. Кутелів Хутір.

2. Слухали інформацію голови колгоспу тов. Чокота про преміювання кращих ударників-колгоспників.

Ухвалили: Честь і слава кращим ударникам-колгоспникам, які весь час боролися за виконання і перевиконання норм виробітку, а на основі цього боролися з ледарством та симулянством.

За виконання і перевиконня норм виробітку управа колгоспу преміює слідуючих товаришів такими тваринами:

I бригада

1. Шеремет Марії — порося
2. Боженко Лукії — порося
3. Куделі Якилині — овечку
4. Сущенко Ганні — овечку
5. Сущенко Уляні — теля

II бригада

1. Чокот Ярині — порося
2. Микитенко Горпині—порося
3. Пампушці Грицьку — теля
4. Бондар Марії — овечку
5. Горпиненко Парасці — овечку.

Голова зборів Гавловський

Секретар Ткаченко

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 438, арк. 213—214. Копія.

№ 102

Матеріали обстеження колгоспу «Авангард» с. Янівка Чернігівського району Чернігівської області

Не пізніше 18 вересня 1933 р.

А. Дворів у колгоспі — 33 *, працездатних колгоспників — 606 і підлітків — 85. Всього землі мається 1983 га, з них польової — 1359 га, городньої — 20 га і сіножаті — 604 га. Крім того, городів в одноосібному користуванні мається 150 га, уборочна площа жита — 426 га, пшениці — 10 га, вівса — 96 га, гороху — 82 га, ячменю — 930 га, вики — 100 га, квасолі — 12 га, гречки — 98 га, проса — 82 га, льону — 33,72 га, коноплі — 6,48 га, корів на фермі — 21 шт., телиць до 4-х років — 70, телят до 1 року — 16 шт. Коней всього 350: робочих — 312, овець — 45 шт., свиней — 53, з них свиноматок — 9 шт. Кролів старих — 60 шт. і молодих — 150 шт. Напрямок колгоспу городне-скотоводчеський, 8-ми пільної сівозміни.

Б. Рожь, пшениця, овес, горох, вика, ячмінь, льон убрано і ще частково убрана гречка та плоскінь, конопля осталась пізня, гречка і просо все взято в снопи, за виключенням гороху й вики. Молотьба: жито, пшениця, овес, ячмінь обмолочено повністю, а горох — на 80%, вика, гречка — частково, молотьба вся до 20 вересня буде закінчена, заскиртована, врожай скошений на 100%.

В. Уборка проходила в більшості вручну. Жали серпами і колосся підгрібали граблями та діти збирали колосся вручну. До 2-х жаток було прикріплено зерновловлювачі, обмолот почи-

* У документі помилка, очевидно 334, див. в цьому ж документі п. 4.

нався на 5-й день уборки, одночасно проходило скиртування. Втрат при скиртуванні не було, за виключенням малої кількості — 1,5—2%.

Г. Определілення урожайності районової комісії не було, фактично врожай такий: ржи — [з] га 7 ц, ячменю — 11 ц, пшениці — 6 ц, вівса — 8,5 ц, гороху — 9 ц, вики — 10 ц, гречки — 4 ц. Колгосп насінництвом не займається, й іспит місцевих сортів не провадився.

Д. Хлібопоставку колгосп виконав 21 серпня.

Е. Колгосп МТС не обслуговує.

Ж. Видача авансів провадилась на фактично вироблені трудодні от 10% вимолоченого зерна. Первий аванс був виданий 12 серпня по 1 кг муки на вироблені раніш трудодні вперед за 10 день (наприклад, колгоспна сім'я проробила 10 день і виробила 25 трудоднів. Вона одержала 25 кг муки, такєж другий аванс теж, а третій аванс видавався на виработані трудодні в полі по 0,5 кг гороху й по 0,5 кг ржи). Такий порядок видачі мав доброякісний вплив на вихід на роботу і виконання виробничого плану колгоспу, так як він показував, що коли послідуючі дні не буде робить, то більш й не получить авансу.

З. Натуральний орієнтовочний прибуток колгоспника в натурі определяється 3,723 кг на трудодень, колгосп приступив до видачі на 100 000 трудоднів. Є колгоспники із заробленими трудоднями 500—700 днів, що одержують хліба в середньому 16—19 ц, і є групи колгоспників, що одержать 6—7 ц. Фонди при колгоспі улаштовані: насінньовий фонд — 1290 ц, страховий фонд — 187 ц, ясельний фонд — 95 ц, вони хороняться в амбарі в порядкові.

І. Із 385 га завдань посіву чорного пару колгосп мав 160 га, а останній пар занятий бобовими культурами та городніми, посівними матеріалами колгосп забезпечений, рядовим засівом посіяно буде на 75—78%. Колгосп закінчує сів до 18 вересня 1933 р.

К. Коні на цей час на підножному викормі — на отаві на заливному лугу. В колгоспі почато організовувати кінську ферму. Переведена на 100% злучка племінними жеребцями.

Л. Переведено колгоспом облік безкоровних колгоспників і почата контрактація телиць. Законтрактовано вже 2 штуки.

М. Сіножать проведено на площі 459 га, ще не убрано на площі 145 га, уборка саме в розгарі: до 20 вересня уборка сіна буде закінчена. Як колгосп, так і колгоспники сіном будуть забезпечені повністю.

Н. Голова колгоспу Худенюк Г. Г., секретар партійної організації Заєць Вас. Андр., найкращі бригадири: 4-ї бригади — Плиско П. Л., 2-ї бригади — Лазаренко П. Г., 1-ї бригади — Дуда Г. Ці бригади мають 100% виходу на роботу, на 100% закінчили обмолот і здачу державі зерна. Закінчили осінній сів. Краще поставили догляд за кіньми. Чітко наладили облік соцзмагання.

Організаційні питання

1. В колгоспі організовано постійних 8 бригад. В середньому в кожній бригаді 63—65 чол. Состав бригади за період с.-г. року не змінявся.

2. Бригадири, призначені з 1 січня 1933 року, затверджені РЗВ. До цього часу бригадири не змінювались. Заміна бригадира правлінням не помічалася, авторитетність бригадира добра.

3. Боротьба за збільшення вартості трудоднів ведеться через своєчасний вихід на роботу. Виконання й перевиконання норм виробітку; норми виробку, встановлені НКЗ, відповідають, но є окремі роботи, яких норма збільшена, а деяких— зменшена, а в середньому норми придержуються НКЗ. При невиконанні норм виробітку і поганій роботі трудодні знижуються. Вартість трудоднів в минулому році в колгоспі була: зерна — 1,162 кг і грошей — 36 коп. В цьому році орієнтовно: зерна — 3,723 кг і грошей — 1 крб. 16 коп.

Робота по зниженню адміністративних витрат пророблена слідуюча: скорочено членів управи колгоспу до 3 чол. Вони трудоднів одержать до загальної кількості трудоднів у колгоспі 1,5%.

4. Трудоднів у колгоспі на 1 вересня 1932 р. було по колгоспу 36 910, а на 1 вересня 1933 р. 65 350 трудоднів. В тому 1932 році в колгоспі було 207 господарств, робочих — 490 чол., а в цьому 1933 році господарств — 334, працездатних — 690 чол. Крім цього, в цьому році прибавилась уборка та посів урожаю та постройки зерносховищ.

5. Фактично витрачених трудоднів на окремих участках робіт: так, на уборку одного га ржи треба вручну 4 чол., убирали — 2 чол. На косовицю 1 га вики — 3 чол., убирало (косило) 2 чол. На уборку гречки треба (косить) 4 чол., косили 2 чол.

6. Бригади мають плуги, борони, вози, 2 бригади мають жатки. 6 бригад мають сінокосарки, мається 5 молотарок, 1 двигун. Треба сказати, що відношення до машин неохайне. Це пояснюється абсолютною відсутністю кваліфікованих робітників, коні прикріплені до бригад. Доглядання за кіньми задовільне.

7. Всі колгоспники мають трудові книжки, запис трудоднів провадиться колгоспнику один раз на декаду, а де, коли — в зв'язку від прийнятої роботи.

8. Коло кожної молотарки були пристосовані зерновловлювачі. Уборка провадилась в більшості вручну — серпами, після чого провадилось згрібання колосків вручну. Обмолот почав колгосп на 5 день після початку уборки. Одночасно провадилось скиртування. Скиртування проведено задовільно. Від молотарок відправлялось зерно в амбар при 2-х сопроводительних, [в] яких показано кількість мішків та вага.

9. Міри заохочування в кожній бригаді такі: роз'яснена постанова НКЗ, що за кожний сверхпланово одержаний урожай

бригада одержує 58% на премію, премія персонально кращим ударникам. Кращим бригадирам потреб. т-во у першу чергу відпускає дефіцитний товар.

10. Натуральні аванси в колгоспах тільки по трудоднях. Випадків видачі авансів по уравнительной системі не провадилось.

Уповноважений МКК РСІ Заєць

Голова колгоспу Худенок

Голова секції РСІ Лазаренко

Оригіналові відповідає: Інспектор РСІ [*підпис*]

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 499, арк. 239—241. Завірена копія.

№ 103

Протокол виробничої наради в колгоспі ім. Ульянова Ровенецького району Донецької області

20 вересня 1933 р.

Протокол производственного совещания в колхозе им. Ульянова от 20 сентября 1933 г. под председательством тов. Зельманзона и секретаря Охрименко.

На совещании присутствовали: председатель правления т. Ларин, члены: тт. Кравченко Д. М., Кравченко Ал.

Бюро труда: т. Белоусов, бригадир тов. Кужелев, мишинист т. Могильный, пред. РВИЗкома Красноперский П., счетовод тов. Сисоенко и другие ударники и ударницы.

1. Слушали: Обследование хозяйственного и политического укрепления колхоза им. Ульянова, в каком приняла участие бригада РСИ, РВИЗкомиссии, члены правления и колхозники.

Прения: *т. Кравченко Д.*: В истории нашего колхоза необходимо отметить, как росло строительство нашего колхоза. При организации его у нас не было «ни двора, ни кола», за это время у нас выстроилось: двухэтажный жилой дом для колхозников, помещение под ясли, школа, два коровника на 200 голов, свинарник.

т. Ларин: Недостаточно справлялись со своими задачами РВИЗком, почему у нас и имеется много неучетного дохода, неизвестны старые долги, касса не проверена. Правление колхоза должно также усилить свою работу сейчас на выполнении осеннего сева и поднятии зяби, нужно закончить строительство. Необходимо ходатайствовать перед РИКом об отпуске кредитов на строительство. Необходимо усилить работу группы РСИ, которая до сих пор бездействовала.

Постановили: Не позже как до 1 сентября 1933 г. РВИЗкомиссии закончить свою работу и отчитаться перед со-

бранием, группе РСИ собрать вокруг себя весь актив колхоза и развернуть работу. Колхоз ставит перед собой задачу электрофицировать его. Просить МТС и политотдел помочь в этом, а также установить радио.

Считаем обследование вполне правильным, достижения колхоза необходимо еще больше закрепить, недочеты все исправить. Колхоз считает МТС производственным центром, какой под руководством политотдела руководит данным колхозным укреплением. Все же считает не вполне достаточным ее обслуживание тракторной тягой.

Пред. совещания
Секретарь
Пред. правления колхоза
Пред. РВИЗком
Пред. РСИ
Верно: Скарченко

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 438, арк. 170. Завірена копія.

№ 104

Постанова Чернігівського обласного організаційного комітету та бюро обкому КП(б)У про нагородження Остерського району Перехідним Червоним прапором за господарські успіхи колгоспів*

3 жовтня 1933 р.

Облоргкомітет та облбюро КП(б)У відзначають, що Остерський район успішно виконав найважливіші господарчо-політичні завдання цього господарчого року — весняну сівбу, збирання врожаю, хлібопоставку, осінню сівбу, м'ясоздавання, фінансові плати.

Під проводом парторганізацій колгоспники і колгоспниці Остерщини настирливо борються за здійснення гасла т. Сталіна зробити колгоспи більшовицькими та колгоспників заможними. Успіхи більшовиків, комсомольців, радянсько-колгоспного активу, колгоспників та колгоспниць Остерщини є наслідок успішного й ретельного проведення ленінської політики нашої Комуністичної партії, реалізації вказівок тов. Сталіна про роботу на селі.

Вітаючи партійну організацію, радянські органи, комсомол, профспілки, колгоспників, колгоспниць та всіх трудящих Остерщини з одержаними перемогами, облоргкомітет та облбюро КП(б)У ухвалюють:

* Організаційний комітет виконував обов'язки обласного виконавчого комітету до проведення виборів до обласної Ради.

1. Нагородити Остерщину **Перехідним Червоним прапором** облбюро КП(б)У та облоргкомітету.

2. Видати в розпорядження керівних районних організацій 3000 крб. для преміювання кращих ударників соціалістичної перебудови сільського господарства.

3. Преміювати персонально секретаря Остерського РПК т. Черевчанка та голову РВК т. Йофе, кожного по 300 крб.

Облоргкомітет та облбюро КП(б)У висловлюють впевненість, що більшовики, колгоспники, колгоспниці, всі трудящі Остерщини високо триматимуть завойований прапор і в дальшій боротьбі за більшовицькі колгоспи, за заможне колгоспне життя покажуть ще кращі зразки роботи, в найближчий час перетворять Остерщину на район суцільної колективізації.

Голова облоргкомітету С. Голубятніков

Секретар облбюро КП(б)У П. Маркітан

«Колгоспне життя» — орган Остерського райкому КП(б)У, райвиконкому та райпрофради, № 84, 6 жовтня 1933 р.

№ 105

Постанова президії Вовчанського райвиконкому Харківської області про організацію депутатських груп в колгоспах і на підприємствах

13 жовтня 1933 р.

1. Відмітити, що утворення депутатських груп по сільрадах району ще не закінчено, низка сільрад (Рубіжня, Охрімівка, Іванівка, Тернова, Котівка і ін.) не приділяли цьому найважливішому завданню належної уваги.

2. Відмітити, що в місті по підприємствах хоча міськрадою [групи] і організовані, однако не розгорнули потрібної роботи, не стали на чолі робітничих мас в боротьбі за виконання промфінпланів.

3. Запропонувати всім сільрадам до 15 жовтня закінчити утворення депутатських груп, взявши на увагу, що депутатські групи організуються за виробничою або територіальною ознакою. В селах, де територія сільради збігається з територією колгоспу, утворюється кілька депутатських груп по окремих виробничих ділянках колгоспу, в решті сіл депутатські групи утворити окремо в кожному колгоспі.

4. Доручити тт. Яновському та Данишину перевірити виконання депутатських груп та визначити кількість таких окремо по кожній сільраді.

5. Негайно розгорнути роботу депутатських груп в колгоспах на боротьбу за закінчення сільськогосподарчих робіт, зокре-

ма цукробуряка та зяблевої оранки, виконання планів хлібозаготівель, мобілізації коштів тощо.

6. Зобов'язати сільради протягом декади перевірити через депутатські групи, яким чином члени та кандидати сільрад втягнені в процеси виробництва колгоспу, кількість членів та кандидатів сільрад, що є бригадирами, ударниками, організаторами колгоспних мас на виконання виробничих планів, та наслідки цього вивчення обговорити на депутатських групах та сільрадах.

7. Одночасно доручити т. Даншину вивчити це питання по всіх сільрадах району та підсумувати, яким чином окремі члени сільрад працюють в колгоспах і організовують роботу виробничих нарад, і взагалі, яким чином реалізуються постанови ЦК КП(б)У від 21 березня 1931 року про розгортання масової роботи в селах суцільної колективізації.

Визначити термін цієї роботи — дві декади.

8. Визнати за потрібне через районову газету «Колективіст» розгорнути роботу за зміцнення депутатських груп в колгоспах та на підприємствах.

9. Відмічаючи те, що з боку президії міськради не було потрібного керівництва роботою депутатьских груп по місту, зобов'язати міськраду:

а) обговорити стан роботи депутатських груп на президії та пленумі міськради;

б) провести міський зльот депутатських груп;

в) одержаний досвід роботи депутатських груп у великих містах перенести до Вовчанської міськради.

10. Зобов'язати міськраду та сільради включати в план робіт перевірку роботи депутатських груп, заслуховувати періодично звіти про їх роботу.

Голова райвику Шаріков

Секретар Яновський

ЦДАЖР УРСР, ф. 1, оп. 7, спр. 659, арк. 16. Оригінал.

№ 106

З огляду сільськогосподарської групи Наркомату робітничо-селянської інспекції УРСР про організаційно-господарське і політичне зміцнення колгоспів України в 1933 р.

18 жовтня 1933 р.

Предварительные итоги организационно-хозяйственного и политического укрепления колхозов Украины в 1933 году

Проверка организационно-хозяйственного состояния и политического укрепления колхозов произведена ЦКК—НК РКИ УССР и его областными и районными КК — РКИ в сентябре

месяце текущего года с участием политотделов МТС, райземотделов, колхозных ячеек КП(б)У и групп содействия РКИ в колхозах. Проверкой охвачено 80 колхозов различной экономической мощности и сельскохозяйственного направления с обсуждением результатов проверки на широких колхозных собраниях, производственных совещаниях и бригадных сборах.

По состоянию на 25 сентября т. г. ЦКК — НК РКИ УССР располагает материалами проверки 5 колхозов Славянского и Александровского районов в Донецкой области, 3 колхозов Гроссуловского района Одесской области, 6 колхозов Рыбницкого, Тираспольского, Слободзейского, Григориопольского районов Молдавской АССР, 3 колхозов Золотоношского района Киевской области, 11 колхозов Могилев-Подольского, Томашпольского, Ярмолинецкого, Винницкого и Немировского районов Винницкой области и 3 колхозов Генического, Бердянского и Мелитопольского районов Днепропетровской области — всего по 31 колхозу; нет еще полных материалов о разработках Одесской, Днепропетровской, Харьковской, Донецкой, Черниговской и Киевской обл. КК — РКИ, где проверка закончена и производится обработка материалов.

Результаты проверки позволяют сделать следующие выводы по основным вопросам организационно-хозяйственного и политического укрепления колхозов в текущем году.

1. Организация труда в колхозах

1933 год характерен закреплением в колхозах постоянных бригад с твердым составом колхозников, с возрастающей ролью колхозного бригадира. Так, в колхозе им. Сталина Слишковецкой Слободы Могилев-Подольского р-на из 575 трудоспособных закреплено на протяжении всего года в 6 бригадах 456 человек, в том числе 251 женщина; остальные колхозники в отходничестве; бригадиры проводят свою работу самостоятельно, пользуются авторитетом как прекрасные хозяйственники; в колхозе две выдающихся бригады № 1 и № 2; бригада № 2 — бригадир тов. Мазник Х.— в бригаде 104 чел. с площадью 191 га, в бригаде хорошо организован труд, 100% своевременный выход в поле, машины и лошади используются на 100%, в сельхозработы вовлечены все коровы колхозников бригады, уборку хлебов эта бригада закончила раньше всех на 2 дня, бригада идет впереди и в проведении осеннего сева — качественно и количественно; бригада № 1 также отличается правильной расстановкой колхозников, хозяйственным и бережным отношением к живой тягловой силе и к машинам. Уборку озимых колхоз провел за 11,5 дней, яровых за — 4,6 дня, сноповязание проводилось параллельно с уборкой; машинами скошено 168 га, косами — 210 га; молотьбу колхоз закончил за 36,5 дней против 34,5 по плану; было произведено двухразовое сгребание колос-

ков по всей площади зерновых, все возы при перевозке снопов были обеспечены ряднами, уборка производилась сообразуясь с погодой, в жаркие дни косили рано утром и вечерами. Правильно организованная борьба с потерями привела к тому, что колхоз получил при обмолоте озимой пшеницы с га 13,2 ц против 12 ц, установленных комиссией по урожайности, ржи соответственно 13 ц и 11 ц, овса — 16,2 ц и 12 ц, ячменя — 14,5 ц и 14 ц.

В результате колхозники в текущем году получают на трудодень 7 кг разных хлебов и 2 руб. деньгами против 4 кг и 40 коп. в 1932 году, причем по пшенице трудодень возрос с 800 гр. до 2400 гр., по ржи — с 800 гр. до 1200 гр., по кукурузе — с 2000 гр. до 3000 гр. План хлебосдачи выполнен на 100% к 20 августа, натуроплата сдана в размере 100% к 1 сентября 1933 года.

Решительная очистка колхоза «12-летие Красной Армии» Пятничанского сельсовета Винницкого района от классово-враждебного элемента и лодырей (с января месяца 1933 года вычищено 2 попа, 5 полицейских, 17 кулаков и др. разложившегося элемента), создание постоянных бригад, укрепление состава бригад членами партийной ячейки, несменяемость бригадиров, укрепление трудовой дисциплины, внедрение соцсоревнования и ударничества с проверкой условий специальной комиссией с обсуждением результатов в бригадах, на общих собраниях, культпросветработа — все это вывело отсталый пригородный колхоз в *передовой по району*, в колхозе — 48 ударников, за лучшую работу на уборочной и осенней посевной премировано 57 чел.; бригада № 2 (бригадир тов. Крат), имеющая больше всего ударников, систематически перевыполнявшая нормы выработки на севе, в уборке, давшая высокое качество работы, получила районное переходное знамя. В колхозе ликвидирована обезличка, инвентарь пронумерован, закреплен за бригадами; в связи с окончанием всех полевых работ инвентарь свезен на двор колхоза, где перечищается и складывается под навесы.

Борьба с потерями была поставлена удовлетворительно, уборку озимых и ранних яровых колхоз закончил на два дня раньше, за 11 дней, сбор колосков был проведен трижды: конными, ручными граблями и, наконец, руками; нормы систематически перевыполнялись, так, вместо вязки 60 снопов с собиранием колосков и укладкой в копны в большинстве случаев вязали по 80—90 снопов; на обмолоте ячменя молотарка МО-900 за 14 часов работы намолачивала до 18 тонн зерна; план осеннего сева выполнен 9 сентября с превышением.

В результате упорной работы по оздоровлению колхоза, его организационно-хозяйственному и политическому укреплению колхоз «12-летие Красной Армии» стал на путь резкого улучшения всей своей хозяйственной деятельности и улучшения материально-бытовых условий колхозников; колхоз в 1933 году

получил с га 12,5 ц ржи, 14,5 ц озимой пшеницы, 10,25 ц ячменя; 24 ц гороха; на трудодень колхозник получает в 1933 г. 4,6 кг хлеба и 4 руб. деньгами против 3,6 и 1 руб. 60 коп. в 1932 г.

Обращает на себя внимание малоземелье колхоза: в колхозе 522 хозяйства, трудоспособных — 1048 чел., *бригадами охвачено 238 чел.,* [*в*] *отходничестве 691 член колхоза, или 68% состава*; земли колхоз имеет всего лишь 663 га, из них полевой — 454 га, что, в частности, объясняет причину невысокого размера натуральной части дохода колхозника. План хлебосдачи колхозом выполнен на 100% к 17 августа т. г.

Колхоз «12-летие Октября» Новосоколовского с/совета Ярмолинецкого района — 344 двора, трудоспособных — 719 чел., из них в отходничестве 32 чел., в колхозе с начала весенней посевной организовано 6 полевых постоянных бригад; уборку зерновых колхоз закончил за 7 дней против плана в 12 дней; работа была организована днем и ночью; проведение уборки в кратчайший срок есть результат 100% выходов на работу, хорошей трудовой, производственной дисциплины, выполнения и перевыполнения норм выработки, благодаря доброкачественной уборке урожая, борьбе с потерями. Колхоз получил с га 15 ц озимой пшеницы, ржи — 15 ц, рапса — 11,7 ц, ячменя — 16 ц, овса — 14 ц, план хлебосдачи и натуроплату колхоз выполнил на 100% к 24 августа; на трудодень колхозник получает 5500 гр. натурой и 1 р. 05 коп. деньгами против 1340 гр. и 93 коп. в 1932 году.

Хорошо работают бригады в колхозе «Коммунар» Рай-Александровского с/совета Славянского района; распоряжения бригадиров ответственны, подмены их со стороны правления колхоза нет, в случае невыполнения отдельными колхозниками распоряжений бригадира действия колхозников обсуждаются на бригадных собраниях, в правлении колхоза; бригады между собой соревнуются, но правление колхоза не обеспечило проверки результатов соревнования; в бригадах нет еще бережного отношения к инвентарю.

Уборка озимых и яровых закончена была колхозом за 19 дней вместо 11 и молотьба — 40 дней вместо 31, что есть результатом невыполнения норм выработки колхозниками; план хлебосдачи выполнен 23 августа.

Осуществляются директивы партии в отношении бригадиров и по колхозу «Загальна праця» Александровского района; фактов подмены бригадира правлением не установлено, состав бригады не меняется, бригадир авторитетен.

В колхозе «Червона зірка» Гроссуловского р-на Павловского сельсовета бригадир сменен дважды, один за то, что не справлялся с работой, другой — за грубое обращение с колхозниками.

В колхозе обращает на себя внимание перевыполнение норм выработки; например, лобогрейка — норма 5 га, выполняли —

10 га, рядовой посев 13-рядной сеялкой — норма 4,75 га, выполнение — 5,5 га. Косовица окончена за 6,5 дней, молотьба закончена к 25 августа, план хлебосдачи и натуроплаты выполнен полностью к 26 августа.

Колхозники получают на трудодень — озимой пшеницы 5,66 кг, кукурузы — 6,85 кг, подсолнуха — 2,13 кг, всего — 14,74 кг, колхозник Казамирчук выработал на 1 сентября 514 трудодней, до конца года выработает 764 трудодня, его доход в натур. части — 104,9 центнера.

Выработка колхозной семьи из колхоза «Заря социализма» Слободзейского района определяется: Клименко Д. — 570 трудодней — 34,2 ц натур. дохода и 1854 руб.; Суходольский Т.— 531 трудодень — 30,8 ц натур. дохода и 1725 руб.; Марков Демьян — 507 трудодней — 30,4 ц хлеба и 1648 руб.; худшие колхозники заработали: Звягин П.— 87 трудодней — 5,2 ц хлеба, 280 руб.; Коваленко П.— 118 трудодней — 7,8 ц хлеба, 384 руб. деньгами; Толбацкий — 98 трудодней — 5,9 ц хлеба и 319 руб.

Постоянные бригады работают в колхозе «Путь Ильича» Гроссуловского района, где состав бригады не менялся с весны, бригадиры пользуются авторитетом, работают хорошо. «Я считаю себя ответственным за бригаду как за отдельное хозяйство»,— заявил бригадир бригады № 2 тов. Цвейгер; в бригадах перевыполняются нормы НКЗема; так, норма посева дисковой бороной 5,25 га, колхозники Жебрицкий и Гужий вырабатывали 7 га, колхозники Чехута и Цвейгер — 7,5 га.

Благодаря комбинированию работы при бороновании колхоз добился значительной экономии труда против норм НКЗема.

Работа	По нормам НКЗ			Фактически выработано		
	сделано	людей	трудодней	сделано	людей	трудодней
Боронование . . .	127	41	38	127	28	23
Посеяно сеялкой	34	15	20	34	15	20
Вспашка плугом	3,5	6	9	3,5	6	9

На бороновании колхоз получил экономии в 13 человек и в 15 трудодней. Колхоз выполнил план уборки за 8 дней вместо 10 плановых, план хлебосдачи выполнил 23 августа, натуроплату сдал 20 августа; на трудодень колхозники получают по 8,2 кг, например, колхозник Куцуруба — 600 дней * — 49,22 ц, Роков Г.— 538,09 дней — 44,11 ц, колхозник Сильковский 157,13 дней — 12,87 ц; колхоз имеет следующую урожайность: озимой пшеницы — 12 ц, ячмень — от 12 до 15 ц, овес — 17 ц, кукурузы — 20 ц.

* Трудоднів.

В колхозе «Освобождение Бессарабии» Рыбницкого района колхоз получил озимой пшеницы 17,9 ц с га против 14 ц по определению комиссии на урожайность, пшеницы яровой — 16,4 ц против 10 ц, овса — 19,8 ц против 11 ц, ячменя — 16,1 ц против 12,75 ц.

II. Выполнение норм выработки

Несмотря на то что по ряду колхозов нормы выработки значительно перевыполняются, все же в большинстве колхозов нормы выработки, установленные НКЗемом, не осуществлены, нормы колхозов ниже, причем во многих случаях расценка выработки оставлена без изменения, что ведет к увеличению затраты трудодней.

Так, например, в колхозе «Красноармеец» Рогозянского с/совета Немировского района посев 19-рядной сеялкой в 4 лошади: норма НКЗ — 7 га, норма колхоза — 4 га, тогда как расценка принята без изменения — 1,75 трудодня; косовица жатками самоскидками: норма — 4 га, колхоз ее придерживается, но расценку установил в 2 трудодня против нормы 1,50 и т. д., сгребание конными граблями — колхоз начисляет 1,50 трудодня за 5 га, тогда как норма НКЗ — 1,25 за 7,5 га; колхоз им. Чапаева Золотоношского района — косовица лобогрейками: за 6,75 га по норме НКЗ 2 трудодня, а в колхозе та же расценка за 5 га; в колхозе им. Шевченко того же района: посев 13-рядной сеялкой 2 лошади, 3 рабочих — при норме колхоза 4 га с расценкой 1,50 трудодня, фактически вырабатывалось 3,5 га с той же оплатой; косовица лобогрейкой — колхоз за 3,5 га записывает 1,75 трудодня, тогда как норма НКЗ — 1,75 трудодня за 4,75 га и норма колхоза 1,75 за 4.5 га; в колхозе «Шлях до соціалізму» Гроссуловского района на вспашке 2-х лемешным плугом вырабатывали 1 га вместо 1,25 га, косовица лобогрейкой — 3,5 га против 5 га.

Не вырабатываются нормы выработки на косовице, молотьбе, скирдовании вследствие неудовлетворительной трудовой дисциплины в колхозе им. XV партсъезда Славянского района, где уборка затянулась на 18 дней, молотьба — на 50 дней.

В колхозе им. Ланцуцкого Томашпольского района у молотарки вместо 28 чел. работает 36 чел. и т. п. и т. д.

Невыполнение нормы выработки, с одной стороны, и превышение расценок против установленных, с другой, затрата большего количества рабочих рук, отсутствие борьбы за качество работы, что требовало дополнительной затраты рабочих рук — все это привело к тому, что в 1933 году резко возросли затраты фонда трудодней по многим колхозам, что в известной степени обесценило стоимость трудодня, несмотря на лучшую урожайность.

Этому также во многих случаях способствовало и то обстоя-

тельство, что *земельные органы не вели никакой борьбы за сокращение административно-управленческих расходов, за соответствие записей трудодней результатам выполнения производственных заданий.*

Так, в колхозе им. Ланцуцкого Томашпольского района фонд трудодней в 1932 г. составлял 46 574,59 единиц; по плану 1933 года запроектировано израсходовать 93 621,23 трудодня, уже израсходовано 80 282 трудодня, а в итоге колхозники в текущем году получают натурой 4 кг против 2,9 кг в 1932 г. и 78 копеек на трудодень против 64 коп. в 1932 году.

По отдельным видам затраты трудодней распределяются так:

Отрасль	Израсходовано в 1932 г.	План 1933 г.	Уже израсходовано
Полеводство	26 909,74	59 326	56 685
Коневодство	2 704,00	5 106	4 890
Строительство	2 028,62	6 808,7	3 616
Охрана	4 710,07	7 920	2 845,25
Мастерские	2 278,00	4 670	3 764
Животноводство	2 829,75	2 482	1 747
Административно-управленческие расходы	2 476,14	3 684	3 047
Культурно-бытовые	358,50	334	1 947

Если даже учесть, что посевная площадь колхоза увеличилась на 36 га, что колхоз в текущем году МТС не обслуживается, что колхоз в прошлом году совершенно не обрабатывал 215 га свеклы, что в этом году прополоты были все зерновые — все же увеличение фонда трудодней на 100%, который, несомненно, к концу года будет еще более увеличен, свидетельствует о том, что в этом направлении в колхозе явно неблагополучно.

Колхоз «Червоноармієць» Немировского района в 1932 г. израсходовал на 1 сентября 38 447 трудодней, в текущем году — 55 781 трудодень при годовом плане 82 935 трудодней, что происходит также из-за уменьшения норм выработки, увеличения вместе с тем расценок за труд; в колхозе низкая производительность труда, поздний выход на работу; в колхозе развит был межбригадный буксир, причем оплата буксира производилась не путем уменьшения трудодней отстающей бригаде, а за общий счет колхоза. Ежемесячно в колхозе начисляется 430 трудодней 13 лицам адм.-управленческого аппарата и 319 трудодней обслуживающему персоналу, что в год составляет 10,8% к общему фонду трудодней.

В колхозе «Наш путь» Ярмолинецкого района на 1 сентября 1932 г. было затрачено 20 844 трудодня, на 1 сентября 1933 г.— 30 827 при годовом плане 44 844 трудодня (в 1932 г.— 32 000 трудодней).

Причины увеличения — новых 45 человек трудоспособных и увеличение посевной площади на 175 га; основное же увеличение за счет недовыполнения и увеличения норм расценок.

Так, например: а) на пахоте:

Номера бригад	Работы	Площадь работы (в га)	Людей		Трудодней	
			по плану	фактически	по плану	фактически
2	Пахота	23,98	64	97	88	95,08
1	Пахота	21,69	58	84	79,15	80,70
2	Боронование	99,15	25	50	37,50	51,45

б) на обработке свеклы:

Номера бригад	Площадь (в га)	Шаровка		Прорывка		Проверка	
		План	Израсходовано	План	Израсходовано	План	Израсходовано
1	18	168,66	139,02	525	507,23	168,66	364,53
2	18	»	137,58	»	580,26	»	470,73
3	18	»	170,70	»	522,38	»	461,79
4	18	»	182,82	»	493,60	»	428,30
Всего	72	674,54	630,12	[2100]	2103,47	674,64	1725,35

Колхоз [им.] Чапаева Золотоношского района на 1 сентября выработал 165 330 трудодней против 87 513 трудодней на 1 сентября 1932 г.; стоимость трудодня в 1932 г. была 2,9 кг и 1 р. 20 коп. деньгами, в 1933 г.— 3,4 кг и 1 руб. 50 коп.

В колхозе «Большевик» того же района выработано на 1 августа 1933 г. 94 000 трудодней, а за 1 августа 1932 г.— 45 000 трудодней.

Колхоз этот, имея посева 1654,5 га, затратил на 1 сентября на полеводство 54 574 трудодня, или 42,3%, на луговодство — 16 800 (12,8%), на табаководство — 26 500 (20,4%), коноплеводство — 5890 (4,2%), огородничество — 4120 (3,2%) и т. д., причем расход на полеводство на 1 га составил (в днях).

Всего на 1 сентября затрачено трудодней по колхозу 129 890 (при годовом фонде 142 655 дней), в том числе на адм.-управл. аппарат — 4216 дней, хозяйственное обслуживание — 6525, а всего — 10 741 трудодня, или 8,4%, уборку колхоз провел с по-

терями, план хлебосдачи еще не выполнил, на трудодень предполагается к выдаче 2,7 кг зерновых и 2 р. 50 коп. деньгами; в 1932 году — 1 480 г зерновых и 70 коп. деньгами.

Виды работ	1932 г.	1933 г.
Вспашка 1 га	3,1	3,75
Культивация	0,93	1,25
Боронование	0,60	0,56
Посев	3,75	4,75
Всего	8,38	10,31

В колхозе «Путь Ильича» Гроссуловского района выработано трудодней на 1 сентября 1933 г. 13 273, тогда как в 1932 г. на 1 сентября — лишь 8 867; адм.-управленческие расходы определяются в 10,8%; в колхозе добавилось 60 га посева, 20 коров, в 1932 г. хлеб не вязался и был заскирдован лишь на 1/3, тогда как в текущем году хлеб связан и заскирдован по всей площади.

III. Учет и запись трудодней и снижение административно-управленческих расходов

Учет и записи трудодней колхозникам во многих случаях поставлены слабо и местами явно неудовлетворительно, что является результатом бездействия земельных органов, отсутствия работы с ревизионными комиссиями в колхозах.

В колхозе «Червона зірка» Гроссуловского района трудодни не записаны в книжки за июль и август; неправильные записи были сделаны каждому колхознику в июне; запись трудодней не произведена из-за отказа колхозников разбирать книжки в правлении; никакой работы правление колхоза по этому вопросу не ведет, считая достаточным вывешивать списки трудодней за проработанный месяц на видном месте.

В колхозе «Шлях до соціалізму» і «Шлях Ілліча» того же района трудодни записываются по пятидневкам, занесены по состоянию на 1 сентября; книжки колхозниками систематически не забираются, колхозники отказываются их получать («Шлях Ілліча»), т. к. записи сделаны безобразно. Проверкой записей трудодней по книжкам колхозников и в книге учета выявлено значительное расхождение: например, колхознику Сикаченко записано в трудкнижке 97,90 трудодней, а в книжке учета — 131, Ионенко П.— соответственно 60,85 и 69,56, Ионенко Н.— 60.07 и 53,58, Вытенко — 18 и 12 и т. п.

В колхозе «12-летие Красной Армии» Винницкого района при проверке 19 сентября записей трудодней установлено, что разноска по трудкнижкам сделана на 15 сентября аккуратно.

В колхозе «Праця» Томашпольского района никакой работы по снижению админ.-управ. расходов не ведется, наоборот, 12 июля правление колхоза вынесло решение об увеличении трудодней: учетчикам — с 12 до 30, председателю колхоза в день 2 трудодня вместо 1,75, счетоводу — 1,75 вместо 1,50; было два счетовода, стало три, колхоз этот в 1932 г. израсходовал на адм.-управ. аппарат 935,5 трудодней, в текущем году на 1 сентября — 2 723,25.

В колхозе «Червоний хлібороб» Томашпольского района в текущем году не составлен фин. производственный план; кузнец колхоза Урсов П. заработал 500 трудодней, молотобоец Глиняный — 425, сторож Токарчук — 293, плотник Купчик — 395 трудодней, а лучшие колхозники полевых бригад Токарчук З. — 203, Ключер П. — 173 и т. п.; при проверке записей трудодней в книжках установлено, что в бригаде № 2 записи произведены за первую половину августа, в бригаде № 4 только за июль и к тому же не за все проработанные дни, вследствие чего много справедливых нареканий; причиной несвоевременной записи трудодней — безответственное отношение бригадиров и отсутствие учетчиков.

В колхозе «Червона зірка» Гроссуловского района колхозница Верещук В. продала 10 трудодней за 30 рублей колхознику Костецкому и 6 трудодней отдала за починку обуви.

Вмешательством представителя НК РКИ тов. Громенко эта операция отменена.

Колхоз «Червоноармієць» Немировского района поименных списков в размере выработанных трудодней за месяц не вывешивает, в колхозе много нареканий на неправильные записи трудодней в трудкнижки.

В артели им. Косиора Вознесенского района председателю колхоза вместо 120 трудодней было начислено 162, счетоводу — 183 вместо 146, члену правления — 225 вместо 174.

В Н.-Николаевском с/совете Новобугского района колхозы были обязаны начислять ежемесячно по очереди телефонистке каждый по 26 трудодней, в том же селе весной колхозы начисляли трудодни сторожу кооператива, в артели им. Шевченко К.-Либкнехтовского района 15 трудодней начислили пред. финансовой секции сельсовета и т. д. и т. п.

Массовой работы по борьбе с разбазариванием трудодней, по борьбе с излишествами в адм.-управленческих расходах колхозов не ведется, в частности КК—РКИ многих районов проявляют полное бездействие по проведению в жизнь постановления ЦК ВКП(б) — Коллегии НК РКИ СССР от 26 августа с. г.

«О сокращении административно-управленческих расходов в колхозах», что является в настоящее время одной из важнейших работ органов КК — РКИ на селе.

IV. Состояние живой тягловой силы

В текущем году в результате варварского обращения с лошадьми, отсутствия необходимого ухода зимой, неудовлетворительного кормления лошадей по Украине в целом сокращение поголовья лошадей определилось по крестьянскому сектору в 852 900 голов (по предварительным данным упр. нар. хоз. учета Украины). Эта цифра несомненно преуменьшена. Примерно со 2-й половины года падеж лошадей резко сократился и благодаря принятым партией и правительством решительным мерам в состоянии конского поголовья наметился резкий перелом как в смысле ухода за лошадью, кормления ее, ликвидации обезлички (закрепление за ездовыми), так и по дальнейшему развитию поголовья лошадей и усилению интереса к волу. Однако во многих еще районах и колхозах должного внимания к лошади еще нет, неудовлетворительно проведена случная кампания, много колхозов ощущают острую нужду в живой тягловой силе, однако практически еще никакой работы по увеличению количества лошадей не ведут и хозяйственной инициативы по приобретению лошадей не проявляют.

Кормовые ресурсы колхозов в текущем году резко увеличились как по линии объемистого фуража, так, в особенности, и по концентрированным кормам.

Значительную роль как в весеннюю посевкампанию, так и во время уборки и молотьбы, сыграли коровы, использование которых в текущем году во многих районах и колхозах иногда играло решающее значение. Материалы проверки, однако, свидетельствуют о том, что заботы о корове, несмотря на ее двойное значение, до сего времени также нет, и, если не будут приняты решительные меры по улучшению эксплуатации коровы как тягловой силы, будет иметь место значительное сокращение поголовья.

Насколько велико участие коров на полевых работах свидетельствуют данные по коммуне им. Сталина Генического района, где поголовье лошадей определяется в 290 единиц, в т. ч. рабочих 193 головы; в этой коммуне на полевых работах участвует 246 коров и 44 бычка; на 1934 год коммуна подготавливает 300 пар волов.

Коммуна потеряла в текущем году 18,6% своего конского поголовья, обеспечив проведение случной кампании на 86%.

В колхозе «Искра» Бердянского района пало в текущем году 32% поголовья — 26 лошадей; колхоз использовал на севе 64 коровы колхозников, записывая владельцам по 2 трудодня;

колхоз имеет 2187 га распашной земли, нагрузка на одну рабочую лошадь — 54 га.

В артели им. Сталина Мелитопольского района состояние лошадей ниже среднего, 25% лошадей худых, случная кампания проведена преступно: из 23 маток покрыто 6, падеж в 1933 г. определился в 50% — 35 голов; несмотря на такое состояние с тяглом, колхоз недостаточно использовывает коров колхозников — всего 6 голов в работе.

Обращает на себя внимание следующее обеспечение ряда колхозов Степи лошадьми:

Название колхоза	Район	МТС	Площадь земли в колхозах (в га)	Количество рабочих лошадей
[Им.] Ленина	Генический	[Краснопартизанская]	1100	6
«Червона газета»	»	»	1100	6
[Им.] Хатаевича	»	»	1245	7
«Червоний серп»	Мелитопольский	Терпенская	1162	1
[Им.] Ленина	»	»	418	2
«Нове життя»	»	»	946	4
[Им.] Сталина	»	»	156	4
«Південний комунар»	»	»	756	3
«Пролетар»	»	»	1406	8

Колхоз им. Чапаева Золотоношского района имеет 287 рабочих лошадей, 32 головы молодняка на 3456 га посева; лошади получают в сутки 2 кг овса и 1 кг дерти; случено всего 57 лощадей племенного пункта, к весне 1934 г. колхоз увеличивает рабочее поголовье на 40 лошадей за счет молодняка и наметил закупить 50 пар бычков.

Колхоз «Красноармеец» Немировского района расширяет поголовье живой тягловой силы на 62 бычка, законтрактованных у колхозников и единоличников. На 1252 га в колхозе — 160 рабочих лошадей, состояние их хорошее, на голову расходуется 4 ц концентрированных кормов.

В колхозе «Важкий гарматник» Винницкого района на 1098 га работают 143 рабочие лошади и 30 коров; лошади все содержатся в одной конюшне, до сего времени незастекленной. Лошади в среднем состоянии; 4 конюха колхоз снял с работы за скверный уход, двух привлек к судебной ответственности — одного за то, что у него на пастбище ночью украли 3 лошадей; другого за то, что у него во время ночного пастбища лошадь упала в реку и утонула.

Колхоз «Червоний хлібороб» Томашпольского района сор-

вал случную кампанию — из 36 маток случено только 3; общее состояние поголовья и 85 лошадей выше среднего, лошади получают ежедневно по 5,5 кг овса.

V. О помощи безкоровным колхозникам

Практической работы в районах по выполнению постановления ЦК ВКП(б) и СНК СССР от 14 августа «О помощи безкоровным колхозникам» еще не развернуто и во многих колхозах пока что составлены только списки безкоровных колхозников.

Так, например, в колхозе им. Чапаева из 587 колхозников 196 коров не имеют. Колхоз намечает продать 31 из 50 телок ферме и проектирует купить у колхозников 156 телок, однако практически еще ничего не сделал. Точно так же в колхозе «Большевик» Золотоношского района произведен учет безкоровных— их 228, остальные 258 имеют коров и 139 — телок; колхоз пока законтрактовал 10 голов, выделив из МТФ 17 голов; средств на закупку колхоз не имеет и кредита не получал.

Из 402 хозяйств в колхозе «Червоноармеец» только 124 имеют коров.

Политотдел Немировской МТС провел кустовое собрание безкоровных колхозников, выделено 2 700 руб. кредита, однако конкретного еще ничего не сделано.

В колхозе «Коммунар» Славянского района из 404 хозяйств безкоровных только 42 колхозника; колхоз выделил 10 телок из МТФ, получил кредит Соцзембанка в сумме 1 114 руб.; проверкой установлено, что колхозники коров еще не приобрели; то же самое в колхозе «XV партсъезд» — колхоз получил кредит в сумме 1 160 руб., безкоровных колхозников 48 (из 305), колхозом выделено лишь 4 телки для лучших ударников-колхозников; практически еще в колхозе нич го не сделано.

В колхозе [им.] Сталина Могилев-Подольского района до сего времени не выявлены безкоровные колхозники, правление бездействует.

В колхозе «Зоря социализма» Слободзейского района из 279 колхозников безкоровных 229, выдано лишь трем колхозникам 1 корова, 2 телки, кредита колхоз не имеет; в колхозе «Червона зірка» Рыбницкого района в личном пользовании колхозников 87 коров, безкоровных 219; колхоз получил кредит на 15 телок, однако мер к реализации кредита колхозом не предпринято. Рыбницкий райземотдел в этом отношении вообще проявляет бездеятельность: кредит на приобретение не получен, средства распределены по колхозам, но до колхозов фактически не доведены. Ничего не делают и Слободзейское РЗО и МТС.

VI. Выполнение взаимных обязательств между МТС и колхозами

Со времени организации политотделов при МТС их роль в организационно-хозяйственном укреплении колхозов значительно выросла. Авторитет МТС среди широких колхозных масс за последнее время сильно вырос. МТС значительно подтянулись в отношении выполнения своих обязательств по производственному обслуживанию колхозов как в количественном, так и в качественном отношении.

Особо возросло значение политотделов МТС в организационно-политическом обслуживании колхозов.

Редким исключением являются теперь МТС, понимающие свою роль как «прокатного пункта» для обслуживания только производственных нужд колхоза. Но все же необходимо отметить, что орг.-хозяйственное обслуживание колхозов со стороны еще очень большого числа МТС стоит не на высоте и должно быть значительно улучшено.

Ряд МТС подошел формально к заключению производственных соглашений с колхозами, недоучитывая или преувеличивая свои производственные возможности, производственные возможности колхоза и реальную потребность в оказании того или иного вида помощи со стороны МТС отдельным колхозам.

Как на примеры такого недоучета можно указать ряд колхозов. В этих колхозах МТС выполняет целый ряд работ, не предусмотренных производственным соглашением, не выполняя или выполняя только частично (в отдельных случаях значительно перевыполняя) работы, зафиксированные им.

Так, выполнение производственных обязательств...* МТС перед арт. «Вільний шлях» Волчанского района Харьковской области представляется в следующем виде:

Название работ	План	Фактически сделано
Культивация	143	239
Боронование в 1 след	573	319
Посев ярых	160	—
Молотьба	303	484
Лущевка под свеклу	115	—
Вспашка пара	200	57,1
Вспашка стерни под озимь	235	380
Зяблевая вспашка под свеклу	180	210
Зяблевая под остальные культуры	325	—
Культивация под озимь	—	199,5
Боронование под озимь	—	202,5

Другим образчиком недоучета возможностей МТС и потребности колхоза при заключении производственного соглашения

* Так у документі.

может быть колхоз «Перебудова» Ружинского района, обслуживаемый Ружинской МТС.

Название работ	План	Фактически сделано
Вспашка под свеклу	35	100
Вспашка под яровые культуры	—	17
Культивация	—	57
Боронование	—	113
Посев	—	65
Резка силоса	—	130 тонн
Вспашка под пшеницу	157	—
Вспашка под рожь	71	46

В этом же колхозе МТС свои обязательства в весеннюю кампанию перевыполнила на 200%.

Молодая, вновь организованная Рашковская МТС Рыбницкого района качественно хорошо выполнила свои обязательства перед арт. «Червона зірка», но выполнила их не полностью (на 75%), так как тракторный парк МТС по своей производительной мощности не в силах был охватить всей работы согласно заключенным договорам.

Ярким примером недоучета производственных возможностей самого колхоза может служить арт. «14-річчя Жовтня» Ярмолинецкого района.

Весенние посевные работы МТС выполнила в этой артели только на 20% (только культивацию) размера, предусмотренного соглашением. Остальные все работы колхоз выполнил сам (без прорывов) в установленные сроки. Помощь этому колхозу оказалась в запроектированном договором размере излишней.

Примером невыполнения производственных обязательств МТС по отношению к колхозу может служить Александровская МТС, так выполнившая их в колхозе «Загальна праця»:

Название работ	План	Фактически сделано
Культивация паров	200	—
Вспашка пара	203	17,2
Культивация пропашных	60	—
Косовица хлебов	130	18,7
Силосование	100	63 и т. д.

Котиевская МТС совсем не выполнила своих обязательств перед колхозом «Ленінський шлях» Черниговского района по севу (355 га), уборке хлеба (150 га), боронованию (80 га).

Нужно констатировать, что в целом ряде случаев производственное соглашение между МТС и колхозом еще не стало тем документом, за выполнение которого обе договаривающиеся

стороны несли бы реальную ответственность и эту ответственность чувствовали.

В колхозе «Червона зірка» Полтавского района, обслуживаемом [...] * МТС, последняя своих обязательств полностью не выполнила.

Вспашка и культивация под кукурузу не выполнена (18 га), под озимые вспахано 208 га вместо 300. Уборка произведена на площади 44 га вместо 490. К вспашке на зябь МТС не приступала. Комиссии по приему работ МТС в колхозе до сентября не было. Работу принимал бригадир без указания качества работы.

[Кировоградская] гор. КК — РКИ, обследовав 4 колхоза своего района, констатирует, что «невыполнение договорных обязательств имеет массовый характер. Из обследованных 4 колхозов ни по одному из них договор полностью не выполнен. Нарушение договоров имеет место также со стороны колхозов — плохое и несвоевременное обслуживание тракторных бригад». Однако такая характеристика отношения МТС и колхозов к взаимообязательствам по [Кировоградскому] району отнюдь не исключает большой организующей роли МТС в колхозном производстве, что и подчеркивается материалами обследования.

Ярышевская МТС, заключая договор с колхозом им. Ленина Могилевского района, указала в нем объем работ, не указав сроки их выполнения.

Неполное выполнение МТС своих договорных обязательств по отношению к колхозам является очень распространенным явлением.

Так, это отмечено материалами обследования в колхозах: «Червоний прикордонник» Олевского района, «Красный партизан» Слободзевского района, [им.] Калинина Черниговского района, «Червоний хлібороб» Томашпольского района (работы не выполнены на 50%), «Шлях до соціалізму» Гроссуловского района и др.

Примером плохого производственного обслуживания со стороны МТС может служить колхоз «Жовтнева перемога» Богуславского района, обслуживаемый Мироновской МТС. В этом колхозе МТС вместо 248 га вспашки под яровые культуры сделала 61 га, вместо 115 га лущевки — 5 га и т. д. МТС осуществляла только бумажное руководство колхозом и требовала присылки разного рода сводок. За последние 2—3 месяца агроном МТС был в колхозе только 2 раза и то за получением материалов от колхоза, а не для оказания помощи колхозу.

Производственный план и рабочие планы участком МТС не корректировались.

Такое же положение с обслуживанием колхоза «Червоно-

---

* У документі пропуск.

армієць» Немировского района, где находится центр 5-го производственного участка... * МТС. Несмотря на это, колхоз не получает агротехнического руководства от МТС.

В отношении качества работ тракторов нужно констатировать значительное улучшение. Это положение при общей оценке работ как удовлетворительных не исключает, однако, частых довольно случаев недоброкачественных работ на отдельных участках, что было констатировано в той же артели «Червоноармієць», в колхозе ХТЗ (Харьковский пригородный район), «12 лет Октября» (Волчанский район), «Вільний шлях» (Волчанского района) и др.

Примерами хорошего и удовлетворительного производственного обслуживания МТС и выполнения ими своих договорных обязательств могут служить нижеследующие колхозы: колхозу «Заря социализма» Слободзейского района (АМССР)...** МТС оказывала чрезвычайно энергичную помощь как производственную, так и организационно-политическую со стороны политотдела.

Полностью количественно и качественно выполнили свои производственные обязательства МТС в колхозах им. Ильича, «12 лет Октября» Волчанского района; коммуне «Коминтерн» Ровенецкого района; арт. «Коммунист» Попельнянского района и др.

Выполнение плана натуроплаты МТС за произведенные последними в колхозах работы в большинстве МТС отстает от темпов хлебопоставки.

Колхозы	Хлебопоставки в %	Натуроплата МТС
«Ленінський шлях» Черниговского района	100	17
«Червоний плугатар» Олевского района	100	33
«Червоний міліціонер» Александровского района	100	67,2
«Искра» Бердянского района	100	24
«Важкий гарматник» Винницкого района	99,6	40 и др.

В ряде случаев вина за задержку выполнения натуроплаты падает на сами МТС, которые задерживают извещения колхозов о причитающейся с них натуроплате или в случае разногласий в этом вопросе с колхозами не спешат с выяснением их.

Такое положение было констатировано, например, в колхозе «Вільний шлях» (Волчанского района), им. Шевченко, им. Чапаева (Золотоношского района), «Память Ленина» (Немировского района) и др.

* У документі пропуск.
** У документі пропуск.

По колхозу «Праця» Томашпольского района (обслуживает Томашпольская МТС) при обследовании нельзя было установить размера причитающейся оплаты, т. к. самого договора, заключенного в марте месяце и забранного на подпись в МТС, ни в колхозе, ни в самой МТС нельзя было найти.

Отдельные МТС отнеслись к доведению натуроплаты до колхоза формально, не проводя вокруг этого вопроса массово-разъяснительной работы, в частности, не делая отчета о работе МТС в самом колхозе. Так, в арт. «Искра» Бердянского района окончательный расчет по натуроплате прислан 19 сентября 1933 г. в 1919 ц, однако для колхоза осталось неизвестным, из каких данных он произведен, так как ранее аналогичные расчеты были присланы в 3937 ц и 2443 ц.

Ольгинская МТС, обслуживающая этот передовой по хлебосдаче колхоз (премирован в 5000 р.), за задержку в натуроплате, вызванную неисправностью молотилки, оштрафовала его на 5572 р. вместо практической помощи в молотьбе. Агротехническое обслуживание этого колхоза со стороны МТС недостаточное. Так, МТС допустила сдачу колхозом сортового зерна с оставлением худшего на посев в колхозе.

Обращает также на себя внимание наличие в колхозе «Коммунист» (Попельнянского района) 4-х планов натуроплаты (463 ц, 773 ц, 848 ц и 977 ц).

Веселокутская МТС начислила излишней натуроплаты колхозу 5 ц, что было выявлено при проверке колхоза и с чем МТС позже вынуждена была согласиться.

Есть случаи внесения колхозами натуроплаты большей, чем с них причитается. Так, колхоз «Червоний хлібороб» Томашпольского района, не имея окончательных сведений о количестве работ, выполненных Вапнярской МТС, внес последней 581 ц при плане в 333 ц.

О хорошем организационном обслуживании колхозов и выдающейся роли в этом деле политотделов говорят данные обследования колхозов Новомиргородского района Одесской области, колхоза «12 лет Октября» Благоевского района и др.

По последнему колхозу так охарактеризована роль политотдела...* МТС: «Колхоз получает большую помощь от МТС и политотдела в организации труда, хозяйства, планирования, оргмассовой работы, выполнения кампаний. В колхозе чаще всего бывают работники политотделов, реже участковый заведующий и агроном (1 раз в пятидневку)».

Организационно-агротехническое руководство ряда колхозов со стороны МТС и на сегодня остается мало удовлетворительным.

Так, по арт. «Вільний шлях» (Волчанского района) констатируется: «Отсутствие помощи со стороны агронома МТС в

* У документі пропуск.

составлении планов, инструктажа в вопросах учета, участие в работе по установлению севооборота».

По арт. «Шлях Леніна» (Пирятинского района) «полное отсутствие массовой работы среди колхозников по популяризации результатов хозяйственного года, проработки вопроса о создании фондов, отсутствие норм выработок и проч.».

По арт. «Українка» (Бобровицкого района) агрономы МТС не принимали участия в составлении планов в колхозе. МТС не утверждала и не рассматривала их.

По колхозу «Коминтерн» (Ровенецкого района) отсутствие со стороны МТС помощи в организации и учете труда, налаживании счетоводства. В коммуне не было ни одного отчетного доклада МТС, а отсюда незнакомство значительной части коммунаров с ролью и задачами МТС.

По колхозу «Шлях до соціалізму» и «Шлях Ілліча» (Гроссуловского района) поверхность руководства хозяйственной жизнью колхоза со стороны МТС, отсутствие внимания к мелочам хозяйственной жизни колхоза.

По колхозу «Память Ленина» (Немировского района) «руководство производством со стороны МТС непосредственно в бригадах малозаметно. Агрономы МТС не принимают участия в работах производственных совещаний колхоза».

Как на отдельные случаи ненормальностей во взаимоотношениях между колхозами и МТС можно указать на арт. [им.] Сталина (Мелитопольского района) и Терпеневской МТС, которая эту артель обслуживает.

Терпеневская МТС засеяла на земле, принадлежащей артели [им.] Сталина, 53 га пшеницы, а хлебосдачу отнесла на артель. После вмешательства Мелитопольской райКК, которая предложила МТС передать посев артели, директор МТС стал «прижимать» артель путем: а) непредставления тракторов, б) снятия молотилки (при выполнении плана обмолота на 35%), в) задержки ремонта тракторов и проч.

Немировская МТС задерживает в течение долгого периода времени оплату колхозу «Память Ленина» 7000 руб. за переданный колхозом МТС живой и мертвый инвентарь и проделанные по поручению МТС разные работы.

VII. Уход за мертвым с.-х. инвентарем и машинами

Констатируя перелом в сторону лучшего отношения к использованию и хранению с.-х. инвентаря и машин, ликвидации обезлички в досмотре, привлечения к ответственности виновников поломок и проч., все же нужно признать положение с использованием и хранением инвентаря в большинстве колхозов еще неудовлетворительным.

Примерами хорошего отношения к инвентарю могут быть такие артели:

а) «Вільний шлях» (Волчанского района). В этом колхозе в использовании инвентаря раньше была обезличка, сейчас инвентарь передан бригадам и уход за ним значительно улучшился. До передачи бригадам 50% [орудий] были неисправны, а сейчас все исправны;

б) «Червона зірка» (Полтавского района). Отношение бригадиров и колхозников к машинам в общем хорошее. Так, Моргун из 4-й бригады выкосил прикрепленной к нему жаткой 70 га, Бахтин — 54 га, сами производя ночью и в обеденный перерыв осмотр и текущий ремонт жаток. За порчу машин была введена определенная ответственность. За поломку по недосмотру ремонт производится за счет виноватого и вычитался из трудодней;

в) О хорошем, бережном отношении к инвентарю с ликвидацией обезлички и установлением материальной заинтересованности колхозников в сохранности инвентаря имеются данные обследований и по артелям «3-й Интернационал» (Двореченского района), «Коминтерн» (район им. Петровского), «Перемога», «Наш шлях» (Ярмолинецкого района), «Лучезарный» (Александровского района), имени Ланцуцкого, «Червоний хлібороб» (Томашпольского района).

Как пример перегиба нужно указать на исключение колхозника Ващенко из колхоза «Воля незаможника» Ружинского района за порчу жатки в процессе работы.

После окончания весенней посевной кампании в ряде колхозов отношение к инвентарю снова ухудшилось.

Так, в колхозе «Перебудова» (Ружинского района), где инвентарь весной был прикреплен к бригадам, в дальнейшем оказался беспризорным. Нередки случаи безнаказанной поломки инвентаря, бросания его в поле, утери мелкого инвентаря и сбруи. Причем наказания за эти случаи никто не нес.

В колхозе «Червоноармієць» (Немировского района) с весны весь инвентарь был закреплен за бригадами и внутри бригад за колхозниками, и отношение к нему было образцовым, а в конце сева отношение части колхозников к инвентарю ухудшилось. Есть случаи оставления инвентаря в поле.

В большинстве колхозов при формальном закреплении инвентаря за бригадами и установлении ответственности за сохранность его фактически этого закрепления и ответственности не существует и хранение инвентаря крайне неудовлетворительное.

Таково положение в колхозах Дворечанского района, [им.] Ильича (Волчанского района), коммуне «Коминтерн» (Ровенецкого района), «Память Ленина» (Немировского района), «Вперед» (Попельнянского района), «Новая жизнь» (район им. Петровского), «Жовтнева перемога» (Богуславского района),

«Коммунар», им. XV партсъезда (Славянского района) и др.

Картина всюду одна и та же: формально инвентарь не обезличен, существует система штрафов и т. д., а фактически действительной заботы об инвентаре нет, инвентарь бросается в поле после работы, плуги, культиваторы не чистятся, за порчу инвентаря к ответственности никто не привлекается, инвентарь ржавеет и портится.

В колхозе «Важкий гарматник» (Винницкого района) был случай, когда из брошенных в поле деревянных борон трактористы, которые там работали, сделали курень, накрыв бороны соломой. Уходя на другой участок, трактористы курень подпалили и в результате 4 бороны сгорели.

Только этот случай заставил правление колхоза принять конкретные меры к виновникам такого безобразного отношения к инвентарю.

Положение с хранением колхозного инвентаря требует немедленных решительных мероприятий для обеспечения сохранности его.

VIII. Обеспеченность скота сеном, ход силосования

В большинстве колхозов обеспеченность обобществленного скота сеном удовлетворительная. Гораздо хуже с сочными кормами. План силосования в подавляющем большинстве колхозов не выполнен, что свидетельствует о недостаточном внимании к этому важнейшему мероприятию как со стороны самих правлений колхозов, так и МТС и РЗО.

В отдельных колхозах неблагополучно также и с сеном для обобществленного скота.

Так, в арт. Дворечанского района несмотря на то, что колхоз и колхозники не будут полностью обеспечены сеном, вся отава выпасывается скотом. Этот же колхоз силосных ям еще не заготовил.

Арт. «Заря социализма» (Слободзевского района) сена не имеет вовсе.

Арт. им. Ильича (Волчанского района) — колхоз сена не имеет, но силосования не производит.

Арт. «Вільний шлях» (Волчанского района). Колхоз скосил из 160 га заливных лугов только 40 га (остальные под водой). Грубыми кормами колхоз обеспечен, а сена и сочных кормов не хватает.

Арт. [им.] Чапаева (Золотоношского района). В колхозе не хватает сена 14 329 ц и яровой соломы 6801 ц.

Колхоз «13 лет Красной Армии» (Григориопольский район), «Червоний хлібороб» (Томашпольский район) — обобществленный скот обеспечен неполностью.

Часть колхозов к силосованию еще не приступила и этим

вообще не предполагает заниматься. К таким провалившим силосную кампанию колхозам, например, относятся:

«Червона зірка» (Рыбницкого района), «Большевик» (Золотоношского района), колхоз [им.] Шевченко (Золотоношского района), план силосования (110 тонн) коммуна «Коминтерн» (Ровенецкого района) выполнила на 7%, колхоз [им.] Калинина (Черниговского района) — из плана в 580 тонн выполнено 10,7%, «12-летие Октября» (Волчанского района), ХТЗ (Харьковского района) выполнила план силоса на 12% и т. д.

Значительно хуже будет скот обеспечен сеном, находящийся в индивидуальном пользовании колхозников. Большинство колхозов предполагает выдать колхозникам для их скота солому, кукурузные стебли и гичку. Меньшинство предполагает, кроме того, давать сено в размере, обеспечивающем 30—60% потребности,— арт. ХТЗ (Харьковского района), «3-й Интернационал», им. Петровского (Дворечанского района) и др. Колхозов, которые имеют возможность полностью покрыть потребность колхозников в сене, по материалам обследования, единицы.

IX. О выдаче натуравансов

Материалы обследования свидетельствуют о том, что, несмотря на совершенно исчерпывающие директивы партии и правительства о порядке натуравансирования, на местах происходили разнообразные искривления этих директив. В основном эти искривления можно систематизировать по таким основным группам:

1. Выдача авансов по решению правления колхоза (или одного председателя) без всякой массово-разъяснительной работы с нередкими случаями произвольного установления размеров выдачи авансов отдельным колхозникам.

Арт. «Серп і молот» (Новомиргородского района). Вопросы выдачи авансов разрешает сам председатель колхоза Свекла, который ни с кем вопрос о выдаче не согласовывает. Отдельным колхозникам (напр., Скляренко М.) Свекла без всяких оснований отказывает в выдаче авансов, что деморализует колхозников, создавая у них недоверие к возможности получения своей доли дохода от колхоза. Этому способствует и то, что в данном колхозе от обмолота аванс выдается в размере 7%, а не 10%.

Колхоз «Червоний хлібороб» (Томашпольский район). Первый и второй аванс выдавался по распоряжению одного председателя колхоза (без всякого обсуждения на собрании или даже правлении) в размере 15% к обмолоту.

Колхоз им. Ланцуцкого, колхоз «Праця» (Томашпольского района). Вопрос о выдаче авансов не прорабатывался ни на правлении, ни на общем собрании, а решался единолично председателями правлений этих колхозов.

Колхоз «Освобождение Бессарабии» (Рыбницкого района). Размер аванса устанавливался договоренностью председателя с отдельными членами правления (без обсуждения на собрании колхоза).

Колхоз «Передовик» (Одесский пригородный район). Пред. колхоза получил 84 кг и 1338 р. деньгами, а брату своему Степану, имевшему всего 5 трудодней, выдал аванс 200 р., пред. сельсекции РКИ Лебедеву выдано 815 р. деньгами и 44 кг муки, тогда когда рядовым колхозникам денежные авансы почти не выдавались.

2. Выдача натуравансов управленческому и обслуживающему персоналу больших, чем колхознику, хорошо работающему на поле.

Колхоз «Шлях до соціалізму» (Гроссуловский район). Средний колхозник (Мельник Ст.) получил авансом 133 кг, ударник Мамулот — 164, а Федоров (счетовод) — 231 кг и Мамулатив (конюх) — 273 кг.

Колхоз «Шлях Ілліча» (Гроссуловский район) — получили аванс мукой: Миронов (средний колхозник) — 95 кг, Чехута (хороший колхозник) — 129 кг, Синкаленко (табельщик) — 113,5 кг, Крижановский (завхоз) — 119 кг, Корч (конюх) — 166,4 кг.

Колхоз «Червоний Жовтень» (Кировоградского района). Первый аванс получили: пред. колхоза — 13 кг, счетовод — 13 кг, колхозник-ударник (Резников) — 6,6 кг, колхозник-ударник (Николаенко) — 4,5 кг.

Колхоз [им.] Розы Люксембург (Новобугского района): счетовод получил значительно больше колхозников, работающих на поле,— 115 кг, а колхозники 43 кг, 67,94 кг (лучший).

Колхоз «Коммунар» (Славянского района). Авансы выдавались на трудодни. При проверке трудодней обнаружилось, что пастух, который пасет 145 овец, за месяц получил 200 трудодней, а член рев. комиссии за работу по ревизии за 3 рабочих дня получил 30 трудодней.

Колхоз «Коммунист» (Попельнянского района) — председатель правления и счетовод получили аванс больший, чем хорошо работающий на поле колхозник. Ударникам (54 чел.) первый аванс давался в двойном размере против остальных членов колхоза.

Арт. ХТЗ (Харьковский пригородный район). Председатель правления (бывш. бригадир) Негребецкий получил авансов на 240 трудодней, бывший председатель правления (сейчас под судом за растрату денег колхоза) Кошеляк Ф. получил аванс на 350 трудодней, чл. правления Клименко — на 178 трудодней, тогда как лучший ударник Кошеляк (бригада № 2) получил аванс только на 150 трудодней, ударник И. Негребецкий (бригада № 2) — на 108 трудодней. Средний рядовой колхозник получил аванс на 97 трудодней. Размер аванса на трудодень для всех групп колхозников был один и тот же.

Колхоз им. Петровского (Бобровицкого района). В этом колхозе админ. обслуживающий персонал получил в 2—3 раза больше хорошо работающего в полеводческой бригаде колхозника.

Колхоз «Червоний степ» (Одесского пригородного района). Председатель колхоза получил муки 139 кг, а ударник, работающий на поле,— 82 кг, по колхозу [им.] Ленина того же района — аналогично 132 и 106.

3. Уравниловка в выдаче авансов.

Арт. «Шлях до соціалізму» (Гроссуловского района). В этом колхозе раза три выдавали авансом муку не на трудодни, а на трудоспособных (по 1—2 кг) в период скирдования и молотьбы.

Арт. [им.] Котовского (Каховского района) — в бригаде этой артели в начале авансирования имела место уравниловка.

Арт. [им.] Буденного (Кировоградского района) — натуравансы некоторым колхозникам выданы вне зависимости от количества трудодней: колхознику Вертитику за 44 трудодня выдано 6 кг, Шевелеву за 115 — 6 кг, Бондаренко за 64 трудодня — 5 кг, Чернову за 93 трудодня — 5 кг.

Артель «Освобождение Бессарабии» (Рыбницкого района). Первый трудаванс был выдан не на трудодни, а по произволу правления.

Арт. [им.] Ильича (Волчанского района) — при выдаче первого аванса было допущено уравнительное распределение, но при выдаче следующих авансов это было выправлено.

4. Отсутствие дифференцированного подхода при выдаче аванса по отношению к ударникам, с одной стороны, и лодырям, с другой.

Колхоз им. Ланцуцкого (Томашпольского района) — без дифференциации, «13 лет Красной Армии» (Григориопольского района) — без дифференциации.

Колхоз «Наш шлях» (Ярмолинецкого района) по установке политотдела МТС установил три такие группы и нормы выдачи авансов:

Группы	Количество трудодней		Размер аванса на 1 трудодень (в г)	
	1 аванс	2 аванс	1 аванс	2 аванс
I группа	100 и больше	150 и больше	200	500
II группа	80—100	90—150	175	470
III группа	40—80	60—90	165	460
IV группа	15—40	1—60	145	440
V группа	менее 15		ничего	

Дифференциация размеров аванса в зависимости от количества трудодней дала положительные результаты по выходу на работу, увеличению норм выработки и проч.

Колхоз «12-річчя Жовтня» (Ярмолинецкого района). При первой выдаче аванса установлено было 3 группы, из которых: I гр. (от 100 до 200 трудодней) выдано 200 гр. на трудодень, II гр. (от 50 до 100 трудодней) выдано 150 гр. на трудодень, III гр. (от 1 до 50 трудодней) выдано 80 гр. на трудодень.

Дальнейшие выдачи производились без дифференциации в зависимости от количества выработанных трудодней.

«12 років Червоної Армії» (Винницкого района), им. Ленина (Могилевского района), «Праця» (Томашпольского района) без дифференциации выдавали авансы на трудодни (с 1 января по 1 августа 1933 г.) даже тем, кто имел 3—5 трудодней, благодаря такой установке аванс был выдан лодырям Реве Павлу (5 трудодней) с начала года, Ревете Г. (1,75 трудодня) и Стебельскому С. (4 трудодня).

Колхоз «Заря социализма» (Слободзейского района). Лодыри и летуны заносились на черную доску, им давался испытательный срок 2 недели — 1 месяц, во время которого они лишались выдачи аванса.

Колхозы «Перебудова» (Ружинского района), «Червоний плугатар», «Червоний прикордонник» (Олевского района). В этих колхозах, как и во многих других, не было дифференцированного размера аванса на трудодень для лодырей и ударников.

Колхоз «Коминтерн» (район им. Петровского). Колхоз выдавал авансы на трудодни за время с 1 января по 1 июля 1933 г., по объяснению правления это было сделано, чтобы не дать аванса в первую очередь тем летунам, которые прибыли на уборку хлеба, и лодырям.

Колхоз «Шлях Леніна» (Благоевского района). 4-й аванс выдавался колхозу в размере 70 гр. на трудодень для админ. обслуживающего персонала и 100 гр. колхозникам, работающим на производстве. По отношению к лодырям правление практиковало временное воздержание от выдачи натуравансов.

Колхоз «3-й Интернационал» (Дворечанского района). Практиковал задержку выдачи аванса прогульщикам и лодырям на 1—3 дня или до очередной выдачи аванса.

Колхоз «12-летия Октября» (Волчанского района). Лучшие ударники и колхозники полевых бригад получали аванс в первую очередь, но дифференциальной выдачи не было установлено.

5. Выдача авансов в размере, преувеличенном или преуменьшенном против установленного процента обмолота.

Колхоз «Червона зірка» (Гроссуловского района). По распоряжению председателя Дурдаковского с/совета колхоз выдавал аванс в размере 10% от вывезенного хлеба, а не обмолота, что неправильно уменьшило размер аванса.

Колхоз «Червоноармієць» (Немировского района). Аванс выдан в размере 21,9% к обмолоту. Размер аванса на трудо-

день не был дифференцирован от общего количества трудодней, что отрицательно повлияло на труддисциплину.

Колхоз «Загальна праця» (Александровского района). Аванс выдан в размере всего лишь около 5% от намолоченного хлеба.

Колхоз «Жовтнева перемога» (Богуславского района). Значительная задержка в выдаче аванса. Так, например, семья Кудиенко К. вместо причитающихся 27 ц получила 2,8 ц, семья Терещенко Т. — вместо 18,1 ц 1,8 ц, семья Волошина М. — вместо 2 ц 0,2 ц.

Колхоз «12-летие Октября» (Благоевского района). Аванс выдан в размере только 7,5% от обмолота (недороздано колхозникам 245 ц).

Колхоз им. Петровского (Дворечанского района). Первый аванс выдано в размере 15% от фактического обмолота. Последующие авансы выдавались «по потребности». Остаются невыясненными размеры этой «потребности». Отдельным колхозникам выдано от 45 кг до 210 кг. Лодырям задерживали выдачу аванса.

По Одесскому пригородному району. Преуменьшенные размеры авансов (в процентах к обмолоту) выявлены в таких колхозах: «9 січня» — 2,8%, «День урожая» — 3, [им.] Петровского — 3, [им.] Ворошилова — 4, «Новая жизнь» — 5% и др.

6. Прочие искривления.

Арт. [им.] Ленина (Каховского района) выдавала аванс кулакам, которые работали на поденной работе в колхозе.

Арт. [им.] Сталина (Савранского района) — 1-й аванс был выдан на трудодень на полевых работах, а не на трудодни с 1 января 1933 года.

Арт. «Зоря соціалізму» (Слободзейского района). Выдача первого аванса была задержана до полного выполнения плана хлебосдачи и оплаты МТС.

«Червоний міліціонер» (Александровского района). Первые авансы выдавались из расчета всех трудодней с начала хозяйственного года.

«Нове життя» (район им. Петровского). При исчислении трудодней для выдачи авансов штрафы в трудоднях от общего количества трудодней не вычитались, таким образом, авансы выдавались и на штрафы.

Коммуна «Коминтерн» (Ровенецкого района). Первый аванс был роздан печеным хлебом (до 27% всего фонда, подлежащего выдаче в виде аванса) по 600—800 гр. на рабочего в порядке общественного питания. После прекращения выдачи хлеба были также допущены искривления при выдаче аванса отдельным колхозникам. Так, Патика Х. на 77 трудодней получил 12,7 кг, а Мирошниченко З. на 42 также получил 12 кг хлеба. Первый получил по 165 гр на трудодень, а второй — по 270 гр., что вызвало недовольство у членов коммуны.

Арт. «Вільний шлях» (Волчанского района). Кроме выдачи

натураванса затрачено на общественное питание и ясли 154 ц, которые не зачтены в авансы, выданные отдельным колхозникам.

Арт. им. Петровского (Бобровицкого района). Аванс, как правило, давали на трудодни, но было 6 случаев, когда давали «дотацию» по 8—12 кг муки, не учитывая трудодни.

18.X 1933 г.

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 393, арк. 2—41. Склографічний відбиток.

№ 107

Доповідна записка Наркомату фінансів УРСР до ЦК КП(б)У про стан фінансового господарства колгоспів

28 жовтня 1933 р.

В ПОЛИТБЮРО ЦК КП(б)У

Ввиду выявившихся ненормальных явлений в организации руководства финансовым хозяйством колхозов (несвоевременная и недостаточная уплата за трудодни, расчеты колхозов за колхозников, командование финансовыми средствами колхозов, невыполнение рядом колхозов государственных обязательств и т. д.) Наркомфином УССР было произведено специальное обследование свыше 30 колхозов в разных областях УССР. Обследование показало, что причины неудовлетворительного финансового состояния колхозов связаны с тем, что, как правило:

1. Финансовые планы колхозов составлялись крайне небрежно и не служили в дальнейшей работе действительно оперативным документом, за реализацию которого боролся бы колхоз.

2. Местные партийные и советские органы совершенно не занимаются вопросами финансового хозяйства колхозов и, в частности, совершенно не наблюдают за выполнением постановления Совнаркома СССР о выдаче денежных авансов.

3. Колхозы совершенно не занимаются мобилизацией финансовых ресурсов (реализацией внеплановой продукции, кустарными промыслами, доходами от грабарства и т. д.).

4. Колхозы ввели систему натурального обмена вместо денежных расчетов — приобретение для колхозников за их счет промтоваров, выписка газет, приобретение для колхозников всякого рода эмблем, марок, лотерейных билетов у всяких общественных организаций, уплата в отдельных случаях за колхозников по добровольным платежам (заем, паи).

5. Колхозы, имеющие доходы только от полеводства, располагают чрезвычайно недостаточными доходами, не позволяю-

щими выполнить полностью обязательства перед государством и выдать колхозникам за трудодни.

6. Колхозы держат на текущих счетах в банке только средства, получаемые путем перечисления от государственных органов, в то время как значительные средства, поступающие от реализации внеплановой продукции, идут мимо кредитных учреждений (филиалы банка, сберкассы).

Указанные выводы обоснованы нижеследующими материалами обследования:

По 25 обследованным колхозам Кременчугского, Опошнянского, Диканского и Черкасского районов общий объем денежных доходов за 9 месяцев текущего года составил 1111 тыс. руб. (кроме остатка прошлого года в размере 234 тыс. руб.). Доходы от реализации плановой продукции составляли 326 тыс. руб. (29,4%), доходы от внеплановой продукции — 288 тыс. руб. (25%), прочие разные доходы — 490 тыс. руб. Поступления доходов как от реализации плановой продукции, так и внеплановой, в большинстве колхозов резко отстают от плана. Из всех обследованных колхозов наиболее удовлетворительно выполнил финансовый план колхоз им. Кремгорсовета: проектированные по финплану доходы выполнены в размере 70%, в том числе от реализации продукции — в размере 106%.

Благодаря успешному выполнению финплана колхоз им. Кремгорсовета имел возможность выдать денежные авансы колхозникам в размере 43% от доходов по реализации плановой продукции. [Авансы], по сравнению с планом, колеблются от 24 до 41%. Особо значительные отклонения от планов имеют место в отношении реализации внеплановой продукции. В то время, как артель им. Шевченко в Черкасском районе уже реализовала 45% запроектированных доходов от внеплановой продукции и колхоз им. Ленина Кременчугского района —37,3%, такие колхозы, как им. Ленина в Опошнянском районе, сумел получить только 8,7% от плана, колхоз «Перемога» в Черкасском районе — 9,8% от плана, колхоз «Коминтерн» в Кременчугском районе — 14,8% от плана и т. д.

Недопоступления против проектировок плана от реализации плановой продукции главным образом связаны с тем, что большинство колхозов еще далеко не выполнили плана зернопоставок, контрактационных договоров по овощам и т. д. Что же касается внеплановой продукции, то здесь в известной мере влияло снижение в ряде районов урожая овощей против наметок плана. Уменьшение урожая огородных культур имело место по артелям им. Петровского в Кременчугском районе, «Коминтерн» в том же районе и т. д. Однако не эти причины играют решающую роль в недовыполнении плана по реализации внеплановой продукции. Изучение на местах показывает, что колхозы, как правило, не уделяют внимания этому вопросу и не спешат с реализацией внеплановой продукции. Так, например, в ряде кол-

хозов запроектированы значительные доходы от реализации меда (колхоз «Перемога» в Черкасском районе), и мед в наличии имеется, однако колхозы не спешат с реализацией его.

Чрезвычайно высок в общих доходах колхозов удельный вес так называемых прочих доходов. В отдельных случаях удельный вес этих доходов достигает 65% (артель «Перемога» Опошнянского района) и даже 70—75% (артель «Вільний шлях» Опошнянского района, артель им. Буденного Опошнянского района). По этой статье прочие доходы проходят кредиты, специальные взносы, контрактационные авансы и т. д. В ряде колхозов «прочие доходы» только и конструируются из указанных статей. Однако в отдельных колхозах значительные доходы (идущие по графе «прочие») имеют место за счет неземледельческих заработков, доходов от подсобных предприятий, от развития кустарных промыслов и т. д. Так, например, артель им. Петровского Кременчугского района сумела получить 30 тыс. руб. доходов от вывозки бревен для лесозавода. Это составило к общей сумме доходов артели 59%. Артель им. Кремгорсовета сумела получить 8700 руб. доходов от питомника; артель им. Ленина в Кременчугском районе получила 5 тыс. руб. доходов за стройматериалы; артель им. 12-летия Красной Армии в Опошнянском районе сумела получить от подсобных предприятий 13 тыс. руб. доходов, что составило 52% от поступлений артели за 9 месяцев; артели «Вільний шлях» в Опошнянском районе, им. Буденного получили около 22 тыс. руб. от реализации имущества и неземледельческих заработков, что составило, как мы указывали выше, 72% от общих доходов. Артель «Перемога» Опошнянского района заработала 5 тыс. руб. на производстве бричек (22% к общей сумме доходов артели). Артель им. Петровского Черкасского района заработала на грабарских работах 13 тыс. руб.; артель им. Ленина Черкасского района заработала около 40 тыс. руб. на грабарских работах, на доходах от мельницы, крупорушки и т. д.

Из этих цифр видно, что те артели, которые занимаются производством местных строительных материалов, кустарным промыслом, эксплуатацией подсобных предприятий и т. д., имеют высокие доходы, весьма часто занимающие основное место в общей сумме доходов артелей. Однако в подавляющем большинстве артелей вопросу мобилизации денежных ресурсов не уделяют достаточного внимания, не развивают кустарно-промышленной деятельности, не занимаются перевозками и т. д. (конечно, во многих случаях артели не могут заниматься перевозками вследствие общего недостатка в тягловой силе). Недостаточное внимание к задачам мобилизации ресурсов за счет неземледельческих заработков, мобилизации внутренних ресурсов, эксплуатации подсобных предприятий и т. д. снижает общий объем доходных возможностей колхозов.

Распределение расходов по указанным 25-ти артелям, общий

объем доходов которых составил 1242 тыс. руб., представляется в следующем виде: обязательные платежи составляют 7,2% к общей сумме расходов, возврат ссуд — 4,5%, капиталовложения — 13,4 %, производственные расходы — 25,0%, выдачи колхозникам — 35,7%, при свободном остатке средств в размере 90 тыс. руб. (7,3%).

Удельный вес возврата ссуд и обязательных платежей невысок. Основные расходы колхозов идут по линии капиталовложений и производственных расходов, с одной стороны, и с другой, выдачи колхозникам за 1933 год и в особенности за 1932 год.

Анализ хода выполнения расходных планов колхозов показывает, что значительное количество колхозов совершенно не увязывает выполнение расходных планов с доходными и не маневрирует в зависимости от хода выполнения планов доходов. Так, артель им. Ленина Кременчугского района, выполнив план доходов в размере 41%, произвела в то же время производственные расходы и капиталовложения в размере 112%, т. е. превысив годовые проектировки по этим статьям. Такая же картина по артели «Коминтерн» Кременчугского района, выполнившей план по доходам на 28%, а план по производственным расходам и капиталовложениям — на 103%.

Отсутствие маневрирования сказывается в размере выдач колхозникам. Производя расходы по линии капиталовложений, производственных и т. д. вне зависимости от хода доходных поступлений, колхозы этим самым резко понижают свои возможности в отношении оплаты по трудодням. В результате значительное количество колхозов не выполнило постановление о выдаче впредь до общего распределения доходов денежных авансов в размере 20% от доходов по реализации продукции. По обследованным 27 артелям из общей суммы доходов от реализации продукции в размере 634 тыс. руб. колхозникам выдано 202 тыс. руб., что составляет 31%. Однако по разным колхозам мы имеем разную картину. В то время как колхоз им. Петровского Кременчугского района выдал колхозникам 63% от общей суммы доходов от реализации продукции, колхоз «Червона зоря» — 94%, колхоз «Перемога» Опошнянского района — 67%. Артель «На руинах прошлого» Диканского района выдала колхозникам 50%, артель «Перемога» Черкасского района — 40% и т. д. Ряд артелей, как. например, им. Буденного, [им.] Сталина, [им.] XVI партсъезда Опошнянского района, совершенно ничего не выдал колхозникам. Ряд же колхозов, как, например, «Искра коммунизма» Диканского района, «Памяти Ленича» Черкасского района, им. Петровского Черкасского района, им. Сталина того же района, выдал авансы колхозникам в размере от 1 до 5,5%. Совершенно естественно, что в таких колхозах, как «Червона зоря», денежные авансы на трудодень могли достигнуть от 80 коп. до 1 руб. на трудодень. В колхозах же, выдавших от 1

до 5% стоимости реализованной продукции, естественно, выдачи на трудодень были совершенно незначительны (13—15 коп.).

Нужно, однако, отметить, что выдачи авансов колхозникам, в основном, проводились не в денежной форме. Так, артель им. Петровского Кременчугского района из числящихся выданными колхозникам в денежной форме 13 тыс. руб. фактически выдала наличными деньгами только 6 тыс. руб., «Червона зоря» из 24 тыс. руб.— 14 тыс. руб., артель им. Кремгорсовета из 28 тыс. руб.— 8 тыс. руб., артель им. Ленина из 20 тыс. руб.— 10 тыс. руб. В ряде артелей в чисто денежной форме колхозники ничего не получили. Так, например, арт. «Коминтерн» Кременчугского района из числящихся выданными колхозникам 23 тыс. руб. фактически колхозникам ничего не выдала деньгами. Конечно, есть ряд колхозов, которые полностью и своевременно рассчитались с колхозниками в денежной форме. Так, колхоз «Дорога в коммуну» Опошнянского района из выделенных колхозникам 6 тыс. руб. всю сумму целиком и полностью выдал колхозникам наличными деньгами.

Ряд колхозов оплачивает за колхозников за приобретенные вещи в кооперации, за газеты, за эмблемы и значки добровольных обществ и т. д. Так, например, артель «Общая нива» не выдала ничего в денежной форме колхозникам, а причитающиеся им 1300 руб. уплатила за колхозников кооперации за приобретенные вещи и за газеты. Такое же положение в артели им. Ленина и им. Шевченко в Черкасском районе. Нужно иметь в виду, что целый ряд подобного рода платежей производится колхозами за колхозников без их ведома и поручений. Так, например, колхозы уплачивают значительные суммы агентам добровольных обществ (Автодор, Осоавиахим и т. д.) за плакаты, литературу, значки и эмблемы. Как установлено, в ряде колхозов указанные значки и эмблемы лежат в правлении и даже не распространяются среди колхозников, а зачеты в счет денежных авансов производятся. Имеют место такие случаи (артель им. Ленина Кременчугского района, артель «Дорога в коммуну» Опошнянского района, артель «На руинах прошлого» Диканского района), когда правления колхозов уплачивают за колхозников паи, заем и т. д., также зачитывая это им в трудодни. В результате подобной практики наличные суммы колхозникам выдаются, как правило, в незначительных размерах или совсем не выдаются.

В обследованных колхозах, как правило, имеет место значительная кредиторская и дебиторская задолженность, причем особенно велика дебиторская задолженность. Так, по артели «Червона зоря» Кременчугского района дебиторская задолженность составляет 22,5 тыс. руб., по артели им. Кремгорсовета — 6 тыс. руб., по артели им. Ленина Черкасского района — 2200 руб., по артели им. Ленина Кременчугского района — 2600 руб. и т. д. Дебиторская задолженность является след-

ствием того, что государственные организации (организации, заготовляющие мясо, молоко, овощи и т. д.) крайне неаккуратно расплачиваются с колхозами. Неоднократные решения правительственных органов Украины о своевременной и точной расплате с колхозами многие хозорганы на местах продолжают игнорировать. Наличие значительной дебиторской задолженности, конечно, также отражается на своевременных расчетах с колхозниками и на выполнении колхозами своих обязательств перед государством.

Значительные недочеты установлены в обслуживании колхозов филиалами Госбанка и сберкассами. Так, артель им. Буденного Первомайского сельсовета дала ряд поручений банку по перечислению потребительскому товариществу в уплату сельхозналога и т. д. 2 сентября, а перечисления были произведены 29 сентября. По артели им. 18-ти партизан Пидлужанского сельсовета и по артели им. Ленина Омельниковского сельсовета Кременчугского района правление констатирует задержку выписки с текущих счетов артели на 1—2 декады. В ряде сберкасс (Салтовский район Харьковской области) обнаружены факты задержки в оплате трудодней колхозникам, мотивированные неуплатой колхозниками обязательных и добровольных платежей. Также установлены факты навязывания со стороны филиалов Госбанка отдельным колхозам долгосрочных вкладов в то время, когда эти колхозы не выполнили своих обязательств перед государством и колхозниками. Отдельные финорганы злоупотребляют своим правом бесспорного взыскания, автоматически списывая с текущих счетов колхозов по обязательным платежам, без предварительных переговоров с колхозами, выяснения финансового положения и т. д. Все эти факты голого администрирования финансами колхозов приводят к тому, что значительная часть колхозов получаемые от реализации внеплановой продукции средства расходуют помимо кредитных учреждений. Так, по артели «Дорога к Октябрю» Опошнянского района через банк прошло из общих средств артели 8 тыс. руб., а вне кредитной системы — 11 700 руб., по артели им. Сталина Опошнянского района израсходовано помимо банка 26 тыс. руб., по артели им. Красной Армии Опошнянского района через банк прошло 19 тыс. руб., а вне банка — 17 900 руб. и т. д. Это во многих случаях приводит к растратам и неправильному расходованию средств.

Из всего изложенного вытекают следующие выводы:

1. Нужно создать при областных и районных земельных органах крепкие финансовые ячейки, которые установили бы постоянное оперативное наблюдение и руководство за выполнением финансовых планов колхозов.

2. Нужно обязать местные партийные организации изучить ход выполнения финансовых планов по всем колхозам с тем, чтобы по каждому в отдельности колхозу была разработана

программа мероприятий, направленная к полному выполнению финансового плана. В первую очередь должны быть проверены колхозы, которые не выплатили установленных авансов за трудодни, а также те колхозы, у которых авансы выданы в незначительных размерах.

3. Нужно категорически предложить местным организациям развернуть работу по реализации внеплановой продукции колхозов и оживлению базарной и колхозной торговли.

4. Ввиду того, что высокие денежные доходы колхозов возможны, главным образом, на основе реализации внеплановой продукции (садоводство, огородничество и т. д.), а также развития кустарных промыслов, областные и районные земельные органы должны под этим углом зрения специально просмотреть хозяйственные планы колхозов.

5. Земельные органы должны выделить колхозы, которые в текущем году не имеют никаких доходов, кроме доходов от реализации плановой и зерновой продукции, и вместе с Наркомфином проработать вопрос о льготах по обязательствам колхозов и пролонгировании ссуд.

6. Нужно обратить внимание местных органов на необходимость в максимально возможной мере ликвидировать элементы натурального обмена в колхозах (приобретение для колхозников промтоваров, газет и т. д.) и максимально увеличить денежные выдачи.

7. Установить строжайшее наблюдение на местах за выполнением постановления Политбюро ЦК КП(б)У о недопущении администрирования текущими счетами колхозов.

Нарком финансов УССР А. Рекис

28.X 1933 г.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2297, арк. 48—56. Оригінал.

№ 108

Лист начальника політвідділу Авдіївської МТС Чернігівської області про стан комуни «Свобода»

28 жовтня 1933 р.

СЕКРЕТАРЮ ЦК КП(б)У Т. ПОСТЫШЕВУ

На Ваше письмо, адресованное на мое имя, в отношении коммуны «Свобода» с приложением проекта постановления НКЗ «О распределении доходов в с.-х. коммунах» сообщаю следующее:

Ваше письмо получено 23 октября, посему к 22 октября ответа дать не представилось возможным. Будучи на месте и детально ознакомившись с коммуной, можно сказать следующее:

На сегодня коммуна числится лишь по форме, и все остальное фактически организовано по принципу артели и целиком

совпадает с проектом предложений НКЗ, а именно: начисление и распределение доходов проводится по трудодням. Всего к распределению намечено на 26 000 трудодней (на 1 октября было 21 440), на каждый трудодень падает зерновых 600 грамм и картофеля 3 кг. Зерновые к распределению коммуна предполагает пополнить за счет покупки их через продажу яблок, меда, капусты и проч.

Недостаток зерновых выражается в увеличении площади и посева озимых (было 45, а посеяно 90 гектаров) и недородом. Озимой пшеницы с гектара снято 2,4 ц, ржи — 4 ц, ячменя — 6 ц.

Обязательства перед государством и с.-х. работы коммуной выполнены полностью, на 100%.

Выделены фонды: посевной, страховой и фуражный и ведется подготовка к распределению доходов, как указано выше, по трудодням.

Систематического общественного питания нет.

Нач. политотдела Авдеевской МТС Галахов

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2292, арк. 138. Оригінал.

№ 109

Доповідна записка про організаційно-господарський стан колгоспу «12 лет Октября» Рубежанської сільради Донецької області

Жовтень 1933 р.

В обследовании участвовали: представитель Волчанской КК—РКИ и МТС Майборода Т. Т., зав. участком № 6 т. Лещенко и председатель правления артели «12 лет Октября» Рубежанского с/с Пасынок.

1. Колхоз имеет всех дворов 110, рабочих рук 201, посеяно зерновых культур в 1933 году: 1) жита — 181 га, 2) пшеницы озимой — 78,63 га, 3) ячменя — 65,53 га, 4) овса — 46 га, 5) проса — 30 га, 6) кукурузы — 10 га, 7) бобовых — 31,46 га, 8) вико-овес и вика — 90,59 га. Всего было посеяно 533,21 га, из которых погибло от климатических условий: 1) проса — 30 га, 2) кукурузы — 10 га; всего — 40 га.

а) Колхоз имеет обобществленных коров — 5 шт. В личном пользовании колхозников — 53, рабочих лошадей в колхозе — 65.

Направление колхоза и состояние севооборотов в колхозе садово-огородное, а по севообороту установлено 4 поля.

б) Выполнение плана уборки урожая: косовица, сноповязанье, молотьба, скирдование. Все вышеуказанные работы проводились по производственному плану колхоза, молотьба отстала

за счет простоя двигателя, отсутствовал своевременный ремонт двигателя.

в) В чем выразилась борьба с потерями урожая в колхозе — уборка была произведена своевременно, сбор колосков на всех полях колхоза производили подростки, школьники и пионерские отряды.

г) Средний урожай по культурам был установлен райкомиссией по определению урожайности следующий: пшеница озимая — 13 ц, жито — 11 ц, ячмень — 14 ц, овес — 11 ц, горох — 12 ц, фасоль — 11 ц, вика на зерно — 14 ц. Семеноводством колхоз не занимается.

д) Выполнение хлебопоставки государству и натуроплаты МТС в сроки, установленные правительством. План хлебосдачи следующий: пшеница озимая — 179,38 ц, жито — 453,80 ц, ячмень — 157,30 ц, овес — 51,14 ц, вико-зерно — 97,15 ц, бобовые — 60,76 ц.

МТС: пшеницы — 96,56 ц, жита — 225,65 ц, ячменя — 80,89 ц, овса — 50,63 ц, вико-зерна — 63,73 ц, бобовых — 31,30 ц.

е) Выполнение взаимных обязательств МТС с колхозом «12 лет Октября» — МТС твердо выполняет постановление партии и правительства в отношении посевной кампании. В колхозах были случаи, что МТС за недоброкачественный посев озимых в артели «12 лет Октября» было забраковано 2,5 га, впоследствии качество сева улучшилось.

ж) Авансирование колхозников было в первую очередь лучших ударников и колхозников полевых бригад. Первый аванс был выдан 30 июля 1933 г. по 80 гр. на трудодень. 2 аванс и третий подняли энтузиазм каждого колхозника на выполнение производственного задания поквартально. Уборка проходила под лозунгом: «Первый и качественный хлеб в первую очередь государству». Спекулянтов и лодырей исключали из колхоза.

з) Колхоз «12 лет Октября» хлебосдачу и натуроплату МТС закончил. В настоящее время распределяется приход колхоза на выработанные трудодни. По точному подсчету на 1 трудодень приходится 3,961 кг. Фонды страховой, семенной уже выделены. Намечается план для выделения фондов инвалидов и детского. Трудодни начислялись для распределения зерна колхозникам включительно по 1 сентября 1933 г.

и) Подготовка к осеннему севу своевременна, но пахота по стерне благодаря большой груде к указанному правительством сроку отстала. Вся посевкампания озими проходила в большинстве за счет стерни. По пару посев произведен доброкачественно, по стерне — средний. Сейчас работают дисковые бороны. Посев по стерне качественный.

к) Состояние конского поголовья в колхозе среднее. Уход за лошадьми хороший, прикрепление конюхов постоянное. Концкорма выдаются в количестве 4 кг на день для каждой лошади. Случено 20 шт. кобыл.

л) Правление колхоза взяло на точный учет всех телок по колхозу «12 лет Октября», списки составлены, но еще не утверждены сельсоветом для раздачи телок колхозникам, не имеющим коров.

м) Сено выдается на трудодни колхозникам, силосование не производится за отсутствием рабочих рук.

н) Предст.* колхоза — Пасынок И. И.; бригадир 2-й бригады Клочко был первым и помогал со своей бригадой другим колхозам в весеннюю посевкампанию.

1. В колхозе имеется 3 полевые бригады по 56 человек и в 23 чел., бригада не менялась, состав ее в целости сохранен на 20 ноября 1933 г.

2. Бригадиры не менялись. Все распоряжения по бригаде исключительно исходили от бригадира, бригадиры не подменялись.

3. Борьба за увеличение стоимости трудодня не проводилась, что значится по акту снижения админ.-упр. аппарату 725 трудодней, которые обратно повернуты РЗВ за хорошую работу, и в настоящее время счетный аппарат превышает установленные лимиты.

4. Выработано было трудодней по 1 сентября 1932 г. 36 000 трудодней и по 1 сентября 1933 г. 26 000 трудодней.

Были случаи недостатка конюхов и плохого ухода за лошадьми, что привело к гибели 8 шт. лошадей. Уход бригадиров за с.-х. машинами достаточный. К каждой бригаде прикреплен инвентарь.

5. Трудовые книжки имеются у каждого колхозника. Запись трудодней проводится по пятидневкам.

6. Скирдование закончено своевременно, зерно с поля сопровождалось ударниками и комсомольцами колхоза, сбор колосков производился нетрудоспособным населением, школьниками и пионерскими отрядами.

7. Фактическое применение и эффективность поощрительных мероприятий в деле борьбы за повышение урожайности в каждой бригаде проводились, средний сбор зерновых культур с повышения урожайности не прошел.

8. Выдача натураванса лучшему ударнику полевому выдавалась больше за счет симулянта, лодыря. Уравниловки не существовало.

Представитель МТС Майборода
Пред. колхоза Пасынок
Зав. участком Лещенко
От сельсовета и секции РКИ Макарущенко
Счетовод Харкивщенко

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 439, арк. 227—228. Завірена копія.

---

* Так у документі, йдеться про «председателя».

№ 110

Повідомлення про створення і розвиток колгоспу «Перше травня» с. Івановичі Київської області

7 листопада 1933 р.

Наше вчора і сьогодні

В час бурхливого розгортання суцільної колективізації 1930 р., коли під проводом нашої крицевої Комуністичної партії стали на шлях колективізації мільйонні маси трудящих одноосібників Країни Рад, в селі Івановичах нашого району організовується колгосп «Перше травня».

На єдино вірний життєвий шлях в Івановичах за ініціативою тов. Сафонова, Грибана й Острогляда стало 30 господарств і спільно почали господарювати на 190 га землі, маючи лише 3 пари поганеньких коней та один будинок. Ось це перші кроки колгоспу. Але далі колгосп все крокує вперед, зростаючи і ведучи колгоспників до кращого життя.

Наступив 1931 рік. Колгосп міцнішає, до його лав вливається все більше і більше одноосібних господарств, поширюється господарство, колгоспні маси вперто працюють над зміцненням свого колгоспного господарства. Вже в 1931 році на трудодень припадає 1,8 кг хліба.

А ось, нарешті, наступив 1933 рік. Колгосп зміцнів. Він об'єднує зараз вже 217 господарств і господарює на 806 га орної землі. З дня в день шириться господарство. Ось уже маємо 103 коня, 78 корів, 30 свиней і 12 овець. Ось ми збудували 4 житлові будинки для колгоспників на 6—7 сімей кожен, 2 корoварники на 100 штук худоби, телятник, свинарник, 6 клунь, 4 хмелесушки, зерносховище, склад для с.-г. машин, 3 будинки для дров і багато інших будинків.

Є в колгоспі 19 га хмелю і промисловий сад на 12 га, який дає щороку по 50 тисяч карбованців прибутку колгоспові.

Радіють тепер колгоспники, весело і добре жити стає їм у колгоспі. Кожен колгоспник має на трудодень 9 фунтів хліба і 1 крб. 50 коп. грішми. Значна частина колгоспників одержить уже в цьому році багато хліба. І думають тепер колгоспники вже не про те, де, як і скільки хліба заробити. У кожного тепер думка, де зароблений хліб тримати, що купити, чого собі придбати. Та й справді, хіба міг думати хоч один колгоспник мати стільки хліба в своєму господарстві одноосібному. «О, ні, про це і гадки в нас не було,— кажуть радісно колгоспники,— лише в колгоспі дійдемо кращого, заможного, культурного життя».

«За більшовицькі темпи», № 107, 7 листопада 1933 р.

№ 111

Рапорт політвідділу Білоцерківської МТС Київської області листопадовому пленуму ЦК КП(б)У 1933 р.

Листопад 1933 р.

Харьков, Пленуму ЦК КП(б)У Политотдела Белоцерковской МТС Киевской области

Рапорт

Политотдел Белоцерковской МТС горячо приветствует расширенный пленум ЦК КП(б)У — боевой штаб украинской парторганизации. Пленум ЦК, собравшийся в переломный момент в развитии сельского хозяйства Украины, имеет огромное политическое значение в жизни украинской организации.

КП(б)У под руководством ленинского ЦК КП(б)У и ЦК ВКП(б) во главе с тов. Сталиным с момента январского решения ЦК ВКП(б) добилась решающих успехов. В этой борьбе за подъем сельского хозяйства Украины и укрепление колхозного строя КП(б)У имела в лице политотделов МТС свою непосредственную опору.

Мы считаем поэтому долгом большевиков своим рапортом отметить и наше участие в этой общей успешной борьбе КП(б)У.

В центре внимания нашей работы мы ставили задачу «сколотить партийный и комсомольский актив внутри МТС, обслуживаемых МТС колхозов... Сколотить беспартийный актив вокруг партийно-комсомольских ячеек... И изгнание антиобщественных элементов для завоевания большинства внутри колхозов» (ЦК ВКП(б) * и на этой основе осуществлять с успехом историческую задачу, поставленную тов. Сталиным, о превращении колхозов в большевистские, а колхозников — в зажиточные.

Мы перестроили парторганизацию по производственному принципу, имея сейчас 5 ячеек и кандидатских групп и 15 парт.-комсомольских ядер во главе с парторгами на 28 колхозов. Совместно с комиссией по чистке партии очистили парторганизацию от пролезших в нее классовых врагов, перерожденцев и элементов, неспособных по-большевистски драться за линию партии (вычищено 25 человек). В борьбе за закрепление результатов партчистки мы сплотили и повысили боеспособность парторганизации вокруг выполнения хоз.-политических заданий и развернули партучебу коммунистов, охватив всех 52 членов и кандидатов партии в 9-ти партшколах и обеспечив в них квалифицированное руководство.

---

* З резолюції січневого об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б) 1933 р. (див. док. № 2).

Мы фактически призвали к жизни ячейки комсомола. Сеть ячеек КСМ сейчас увеличена с 23 до 28. Ячейки КСМ заново укреплены секретарями в основном с городского актива. Создали 32 комсомольские группы и 58 комсоргов в полевых бригадах, выделили 61 комсомольца пом. бригадиров по массовой политработе.

Серьезные успехи мы отмечаем в создании и сколачивании беспартийного актива в колхозах. Мы уже имеем в каждом колхозе не меньше 20—30 проверенных в борьбе за колхозный строй беспартийных активистов, превратив этот актив в свою непосредственную опору в проведении хозполитзаданий. Мы повысили его классовую бдительность к проискам классового врага на уроках наших ошибок и промахов, отдельных временных поражений по отдельным колхозам, на уроках партийной чистки.

Рост политической активности нашел свое яркое выражение в факте очистки рядов колхозов от классово враждебных элементов, проведенной политотделом, росте групп сочувствующих нашей партии и огромной тяги к политобразованию.

Опираясь на актив, мы очистили от кулацко-петлюровских гнезд и оздоровили колхозы «Ленінський шлях», «Червоний Жовтень», им. Петровского, им. Котовского, им. Сталина, «Интернационал», «Спілка», «Коммунист», «9-те січня», «Перемога», та «3-й вирішальний».

Мы имеем сейчас 10 групп сочувствующих нашей партии с числом 56 человек — лучших из лучших беспартийных активистов.

Лучшие беспартийные активисты выдвинуты на руководящую работу в колхозы, в числе председателей колхозов 10 беспартийных товарищей, бригадиры почти все беспартийные. Мы добились того, что подобрали и закрепили в основном этот руководящий кадр.

Вокруг газеты политотдела «За большевистские колхозы» сколотили 185 селькоров, превратив газету в массовый орган, родившийся и окрепший в борьбе за разворот самокритики и разоблачение действий классового врага.

В ходе развертывания соц. соревнования и ударничества мы выдвинули героев труда, гордость нашей МТС: Семенко Дмитро (им. Котовского), Мазуренко Г. Г. («Червоний маяк»), Поправка Андрей, Луценко Федор, Вдовика Текля (Чмиривка), Соболь М. Ф., Дзедзинский Я. С. («Шлях до комуни») и Лукьяненко Мотря, Заремба Валя, Шевченко Христя, Коломиец Татьяна и много других.

Мы добились в большей части колхозов того, что соцсоревнование и ударничество стали основными методами колхозного труда. Во время весеннего сева было лишь положено начало, но уже во время уборки хлеба и буряка, а затем и в ходе осеннего сева мы охватили все колхозы и большинство бригад разными формами соцсоревнования. В каждом колхозе мы имеем

полтора — два десятка, а то и больше премированных, многие неоднократно, ударников.

В ходе соцсоревнования творчеством колхозных масс выдвинуто ряд новых, довольно живых форм его, как соцпомощь колхоз — колхозу. Помощь передового колхоза отстающему посылкой туда ударной группы. Соцсоревнование между колхозами по сдаче хлеба государству, соревнование по борьбе с потерями, самообязательства по осеннему севу, соревнование бригад и звеньев разных колхозов одной МТС, соревнование звеньевых колхозов разных МТС.

Мы охватили соцсоревнованием все 11 тракторных бригад, 52 тракториста соревнуются в порядке индивидуальных обязательств. Во главе соцсоревнования и ударничества, как и должно быть, идет инициатор соцсоревнования — комсомол. Уже в начале весеннего сева было 348 ударников из молодежи, количество которых в колхозах к уборочной возросло до 756 чел., 248 комсомольцев из всего числа их 268 работали непосредственно в бригадах. Комсомол же явился инициатором борьбы за сохранность соцурожая от расхищения и потерь. 492 молодых колхозника в добровольных дружинах охраны урожая, которые раскрыли 326 случаев хищений. Через пионеров и детей собрано 123 центнера колосков. Сейчас комсомол принимает шефство над сохраненностью колхозных семенных и страховых фондов.

Мы добились огромного повышения роста активности женщин-колхозниц. Особенно в проведении озимого сева нынешнего года женщина по ряду колхозов сыграла решающее значение, чего не было весной. Исключительный энтузиазм проявлен женщинами в копке и чистке свеклы. Уборка свеклы в нынешнем году проведена досрочно.

Колхозницы проявляли героические образцы работы над свеклой, в чрезвычайно трудных условиях, нередко день и ночь они, готовясь к встрече XVI годовщины Октябрьской революции, победили на этом участке хозяйственного фронта.

Все это есть величайшие, исторического значения наши достижения. Именно в этом и только в этом наша сила.

Рост социалистической сознательности и организованности колхозных масс нашел конкретное выражение в хозяйственно-политических успехах, достигнутых колхозами в борьбе за зажиточную жизнь, в классовой борьбе.

Особенно показательным в этом отношении является тот факт, что весной этого года наша МТС была в глубоком прорыве, заканчивая все работы последней в районе, который стоял на черной доске.

Проводя большую организационно-массовую, политическую работу, возбудив ненависть колхозников к прорывному состоянию МТС и организовав их на борьбу за выход из прорыва, мы добились того, что в осенних кампаниях наша МТС ликвидиро-

вала свое хроническое отставание в районе и выполнила полностью к Октябрьским торжествам:

а) Свой план хлебосдачи и натурплаты, сдав пролетарскому государству 48 346 центнеров хлеба.

б) Копку сахарной свеклы, выкопав 2191 га с урожайностью 88 ц с га.

в) Глубокую пахоту под свеклу на будущий год подняли на площади 2150 га.

Сравнительно с прошлым годом МТС сделала значительный шаг вперед.

В 1932 году на 30 октября было посеяно 5759 га, или 74,7% плана. 1933 года 18 октября было посеяно 7975 га, или 100,2% плана.

1932 года глубокую пахоту под свеклу было произведено лишь [на] 1346 га — 39%. В 1933 году глубокую пахоту под свеклу обеспечено 2680 га, или 109% плана.

В 1932 году до 9 декабря на зябь было вспахано всего 1017 га, или 8,8%, 1933 года на 18 ноября поднято 1625 га, или 35% площади ранних ярых культур.

Колхозы села Бакали им. Котовского, села Трушки «Ковалівка» и с. Заречье «3-й вирішальний», которые не имели в прошлые годы никакой иной оценки о себе как о прорывных колхозах, в нынешнем году вышли из прорыва, а первые два стали в один ряд с ведущими перед МТС — колхозами «Шлях до комуни», «Чмирівка», им Фрунзе, «Червоний маяк», «Плугатар», «9-те січня».

Достижения нынешнего года колхозник реально ощущает на том, что вместо 1 кг хлеба на трудодень в 1932 году сейчас он в среднем получит по 3 кг на трудодень. Группа лучших колхозов будет иметь 4—6 килограмма, а 4 колхоза из 28 и в этом году будут иметь менее 2 кг на трудодень.

Наши успехи велики. Однако мы их рассматриваем лишь как только начало борьбы за большевистские колхозы и зажиточную колхозную жизнь.

Слишком низка еще производительность труда в колхозах. Борьба за урожайность не поставлена в центре внимания так, как это нужно.

Мы только еще ставим в серию задач вопрос об овладении агротехникой и постановке культурного колхозного хозяйства. Слишком слабы и малочисленны наши партийные и комсомольские организации, не поставлено систематической работы с активом. Очень слабо мы работаем среди детей и женщин. Мы не сумели организационно овладеть в достаточной степени огромной растущей активностью колхозных масс. Слабо поставлены учет и контроль, проверка выполнения результатов соцсоревнования и ударничества, лучшие образцы работы часто не учитываются, не становятся достоянием всех колхозников и колхозов. Колхозы, бригады и звенья недостаточно научились вести

работу по плану, уметь организовать массы на борьбу за план и на основе плана.

Низкий уровень политразвития руководителей колхозов часто не учитывается, не становится достоянием всех колхозников и колхозов. Колхозы, бригады и звенья недостаточно научились вести работу по плану, уметь организовать массы на борьбу за план и на основе плана.

Низкий уровень политразвития руководителей колхозов часто приводит к правооппортунистической ставке на самотек или «левацкому» администрированию, не чувствуя в себе достаточной силы и уверенности в правоте нашего дела. Подобного рода руководители часто вместо большевистской мобилизации масс на борьбу за преодоление наших трудностей пасуют перед трудностями, становясь объективно пособниками нашего классового врага.

Таким образом, трезво оценивая наши первые успехи и не обольщаясь ими, мы заверяем ЦК КП(б)У, что приложим всю свою энергию и свои знания на устранение этих недостатков в нашей работе.

Мы обязуемся:

1) Завершив текущий с.-х. год, обеспечив правильное распределение урожая на трудодни, обеспечив образцовую организацию семенных и страховых фондов на весенний сев, закончить эту работу до 5 декабря, и проведя ее как одну из важнейших хозяйственно-политических задач.

2) По-большевистски подготовить к встрече второй весны второй пятилетки партийные, комсомольские кадры, колхозный актив и всю массу колхозников, подняв их на высокую ступень понимания могущества и силы колхозного строя, понимания текущих задач и широкого разворота их творческой активности, на организационно-хозяйственное и политическое укрепление колхозов. Овладеть техникой сельского производства (трактор, машина,...) * будет главным в этой работе.

3) По-большевистски подготовить к весне тракторный парк, обеспечив высокое качество и полное окончание ремонта 1 марта 1934 года.

4) Подготовить образцово коня к севу.

Заверяем пленум ЦК КП(б)У, что вооруженные опытом первого года политотдельской борьбы за социалистическую переделку сельского хозяйства, за социалистическую переделку сознания колхозников, мы, воодушевляемые доверием великой партии Ленина, ее великой помощью, будем по-большевистски, по-политотдельски драться за осуществление возложенных на нас партией задач и их выполнение.

Неустанная борьба за большевистский колхоз, за зажиточного колхозника — честь и гордость каждого политотдельщика.

---

* Одне слово нерозбірливе.

Успехи и победы в борьбе — политотдельский девиз.

Да здравствует ЦК КП(б)У — большевистский штаб украинской организации!

Да здравствует ЦК ВКП(б)!

Да здравствуют политотделы МТС — оружие укрепления колхозного строя!

Да здравствует соцсоревнование и ударничество!

Политотдел Белоцерковской МТС Киевской области

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2354(б), арк. 45—52. Оригінал.

№ 112

Кореспонденція про роботу комсомольського осередку в колгоспі «Червоний Жовтень» Старокостянтинівського району Вінницької області

21 грудня 1933 р.

Село Свинна *. Колгосп «Червоний Жовтень». Колгосп, про який знає вся область, колгосп передовий, зразковий, колгосп, який міцно тримає у себе червоний переходовий прапор райпарткому, райвиконкому та політвідділу МТС. Отож сьогодні комсомольський осередок «Червоного Жовтня» звітує про свою роль і виробничу діяльність осередку та комсомольців у колгоспному виробництві.

Секретар осередку Девалюк Сергій у своїй звітній доповіді найбільше оперує цифрами й фактами: комсомольський осередок значно виріс як кількісно, так і якісно, набагато зросла його політична й виробнича активність. За короткий час наш осередок зріс з 25 комсомольців до 36, майже всі комсомольці працюють безпосередньо на виробництві, посідаючи посади конюхів, кінничих, ланкових, рільників тощо. Комсомольців колгоспники люблять й поважають, бо вони найкраще працюють в колгоспі, жоден комсомолець не проштрафився, більша частина з них неодноразово преміовані, мають квитки ударника. Ось комсомольці Гаєвський Юзик, Гаєвський Казік, Новак Юстим, Новак Іван, Нагорний Федір, Мерлюк Прокіп зразково доглядають коней, а коні конюха Гаєвського Казіка найкращі в колгоспі. Ланки комсомолок Маховської Палажки, Москалюк Валентини та Декалюк Христі передові в колгоспі, на них рівнялися всі бригади і ланки колгоспу, вони першими закінчували й сівбу, і обробіток, копання цукрових буряків. Є в нас комсомольці, що мають по 250—280 трудоднів, загалом на кожного комсомольця в середньому припадає 170 трудоднів в той час, коли кожний позаспілковий молодий колгоспник запрацював

* Тепер с. Веснянка.

в середньому 100 трудоднів. І дійсно Свинівський комсомольський осередок має блискучі показники своєї роботи (щоправда, є й чимало хиб). Комсомольці «Червоного Жовтня» виконують головні, провідні сільськогосподарчі роботи в колгоспі і виконують їх сумлінно, ударно. Лише тому вони вели бригади й ланки від перемоги до перемоги, що вони власною ударною працею запалювали творчий ентузіазм усіх колгоспників, колгосп успішно закінчив усі с.-г. роботи, набагато збільшив вартість трудодня проти минулого року, одержав районного перехідного прапора. Про це підтвердили на цих же зборах бригадири, колгоспники та члени правління.

Говорить делегатка Всесоюзного з'їзду колгоспників-ударників. Першою виступила звітувати комсомолка Декалюк Христя, що була делегаткою Всесоюзного з'їзду колгоспників-ударників. «Почну з весни,— каже вона.— Весною я засіяла своїм комсомольським сівником 95 гектарів зернових, працювала кожного дня, аж поки ми не закінчили сівби. Далі працювала на обробітку буряків, на жнивах, на бурякозбиранні (накопала 184 ц буряків). За весь час запрацювала 180 трудоднів». Христя зобов'язалася піднести свій ідейно-теоретичний рівень, вивчити жниварку й сівника.

Звітує Маховська Палажка. Коли полум'ям жовтневих повстань палала країна, в убогій хатині подружжя Маховських народилася Палажка. Їй ледве минуло 16 років, а вона вже цього року управою колгоспу була призначена ланковою. Дивувалися колгоспники: молоде, але жваве й завжди щебетливе дівча буде керувати ланкою? І що ви думаєте?! Палажчина ланка першою закінчила обробіток буряків, жнива, бурякозбирання. За літо Маховська запрацювала 180 трудоднів, одержує за них щось 60 пудів хліба. Однак вона цим не задовольняється, зобов'язалася працювати ще краще, ударніше.

Далі інформував про свою роботу найкращий кінничий колгоспу Нагорний Федір, що запрацював 200 трудоднів і зобов'язався здати техекзамен на гарного конюха, комсомолка Юрчишина Людька, Сувирнюк Кіндрат, старший конюх Гаєвський Казік, Гаєвський Юзик і т. ін.

Здобувати нові перемоги. На другий день, о першій годині ночі, закінчилися збори. Всі комсомольці відчиталися за свою роботу, взявши на себе конкретні зобов'язання надалі. Тепер комсомольський осередок і кожен комсомолець зокрема повинні боротися за виконання взятих зобов'язань, боротися за здобуття нових перемог, ще вище піднести свою організаторську й виробничу діяльність в колгоспі, розгорнути культурно-масову роботу в селі, занести в заможне життя колгоспників культуру.

Ф. Маківчук

«Комуна» — орган Старокостянтинівського райпарткому, райвиконкому і райпрофради, № 134, 21 грудня 1933 р.

№ 113

Доповідна записка сектора перевірки виконання Наркомзему УРСР про хід виконання постанов ЦК ВКП(б) і Раднаркому СРСР та ЦК КП(б)У і РНК УРСР «Про допомогу безкорівним колгоспникам у придбанні корів»

27 грудня 1933 р.

Заступникові Наркомземсправ тов. Огію

Копія: Керівникові Укрколгоспферми тов. Саулевичу

Проведеною перевіркою 23 грудня 1933 року встановлено, що виконання постанови партії та уряду про допомогу безкорівним колгоспникам у придбанні корів своєчасно не виконано. Особливо неприпустимий стан маємо в справі контрактації телиць, а саме: за відомостями УКФ по стану на 10 грудня план контрактації виконано тільки на 77,9%, або законтрактовано замість 235 000 лише 983 005 * шт. телиць. В той час завдання щодо передачі колгоспникам телиць з ферм перевиконано, замість того, щоб передати по плану 40 000 шт. телиць, передано 41 124, або виконано завдання на 102,8%. Цей факт яскраво свідчить за те, що Укрколгоспферма (тов. Бучма — керівник групи обслуговування індивідуального тваринництва) своєчасно не вжила рішучих заходів щодо виконання завдання контрактації телиць й передачі їх безкорівним колгоспникам.

Треба відмітити, що Укрколгоспферма не вжила своєчасно рішучих заходів проти шкідливої тенденції в справі припущення розбазарювання з колгоспних товарових ферм корів і телиць при передачі безкорівним колгоспникам, все це призвело до того, що Дніпропетровська область на 15 грудня план контрактації телиць виконала тільки на 87% ** (39 500—26 081), тоді як план передачі телиць з колгоспних ферм набагато перевиконано: замість передачі 7500 передано 10 057 шт. телиць. Такі райони, як Якимівський, завдання передачі телиць з колгоспферми виконано на 131%, або замість 200 шт. телиць передано колгоспникам 482 шт. телиць, а завдання контрактації телиць виконано лише на 21,2%. Апостолівський район — відповідно 205 і 42, Межівський — 139 і 87, Нижньосірогозький — 129 і 83%. Подібний стан маємо і по ряду районів Одеської області, а саме: такі райони, як Скадовський, перевиконали завдання передачі телиць з колгоспферми на 167%, Фрунзівський — 115, Устинівський — 184, Новоодеський — 134%.

Особливо загрозливий стан з виконанням завдання контрактації телиць маємо в Вінницькій області, де законтрактовано

* У документі помилка, треба 183 005.
** У документі помилка, треба 66%.

замість 41 000 тільки 25 123 шт. телиць, або 61,3% завдання.

Це все сталося внаслідок того, що Укрколгоспферма не встановила суворого, оперативного контролю в цій справі, своєчасно не було притягнуто до відповідальності тих, хто припустив розбазарювання корів з колгоспних ферм.

Тільки 18 грудня Укрколгоспферма конкретно реагувала на явно неприпустимий стан з контрактацією телиць в Вінницькій області (знято з роботи керівника сектора тваринництва облЗУ).

Незадовільний стан маємо і в справі своєчасного оформлення передачі законтрактованих телиць безкорівним колгоспникам, за останніми відомостями, на Україні законтрактовано 275 000 шт. телиць, а передано колгоспникам лише 119 608 шт., або 42,3%. Внаслідок яких причин маємо незадовільний стан з передачею законтрактованих телиць безкорівним колгоспникам? УКФ невідомо фактичного стану з використанням кредитів на придбання корів.

Невідомо нічого УКФ й про те, який фактично стан на місцях зі справою забезпечення грубими кормами тих корів, що передано безкорівним колгоспникам.

Укрколгоспферма не встановила систематичного оперативного контролю за виконанням постанов партії, уряду щодо купівлі та контрактації телиць так в колгоспах, як і одноосібних господарствах.

Незважаючи на те, що постановою Колегії зобов'язано організувати в УКФ відповідну групу з 3-х осіб по обслуговуванню індивідуального тваринництва, але такої групи й до цього часу не організовано, не організовано аналогічних груп і в облколгоспфермах.

Сектор перевірки виконання виносить на в[аше] затвердження слідуюче:

1. Зобов'язати керівника Укрколгоспферми т. Саулевича до 1 жовтня 1934 року укомплектувати групу індивідуального обслуговування тваринництва відповідними робітниками. Одноразово з цим зобов'язати облЗУ та облколгоспферми організувати в своєму апараті аналогічні групи.

2. В зв'язку з тим, що Вінницька область фактично зірвала своєчасне виконання завдань щодо контрактації телиць, зобов'язати УКФ негайно відрядити свого уповноваженого до Вінницької області для вжиття відповідних заходів на місці.

3. Зважаючи на те, що по цілому ряду районів припущено значне розбазарювання корів з колгоспних ферм, зобов'язати УКФ, облЗУ, облколгоспферми винних притягти до відповідальності, надалі встановити суворий контроль в цій справі.

4. Зобов'язати УКФ впродовж декади виявити фактичний стан на місцях з забезпеченням тих колгоспників, що одержали телиць, відповідними кормами.

Зобов'язати УКФ встановити суворий оперативний контроль за перебігом виконання постанови партії та уряду на допомогу безкорівним колгоспникам у придбанні корів.

Керівник сектору перевірки виконання НКЗС УСРР
Резнікова

27.XII 33 р.

ЦДАЖР УРСР, ф. 27, оп. 15, спр. 843, арк. 14—16. Оригінал.

№ 114

*Характеристика * ВУЦВК про діяльність Софіївської сільради Новомиколаївського району Дніпропетровської області*

*Кінець 1933 р. ***

Софиевский сельсовет, возглавляемый тов. Усом, объединяет 8 населенных пунктов, которые отделены от него на расстоянии от 1 до 10 километров. На территории сельсовета находится два колхоза, объединяющие 99,9% всех дворов (519).

В 1933 году красной нитью в работе сельсовета проходит массовость. В течение указанного периода сельсовет провел три собрания колхозников по вопросу охраны общественной собственности; путем систематического проведения заседаний своего президиума и пленума приблизил свою работу к массам, к производству. Софиевский сельсовет в течение последнего года провел три совещания членов сельсоветов с участием членов секций и депутатских групп по вопросу организации и оживления организационно-массовой работы Совета. Организовывая контроль выполнения, президиум сельсовета заслушал 19 отчетов секции, 8 отчетов депутатских групп.

Организованные при сельсовете секции — РКИ, финансовая, ревзаконности, культурно-бытовая, сельскохозяйственная и связи,— положившие в основу своей работы плановые начала, обросли активом в количестве 78 человек, из которых женщин 29 человек. Все секции в 1933 году значительно оживили всю работу. Финансовая секция, перенеся свою работу непосредственно на поле, в бригады, организовала соцсоревнование и, проводя систематическую проверку выполнения его, добилась своевременного выполнения всех финансовых обязательств. За 1933 год финансовая секция провела 24 заседания и 17 совещаний. Среди актива финансовой секции в количестве 29 человек 14 являются ударниками.

Секция РКИ провела 11 совещаний совместно с активом правлений колхозов и бригадирами; она достаточно хорошо по-

* Характеристика була надіслана до ЦВК СРСР.
** Дата встановлена за змістом документа.

ставила контроль выполнения постановлений партии и правительства, организовала во всех бригадах группы содействия РКИ, которые вовлекли в свои ряды актив в составе 149 человек. Организовав рейд, секция РКИ добилась значительных успехов в области организационно-хозяйственного укрепления колхозов и выполнения основных хозяйственно-политических заданий.

Достаточно хорошо работала и культурная секция Софиевского сельсовета.

Во время весеннего сева сельсовет организовал 6 депутатских групп, которые обросли активом в количестве 148 чел., из них 53 женщины. Ряд депутатских групп показывал образцы социалистического труда и был застрельщиком в деле выполнения производственных задач. Так, депутатская группа члена президиума сельсовета Фенченко Матрены организовала вокруг себя актив в количестве 28 человек, из них 23 женщины, на основе внедрения социалистических форм труда добилась стопроцентного выхода на работу.

Значительное внимание уделял Софиевский сельсовет организации работы среди женщин. За 1933 год по сельсовету было проведено 8 женских собраний и три совещания по вопросам участия женщин в проводимых основных хозяйственно-политических кампаниях. Кроме того, было проведено специальное совещание женщин-доярок в вопросе ухода за коровами. Сельсовет должное внимание уделил вопросу продвижения женщины на основные производственные участки: среди трактористов имеются три женщины и комбайнеров — 2. Использование женского труда в общем объеме производственных работ по колхозам составляет 47%. Среди колхозниц нередки случаи выработки до 270 трудодней.

Должное внимание Софиевский сельсовет уделял вопросу культурно-социального роста села. Школами охвачены все дети; все школы отремонтированы, обеспечены топливом и учебными пособиями, учащимся выдаются горячие завтраки. В 1933 году были организованы кружки по ликвидации неграмотности и малограмотности, коими охвачено все малограмотное и неграмотное население. Бесперебойно работают в сельсовете все избычитальни. Сельсовет уделил серьезное внимание вопросу повышения сельскохозяйственных знаний среди колхозников; 42 чел. прошли курсы трактористов, 15 — курсы скотоводства, 3 человека — курсы полеводов и организации труда, 3 — курсы садоводов и огородников. Всего этими курсами было охвачено 65 чел., из них 14 женщин.

Детяслями было охвачено 716 детей колхозников; во время полевых работ было организовано 11 медпунктов, к которым были прикреплены два медработника. Общественным питанием во время весеннего сева было охвачено 411 человек, во время уборочной кампании — 1460 чел., осеннего сева — 135 чел.

Во время полевых работ функционировало 8 красных палаток и было выпущено 68 полевых газет. Сельсовет огранизовал подписку газет как центральных, так и областных (выписывается 356 экземпляров газет); в избах-читальнях и в домиках коллективиста регулярно проводится культмассовая работа, неплохо работает библиотека; три раза на неделю демонстрируются кинокартины; при избе-читальне организован струнный оркестр.

Ко дню Октябрьских торжеств все дома колхозников были отремонтированы, побелены, улицы и площади были приведены в надлежащее санитарное состояние.

По сельсовету имеется большой рост животноводства:

По колхозу «Червона воля»

	(в артели) 1932 г.	1933 г.	(у колхозников) 1932 г.	1933 г.
Рогатого скота	243	268	109	210
Свиней	102	167	151	226
Овец	173	196	—	—
Телок	—	—	64	142

По колхозу «Незаможник»

	(в артели) 1932 г.	1933 г.	(у колхозников) 1932 г.	1933 г.
Коров	—	12	15	36
Свиней	—	34	12	25
Молодняка	—	—	16	27

Сельсовет также обеспечил выполнение постановления правительства и партии по вопросу помощи безкоровным колхозникам, причем план был перевыполнен на 423% (по плану предполагалось законтрактовать и передать безкоровным колхозникам 13 телок, фактически закуплено и передано безкоровным колхозникам 55 телок).

Софиевский сельсовет, соревнуясь с Сторчевским сельсоветом, добился первенства. Социалистические формы и методы труда Софиевский сельсовет внедряет в работу колхозов, каковые заключили между собой соцдоговоры; соцдоговорами охвачены также секции и депутатские группы.

По инициативе сельсовета из колхозов было вычищено два человека и по инициативе правления колхоза — 1 человек как классово враждебный элемент.

По Софиевскому сельсовету все основные хозяйственно-политические кампании, а именно: весенняя посевная кампания, уборка урожая, осенняя посевная кампания, хлебосдача, натуроплата МТС, обмолот хлеба, план поставки подсолнуха, мясоналог, молокозаготовки, квартальные планы по мобилизации средств, в том числе и план IV квартала, выполнили своевременно и полностью, причем хлебосдача была окончена 19 августа 1933 г.

По сельсовету проведена прополка всех пропашных культур три раза.

По окончании всего цикла сельскохозяйственных работ сельсовет организовал коллективный вывоз продукции на колхозный базар. Увеличилась стоимость трудодня в среднем по сельсовету против прошлого года. В прошлом году стоимость трудодня по колхозу «Червона воля» составляла 1,035 кг, в настоящем году она повысилась до 6 кг и 1 руб. 80 коп. деньгами, а по колхозу «Незаможник» натуроплата трудодня составляет 7,5 кг и 2 руб. 58 коп. деньгами.

Результаты организационно-хозяйственного укрепления колхозов сказались в новом приливе в колхозы единоличных хозяйств: к концу 1933 года в колхозы Софиевского сельсовета вступило 17 единоличных хозяйств. По сельсовету достроен свинарник, построен дом коллективиста, а также печь кирпичного завода.

ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 27, спр. 780, арк. 4043. Відпуск.

№ 115

Доповідна записка Чернігівського обласного оргбюро КК-РСІ до ЦКК-НК РСІ УРСР про наслідки перевірки виконання директив партії та уряду щодо колгоспного бригадира

9 січня 1934 р.

З метою перевірки виконання директив ЦК ВКП(б) від 4 лютого, 10 травня 1932 року, постанови ЦКК ВКП(б) та НК РСІ СРСР від 14 листопада 1933 року про колгоспного бригадира[23] було обстежено вибірково колгоспи РЗВ та МТС в 13 районах області (Прилуки, Чернігів, Путивль, Новгород-Сіверський, Мена та інші).

По 5 обстежених колгоспах Чернігівської приміської смуги в складі 16 бригадирів зовсім відсутній партійний прошарок, членів ЛКСМУ є лише 3 чол., або 19%, бригадирів зі стажем роботи більш одного року є 4 чол., або 25%, а останні 75% складають молоді кадри зі стажем роботи до 6 міс. та одного року. З 16-ти колгоспних бригадирів тільки 3 зараз навчаються на курсах. Неприпустимим явищем з'являється допуск великої плинності в складі бригадирів управами колгоспів — за останній рік плинність досягла 62,5%, що пояснюється залишенням бригадирами своїх посад та почасти через вступ до навчальних закладів та мобілізації до Червоної Армії.

По колгоспах ім. Леніна, «Паризька комуна», «До перемоги» виявлено втручання управ колгоспів в оперативну роботу бригадирів; при проведенні якісної оцінки робіт колгоспників бригадири ніякої участі не брали, а ця робота виключно проводилася управами колгоспів. В колгоспі «Паризька комуна» без дозволу МЗВ було самовільно знято з роботи управою колгоспу 2 бригадирів, як неавторитетних серед бригади. При оцінці пра-

ці бригадирів по всіх перевірених колгоспах зовсім неураховувалися якісні покажчики роботи бригади, наслідком чого всім бригадирам нараховували однакову кількість трудоднів (по 24 трудодні щомісяця).

В колгоспі [с. Ладан] Прилуцького району, наслідком сумлінного ставлення управи колгоспу до організаційно-господарчого зміцнення колгоспної бригади задовільно поставлено справу про колгоспного бригадира. Бригадири свою роботу виконують вміло, організуючи маси колгоспників на своєчасне та якісне виконання виробничих завдань, облік своєї роботи проводять вчасно, щоп'ятиденки, між бригадирами та управою колгоспу є потрібний виробничий зв'язок в роботі; перекидка робочої та тяглової сили з бригади в бригаду, що мала місце під час сівби озимини, робилася з відома та погодження з бригадирами. Всі бригадири брали участь активну в складанні та обговоренні виробничо-фінансового плану колгоспу та окремих бригад. Випадків відриву бригадирів від їх безпосередньої роботи не було. Оплата праці бригадирам проводилась в залежності від якості роботи в цілому бригади, а в випадках особливо успішного виконання робіт практикувалося преміювання, наприклад, бригадира 3-ї бригади премійовано за успішне збирання, сівбу та оранку на зяб, бригадира 6-ї бригади — за добру обробку та збирання м'яти. Слабою ділянкою в роботі бригадирів є недостатня увага до культмасової роботи в бригадах.

Зовсім іншим прикладом є колгосп ім. Ворошилова. З 4-х перевірених колгоспів по Прилуцькому району, де через відсутність класової пильності управи колгоспу в 4-х бригадах на бригадирів було призначено чуждо ворожий елемент та колгоспників, нездатних до організаційної роботи. Були випадки, коли окремі члени управи колгоспу без погодження з бригадиром перекидали тяглову та робочу силу з одної бригади в іншу. Оплата бригадирів провадилась невірно, допущена зрівнялівка, що не стимулювала бригадирів на кращу роботу. РКК було виключено з лав партії голову колгоспу, вичищено вороже чуждий елемент з посад бригадирів та замінено бригадирів, що не забезпечували керівництва робіт бригад.

Перевіркою Семенівського РЗВ та вибірково колгоспів встановлено, що питанню колгоспного бригадира ніякої уваги в районі не було приділено. Протягом 1933 операційно-господарчого року було знято та замінено 44 бригадири, що складає 27% до загальної кількості 161 бригадира по колгоспах; знято з роботи за незадовільне керування роботою 26 чол., за систематичне пиятство — 2 чол., за бездіяльність, що призвела до зриву виконання с.-г. робіт,— 5 чол., за безгосподарність — 6 чол., за порушення дисципліни — 2 чол., висунуто на голів колгоспу — 2 чол., закликано до лав Червоної Армії — 1 чол. Оплата бригадирів по колгоспах проводилась формально за встановленими розрядами (1 рік роботи — по 4 розряду, а з 3-річним стажем —

по 5) без методу стимулювання за кращу роботу. Групами сприяння РСІ виявлено ряд фактів втручання голів колгоспів в оперативну роботу бригадирів, наприклад, в колгоспі ім. Красіна головою управи т. Залепою, незважаючи на відмовлення бригадирів 3-ї та 4-ї бригади скиртувати мокрий хліб, було дано розпорядження колгоспникам зробити цю роботу, наслідком чого загинуло понад 600 пуд. зерна. РКК знято з роботи голову колгоспу т. Залепу та нарсудом засуджено до ув'язнення на 5 років.

Облік трудоднів колгоспників по більшості колгоспів проводився бригадирами та обліковцями, але без належного контролю та участі мас, наслідком чого припущено по деяких колгоспах зловживання, як, наприклад, в колгоспах «Незаможник», «Хлібороб», «Більшовик» бригадири записували колгоспникам менш проти фактично вироблених на 5—8 трудоднів, одноразово збільшуючи кількість трудоднів своїм знайомим та родичам. Нами запропоновано Семенівському РКК притягати до відповідальності бригадирів, що невірно нараховували трудодні.

В Менському районі наряду з задовільною постановкою справи колгоспного бригадира в колгоспах — «Ударник», ім. Петровського, «1 Травня», «Партизан» та ін.— виявлено низку колгоспів — «Великий Жовтень», «Іскра», ім. Сталіна та ін.— з незадовільною організацією виробничих бригад та допуском знеосібки в роботі бригадирів. В цих колгоспах припущено самовільне звільнення бригадирів та втручання управ колгоспів в оперативну роботу бригадирів, що полягало в відміні розпорядження бригадира та перекидки сил одної бригади в іншу. РЗВ, не маючи відомостей про зміни в складі бригадирів, недостатньо керує та не допомагає управам колгоспів в практичній роботі по зміцненню ролі колгоспного бригадира.

По 13 перевірених колгоспах Іваницького району з 46 бригадирів на протязі року було самовільно звільнено управами колгоспів 2 бригадири та 6 чол. за погодженням РЗВ як непридатних до цієї роботи.

В колгоспі ім. Шевченка були факти, коли голова колгоспу відміняв наряди бригадирів, забираючи робочу тяглову силу на інші роботи.

В Олишевському районі за минулий рік звільнень колгоспних бригадирів без погодження з РЗВ та МТС не було. В більшості колгоспів розпорядження управи колгоспу бригаді проводилось виключно через бригадира. Облік та нарахування трудоднів робилися бригадирами разом з обліковцями. Якісне приймання робіт проводилось бригадирами. Недоліками більшості колгоспів є допуск відриву бригадирів на роботи, не зв'язані з виробничими завданнями бригади, а також недостатня організація робіт виробничих бригадних нарад.

Колгоспний бригадир, як виявлено в колгоспі «Комінтерн» Сновського району, був обезлічен наслідком голого адміністру-

вання управи колгоспу. Відрив управи колгоспу від мас та знеосібка бригадира призвели до упадку труддисципліни в колгоспі (вихід на роботу складав 50% колгоспників) та безсистемної перекидки людей з однієї роботи на другу. Таке становище порушувало всяку систему та розрахунки бригадирів щодо розстановки робочої сили під час збиральної кампанії та призвело до провалу низки виробничих завдань. Як загальне явище по всіх колгоспах району є порушення положень про виробничі бригади в частині відповідальності бригадира та бригади за остаточні наслідки господарювання — не всяка бригада збирала там, де сіяла та молотила те, що зібрала. В тих випадках, коли бригадир з бригадою доводив до кінця всі роботи на своїх участках, багатьма колгоспами при нарахуванні трудоднів не приймалося до уваги одержаних наслідків праці бригади (колгосп «Комінтерн», «18 березня», «Шлях Леніна»).

З 9-ти перевірених колгоспів Путивльського району мало місце самовільне звільнення бригадирів в 3-х колгоспах («Пролетарій», «Серп і молот» та [ім.] Свердлова).

По окремих колгоспах («Наш шлях») управа колгоспу без згоди бригадирів зняла в одній бригаді колгоспників, що працювали на току, та послала на загальногосподарчі роботи, а в другій бригаді знятих колгоспників з полки буряків було направлено на тік, де не оказалось роботи. По деяких колгоспах («Серп і молот») Новгород-Сіверського району було припущено, що бригадири виконували роботу ланкових, а роботу бригадирів виконували завгосп та голова колгоспу. Неподинокі також факти, коли бригадир замість безпосереднього керівництва бригадою сам виконує обов'язки рядового колгоспника з метою збільшення свого заробітку.

Зам. голови облКК—РСІ (*підпис*)
Керівник с.-г. групи Бутов

ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 12, спр. 46, арк. 72—73. Оригінал.

№ 116

Список кращих колгоспників-ударників Чернігівської області, виділених для поїздки до Москви на честь XVII з'їзду ВКП(б)

16 січня 1934 р.

Наркомземсправ УСРР

При цьому надсилаємо список кращих колгоспників-ударників з виробничими показчиками колгоспів та ударників для поїздки на екскурсію до Москви.

Зав. облЗУ Шалімов
Зав. оргсектором Шрамко

Матеріал [про] кращі колгоспи та ударників, які їдуть на екскурсію до м. Москви

Колгосп ім. «10-річчя Жовтня» М. Дівицького району, Жовтневої сільради. Голова колгоспу Панченко Д. М. Командирується кращий колгоспник-ударник, бригадир рільничої бригади № 1 Дерев'янко Яків Михайлович, передова бригада в колгоспі. Земельна площа бригади 277 га, працездатних колгоспників 64, з них 23 чол. і 41 жінка. Бригада роботу провадила по плану бригади і всі роботи виконувала в ті терміни, що передбачені планом робіт. Норми виробітку колгоспниками виконувалися на всіх роботах, а на деяких і перевиконувались, наприклад, оранка: норма 0,50 га, виконувала — 0,60 га — 0,80 га. В бригаді всі колгоспники розбиті на ланки, за ланками закріплені певні ділянки землі, на яких провадилась робота тими ланками, за якими закріплено певну ділянку земельної площі. Бригада перша виконала план хлібопоставки державі, перевиконавши на 7%. План зябу виконала достроково на 100%. Бригада має 26 коней, які в гарному вигляді, всі коні забезпечені грубими й концентрованими кормами. До весняної сівби бригада підготувала 4 пари корів для оранки весною. Виконанню всіх робіт в бригаді допомогло те, що в бригаді налагоджена трудова дисципліна колгоспників. Всі колгоспники виходять своєчасно на роботу (7—8 год.) і кінчають роботу вечером. Колгоспники одержали на трудодень: зернових — 5,4 кг, картоплі — 2 кг. Тов. Дерев'янко Я. М. виробив 316 трудоднів і одержав зернових 1 706,4 кг, картоплі — 632 кг. За кращу роботу бригадир Дерев'янко Я. М. премійований колгоспом костюмом та грішми (25 карб.). Районом тов. Дерев'янко був виділений на обласний зльот колгоспників-ударників Чернігівщини як від передового колгоспу і передової бригади колгоспу.

Колгосп ім. 10-річчя Жовтня перший в районі по виконанню всіх політичних і с.-г. кампаній. Завдання посіву озимини на 1934 р.— 255 га — виконав перший в районі 25 жовтня 1933 р. з перевищенням. Зябі підняв всю площу колгоспу 408 га. Хлібопоставку державі виконав повністю до Жовтневих свят в кількості 630 ц. Натуроплату виконав — 480 ц по культурах — в установлений державою термін. Картоплепоставку виконав до Жовтневих свят 1600 ц. Колгоспники одержали натурою на трудодень: зернових — 5,4 кг, картоплі — 2 кг. Тяглова сила забезпечена повністю фуражем.

Колгосп підготувався до посівної кампанії так: насінфонд засипаний повністю очищеним на сортовниці та трієрі насінням, відремонтовано на 100% культиватори та борони, плуги відремонтовані на 50%, вози — на 40%. До 1 лютого 1934 р. колгосп закінчує остаточний ремонт с.-г. реманенту. Тягло закріплено за бригадами, а в бригадах — за колгоспниками. Колгосп при-

ступив до складання виробничо-фінансового плану колгоспу та бригадних. Колгосп утворив харчовий фонд для ясел, що будуть працювати в час сівби. Для громадського харчування колгосп готує 2 кабани, а також забезпечено картоплею, крупою та городиною.

При кожній бригаді організовано агрогуртки, які охоплюють від 30 [до] 40 чол. кожний, гуртки працюють згідно з складеним планом колгоспу. Заняття провадять агрономи, вчителі та кращі бригадири, ознайомлені з с.-г. Управа колгоспу на кожну бригаду передплатила такі газети: обл[асну] «Більшовик», «Колгоспне село», «Комуніст», «Соц. земледелие», крім того, кожен колгоспник передплачує районову. При колгоспі організована кандидатська група з 4 чол. Колгосп посів озимих провів рядковими сівалками на 80%. Район преміював колгосп за виконання с.-г. політкампаній в 1930 році грішми — 300 крб., 1931 році — 350 крб., 1932 р. Київська область преміювала грішми — 500 крб., 1933 року районом премійовано — 350 крб.

Колгосп «3-й вирішальний» с. Коржі Роменського району, району діяльності Засульської МТС. Краща колгоспниця-ударниця тов. Бацюта Марфа, яка за цілий с.-г. рік не мала жодного прогулу, за кращу роботу в колгоспі премійована грамотою політвідділу.

Виробничі покажчики передового колгоспу «3-й вирішальний» с. Коржі Роменського району: колгосп перший в районі закінчив збирання всіх культур, один з перших закінчив хлібоздачу і натуроплату. План хлібоздачі 1633 ц виконав на 10 жовтня 1933 року на 100%. План посіву озимих на 1934 р.— 400 га — закінчив 22 листопада 1933 р. з перевищенням на 86 га. Зяблеву оранку почав 3 жовтня 1933 р., закінчив 15 листопада 1933 р. з перевищенням на 53 га. Внаслідок добрих господарчих показників колгосп повністю забезпечив страховим, посівним і фуражним фондами, а також утворив ясельний фонд на весняну с.-г. посівкампанію. На трудодень колгоспники одержали: зернових — 3,55 кг (в минулому році — 0,8 кг).

Готуючись до з'їздів партії, колгосп закінчує ремонт с.-г. реманенту. Вивезено 60% гною, коні забезпечені теплим приміщенням та фуражем на цілий рік. В колгоспі розгорнуто соцзмагання та ударництво, внаслідок цього з 19 ударників 1932 р. тепер нараховується 125, з них премійовано 64 чол. В колгоспі систематично провадились виробничі наради по бригадах по питаннях збирання, молотьби з втратами, осіннього сіву, зяблевої оранки і т. ін. При колгоспі парторг тов. Журенко розгорнув соцзмагання між бригадами, масову соцперевірку договорів між бригадами. Колгосп в порядку соцдопомоги посилав кращих своїх ударників для ліквідації прориву по уборці в колгосп ім. Ворошилова та посилав 21 підводу до колгоспу «Рад. життя» с. Кашпури, де при його допомозі був ліквідований прорив по буряку. Колгосп закупив телят та забезпечив ними безкорівних

колгоспників. При колгоспі працює школа колгоспного активу в складі 38 чол. та агрогуртки.

Колгосп ім. Маркітана (с. Кархівка Чернігівської смуги). Голова колгоспу тов. Олексієнко. Колгосп перший у районі виконав план хлібопоставки, здачі картоплі і м'яса. Передстроково й якісно вивершено план осінньої сівби та зяблевої оранки. Урожайність: жита — 8 ц з га, ячменю — 14 ц, гороху — 16 ц.

На трудодень припадає натурою зернових — 4 кг (проти торішнього 1,5 кг). Всім безкорівним колгоспникам колгосп виділив телиць. Коні в доброму стані. Утворено повністю насінневий, страховий, фуражний фонди. Цілком відремонтовано с.-г. реманент. Колгосп двічі преміойований, нагороджений грамотою ЦВК СРСР. 96% колгоспників передплачують газети. Кожна бригада має свою хату-читальню. Працюють агрогуртки.

ЦДАЖР УРСР, ф. 27, оп. 15, спр. 732, арк. 12—15. Оригінал.

№ 117

Протокол загальних зборів членів колгоспу «Шлях до культури» Луганського району Донецької області

25 січня 1934 р.

Председатель Вышкварок
Секретарь Чибаненко.

Повестка дня:

1. Постановление ВЦИК о революционной законности.

Слушали: Постановление ВЦИК о революционной законности (док. Мальцев).

Высказались: 1. Бондаренко А. Т., 2. Рудь И. К., 3. Латун А. И., 4. Вышкварок П. Ф.

Постановили: ВЦИК в своем постановлении по докладу генерального прокурора т. Михайлика о революционной законности целиком и правильно вскрыл грубейшее нарушение революционной законности, как-то: незаконные аресты, аресты бедняков и середняков, незаконные штрафы колхозников, распродажа имущества без всякого основания, отбор коров за несдачу контрактации молока, исключение из колхозов бедняков и середняков, кои указывали на незаконные действия правления колхозов.

Данные факты имели место и в Луганском районе, каковые прокуратурой подмечались и через руководящие организации изживались. В дальнейшем для лучшего обеспечения и наблюде-

ния за революционной законностью общее собрание колхозников «Шлях до культури» просит прокуратуру закрепить и надалее мероприятия по обслуживанию села путем непосредственного выезда за календарным планом по сельским Советам для принятия жалоб и разрешения на местах, а также общее собрание считает необходимым обслуживать и предприятия Луганска непосредственным участием работников юстиции на производстве, чтобы изживать ненормальность и нарушение революционной законности на местах и обслуживать трудящихся по общественно-правовым вопросам. В целях лучшей информации о нарушении революционной законности с мест активизировать имеющиеся группы содействия прокуратуре, а где нет — избрать таковые по селам, влив их в секции революционной законности при сельских Советах, инструктировать последних о целях и задачах, давая им отдельные поручения со стороны прокуратуры.

По Райовскому сельскому Совету, в частности по колхозу «Шлях до культури», намеченных товарищей: 1. Чибаненко Г. С., 2. Легенченко Г. М., 3. Гаврющенко А. О., 4. Слиота Е. А., 5. Железняк Я. Д. утвердить *, наметив бригадиром т. Чибаненко Г.

25.I 34 г.

Председатель Вышкварок

Секретарь Чибаненко

Луганський облдержархів, ф. р.—944, оп. 1, спр. 4, арк. 8. Оригінал.

№ 118

Доповідна записка Всеукраїнського комітету профспілки працівників МТС та наймицтва про хід підготовки сільськогосподарських кадрів у республіці

26 січня 1934 р.

В ЦК союза МТС и батрачества

Москва

Докладная записка

О ходе подготовки с.-х. кадров по УССР

Подготовительная работа по составлению планов подготовки с.-х. кадров в 1933/34 г. началась на Украине на основании постановления СТО от 21 ноября 1933 года и материалов Все-

* Ці товариші були затверджені членами груп сприяння прокуратурі при колгоспі «Шлях до культури».

союзного совещания по вопросу райколхозшкол в октябре месяце 1933 года. 19 октября 1933 года НКЗемом был утвержден план и доведен до областных организаций, предусматривавший подготовку следующего количества:

А. Для МТС

Система	Трактористы	Бригадиры	Механики
Зернотрактор . . .	11 165	1930	385
Свеклотрактор	4 640	965	270
Овощетрактор	1 620	330	90
Льнотрактор . . .	575	105	25
Итого	18 000	3300◆	770

Б. Для колхозов

Наименование областей	Количество школ	Бригадиров полеводства	Бригадиров животноводства	Счетоводов	Всего
1. Киевская	24	1700	350	700	2750
2. Черниговская	15	975	250	275	1500
3. Винницкая	28	1995	350	800	3145
4. Харьковская	31	2295	415	925	3625
5. Днепропетровская	39	2720	470	1165	4355
6. Одесская	22	1550	300	615	2475
7. Донецкая	16	1230	240	380	1850
8. АМССР	5	635	125	140	900
Итого	180	13 000	2500	5000	20500

Ноябрьский пленум ЦК и ЦКК КП(б)У внес некоторые изменения в означенные показатели и поставил следующую задачу перед органами НКЗема УССР: 25 000 трактористов, 4 400 бригадиров-трактористов, 11 800 шоферов, 5 000 комбайнеров — подготовить и 14 000 трактористов — переподготовить. Кроме того, подготовить 15 000 бригадиров колхозных бригад, 5 000 счетоводов и переподготовить 3000 председателей колхозов и 50 000 бригадиров.

Обучение по всем почти школам должно было начаться не позже 15 ноября 1933 г., и для обеспечения своевременного и полного разворота учебы НКЗ, облЗУ и Тракторцентрам нужно было проделать большую работу по обеспечению школ и курсов необходимыми преподавателями, программами, учебными пособиями и т. д.

Однако благодаря отсутствию боевой мобилизованности со

стороны НКЗ и Укртрактороцентров и связи в работе с профсоюзными организациями (а подчас полное игнорирование их в вопросе кадров) намеченные сроки разворота учебы были сорваны.

ВУК Союза еще в середине октября месяца довел планы подготовки до областных комитетов с категорическим предложением мобилизовать вокруг подготовки внимание всей профсоюзной массы, а также использовать для этой цели проводившиеся семинары председателей райисполкомов. Во время выездов как работников ВУКа, так и облаcткомов, давались задания по вопросам подготовки кадров, в результате чего ВУК уже в декабре месяце мог широко поставить вопрос о ходе подготовки с.-х. кадров с постановкой доклада НКЗема УССР (располагая обильным количеством фактов) и своевременно указать на недостатки в части финансирования, оборудования школ и курсов, укомплектования преподавательским составом и т. д.

В это же время ЦК КП (б) У и облаcткомы партии приняли ряд решительных мер по отношению к некоторым зав. облЗУ и директорам МТС за неудовлетворительную работу по развороту подготовки. В результате принятых мер партийными органами и ВУКом за последнее время имеется значительный сдвиг, обеспечивающий выполнение плана и значительное повышение качества подготовки. По состоянию на 15 января 1934 г. почти по всем областям курсы и школы полностью укомплектованы (бригадиры, механики и шоферы), а трактористов набрано со значительным превышением плана. Разосланы на места программы и учебные пособия по основным дисциплинам. Отобрано и послано на курсы для преподавания свыше 450 специалистов и студентов последних курсов (Института механизации и т. д.). В значительной степени улучшилось руководство делом подготовки кадров со стороны областных организаций, директоров МТС.

Ход подготовки кадров на 15 января 1934 г. характеризуется по отдельным системам следующими данными:

Система	Трактористы		Бригадиры		Механики		Шоферы	
	План	Фактически	План	Фактически	План	Фактически	План	Фактически
Зернотрактор . . .	11165	17642	1930	2791	585	721	4224	4011
Свеклотрактор	4640	12305	965	1641	270	440	2112	1026
Овощетрактор	1620	3328	330	296	90	116	908	519
Льнотрактор . . .	575	1674	105	138	25	46	176	21
Итого	18 000	34 949	3 330	4 866	970	1 323	7 420	5 577

По райколхозшколам точно так же план перевыполняется в количественном отношении, так, например, по Днепропетровской области по плану нужно было организовать 39 РКШ и подготовить на протяжении года:

	План	Обучается
Бригадиров-полеводов	2720	1403
Бригадиров-животноводов	470	609
Счетоводов	1165	1628

Учитывая, что подготовка в школах рассчитана на 2 приема и выпуска в течение года — перевыполнение плана очевидно. Зато качественный состав набранных курсантов нуждается в значительном улучшении и не отвечает требованиям, которые были намечены НКЗемом УССР. Так, например, Киевская область по системе Свеклотрактора дает такие данные о партийно-комсомольской прослойке слушателей школ и курсов: из 5767 чел. обучающихся трактористов 1685 чел. членов партии и комсомольцев, или 29,2%. Из 1030 обучающихся бригадиров членов партии и комсомольцев 343, или 33,3%, учеников механиков на 188 обучающихся партийцев и комсомольцев 36%. По системе Зернотрактороцентра на 17 642 обучающихся тракториста (по УССР) членов партии и комсомольцев приходится 3996, или 22,6%, по бригадирам — 30%, по шоферам — 25%.

Такое явление объясняется недоброкачественной работой отборочных комиссий и недостаточным участием в этом деле рабочих комитетов, которые в момент разворота подготовки переключили свое внимание на проведение в жизнь тарифной реформы, а про кадры забыли. Поступающие с мест информации говорят о наличии большого количества недочетов в результате преступного отношения к делу подготовки кадров как со стороны дирекции, так и профорганизаций. Так, например, в Словгородской МТС (Днепропетровщина) на курсах трактористов за 40 дней учебы сделано 72 прогула, в общежитии грязно и холодно. При Богоявленской МТС (Донбасс) еще с 18 декабря 1933 г. работают курсы шоферов, но до сего времени курсанты не видели автомобиля, вернее не было практических занятий. При Покровской МТС (Донбасс) курсанты не обеспечены учебными пособиями, вместо учебника по трактору ХТЗ прислали учебники ФП * издания 1925 года. При [Червонопартизанськiй] МТС (Юзковская подстанция) курсы не обеспечены постоянным помещением и в течение дня приходится переходить из одного помещения в другое. В столовой холодно и грязно, пищу приходится принимать стоя, ибо стулья отсутствуют. Колхоз крайне нерегулярно доставляет продукты, бывали случаи, что курсанты по 2—3 дня сидели без хлеба.

ВУК МТС для устранения имеющихся еще недочетов и обеспечения выполнения плана подготовки кадров к весенне-посев-

* Трактор «Фордзон-путиловец».

ной кампании поставил перед низовыми профорганизациями категорическое требование — в ближайшее время вторично проверить работы областных организаций и МТС по подготовке кадров и обязал рабочкомы изо дня в день заняться работой по улучшению бытовых условий курсантов, массово-политической работы среди них, по разворачиванию соцсоревнования между школами и курсами и т. д.

Член президиума, зав. отдела производства и зарплаты
ВУКа МТС (Коломийцев)

ЦДАЖР УРСР, ф. 2695, оп. 1, спр. 1087, арк. 1—4. Копія.

№ 119

Інформаційне зведення Всеукраїнського комітету профспілки робітників металургійної промисловості про стан шефства над селом металургійних заводів України

14 лютого 1934 р.

О состоянии шефства над селом металлургических заводов Украины и подготовке к весенней посевкампании 1934 года

Обсуждая итоги 1933 хозяйственного года, ноябрьский пленум ЦК КП(б)У отметил, что победы в области сельского хозяйства достигнуты также благодаря усилению ответственности пролетарских организаций города за состояние сельского хозяйства.

Задачи, стоящие перед сельским хозяйством Украины в 1934 году, требуют от шефских организаций закрепления этих успехов и повышения ответственности за реализацию лозунга тов. Сталина о том, чтобы «сделать все колхозы большевистскими, а колхозников зажиточными».

Исходя из вышеуказанного, ВУК ВСРМП уделяет сейчас вопросу подготовки к весенней посевкампании серьезнейшее внимание. ВУК ВСРМП 5 января 1934 г. дал конкретные указания заводским комитетам о развороте работы по подготовке к весенней посевкампании 1934 года, а 28 января на Всеукраинском совещании зав. культотделом завкомов ВСРМП, лучших культорганизаторов профгрупп, директоров дворцов культуры, клубов были заслушаны доклады завкомов Енакиевского, Сталинского, Коминтерновского заводов о ходе подготовки к весеннему севу в подшефных колхозах.

Совещание отметило, что заводские комитеты провели большую работу по оказанию помощи колхозам, МТС и МТМ, совхозам в ремонте тракторов и с.-х. инвентаря, по оказанию помощи натурой (инструмент, материалы).

Наряду с этим отмечены недостатки (передача производственного опыта) и намечены конкретные мероприятия, обеспечивающие своевременную подготовку к весенней посевкампании 1934 года.

Культмассовая работа. Решения ноябрьского пленума ЦК КП(б)У широко прорабатывались среди рабочих масс металлургических заводов Украины, и в этой проработке особенное внимание было заострено на вопросах сельского хозяйства, в частности на вопросах шефской работы. В результате этого заметно оживление в области шефства над селом.

На украинских заводах металлургии проводились специальные шефские конференции, на которых помимо рабочих завода присутствовали представители колхозов. Эти конференции дали значительный сдвиг в области конкретизации шефства. Большое внимание уделено культмассовой работе, в результате чего в подшефные колхозы посылались бригады по проработке решений пленума, специальные бригады по развороту культмассовой работы, художественные бригады.

Так, на заводе «Коминтерн» выделена бригада для налаживания культработы в подшефном колхозе, которая совместно с правлением колхоза оборудовала и художественно оформила 2 избы-читальни. Для последних завод выслал библиотеку и выписал 20 экземпляров газет и журналов. Помимо этого в колхозе организована ячейка ОСО и стрелковые кружки.

По Енакиевскому заводу были проведены сменные групповые рабочие собрания, на которых были взяты конкретные соцобязательства по шефской работе на основании решений ноябрьского пленума ЦК. Для широкого привлечения рабочих к шефской работе по заводу была проведена шефская конференция с представителями подшефных колхозов. Для проработки решений ноябрьского пленума в колхозы были посланы докладчики. Для организации культмассовой работы дворцом культуры была послана в подшефные колхозы художественная бригада, агитбригада с кинопередвижкой, баянист, художник, библиотекарь. В результате этих мероприятий в колхозах организованы драмкружки, оживлена работа кинотеатров.

На заводе им. Фрунзе по вопросу шефства над совхозом «Тополи» 26 ноября была проведена конференция рабочих, ИТР, работниц и домохозяек с присутствием 600 чел. Рабочие в своих выступлениях вносили конкретные предложения по оказанию соцпомощи подшефному совхозу. После этого 29 ноября в совхоз «Тополи» была послана рабочая бригада в количестве 4-х человек, которая, ознакомившись с работой совхоза, провела на заводе комсомольское собрание. В результате этого комсомол завода вызвал на соревнование комсомол совхоза со взятием обоюдных обязательств.

Завком завода им. Сталина для проведения массовой работы в подшефных колхозах послал 28 человек.

Завком «Запорожстали» для проведения массово-разъяснительной работы послал 12 чел. в свои подшефные колхозы.

Завкомом Дебальцевского завода 12 января 1934 г. в подшефный колхоз была организована вылазка лыжников для организации проработки тезисов ЦК ВКП(б) к XVII съезду.

Завод им. Сталина шефствует над 20 колхозами, МТС и МТМ. По вопросу подготовки к весне была проведена шефская конференция, на которой присутствовало свыше 4000 рабочих завода и 50 чел. колхозников. На конференции коллектив завода обязался отремонтировать тракторный парк МТС в количестве 97 тракторов и необходимый с.-х. инвентарь, обеспечить МТС и колхозы квалифицированной рабочей силой, снабдить МТМ инструментом, измерительными приборами, подсобными материалами, организовать двухнедельный семинар по подготовке счетоводов, трехнедельный семинар по подготовке технормировщиков, оказав помощь в оборудовании красных уголков и сельбудов. Для проведения культмассовой работы в подшефные колхозы послано 23 чел., организован культкомбайн.

Передача производственного опыта. Это основное и обязательное условие шефов является еще слабым участком работы профорганизаций ВСРМП в области шефства над селом. Правда, имеется немало хороших образцов работы в этой области, но эти образцы пока не приняли должных размеров. Только теперь вопрос передачи производственного опыта становится обязательным условием для заводской профорганизации и последняя начинает уделять этому вопросу больше внимания.

Так, по Макеевскому заводу на постоянную работу в Константинопольскую МТС послано 2 чел., из которых одного на работу предрабочкома и другого в качестве секретаря партячейки. Помимо этого работники завкома, выезжая в подшефную МТС, уже провели производственные совещания по передаче производственного опыта.

Заводом им. Петровского в Павлоградскую и Бузовскую МТС послан нормировщик, который провел там техническое совещание инструктивное на тему «Перетарификация рабочих МТС на 7-разрядную сетку». Помимо этого благодаря вмешательству нормировщика ликвидирована задолженность по зарплате трактористам.

Шефбригада завода им. Фрунзе в совхозе «Тополи» провела общее собрание рабочих совхоза по вопросу обеспеченности совхоза техкадрами и укрепления труддисциплины. Наряду с этим бригада сделала доклад о работе завода, о социалистических методах труда, изотовском движении, о борьбе с прогульщиками на заводе. Здесь же заключен соцдоговор между рабочими совхоза и рабочими завода.

Рабочие совхоза обязались:

1. Закончить ремонт тракторного парка к XVII партсъезду.
2. Организовать техкружки и обучить к 1 апреля 180 трак-

тористов, повысить квалификацию 130 трактористов, подготовить 40 шоферов *, повысить квалификацию 20 шоферов, подготовить комбайнеров и бригадиров, организовать сдачу соцтехэкзамена.

3. Повысить производительность труда на 40%.

4. До 1 января 1934 г. перевести все участки работы на хозрасчет и организовать хозрасчетные бригады к 1 февраля 1934 г.

Коллектив завода со своей стороны обязался:

1. Электрифицировать главную усадьбу совхоза.

2. Оборудовать красный уголок.

3. Собрать для красного уголка соответствующих книг в количестве 750 штук.

4. Послать радиотехника для радиофикации совхоза.

5. Оказывать материальную помощь и помощь в проведении культмассовой работы.

Помимо этого интересным является то, что был передан опыт завода по борьбе с прогульщиками, симулянтами (снятие с работы, выселение из квартиры, снятие со снабжения). В области соцбытового обслуживания передан опыт в части разграничения питания ударников и неударников, внесено предложение об устройстве рукомойников, организации буфета.

Завком Енакиевского завода командировал в подшефный колхоз демобилизованного красноармейца-кавалериста, который провел инструктивное совещание колхозных конюхов по вопросу правильного ухода за лошадьми. Помимо этого в колхозы были посланы лучшие конюхи для передачи своего опыта.

Необходимо отметить и тот факт, что после решений ноябрьского пленума ЦК в подшефные колхозы завкомом была послана бригада из 5 чел., которая составила на каждый колхоз паспорт.

На заводе «Коминтерн» для передачи производственного опыта к 3-м производственным бригадам прикреплены 3 колхозные бригады.

Материальная помощь. Помогая колхозам лучше подготовиться к весенней посевной кампании 1934 года металлургические заводы Украины оказывают им большую материальную помощь.

Так, по заводу им. Петровского электросварочный цех отпустил для подшефного колхоза «Червоний хлібороб» (Магдалиновский район) одну тонну сортового железа. Мартеновский цех отпустил для колхоза им. Сталина подводу угля и 30 пудов сортового железа. Литейный цех отлил 50 шестеренок к сеялкам, 5 шт. плит, конфорку и колосники для бригадных кухонь, отпустил 5 пудов железа и 10 напильников. Помимо этого заводом им. Петровского отпущено для МТС 50 листов железа, одну

---

* У документі «шефов».

тонну обрезков железа, 4 ножевочных стана, 15 валов и др. Заводское бюро ФК отпустило бесплатно Н.-Григорьевской МТС 10 пар коньков, 10 пар лыж, 2 гранаты *, 2 хоккейных мяча.

Заводом «Коминтерн» отпущено подшефной Петриковской МТС 3,5 кг меди красной, 1310 кг железа, 80 кг спецстали, 2 кг олова, 3000 кг кокса, 1000 кг угля, 5 кг соляной кислоты и др. Для устройства абиссинского колодца отпущено 100 метров труб.

Заводом им. Фрунзе отпущено подшефному совхозу 30 сверл различных размеров, 15 шт. рейберов цилиндровых, 18 зубил, 14 молотов, 20 шт. ключей гаечных, 1 наковальню, 1 динамомашину. Всего отпущено предметов различных названий 169 штук.

Заводом им. Сталина отпущено подшефным колхозам 10 тонн железа, 665 кг угля, 20 пудов проволоки, 20 метров ремня и многое другое.

Заводом им. Ворошилова подшефным МТС и колхозам отпущено 6500 кг сортового железа, 565 кг стали разной, 16 кг меди, отлито 40 шт. подшипников, обработано 400 шт. болтов, отпущено 25 сверл, 100 ножевок, 30 кг гвоздей, 10 кг проволоки и др.

Енакиевский завод отпустил подшефным колхозам 650 кг железа, 2 500 метров провода, 2 ящика стекла, 40 метров водопроводных труб, изготовил 100 лемешей, 100 зубьев для борон. Помимо этого отпущены доски, гвозди, дышла и др.

Ремонт инвентаря. В настоящее время основной упор в подготовке к весне взят на своевременный ремонт инвентаря. В этом отношении интерес представляет ремонтная бригада завода им. Фрунзе. От этого завода в подшефный совхоз была послана бригада в составе 2 слесарей, 2 кузнецов, 2 токарей и 1 электромонтера.

В первый же свой выходной день бригада провела субботник, в результате которого была проведена подготовительная работа к ремонту (приведены в порядок токарные станки, заготовлены печи для отопления механической мастерской). Как надо работать, показали кузнецы. Если кузнецы совхоза за 8 часов работы изготовляли 10—12 болтов, то кузнецы завода за это же время делали 45 болтов. Из 104 подлежащих ремонту тракторов на 17 января отремонтировано 84.

Бригада Енакиевского завода в своих подшефных колхозах отремонтировала 30 сеялок, 11 буккеров, 32 бороны.

В подшефной заводу «Азовсталь» Буденновской МТМ работает ремонтная бригада в количестве 7 чел., которая из 54 подлежащих ремонту тракторов отремонтировала 35 и обязалась отремонтировать остальные.

---

* Навчальні.

По заводу им. Ильича взято обязательство отремонтировать к XVII партсъезду 64 трактора, и уже 18 января 1934 г. это обязательство было полностью выполнено.

По плану завод им. Петровского на 20 января 1934 г. должен был изготовить 10 000 пальцев для тракторов, но уже на 15 января 1934 г. изготовил 13 000 шт. Весь заказ в 39 000 шт. пальцев выполняется досрочно. В подшефные МТС и МТМ послано 2 кузнеца и 1 токарь.

По Макеевскому заводу в подшефной Константинопольской МТС работают 3 ремонтные бригады, которые из 15 тракторов отремонтировали 4. Из МТС получен отзыв о хорошем качестве ремонта. Помимо этого в колхозе «Октябрь» работает ремонтная бригада из 7 чел., в колхозе им. Ильича — из 5 чел., в совхозе «Горняк» работает ремонтная бригада из 5 человек.

Зав. культотделом ВУКа ВСРМП Лукьяненко

ЦДАЖР УРСР, ф. 2605, оп. 4, спр. 447, арк. 171—178. Оригінал.

№ 120

Заява правління колгоспу «Червоний партизан» с. Клочки Народицького району Київської області до райземвідділу, облземуправління та ВУЦВК про подання допомоги колгоспові

22 лютого 1934 р.

Заява

Працюючи сумлінно в колективному господарстві цілий 1933 р. й на кінець підрахувавши та розподіливши прибутки минулого року, виявилось в слідуючому, що в зв'язку з великими дощовими заливами та недородом наших ланів (картопля загинула на 75%, з площі 21 га одержали врожаю 1176 ц, круп'яні, як гречка, просо, та льон, більшістю загинули й дали зовсім малу врожайність через вимочку та недорід. Жито втратило свого врожаю на 25%). Одноразово виконавши зобов'язання хлібоздачі державі, засіявши озимий клин 1933 р. на 123% доведеного плану, а також відрахувавши всі насіннєві, страхові та фуражні фонди під весну 1934 року, й після чого залишилось до розподілу на трудодні зернових культур 249,75 ц, круп'яних — 53,52 ц та різних відходів — 129,59 ц, картоплі з урожаю 1933 року — 23,80 ц; брали участь у розподілі 83 господарств, що складає 350 душ, де припадає на один трудодень зернових культур 1,157 кг, круп'яних — 0,247 кг, відходів — 0,599 кг й разом пересічно на душу за рік припадає зернових культур 77 кг. На сьогоднішній день колгоспні сім'ї, які мали у своїй сім'ї непрацездатних, зовсім голодають, а останні теж не забезпечені

хлібом, і під час переселення на Південну Україну за планом виїхало 15 господарств, а з останніх частина залишає колгосп і виїжджає шукати харчів без дозволу управи колгоспу. А плани робіт в колгоспі не виконуються через недохват харчів. І по цьому за неодноразовою постановою загальних зборів та з проханням з боку управи колгоспу просимо вищезгаданих органів, аби дали нам соцдопомоги хліба на підтримку членів колгоспу, а також на фураж коням концентрованого корму. Про що нами було подано заяву від 25 грудня 1933 року й ніяких результатів до цього часу не маємо й вдруге прохаємо вищевпом'янутих органів розібрати нашу заяву й не відмовити нашого прохання, тому що й весняна посівкампанія вимагає умов забезпечення харчами як членів колгоспу, так і коней, де на сучасний момент мається на кожного коня по 1,5 кг вівса та житня груба солома, що теж в незадовільному стані.

Голова колгоспу Ковальчук

Рахівник [*підпис нерозбірливий*]

Київський облдержархів, ф. р.—354, оп. 1, спр. 924, арк. 5. Оригінал.

№ 121

Відповідь Київського облземуправління на заяву правління колгоспу «Червоний партизан» с. Клочки Народицького району *

2 березня 1934 р.

Клочківському колгоспу «Червоний партизан»

На В[ашу] листовну заяву від 22 лютого 1934 року про скрутний стан з харчами у Вашому колгоспі та прохання про допомогу повідомляємо, що постановами обласних директивних органів від 25 січня та 23 лютого 1934 року для Вашого району в розпорядження Народицького РВК виділено 260 тонн продовольчої допомоги для розподілу серед колгоспів, що опинилися в скрутному продовольчому стані.

Отже, для одержання харчової допомоги Вам потрібно звернутись до РВК Вашого району, який на підставі вищезазначених постанов повинен виділити у Ваше розпорядження певну кількість харчової допомоги, в разі відсутності такої РВК повинен з свого боку підняти клопотання до області.

Група збуту облЗУ Шур

Київський облдержархів, ф. р.—354, оп. 1, спр. 924, арк. 8. Оригінал.

*Див. документ № 120.

№ 122

Протокол загальних зборів колгоспниць колгоспу ім. Енгельса с. Лупареве Миколаївського району Одеської області

8 березня 1934 р.

На зібранні присутні були 25 чоловік. Присутній на зборах був парторг тов. Вербов.

Голова Вітенко. Секретар Кашименко.

Порядок денний:

1. Доповідь про значення дня 8 березня.
2. Посівна кампанія та рішення XVII партз'їзду.
3. Про премірування кращих ударниць.

Слухали: Про значення дня 8 березня. Доповідь тов. Вербова. Приветствує зібрання з днем 8 березня. Дисципліна слабка, і жінки зійшлися в малій кількості. По завоюванню Жовтневої революції жінки звільнились і стали нарівні з чоловіками. Зараз жінка з'являється доброю господинею в колгоспах і радгоспах.

Ухвалили: Заслухавши доповідь тов. Вербова про відзначення дня 8 березня, провести досрочно весняну посівну кампанію та виконати всі постанови партії та уряду та добитись кращого врожаю на колгоспних ланах.

Слухали: Про весняну посівну кампанію та рішення XVII партз'їзду. Доповідь тов. Вербова.

Ухвалили: Заслухавши доповідь про готовність до посівкампанії і про те, що 9 га уже засіяно надраннім сівом, а також заслухавши рішення XVII партз'їзду, приймаємо на себе обов'язок прикласти всі зусилля, [щоб] виконати посівкампанію вчасно, а також добитись кращих врожаїв на колгоспних ланах і тим поліпшити становище.

Слухали: Про премірування кращих вдарниць-колгоспниць.

Ухвалили: Виділену суму для премірування в 60 крб. видати.

Голова Вітенко

Секретар Кашименко

Миколаївський облдержархів, ф. р.—1353, оп. 1, спр. 7, арк. 30. Оригінал.

№ 123

Доповідна записка наркома земельних справ УРСР Н. Скалиги в ЦК КП(б)У про заборгованість колгоспів і фінансовий стан МТС

27 березня 1934 р.

ЦК КП(б)У, ТОВ. КОСИОРУ

По данным облЗУ на 1 января 1934 года задолженность колхозов МТС составляет сумму 32,3 млн. рублей, в том числе безнадежных к получению — 5,5 млн. рублей.

По отдельным областям эта задолженность распределяется следующим образом (в тыс. руб.):

Области	Всего	В том числе безнадежные	Контрактационные авансы
Киевская	4847	321	2600
Черниговская	531	112	258,6
Винницкая	5736	421	4120
Харьковская	7704	837	2766,9
Днепропетровская	3600	1600	—
Одесская	6786	1382	—
Донецкая	2321	615	—
АМССР	701	252	—
Всего	32 326 ◆	5540	9845,5 ◆

Указанная выше задолженность в основном образовалась:

1. Вследствие недополученной МТС натуроплаты за произведенные работы в 1933 году.

2. Задолженности за работы прошлых лет.

3. Невозмещения колхозами контрактационных авансов под сахарную свеклу в связи с пониженной урожайностью свеклы в 1933 году.

Кроме того, в результате перерасхода горючего, превышения фондов зарплаты, недовыполнения норм выработки тракторами и автомашинами, удорожания стоимости ремонта автотракторного парка МТС в 1933 году выявлена сумма убытков в размере 13,6 млн. руб.

Таким образом, оборотные средства МТС, изъятые из оборота, составляют сумму 36,9 млн. рубл., из коих загружено в дебиторскую задолженность колхозов 22,3 млн. (без контрактационных авансов), находится в убытках 13,6 млн. руб.

В результате указанного МТС очутились в тяжелом финансовом положении, которое привело к следующим недоплатам со стороны МТС:

1. Задолженность по зарплате рабочим и служащим МТС за 1933 год (после выдачи для этой цели союзным НКЗ 6 млн. руб.) 11,6 млн. руб. В том числе весовщикам и машинистам по данным 442 МТС — 5,2 млн. руб.

2. Просроченная задолженность Госбанку — 5,3 млн. руб.

3. Задолженность прочим кредиторам — 18,7 млн. руб.

Итого задолженность МТС 35,6 млн. руб.

В сумму недоплаты МТС не включена задолженность за неперекрытые контрактационные авансы под свеклу.

Всего в 1933 году подлежало удержанию с колхозов 23,4 млн. руб. Фактически удержано 13,6 млн. руб. Разрыв 9,8 млн. руб.

Значительная часть указанной задолженности колхозов по контрактационным авансам удержана Госбанком из собственных оборотных средств МТС в порядке механического списания со счетов.

С целью финансового оздоровления МТС необходимо до окончательного выявления убытков МТС на основе годовых отчетов за 1933 г. и разрешения вопросов в целом о покрытии убытков МТС за 1933 г.:

1. Ассигновать МТС из бюджетных средств 17,1 млн. рублей, в том числе 11,6 млн. руб. на ликвидацию задолженности по зарплате и 5,5 млн. руб. на восстановление собственных оборотных средств, в связи с тем, что на эту сумму имеется безнадежная к получению задолженность колхозов.

2. Открыть банковский кредит для МТС под дебиторскую задолженность колхозов сроком на 2 года в сумме 17 млн. рублей (общая задолженность колхозов 32,3 млн. руб., минус безнадежных 5,5 млн. рублей, минус задолженность по контрактационным авансам 9,8 млн. рублей, равняется 17 млн. рублей).

3. Немедленно ввести в жизнь постановление Союзного Совнаркома от 4 марта 1934 года, по которому задолженность колхозов по контрактации свеклы 1932/33 г. отстрачивается и дальнейшее погашение этой задолженности с МТС снимается и возлагается на сахзаводы.

Скалыга

27.III 1934 г.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2420, арк. 53—54. Оригінал.

№ 124

Пояснювальна записка Київського обласного земельного управління про хід колективізації сільського господарства в області на 1 квітня 1934 р.

Початок квітня 1934 р.

Послано:

1. Тов. Федотову
2. Тов. Муженко
3. Тов. Яцевскому
4. В НКЗ СССР
5. В НКЗ УССР
6. Тов. Зборовскому
7. Тов. Каневскому
8. Тов. Поповичу

I

Учитывая исключительную политическую важность материалов о ходе коллективизации крестьянских хозяйств, а также практическое значение отчетных сведений о количестве колхозов, коллективизированных дворов и трудоспособных колхозников, о количестве единоличных хозяйств и т. п., считаем нужным пояснить в настоящей записке изменения основных показателей коллективизации, вошедших в сводку на 1 апреля 1934 г., по сравнению с данными на 1 января 1934 года. Следует оговориться, что настоящая записка не является обзором коллективизации за отчетный квартал и поэтому в ней приводятся лишь самые общие замечания по поводу указанных изменений.

II

Вследствие неудовлетворительной отчетной дисциплины в сводку на 1 апреля пришлось включить 20 отчетов райЗО на 1 января 1934 г. Таким образом, сведения, относящиеся к отчетной дате апреля, даются только по 56 районам области. По получении недостающих отчетов на 1 января с. г.* новые данные будут внесены в уточненную сводку.

III

Переходя к рассмотрению отчетных сведений, вошедших в сводку на 1 апреля, следует, прежде всего, отметить значительный рост общего количества колхозов как по отдельным районам, так и по области в целом. Увеличение числа колхозов по области за период с 1 января до 1 апреля составляет, по неполным данным, 192. Рост этот объясняется почти исключительно разукрупнением колхозов и поэтому особенно заметен в лесостепных полосах. Из районов, где в результате разукруп-

* Так у документі, по змісту — «на 1 апреля с. г.».

нения значительно увеличилось число колхозов, назовем: Ракитнянский (увеличение на 15 колхозов), Таращанский — 15, им. Петровского — 12, Обуховский — 11, Шполянский — 11, Богуславский — 11, и др., а из полесских: Володарский на Волыни — 10, Брусиловский — 8 и Словечанский — 7.

Причиной же уменьшения числа колхозов по некоторым районам области (Овручский — 4, Барановский — 2, Радомысльский — 2 и т. д.) является переселение отдельных колхозов (гл. обр. Полесья) в южные районы УССР и др. местности Советского Союза. Только кое-где имело место слияние очень мелких колхозов в более крупные (с учетом в каждом отдельном случае конкретных хозяйственных условий). Следовательно, последняя причина не могла существенно повлиять на итоговые сведения о количестве колхозов.

IV

Более подробного рассмотрения требует вопрос об изменении за отчетный квартал количества бедняцко-середняцких хозяйств. Общее их число по области уменьшилось (по сравнению с данными на 1 января т. г.) с 955 647 до 936 808, т. е. на 18 839. Еще заметнее уменьшение количества единоличных крестьянских хозяйств, убыль которых за отчетный период составляет 22 446. Объясняется это следующими причинами:

1. Неудовлетворительной постановкой учета бедняцко-середняцких (особенно единоличных) хозяйств в колхозах, сельсоветах, райЗО. Нужно сказать, что порайонные и областные итоги на 1 января 1934 года включали немалое количество выморочных, выезжавших за пределы района и области, потерявших связь с земледелием и вовсе неземледельческих хозяйств. Отчетная кампания в колхозах за 1933 г., перепись скота на 1 января 1934 г., а также доведение посевных заданий до единоличных крестьянских дворов много способствовали уточнению учета бедняцко-середняцких хозяйств. Из всего этого следует, что продолжающееся до сих пор отставание учета необходимо принять во внимание, говоря об изменении количества бедняцко-середняцких хозяйств.

2. Переселение коллективизированных и единоличных крестьянских хозяйств в южные районы УССР и другие местности Советского Союза. Не вдаваясь в подробности, отметим здесь лишь несколько районов, по которым общее количество бедняцко-середняцких хозяйств (коллективизированных и единоличных) заметно уменьшилось по указанной причине: Народичский, Володарский на Волыни, Овручский, В.-Дубечанский, Хабенский, Радомысльский, Букский, им. Петровского и др.

Если ближе заняться данными отдельно о коллективизированных и отдельно о единоличных хозяйствах, то окажется, что при значительном притоке единоличников в колхозы количество

колхозных дворов увеличилось не намного: с 692 927 на 1 января до 695 535 на 1 апреля 1934 г., т. е. на 2608. В действительности же тяга в колхозы охватила десятки тысяч единоличников. За время с 1 января до 1 апреля 1934 г. принято в колхозы: по Ракитнянскому району — 1299 единоличных хозяйств, по Тальновскому — 1197, по Андрушевскому — 1046, по Белоцерковскому — 1042, по Брусиловскому — 1015 и т. д. В целом же по области в колхозы вступило около 36 000 единоличников. Это не сказалось на приросте коллективизированных хозяйств лишь потому, что одновременно происходило массовое переселение колхозников за пределы области.

V

Количество трудоспособного населения в колхозах изменилось в сторону увеличения (на 45 871) за счет включения в отчетную сводку на 1 апреля соответствующих данных по Ракитнянскому району, не вошедших в сводку на 1 января 1934 г., а также вследствие увеличения числа коллективизированных дворов. Недостаточно удовлетворительная постановка учета в колхозах и сельсоветах, где не всегда точно и единообразно устанавливается количество трудоспособных колхозников, также является причиной изменения рассматриваемого итога.

VI

Процент коллективизации по области (и по большинству районов) повысился (с 72,5 до 74,2 по области): 1) за счет увеличения количества коллективизированных крестьянских хозяйств и 2) за счет уменьшения общего количества бедняцко-середняцких хозяйств (см. § IV).

Зав. учетно-статистическим отделом облЗУ Дзюбенко

Специалист по массовым разработкам Богатырев

С подлинным верно Богатырев

Київський облдержархів, ф. р.—354, оп. 1, спр. 29, арк. 23—26. Завірена копія.

№ 125

Зведення Донецького обкому профспілки працівників МТС і наймицтва в ЦК і ВУК про виробничо-масову роботу МТС і МТМ області

12 квітня 1934 р.

Об эксплуатации тракторного парка

В порядке выполнения решений пленума обкома союза от 13 марта с. г. по вопросам борьбы рабочих комитетов и союзной массы за высокие показатели правильной эксплуатации тракторного парка на весеннем севе, экономии горючего обком союза

с первых дней апреля месяца организовал выборочным порядком фактическую проверку по 17 МТС. При сем прилагается сводная таблица по данным 17 МТС об использовании тракторного парка за последнюю декаду марта 1934 г.*

Данные, приведенные в таблице, свидетельствуют о том, что только незначительная часть МТС и тракторного парка выполняет нормы выработки и дает экономию расходования горючего. Сигнализируя об этом аппарату облЗУ, в настоящее время решением вышестоящих партийных организаций приняты соответствующие меры к усилению полезной производственной деятельности тракторного парка и усилению контроля над расходованием горючего.

О производственной работе РК в тракторных отрядах

Проведенный инструктаж ОК союза председателей РК перед началом весеннего сева по вопросам конкретной работы РК в тракторных отрядах способствовал повышению роли ряда рабочкомов в общей борьбе за высококачественные показатели весеннего сева. Для примера приводим положительные образцы работы ряда рабочих комитетов:

а) Рабочком Новокаракубской МТС, проработав в тракторных отрядах условия Всеукраинского и Вседонецкого конкурса на лучшую тракторную бригаду и тракториста, включаясь в конкурс, организовав повседневный контроль над работой каждого тракторного отряда и тракториста, добился ряда образцовых показателей в работе. Так, например, тракторная бригада в составе 3-х тракторов под руководством бригадира Прончева 26 марта с. г. добилась всеми 3-мя тракторами выполнения и перевыполнения задания:

		тракторов		
		1	2	3
1 смена	Вспахано га	4	4,5	4
	Расход горючего (в кг)	79	100	94
	Экономия горючего (в кг)	15,8	6,5	6
2 смена	Вспахано га	5	5,5	4
	Расход горючего (в кг)	96	117	97
	Экономия горючего (в кг)	22,5	13,3	3,8

Передавая опыт другим бригадам, остальные бригады начали подтягиваться, в результате Новокаракубская МТС близка к окончанию сева ранних зерновых.

б) Рабочком Селидовской МТС, организовав соревнование между тракторными отрядами, организовав сменные дежурства членов рабочего комитета в бригадах, добился ряда показате-

* Не додаємо (див. ЦДАЖР УРСР, ф. 2695, оп. 1, спр. 993, арк. 103).

лей на весеннем севе, так, например, бригада т. Фота за пять дней сева 4-мя тракторами вспахала глубокой вспашки (18 см) 280 га, производительность одного трактора в · сутки равна 11,5 га вместо 7,5 га по плану.

Тракторная бригада «фордзонов» бригадира т. Понкрача дает производительность тракторов в своей бригаде систематически 4,5 га в сутки вместо нормы 3,4 га по плану. Бригада «фордзонов» бригадира т. Мершалко в одну смену вырабатывает одним трактором 4,45 га вместо 1,7 га по норме. Такая большевистская работа тракторных отрядов дала возможность досрочно выполнить план сева ранних зерновых по Селидовской МТС на 108%.

в) Первые дни эксплуатации тракторного парка показали в Железнянской МТС полную неподготовленность руководства. Трактора выходили часто из строя; нормы не выполнялись; горючее перерасходовалось; нормы до бригад не доводились. Рабочий комитет раскрепил свой профактив, довел решение СТО «Об эксплуатации тракторного парка» до каждого тракториста, наладил регулярную читку газет. Немедленно была организована походная мастерская, при ней же ремонтная бригада, которую возглавил сам председатель рабочего комитета.

В результате принятых мер бригады добились выполнения и перевыполнения норм, так, например, бригада т. Кобзаря за первую декаду апреля месяца на трех тракторах ХТЗ выработала по 3,5 га на каждый трактор вместо 2,9 га по плану, при расходе горючего 21 кг на га вместо 26 кг по плану на твердых почвах. По этой бригаде начали равняться и остальные бригады. В результате Железнянская МТС закончила сев ранних зерновых на 5 апреля на 101,6%.

г) По Красноярской МТС в результате разворота соревнования и ударничества отдельные тракторные бригады имеют положительные образцы работы, так, например, бригада т. Коканды с первых дней сева всеми тракторами выполняла и перевыполняла нормы выработки, не имела за все время сева ни одного простоя. Отдельные трактористы-ударники тт. Бойко и Михейкин вместо 4,5 га ежедневно выполняли по 6—7 га. В результате такой работы значительного большинства тракторных бригад этой МТС Красноярская МТС выполнила сев ранних зерновых на 103%.

д) В Славянской МТС все 11 тракторных отрядов включились во Всеукраинский и Вседонецкий конкурс, организовали систематическое выполнение норм выработки и на деле показывают примеры систематического выполнения и перевыполнения норм выработки, показывают также образцы высокого качества содержания тракторов. Своей бережной работой с трактором, организацией планово-предупредительного ремонта тракторист Копытко показал на протяжении всего сева, что на своем тракторе ХТЗ № 51 он выполняет за смену 5,7 га, ежедневно за

смену экономит горючего 40 кг, он же, Копытко, дал твердое обязательство довести производительность своего трактора за смену до 6 га, передать опыт другим трактористам. Славянская МТС кончила сев ранних зерновых на 104%.

е) Великоанадольская МТС — в тракторной бригаде № 4 развернуто между собой соревнование, трактористы тт. Тарасенко, Руть и Солон пашут по 5—6 га в смену и экономят горючего по 2—3 кг на гектар. Тов. Вороновский на своем тракторе № 18 в тракторной бригаде № 7 с 22 марта по 5 апреля норму выполнил на 100%, сэкономил 39 кг горючего, качество работы хорошее. Тракторист Дудник с 22 марта по 5 апреля, несмотря на имеющийся не по его вине простой трактора 24 часа, перевыполнил норму вспашки и сэкономил горючего 279 кг. Тракторист т. Шаповал за 13 дней работы на тракторе перевыполнил свои нормы и сэкономил 38 кг горючего. Тракторная бригада № 10 в составе 7 тракторов с 22 марта по 4 апреля — задание было вспахать 587 га, вспахала — 637 га, перевыполнив норму на 50 га. Норма горючего была 12 546 га, израсходовано 11 633 кг. Все эти большевистские образцы работы достигнуты благодаря живому и оперативному руководству рабочкома под руководством политотдела. В результате такой работы В. Анадольская МТС на 9 апреля выполнила план ранних зерновых на 105%.

Наряду с приведенными отдельными яркими образцами работы следует отметить, что многие МТС не сумели добиться оперативной перестройки своей работы, вследствие чего они и сейчас тянут всю область вниз с окончанием сева ранних зерновых, так, например, Ровенецкий район, по данным на 5 апреля, выполнил 43%, Ст.-Каранский — 53%, Лозно-Александровский — 60%, наиболее отстающими МТС являются: Ст.-Каранская МТС, посеявшая 46%, Площанская МТС — 31, Остгеймская — 56%.

На 5 апреля 17 МТС выполнили план ранних зерновых и занесены на Вседонецкую красную доску.

О тракторных будках и походных мастерских

По разработанному плану облЗУ к весеннему севу должно было быть оборудовано тракторных будок 907 и походных мастерских 125. По данным на 5 апреля с. г., тракторными будками согласно плану Донецкая область обеспечена не более чем на 70%, мастерскими — не более чем на 50%.

При сем прилагаем список МТМ, МТС и данные о количестве тракторных будок и походных мастерских *. Эти данные приведены на основе выборочного обследования, проведенного обкомом союза МТС.

* Не додаємо.

Для характеристики о состоянии походных мастерских и тракторных будок приводим отдельные МТС в порядке выборочного обследования:

а) Артемовская МТС для планово-предупредительного ремонта и своевременного полевого ремонта тракторов организовала две походные мастерские на автомашинах, какие полностью обеспечены инструментами и запчастями.

б) Хлебодаровская МТС — организована одна походная мастерская с полным оборудованием, а также укомплектована ремонтной бригадой в составе 1 механика, 1 кузнеца, 1 молотобойца и 2 шоферов.

в) Железнянская МТС — организованы две походные мастерские, какие полностью укомплектованы материалами, инструментом и запчастями. Мастерские укомплектованы ремонтными бригадами.

По ряду МТС походные мастерские организованы, но не обеспечены достаточным количеством инструментов, запчастей и материалов, это положение не дает возможности на месте быстро искоренять дефекты и производить полевой ремонт, тем самым сократить простои тракторов (пример, Буденновская, Часовярская МТС). Наряду с этим необходимо отметить плохое техническое обслуживание по вновь организованным МТС, которые не обеспечены автомашинами, не организованы походные мастерские, а также недостаточно обеспечены необходимыми инструментами и запчастями.

Состояние с тракторными будками по МТС Донецкой области, по поступившим данным, характеризует следующее положение:

а) Луганская МТС — все тракторные бригады обеспечены будками; будки обеспечены постельными принадлежностями, полотенцами, рукомойниками, мылом, обеспечены газетами, журналами и необходимой бумагой для выпуска бригадных стенгазет, которые систематически выпускаются. Рабочком выделил два человека профактива по проверке выполнения взятых соцобязательств.

б) Старокаранская МТС — организовано 7 тракторных будок, какие также оборудованы постельными принадлежностями, умывальниками, мылом, организованы библиотечки, снабжаются газетами, систематически проводятся политчитки.

в) В.-Анадольская МТС — все 10 тракторных бригад обеспечены тракторными будками, оборудованы постельными принадлежностями только три будки; все тракторные будки снабжены текущей литературой и технической, обеспечены «Ильичевками».

г) Наряду с этим ряд машинно-тракторных станций, особенно новые МТС, находится в особо тяжелом положении и требует особой помощи.

Председатель обкома Варшавский

ЦДАЖР УРСР, ф. 2695, оп. 1, спр. 993, арк. 97—101. Оригінал.

№ 126

Лист голови Лебединського районного виконавчого комітету Торяника Голові ЦВК СРСР М. І. Калініну

23 квітня 1934 р.

Я, председатель Лебединского райисполкома, прочитал Вашу статью «О сельсоветах», напечатанную в газете «Правда» 20 апреля,— она меня не удовлетворила, и я решил написать Вам об этом.

Недоволен я тем, что Вы взяли лишь одну, в данный момент особо важную сторону работы сельсовета — весенний сев, но наряду с севом на обязанности сельского Совета лежат много, других важных задач. Например:

1. Обеспечение выполнения финансового плана.
2. Обеспечение Красной Армии и рабочих мясом и другими жирами.
3. Другие государственные налоги.
4. Развитие животноводства.
5. Школы, больницы, благоустройство села, дороги, культурно-санитарные мероприятия.

И Вы, Михаил Иванович, об этом не сказали.

С весенним севом ранних зерновых и сахарной свеклы мы справились и неплохо, а вот по остальным вопросам отстаем. Вообще за последнее время мало говорится и пишется руководящими товарищами о работе сельских Советов.

Прошу, Михаил Иванович, простите за мое письмо, но я хотел бы, чтобы Вы, тов. Енукидзе и другие руководящие товарищи почаще выступали и писали о задачах сельсоветов.

Надо это потому, что за колхозы взялись все: и МТС, и политотдел, и райком, а остальным вопросам уделяется мало внимания.

Надо бы дать развернутую статью или книжку, которая служила бы руководящим пособием для сельсовета и его секций, особенно сейчас в связи с объявленным конкурсом.

Шлю Вам привет.

Председатель Лебединского райисполкома
Харьковской области Торяник

23 апреля 1934 года.

ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 27, спр. 308, арк. 4. Оригінал.

№ 127

З постанови Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР про нагородження орденом Леніна начальників політвідділів й директорів МТС і радгоспів Української РСР

7 травня 1934 р.

1. За боевое и самоотверженное выполнение директив партии и правительства о социалистическом переустройстве деревни, за выдающуюся массово-политическую и организаторскую работу по мобилизации масс колхозного крестьянства, обеспечившую успешное завершение государственных заданий колхозами и машинно-тракторными станциями в 1933 г., подъем материального и культурного уровня колхозников и колхозниц и укрепление колхозов, наградить орденом Ленина следующих начальников политических отделов МТС:

1. Волкова Андрея Семеновича	— Просянской МТС Днепропетровской области.
2. Гнусина Исидора Андреевича	— Кудашевской МТС Днепропетровской области.
3. Маева Федора Ивановича	— Новософиевской МТС Днепропетровской области.
4. Шахова Александра Дмитриевича	— Высокопольской МТС Днепропетровской области.
5. Рафаилова Михайла Марковича	— Софиевской МТС Днепропетровской области.
6. Боровиченко Василия Пименовича	— Царичанской МТС Днепропетровской области.
7. Нидера Эммануила Людвиговича	— Веселокутской МТС Одесской области.
8. Толстого Владимира Ананьевича	— Тилигуло-Березанской МТС Одесской области.
9. Полянского Марка Львовича	— Акаржанской МТС Одесской области.
10. Белоусова Сергея Николаевича	— Грушковской МТС Одесской области.
11. Финкельмана Якова Абрамовича	— Привольнянская МТС Одесской области.
12. Ровинского Наума Григорьевича	— Селидовской МТС Донецкой области.

13. Григорьева Федора Ермолаевича — им. Косиора МТС Донецкой области.
14. Комарницкого Ипполита Владимировича — Сватовской МТС Донецкой области.
15. Рузис Михаила Семеновича — Волчанской МТС Харьковской области.
16. Черемных Сергея Григорьевича — Полтавской МТС Харьковской области.
17. Гейво Петра Ивановича — Бригадировской МТС Харьковской области.
18. Шалыгина Ивана Алексеевича — Пирятинской МТС Харьковской области.
19. Соколова Илью Васильевича — Онуфриевской МТС Харьковской области.
20. Платовича Никиту Евдокимовича — Екатеринопольской МТС Киевской области.
21. Барышева Сергея Евдокимовича — Жашковской МТС Киевской области.
22. Дячкова Ивана Григорьевича — Ольшанской МТС Киевской области.
23. Васильева Герасима Дмитриевича — Каменец-Подольской МТС Винницкой области.
24. Калиниченко Павла Григорьевича — Ярмолинецкой МТС Винницкой области.
25. Войн Григория Яковлевича — Заславской МТС Винницкой области.
26. Рогинского Виктора Михайловича — Тарнавской МТС Винницкой области.
27. Левина Залмана Александровича — Деражнянской МТС Винницкой области.
28. Старовойтова Гаврила Степановича — Малодевицкой МТС Черниговской области.
29. Флоринского Павла Ивановича — Андрияшевской МТС Черниговской области.
30. Титова Степана Павловича — Малоештовской МТС Молдавской АССР.
31. Дягилева Романа Тимофеевича — Ананьевской МТС Молдавской АССР.

32. Тухватулина Галимз Хакиловича — Исбам-Теренской МТС Крымской АССР.

33. Вольного Андрея Васильевича — Ичкинской МТС Крымской АССР.

2. За боевое и самоотверженное выполнение директив партии и правительства о социалистическом переустройстве деревни, за выдающуюся массово-политическую и организаторскую работу по мобилизации рабочих и работников совхозов на борьбу за организационно-хозяйственное укрепление совхозов, обеспечившую успешное завершение государственных заданий совхозами в 1933 г., наградить орденом Ленина следующих начальников политических отделов совхозов:

[...] 12. Портера Александра Наумовича — Доренбургский зерносовхоз Украины.

13. Бельмана Якова Ефимовича — «Переможец», зерносовхоз Украины.

14. Волкова Ивана Николаевича — Бериславский зерносовхоз Украины [...].

3. За правильное и неуклонное выполнение директив партии и правительства и указаний т. Сталина о работе машинно-тракторных станций и совхозов, за энергичное и умелое руководство МТС и совхозами, что обеспечило успешное выполнение всех государственных заданий в 1933 г., наградить орденом Ленина следующих директоров МТС и совхозов:

1. Нырковского Ивана Петровича — Веселокутской МТС Одесской области.

[...] 9. Чернова Николая Васильевича — зерносовхоз «Переможец» Украины.

10. Канова Александра Васильевича — Бериславский зерносовхоз Украины.

[...] 5. За выдающуюся массово-политическую и организаторскую работу по мобилизации масс колхозной и совхозной молодежи, комсомольцев и пионеров на борьбу за организационно-хозяйственное укрепление колхозов, МТС и совхозов наградить орденом Ленина следующих помощников начальников политотделов машинно-тракторных станций и совхозов по комсомолу:

1. Перевертайленко Дмитрия Степановича — Софиевской МТС Днепропетровской области [...]

Председатель ЦИК Союза ССР М. Калинин

Секретарь ЦИК Союза ССР А. Енукидзе

Москва, Кремль,
7 мая 1934 г.

СЗ СССР, 1934, № 13, ст. 125.

№ 128

Доповідна записка Наркомзему УРСР в ЦК КП(б)У про перші наслідки організації колгоспних хат-лабораторій і завдання їх дальшої роботи

16 травня 1934 р.

ЦК КП(б)У

I. Инициатива т. Постышева в деле организации хат-лабораторий встретила живейший отклик в колхозной массе. Имеющиеся в ЦК сведения говорят о развертывании массовой организации хат-лабораторий в колхозах всех областей.

Организаторами хат-лабораторий в колхозах выступают лучшие ударники-бригадиры, старики-колхозники, опытники. Отношение этих передовых кадров колхозов к хатам-лабораториям ярко иллюстрирует следующее письмо бригадира колхоза «Полный колос» Долинского района т. Пикинера: «Недавно я прочитал в газете об организации колхозных хат-лабораторий. Это очень ценное и нужное дело. Вот теперь я и прилагаю все усилия, чтобы в ближайшие дни организовать такую хату-лабораторию у себя в колхозе».

Колхозы выступают застрельщиками организации хат-лабораторий, связывая это с задачей овладения техникой крупнейшего социалистического с.-х. производства. Вот что пишут колхозники с. Лашок Староконстантиновского района в своем обращении ко всем колхозам района и области:

«Ми закликаємо всі колгоспи району і області гаряче взятися за вивчення соціалістичного сільського господарства, організувати всюди хати-лабораторії, наполегливо вивчати агротехніку, щоб виконати вказівку тов. Сталіна — «зернові культури передусім, а за ними і технічні культури відтепер йтимуть до могутнього розвитку твердо й упевнено».

II. Опыт работы целого ряда хат-лабораторий показывает, что при правильном руководстве ими они становятся действительными очагами социалистической агрокультуры, орудием овладения агротехникой широкими массами колхозников и серьезными факторами борьбы за урожай. Хаты-лаборатории становятся уже местами серьезным фактором организации производственной активности колхозников, сплачивают вокруг себя актив, прорабатывают с ними важнейшие производственные вопросы (хата-лаборатория т. Курносенко, имеющая у себя актив 65 чел., состоявший из бригадиров, инспекторов качества, ударников-комсомольцев, стариков, женщин).

Яркой иллюстрацией такой роли хат-лабораторий являются следующие показатели их работы:

В коммуне «Новый свет» активисты хаты-лаборатории выявили ряд недостатков в организации борьбы с вредителями свеклы и дали целый ряд предложений по правильной организа-

ции дела, выпустили специальную «агротехническую стенгазету».

Хата-лаборатория в артели «Червоний повстанець» (с. Сомовка Красноградского района) организует простой метеорологический пункт, имеющий своей задачей помогать в борьбе за правильные сроки посева и т. д.

Приобретает большое значение контрольно-сигнализаторская работа хат-лабораторий. Кроме приведенных примеров, можно указать на целый ряд хат-лабораторий, развернувших работу по сигнализации о вредителях полей, по учету их и сорняков, по контролю над организацией и качеством работ, по уничтожению сорняков и вредителей и т. п.

По линии массового опытничества обращает на себя внимание работа х.-л. в области сортоиспытания и даже селекции, любительской работы с новыми культурами и т. д.

III. Дело организации хат-лабораторий подхватили РПК, политотделы, в частности инструкторы по агротехпропаганде в МТС, центральные организации (НКЗ, Сельхозакадемия), газеты («Коммунист», «Колгоспне село», из областных «Соц. Харківщина» и др.).

Работа всех этих организаций, кроме непосредственной организации хат-лабораторий в колхозах (РПК, политотделы, н[аучно]-и[сследовательские] учреждения в районе их деятельности), выразилась в посылке людей для изучения опыта первой хаты-лаборатории Курносенко. 23 апреля в хате-лаборатории Курносенко состоялось широкое совещание представителей целого ряда центральных, областных и районных организаций вместе с колхозниками, посвященное выработке программы работ хат-лабораторий (НКЗ, ВУАСГН, «Колгоспне село»), в организации снабжения хат-лабораторий спецлитературой и освещения их задач в содержании работы (Сельхозгиз, «Колгоспне село», другие газеты) и т. д.

В результате этой работы, о которой было доложено на спец. совещании, созванном с.-х. отделом ЦК КП(б)У, мы имеем:

1. Примерный план работы хат-лабораторий, составленный на основании указаний т. Постышева и живого опыта хаты-лаборатории т. Курносенко и дающий основное содержание ее работы (издается в виде брошуры и печатается в газете).

2. Примерную программу опытной работы в хатах-лабораториях.

3. Заказана литература Сельхозгизу (уже выходит на днях из печати) для хат-лабораторий специально об организации хат-лабораторий; специально подобранные агрозоотехнические издания, плакаты, макеты контрольно-сигнальных изданий и пр.

Созывается совещание кустпромартелей по вопросу об организации массового изготовления необходимейшей и дешевой

аппаратуры и наглядных пособий для хат-лабораторий, что будет иметь крупное значение для успеха дела.

При всем этом работа разворачивается медленно, не поспевая за темпами организации хат-лабораторий, число которых с каждым днем умножается за требованиями, поступающими с мест.

IV. Основные недостатки в организации и работе хат-лабораторий. Учет опыта первых шагов организации хат-лабораторий обнаружил ряд ошибок и искривлений, допущенных на местах при организации хат-лабораторий, а также показал основные «узкие места», препятствующие развитию хат-лабораторий. Все эти недостатки сводятся в главнейших чертах к следующему:

1. Отсутствие конкретного руководства работой хат-лабораторий. Колхозники не знают, чем конкретно в данном районе, в данном колхозе им следует заниматься (в частности, нет соответствующей данным условиям тематики опытов, нет конкретных указаний по борьбе с вредителями и сорняками в данном районе и т. п.).

2. Благодаря этому, а также вследствие прямых извращений задач х.-л. кое-где начинают заниматься сомнительными и не всегда доступными опытами, вроде замены одних сортов другими (напр., в Кременчугском районе опыты по замене сорта пшеницы 069 сортом 062, к тому же худшим по качеству).

3. Ошибочной также является выставленная газетой «Робітник Кременчуччини» установка на превращение х.-л. в «самостоятельную опытную станцию», установка, которая несомненно способствует уклону в прожектерство в ущерб насущным вопросам производства своего же колхоза.

4. Еще более вредной является установка газеты «Комсомолец Украины» на создание в х.-л. «собственного хозяйства с собственным животноводством», установка, изолирующая по сути дела х.-л. от колхоза и превращающая ее в самодовлеющую опытную станцию.

5. С другой стороны, есть тенденции ограничить работу х.-л. только агротехпропагандой (ин-т крупного рогатого скота и др.).

6. Некоторые организации (главным образом, шефские) закупают для х.-л. совершенно ненужные вещи, устарелое, негодное оборудование, сбывают в х.-л. макулатуру и т. п. (Вукопкнига, Полтавский ин-т кормов и др.).

На очереди задача: немедленно исправить эти ошибки и извращения, точно определить содержание и методы работы х.-л.

V. Содержание работы х.-л. и задачи их укрепления. В соответствии с указаниями, данными т. Постышевым в письме колхознику т. Курносенко, основным содержанием работы х.-л. должны стать:

1. Помощь в освоении колхозниками техники колхозного

производства (овладение машинной техникой крупного социалистического земледелия, агро- и зоотехникой).

2. Систематическая борьба за повышение уровня агрокультуры в колхозах, за внедрение в колхозное производство новейшей агро- и зоотехники.

3. Помощь в организации общественного контроля за выполнением в колхозе директив партии и правительства по осуществлению требований агро- и зоотехники в колхозном производстве.

В соответствии с этим х.-л. должны:

1. Организовать изучение с.-х. машин, агро- и зоотехники, подготовку и проведение сдачи соцтехэкзамена в первую очередь активом колхоза.

2. Сосредоточить у себя необходимую литературу и наглядные пособия по механизации и электрификации с.-х., по агро- и зоотехнике.

3. Собирать и популяризовать (через стенгазету, спец. выпуски) новые достижения в области агро- и зоотехники.

4. Организовать у себя (под руководством н[аучно]-и[сследовательских] учреждений) проверку их в хозяйственных условиях.

Исключительное значение х.-л. заключается в том, что в их лице найдена форма, с успехом разрешающая вопрос об организации массового опытничества в социалистическом сельском хозяйстве, о его развитии и закреплении. Отсюда — задача х.-л.

5. Организовать массовую опытную работу, главным образом в области сортоиспытания, в области изучения нових агротехприемов, лучших методов организации производства и т. д.; организовать вокруг себя изобретателей, всячески стимулировать изобретательство в колхозах, помогать ему и добиваться реализации изобретений.

6. Особое внимание х.-л. должны уделить вопросам рационализации производства, борьбы с потерями на всех участках производства, хранения и транспорта.

7. В связи с этим приобретает особое значение развертывание в х.-л. контрольно-сигнализаторской работы (контроль, хранение и состояние посевного материала, проверка на всхожесть и т. д., минеральных удобрений; организация службы наблюдения, учета и сигнализация о вредителях полей и т. д.).

8. Х.-л. должны организовать у себя учет хозяйственного опыта своего и соседних колхозов, перенимать хорошие образцы работы других х.-л. колхозов.

9. Х.-л. должны служить одной из баз осоавиахимовской, оборонной и другой работы в колхозе (в частности, х.-л. должны быть базой осоавиахимовских отрядов по борьбе с вредителями и т. д.).

VI. Очередные задачи в деле организации и укрепления х.-л. Основная задача сейчас, наряду с дальнейшим разверты-

ванием организации х.-л., их организационное оформление и укрепление. Для этого необходимо:

1. Обеспечить руководством х.-л. в первую очередь на местах со стороны политотделов МТС и РПК. В МТС большую роль в руководстве и помощи х.-л. могли бы сыграть агрокабинеты, которые должны были быть созданы (но еще не созданы) НКЗ при всех МТС на основании решения XII съезда КП(б)У.

2. Обеспечить своевременное издание и доведение до всех х.-л. типовых планов организации и работы х.-л. с тем, чтобы на их основе на местах были разработаны конкретные, применительно к условиям данных районов составленные, планы.

3. Организовать снабжение х.-л. литературой, наглядными пособиями, простейшим оборудованием (списки рекомендованной литературы и проч., организация производства пособий и оборудования).

Выполнение всего этого возложить на НКЗ.

4. Поручить обкомам КП(б)У совместно с политсекторами облЗУ созвать в каждой области, а РПК и политотделам МТС — в своих районах спец. совещания по вопросу о конкретном содержании работы х.-л. в данной области, в данном районе. Обязать сельхозакадемию принять участие в этих совещаниях, в частности обеспечить разработку тематики опытной работы х.-л., отвечающую требованиям данной области и ее районов.

5. Обязать центральную и областную прессу, журналы «Колгоспник-активіст», «Колгоспниця України», «Партробота на селі», а также массово-производственные журналы НКЗ организовать широкое освещение опыта организации х.-л. и предложений по их укреплению.

6. Предложить ВУСПС организовать широкую популяризацию опыта организации х.-л. среди профсоюзной массы, усилить работу шефских организаций в деле помощи х.-л.

7. Поручить ЦК ЛКСМУ организовать широкое вовлечение в работу х.-л. колхозной молодежи.

8. НКЗ выделить спец. фонд для премирования лучших активистов х.-л. и лучшие х.-л.

Зав. сельхозотделом ЦК КП(б)У Сидерский

16.V 34 г.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2435, арк. 13—20. Відпуск.

№ 129

Постанова президії Остерського райвиконкому Чернігівської області про утворення секції тваринництва при сільрадах

17 травня 1934 р.

Аби піднести роль сільрад в розвитку тваринництва та притягнути до цієї справи найширші маси колгоспників та трудящих одноосібників, утворити при всіх сільрадах секції тваринництва, які працюють на загальних підставах з іншими секціями сільрад. В основу роботи секцій тваринництва покласти:

Боротьбу за зразкове утримання коней, великої рогатої худоби, свиней, овець. Забезпечення високого відсотку приросту молодняка. Поліпшення ветеринарного обслуговування. Забезпечення кормовою базою. Проведення міроприємств щодо розвитку в господарствах колгоспів рогатої худоби, свиней та птиці. Проведення організаційно-масової роботи серед колгоспників та трудящих одноосібників в галузі розвитку тваринництва.

На чолі секції поставити найбільш працездатних та енергійних членів сільради. Членів секції прикріпити до стаєнь колгоспів, коровників та свинарників, зобов'язавши їх боротись там за зразкове утримання скоту, своєчасний корм, належний догляд та сигналізувати сільраді про всякі недоліки та випадки злочинного ставлення. Практикувати відчити членів секції тваринництва та доповіді про стан стаєнь, коровників, свинарників, до яких вони прикріплені, проведення парувальної кампанії і т. ін. на засіданнях секції президії сільради, а найбільш важливі питання — на пленумах сільрад.

Голова РВК Йофе

Секретар РВК Кривохатський

«Колгоспне життя», № 52, 21 травня 1934 р.

№ 130

Кореспонденція про розгортання соціалістичного змагання в колгоспі ім. Василенка с. Соколівка Остерського району Чернігівської області

18 травня 1934 р.

Бригада Коваленка не здає позицій

Успішно закінчивши сівбу ярих культур, бригада тов. Коваленка з соколовського колгоспу ім. Василенка 11 травня закінчила сівбу всіх городніх культур і розпочала прополку всіх

колоскових культур та картоплі. Найкраще в бригаді працює ланка комсомольця Грищенка А. М. В ланці широко розгорнено соцзмагання по-справжньому боротися за темпи і якість роботи. Майже всі члени ланки перевиконують норми виробітку.

Не відстають від ланки Грищенка А. і ланки орачів Грищенка В. С., Науменка М. С., Грищенка П. М., що і далі, не здаючи позицій, працюють по-ударному. Борються за темпи і якість оранки, перевиконують норми виробітку і орачі Ярошенко М., Ярошенко П., Коваленко П., Єременко І., Кваша Я., що з початку весняної сівби високо тримають прапор соціалістичного змагання, прапор першості бригади в колгоспі.

Добре працюють в бригаді і жінки Язова Параска і Ярошенко Хима. Особливо Хима, їй уже 53 роки, а вона своїм ентузіазмом, завзяттям до роботи запалює молодь, це справжній борець за колгоспну справу, за більшовицький колгосп і заможне життя колгоспників. На позику другого року другої п'ятирічки Хима підписалась і сплатила готівкою першою в бригаді 50 крб. і показала приклад всім останнім колгоспникам.

Масово-політична робота, як і з початку весняної сівби, в бригаді стоїть на належній височині. Політгодини проводяться систематично, тепер іде вже перевірка засвоєння рішень XVII партз'їзду, зокрема заповіді тов. Сталіна. Організатор перемог бригади — бригадна стіннівка — гостро бичує ледарів, бракоробів, відзначає кращих ударників, що по-більшовицькому борються за першість бригади, вчить на їх прикладах, як треба працювати.

Бригада т. Коваленка змагається з бригадою тов. Грищенка (3 бригада). Бригада Грищенка в змаганні весь час відставала, але тепер, перейнявши досвід передової бригади т. Коваленка, вона підтягнулася і особливо в ній добре працюють комсомольці Рудник Костя, Мирко М. Т., Копистка Олександр і кращий ударник бригади Сергієнко, якого під час Першого травня було премійовано. Ці ударники поставили собі за завдання мобілізувати навколо себе всю бригаду і домогтися будь-що першості в змаганні з бригадою Коваленка.

Завдання бригади Коваленка — і далі не здаючи позицій, успішно провести прополочну кампанію, якнайкраще підготуватися до збиральної хлібоздачі, ще вище піднести прапор першості.

К. Рудник

«Колгоспне життя», № 51, 18 травня 1934 р.

№ 131

Постанова бюро Остерського райкому КП(б)У про організацію хат-лабораторій

19 травня 1934 р.

1. Організувати в передових, вирішальних колгоспах 11 хат-лабораторій. В першу чергу організувати до 5 червня 5 хат-лабораторій в селах: Старогородка, колгосп «Червоний промінь», В. Гора, колгосп «Паризька комуна», Ст. Глибів, ім. Маркітана, Одинці, «Маяк», Моровськ, колгосп «Десна».

2. Зобов'язати голів колгоспів та голів сільрад визначених сіл відвести та устаткувати приміщення для хат-лабораторій мінімум з 2—3 кімнат.

3. Керівництво устаткуванням хат-лабораторій, науковим приладдям, конкретно вивченим в умовах Остерського району та окремих колгоспів, покласти на опорний пункт в особі агронома Варняко.

4. Всю організаційну роботу покласти на райагронома та колгоспну агрономію за активною участю вчителів.

5. Зобов'язати РПР тов. Солошенка допомогти в організації хат-лабораторій бібліотеками, плакатами та іншим наочним приладдям через шефські організації профколективів.

6. Оголосити конкурс на кращу і скорішу організацію хат-лабораторій. Встановити преміювання за кращу організацію хати-лабораторії, першочерговим устаткуванням, всім потрібним приладдям.

7. Зобов'язати парторгів та голів колгоспів призначити завідувачів хатами-лабораторіями з числа найкращих ударників колгоспу, досвідчених письменних колгоспників.

Секретар РПК Огнянніков

«Колгоспне життя», № 53, 23 травня 1934 р.

№ 132

Зведення дирекції і політвідділу Титусівської МТС Вінницької області про розвиток і діяльність МТС за 6 років існування (1928—1934 рр.)

Червень 1934 р.

Титусовская машинно-тракторная станция организована бывшим Украинским совхозобъединением. Организация Титусовской МТС относится к началу 1928 года, а первый выход тракторов для работы на колхозных полях состоялся 22 апреля 1928 года. По времени организации Титусовская МТС является второй на Украине и в СССР после Шевченковской и первой из свекловичных МТС.

Деятельность машинно-тракторной станции (тогда она называлась тракторной базой) на первых порах встретила со стороны большей части бедняцко-середняцкого крестьянства района недоверчивое отношение, разжигаемое усиленной агитацией кулачества против тракторной обработки. Благодаря успешному проведению механизации полевых работ в обслуживаемых объединениях, при выгодных для крестьян договорных условиях с МТС и тщательной обработке ею земли это недоверие было преодолено в первые же годы работы МТС.

Все это обеспечило резкое повышение урожайности на крестьянских крайне запущенных и плохо обрабатывавшихся до этого землях. В 1928 году работа на крестьянских землях была начата со вспашки паров. Урожай уже первого года с полей, обработанных МТС, несмотря на неблагоприятные условия зимования посевов, ярко отразил преимущества крупного механизированного объединенного крестьянского хозяйства. Об этом свидетельствуют следующие данные:

Урожай 1929 года

Культуры	В центнерах с гектара		
	Урожай с полей, обработанных МТС	Урожай в индивидуальных хозяйствах	Повышение урожайности в проц.
Озимая рожь	21,29	12,52	70
Озимая пшеница	16,54	11,46	44
Ячмень	14,98	12,27	22
Овес	21,04	13,10	60
Горох	16,13	9,82	64

Урожай 1930 года

Культуры	Урожайность в центнерах с гектара				
	В колхозах, обслуживаемых МТС в 1928—1929 гг.	В колхозах, обслуживаемых МТС 1930 г.	В колхозах, не обслуживаемых МТС	В индивидуальных хозяйствах	Увеличение урожая в обслуживаемых МТС колхозах с 1928—1929 гг. против индивидуальных хозяйств в %
Озимая рожь	18,1	16,6	15,5	12,6	43,6
Озимая пшеница	20,9	19,4	17,4	14,2	47,1
Ячмень	15,9	13,2	14,6	9,7	68,9
Овес	16,0	16,0	12,7	10,5	52,3
Горох	13,9	13,7	12,1	11,0	26,3
Сахарная свекла	161,1	155,0	150,0	150,0	7,3

Создание Титусовской МТС заложило прочное начало развитию коллективизации крестьянских хозяйств в районе. В 1928 году было коллективизировано 236 дворов с площадью

земли 1 006 га. В последующие годы на основе тракторизации с.-х. коллективизация развивалась таким образом:

Годы	Количество дворов в колхозах	Площадь земли в га
1929	1 998	6 820
1930	8 200	29 850
1931	9 800	33 650
1932	12 912	44 295
1933	12 734	45 218

Положительные результаты работы машинно-тракторной станции обеспечили быстрейший и последовательный рост и укрепление коллективизированных хозяйств. Отлив из колхозов весной 1930 года, резко выразившийся в колхозах, не обслуживаемых МТС, совершенно незначительно коснулся колхозов, обслуживаемых МТС с 1928 и 1929 годов, что характеризуется такими данными:

Годы	% коллективизации	
	В колхозах, обслуживаемых МТС	В колхозах, не обслуживаемых МТС
1928	1,3	0,6
1929	4,9	7,5
На 1.I 1930	34,8	20,6
1.IV 1930	76,2	76,5
1.V 1930	73,8	55,0
1.VII 1930	76,2	45,5
1.IX 1930	80,0	45,1
1.I 1931	83,7	48,6
1.IV 1931	90,7	58,0
1.VI 1931	92,8	74,3

Политика партии и правительства, направленная на индустриализацию сельского хозяйства, самым ярким образом выражена в последовательном росте технической вооруженности Титусовской МТС.

Основные средства производства МТС (сооружения, техническое оборудование, трактора, с.-х.- и автомашины, живой и хозяйственный инвентарь и пр.) в денежном выражении вырастало по годам следующим образом: 1930 г.— 88 193 руб.; 1931 г.— 456 671 руб.; 1932 г.— 889 658 руб.; 1933 г.— 1 125 297 руб.; 1934 г.— 1 840 782 руб.

За время работы МТС тракторным парком и машинами МТС проделана громадная работа на колхозных полях. Так, на каждый из 94 работавших в МТС импортных тракторов до настоящего времени уже отработано по 9 722 тракторочаса в

А. Рост тракторного парка МТС по годам

Марка	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Фордзон 10—20 . . .	17	—	—	—	—
Интер 10—20	—	51	79	79	79
Интер 22—36	—	3	15	15	7
Джон-Дир	—	8	8	8	8
ХТЗ	—	—	—	2	12
СТЗ	—	—	—	2	7
Итого:	17	62	102	106	113

Б. Рост с.-х. машин и орудий

Наименование	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.	1934 г.
Плуги тракторные	—	62	116	131	124
Молотилки	—	18	36	39	83 *
Двигатели нефтяные	—	—	—	—	60
Культиваторы . . .	—	120	421	392	326
Комбайны зерновые	—	—	—	3	3
Бороны зубчастые	—	253	421	435	421
Сноповязалки тракторные		15	35	35	35
Сеялки	—	115	156	151	291
Виндроуэры	—	—	—	4	2

* В том числе 10 молотилок «Гофер-Шранц», обмолачивающих до 400 ц в день.

В. Рост автопарка

Наименование	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.	1934 г.
Форд	—	—	3	2	11	11
Амо	—	—	—	—	12	22
Легковые . . .	—	—	—	2	3	3
Итого:	—	—	3	4	26	36

среднем на каждый трактор. При правительственной норме на весь срок работы трактора в 10 000 партий завоза уже отработано по 12 800 тракторочасов на трактор. Причем, до сего времени из упомянутых 94 тракторов не выбракован ни один трактор, и все они находятся в полной исправности и готовности для дальнейшей работы.

Г. Стоимость автотракторного парка, с.-х. машин и орудий по годам выражалась в следующей сумме (в рублях):

Наименование	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.	1934 г.
Тракторный парк	30 600	65 500	121 807	201 243	193 322	247 204
Автопарк	—	—	9 604	9 683	235 897	381 635
С.-х. машины и орудия	—	—	192 683	401 924	463 793	604 081
Итого	30 600	65 500	324 094	612 850	893 012	1 232 920

Не имея других данных для сравнения, сравниваем работу тракторного парка нашей МТС с данными работы тракторов по зерновым МТС ЦЧО, Горьковского края и Московской области, опубликованными в «Материалах о работе политотделов МТС за 1933 год», изданных Политуправлением МТС Наркомзема СССР.

Число часов работы тракторов за год

Районы	Трактор СТЗ		Трактор ФП	
	1932 г.	1933 г.	1932 г.	1933 г.
Центральная Черноземная область	1 586	1 884	976	1 276
Горьковский край	1 260	1 309	996	1 048
Московская область . . .	892	1 283	980	1 260

Число часов работы на трактор за год по тракторному парку Титусовской МТС

Марка	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Интер 10—20	2 001	2 311	2 887	2 679
Интер 22—36	1 455	1 841	1 773	2 020
Д[жон]-Дир 15—27	1 165	2 129	2 137	2 393
ХТЗ—СТЗ	—	—	1 931	2 468

За 4 года работы (1930—1933 гг.) тракторным парком Титусовской МТС отработано 880 703 тракторочаса, что составляет в среднем на год работы трактора 2 387 часов (в 1930 г. работало 62 трактора, в 1931 г. — 102 трактора, в 1932 г. — 98 тракторов, в 1933 г.— 107 тракторов).

В материалах Политуправления о работе тракторов МТС Средней Волги приводятся данные: «Трактор в среднем выпол-

нил работ в переводе на пахоту на 1 НР в 1932 году 25 га, в 1933 г.— 32,8 га».

Тракторами Титусовской МТС произведено работ на одну НР за год в переводе на обычную пахоту: 1930 г.— 59,76 га; 1931 г.— 57,05 га; 1932 г.— 75,53 га; 1933 г.— 63,46 га.

В среднем за 4 года на одну НР в год произведено работ 64,18 га.

В материалах Политуправления приводятся также данные, что «по зерновым МТС Московской обл. выработка в переводе на пахоту на один трактор СТЗ составляла 423 га в 1933 году против 402 га в 1932 году». По Титусовской МТС выработка в переводе на пахоту на 1 трактор составляла (в га):

Марка	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Интер 10—20	642	625	823	711,5
Интер 22—36	699	702	577	556,4
Джон-Дир 15—27	524,5	770	820	805,0
ХТЗ и СТЗ	—	—	309	807,7
В среднем по парку	629	648	792	720,3

Всего тракторным парком МТС в переводе на пахоту с 1930 по 1933 год выработано 274 294 га, что в среднем составляет на один трактор за 4 года 2 970 га. Группой же тракторов Интер 10—20 завоза 1928—1929 гг. (19 тракторов), далеко превысивших установленный для них срок работы с начала их работы по весну 1934 года включительно, выработано в переводе на пахоту до 4000 гектаров, т. е. 4 кв. километра на одну НР, или 40 кв. километров на трактор.

Машинно-тракторная станция проводила работу своими машинами не только в обслуживаемых ею колхозах, но и проводила работу в виде помощи другим организациям вне своего района деятельности. Так, например, только в 1930 году были проведены следующие работы: 1. Культивация — 1 388 га; 2. Боронование — 2 799 га; 3. Вспашка паров — 1 012 га; 4. Молотьба — 502 га; 5. Глубокая пахота — 692 га.

С урожая 1933 года за работу тракторного парка причиталось с колхозов 466 857 пудов натуроплаты, что составляет в среднем 4,5 тысячи пудов на каждый работавший в МТС трактор.

Колхозы, обслуживаемые МТС за все время ее работы, с честью выполняли свои обязательства перед государством. План хлебосдачи государству выполнен:

Годы	Сдано государству центнеров	Выполнение плана в процентах	Сдано государству хлебосдачи и натуроплаты на 1 га посева
1930	35 370	107	2,35
1931	144 426	103	4,05
1932	88 380	98	3,13
1933	89 715	103,1	3,96

За время работы машинно-тракторная станция не только не давала убытков государству, а, наоборот, каждый год своей работы сводила с прибылью. Так, в 1929 г. МТС вместе с Титусовским совхозом, при котором она была организована, дали 150 тыс. руб. прибыли, в 1930 г. МТС дала прибыли 73,3 тыс. руб., в 1931 г.— 303,7 тыс. руб., в 1932 г.— 125,3 тыс. руб., а в 1933 г.— 305,2 тыс. руб. Из прибыли 1933 года 133 тыс. руб. с разрешения соответствующих организаций МТС расходует на дополнительное, к намеченному на этот год, культбытовое строительство (клуб, общежитие, водопровод, мощение тротуаров и др.).

Машинно-тракторная станция за 6 лет своей работы неоднократно премировалась. Так, с 1930 по 1932 год:

а) МТС премирована Трактороцентром в 120 000 руб. за телефонизацию колхозов района деятельности МТС. Из 52 колхозов, обслуживавшихся МТС, не было ни одного нетелефонизированного колхоза. Теперь из числа этих 52 колхозов 19 колхозов отошло под обслуживание организованной вновь Самгородской МТС.

б) Союзным Наркомземом в 1932 г. МТС премирована колонной в 25 автомашин.

в) За досрочное выполнение хлебозаготовки в 1931 г. МТС премирована легковым автомобилем.

г) Трактороцентром в 1931 г. МТС премирована в 45 тыс. руб. на оборудование радиоузла.

д) На всеукраинском конкурсе в 1932 году Титусовская МТС получила II премию в 3 000 руб. (первая премия была получена Шевченковской МТС).

е) За реализацию акции Трактороцентра в 1932 г.— 2 000 руб.

ж) Кроме того, МТС и ее руководство премировалось неоднократно со стороны других различных организаций.

МТС к настоящему времени располагает хорошо оборудованной тракторо-механической мастерской, мастерской с.-х. и автомашин, автомастерской, автогенной сваркой, автомобильным и тракторным гаражами, гаражом с.-х. машин и пр. В первый год своего существования Титусовская МТС производила капитальный ремонт тракторов, не имея специального для этого

помещения. Ремонт производился в приспособленном для этой цели каретном сарае.

Под машинно-тракторную мастерскую в 1929 году оборудовано специальное здание. В настоящее время МТМ капитально оборудована и может выполнять самые сложные ремонты. Мастерская имеет 4 токарных станка, 3 сверлильных, станки для расточки цилиндров, для расточки, заливки и прижигания подшипников, 3 шлифовальных станка, 14 измерительных приборов, 17 различных приборов: для расточки, шлифовки, проверки различных деталей и пр. Силовая установка МТМ имеет мощный двигатель фирмы «Петерс» 40 HP, динамомашину в 40 HP и 9 электромоторов различной мощности. План ремонта МТМ из года в год выполнялся с превышением (1931 г.— 107,8%, 1932 г.— 137,4, 1933 г.— 100,8%).

Благодаря правильной организации ремонта и технического ухода за тракторами машинно-тракторная мастерская добилась значительного снижения себестоимости ремонта.

Стоимость капитального ремонта по годам

Марка трактора	1931—1932 гг.			1932—1933 гг.			1933—1934 гг.		
	По плану	Фактически	% снижения себестоимости	По плану	Фактически	% снижения себестоимости	По плану	Фактически	% снижения себестоимости
Интер 10—20	1181	361,38	69	950	733,2	22,8	1424	1276,4	10,4
Интер 22—36	1340	417,95	69	1100	758,36	31,1	1424	1326,7	7
Джон-Дир 15—27	927	463,08	50	—	574,68	—	1424	1405,2	1,4
Фордзон 10—20	890	376,87	57	—	—	—	—	—	—
СТЗ 15—30	1340	432,78	67	—	258,64	—	1000	929,4	7,1

Несмотря на большую изношенность тракторного парка, стоимость ремонта в 1933—1934 гг., хотя и незначительно, но все же ниже плановой стоимости. Ремонт тракторов со стороны МТМ проводился доброкачественно, о чем говорят приведенные выше данные о выполненной тракторным парком работе в МТС.

Машинно-тракторная мастерская, работая на полном хозрасчете, имела прибыль по годам: в 1932 году — 27 000 руб., 1933 году — 46 000 руб. За успешное выполнение по ремонту машинно-тракторная мастерская дважды премировалась со стороны Укртрактороцентра: в 1932 году — 1700 руб., в 1933 году — суммой в 1860 руб. Кроме того, неоднократно премировался директор МТМ т. Орлов лично.

Со стороны работников МТМ и директора МТМ тов. Орлова, в частности, введен целый ряд приспособлений, усовершенствований и изобретений, как-то: станок для прижигания подшипников, шлифовально-точильная колонка, прибор для посадки маховика на коленчатый вал, прибор для реставрации втулок

вала регулятора магнето, прибор для установки коленчатого вала, борштанга для расточки цилиндров нефтяных двигателей, борштанга для расточки коренных подшипников автомотора АМО, ремонтный верстат для ремонта головки цилиндра к «Интерам», автомат к плугам АТ-8 и АД-8, лемеха к распространенным плугам марки «Октябрьская революция» Т-30 II и Д-30 II, сцепки для сеялок, культиваторов, жаток, самоскидок и пр.

Многие из изобретений и усовершенствований работников МТМ приняты промышленностью и изготовляются в массовом масштабе. За изобретения и усовершенствования неоднократно премировались директор МТМ т. Орлов, ст. механик по с.-х. машинам тов. Гончаренко и др.

Всесоюзной академией с.-х. наук им. Ленина через Трактороцентр весной 1931 года организован при Титусовской МТС машинно-испытательный отдел, целью которого являлась проверка работы, эксплуатации и ремонта всех вновь вводимых типов машин для районов свеклосеяния.

Машинно-испытательный отдел при участии специалистов МТС до конца 1932 года занимался отбором и усовершенствованием машин и орудий для свекловичных МТС. За это время машинно-испытательным отделом проведено испытание свыше 50 различных типов машин и орудий (зерновые и свекловичные комбайны, туковые и универсально-комбинированные сеялки, плуги различных конструкций, молотилки, различные приспособления к тракторам для междурядной обработки свеклы, масленые выключатели, приборы электрооборудования к тракторам и др.).

Проводившиеся испытания служили материалом для заводов и институтов при выборе и конструктировании новых типов машин. С конца 1932 года машинно-испытательный отдел был реорганизован в ремонтно-эксплуатационную базу ВИМа, проводившую изучение эксплуатации и ремонта машинно-тракторного парка на предмет введения более совершенных способов ремонта и эксплуатации, установления сроков службы запчастей, норм расходов нефтепродуктов и материалов. В настоящее время опорная база реорганизована в филиал научно-исследовательского свекловичного института и занимается, кроме указанной тематики, механизацией производственных процессов культуры сахсвеклы.

Машинно-тракторная станция полностью электрифицирована и радиофицирована. В МТС оборудован радиоузел на 700 радиоточек. Кроме МТС, радиоузлом (трансляционно) обслуживается шесть прилегающих колхозов. В МТС имеется две стационарные киноустановки и две кинопередвижки для обслуживания колхозов.

За время существования МТС возведено 4 дома для жилья рабочих, столовая, баня, постройки индивидуального пользова-

ния (сараи, погреба) и другие постройки общей стоимостью 204 тысячи рублей. В настоящем году развертывается строительство клуба, жилого дома, водопровода, тротуаров, ограждения МТС.

Всем постоянно работающим и служащим выделены индивидуальные огороды размером от 0,20 до 0,40 га.

В целях дальнейшего улучшения материально-бытового положения рабочих и служащих МТС увеличивает свое подсобное хозяйство. В этом году количество коров с 12 голов доводится до 30 голов, выделены средства на приобретение 30 голов свиней (теперь имеется 9), есть 42 улья пчел, МТС имеет фруктовый сад, посевы, огороды, нагульный пруд королевского карпа и пр.

За время работы МТС подготовлено громадное количество колхозной молодежи для работы на машинах. Так, одних трактористов за шесть лет работы МТС подготовлено на курсах 1015 человек, 128 бригадиров тракторных отрядов, 14 разъездных механиков, 92 шофера, 33 комбайнера (из них 24 для других МТС) и 150 машинистов для сложных молотилок. Кроме того, охвачено громадное количество колхозников различными краткосрочными курсами и семинарами по подготовке массовых кадров. Только за 1933 год и первый квартал 1934 года подготовлено массовых кадров различных профессий (барабанщики, работники жаток, сноповязалок, бригадиры по борьбе с вредителями, ветсанитары, конюхи, доярки, кладовщики, счетоводы, мерщики и т. д.) и руководящих колхозных кадров 897 человек.

Значительное количество подготовленных технических кадров МТС работает на машинах и их обслуживание бесперебойное с первых годов существования МТС.

МТС с первых дней своего существования стала заменять местный посевной материал в колхозах высокосортными семенами. Эта замена посевного материала следом шла за расширением обслуживаемой территории МТС, в 1931 году все посевы пшеницы, ячменя, овса в колхозах были произведены исключительно стандартными сортовыми семенами.

Во всех колхозах, обслуживаемых МТС, введен 8-польный севооборот с различными для отдельных групп колхозов вариантами, наиболее отвечающими условиям данной группы колхозов. В 1933 году колхозные массивы разбиты на поля севооборотов с выделением для каждой отдельной бригады своего участка в каждом поле севооборота. В 1934 году во всех колхозах проведена паспортизация севооборотов.

Выражением активнейших мер партии и Советского правительства по химизации с.х. является внесение в громадных размерах минерального удобрения на колхозные поля. Только в течение 1933 года на полях колхозов, обслуживаемых МТС, внесено под сахсвеклу, зерновые и огородные культуры 20,5 ты-

сяч центнеров минерального удобрения, что составляет 2,5 вагона на колхоз, а отдельные колхозы получили по 6—7 вагонов минерального удобрения за год.

В течение уже ряда лет в колхозах МТС ведется прополка зерновых. В 1933 году по колхозам, обслуживаемым МТС, с мая по июнь было прополото 7 136 гектаров. В этом году на прополке зерновых ведется еще более энергичная работа, на 26 мая сего года уже сделана прополка зерновых на 2 490 гектарах по МТС в ее новых границах.

В колхозах в ответ на призыв тов. Постышева развертывается работа по организации хат-лабораторий. Политотделом разработано положение об организации хат-лабораторий, проведен 5-дневний семинар заведующих колхозными хатами-лабораториями, подробно проинструктированы председатели и парторги колхозов по этому вопросу.

По инициативе политотдела в колхозах вводится институт старост по удобрениям, обязанностью которых является наблюдение за правильностью накопления навоза и сбора золы, хранения минеральных удобрений и своевременным и правильным внесением всех видов удобрений в почву. Организовываются специальные кладовые хранения механических и химических средств борьбы с с.-х. вредителями. Создаются в колхозах вместо временных, введенных политотделом в прошлом году, постоянные примитивные зерносушилки, обеспечивающие своевременную сдачу хлеба государству и предотвращающие порчу хлеба в колхозных кладовых.

Введен с прошлого года институт инспекторов по качеству из стариков-колхозников, вкладывающих свой хозяйственный опыт в колхозное производство. В этом году выделены в каждом колхозе из лучших колхозниц-ударниц инспектора по качеству обработки свеклы.

Машинно-тракторная станция с ее громадным механическим вооружением, агрономическим и хозяйственным опытом, с ее аппаратом культурной и политической работы стала незыблемой материальной основой для развития и укрепления колхозов, выкорчевывания кулачества и его остатков, необходимым условием повышения материального благосостояния и культурно-политического уровня колхозных масс.

Вместе с тем необходимо указать, что в последние два года до организации политотдела, благодаря допущенному со стороны МТС благодушному отношению к пробравшимся во время массовой коллективизации кулацким элементам в колхозы, развитию колхозов был нанесен громадный ущерб.

Классовому врагу удалось на определенный промежуток времени довольно прочно обосноваться в колхозах, пролезть местами на руководящие посты и взять под свое влияние значительную часть отсталых колхозников. Результатом этого явилось падение урожайности (особенно в 1932 году 6,7 ц с га),

упадок в развитии животноводства, ослабление трудовой дисциплины, развитие кулацких так называемых «машинных» настроений (мол «трактор сделает все») и т. д.

Ярким выражением деятельности пробравшегося в колхозы классового врага является резкое снижение урожая сахсвеклы. В 1932 году в колхозах МТС на площади 10 000 гектаров получено всего лишь по 39,96 ц сахсвеклы с га.

В 1933 году МТС хотя и удалось добиться повышения урожайности сахсвеклы, все же 1933 год явился годом крайне низкого урожая сахсвеклы, выразившись всего лишь в 72 ц с га при среднем урожае 90 ц с га по СССР.

В текущем году МТС и колхозами ведется упорная борьба за своевременную высококачественную обработку свеклы, очистку от сорняков плантаций и их охрану от свекловредителей, за урожай не ниже 130 ц сахсвеклы с га. К 30 мая МТС в этом году заканчивает прорывку свеклы по сравнению с 25 июля в 1933 году и 10 августа в 1932 году.

В этом году наряду с основными процессами обработки сахсвеклы, в связи с недостаточностью осадков, МТС начата никогда ранее здесь не проводившаяся поливка сахсвеклы с применением несложных по устройству, но эффективных приспособлений.

К настоящему времени в деле развития животноводства в колхозах имеется значительное улучшение, выразившееся в увеличении поголовья, в улучшении обслуживания и ухода за скотом. В колхозах МТС политотделом организовываются группы «друзей соцживотноводства», являющиеся одной из конкретных форм вовлечения широких колхозных масс в разрешение животноводческой проблемы.

Только с организацией политотдела удалось нанести решительный удар остаткам кулачества, добиться резкого улучшения в отношении колхозника к коллективному труду и колхозной собственности, укрепить дисциплину, сделать огромный шаг в деле организационно-хозяйственного укрепления колхозов.

За последний год МТС удалось удвоить доход колхозника по сравнению с предыдущим годом, но все же колхозы, получившие в прошлом году 4—5 килограммов хлеба на трудодень и 2—2,5 пуда сахара на колхозный двор, являются исключением.

Последний год работы МТС явился годом решительной перестройки МТС, годом усиления повседневного руководства колхозами, годом упорной работы по их большевизации. Политотделом проведена большая работа по оздоровлению и укреплению руководства колхозов, очистке колхозов от враждебных и классово чуждых элементов и их агентуры.

Очищена парторганизация от засорявших ее ряды элементов. Расставлены комсомольские силы на главных участках колхозного производства. В новых границах МТС 86 процен-

тов комсомольской организации работают непосредственно на производстве. Из них 66% — на решающих участках (трактористы, шофера, машинисты, конюхи, звеньевые и пр.). В прошлом году было организовано 19 пионерских отрядов по охране урожая, самоотверженно охранявших неприкосновенность социалистической собственности. На руководящих работах в колхозах, начиная от председателя колхоза, членов правления, бригадиров, зав. скотофермами и кончая звеньевыми, работает 1209 женщин.

Вокруг парткомсомольской организации колхозов сплочен крепкий слой колхозного актива из лучших ударников колхозов. В колхозах работает свыше тысячи премированных ударников.

Несмотря на наличие всех этих достижений, культурно-воспитательная работа среди колхозников, рабочих и служащих МТС явно отстает от тех громадных достижений в области производства, которых добилась МТС за 6 лет своей работы.

Это делает особенно настоятельной задачу, наряду с дальнейшим ростом производственной деятельности МТС, форсированного создания материально-технической основы для дальнейшего, более быстрого культурного роста колхозников, рабочих и служащих МТС, являющейся необходимым условием дальнейшего роста их производительности труда и материальной обеспеченности.

Празднование 6-й годовщины машинно-тракторной станции ставит своей задачей мобилизацию рабочего коллектива МТС и широких масс колхозников на своевременное выполнение очередных производственных кампаний, целого ряда конкретных задач по дальнейшему упорядочению хозяйства колхозов и улучшению культурно-бытового обслуживания колхозников и их политического роста.

Июнь 1934 года.

Политотдел

Дирекция Титусовской МТС

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2437, арк. 127—130. Друкарський відбиток.

№ 133

Доповідна записка Сільгоспвідділу ЦК КП(б)У про причини виключення з колгоспів

9 жовтня 1934 р.

Секретарям ЦК КП(б)У тт. Косиору, Постышеву, Попову

Согласно решению ЦК КП(б)У от 27 августа с. г. Сельхозотделом ЦК проверены и изучены причины исключения колхозников по 23 колхозам АМССР, Одесской, Днепропетровской,

Донецкой, Винницкой и Киевской областей. По этим колхозам исключено всего 294 колхозника, причем число исключенных колеблется по различным колхозам от 8 до 60 чел. Например, из колхоза им. Сталина, объединяющего 107 хозяйств, в течение 1934 г. исключено 38, из колхоза «Перекоп» — 60, из колхоза им. Ежикова, объединяющего 135 хозяйств, исключено 19 и т. д.

Исключенные колхозники по мотивам исключения делятся на 4 следующие категории:

1. За нарушение трудовой дисциплины в разных формах — 104 случая исключений.

2. Механически выбывшие (уехавшие переселенцы, порвавшие с колхозом по разным причинам и проч.) — 85 чел.

3. Лодыри, за продолжительное время имеющие от 10 до 30 трудодней,— 78 чел.

4. Классово чуждые элементы (кулаки, белогвардейцы, участники банд и т. п.) — 27 чел.

Как видно из этих данных, основными мотивами исключения из колхозов являются: нарушение правил внутреннего распорядка, трудовой дисциплины, невыполнение производственных заданий, с одной стороны, и, с другой, оформление уже имевшего место добровольного ухода, выбытия из колхоза по различным причинам (возвращение домой переселенцев, переезд некоторых колхозников из села в село, уход в города, на заводы, на заработки и т. д.).

Эти последние мотивы необходимо выделить, ибо в этом случае по сути дела имеет место не исключение, а механическое выбытие из колхоза, которое только, по неизвестно кем установленной практике, оформляется в виде исключения. Распространенность этой практики очень большая, о чем свидетельствуют сообщения из самых различных мест.

Характерным примером подобного рода «исключений» из колхозов может служить следующий факт: из колхоза им. Сталина (Каменский район Днепропетровской области) за последние шесть месяцев выехало из всех имеющихся 30 переселенческих хозяйств 28 хозяйств, и все они считались не выбывшими механически, а исключенными из колхоза. Обращает на себя внимание то, что среди исключенных значительную часть составляют бедняки. Так, например, среди 60 хозяйств, исключенных в 1934 г. из колхоза «Перекоп» Каменского района, 35 — в прошлом бедняцких хозяйств. В колхозе им. «12-летия Октябрьской революции» исключен бедняк Лионевский, вступивший в колхоз лишь в феврале 1934 г. (за то, что выработал 44 трудодня, причем причинами малой выработки никто не интересовался).

В колхозах им. Котовского, «Новая жизнь», «Красный партизан» (Слободзейского района АМССР) группами по 3—4 че-

ловека исключались из колхозов колхозники-бедняки по тем же мотивам выработки малого количества трудодней.

Правления колхозов зачастую формально подходят к делу исключения из колхозов, что, в частности, обнаруживается в перечисленных случаях исключения в прошлом бедняков: вместо воспитательной работы среди этих колхозников, вместо помощи им в обработке их приусадебных участков (на которые вследствие отсутствия инвентаря и помощи со стороны колхоза отвлекается рабочая сила таких колхозников) правления колхозов предпочитают итти по линии наименьшего сопротивления, т. е. огульного исключения из колхозов.

Во всех обследованных колхозах нет надлежащей воспитательной работы с такими отдельными группами колхозников, нет вообще необходимой работы с нарушающими правилами внутреннего распорядка, не выполняющими норм, не выходящими на работу и т. п., среди которых далеко не все являются злостными нарушителями трудовой дисциплины. Наоборот, среди исключенных обнаружено немало таких, которые при правильной постановке массово-разъяснительной и воспитательной работы стали бы хорошими производственниками. Наряду с перечисленными, имеются случаи совершенно неправильных исключений из колхозов, представляющие собой явное извращение соответствующих директив партии и правительства.

Вот характерные примеры:

В колхозе «Гигант» (Бобринецкий район Одесской области) исключен из колхоза член правления, активист, хорошо работавший в колхозе, в прошлом бедняк, за невыход его жены на работу.

По этой же причине был исключен из колхоза хороший производственник Барабан Алексей, тоже в прошлом бедняк. После исключения он развелся с женой и подал заявление о вступлении в колхоз.

Не менее нелепы и нижеследующие мотивы исключения, отмеченные в двух колхозах. В колхозе им. Калинина (Летичевский район Винницкой области) тов. Стасюк исключен из колхоза за несогласие взять на себя обязанности бригадира. В этом же колхозе исключена 62-летняя колхозница т. Сека Евдокия за малую работоспособность.

В колхозе им. «12-летия Октябрьской революции» (Мархлевского района Киевской области) исключена из колхоза Яворская за невыход на работу. У нее один сын в Красной Армии, 2 сына — рабочие стекольного завода.

Исключительно важным обстоятельством является то, что в большинстве колхозов (в частности, в колхозах им. Чубаря, Косиора, Петровского, Калинина — Летичевский район Винницкой области) исключения из колхозов проводятся не на общих собраниях, а только постановлением правления. Колхозная масса не воспитывается на этих мерах и часто о них и не знает.

Все это является результатом недостаточного внимания этому вопросу со стороны РПК, РИК и политотделов МТС.

Характерным примером может служить отношение к этому вопросу Каменского РПК. Этот РПК (секретарь т. Ющенко), несмотря на распространенность в этом районе массовых исключений из колхозов, ни разу этих вопросов не ставил, не обсуждал. Только этим в значительной мере объясняется такое большое количество исключенных из колхозов, которые имеем мы в данном районе.

Таким образом, все эти факты свидетельствуют о грубейших нарушениях со стороны ряда правлений колхозов Устава сельскохозяйственной артели, совершенно слабом руководстве этим делом со стороны районных партийных, советских органов и, главным образом, со стороны райЗУ.

Считал бы необходимым принять по данному вопросу соответствующее решение, заслушав на ЦК доклады ряда РПК, начполитотделов МТС и одного из обкомов партии.

За завсельхозотделом ЦК КП(б)У Эфроимский

9.X 1934 г.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2420, арк. 112—115. Оригінал.

№ 134

З листа секретаря Апостолівського райпарткому В. Шевченка секретарю Дніпропетровського обкому КП(б)У М. Хатаєвичу про господарський стан та трудову дисципліну в колгоспах

Не пізніше 21 жовтня 1934 р.

По Апостоловскому району на 15 октября 1934 г. сделано зяби 15 667 га, или 61% к заданию; если произвести арифметический расчет наличия тягловых ресурсов в районе, то план зяблевой пахоты, данный нашему району в 26 000 га на 15 октября 1934 г., должен быть уже законченным, но отсутствие концентрированных кормов в подавляющем большинстве колхозов даже в минимальном количестве ставит под угрозу невыполнение плана зяблевой пахоты, так как кормят лошадей, работающих на зяби, только подножным кормом, который выгорел еще в начале августа и представляет собой сухой колючий бурьян.

Вследствие такого тяжелого положения с кормами выработка на один плуг глубиной 18—20 сантиметров 4 и 5 лошадьми составляет 0,75—0,70 га и, несмотря на такую низкую норму выработки, с каждым днем у нас выбывает от 60 до 80 штук

лошадей по району из зяблевой пахоты, главным образом, за счет жеребных кобыл, среди которых наблюдается немало случаев сбрасывания зародышей лошат.

В связи с таким тяжелым положением с кормами для лошадей мы разрешили в тех колхозах, где было хотя немного ячменя и овса из посевфондов на весенний сев, перемалывать на дерть и выдавать лошадям по 1—2 килограмма на день дерти, а в тех колхозах, где нет ничего, кормят лошадей только соломой и половой. Коров работает на зяби мало, так как они используются, главным образом, на подсобных хозяйственных работах по подвозке корма и ремонтно-строительных работах.

Трактора на зяби работают плохо, с большими перебоями из-за неисправности и отсутствия запасных частей и частых перебоев с горючим по той причине, что МТС часто не имеют средств для выкупа горючего. Сейчас на протяжении нескольких дней тракторный парк простаивает из-за отсутствия бензина, хотя его нужно очень мало, но его нет.

Состояние озимых: несмотря на то, что сев в нашем районе закончен 25 сентября 1934 г. на довольно хорошо подготовленной почве и качество сева по всему району можно признать хорошим, всходов на 70% посеянной площади до сих пор нет, а там, где всходы появились, то они внушают еще большее опасение за них, чем за тех, которые не взошли, потому, что эти взошедшие посевы от бездождья начинают уже сохнуть и это грозит, если не будет в ближайшее время дождей, полной их гибелью. Таких посевов имеется в районе примерно 10 000 гектаров.

Настроение и состояние труддисциплины в колхозах. В связи с тем, что на трудодень натурой в большинстве колхозов приходится не более 400—500 граммов всех культур и только в отдельных колхозах доходит до 1 килограмма, как переселенцы, так и колхозники, работавшие мало в 1933 г. и слабо обеспеченные хлебом на этот год, как правило, почти все бросают работать в колхозе и идут работать туда, где могут обеспечить себя средствами к существованию. Такое явление наблюдается и среди части старых колхозников, которые не уходят из села, но на работы или изредка выходят, или совсем не являются, мотивируя тем, что нет никакого интереса ходить на работу в колхоз, так как там ничего не получишь.

Эти явления, несмотря на наши усилия предупредить упадок труддисциплины, привели к тому, что сейчас в ряде крупных колхозов так резко уменьшилось людей, что даже не хватает в бригадах рабочих рук для проведения самых неотложных работ и в том числе для зяблевой пахоты. Так, например, в колхозах «Молот», «Культура», «Победа», «Червоний партизан» и еще добром десятке других часто простаивают по несколько десятков лошадей без дела, потому что нет людей, которые бы ими работали. Такие колхозы только и живут за

счет старых кадровиков — колхозников, которые и в 1932—1933 гг. вытягивали свои колхозы и сейчас являются основной опорой своих колхозов. В связи с этим я считаю необходимым поднять такой вопрос, чтобы сейчас уже специальным постановлением обкома гарантировать из урожая 1935 года выдачу таким колхозникам, если и в будущем году будут хорошо работать, натурой на трудодень на 20—25% выше тех колхозников, которые в этом году плохо работают. Этот вопрос, конечно, надо всесторонне обработать и такое постановление всячески оговорить, чтобы не допустить при проведении этого мероприятия в жизнь разных извращений, но по-моему, если обком сейчас такое постановление издаст, то этим постановлением уже сейчас мы сможем серьезно подтянуть труддисциплину.

Я прошу этот вопрос обсудить и дать ваши указания по этому вопросу. Между прочим, когда я выдвигал это соображение в разговорах с колхозниками-активистами и рядовыми колхозниками-ударниками, то они говорят, что это бы хорошо подействовало на поднятие упавшей сейчас трудовой дисциплины в колхозах.

О случаях голодовки. Недавно мне сообщил и замначполитотдела Желто-Каменской МТС т. Гальчинский, что в колхозе «Коммунар» Базавлуцкого сельсовета имеется несколько пухлых колхозников от голода, это же заявлял пред. колхоза — т. Шупта (чл. партии). Мы немедленно же эти сообщения проверили путем тщательного ознакомления с этими колхозниками, побывав у них на квартирах, и эти сведения оказались ложными. В районе среди колхозников много имеется таких случаев, что колхозник дома почти ничего не имеет продовольствия или имеет его не более, как на один месяц, и живет исключительно сейчас тем, что получает в порядке общественного питания на полевых работах, а дети его живут тем, что получают в яслях и в школах как горячие завтраки. Я думаю, что довольно остро встанет вопрос перед нами о необходимости выдать продпомощь части колхозников через месяц-полтора. Сейчас особенно остро стоит вопрос с помощью низового партактива — парторгам и отдельным председателям колхозов, которых мы перебрасывали и вследствие этого они мало получали, а из полученного хлеба значительную часть продали в прошлом году кооперации, и, кроме этого, большинство из таких т[оварищей] брошены сейчас в особо тяжелые колхозы, где из местных ресуров нечего взять.

Обещанная обкомом продпомощь для актива на сентябрь месяц в размере 100 пудов так нами и не получена, несмотря на десятки обещаний со стороны т. Гагина и других на наши бесконечные письменные и устные просьбы прислать наряд. Сейчас нам прислали опять извещение из обкома о том, что нам дается на октябрь 50 пудов для помощи партактиву, хотя потребность наша значительно большая, но, как видно, при

разверстке на октябрь обнаружили, что Апостоловский район не получил своих 100 пудов, и решили, что они, значит, не нуждаются. Между тем мы вынуждены были всяческими правдами и неправдами изыскивать у себя где и что только могли и выдавать хотя [бы] минимальную помощь мукой нашим низовым активистам. Я прошу вас, т. Хатаевич, обратить свое внимание на такой возмутительный факт волокиты со стороны тех лиц и организаций, которые должны были выполнить данное им распоряжение обкома или, если не оказалось такого хлеба, то известить нас, чтобы не ждали, так как ничего нет, а то, как ни приедешь в Днепропетровск,— пообещают немедленно выслать наряд, но на обещании дело и кончается, а наряда нет[...].

О финансовом положении колхозов и ходе мобилизации средств

Мобилизация средств в III квартале дала 95% выполнения плана III квартала Мобилизация средств проходила в исключительно напряженных условиях вследствие того, что подавляющее большинство колхозов из-за неурожая не имело никаких доходов, которые бы обеспечили выполнение финансовых обязательств перед государством.

Перспективы мобилизации средств на IV квартал еще более мрачные, чем это было в III квартале. Мы в III квартале мобилизовали средства из колхозов преимущественно за счет реализации некоторых излишков объемистого фуража (солома, полова и т. д.) из урожая прошлого года, однако сейчас и эти возможности исчерпаны, и значительное количество колхозов не имеют совершенно никаких источников для того, чтобы рассчитаться с долгами по государственным обязательствам (с.-х. налог, страховка, самообложение и др.).

В связи с этим я прошу обком разрешить вопрос о том, чтобы нашему району сняли по колхозному сектору: с.-х. налога минимум 15 000 руб., страховки — 43 500 руб., что должны колхозы, и по колхозникам с.-х. налога — 7000 руб., страховки — 9000 руб. и самообложения — 21 500 руб.

Секретарь Апостоловского райпарткома В. Шевченко

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2459, арк. 76—78. Завірена копія.

№ 135

З довідки політсектора Наркомзему УРСР про роботу політвідділів МТС Української РСР за 1933—1934 рр.

20 листопада 1934 р.

I. Организация партийной и политмассовой работы политотделами МТС в колхозах

а) Производственное лицо коммунистов и их авангардная работа на производстве

Выполняя указания XVII съезда ВКП(б) о перестройке сети парторганизаций колхозов, политотделы МТС добились посылки абсолютного большинства членов и кандидатов партии — колхозников на непосредственную производственную работу в поле, звено, бригаду, так:

В колхозах Гельмязевской МТС Киевской области из 60 коммунистов 44 чел. работают на жатках косарями и вязальщицами.

В колхозах Заславской МТС Винницкой области из 67 коммунистов 43 работают на поле рядовыми колхозниками, а остальные — на руководящей работе.

В колхозах Лихачевской МТС Харьковской области из 62 партийцев 60 работают непосредственно на производстве Из 344 комсомольцев 305 работали во время уборки, молотьбы и хлебосдачи косарями на жатках, барабанщиками, вязальщицами, возчиками хлеба и на других работах.

В колхозах Казанковской МТС Днепропетровской области из 86 коммунистов-колхозников, работающих на поле во время уборки, премированы 29 чел. и 42 чел. получили книжки ударников.

В колхозах Луганской МТС Донецкой области 119 членов и кандидатов партии. Из них непосредственно на производстве работают 117.

В Семеновской МТС Одесской области из 46 членов и кандидатов партии [колхозов] района деятельности МТС работает на производстве 33 человека.

В уборочной кампании авангардная роль коммунистов в колхозах Веселокутской МТС Одесской области значительно выросла, так как они работают непосредственно на производстве. Хорошие образцы работы дал коммунист Цуркал — бригадир колхоза им. Димитрова. Коммунист Соловьев в колхозе им. Сталина систематически перевыполнял нормы на лобогрейке.

В колхозе им. Калинина Старобешевской МТС Донецкой области член партии т. Сигир на посеве систематически вы-

полнял нормы на 120—140%. Сигир — активист, регулярно посещает школу [...].

Коммунист Вейс Гликетальской МТС АМССР — бригадир колхоза К. Либкнехта — в течение 1,5 месяца коренным образом изменил бригаду № 4 до неузнаваемости, ежедневно бригада перевыполняет задание и идет передовой по всем показателям.

Коммунистка Мельгаф К. [из] колхоза «Соц.-Фермаша» собственным примером показывала колхозницам, как надо работать, систематически перевыполняла в 2 раза норму.

Эти факты являются характерными для абсолютного большинства колхозов, обслуживаемых МТС УССР.

б) Перестройка партсети на основе решения XVII партсъезда

В колхозах 54 политотделов МТС Киевской области партийных комитетов — 4, первичных парторганизаций во главе с парторгом — 68, кандидатских групп — 217, партийно-комсомольских групп — 140 и коммунистов-одиночек — 505.

По 56 политотделам МТС Донецкой области, обслуживающих 1186 колхозов (в них 2856 бригад), после перестройки было организовано партийных комитетов — 29, первичных парторганизаций — 227, партгрупп — 51, партгрупп в бригадах — 221, кандидатских групп — 112, партийно-комсомольских групп — 206, парторгов колхозов — 418, парторгов бригад — 395. В них объединяется 3070 членов партии и 1513 кандидатов партии, а всего 4583 человека.

На 3850 колхозов, обслуживаемых МТС Винницкой области, имеется 243 первичные парторганизации, 550 кандидатских групп, 165 парт-комсомольских групп и 2218 коммунистов-одиночек. Имеется всего членов и кандидатов 6874, из них членов партии — 3847 и кандидатов партии — 3387.

По 56 МТС Донецкой области только до 20% колхозов имеют первичные парторганизации, а по Киевской и Винницкой областям — 10—15%. В колхозах, как правило, преобладают кандидатские, партийно-комсомольские группы и парторги.

Перестройка партсети колхоза в основном закончена. Имеются единичные случаи, когда перестройка полностью не закончена.

Политотдел Акимовской МТС Днепропетровской области применил новый метод в организации работы низовых партзвеньев в колхозном производстве и назвал его «методом ведущего звена». Суть этого метода сводится к отказу от агитации «вообще» и гастролирования, переход к пропаганде действием. Политработник или колхозный пропагандист, направленный для партийно-массовой работы в колхозную бригаду, берет объектом своей работы одно звено и работает в нем до тех пор, пока не сделает его ведущим звеном в бригаде. После этой трудной, кропотливой, сравнительно длительной работы остается

уже более легкая работа: всеми способами распространить этот опыт на другие бригады, поделиться этим опытом со всеми звеньевыми, бригадирами и пропагандистами, со своими колхозниками.

Политотдел берет предметом своей работы один объект (колхоз, бригаду, звено, полевку, табор, детясли, хату-лабораторию, ревизионную комиссию, отряд легкой кавалерии, группы сочувствующих, комсомольскую или партийную организацию и т. д.) и занимается преимущественно этим объектом, пока не сделает его образцовым, ведущим.

Политотдел Белиловской МТС Киевской области так организовал работу с коммунистами-одиночками:

Дает отдельные задания каждому на определенный период, после чего проверяет выполнение. Проводит с ними совещание один раз в месяц по вопросам их работы в колхозе.

Парторг колхоза им. Чубаря с. Гусятин Чемировецкой МТС Винницкой области т. Решитило рассказывает о положительном опыте работы по-новому: «До перестройки работы парторганизаций колхоза я всякий, даже мелкий, вопрос ставил на бюро и общее партсобрание, но они не всегда аккуратно созывались, выносили резолюции, но почти систематически их не проверяли, а от этого работа страдала. В настоящее время целый ряд вопросов разрешаю сам на месте. У меня теперь меньше уходит времени на писанину и всякие заседания. Я больше провожу беседы с живыми людьми, указываю на их недостатки в повседневной работе, проверяю исполнение. Свою практическую работу построил так, что каждый день обхожу бригады, отдельные звенья колхоза, конюшню, коровarню, свинарники и курятники, ближе узнаю живых людей, их нужды, запросы, имею возможность быстрее разрешать вопросы по всем устным и письменным заявлениям колхозников.

У нас в колхозе обстояло дело с благоустройством из рук вон плохо. До перестройки я этот вопрос вынес бы на бюро и общее партсобрание, над этим вопросом бюро просидело бы час — полтора, партсобрание — 2—3 часа. Колхозное собрание — тоже не меньше, а теперь я это сделал так: объехал колхоз, поговорил с пред. колхоза т. Свирским, наметили ряд мероприятий, что делать на следующий день. Об этом в обеденный перерыв на поле рассказали колхозникам в бригадах, а на другой день организовали субботник по благоустройству колхозной усадьбы».

Выполняя решения XVII съезда партии о перестройке парторганизации, политотделы приступили к созданию групп сочувствующих.

В колхозах Красно-Повстанческой МТС Одесской области на партсобраниях проводился первый прием в сочувствующие. Вот некоторые данные, кого принимают в группы сочувствующих:

В колхозе «Красный маяк» Бурлаченко Николай, член колхоза с 1929 г., член правления колхоза, выполняет работу полевода. До 25 июля имеет уже 309 трудодней. Неоднократно премировался. Как колхозник-активист принимал участие в помощи погран. отряду в охране демаркационной линии.

В колхозе «2-я пятилетка» Будивский Яков — член колхоза с 1930 года. Из середняков. Последние три года работает бригадиром в колхозе. На этой работе выявил себя как хороший организатор. За период пребывания в колхозе премировался 6 раз. В 1933 г. как лучший бригадир не только колхоза, но и района МТС был послан на областной слет колхозников-ударников, где был премирован поездкой по СССР.

В колхозе «Красный луч» Полубок Феодосий — член колхоза с 1928 года, ударник — премирован 7 раз. Будучи беспартийным, активно участвовал в проведении массовой работы среди колхозников первой полевой бригады. Стесьмак Кирилл 1903 года рождения, бедняк, член колхоза в 1928 года, бывший красный партизан. В армии был с 1918 по 1922 г. В 1934 году уже заработал 318 трудодней.

Политотдел Белиловской МТС Киевской области так организовал работу с сочувствующими: каждый сочувствующий имеет нагрузку от парторга, который проверяет выполнение ее и помогает ему в работе. Политотдел систематически созывает совещания сочувствующих.

в) Повышение идейно-политического уровня коммунистов

Политотделы в сравнении с прошлым годом в текущем году значительно раньше занялись вопросами организации партийного просвещения и политобразования на осенне-зимний период:

1. Своевременно организовали сеть партийного просвещения, своевременно занялись вопросом комплектования школ слушателями, применяя в большинстве случаев индивидуальную оценку слушателей при комплектовании школ.

2. В планах партийной учебы предусмотрен охват всех коммунистов-одиночек, в частности путем организации школы при политотделах и кустовых.

3. Своевременно подобрали пропагандистов для партийной учебы и большинством политотделов проведены до начала учебы семинары пропагандистов.

4. Подобрали и закрепили помещения для проведения занятий партийных школ.

5. Совместно с РПК политотделы установили единые календарные дни партийно-комсомольской учебы для всех партийных и комсомольских организаций района.

6. Все работники политотделов включились в работу по руководству партийно-комсомольскими политшколами, а началь-

ники политотделов, как правило, руководят семинарами пропагандистов и марксистско-ленинскими кружками.

Политотдел Берецкой МТС Харьковской области так организовал и укомплектовал школы: один партийный семинар для руководящих работников политотдела и дирекции МТС, две начальные межколхозные партшколы, три кандидатские межколхозные школы, две школы колхозного актива и в селе Охоче организована кандидатская школа заочного партпросвещения.

Все школы обеспечены руководителями, школы охватывают всех членов и кандидатов партии, сочувствующих и, кроме этого, беспартийный колхозный актив 50 человек. Сейчас политотдел дополучает необходимые средства на радио и в ближайшее время сможет приступить к установке радиоприемников в колхозах. В селе Охоче радиоприемники будут установлены в первую очередь. С установкой радиоприемников будет организована помощь учащимся в заочной партшколе по радио.

Кроме сети школ партпроса, организовали и укомплектовали слушателями 12 комсомольских школ, которые охватят всех комсомольцев и 131 человека беспартийной молодежи.

Руководители для всех комсомольских школ имеются. С руководителями комсомольских школ будет проводиться периодический семинар по повышению их знаний и методике преподавания.

Все школы партпроса и комсомольского просвещения начали свою работу с 1 ноября 1934 года.

Политотдел Крижопольской МТС Винницкой области организовал школы сочувствующих — 4 в количестве 40 человек, из них кандидатов партии — 8 человек и сочувствующих — 32 человека. Начальных партшкол — 2 в количестве 19 человек, из них членов партии — 11 человек, кандидатов партии — 2 человека, членов ЛКСМУ — 6 человек и беспартийных — 1. Кандидатских школ — 1 в количестве 14 человек, из них членов партии — 2, кандидатов партии — 7, членов ЛКСМУ — 3 и беспартийных — 2. Кружок по изучению истории ВКП(б) — 1 в количестве 16 человек, из них членов партии — 13, кандидатов — 1, комсомольцев — 2.

При комплектовании полностью учтены политический уровень каждого коммуниста и сочувствующего, производственный принцип и территориальная разбросанность.

г) Руководство политотделов комсомольскими организациями

Политотделы еще на протяжении 1933 года добились того, что подавляющее большинство комсомольцев работало непосредственно в колхозном производстве и на решающих участках. По неполным данным, в 1933 году в составе трактористов

работало 25 497 комсомольцев — 38%, комбайнеров — 15,4%. В колхозах по 7 областям работало конюхами 15 559 комсомольцев.

На протяжении 1934 года политотделы продолжали передвижку комсомольцев на производство, в результате чего имеется увеличение комсомольской прослойки на руководящей работе. Так, по Винницкой области: комсомольцев-бригадиров в 1933 году по 86 МТС было 448 человек, в 1934 году по 75 МТС — 790 человек, комсомольцев-пред. колхозов в 1933 г. по 86 МТС было 64 человек, а в 1934 году по 106 МТС — 331 человек. Кроме того, работает по 75 МТС 1147 человек трактористами и 160 человек шоферами.

По Киевской области в 1933 году по 83 политотделам было: пред. колхозов — 41, бригадиров — 396, звеньевых — 720, трактористов — 1806, конюхов — 1052, зав. фермами — 117, комбайнеров — 38, весовщиков — 1011, счетоводов — 445, барабанщиков — 1300 человек. В 1934 году по 117 политотделам уже работало: пред. колхозов — 295, бригадиров — 1120, звеньевых — 3810, трактористов — 3675, конюхов — 2230, зав. фермами — 305, комбайнерами — 57, весовщиками — 2130, счетоводами — 956, барабанщиками — 1980.

По 94 МТС Одесской области к уборочной кампании организовано 1478 ударных комсомольско-молодежных жаток, 207 комбайнов.

В бригаде комсомольца Левицкого колхоза Каменецкой МТС Винницкой области запланировали уборку 107 га за 12 рабочих дней. Комсомольцы бригады, подробно изучив свои участки, подсчитав все возможности, установили полную возможность убрать: 44 га пшеницы за 3 дня, 20 га ржи за 2 дня, 25 га ячменя за 2 дня и 18 га овса за 1,5 дня. Всего за 8,5 дня. Уборка в намеченные сокращенные сроки выполнена.

Ведущую роль в уборке сахарной свеклы занял комсомол и организованная им колхозная молодежь.

Так, в колхозах Шаргородской МТС Винницкой области все комсомольские звенья по копке сахарной свеклы первые закончили копку, не допуская потерь, и оказали соцпомощь отсталым звеньям колхозов. Комсомольская ланка Андрейчук вместо запланированных 110 центнеров с гектара, благодаря хорошей обработке и копке без потерь, дала 150 центнеров с га.

В период летних сельскохозяйственных работ 1934 года значительно шире развернулось инициативное движение среди комсомольцев и колхозной молодежи по охране социалистической собственности. Так, еще до разворота косовицы по 178 МТС Одесской и Винницкой областей было организовано 2711 КСМ молодежных дружин с охватом 15 933 человек, построено 1169 сторожевых вышек по охране урожая на корню. К делу охраны социалистической собственности привлечены пионеры и школьники. По неполным данным, и по одной только Винниц-

кой области в борьбе с потерями участвовало 82 000 пионеров и школьников.

Комсомольские организации колхозов вступили в новый 1934/35 политучебный год более организованно и подготовленно.

Политотделы МТС задолго до начала политучебного года провели соответствующую подготовительную работу:

а) Проведена массовая работа среди комсомольцев и колхозной молодежи по разъяснению решений ЦК ВЛКСМ, ЦК ЛКСМУ и Политуправления НКЗ о политучебе комсомольцев.

б) Подготовлены колхозные пропагандисты на курсах при РК ЛКСМУ и политотделах.

По 359 политотделам Харьковской, Донецкой, Киевской и Винницкой областей подготовлены через месячные семинары при политотделах или РК ЛКСМУ 6122 пропагандиста.

По 25 МТС Харьковской области из 8186 человек комсомольцев охвачено всеми видами политучебы 8049 человек и из всего количества молодежи 14 397 человек будет обучаться 6681 человек.

По данным 45 политотделов Киевской области, насчитывающиеся в первичных организациях колхозов, МТС 13 949 человек комсомольцев охвачены следующими формами политучебы: 944 начальными школами охвачено 12 147 членов КСМ, внесоюзной молодежи — 6189; 129 кружками истории ВКП(б) охвачено 1270 членов КСМ, внесоюзной молодежи — 192; 408 охвачено партучебой, заочной учебой и семинарами актива.

На основе решений XVII съезда партии и IX пленума ЦК ВЛКСМ политотделы МТС провели организационную перестройку комсомольских организаций в колхозах.

Так, по выборочным данным 84 МТС с 2065 колхозами, состояние первичных КСМ организаций до и после перестройки выражается в следующем виде:

Первичных комсомольских организаций			Всего членов ВЛКСМ			Партийная прослойка		Первичные комсомольские организации в тракторных бригадах
Было до перестройки	После перестройки	Количество комитетов	Было до перестройки	После перестройки	Из них девушек	До перестройки	После перестройки	
1349	1633	221	18 465	21 027	5351	186	191	по 79 п/о* 403

* Так у документі, мабуть, «политотделах».

В результате проведенной перестройки значительно увеличилась сеть первичных КСМ организаций колхозов. Созданы самостоятельные первичные организации в тракторных бригадах.

Значительно возросло инициативное движение групп «легкой кавалерии», «друзей животноводства», посты охраны урожая.

Если в части организационной перестройки проделана большая работа, то в организационном укреплении первичной организации, в деле усиления внутрисоюзной работы сделано еще очень мало.

В процессе перестройки изменился состав комсомольских организаторов.

Так, по выборочным данным 100 политотделов Одесской области, в 1934 году в 2300 первичных организациях ЛКСМУ работает секретарями комитетов и комсоргами; членов и кандидатов ВКП(б) — 83 чел., или 3,6%, девушек — 189, или 8,5%. По комсомольскому стажу до 1931 г.— 1132, или 49%, с 1932 года — 712, или 31 %, и с 1933 г.— 456, или 20%.

Все же несмотря на это, состав секретарей комитетов и комсоргов, избранных в 1934 г., по своему качеству неплохой, 98% их работают непосредственно в колхозном и МТС производстве и большинство из них являются лучшими ударниками.

д) Работа с беспартийным колхозным активом

Задача, поставленная январским (1933 г.) пленумом ЦК и ЦКК ВКП(б) перед политотделами по сплочению беспартийного колхозного актива, успешно выполнялась в 1933 г.

К моменту прихода политотделов по 450 МТС насчитывалось актива в колхозах 84 774 чел., а на 15 ноября 1933 г. в этих же колхозах было 299 205 чел. На протяжении 1934 года политотделы не ослабили своего внимания к выявлению и сплочению его.

Парторганизация колхоза им. Сталина Народичской МТС Киевской области, опираясь на беспартийный актив, добилась того, что колхоз первым в районе выполнил годовой план хлебосдачи, натуроплаты и первым вступил в осенний сев. Лучшие и знатные люди колхоза — Сталинчук А., Миколайчук З., Трикша Н. П., Миколайчук М. М., Тимошенко Е. В., Сторченко С., Можаровский и женщины Слобоженко М., Трикша Г., Слободская С., Миколайчук, Мошинская и Слепанчук К. Этих колхозников знают в работе. Они все время находились в таборах, перевыполняют нормы как по количеству, так и по качеству, и только они сумели обеспечить досрочное выполнение всего комплекса сельскохозяйственных работ колхоза.

Политотдел Белопольской МТС Харьковской области организовал силами колхозного актива ночное скирдование хлеба, молотьбу в две смены, а через актив втянул всю колхозную массу на ударную работу по скирдованию и молотьбе.

В колхозе им. Котовского 2-й Одесской МТС практиковалась такая система обучения колхозного актива. Колхозница Кузнецова при помощи парторга провела самостоятельные

беседы среди колхозниц по докладу т. Сталина о сельском хозяйстве, в результате среди колхозниц — исключительный подъем и повышение норм выработки на вязке снопов. Этот же политотдел организовал 22 школы колхозного актива, систематически отмечая успеваемость. Вот результаты: из 446 слушателей на оценку «хорошо» — 73 чел., «удовлетворительно» — 256, «слабо» — 117.

Немалое участие принимал колхозный актив в чистке партии. В колхозах «От тьмы к свету», «1 Мая», и «Червоний орач» Бирзульской МТС АМССР политотдел организовал накануне чистки партии бригады из актива и комсомольцев для проверки состояния животноводства, конского стада, охраны урожая и др. отраслей хозяйственной работы колхоза. По отчетным докладам парторгов развернули критику и самокритику активисты, в одном случае выступили 13 чел., в другом — 22 чел. и 17 чел.

е) Работа политотделов среди колхозниц

Массово-политическая, организационная работа политотделов, проведенная среди колхозниц, подняла их политическую и производственную активность. Колхозницы в борьбе за большевистские колхозы, за чистку колхозов от классово чуждых элементов, за охрану общественной собственности, за высокий урожай, за зажиточную культурную жизнь показали сотни и тысячи образцов примерной, ударной работы.

Постановление ЦК КП(б)У и Политсектора Наркомзема УССР от 26 мая 1934 года «О работе среди колхозниц»[29] явилось новой зарядкой в работе политотделов МТС среди колхозниц. Созданы новые кадры заместителей председателей колхозов по культурно-бытовым вопросам (без отрыва от производства).

В 587 МТС выдвинуто на эту работу 7256 чел. Пом. бригадиров по массовой работе с колхозницами по этим же МТС выдвинуто 36 009 чел. Подбор их шел главным образом за счет авторитетных производственниц, которые образцовой личной работой увлекают за собой остальную массу колхозниц.

Количество колхозниц-звеньевых в 1933 году насчитывалось 46 027 чел. В 1934 году звеньевых-организаторов в колхозных бригадах имеется 173 419 чел.

По 580 политотделам МТС выдвинуто колхозниц на руководящую работу в колхозах за 1934 год 233 899 чел., из них на председателей колхозов — 241 чел., на бригадиров полевых, огородных и животноводческих бригад — 2411 чел., на зав. фермами — 2228 чел.

Политотдел Мироновской МТС Киевской области, имея в 28 колхозах 5997 трудоспособных колхозниц, выдвинул на пред. колхоза 1 колхозницу, зам. предколхозов — 28, бригадиров по-

левых бригад — 2, огородных бригад — 3, животноводческих бригад — 5, пом. бригадиров — 117, звеньевых — 443, зав. МТФ — 17, зав. СТФ — 1, зав. ПТФ — 7, трактористок — 12, кладовщиков — 5, инспекторов качества — 42, зав. яслями — 28, конюхов — 6, кухарок — 42 и санитарок — 102. Причем этот политотдел организовал филиал Киевского медицинского университета * для колхозниц на 3 года, первый курс успешно закончили 72 колхозницы и произведен набор следующей очереди.

Политотдел Покровской МТС Донецкой области выдвинул членами правления колхозов — 20, председателями колхозов — 4, зам. пред. колхозов — 20, бригадирами полевых бригад — 3, огородных — 2, тракторных — 1, пом. бригадиров — 58, звеньевыми — 178, зав. МТФ — 1, зав. СТФ — 2, кладовщиками — 2, весовщиками — 4 и трактористками — 12.

Политотдел Бериславской МТС Одесской области после постановления ЦК КП(б)У и Политсектора МТС НКЗ УССР от 26 мая 1934 г. «О работе среди колхозниц» в области выдвижения колхозниц добился таких результатов: председателей колхозов — 1, бригадиров полевых бригад — 2, счетоводов — 3, учетчиков — 10, весовщиков — 18, зав. фермами — 17 (а было только 6), бринзоваров — 1, зав. мельницей — 1, пчеловодов — 1, трактористок — 4, машинисток — 1, барабанщиц — 41, скирдоправов — 35, сеяльниц — 49, плугатарей — 78, букарщиц — 27 и 3 конюха. Заместителей пред. колхозов раньше ни одного не было, а теперь есть 22, кладовщиков — 8, зав. яслями — 101; санитарок — 1, зам. пред. правлений коопераций — 2, членов правлений коопераций — 18, членов правлений колхозов и ревизионных комиссий — 31 и один председателем колхозной кассы взаимопомощи.

Производственно-технических кадров по колхозам 587 МТС имеется: трактористок — 2270 чел., шоферов — 263, комбайнеров — 394 и штурвальных — 187.

Сеть детских учреждений колхозов значительно выросла и окрепла. Большое количество детских ясель и детских садов переводится на круглогодичную работу. В Днепропетровской области по 3 политотделам — Акимовскому, Петровскому и Девладовскому — закреплены детские ясли на круглогодичную работу в 53 колхозах.

Придавая большое значение улучшению медобслуживания и помощи роженицам-колхозницам, отдельные политотделы стали инициаторами организации в колхозах хат-родилень, учитывая, что это должно быть новым, важным шагом в деле дальнейшего улучшения бытовых условий женщины-колхозницы и ликвидации знахарства.

В настоящее время имеется хат-родилень по Одесской области: в Аджамской, Красноповстанченской, Дарьевской и Шеп-

---

* Так у документі.

таковской МТС в количестве 188 коек. Кроме этого, Шептаковская МТС организовала 10 хат-амбулаторий в колхозах.

По Харьковской области имеются хаты-родильни в Полтавской МТС, в колхозе с. Парасковия на 3 койки и организованы в Красноградской, Ахтырской и Сахновщанской МТС.

В Днепропетровской области имеется в Новотроицкой МТС, в колхозе с. Сергеевка на 5 коек и Кудашевской МТС — 7 коек.

По Донецкой области — Остгеймской МТС в колхозе [им.] К. Либкнехта хата-родильня на 4 койки и в колхозах Червоноярской МТС — на 15 коек.

По Киевской области — Володарская МТС в 2 колхозах с. Пархомовки — на 2 койки и с. Городище Пустоваровка — 3 койки. Белоцерковская МТС организовала в 8 колхозах. В Емельчинской МТС, в колхозе им. Сталина Сербско-Слободского сельсовета организована хата-родильня по инициативе председателя сельсовета комсомолки Нади Ковальчук после ее возвращения с областного слета комсомольцев — председателей сельсовета.

В области улучшения культурно-бытовых и материальных условий колхозниц по Донецкой области оборудовано и построено: бань — 548, уборных — 6483, организовано медпунктов — 867 и приобретено аптечек первой помощи — 9782.

За ударную образцово-показательную работу в колхозах было приобретено ударницами телят — 19 754 шт., поросят — 20 528, ягнят — 24 134, овец — 12 984, коров — 23 827, свиней — 8 984, кролей — 37 499 шт. (Цифры выдвижения колхозниц на руководящую работу прилагаются)*.

ж) Массово-политическая и культурная работа в колхозах

Политотделы перенесли массово-политическую работу главным образом в поле, в бригаду, в табор.

Примером политмассовой работы в колхозных полевых бригадах Крижопольськой МТС Винницкой области могут послужить такие образцы: Белоус Юхим — культмассовик 5-й бригады колхоза «Нове життя». Ежедневно получает от парторга т. Гудованного наряд, что нужно провести в бригаде на следующий день. Колхозники бригады выписывают 40 экземпляров газет, между ланками и индивидуально между колхозниками заключено соцсоревнование; выходит не реже 3 раз на пятидневку бригадная полевая газета; проработаны с ланками постановления ЦК КП(б)У и СНК УССР и обкома КП(б)У об обработке сахарной свеклы; во время обеденных перерывов читают газеты; в бригаде организован из 18 человек кружок текущей политики; имеется бригадная библиотечка и аптечка.

---

* Див. стор. 400—401.

В колхозах Красноповстанческой МТС Одесской области было построено 32 полевых табора. В этих таборах насчитывается 19 красных уголков. В некоторых колхозах — им. Фрунзе, «Комсомольская правда», «Красный маяк» — при постройке таборов специально строилась отдельная комната для красного уголка.

Как минимум, каждый табор оборудуется передвижной библиотекой, в таборах было установлено радио. В 4 таборах имелись гармонии, в 9 — патефоны. В остальных было по несколько музыкальных инструментов. В 3 таборах оборудованы 3 волейбольные площадки. В 5 таборах построены небольшие тиры для стрельбы из мелкокалиберной винтовки.

Политотдел Мечетнянской МТС Днепропетровской области в большинстве колхозов организовал агитповозки, оборудованные литературой, музинструментом, спортивными приборами и медаптечками, как-то: в колхозах «Коммуна», «Маяк», [им.] Карла Маркса, «Спартак», «Заможник», «Падалка» и ряде др. Вся работа в полевых бригадах проводилась на основе соцсоревнования и ударничества. Колхозы включились в областной конкурс на лучший колхоз и бригаду. В результате соцсоревнования 9 колхозов за досрочное выполнение весеннего сева ранних зерновых занесены на областную доску пошаны.

В Волчанской МТС Харьковской области соревнуются между собой все 25 колхозов, 75 бригад, 301 ланка, 26 обмолоточных бригад, 1290 вязальщиц, 137 жаткарей, 695 косарей.

Все 24 колхоза Черноостровской МТС Винницкой области на севе охвачены были межколхозным соревнованием: междубригадным — 112 бригад, междузвеньевым — 340 звеньев, индивидуальными самообязательствами — 76 колхозников, из них 52 женщины. На шаровке свеклы проведена проверка выполнения соцдоговоров, в которых участвовало 278 колхозников, из них 147 женщин. Итоги проверки со всеми материалами прорабатывались на производственных бригадах, в результате чего колхозницы стали требовать применения индивидуальной сдельщины вместо групповой.

Особенно большой интерес представляет слет стариков-ударников, проведенный политотделом Лозовской МТС Харьковской области. Во всех 60 колхозах проведены беседы со стариками. На проведенных беседах присутствовало 903 человека. После проведенных бесед здесь же, на месте, проведены выборы на 2-й слет стариков-ударников. В большинстве колхозов шел в полном смысле бой за место. Желающих было столько, что не вместит никакое помещение в Лозовой. Выбрали на слет лучших ударников 452 человека. Среди прибывших: до 50-летнего возраста — 26 чел., от 50 лет до 55 лет — 51 чел., от 56 до 60 лет — 55 чел., от 60 лет до 65 лет — 308 чел., от 65 до 70 лет — 25 чел., старше 70 лет — 13 чел. Старики на слет прибыли с гармошками, со скрипками и другими музыкальными инструментами. Еще

до открытия слета в зале игра на музыкальных инструментах, коллективные песни и даже пляски. На слете доклад «Итоги 1933 года и наши очередные задачи» выслушан с особым вниманием.

Это мероприятие — выделение стариков-ударников инспекторами политотдела — должно дать огромнейшие результаты в борьбе за качество, в борьбе за устранение имеющихся недостатков. Эти старики дали обещание установить еще более тесную связь с политотделом.

Политотделы развернули большую работу по внедрению в село культурных навыков. Театр, кино, стадион, баня, парикмахерская становятся обычными потребностями колхозников.

Политотделом Буденновской МТС Донецкой области намечено насаждение парка, колхозники белят хаты, по улицам насажено 2600 деревьев. По колхозам этой же МТС организовано 9 парикмахерских, 38 общественных уборных, 20 колхозных бань. Организован и открыт стадион, 2 спортплощадки. Охвачены сдачей норм на значок ГТО 347 чел. Сдало полностью 231 чел., организованы 2 велопробега, открыто 4 медпункта. В колхозах имеется 67 бригадных аптечек.

По Крижопольской МТС Винницкой области 1934 года по инициативе политодела оборудовано здание для образцового колбуда. Построено 6 больших колхозных клубов.

По Черноостровской МТС Винницкой области по инициативе политотдела в м. Черноостров силами комсомола приступлено к строительству физкультурного стадиона.

Большим достижением следует отметить мероприятия политотдела Григориопольской МТС АМССР, который организовал дом отдыха для знатных людей колхозов на 49 человек. Дом находится на берегу Днестра, возле него есть парк, цветник, спортплощадка, оборудован горячий душ, парикмахерская, клуб, кооператив. Подбор колхозников в дом отдыха производит правление колхоза с утверждением общего собрания под контролем политотдела. Предполагается пропустить около 300 чел. лучших ударников-активистов. За время с 15 августа по 15 сентября за две очереди через дом отдыха политотдела прошло 96 чел., из них 32 женщины. В настоящее время находится в третьей очереди 45 чел. За 2 недели подавляющее большинство отдыхающих ударников колхозов прибавляет в весе от 3 до 5 кг. Обращено особенное внимание на культурное обслуживание: периодический струнный оркестр, хор, живая газета политотдела выступают на вечерах отдыхающих.

Ряд государственных мероприятий путем создания сети культурных учреждений: строительство кинотеатров, организация кинопередвижек, радиоаудиторий, книжно-газетных киосков, создание политотдельских газет, организация колхозных библиотек обеспечили культурный рост колхозного села.

II. Политотделы в борьбе за организационно-хозяйственное и политическое укрепление МТС и колхозов

а) Очистка МТС и колхозов от классово враждебных элементов и выдвижение новых кадров

[...] Очищая МТС и колхозы от классово враждебных элементов и выдвигая на все решающие участки колхозного производства проверенный актив, политотделы развернули большую работу по охвату всех выдвинутых колхозников различными курсами, семинарами и школами.

На организованных политотделом Летичевской МТС Винницкой области к уборочной кампании 1934 года курсах и семинарах подготовлено:

Название курсов-семинаров	Количество обучающихся	Количество часов
Семинар парторгов колхозов	14	40
» комсоргов колхозов	31	40
» работников на жатках	69	24
» силосовальщиков	32	16
» машинистов на молотарках	32	36
» весовщиков	32	60
» сторожей и объездчиков	46	24
» барабанщиков	34	24
» бригадиров полевых бригад	96	6
» ланковых при политотделе	300	6
» ланковых в колхозах	300	8
» бригадиров тракторных бригад	10	16
» инструкторов по качеству	45	8
» трактористов	65	16
» санитаров по оказанию первой помощи при УЧХ	68	18
	1174	342

Политотделы провели большую работу по подбору и выдвижению колхозников на курсы по подготовке кадров для сложных с.-х. машин.

С 1931 года по 1933 год всего подготовлено трактористов, механиков, комбайнеров 257 879 чел.: из них в 1931 году — 73 825 чел., в 1932 году — 65 400 и в 1933 году — 118 654 чел.

Вот неполные данные о подготовлявшихся на курсах в 1934 году работниках разных квалификаций: комбайнеров — 4044, штурвальных — 2481, машинистов — 6495, пикеровщиков — 569, трактористов — 16 800, шоферов — 8984 и т. д.

Политотделом Михальпольской МТС Винницкой области организован колхозный университет при политотделе с охватом пред. колхозов, парт. и КМС организаторов, женоргов, редакторов колхозных газет и зав. таборами.

Новым шагом политотделов в нынешнем году в работе с колхозными кадрами является то, что вызван к жизни и выращивается новый актив — зав. таборами, чтецы, беседчики, в бригадах зав. санитарными постами, санитары, оказания первой помощи.

б) Ликвидация хозяйственного отставания колхозов и укрепление колхозной бригады

Целый ряд колхозов, бывших в прошлом году прорывными и отсталыми, выравнялись в нынешнем году и стали на линию передовых.

В районе деятельности Колбаснянской МТС АМССР в самых отсталых колхозах, в прошлом тянувших район и МТС вниз, качество сева настолько высоко, что передовые колхозы и сами колхозники заявляют: «Вот мы теперь видим, что стали хозяевами, хоть плохо и уродило у нас в этом году, но на будущий год мы будем с хлебом». Подготовка к севу и сам сев колхозы провели на отлично, качество обработки пожнивной вспашки доводят до качества обработки паров.

Сознательное отношение колхозников к труду можно было проверить по колхозам Пиевской МТС Киевской области на обработке свеклы, что дало, по сравнению с 1933 годом, следующие показатели: село М[алые] Прицки в 1933 году дало свеклы с 1 га 47 центнеров, в 1934 году дает 180 центнеров. Колхоз «Победа» с. Янивка в 1933 году дал свеклы с 1 га — 22 центнера, в 1934 году дает 160. Колхоз им. ОПК с. Воробиевка дал в 1933 году 61 ц свеклы, а в 1934 году — 170 ц. Село Шандра, колхоз им. Шевченко: 1933 г.— 64 ц, в 1934 г.— 180.

Несомненных успехов добились политотделы также в части укрепления колхозной бригады.

Бригада колхоза им. Артема Волчанской МТС Харьковской области (бригадир т. Стрижак) в 1933 году была самой отсталой бригадой. В 1934 году первая начала сев ранних культур и сахарной свеклы и первая закончила. Качество работы отличное. Весь сев на площади 108 га закончила за 12 дней. Ранние яровые посеяла в 8 дней, сахсвеклу — за 4 дня. Бригада № 3 колхоза 1-го Буденновского сельсовета Буденновской МТС Донецкой области — бригадир т. Кузубов Александр Михайлович. Его бригада весенний сев провела: сверхранний на площади 134 га — за 5 дней, поздний на площади 70 га — за 3 дня, бригада в целом имеет хорошую организацию труда, бригадир является авторитетной фигурой и хорошим единоначальником. Учет работы и запись трудодней в бригаде поставлены образ-

цово. Тягловая сила в бригаде все время держится выше средней упитанности, партмассовая, культмассовая так и производственно-массовая работа в бригаде поставлены неплохо. За весенний сев бригада премировала 4 ударников: одного — телкой, другого — поросенком, третьего — костюмом и четвертого — дамским платьем. Как весенний сев, так и прополку бригада провела хорошо, и на 1 июля она уже подготовлена к проведению уборочной кампании.

Подготовка бригад к уборке урожая и проведению уборки также свидетельствует о несомненном укреплении звена в бригаде.

По Кудашевской МТС Днепропетровской области все бригады вступили в уборку, имея свои планы. Проведенная расстановка сил обеспечила своевременное высококачественное проведение уборочной кампании. Осуществление звеньевого принципа работы укрепило трудовую дисциплину, улучшило организацию и учет труда, и сейчас уже колхозники на деле убедились в успешности звеньевой системы.

в) Мероприятия по развитию животноводства

Политотделы в 1933 году главным образом уделяли внимание вопросам сохранения тягловых ресурсов и конского поголовья, добились уменьшения падежа лошадей, сокращения заболеваемости лошадей, известного распорядка в конюшне. Политотделы в 1934 году взялись за разрешение всего комплекса вопросов, от которых зависит не только сохранение, но и количественный и качественный рост поголовья.

Политотдел Деражнянской МТС Винницкой области, изучив состояние животноводства в колхозах, подхватил инициативу комсомольской организации и организовал широкое инициативное движение среди колхозников, выразившееся в создании групп «друзей социалистического животноводства». Это движение приняло массовый характер, по данным политотделов, в июле текущего года уже насчитывалось около 6000 чел. «друзей социалистического животноводства», причем каждый из них принял конкретное самообязательство в деле сохранения и выращивания животных. Непосредственным результатом столь широко развернутой работы явилось закрепление свыше 400 человек колхозников на постоянную работу по животноводству. При активном участии «друзей социалистического животноводства» проводится очистка колхозных ферм от классово чуждых элементов, комплектуются постоянные животноводческие бригады.

Поход за развитие животноводства особенно широкое развитие получил среди комсомола и молодежи.

В большинстве колхозов Летичевской МТС Винницкой области «друзья животноводства» расставили по бригадам сигналь-

ные посты для проверки хода случной кампании. Комсомольцы организовали молодежь на выполнение лозунга «ни одной неспарованной кобылы, коровы, свиньи».

Политотдел Иллинецкой МТС организовал юных пионеров для помощи в работе животноводства. Каждому юному другу прикрепили лошонка или поросенка. Комсорг и вожатый каждую пятидневку проверяют выполнение договоров на соревнование между юными друзьями.

По колхозам Котовской МТС Черниговской области достигнуты успехи сохранения молодняка:

	1933 г.	1934 г.
Родилось поросят	1225	3486
% гибели к родившимся	51%	7%

Политотделы по развитию животноводства не ограничились только обобществленным стадом. Наряду с ростом обобществленного стада проведен также подъем поголовья, находящегося в индивидуальном пользовании колхозников. По колхозам Малоештской МТС АМССР:

	1932 г.	1933 г.	1934 г.
Коров . . .	770	821	870
Телят . . .	308	887	859
Овец . . .	144	182	214
Поросят	877	1 507	2 035
Кур	10 230	13 241	35 885
Гусей . . .	49	49	67
Уток . . .	421	84	126
Кролей . .	419	297	634
Ульев . . .	34	60	60

г) Развитие подсобных отраслей колхозного хозяйства

Увеличения денежной стоимости трудодня и увеличения доходности колхозов добился политотдел Корсунской МТС Киевской области. За весну и лето почти во всех колхозах МТС началось прудостроительство, а в некоторых даже закончено и зарыблено зеркальным карпом. Так, например, колхоз с. Моринец построил весной 1934 года пруд площадью около 2 га, пустил в него весной малька зеркального карпа, а весной колхоз выловил 75 пудов прекрасной рыбы, 75% которой распределили по трудодням, а 25% продали на колхозном рынке. Таким образом, этот колхоз с 2 га ранее неудобной земли, а теперь превращенной в пруд, получает доход в переводе на деньги, считая рыбу по государственным ценам,— 4340 руб.

В течение лета и осени 1934 года закончены 3 пруда в колхозе «2-я пятилетка» с. Квитки, 2 пруда в колхозе им. Вороши-

лова. Эти пруды занимают приблизительно 20 га площади, которая раньше была заболочена и никакой пользы не приносила.

Колхозы Хмельницкой МТС Винницкой области в 1933 году расчистили 36 га прудов и в 1934 году колхозами продано рыбы на 14 500 руб. Укрепив и организовав образцовое ведение рыбного хозяйства в колхозе «Новая жизнь», показательную пасеку на 360 рамочных ульев колхоза им. Сталина и огороды в колхозе им. Политотдела, в которых увеличение дохода от этих отраслей хозяйства составляет 40—50 тыс. на колхоз, увеличили стоимость трудодня колхозников от 80 коп. до 1 рубля.

Политотдел Войтовецкой МТС Винницкой области перенес опыт этих 3 опорных пунктов в другие колхозы МТС и развернул работу по развитию там подсобных отраслей хозяйства.

В колхозах Лозоватской МТС Днепропетровской области организованы и работают 5 кирпичных и 2 черепичных завода.

Колхоз «Незаможник» Бабанской МТС Киевской области организовал гончарное производство, которое дает доходности колхозу до 10 000 руб в год.

В колхозах Коларовской МТС Днепропетровской области организовано 8 вышивальных цехов художественных вышивок.

III. Использование тракторного парка, выполнение МТС договоров с колхозами и внедрение агротехники

Работа тракторного парка МТС характеризуется непрерывным ростом удельного веса механизации работ, ростом нагрузки на один 15-сильный трактор: так, на подъеме паров в 1933 году (по 455 МТС) процент механизации доходил до 90,21%, на лущовке в 1934 году — 93,4, севе рядовыми сеялками — 125,4, пахоте на зябь — 108,6%.

В 1934 году ряд МТС свои обязательства по договорам перед колхозами перевыполняет.

Малодевицкая МТС Черниговской области план весенних работ выполнила на 116%, годовой план — на 105%.

Белопольская МТС Харьковской области: глубокая пахота — 98,2%, средняя пахота — 99,98, пары — 150,9, выполнение всех договоров с колхозами — 111,95%. Кроме того, сверх плана МТС провела такую работу: боронование — 322,9 га, культивация — 157,5, посев — 17 га. Расход горючего в среднем на 1 га 20,8 кг.

Политотдел Н.-Каракубской МТС Донецкой области характеризует работу 28 трактористов-комсомольцев за время сельскохозяйственных кампаний 1934 года. Трактористами-комсомольцами (28 человек) отработано 8352 часа, по норме полагалось выполнить 5012 га, выполнено 6560 га. Расход горючего по норме 147 988 кг, фактически израсходовано 131 812 кг, экономия — 18 067 кг *. Перерасход имели 8 человек — 1881 кг.

* Так у документі.

Минимальный расход на 1 га дали трактористы-комсомольцы: Клименко Е.— 14 кг, Тышлик А.— 15 кг, Чекаралит В.— 17,9 кг, Омельченко Г.— 17,7 кг, Тышлик А.— 18 кг.

В Новотроицкой МТС Днепропетровской области севообороты введены по всем 17 колхозам, из них сдвоенных севооборотов — 5. Это сделано с целью приближения хлопка как трудоемкой культуры к населенным пунктам, и выделены в 5 колхозах отдельно хлопковый и зерновой севооборот. В поля севооборота мы вступили с весны этого года. Озимый клин засеваем по правильным предшественникам.

Наряду с этим имеются случаи нарушения планирования севооборотов со стороны областных земельных органов. Так, начальник политотдела Малодевицкой МТС Черниговской области сообщает: «Решения XVII съезда партии о введении правильных севооборотов у нас не выполняются. Мы приняли все меры к тому, чтобы при посеве озимых выдержать севооборот, и выдержали его. После получения (1 октября) плана весеннего сева от облЗУ мы увидели, что все наши мероприятия полетели вверх тормашками.

Против сниженного плана по плану в 1933 году до 1500 га на 1934 год земорганы этот план нам снизили до 1300 га, что составляет меньше половины потребности севооборота. Областные организации на наши доводы о неправильности такого плана не обращают внимания. «Спустили план и дело кончено». Правления колхозов и колхозники ставят очень резко вопрос о том, что мы согласны платить гособязательства, но ярых культур не сеять на пару, а посеять зеленые удобрения. Это нам даст большую урожайность озимых. Нам рекомендуют из облЗУ: «Вы должны построить так севообороты, чтобы какой бы план мы вам не дали, вы должны уложиться». У них на бумаге, безусловно, укладывается, а у нас в колхозе это ведет к снижению урожайности и целому ряду других моментов. Этого наркомземские планирующие органы не учитывают и все время в разговорах с нами ссылаются на СНК и т. д., а, по-моему, у них самих неразбериха или же нежелание выполнять решение партии за высокий урожай».

Начальник политотдела Пятигоровской МТС Киевской области также сообщает: «Борьба за высокий урожай ведущих культур нашей МТС — сахсвеклы и пшеницы — становится прямо невозможной с таким планированием нашего облЗУ. До сих пор мы не могли установить никакого севооборота. Сеяли по 5—6 лет подряд культуру по культуре. Имеем урожай сахарной свеклы с га 50—60 ц, пшеницы — 5—6 ц. В это лето мы заканчиваем землеустройство по всем колхозам. Ставим задачу завести паспорта каждого поля и ввести строгий режим правильного севооборота.

ОблЗУ дает нам план весеннего сева таким, какой не дает возможности достигнуть поставленных задач. Например, на

19 500 га пахотной земли дали чистого пара 1840 га, или 9%, тогда как у нас было даже в прошлом году 2200 га, хотя это тоже недостаточно. Для обеспечения высокого урожая озимых и сахсвеклы нам необходимо не меньше как 2 600 га чистых паров, что составит 13%.

План прошлого года по сахарной свекле был 1970 га. С планом справились мы плохо, дали мы 67 ц свеклы с га. Нам в этом году дают план по сахсвекле 2160 га. Мы просим облЗУ пересмотреть наш план и дать план свеклы прошлого года, пока мы не войдем полностью в поля севооборота. ОблЗУ в этом отказал и оставил старый план».

Внедрение агротехники в колхозах Лиманской МТС Донецкой области характеризуется такими данными: весенний сев проходил, считая календарные дни, в 1932 г. 61 день, окончен 15 июня, в 1933 г.— 55 дней, окончен 10 июня, 1934 г.— 50 дней, окончен 10 мая. Сверхраннего сева в 1932 г. не было, в 1933 г.— 1277 га, а в 1934 г.— 1924 га. Яровизация яровой пшеницы: в 1932 г.— 96 га, в 1933 г.— 144, в 1934 г.— 298 га. Подъем паров в 1932 г поднято 1949 га к 10 июля, в 1933 г. 1601 га — к 1 июля, в 1934 г. 1921 га — к 10 мая.

Предыдущие два года никакой обработки паров не было, а в 1934 г. 2—4 раза пары культивировались. Косовица в 1932 г. проведена за 32 дня, в 1933 г.— за 25 дней, в 1934 г.— за 21 день. Молотьба в 1932 г. закончена 15 ноября, в 1933 г.— 1 января 1934 г., в 1934 г.— 25 сентября. Посев озимых в 1932 г. окончен на 1 ноября, в 1933 г.— 25 октября, в 1934 г.— 20 ноября.

Антонинская МТС Винницкой области. Уборка прошла значительно организованнее и в более сжатые сроки, чем в прошлом году, а отсюда имела и меньше потерь.

Начата уборка озимых и ранних ярых 15 июля. Закончена 5 августа. Проведена в 18—20 работодней. 20 сентября закончена уборка поздних. В связи с этим, несмотря на засушливую весну, урожай по колхозам неплохой — 10,10 ц с га по фактическому обмолоту.

Терновская МТС Винницкой области — при сравнении показателей темпов уборки прошлого и текущего года положение в нынешнем году несравненно лучше.

На 1 августа

Год	В гектарах			Сдано зернопоставок и натуроплаты в центнерах
	Скошено	Связано	Обмолочено	
1933	2489	1770	41	нет
1934	10 415	10 015	4 906	17 344

IV. Борьба с антигосударственными и местническими тенденциями

а) Политотделы в борьбе с антигосударственными и местническими тенденциями в колхозах

В разгар косовицы и молотьбы в районе деятельности Кудашевской МТС Днепропетровской области выявлен целый ряд антигосударственных кулацких тенденций, стремящихся сорвать хлебосдачу в колхозах «Ударник», «Правдивий шлях», им. Петровского и «Жовтнева перемога».

Два агронома МТС и пред. райисполкома т. Зубрицкий под предлогом обеспечить колхозы чистосортными семенами дали распоряжение, чтобы скошенный хлеб на чистосортных массивах не молотить, а бронировать его как посевной фонд.

В колхозе им. Петровского было намолочено 150 пудов хлеба с чистосортного массива, который был всыпан в колхозную кладовую, а государству ни одного грамма вывезено не было.

Пред. колхоза им. Яковлева Н.-Астраханской МТС Донецкой области член партии т. Зозуля возил хлеб из-под молотилки не на ссыпной пункт, а в колхозные амбары. Хлеб согревался, портился, в результате чего 80 ц хлеба оказалось негодным к сдаче.

Пред. колхоза «Правда» той же МТС Шатров и парторг Мотко сорвали организацию красного обоза, демонстративно заявив о несогласии с планом хлебосдачи. Они пытались запутать учет хлеба и во время молотьбы единственные весы отдали кооперации, принимая хлеб в колхозный амбар невзвешенный. С целью затормозить хлебосдачу разбазарили 65 мешков (из 120), смешали хорошее зерно с отходами. Трактористов они кормили цвелым хлебом. Оба исключены из партии и отданы под суд. Пред. колхоза Шатров оказался кулаком, а в прошлом был прапорщиком.

В колхозе «13-я годовщина Октября» Чаплинской МТС Одесской области под видом отходов было спрятано в особый амбар 42 ц пшеницы. По предложению политотдела эти «отходы» перевеяны и выявлено 39 ц чистой пшеницы. Виновные отданы под суд.

Два бригадира колхоза «Красный Октябрь» Павлоградской МТС Днепропетровской области совместно с единоличниками посеяли на землях единоличников и колхоза 3 га яровой пшеницы. Этот посев от обложения утаен. Посев произведен колхозными машинами и тяглом.

б) Проявление местнических и антигосударственных тенденций политотделами МТС

Врид. начальника политсектора МТС Винницкой области т. Колтыпин с самого начала хлебозаготовок 1934 г. и особенно в наиболее напряженный период хлебозаготовок вместо борьбы с антигосударственными тенденциями в колхозах и МТС своими неправильными директивами тормозил ход хлебосдачи. Получив эти неправильные директивы Винницкого облполитсектора, ряд начальников политотделов МТС вместо усиления темпов хлебосдачи занялись составлением хлебофуражных балансов и прекратили сдачу хлеба государству.

Начальник политотдела Станиславчинской МТС Винницкой области т. Березовский переключился на составление хлебофуражных балансов и прекратил работу по хлебосдаче. Втянул в составление хлебофуражного баланса работников колхозов.

ЦК ВКП(б) постановлением от 9 сентября 1934 г. «О политсекторе Винницкого облЗУ» снял с работы т. Колтыпина и объявил выговор т. Березовскому.

Политотдел Титусовской МТС Винницкой области даже после постановления ЦК ВКП(б) «О политсекторе Винницкого облЗУ» не организовал оперативного руководства хлебосдачей по резко отстающим колхозам, прикрывал саботаж хлебосдачи в этих колхозах (в колхозных амбарах находились тысячи центнеров осевшего зерна, а МТС преступно убаюкивала себя и эти колхозы разговорами об их тяжелом состоянии), за что областной политсектор объявил начальнику политотдела МТС т. Чистову выговор с предупреждением.

Политотделы Вороновицкой и Ямпольской МТС Винницкой области стали на путь сдерживания темпов копки свеклы с целью ликвидации разрыва между копкой и возкой свеклы под благовидным предлогом «свекле надо дать еще подрасти».

Политотделы Степановской и Беззаботовской МТС Донецкой области вместо активной борьбы с антигосударственными действиями и саботажем колхозов предоставили ход хлебозаготовок и озимого сева самотеком колхозов, допускали поблажки колхозникам и единоличникам, не выполнившим государственных обязательств, попустительствовали большим потерям урожая и жульническим махинациям колхозов (перечисление качественного зерна в озадки с подразделением их на несколько сортов). Сдавая государству хлеб низкой кондиции, оставляли в колхозных амбарах на собственные нужды зерно высокого качества. По предложению политсектора Донецкой области бюро областного партийного комитета поставило вопрос перед ЦК ВКП(б) о снятии с работы начальника политотдела Степановской МТС т. Дьяченко.

Начальник политотдела Сеньковской МТС Харьковской области т. Гандельман разрешил колхозу им. Якира раздать хлеб

из первого обмолота в первую очередь колхозникам, чем грубо нарушил директивы партии и правительства по вопросу сдачи хлеба государству. Комиссия партийного контроля т. Гандельману объявила выговор и поставила вопрос о снятии его с работы начальника политотдела МТС как не обеспечивающего руководства политотделом.

Начальник политотдела Вольнохуторской МТС Днепропетровской области т. Перфильев сообщил преуменьшенную урожайность в колхозах и проявил антигосударственную тенденцию в вопросе хлебосдачи, за что бюро Днепропетровского обкома объявило ему строгий выговор.

Начальник политотдела Дыковской МТС Донецкой области т. Блинов допустил антипартийные действия в вопросе хлебосдачи и присущее троцкистам выражение недовольства партийным режимом. Обком и облполитсектор Донецкой области поставили вопрос перед ЦК ВКП(б) о снятии Блинова с работы начальника политотдела и исключении его из партии.

Начальник политотдела Доманивской МТС Одесской области т. Липич проявил антигосударственные тенденции в вопросе хлебосдачи, не организовал оперативного руководства осенним севом и уборкой поздних культур. Политсектор МТС НКЗ УССР объявил т. Липичу строгий выговор с предупреждением.

Зведення Політсектора Наркомзему УРСР про кількість висунутих

№№ пп	Название областей	К-во МТС, давших сведения	К-во колхозниц—членов правлений колхозов	Председателей правлений колхозов	Заместителей председателей колхозов	Бригадиров
1	Киевская	111	857	64	1 822	559
2	Черниговская . . .	39	556	14	706	76
3	Винницкая	78	771	30	587	285
4	Харьковская	77	884	22	387	334
5	Днепропетровская .	96	2 715	28	734	359
6	Одесская	93	1 299	58	1 728	219
7	Донецкая	72	1 735	19	1 059	427
8	АМССР	21	303	6	233	152
	Всего	587	9 120◆	241	7256	2411

* Додаток до документа № 135.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2446,

Начальник политотдела Ширяевской МТС Одесской области т. Иванов задержал вывоз колхозниками хлеба на элеватор, разрешив выдачу авансов колхозникам от обмолота больше 10%[1], создавал в колхозах, не выполнивших плана хлебосдачи, разные фонды, чем грубо нарушил решение партии и правительства. Обком объявил т. Иванову строгий выговор с предупреждением.

Начальник политотдела Лозоватской МТС Одесской области т. Антонов преуменьшил по большинству колхозов МТС фактически намолоченное количество зерна и неправильно информировал о положении колхозов, пытаясь обмануть государство. Почти во всех колхозах не учитывал так называемые вторые сорта зерна и отходы, которые бесконтрольно расходовал. На трудодни колхозы выдавали зерна больше, чем 10% от обмолота. Обманным путем для колхозов была получена дополнительная отсрочка в размере 225 тонн, тогда как ряд колхозов в этой отсрочке не нуждался. Одесский обком партии постановил: «Начальника Политотдела МТС Антонова с работы снять и подвергнуть немедленной чистке».

20 ноября 1934 г.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2446, арк. 1—37. Відпуск.

*колгоспниць на керівну роботу в колгоспах і МТС УРСР в 1934 р.**

20 листопада 1934 р.

Помощников бригадиров	Звеньевых-организаторов	Заведующих фермами	Трактористок	Шоферов	Комбайнеров	Штурвальных	Выдвинуто всего по области
6200	54 600	488	433	35	5	7	65 070
1958	10 447	105	108	—	—	—	13 970
4471	33 086	255	278	55	—	17	39 835
5783	35 789	282	259	40	3	14	43 797
6387	10 148	252	344	37	101	52	21 157
4728	17 044	467	408	67	270	69	26 357
5446	10 226	351	399	27	35	28	19 752
1117	2079	28	41	2	—	—	3961
36 090	173 419	2228	2270	263	414	187	233 899

арк. 38. Відпуск.

№ 136

Доповідна записка сільськогосподарського відділу ЦК КП(б)У в ЦК ВКП(б) про відстаючі колгоспи України та про заходи подолання їх відставання

21 листопада 1934 р.

ЦК ВКП(б), тов. Жданову

Посылаю материалы об отстающих колхозах и росте коллективизации. Но это только материалы Сельхозотдела ЦК КП(б)У. А мы, к величайшему сожалению, той записки, которую требовал от нас ЦК ВКП(б), не успели подготовить ввиду того, что большую часть времени работники аппарата (в подавляющем большинстве) и мы сами находились в разъезде по хлебозаготовкам, хлебозакупкам, севу.

21.XI 34 г. П. Постышев

Об отстающих колхозах и мерах преодоления их отставания

По данным 7 областей Украины, в них насчитывается из общего количества 26 019 колхозов 3423 колхоза, отстающих по тем или иным причинам, в том числе *:

В Киевской	области	710	колхозов	из общего	количества 4627
в Черниговской	»	331	»	»	» 2747
в Винницкой	»	243	»	»	» 3658
в Харьковской	»	733	»	»	» 5086
в Донецкой	»	354	»	»	» 2074
в Днепропетровской		457	»	»	» 3745
в Одесской	»	495	»	»	» 4082

Эти данные об отстающих колхозах, полученные от обкомов, несомненно неполны, особенно по Винницкой и Одесской областям.

Степень отставания этих, учтенных областями, колхозов различна. Наряду с колхозами, сочетающими в себе все признаки отставания (организационно-хозяйственная слабость, отставание в проведении сельскохозяйственных кампаний, систематическое невыполнение государственных обязательств, низкая доходность и проч.), ряд колхозов отличается только лишь некоторыми из этих признаков.

Главная причина отставания некоторых колхозов

Изучение отстающих колхозов говорит о том, что значительная часть из них имеет причиной своего отставания недостаток тягла. Так, например, изо всех 3423 учтенных колхозов 2680 имеют напряженный баланс тягла, причем в ряде колхозов это

* Пообласний підсумок дає 3323 відстаючих колгоспи.

напряжение доходит до весьма больших размеров. Так, например, в Павлоградском районе Днепропетровской области выделяется группа колхозов, в которых на одну тяглоединицу приходится от 40 до 138 га (артель «Зірка», «Червоний повстанець»). Аналогичное положение имеется в ряде колхозов Одесской и Донецкой областей.

Эти причины отставания характерны не только для отстающих колхозов степных областей, но и для районов Лесостепи и Полесья (Винницкая, Харьковская, Киевская и Черниговская области).

Недостаток тягла свойственен, как это видно, большинству отстающих колхозов. Однако в качестве главной причины отставания он — недостаток тягла — выпирает лишь в некоторых колхозах. Корни острого недостатка тягла в некоторых колхозах кроются в том падеже рабочего скота, который был на Украине в 1931, 1932 и в первой половине 1933 года.

Но не только поэтому колхозы испытывают недостаток в тягле. Есть ряд колхозов, которые оказались среди отстающих только лишь в 1932 и даже в 1933 году и лишь потому, что их земельная площадь значительно выросла за счет бросовых земель при незначительном количестве вступивших в колхоз новых единоличных хозяйств.

В качестве характерного примера можно привести колхоз Прилукского района Черниговской области, в котором количество полевой земли за 1933 год увеличилось с 558 га до 1157 га. Новых же хозяйств вступило в колхоз за этот период 22, обобществивших всего лишь 70 га полевой земли. Следовательно, 529 га земли было прирезано этому колхозу из числа бросовых, в результате чего нагрузка на одну тяглоединицу удвоилась.

Колхозу «Шлях незаможника» Винницкой области Калиновского района было прирезано в 1933 году 400 га бросовых земель, и он после этого оказался в числе отстающих колхозов.

Как правило, единоличные хозяйства, вступившие за последние годы в колхозы, приходят с ничтожным количеством тягла. Если из общего количества хозяйств единоличников, вступивших в колхозы в 1930 и 1931 гг., 70—80% пришли со своим тяглом, то в последующие годы — 1932, 1933 и 1934 гг.— лишь 20—30% хозяйств, вступивших в колхозы, имели свое тягло.

Это можно проиллюстрировать на колхозе им. Ворошилова Ст.-Каранского района Донецкой области, который к моменту организации имел нагрузку на одну тяглоединицу 4,2 га, но затем, в результате приема новых единоличных хозяйств без тягла (и частично падежа лошадей), нагрузка дошла до 23,5 га.

В колхозе «Незаможницька бригада» Черниговской области количество обобществленной земли увеличилось между 1932 и 1934 гг. с 101 до 691 га, т. е. почти в 7 раз, а количество лошадей увеличилось с 22 до 59, т. е. почти в 3 раза. Количе-

ство обобществленных хозяйств выросло на 66, а лошадей — на — 37.

Колхоз им. Буденного Сватовского района Донецкой области в момент организации имел нагрузку на одну голову тягла 11,7 га, т. е. испытывал напряжение в тягле с самого начала. В результате же приема новых единоличных хозяйств нагрузка на одну тяглоединицу дошла сейчас до 16,5 га.

В силу этого появляются колхозы, перегруженные землей, как, например, колхоз «Нове життя» (с. Вуйна Махновского района Винницкой области), который имеет 1600 га пахотной земли при 78 лошадях и значительном количестве тракторо-неудобной земли (пересеченная местность). Этот колхоз отказывается от части земли. В этом же селе Вуйна колхозу «Перемога» не хватает земли, ибо он имеет всего 400 га при 80 лошадях.

Колхоз «Добробут» этого же района имеет земли 1200 га при 70 лошадях и также просит отрезать часть земли, а граничащий с ним колхоз «Заря» при 120 лошадях имеет 800 га земли и просит ему землю прирезать.

Эти заявления колхозов о прирезке и отрезке земли маринуются подолгу в земельных органах (райЗУ, облЗУ, Наркомзем).

Казалось бы, что эти причины отставания некоторых колхозов возможно устранить путем оказания им помощи тракторами и машинами МТС. Но на практике это не делается, очевидно, потому, что состояние и причины отставания каждого в отдельности отстающего колхоза не всегда известны руководству МТС и района, не говоря уже об областных земельных органах. Поэтому в обслуживании колхозов тракторами и машинами МТС очень часто имеется уравниловка.

Нижеследующая таблица подтверждает, насколько при обслуживании тракторами не учитывается положение отдельных колхозов. В этой таблице поданы 2680 колхозов с наибольшим напряжением тяглового баланса (в степных областях выше 12 га на одну тяглоединицу, в Лесостепи и Полесье выше 7,5 га).

Области	Учтено всего колхозов с напряженным тягловым балансом	В том числе		
		Не обслуживаются МТС	Обслуживаются МТС в размере ниже 60 % пахотных работ	Обслуживаются в размере выше 60 %
Киевская	565	101	170	294
Винницкая	218	20	112	86
Черниговская	190	85	82	23
Харьковская	473	170	213	90
Днепропетровская	393	119	155	119
Одесская	462	26	251	185
Донецкая	379	60	124	195
Всего	2680	581	1107	992

Из этой таблицы видно, что изрядная часть отстающих колхозов (22%) вовсе не обслуживается МТС. Еще большая часть — 41% — получает совершенно недостаточное количество тракторных работ, и лишь в 37% этих колхозов трактора выполняют больше 60% пахотных работ.

В ряде случаев отстающим колхозам дается меньше тракторных работ, чем передовым или средним колхозам. По отстающим колхозам очень часто не выполняются даже договоры, заключенные с колхозами на тракторные работы.

В колхозе им. Ленина (Ичнянский район Черниговской области), в котором нагрузка на тягловую единицу увеличилась за последний год с 7,4 га до 11 га, трактора МТС в 1933 году вспахали под яровые 113 га, в 1934 году лишь 52 га, под озимые соответственно 129 га и 90 га.

В колхозе Прилукского района Черниговской области при увеличении нагрузки на одну тяглоединицу с 9,4 га до 22 га объем тракторных работ остался стабильным.

В колхозе «Червоний селянин» Носовского района той же области, имеющем нагрузку на одну голову тягла 22,7 га, план по вспашке выполнен тракторами Носовской МТС в 1933 году на 63%, а в 1934 году — на 17,9%.

В артели им. Чубаря (Новозлатопольский район Днепропетровской области) трактора МТС выполнили план работ по вспашке на 60%, по посеву — на 77, по культивации — на 33, по уборке колосковых — на 37%.

В отстающем колхозе им. Шевченко (Печенежский район Харьковской области) план весенней вспашки и посева выполнен тракторами МТС только на 78,9%.

Работники МТС часто пытаются оправдать это невыполнение планов работ в отстающих колхозах плохими материально-бытовыми условиями, создаваемыми в этих колхозах трактористам.

Как правило, в этих колхозах качество работы МТС и общий уровень агротехники низкий.

Меры укрепления отстающих колхозов, где основной причиной отставания является резкий недостаток тягла, должны свестись:

1. К детальному изучению этих колхозов руководством МТС, района и даже области.

2. К выделению их в особую группу для постоянного за ними наблюдения.

3. К безусловному обеспечению этих колхозов полным количеством недостающих им тракторных работ для нормального ведения хозяйства и выполнения необходимых требований агротехники.

4. К включению всех отстающих колхозов в обслуживание МТС к весне 1935 года.

5. Необходимо дать областным организациям — облЗУ с утверждением обкома КП(б)У — право на перераспределение земель между смежными колхозами в тех случаях, когда в одном имеется избыток земли, а в другом недостаток.

6. Наряду с закупкой лошадей для некоторых отстающих колхозов вне Украины необходимо также произвести закупку лошадей внутри областей в наиболее благополучных по тяглу колхозах, организовав контрактацию конского молодняка по примеру контрактации телят.

Об отстающих колхозах, не имеющих животноводства и вспомогательных отраслей

Среди отстающих колхозов выделяются такие, у которых при недостатке тягла главной причиной отставания является то, что они — эти колхозы — занимаются исключительно полеводческим и часто только лишь зерновым хозяйством. Среди этих колхозов есть и такие, которые не испытывают недостатка в тягле и часто имеют избыток рабочей силы.

Основная причина отставания этих колхозов заключается в том, что они не имеют продуктивного скота даже в размерах, необходимых для нормального ведения полеводческого хозяйства (навозное удобрение), и вследствие этого полеводство не дает высоких урожаев.

Наиболее характерны в этом отношении отстающие колхозы полесских районов (Пулинского, Хабенского, Мархлевского и т. д.), которые при весьма благоприятных метеорологических условиях для Полесья в нынешнем 1934 г. получили урожай зерновых от 3 до 5,5 ц при среднеобластной урожайности в 7,4 ц.

Эти колхозы не вёдут высокодоходных отраслей хозяйства, кстати, ранее сильно распространенных в селах данных колхозов (хмелеводство в полесских районах, пчеловодство, рыборазведение в ставках, ягодники и пр.). Этот тип отстающих колхозов наиболее часто встречается в районах Полесья и Лесостепи. Такие колхозы, однако, имеются также в Степи.

Весьма характерно размещение рогатого скота в отстающих колхозах.

Колхозы имеют коров:

от 0 до 10—44%, из них приходится на	Полесье	и	Лесостепь	57%;
до 30 голов — 29,4%,	»	»	»	56%;
больше 30 голов — 26,6%,	»	»	»	

Из этой таблицы видно, что подавляющая часть отстающих колхозов не имеет или имеет совсем мало рогатого скота и что большинство безскотных и малоскотных колхозов приходится на районы Полесья и Лесостепи, где повышение урожайности и доходности полеводства зависит в значительной степени от наличия скота. Помимо этого развитие животноводства должно

само по себе стать крупнейшим источником колхозного дохода, тем более, что колхозы Полесья и Лесостепи располагают большими кормовыми ресурсами (естественные кормовые угодья, отходы сахарной свеклы, картофель и проч.).

Совершенно неудовлетворительное освоение наличных кормовых ресурсов свойственно и некоторым отстающим колхозам в Степи. В качестве примера можно привести колхоз «Большевик» (Волновахский район Донецкой области), который располагает 700 га выпасов на неудобных землях, где ранее паслось 8 000 овец, а сейчас этот колхоз совсем не занимается животноводством.

Во многих отстающих колхозах наряду с полеводством и животноводством должны занять значительное место различные вспомогательные отрасли сельскохозяйственного производства, как, например, пчеловодство, садоводство, рыборазведение и пр.

Пчеловодство — высокодоходная вспомогательная отрасль сельского хозяйства, между тем уровень его развития, по данным Наркомзема УССР, достигает всего лишь 70% уровня 1910 года. По данным Наркомзема, на Украине в 1910 г. было 1 630 500 пчелосемей, в 1928 г.— 1 300 000, в 1934 г.— 1 101 000.

В исключительно запущенном состоянии находятся вспомогательные отрасли, особенно пчеловодство в отстающих колхозах. Это подтверждается многочисленными иллюстрациями. В качестве примера можно привести артель «Червоний комунар» (Бобровицкий район Черниговской области): при организации колхоза было обобществлено 72 улья, теперь осталось 4. В артели «Шлях до заможного життя» (Гадячский район Харьковской области) совершенно заброшено когда-то развитое в этом селе пчеловодство. Сейчас в колхозе осталось всего 7 ульев. В этом же колхозе совершенно запущен фруктовый сад на 11 га и ягодник (0,5 га), приносивший ежегодно до 5 000 руб. дохода.

Ряд отстающих колхозов Полесья и Лесостепи имеет все возможности широко развивать такие вспомогательные отрасли сельскохозяйственного производства, как водоплавающая птица и рыба.

Во многих отстающих районах Полесья наряду с широко развитым скотоводством ранее в больших размерах культивировалось хмелеводство, за последние же годы в отстающих колхозах этих районов зерновые культуры в значительной степени вытеснили хмель. Поэтому совершенно естественно, что ряд колхозов Полесья при одном лишь зерновом хозяйстве, при низком уровне животноводства оказался в положении систематически отстающих.

Наряду с этим в районах Полесья выделяются некоторые колхозы, у которых большое количество неудобных земель (пески, болота).

Не только для отстающих колхозов Полесья и Лесостепи животноводство и подсобные отрасли сельскохозяйственного производства имеют решающее значение как мера их укрепления. Животноводство и подсобные отрасли сельскохозяйственного производства не меньшее значение имеют для ряда отстающих колхозов Степи.

В качестве характерного примера можно привести колхоз «Красная заря» (Павлоградский район Днепропетровской области). В прошлом в селе этого колхоза (Терновка) зерновое хозяйство сочеталось с развитым животноводством и пчеловодством, в селе было около 2 000 ульев, теперь направление хозяйства колхоза «Красная заря» на 90% зерновое. Структура посевов: рожь, озимая пшеница, яровая пшеница, ячмень, овес, просо, пропашные — кукуруза и подсолнух в количестве 10,6% к севообороту и, наконец, баштан — 0,3%. Животноводства в этом колхозе почти нет (3 головы рогатого скота и 11 свиней). Дополнительных отраслей сельскохозяйственного производства нет. В прошлом году при благоприятных условиях этот колхоз собрал хороший урожай и стал уже выходить из стадии отставания, а в этом году, при весьма неблагоприятных условиях, он свое отставание усуглубляет, т. е. один неблагоприятный год превращает такой колхоз в отстающий и именно потому, что он не имеет вспомогательных отраслей сельскохозяйственного производства, которые являются для колхоза резервом и средством к лучшему ведению полеводства.

Несомненно правильное и скорейшее разрешение этих вопросов, т. е. организация ферм крупного рогатого скота и различные высокодоходные вспомогательные отрасли сельскохозяйственного производства создадут все необходимые предпосылки к скорейшей ликвидации отставания этих колхозов.

О финансировании колхозов

При постановке вопроса о развитии животноводства и вспомогательных отраслей сельскохозяйственного производста в отстающих колхозах (да и не только в отстающих, а во всех колхозах) никак нельзя обойти вопроса финансового состояния колхоза. Само собой разумеется, что организация вспомогательных отраслей в отстающих колхозах требует известных капиталовложений, а для этого нужны долгосрочные кредиты. Уже известно, что долгосрочное кредитование колхозов, осуществляемое Сельскохозяйственным банком и его местными отделениями, иногда проводится неправильно и не дает колхозу должного эффекта.

Но не только долгосрочное кредитование может полностью обеспечить организацию животноводства и подсобных отраслей сельскохозяйственного производства в колхозах. Огромное большинство колхозов, занимающихся подсобными отраслями, нуж-

дается еще и в краткосрочном кредите ввиду отсутствия у них оборотных средств, а Госбанк кредитует колхозы через МТС только для ведения полеводческого хозяйства. Ни животноводство, ни другие вспомогательные отрасли, крайне нуждающиеся в краткосрочных кредитах, Госбанк не кредитует. Частично и поэтому вспомогательные отрасли сельскохозяйственного производства недостаточно быстрыми темпами развиваются в колхозах и тем более в отстающих. Значительное количество колхозов вместо того, чтобы из свинных товарных ферм выпускать откормленных свиней, выпускают в продажу поросят, т. е. вместо накопления мясных ресурсов продают поросят в двухмесячном возрасте. Таким образом, лишь в первом полугодии 1934 г. по колхозным свинным товарным фермам на Украине было продано свыше полумиллиона поросят из весенне-летнего опороса. Аналогичное положение и с прочими вспомогательными отраслями, которые требуют краткосрочного кредита для завершения производственного процесса, но этого кредита не получают.

О мерах укрепления колхозов, отстающих из-за отсутствия у них животноводства и подсобных отраслей

В качестве неотложных мер укрепления отстающих колхозов, для которых основной причиной отставания является отсутствие животноводства и других вспомогательных отраслей сельскохозяйственного производства, необходимо:

1. Обеспечить организацию в каждом из этих колхозов на протяжении первого полугодия 1935 года товарной фермы, выделив для этого рогатый скот из числа контрактуемого молодняка, а также скот, продаваемый совхозами.

2. Выделить для этих колхозов специальный трехлетний кредит для закупки скота, обязав районные организации и начальников политотделов МТС помочь этим колхозам освоить выделяемый кредит.

3. Провести в 1935 году необходимые мелиоративные работы.

4. Завести к весне 1935 года необходимое количество семян люпина, а также минеральных удобрений (калийная соль, фосфорная мука, азотные удобрения).

5. Наметить ряд поощрительных мероприятий, направленных на развитие пчеловодства, садоводства, огородничества и, кроме этого, для колхозов Полесья — хмелеводства, прудового хозяйства, рыборазведения и ферм водоплавающей птицы. Поощрительные мероприятия должны свестись к открытию особо льготного кредита, обеспечению этих вспомогательных отраслей необходимыми материалами через земельные органы и возможно к частичным льготам по контрактации.

6. Поставить вопрос перед ЦК ВКП(б) о разрешении краткосрочного кредитования вспомогательных отраслей сельскохозяйственного производства.

О колхозах, отстающих из-за организационных недостатков

Среди отстающих колхозов имеется немало таких, которые располагают всеми возможностями выйти на передовое место. Эти колхозы имеют достаточно тягла и рабочей силы, получают тракторные работы от МТС в таком количестве, как им нужно. Многие из них имеют животноводство и другие вспомогательные отрасли сельскохозяйственного производства. Однако эти колхозы на протяжении нескольких лет продолжают оставаться в рядах отстающих.

В первую очередь к этим колхозам относятся так называемые «гиганты», которых еще до сих пор областные и районные организации не разукрупнили.

В качестве весьма характерной иллюстрации следует привести колхоз им. Сталина (Межевской район Днепропетровской области), который имеет около 20 000 га посевной площади и 27 полевых бригад. Колхоз этот располагает огромным богатством, но вечно находится в прорыве исключительно из-за того, что с таким огромным хозяйством руководство колхоза не может справиться.

Немало еще осталось колхозов-гигантов даже после проведенного разукрупнения в 1933 году. Так, например, в артели «Зірка» (Павлоградский район Днепропетровской области) после разукрупнения, проведенного в 1933 году, осталось все же 3 000 га земли. Можно привести еще множество аналогичных примеров.

Среди этой группы колхозов, не имеющих так называемых органических недостатков, есть такие, которые отстают исключительно потому, что во главе их стояли ранее или стоят и поныне враждебные колхозному делу люди, воры и расхитители общественного добра. Это, конечно, объясняется, в первую очередь, плохой работой районных организаций, в результате чего на колхозную работу пролезают классовые враги, уголовные элементы, а иногда просто малоподготовленные для этого дела люди, которые при совершенно недостаточной помощи со стороны районных организаций с работой не справляются и приводят колхоз к глубокому прорыву.

В итоге такого небрежного подбора руководящих кадров для колхозов весьма нередки случаи смены председателей или других руководящих работников колхозов через каждые несколько месяцев. Очень часто смена и применение репрессий к руководящим работникам колхозов проводятся районными организациями без достаточных на то оснований. В качестве примера можно привести колхоз «Красный пахарь» (Великописаревский район Харьковской области), в котором на протяжении трех лет сменилось 8 председателей колхозов по таким причинам: Лукашенко — работал 9 месяцев, снят за избиение единоличников. Хомяков — работал 5 месяцев, снят за воровство. Бров-

ченко — работал 1 месяц, переведен на роботу пред. сельсовета. Матвеев — работал 3 месяца, разоблачен как кулак-вредитель. Холодок — работал 3 месяца, снят за пьянство и падеж лошадей. Елатов — работал 2 месяца, снят за невыполнение плана хлебосдачи. Матвеев — работал 8 месяцев, снят за невыполнение плана хлебосдачи. Абросимов — работал 6 месяцев, ушел сам, испугавшись трудностей (по формулировке райорганизации).

В колхозе им. КИМ (Коларовский район Днепропетровской области) за последние 2,5 года сменилось 15 председателей колхозов. В колхозе им. Петровского (Константиновский район Днепропетровской области) за 3 года сменилось 9 председателей. В колхозе им. Ильича (этого же района) за этот же период сменилось 10 председателей. В колхозе им. Буденного (Новопражский район Днепропетровской области) за 3 года сменилось 11 председателей. В обследованных нами 120 отстающих колхозах не оказалось ни одного председателя, работающего более года на одном месте.

Для этой группы колхозов основной причиной отставания являются те или иные организационные недостатки, требующие следующих мер укрепления.

О мерах укрепления

1. Изучить эти колхозы и всех их руководящих работников, отстранив явно негодных людей с обязательным подбором новых руководящих работников колхозов исключительно из местных колхозников.

2. Обеспечить на протяжении зимы 1934/35 г. повышение квалификации председателей, членов правления, счетоводов и других работников этих колхозов.

3. Завершить на протяжении зимы окончательное разукрупнение всех колхозов-гигантов.

4. Считать необходимым на период подготовки к весенней посевной кампании ко всем этим колхозам прикрепить руководящих работников политотделов МТС, районных и областных организаций.

Как видно из материалов об отстающих колхозах, иногда в одном и том же колхозе сосредоточены все эти причины отставания. Поэтому самым важным условием, обеспечивающим намечение правильных мер укрепления отстающих колхозов,— это детальное изучение каждого в отдельности колхоза не только районными организациями и политотделами МТС, но и областными организациями.

Эта работа и осуществление мер укрепления каждого колхоза должны быть обязательно приведены в зиму 1934—35 года.

Зав. сельхозотделом ЦК КП(б)У Сидерский

21.XI 1934 г.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2432, арк. 23—40. Оригінал.

№ 137

Зведення Наркомзему УРСР про кількість колективізованих господарств в республіці за 1932—1934 рр.

Листопад 1934 р.

	1933 год							
	1.I		1.IV		1. VII		1. X	
	Абсол.	%	Абсол.	%	Абсол.	%	Абсол.	%
Киевская	691,0	66,7	712,9	69,5	725,7	70,6	713,1	72,2
Черниговская	252,3	52,4	270,3	55,0	299,4	61,3	313,9	65,0
Винницкая	534,5	58,9	559,3	61,7	585,3	64,5	596,0	66,3
Харьковская	581,0	68,6	594,1	72,5	604,0	75,0	599,2	77,4
Днепропетровская	431,7	86,9	380,8	83,4	401,8	85,7	400,0	86,6
Одесская	378,8	83,6	364,3	84,1	374,2	86,8	377,8	88,0
Донецкая	208,6	84,6	185,9	81,4	180,7	80,3	179,4	81,6
АМССР	71,6	59,0	74,8	65,7	73,6	64,4	73,1	62,8
Украина	3149,5	68,7	3142,4	70,2	3244,1	72,7	3252,5	74,4

	1934 год							
	1.I		1.IV		1.VII		1. X	
	Абсол.	%	Абсол.	%	Абсол.	%	Абсол.	%
Киевская	698,2	72,5	695,5	74,2	694,9	75,8	730,8	81,3
Черниговская	320,8	66,5	329,8	69,9	333,0	70,3	369,6	78,6
Винницкая	607,6	67,0	628,5	69,8	637,8	71,8	659,9	73,0
Харьковская	592,2	78,0	591,6	79,8	587,6	80,0	595,8	83,7
Днепропетровская	400,1	90,0	417,5	90,6	408,2	91,3	395,3	91,7
Одесская	373,4	88,8	379,4	88,5	374,5	88,2	365,5	88,1
Донецкая	174,3	82,3	180,6	84,7	180,0	85,3	171,9	86,6
АМССР	72,2	62,1	74,9	65,0	75,6	65,0	82,5	70,7
Украина	3238,8	75,2	3297,8	77,2	3291,6	78,1	3371,3	81,3

Примечание 1:

Украина	за 1932 год:	на 20. I	на 1. IV	на 20.VIII	на 1.X
	Абсол.	3314,4	3260,2	3105,4	3135,1
	%	69,8	69,7	69,1	71,1

Примечание 2: Сведения на 1.X 1934 г. — предварительные.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2432, арк. 41. Відпуск.

№ 138

Матеріали агрономічної групи Полтавського міськкому КП(б)У про діяльність зразкових хат-лабораторій Полтавського району

Листопад 1934 р.

1. Хата-лабораторія в арт. ім. Леніна Минівської сільради

Організована хата-лабораторія 18 квітня. Ініціатор організації — правління колгоспу. Допомагали в організації хати-лабораторії парткомітет і кафедра ботаніки Полтавського зоотехнічного інституту, зокрема Кушніренко Віра Платонівна (член партії).

Під лабораторію відведено кімнату, побілено, заново устатковано меблею; почасти в колгоспі виготовлено меблю, стосовно до характеру лабораторної роботи, за вказівками фахівця. Біля хати-лабораторії закладено колекційний участок, на якому засіяно нові культури — чуфа, судза, паюдза, декілька нових сортів могару, фацелія (медоносна трава), сахалінська гречка, багаторічна кормова трава та ін.

В хаті-лабораторії є таке обладнання: приладдя для дослідження якості посівного матеріалу, технічні терези, приладдя для дослідження бур'янів, деяке обладнання для дослідження вологості грунту. Крім того, в діаграмах висвітлено, як зростало господарство артілі за 4 роки, про засівні площі, про розвиток тваринництва, про врожайність по роках, яка була оплата трудодня натурою, висвітлено про кращих ударників колгоспу. Є колекція мінеральних добрив, колекція отрут для боротьби зі шкідниками, моноліт й зразки грунтів колгоспу, мапа грунтів України та інше, а також бібліотечка по с. г. на 50 книжок.

Хата-лабораторія має план роботи на три місяці, яким передбачено здебільшого роботи в галузі рільництва та свинарства. Об'єктом, над яким працює хата-лабораторія, є саме виробництво колгоспу. За винятком колекційного участку та відведеної ділянки для селекційного участку, що закладатиметься з цієї осені (бо хата-лабораторія працює над добором морозостійкої озимої пшениці), всі досліди закладено в полях сівозміни на участках окремих бригад. Стан дослідницької роботи та вплив її на виробництво колгоспу характеризується такими даними:

Перш за все хата-лабораторія працює над такими питаннями, які висуваються в кожний даний момент ходом самого виробничого процесу в колгоспі, крім закладки тих дослідів, що мають на меті покращення виробництва колгоспу в майбутньому.

Так, в час прополочних робіт проведено дослідження забур'яненням земель колгоспу, виявлено очаги розповсюдження бур'янів та організовано знищення цих очагів. Цю роботу провів один з колгоспників як відповідальний з притягненням інших колгоспників та за допомоги фахівця. Зі всіх полів колгоспу взято зразки (по 4 кв. метри) культурних рослин і бур'янів, що їх засмічували.

Ця робота дала такі наслідки: на плані земель колгоспу склали карту забур'янення, по цій карті бригадири і колгоспники бачать, на прополку яких участків треба звернути особливу увагу. Наслідки дослідження зав. хатою-лабораторією (т. Пасько Андрій Іванович) доповів на виробничій нараді колгоспу, яка винесла ухвалу: на яких конкретно участках й яких бригадах треба частіше прополювати, на яких участках, найбільш засмічених, треба просто викосити, в якому полі не припускати перестоювання хлібів, щоб не осипалося насіння бур'янів. Старе люцернище вирішено переорати, бо визнано, що воно зробилося розплідником бур'янів.

Хата-лабораторія організувала боротьбу зі шкідниками шляхом масового знищення. Назбирали та знищили 18 кілограмів шкідників. Засушування зразків культурних рослин та бур'янів і колекцію шкідників колгоспники вирішили зробити самі, не купувати, бо кажуть, якщо самі зробимо за допомогою фахівця, то краще знатимемо, що це за шкідник або бур'ян та як з ним треба боротись.

Хата-лабораторія розпочала роботу по дослідженню грунтів, по дослідженню впливу різних прийомів агротехніки на схоронення та накопичення вологи в грунті, що має для колгоспу важливе значення, особливо за посушливих умов цього року. Дослідження проведено на 5-ти полях, на чистих парах та на посівах ярої пшениці — надранньому та звичайному. Зразки грунту на дослідження колгоспники брали на різній глибині, зважували зразу після взяття проб й [в] хаті-лабораторії висушували, знов зважували й за допомогою фахівця встановлювали % вологості. Наслідки дослідження такі: що навіть незначне запізнення з оранкою пару — на 12 днів (в колгоспі один пар орався 13 квітня, а другий — 25 квітня, пізніших парів в колгоспі немає) — зменшує запаси вологи майже в усіх шарах грунту: на глибині 10—17 сант[иметрів] — на 1,1%, від 20 до 27 см — на 1%, від 30 до 37 см — на 1,9%. Дослідження на надранньому та на звичайному посіві ярої пшениці виявило, що на надранньому посіві запаси вологи більші, ніж на звичайному: на глибині до 7 см більші на 2,5%, від 10 до 17 см — на 0,7% і на глибині від 20 до 27 см більші на 1,1%.

Крім того, хатою-лабораторією закладено такі досліди: намульчування капусти з попередньою поливкою, такий же дослід на буряках та огірках. Мульчування провадили соломистим гноєм та збоїнами. Порядком досліду засилосували 9 тонн

садових бур'янів та збоїнами, зокрема крапиви, лопухів, берестового листя та листя кустарників, і далі будуть перевіряти, як такий силос поїдатиметься свинями.

Порядок досліду для вишукання кращого способу схоронення сіна для свиней (з найменшими втратами) насушили 50 пудів люцерного сіна з підсолом (7 кг солі), заклали дослід на вивчення впливу купання на розвиток поросят. Купання провадять дощуванням з пожарного рукава, перекидаючи рукав через жердь.

Закладено ще низку дослідів з рільництва.

Колгоспники Свиргун Микола та Жушман Федір розробили пристосування до косарки з метою використання її на уборці низьких хлібів.

В роботу хати-лабораторії втягнено до 30 чол. колгоспників. Кожен активіст або група активістів хати-лабораторії мають певні завдання або працюють в певній галузі. Для перевірки роботи відбулося за цей час 5 зборів активу хати-лабораторії, на яких було заслухано відчити 5 колгоспників-дослідників про їх роботу. Відчитувалися: за проведення досліду на боронування озимини; досліду на ефективність надраннього та яровизованого посіву ярої пшениці; за роботу по добору морозостійкої озимої пшениці; за дослід по вирощуванню картоплі з насіння; за проведену роботу по виявленню забур'яненості полів колгоспу. Найкращі колгоспники-дослідники в артілі — це Гробовий Андрій та Малиш Палажка.

На обладнання хати-лабораторії правління артілі асигнувало 1 200 крб., з яких вже витрачено 520 крб. та зоотехнічний інститут дав різного обладнання на 150 крб.

2. Хата-лабораторія артілі ім. Постишева (село Головач)

Хата-лабораторія організована у травні місяці. Ініціатор організації — правління колгоспу. Допомагали в організації хати-лабораторії фахівці Полтавського плодоягідного інституту. Приміщення під хату-лабораторію відведено поруч з конторою колгоспу.

В хаті-лабораторії є таке обладнання: барометр, зразки насіння різних культур, що продуктує колгосп, план земельних угідь, схема шестипільної сівозміни, взято моноліти грунтів, є діаграми, що висвітлюють виробництво колгоспу: засівну площу по роках, врожайність та інш.

За допомогою вчителів розпочато роботу по виготовленню гербарію бур'янів та колекції шкідників, зроблено гербарій деяких рослин, пошкоджених грибними хворобами. Хата-лабораторія має план роботи. Актив хати-лабораторії складає 14 чоловік.

На виробничих участках бригад, в полях сівозміни закладе-

но такі досліди: мульчування городніх культур — моркви та пізньої капусти — з поливкою. Ведуться спостереження за розвитком рослин. Дослід на вивчення нової культури — чуфи, як на її врожай впливає угноєння гноєм та різна ширина міжрядь. Провадиться дослід на ефективність яровизованої та надранньої посіяної пшениці. Всі досліди на полях запаспортизовано. Декілька дослідів було закладено ще до організації хати-лабораторії.

Цікаву роботу хата-лабораторія розпочала з дослідженням праці колгоспників та перевіркою встановлених у колгоспі норм виробітку шляхом проведення фотографії робочого часу. Провадить спостереження та розробляє матеріал колгоспник Татарко. Він провів спостереження за роботою ланки на прополці кукурудзи. Ланка норми недовиконала, тому, що недоробила 45 хв. до встановлених у колгоспі 10 годин корисної роботи та мала протягом робочого дня 1 г. 58 хв. перестоїв з вини колгоспниць. Корисна робота тривала протягом дня не 10 год., а 7 год. 17 хв. Розробка матеріалів фотографії робочого часу довела, що норма прополки на одного чоловіка повинна складати не менш 0,12 га, а раніше була встановлена 0,10 га, але правління, враховуючи те, що колгоспниці робили дуже поволі, винесло ухвалу застосувати на прополці кукурудзи (прополка сапками сплошна) норму виробітку 0,16 га. У колгоспі 65 га кукурудзи і лише на одній цій роботі по нових нормах виробітку колгосп заощаджує 240 трудоднів. Колгоспники визнали, що провадити спостереження за кількома чоловіками зразу незручно, тому надалі вирішили спостерігати індивідуально. Роботу цю хата-лабораторія буде продовжувати на косовиці сіна, на збиранні хлібів та молотьбі.

По молочарству ведуть у робочій кімнаті, на коровнику облік удою молока та викреслюють криву (графік) удою, закладають дослід на ненормовану випойку телят протягом перших 10 днів після отьолу. По бджільництву ставлять контрольний вулик на віса для вивчення щоденного взятку меду, на час квітування соняшнику вирішено перенести вулики до посівів соняшнику для забезпечення кращого запилення.

3. Хата-лабораторія арт. ім. Попова Рибчанської сільради

Хату-лабораторію організовано у травні місяці. Роботу по тваринництву поставлено краще, ніж по інших галузях. Ініціатором організації хати-лабораторії було правління колгоспу (колгосп в районі діяльності МТС).

Допомагала в організації хати-лабораторії фахівець кафедри годівлі та кормів зоотехнічного інституту т. Бережна.

Під хату-лабораторію відведено велику кімнату у будинку

у дворі колгоспу. Спочатку у цьому приміщенні провадилась й культосвітня робота, тепер це приміщення остаточно закріпили за хатою-лабораторією. Приміщення побілено, придбана мебля, є зразки насіння, центрифуга та різний хімічний посуд і реактиви для визначення жирності молока, прилад для визначення забрудненості молока, систематично ведеться діаграма удою; у діаграмі відбивається, як розвиваються поросята у свиноматок, що їх виділено на конкурс на тонну опоросу.

У цій артілі роботу по покращенню постановки тваринництва розпочато ще восени минулого року через роботу зоотехнічного гуртка, який систематично робив протягом зими. Зараз усю дослідницьку роботу по тваринництву зосереджено у хаті-лабораторії, роботу провадять 9 активістів, з яких 6 жінок.

Ще внаслідок роботи зоотехгуртка, який кожного заняття заключався виробничою нарадою та розробкою практичних міроприємств для проведення їх на виробництві, запліднення свиноматок було стовідсотковим, розробка й проведення найдоцільнішого використання наявних у колгоспі кормів підвищило удій молока на 14%.

В артілі вже кілька місяців ведеться облік та викреслювання кривої удою, причому аналізуються причини різкого зниження або підвищення удою з метою усунення негативних моментів, що впливають на зниження удою. За ініціативою старої активістки доярки Яремченко Надії від артілі [ім.] Попова було висунено на районовому зльоті по тваринництву предложення про перехід на доярку-скотницю, бо колгоспники артілі [ім.] Попова, досліджуючи причини зниження удою, дійшли до висновку, що працю доярки недоцільно відокремлювати від праці скотниці. Районова нарада по тваринництву схвалила пропозицію колгоспників арт. [ім.] Попова, і зараз у районі по всіх колгоспах перейшли на доярку-скотницю, що має навантаження 8 корів, яких доїть, годує, доглядає, опаровує та випоює їхніх телят до 2-х місяців.

Хатою-лабораторією закладено дослід на випойку телят за збільшеними нормами випойки у перші дні після отьолу. (Телятам, виділеним на дослідження, у перший день після отьолу дають 3 літри, на 5-й день — 5 літрів, а контрольних телят випоюють за старим способом — у перший день дають 1 літр, на 5-й день — 2,5 літра, причому і на досліджуємих, і на контрольних телят за весь період випойки витрачають однакову, встановлену кількість молока — 250 літрів, підкормка також залишається однаковою.) Мета досліду довести, як краще випоювати телят.

У хаті-лабораторії провадиться дослідження на жирність суміші молока, що здається маслозаводу, крім того, досліджується жирність молока окремих корів. Провадиться дослідження молока на забруднення за допомогою фільтра, і наслідки чистоти доїння кожної доярки висвітлюються у діаграмі.

Під мікроскопом в хаті-лабораторії досліджували сперму бугаїв (мікроби брали у тимчасове користування) і виявили, що один бугай непридатний як виробник; після повторної перевірки колгоспники вирішили вибракувати цього бугая як плідника, якщо наслідки попереднього аналізу підтвердяться.

Поросятам зараз дається підкормка — кістяне борошно та крейда, а 10-го дня після опоросу дають злегка підсмажене ціле зерно кукурудзи та ячменю.

Хата-лабораторія приступила до дослідження якості свиноматок по приросту поросят за способом Всесоюзного інституту тваринництва (методику див. в статті «Новое в определении молочности маток», надрукованій в журналі «Свиноводство», № 8—9 за 1933 р.).

Хатою-лабораторією провадиться дослідження розвитку поросят одної свиноматки, яку виділено на конкурс на тонну опоросу, наслідки дослідження висвітлюють в хаті-лабораторії у спеціальній діаграмі.

Закладають дослід на сушку люцернового сіна для свиней з підсоломи, а також спеціальний силос для свиней. Колгоспники вирішили дослідити, як буде силос поїдатись свинями, та встановити норми задачі його.

Керівник агрогрупи Полтавського МПК Гегерман

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2435 арк. 71—74. Відпуск.

№ 139

Доповідна записка сільськогосподарського відділу ЦК КП(б)У про попередній розподіл прибутків у колгоспах України за 1934 р.

Грудень 1934 р.

Секретарям ЦК КП(б)У тт. Косиору, Постышеву, Попову Председателю СНК т. Любченко

Полученные Сельхозотделом ЦК КП(б)У материалы от обкомов партии так характеризуют положение в данном вопросе:

Киевская область. Распределили доходы по хлебу 1026 колхозов, или 25% общего числа колхозов области. Денежные доходы распределили 298 колхозов, или 7,3%.

Выдача на трудодень в этих колхозах характеризуется следующими данными:

Получили хлеба:

до 2 кг — 592 колхоза, 57,0%,
до 3 кг — 320 колхозов, 31,0%,
свыше 3 кг — 114 колхозов, 12%

Получили деньгами:

до 1 руб.— 235 колхозов, 79,0%,
до 2 руб.— 51 колхоз, 17,0%,
свыше 2 руб.— 12 колхозов, 4,0%

Черниговская область. Из общего числа всех колхозов области 2748 провели окончательное распределение на трудодни:

по хлебу — 716 колхозов, или 26,0%
по картофелю — 560 колхозов, или 20,0%
по денежным доходам — 658 колхозов, или 23,9%

Выдачу на трудодень в этих колхозах характеризует следующая таблица:

Получили хлеба:

до 500 граммов — 7 колхозов, 0,8%
до 1 кг — 48 колхозов, 6,8%
до 2 кг — 171 колхоз, 23,8%
до 3 кг — 233 колхоза, 32,6%
до 5 кг — 233 колхоза, 32,6%
свыше 5 кг — 23 колхоза, 3,4%

Получили картофеля:

до 2 кг — 170 колхозов, 30,4%
до 4 кг — 129 колхозов, 23,1%
до 6 кг — 110 колхозов, 19,7%
до 8 кг — 83 колхоза, 14,8%
до 10 кг — 35 колхозов, 6,2%
свыше 10 кг — 33 колхоза, 5,8%

Получили на трудодень аванс деньгами на 10 ноября с. г.:

до 50 коп.— 583 колхоза, 88,6%
до 1 руб.— 61 колхоз, 9,2%
до 2 руб.— 14 колхозов, 2,2%

Винницкая область. Из 3634 колхозов области распределили доходы 3310 колхозов.

Количество выданного хлеба на трудодни в этих колхозах характеризует следующая таблица:

Получили хлеба:

до 500 граммов — 674 колхоза, 20,3%
до 1 кг — 596 колхозов, 18,0%
до 2 кг — 1066 колхозов, 32,2%
до 3 кг — 653 колхоза, 19,7%
до 4 кг — 134 колхоза, 4,2%
до 5 кг — 154 колхоза, 4,6%
свыше 5 кг — 33 колхоза, 1,0%

Распределили картофель и овощи 203 колхоза:

до 2 кг — 167 колхозов, 82,3%
до 4 кг — 22 колхоза, 10,3%
свыше 4 кг — 14 колхозов, 7,0%

Распределили денежные доходы 211 колхозов:

до 50 коп.— 146 колхозов, 69,2%
до 1 руб.— 53 колхоза, 25,2%
до 2 руб.— 10 колхозов, 4,6
свыше 2 руб.— 2 колхоза, 1,0%

Харьковская область. Распределение натуральных и денежных доходов колхозов характеризуется следующими данными:

Выдали хлеба на трудодни 4367 колхозов.

Получили до 500 граммов — 429 колхозов, 9,8%
до 1 кг — 1444 колхоза, 31,1%
до 2 кг — 1696 колхозов, 37,7%
до 3 кг — 616 колхозов, 14,1%
до 4 кг — 186 колхозов, 4,2%
до 5 кг — 46 колхозов, 1,1%

Распределили картофель 1278 колхозов.

Получили до 500 граммов — 112 колхозов, 8,7%
до 1 кг — 431 колхоз, 33,8%
до 2 кг — 472 колхоза, 36,9%
до 3 кг — 263 колхоза, 20,6%

Выдача денег (данные по 2266 колхозам 30 районов).

Получили до 50 коп.— 1421 колхоз, 62,7%
до 1 руб.— 637 колхозов, 28,1%
до 2 руб.— 192 колхоза, 8,4%
до 3 руб.— 16 колхозов, 0,8%

Донецкая область. Распределение доходов на трудодни по 758 колхозам (без Старобельского округа) характеризуется следующими данными:

Получили хлеба на трудодень:

до 500 граммов — 123 колхоза, 16,2%
до 1 кг — 430 колхозов, 56,8%
до 2 кг — 169 колхозов, 22,5%
до 3 кг — 26 колхозов, 3,4%
до 5 кг — 8 колхозов, 1,0%
свыше 5 кг — 1 колхоз, 0,1%

Распределили картофель и овощи по трудодням 317 колхозов:

до 2 кг — 302 колхоза, 95,2%
до 4 кг — 14 колхозов, 4,4%
до 6 кг — 1 колхоз, 0,3%

Получили аванс деньгами:

до 50 коп.— 336 колхозов, 72,3%
до 1 руб.— 89 колхозов, 19,2%
до 2 руб.— 36 колхозов, 7,9%
свыше 2 руб.— 3 колхоза, 0,6%

Днепропетровская область. Предварительные данные о распределении доходов по 722 колхозам таковы:

Получили хлеба:

до 500 граммов — 406 колхозов, 56,2%
до 1 кг — 208 колхозов, 28,8%
до 2 кг — 63 колхоза, 8,8%
до 4 кг — 26 колхозов, 3,4%
свыше 4 кг — 19 колхозов, 2,8%

Получили денежные авансы:

из них до 50 колхозов, 27,5%
до 1 руб.— 63 колхоза, 30,7%
до 2 руб.— 59 колхозов, 28,7%
свыше 2 руб.— 27 колхозов, 13,1%

Одесская область. Все колхозы области — 4035 — провели распределение хлеба на трудодни. Результаты этого распределения характеризуются:

Получили хлеба:

до 400 г — 613 колхозов, 15,3%
до 600 г — 909 колхозов, 22,5%
до 800 г — 945 колхозов, 23,5%
до 1000 г — 610 колхозов, 15,2%
до 1200 г — 386 колхозов, 9,6%
до 1500 г — 240 колхозов, 6,0%
до 2000 г — 160 колхозов, 3,9%
свыше 2000 г — 172 колхоза, 4,0%

Приложение: Порайонные таблицы *.

Зав. сельхозотделом ЦК КП(б)У Сидерский

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2420, арк. 132—136. Оригінал.

---

* Порайонних даних про розподіл прибутків у колгоспах не подаємо (Див. ЦДАЖР УРСР, ф. 1, оп. 1, спр. 2420, арк. 137—144).

Статистичні відомості Управління народногосподарського обліку УРСР України, стан його і оснащеність сільськогосподарською технікою

Основні фонди соціалістичного сектора
(на початок року, в млн.

	Державні та кооперативні господарства*				Кол
	1928 р.	1933 р.	1934 р.	1935 р.	1928 р.
Всього основних фондів ***	114,7	830,8	1168,5	1450,2	30,6
З них:					
1. Будівлі і спорудження виробничого і невиробничого призначення	55,5	385,8	562,2	735,8	11,0
2. Мертвий реманент	38,5	228,1	319,1	420,8	14,7
В тому числі:					
Трактори	—	37,6	53,6	92,4	—
С.-г. машини	—	155,8****	189,0****	240,0****	—
Транспортні засоби	—	27,6	56,8	88,4	—
3. Живий реманент*****	14,0	185,6	241,6	250,8	4,9

* Радгоспи, колгоспи, сільгосподарства ВРП, установ і організацій.
** Вартість основних засобів виробництва та невиробничих фондів колгоспів вк
*** До загального підсумку основних фондів включено також вартість недіючих
**** По державних та кооперативних господарствах за 1933—1935 рр. до вартості
***** До основних фондів у живому реманенті включено вартість лише дорослої пр

Кількість МТС УСРР та їх тракторний парк *

	Кінець 1928 р.	Весна 1929 р.	Весна 1930 р.**	Кінець 1931 р.	Кінець 1932 р.	Кінець 1933 р.	Кінець 1934 р.
Число МТС	2	37	154	346	592	657	782
У тому числі:							
зерново-бавовняні	—	—	62	143	271	309	412***
бурякові	—	—	58	112	225	241	328
льоно-коноп-ляні	—	—	4	10	44	47	42
плодоовочеві	—	—	9	34	52	60	—****
нерозподілені	2	37	21	47	—	—	—

про основні фонди і капітальні вкладення в сільське господарство

Початок 1935 р.

сільського господарства УСРР

крб., в балансовій оцінці)

госпи**			МТС			Всього			
1933 р.	1934 р.	1935 р.	1933 р.	1934 р.	1935 р.	1928 р.	1933 р.	1934 р.	1935 р.
919,3	998,0	1220,8	182,0	359,7	507,3	145,3	1932,1	2526,2	3178,3
247,7	287,0	391,6	23,8	44,7	78,0	66,5	657,3	893,9	1204,9
310,0	301,2	349,4	154,9	306,9	417,3	53,2	693,0	927,2	1187,5
2,5	1,4	—	55,1	92,3	140,1	—	95,2	147,3	232,5
126,9	119,7	124,9	63,2	129,9	156,5	—	345,9	438,6	521,4
76,7	89,5	98,5	23,7	60,1	81,4	—	128,0	206,4	268,3
316,2	353,9	443,9	2,6	7,5	11,1	18,9	504,4	603,0	705,8

ено з урахуванням амортизації усуспільненого майна колгоспників.
ювних засобів виробництва.
. машин включено також вартість промустаткування.
ктивності та робочої худоби, вартість молодняка не включено.

	Кінець 1928 р.	Весна 1929 р.	Весна 1930 р.**	Кінець 1931 р.	Кінець 1932 р.	Кінець 1933 р.	Кінець 1934 р.
Кількість тракторів по МТС	119	1175	7658	15 387	25 630	34 235	44 320
Потужність тракторів (у HP)	1430	11 750	77 008	180700	325000	465848	640352

* Тракторний парк на кінець 1933 р. подається за даними інвентаризації сільгоспмашин УНГО УСРР, решта показників — за даними НКЗС УРСР.

** ЦУНГО Держплану СРСР (див. ежегодник «Социалистическое строительство СССР», видання 1935 р.) наводить дані про кількість МТС лише в 1930 р. системи Трактороцентру, яких, за даними «Ежегодника», нараховувалося в УСРР 74 з 2151 трактором потужністю 23,8 тис. HP.

*** З них 352 зернових та 60 бавовняних.

**** В зв'язку з реорганізацією МТС передано до інших управлінь.

Механізація основних сільськогосподарських робіт у колгоспах, обслуговуваних МТС у 1934 р.*

Області	У % до площі колгоспів, обслуговуваних МТС				
	Весняна оранка	Засів ярини	Підняття зябу	Засів озимих	Збирання зернових культур
Київська	54,9	5,7	54,1	7,0	1,6
Чернігівська	51,2	1.3	25,2	2,2	0,7
Вінницька	55,0	4,8	55,1	5,4	0,8
Харківська	53,1	2,8	43;3	5,5	3,9
Дніпропетровська	46,4	15.2	55,0	20.5	13,8
Одеська	54,2	7.1	40,8	14,3	15,5
Донецька	69.4	9,0	70,8	20,9	38,2
АМСРР	51,3	7,5	55,8	23,1	17,2
УСРР	54,8	7,5	50,1	13,2	11,8

* Таблицю складено за матеріалами НКЗС СРСР (дані розробки річних звітів МТС надруковані в «Справочнике № 2. Итоги работы МТС за 1934 г.», 1935).

Динаміка колективізації по УСРР *

	На 1.VI 1928 р.	На 1.VII 1930 р.	На 1.X 1932 р.	На 1.VII 1934 р.	На 1.I 1935 р.
Число колгоспів	9734	20 745	23 270	26 433	26 977
Процент колективізації селянських господарств	2,5	38,2	69,0	78,1	87,8
Посівна площа колгоспів під урожай відповідного року (в тис. га)	305,7	11 142,6	18 049,2	19 429,9	—
Процент усуспільнення посівної площі **	1,3	41,1	77,1	85.9	—

* Дані за 1928 р. подаються за матеріалами перепису колгоспів, за решту років за даними оперативної звітності.

** У % до посівної площі колгоспів, колгоспників і одноосібників.

Динаміка колективізації по областях *

Області	Число колгоспів		% колективізації селянських господарств	
	На 1.X 1932 р.	На 1.I 1935 р.	На 1.X 1932 р.	На 1.I 1935 р.
Київська	4053	4721	67,3	86,0
Чернігівська	2332	2755	47,3	86,6
Вінницька	3347	3719	58,9	80,6
Харківська	4347	5131	72,0	89,8
Дніпропетровська	3399	3772	85,1	93,5
Одеська	3594	4104	84,4	90,6
Донецька	1578	2074	84,4	89,4
АМСРР	620	701	68,3	80,1
УСРР	23 270	26 977	69,0	87,8

* За даними оперативної звітності.

Збір зернових культур по областях УСРР у 1933 р. * **(у тис. ц)**

Області	Жито озиме	Пшениця озима	Пшениця яра	Ячмінь	Овес
Київська	7871	7402	129	2726	4170
Чернігівська	6157	788	387	1194	1801
Вінницька	6406	7817	84	4290	3740
Харківська	12 179	8168	4247	4093	2699
Дніпропетровська	5581	19 625	2904	8901	3173
Одеська	3630	21 717	1167	8940	2715
Донецька	4694	3912	3555	3467	1428
АМСРР	511	2093	112	830	211
Разом по УСРР	47 029	71 522	12 585	34 441	19 937

Області	Гречка	Просо	Кукурудза	Бобові	Інші зернові **	Разом зернових
Київська	779	833	754	1033	801	26 548
Чернігівська	1106	727	42	446	925	13 573
Вінницька	693	779	2252	1733	813	28 609
Харківська	476	1850	2270	322	896	37 200
Дніпропетровська	14	1184	5074	189	153	46 798
Одеська	54	1030	4396	158	214	44 021
Донецька	8	930	2333	101	95	20 523
АМСРР	5	102	1771	41	17	5693
Разом по УСРР	3135	7485	18 892	4025	3914	222 965

* За даними Центральної державної комісії по визначенню врожайності.
** Включаючи збір сорго.

Переведення усуспільненого поголів'я худоби колгоспів на стан ферм *

Області	Кількість колгоспів		Усуспільнене поголів'я худоби колгоспів (тис. голів)					
			Велика рогата худоба		Свині		Вівці та кози	
	Всього	В т. ч. колгоспи, що мають товарні ферми	Всього	В т. ч. переведено на стан ферм	Всього	В т. ч. переведено на стан ферм	Всього	В т. ч. переведено на стан ферм
Київська	4751	4061	242,8	211,8	161,2	149,4	86,4	73,9
Чернігівська	2811	2058	96,3	76,2	67,9	62,5	65,2	58,1
Вінницька	3729	2855	143,0	113,2	178,7	170,3	56,5	49,6
Харківська	5130	4156	189,6	139,3	134,5	123,8	100,4	91,0
Дніпропетровська	3761	3266	196,0	169,2	106,7	99,2	195,4	183,4
Одеська	4162	3236	141,1	122,7	80,0	71,9	148,5	139,0
Донецька	2082	1857	165,2	118,7	60,5	55,7	180,8	172,6
АМСРР	700	527	14,1	11,2	20,7	20,0	51,7	50,9
УСРР	27126	22016	1188,1	962,3	810,2	752,8	884,9	818,5

* За даними всесоюзного перепису худоби на 1 січня 1935 р.

Колгоспні товарні ферми *

Види ферм	1933 р.	1934 р.	1935 р.
Молочно-товарні	8606	9705	13 772
Свинарські	7538	9627	14 433
Вівчарські	1380	3419	6 399
Конеферми	559	591	749

* Кількість ферм на 1 січня відповідного року.
Дані оперативної звітності НКЗС.

Народне господарство. Статистичний довідник. К., 1935, стор. 150, 193, 204—205, 245, 282, 284.

№ 141

Відомості Київського обласного земельного управління про кількість колгоспниць, висунутих на керівну роботу в області

Початок 1935 р.

Здійснюючи вказівки т. Сталіна і постанову ЦК КП(б)У про висування колгоспниць на керівну роботу, за даними 111 політвідділів МТС, висунуто 71 634 колгоспниці на такі роботи:

Бригадирів рільничих, тваринницьких, городніх і тракторних бригад	— 557	проти 262 в 1933 р.
Зав. тваринницьких ферм	— 488	проти 191 в 1933 р.
Пом. бригадирів	— 6200	проти 260 в 1933 р.
Ланкових	— 54 000	
Зав. яслами	— 4367	
Зав. дитячими садками	— 3820	

Крім того, багато жінок працює на роботі шоферів, їздових, барабанщиків, сівачів, конюхів тощо.

Київський облдержархів, ф. р.—354, оп. 1, спр. 3658, арк. 191. Незавірена копія.

№ 142

Із звіту Луганської міськради Донецької області про стан сільського господарства в Луганському районі у 1931—1934 рр.

Початок 1935 р.

Коллективизация

Число коллективизированных дворов с 88% в 1931 г. возросло до 90% в 1934 г. В отдельные годы этот рост доходил до 96%. Колебание объясняется уменьшением числа дворов единоличников, могущих быть принятыми в колхозы в связи с переходом их на работу в промышленность (также и небольшой части колхозников).

Колхозов в 1934 г. имеется 81 против 127 в 1931 г., дворов в них в 1934 г.— 5400 против 7600 в 1931 г.

Уменьшение числа колхозов и дворов в них объясняется в основном укрупнением колхозов и ликвидацией в связи с переходом части из них на работу в промышленность (села Б. и М. Вергунки, Родаково, Ольховка, Успенка, Георгиевка, Красный Яр и Веселенькая).

Совхозы, ОРСы и пригородные хозяйства

Наряду с развитием и укреплением коллективизации в районе с целью организации собственной продовольственной базы в районе проведена огромная работа по организации подсобных хозяйств промышленных предприятий и других хозорганизаций.

Рост числа хозяйств совхозного сектора по отдельным годам проходил следующими темпами:

	1931 г.	1932 г.	1933 г.	1934 г.
Всего хозяйств	8	17	52	63
В т. ч.: а) совхозов	4	4	4	5
б) ОРСов	—	—	4	10
в) прочих пригородных	4	13	44	48
Удельный вес совхозного сектора посевплощади в %	17,5	25,3	31,1	34,6

МТС

Число МТС в районе с 2 в 1931 г. увеличилось до 3 в 1934 г., в процессе организации находится 4-я МТС. Было охвачено колхозов машинно-тракторными станциями в 1931 г. 43,8% общего числа, в 1934 г. уже охвачено 79 колхозов, что составляет 97,5% общего числа, в 1935 г. МТС охватит все колхозы района.

Техническая вооруженность сельского хозяйства

В области вооруженности сложными сельскохозяйственными машинами хозяйство района особенно широко шагнуло вперед. По отдельным видам механизации процессов сельскохозяйственного производства техническая вооруженность сельского хозяйства характеризуется такими показателями:

Тракторный парк

Всего тракторов в районе в 1931 г. было 178 шт., а в 1934 г. их есть 364, рост составляет на 84,5% *. По отдельным секторам их количество изменилось таким образом:

а) по МТС и колхозам: в 1931 г. было 116, в 1934 г. есть 181, рост на 56%, или в полтора раза;

б) по совхозному сектору: в 1931 г. было 62, в 1934 г. есть 183, рост на 195%, или в 3 раза.

---

* У документі помилка. Правильно 104,5%.

Наряду с увеличением числа тракторов особенно резко увеличилась мощность тракторного парка (в тягловых единицах), а именно: мощность всего тракторного парка в районе в 1931 г. была 2193 л. с., в 1934 г.— 5165 л. с., или рост в 2,3 раза. В том числе:

а) по МТС и колхозам: в 1931 г.— 1340 л. с., в 1934 г.— 2575, рост почти вдвое;

б) по совхозному сектору: в 1931 г.— 853 л.с., в 1934 г.— 2590, рост почти втрое.

Автомашины

Парк грузовых автомашин в сельском хозяйстве по району с 2 штук в 1931 г. увеличился до 36 штук в 1934 г., легковых машин в 1931 г. не было, в 1934 г. их имеется 4. По отдельным секторам автомашины распределяются: совхозный сектор: грузовых — 26, легковых — 1, МТС: грузовых — 10, легковых — 3.

Механизация

Механизация сельского хозяйства имеет наиболее яркие показатели роста за отчетный период. Рост по отдельным видам сельскохозяйственных машин, изменение их наличия по основным видам характеризуют следующие данные:

№ п/п	Название машин	1931 г.	1934 г.	Рост в %
1	Всего комбайнов в районе	—	17	—
2	» виндроуэров »	—	16	—
3	Молотилок сложных	95	182	191,5
4	Сноповязалок	25	117	468,0
5	Двигателей и локомобилей	109	171	156,8
6	Электроустановок для молотьбы	1	14	1400
7	» » орошения	3	16	500

Помимо электрификации молотьбы и орошения огородов в 6 колхозах Луганской и 4 Новосветловской МТС широко проводятся работы по всеобщей электрификации их, а особенно животноводческих ферм в них.

Полеводство

Развитие социалистических форм сельского хозяйства нашло яркое отображение в качественных показателях полеводства сельскохозяйственного района.

Земли в обработке

В 1931 г. было 130,3 тыс. га, в 1934 г.— 137,8 тыс. га, рост на 5,7%. В т. ч.: а) посевная площадь в 1931 г. была 130,3 тыс. га, в 1934 г.— 125,2 тыс. га, уменьшение на 4%; б) чистых паров в 1931 г. не было, в 1934 г.— 12,6 тыс. га.

Посевплощадь по секторам

а) Совхозный: в 1931 г.— 22,6 тыс. га, в 1934 г.— 43,3 тыс. га, т. е. почти удвоился;

б) колхозы: в 1931 г.— 96,6 тыс. га, в 1934 г.— 73,8 тыс. га;

в) единоличники и колхозники: в 1931 г.— 11 тыс. га, в 1934 г.— 2,9 тыс. га;

[г] индивидуальных рабочих огородов в 1931 г. не было, в 1934 г.— 5,2 тыс. га.

Из приведенных данных видно, что: 1) общая площадь обрабатываемой земли в районе увеличилась на 7,5 тыс. га; 2) паров в 1931 г. не было вовсе, в 1934 г. имеется 12,6 тыс. га; 3) общая посевплощадь по району уменьшилась на 5,1 тыс. га за счет введения севооборотов и выделения парового клина, имеющего колоссальное значение для поднятия урожайности. По отдельным секторам посевная площадь 1) почти удвоилась по совхозному сектору за счет индивидуального хозяйства и частично колхозов, 2) перешла к вновь образовавшемуся сектору — индивидуальным рабочим-огородникам — в размере 5,2 тыс. га в 1934 г.

Агротехника

Наряду с проведением целого ряда мероприятий по расширению площади обрабатываемой земли и посевплощади по отдельным секторам сельского хозяйства горсовет уделял особое внимание повышению урожайности, взяв курс не только на количество, но и на качество сельскохозяйственной продукции путем проведения ряда агротехнических мероприятий.

В этом отношении, наряду с проведением обычных видов агротехмероприятий (очистка семян, протравка, борьба с бурьянами и вредителями сельского хозяйства и т. д.), в настоящее время проводятся новые виды агротехмероприятий, которых в 1931—1932 гг. не было, а именно: введение парового клина 12,5 тыс. га, сверхранний сев — 12,9 тыс. га, яровизация — 1,1 тыс. га и др. (вязание в большей части хлебов в снопы, скирдование, уборка комбайнами, борьба с потерями, посев сортовыми семенами и пр.).

Урожайность зерновых культур

Как результат борьбы за качество обработки почвы путем проведения ряда указанных выше агротехмероприятий, организационно-хозяйственного укрепления колхозов и механизации в 1934 г., несмотря на крайне неблагоприятные метеорологические условия (засуха), Луганский район имеет значительное увеличение урожайности основных зерновых культур, выражающееся в следующих размерах по каждому из них в отдельности (в ц с га):

Название культур	1931 г.	1934 г.	Разница в %
Рожь	3,4	4,7	138,2
Озимая пшеница	3,1	5,7	183,8
Яровая пшеница	2,9	5,9	203,3
Ячмень	2,6	5,7	218,8
Овес	1,7	5,2	305,8
Просо	7,0	3,1	44,3
Кукуруза	5,1	8,5	166,6

В прошедшем 1933 г., являющемся исключительно благоприятным по количеству выпавших осадков, за несколько десятков лет урожайность перечисленных культур была значительно выше, чем в 1934 г. Но проведение ряда мероприятий все же обеспечило в 1934 г. большую урожайность против 1931 и 1932 гг.

Опыт 1934 сельскохозяйственного года подтверждает, что настойчивое применение агротехнических мероприятий позволило нам стать победителями в борьбе с засухой за высокий урожай социалистических полей.

Животноводство

Годы организационного периода в коллективизации животноводство района перенесло наиболее болезненно. Это выразилось в значительном уменьшении поголовья скота в районе в 1931—1932 гг. Коренной перелом в этой области был сделан в 1933 г., в котором поголовье скота начало увеличиваться и к 1934 г. оно значительно превышает поголовье 1931 г.

Исключением являются только лошади, поголовье которых больше всего уменьшилось. Сейчас уменьшение это прекратилось.

Изменения количественного состава поголовья скота в районе по отдельным видам имеют такие размеры (в тыс. голов):

Как видно из приведенных данных, поголовье крупного рогатого скота в целом по району увеличилось в 1934 г. против 1931 г. на 7 тыс. голов, или на 24,2%, поголовье свиней увеличилось почти втрое и поголовье овец почти удвоилось.

Виды скота	1931 г.	1934 г.	Разница в %
А. Всего поголовья скота в районе			
1) Лошадей	15,7	10,2	64,9
2) Крупного рогатого скота	28,9	35,9	124,2
3) Свиней	9,1	25,7	282,5
4) Овец	7,1	13,8	194,4
Б. Поголовье скота по секторам			
1) Лошади:			
а) совхозный сектор	5,3	4,6	86,7
б) колхозы	8,6	4,4	51,2
в) единоличники	1,5	0,5	33,3
е) единоличники города и поселков	0,3	0,7	233,3
2) Крупный рогатый скот:			
а) совхозный сектор	13,4	12,0	89,5
б) колхозы	5,3	5,4	101,8
в) колхозники	5,5	7,7	141,8
г) единоличники — рабочие и служащие села	3,9	5,8	148,7
д) рабочие и служащие города и поселков	0,8	5,0	625,0
3) Свиньи:			
а) совхозный сектор	3,5	12,1	345,7
б) колхозы	3,7	4,0	108,1
в) колхозники	1,3	3,7	284,6
г) единоличники — рабочие и служащие села	0,2	1,8	900,0
д) рабочие и служащие города и поселков	0,4	4,1	102,0
4) Овцы:			
а) совхозный сектор	0,2	4,7	235,0
б) колхозы	6,4	8,4	131,2
в) колхозники	0,5	0,5	100,0
г) единоличники	0,1	0,2	200,0
д) рабочие и служащие	0,004	0,013	325,0

Из числа поголовья скота у колхозов большая часть его находится на колхозных товарно-животноводческих фермах. Число поголовья и ферм выросло в 1934 г. против 1931 г. в таких размерах (тыс. голов):

1. МТФ (молочные): в 1931 г. МТФ было 19; поголовья на них 3,0 тыс. голов; в 1934 г. МТФ есть 32; поголовья на них 4,0 тыс. голов.

2. СТФ (свиноводческие): в 1931 г. СТФ было 16; поголовья на них 1,5 тыс. голов; в 1934 г. СТФ есть 33; поголовья на них 3,9 тыс. голов.

3. ОТФ (овцеводческие): в 1931 г. ОТФ было 2; поголовья на них 0,8 тыс. голов; в 1934 г. ОТФ есть 24; поголовья на них 5,9 тыс. голов.

Попутно с увеличением количества поголовья скота проведена большая работа по обеспечению его кормовой базой и соответствующими помещениями, в этом году развернута широко работа по качественному улучшению поголовья скота с организацией записи лучших экземпляров по породности и продуктивности в специальную книгу. Последнее решение партии и правительства об освобождении породистого скота от мясосдачи и молокопоставок создает исключительный стимул для колхозов и колхозников в разведении породистого скота и развитии его поголовья.

Огородничество

Осуществляя директивы партии и правительства о создании собственной продовольственной базы и лозунг секретаря Донецкого обкома КП(б)У товарища Саркисова: «Донбасс должен иметь свои овощи», Луганский район в огородничестве добился решающих успехов, выразившихся не только в расширении площади посева огородных культур почти в два с половиной раза против 1931 г., но и в увеличении урожайности, а главным образом, организации ряда массивов под индивидуальные рабочие огороды площадью в 5,2 тыс. га в то время, когда в 1931 г. их вовсе не было.

Рост площадей отдельных огородных культур по отдельным секторам имеет следующие размеры (в тыс. га):

	1931 г.	1934 г.	Разница в %
А. Всего площадь огородов по району	6,8	16,0	232,5
В т. ч.: а) картофель	1,9	8,5	447,3
б) овощи	2,9	6,4	220,6
в) бахча	1,9	1,1	
Б. Посевплощадь по отдельным секторам			
а) совхозный сектор	2,4	7,0	291,5
б) колхозы	2,8	2,9	103,5
в) единоличники и колхозники	1,6	1,8	112,5
г) индивидуальные рабочие огороды	—	5,2	—

Как видно из приведенных данных, особенно увеличена площадь картофеля — [в] 4,5 раза и овощей — в 3 с лишним раза.

По секторам увеличение произошло в основном по совхозному сектору (совхозы, ОРСы, пригородные хозяйства) — почти в 3 раза.

Достигнутые успехи расширения огородничества дали возможность Луганскому району обеспечить себя из местных ресурсов собственной продовольственной базой в 1934 г., овощами

и картофелем в размере до 70% в то время, когда в 1931 г. это обеспечение было всего-навсего около 20—30%.

По огородничеству дальнейшая задача заключается в основном не в увеличении посевплощадей, а в резком повышении урожайности огородных культур.

Садоводство

Наряду с развитием других отраслей сельского хозяйства горсовет не упускал из своего поля зрения и развитие садоводства, хотя за отчетный период площадь садов увеличилась всего на 12,6% (с 624 га до 703, или на 79 га), но уже в этом году, осуществляя лозунг тов. Саркисова «Превратить Донбасс в цветущий сад», горсовет проводит целый ряд мероприятий, резко усиливающих его площадь по совхозному и колхозному секторам и особенно по индивидуальным рабочим огородам.

Изменения площадей садов (без новых посадок осенью 1934 г.) характеризуются такими показателями:

А. Всего садов и ягодников в районе в 1931 г. было 624, в 1934 г. есть 703, рост на 112,6%, в том числе родючих: в 1931 г. было 140, в 1934 г. есть 255 га, рост 182,1%;

Б. Площадь садов и ягодников по секторам:

а) совхозный — в 1931 г. было 96 га, 1934 г. есть 198 га, рост 206,2%.

б) колхозы — в 1931 г. было 158 га, в 1934 г. есть 472 га, рост 298,3%;

в) колхозники и единоличники — [в] 1932 г. было 370 [га], в 1934 г. [есть] 33 [га], уменьшение до 8,9%.

Выполнение обязательств перед государством

В связи с общим организационно-хозяйственным укреплением колхозов и хозяйств совхозного сектора, с одной стороны, и изменением законоположений, заключающихся в отмене метода заготовок сельскохозяйственных продуктов и переходе на закон твердой обязательной поставки — с другой, колхозы и ОРСы свои обязательства перед государством выполняют, начиная с 1933 г., полностью, в точно установленные сроки для сдачи отдельных видов сельскохозяйственной продукции.

Если в 1931 и 1932 гг. поставка зерна государству проводилась с большими затяжками и основная масса зерна поступала в октябре, ноябре и декабре, то в 1933—1934 гг. она выполнялась вывозками зерна на ссыппункты непосредственно от молотилок и решающими месяцами являлись август и сентябрь.

Исключением из этого являются единоличные хозяйства, затягивающие сроки выполнения обязательств перед государством. Главную причину срыва этих сроков следует отнести за счет

слабой работы Советов, которые не уделяют должного внимания массовой работе среди единоличников, а подчас прямо попустительствуют отдельным элементам, стремящимся уклониться от выполнения своих обязательств перед государством.

Для характеристики размеров выполнения обязательств перед государством можно привести данные поставок основного вида продукции — поставки зерна государству: всего поставки зерна в тыс. тонн по району: [в] 1931 г.— 11,7, в 1934 г.— 14,4, рост на 123%, в т. ч.:

а) колхозные в тыс. тонн по району: в 1931 г,— 10,8, в 1934 г.— 12,2, рост 112,9%;

б) единоличные в тыс. тонн по району: в 1931 г.— 0,9, в 1934 г.— 0,3, уменьшение 33,3%;

в) совхозный сектор в тыс. тонн по району: в 1931—1934 гг.— 1,9.

Укрепление колхозов и рост их доходности

На основе хозяйственных достижений, на основе организационного укрепления колхозов в целом, и в частности закрепления постоянных бригад за определенными участками в полях севооборота, на огородах, фермах и т. д., на основе повышения качества руководящих кадров — бригадиров — пропуском их через специальные курсы по повышению квалификации доходность колхозов и колхозников в 1933—1934 гг. по сравнению с 1932—1931 гг. значительно увеличилась. В большинстве колхозов доход колхозников на трудодень увеличился от 3 до 5 и выше раз. За 1933 и 1934 гг. по району в основном ликвидирована бескоровность среди колхозников, почти все колхозники имеют свиней, обзаводятся птицей и овощами, имеют приусадебные огороды.

Таким образом, на деле осуществляется лозунг о превращении колхозов в большевистские, а колхозников в зажиточных.

Луганський облдержархів, ф. р.—693, оп. 1, спр. 1010, арк. 82—85. Друкарський відбиток.

№ 143

Повідомлення про перебудову церков в клуби у колгоспах України

3 січня 1935 р.

Сто нових колгоспних кінотеатрів будують на Україні з ініціативи тов. П. П. Постишева. За постановою РНК СРСР, крім того, устаткують у районних центрах УСРР ще 220 звукових кіноустановок. Багато кінотеатрів уже працюють у будинках колгоспника, в колгоспних клубах тощо. Проте це далеко не задовольняє бурхливого попиту колгоспного села на кіно, клуби,

будинки культури і відпочинку. З цього погляду надзвичайно цікава робота молодого архітектора-художника тов. Г. І. Андрущенка (Укрпроектсільгосп) над перебудовою приміщення закритої церкви під колгоспний клуб.

— Ідея перебудови церков під клуби не нова,— заявив на розмові з нашим співробітником тов. Андрущенко. Але найчастіше такі церкви розбирають, і будують цілком нові приміщення. Ясна річ, що це коштує дорого і, до того, гине дуже цінний будівельний матеріал.

Нам, групі архітекторів, дали завдання перебудувати закриту церкву в селі Байбузи Білоцерківського району на Київщині з найменшими витратами матеріалів та коштів. Фото показує, що ми з цим завданням упорались успішно.

Ми цілком залишили всю будівлю. Зняли тільки куполи, запроектували з обох боків балкони, які відповідають другому поверхові, побудованому нами в середині приміщення церкви, знищили зовнішні церковні архітектурні атрибути і запроектували кілька барельєфів, зроблених з місцевих матеріалів.

Усередині ми тільки перепланували приміщення і побудували другий поверх. Це дало змогу влаштувати досить містку естраду з кімнатами для артистів, великий кінозал, фойє, а на другому поверсі — кінобудку, клубні кімнати з виходом на балкони, читальню, бібліотеку та червоний куток. Оформлення всередині полягає в оштукатуренні стін та стелі й оздобленні їх орнаментами. Вартість усієї перебудови не більше, як 25 тис. крб. Усі матеріали можна здобути на місці.

— Ми,— зауважив тов. Андрущенко,— вважаємо, що наш досвід варто було б піддати розгорнутій творчій критиці в оргкомітеті Спілки радянських архітекторів України. Це було б дуже корисно для нас, молодих архітекторів, було б корисно також і для справи використання закритих церков під колгоспні культурні заклади. Таких церков на Україні понад 10 тис. Тепер вони тільки займають центральне місце, звичайно на майдані, і псують перспективу нового, більшовицького, колгоспного, заможного села.

«Вісті», № 3, 3 січня 1935 р.

№ 144

Кореспонденція про занесення кращих колгоспів Одещини до обласної колгоспної книги пошани

4 січня 1935 р.

Обласна колгоспна книга пошани.

Чудова книга! Її автори — тисячі й десятки тисяч колгоспників. Її пишуть на колгоспних ланах, біля сівалок, комбайнів, тракторів, молотарок, на колгоспних стайнях і фермах. Її пишуть

просто, любовно, від усієї душі, від усього серця. Кожна її сторінка, кожний рядок — це завзята боротьба за більшовицький колгосп, за перемогу соціалістичного змагання. І сотні, тисячі колгоспів, включившись у змагання, борються за почесне місце в книзі.

Книга стала скарбницею досвіду кращих. Про книгу знають у всіх колгоспах 136 МТС Одещини.

Відвоювати сторінки цієї почесної книги нелегко!

Високий урожай, безвтратне його збирання, дострокове виконання всіх державних зобов'язань, заможний трудодень, більшовицький порядок у колгоспі — ось що дає право на запис у книгу. Це право встановлюють спочатку в МТС, потім на бюро райпарткому та президії райвиконкому. А далі — область. Потрібна спеціальна ухвала обкому партії й облвиконкому. І тільки тоді, спочатку в обласній газеті, а потім в обласній книзі пошани докладно описується колгосп-переможець.

* *
*

Перед нами почесна книга. Перегортаємо її красиві, художньо обрамлені сторінки.

Запис перший. Кому припала велика честь?

— Колгоспу ім. Леніна Одеського приміського району. Розповідає книга, як не дощем, а чесною працею перемогли колгоспники:

«Скупий і рідкий дощ ніби навмисно обминав колгосп ім. Леніна. Він ішов стороною, чіпляючи крилом Татарку, Дальник і Люстдорф. Але дійшовши до ланів ленінців, хмари розвіювалися і крізь недовгий переддощевий морок вже пробивалося паляче червневе сонце». Та все ж ленінці взяли з кожного гектара по 11,5 ц хліба!

Рядки перемог. Портрети кращих людей колгоспної землі, нової знаті області — т. Каспрюка і бригадира колгоспу ім. Леніна Матвієнка.

Ось запис другий. Колгосп ім. Сталіна Акаржанської МТС. Національний німецький колгосп.

«Чотири більшовики вели колгосп у бій за врожай. Начполітвідділу червонопрапорник тов. Полянський, голова колгоспу Йоган Бібер, парторг Георг Біпус, комсорг Християн Кеплін. Під їх керівництвом колгоспники ударили посуху з флангів і тилу». Урожай відвойовано!

Сторінка по сторінці перегортається слава колгоспних перемог. Слава досвіду змагання. Слава про людей — героїв... Запис третій, четвертий... п'ятий... і...

«Відзначаючи активну боротьбу колгоспників артілі ім. Будьонного Шевченківської МТС Березівського району за високий врожай, зразкове проведення збиральної, дострокове виконання хлібопоставок і натуроплати, облвиконком та обком КП(б)У ухвалюють:

На подання Березівського райпарткому та політвідділу Шевченківської МТС занести колгосп ім. Будьонного та голову артілі Посмітного Макара і кращих ударників-колгоспників Каршемлюка Феодосія та Черняк Соню до обласної колгоспної книги пошани.

Голова облвиконкому Ф. Голуб

Секретар обкому КП(б)У Є. Вегер

Не йшли дощі... Сохла земля... Хвилюючись, говорив Макар Посмітний:

«Самі зробимо дощ, а все-таки прапор втримаємо. Мої пари все витримають».

І «зробили» дощ. Качали воду з ставка. На всю область відомий колгосп ім. Будьонного і його знатний керівник Макар Посмітний. Задзвенів 10 тисячами пудів золотої пшениці, зданої на елеватор, 6 кілограмами на трудодень, вславився фермою на 450 голів худоби, розкішними виноградниками, садами, новими просторими численними будівлями...

* *
*

Книга ще не закінчена. Боротьба триває. Тисячі колгоспів Одещини борються за право бути записаними в книзі. Вона буде закінчена в 1935 році. В цьому році на Одещині не повинно лишитися жодного відсталого колгоспу.

Книга розповість про героїчну епопею нашого великого колгоспного ладу, про її кращих людей — творців нового соціалістичного життя.

К. Павленко, Ю. Малишевський

«Комуніст», № 4, 4 січня 1935 р.

№ 145

Доповідна записка Житомирського райземвідділу Київської області про агротехнавчання в колгоспах району

5 січня 1935 р.

В Житомирському районі агротехучеба в колгоспах провадиться в такий спосіб:

1) В колгоспах організовано 79 агрогуртків, з яких рільничих — 51, садово-городніх — 15, тваринницьких — 11, хмілярських — 2.

Ними охоплено 2849 колгоспників (рільничі — 2101, садово-городніх — 399, тваринницьких — 277, хмілярських — 72). Серед них жінок: в рільничих — 35%, садово-городніх — 76, тваринницьких — 38, хмілярських — 60%.

З загальної кількості всіх слухачів комсомольців — 170, членів і кандидатів ВКП(б) — 50.

Середнє відвідування навчання досягає — 65—75%.

Навчання провадиться раз на шестиденку під керівництвом агрономів та студентів с.-г. інституту.

За підручний матеріал рекомендовано агрограмоту, зоограмоту, агротехніку та сорти головних зернових культур (Пилипець та Литовченко).

Робота пов'язується з практикою колгоспу і хатами-лабораторіями в колгоспах, через які роблять дослідження.

Роботу в агрогуртках розпочато з листопада місяця. В 1-й декаді січня розпочинаємо провадити перші іспити. Для участі в іспитах залучаємо всіх колгоспників.

2) Крім агрогуртків, в 7 колгоспах організовано кущові семінари для бригадирів польових бригад.

Разом з тим, в місті Житомирі провадяться стаціонарні курси для підготовки керівників колгоспних галузей.

Зараз навчаються такі фахи:

1) Трактористи	—	45	чол.	
2) Бригадири тваринницьких ферм	—	58	»	
3) Машинознавці	—	21	»	1 місяць

Вже закінчили курси:

1) Бригадири садово-городніх бригад	—	34	чол.	1 міс.
2) » меліоративних робіт	—	12	»	1 »
3) » по боротьбі зі шкідниками	—	26	»	1 »
4) Зав. хат-лабораторій	—	35	»	1 »
5) Бджоловоди	—	21	»	2 тижні

На черзі курси по підготовці:

1) Тютюноводів, 2) бригадирів рільничих бригад, 3) ветсанітарів.

Значно відбиваються на роботі матеріальні утруднення.

Зав. земвідділу — Ланевський

Держагроном — Коваль

Житомирський облдержархів, ф. р.—1084, оп. 1, спр. 126, арк. 114. Оригінал.

№ 146

Повідомлення про організацію хат-родилень в колгоспах України

5 січня 1935 р.

За останні місяці минулого року в колгоспах України з ініціативи тов. П. П. Постишева організовано 92 хати-родильні. У 1935 році відкриють ще 1200 хат-родилень на 3700 ліжок. Зокрема, в Київській області організують 250 хат-родилень, в Донбасі — 75, Одеській області — 250, Вінницькій — 160, АМСРР — 70 тощо.

Органи охорони здоров'я на місцях забезпечують хати-родильні інвентарем, постачанням та медикаментами, а також кваліфікованими працівниками. Для підготовки акушерок організовані при всіх медтехнікумах України спеціальні курси для колгоспниць.

«Вісті», № 5, 5 січня 1935 р.

№ 147

Постанова Президії ВУЦВК про нагородження Київської області премією за кращі показники на вирощуванні цукрових буряків і здачі їх державі

9 січня 1935 р.

1. Визнати, що області УСРР не забезпечили в 1934 році достатнього підвищення врожайності цукрового буряку й не виконали встановлених ЦК КП(б)У та урядом УСРР норм здачі його державі. Тому жодна з областей не заслуговує на нагородження її перехідним Червоним прапором Президії ВУЦВК, встановленим постановою від 23 березня 1934 року [30].

2. Зважаючи на те, що Київська область на основі кращого і в значно коротші строки, ніж інші області УСРР, проведення сівби цукрового буряку, обробітку його посівів і збирання врожаю домоглася вищих, ніж інші області, показників врожайності цукрового буряку й здачі його державі — преміювати Київську область 50 тис. крб.

Доручити Київському обласному виконавчому комітетові розподілити цю премію між тими колгоспами, колгоспниками й колгоспницями області, які добились найкращих показників урожайності цукробуряку й виконали погектарні норми здачі його державі.

Зобов'язати обласні й районні виконавчі комітети, Ради, колгоспи піднести в 1935 році боротьбу за збільшення врожайності цукрового буряку й безумовне виконання норм його здачі державі, що будуть встановлені на 1935 рік, забезпечивши цим збільшення постачання трудящим масам цукру, дальше зростання прибутковості сільського господарства й збільшення вартості трудодня колгоспників.

Голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету
Г. Петровський

Секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого
Комітету Ю. Войцехівський

Київ, 9 січня 1935 р.

«Комуніст», № 12, 14 січня 1935 р.

№ 148

Рішення Одеського міського земельного відділу про заборону продажу худоби колгоспами

11 січня 1935 р.

До всіх голів колгоспів

За постановою обкому КП(б)У від 17 грудня 1934 р. ухвалено:

1) Заборонити продаж скота і використання його на споживчі потреби, а також вибраковку худоби без дозволу в кожному окремому випадкові завідувача міськземвідділом. Осіб, винних в порушенні цього порядку, притягати до суворої відповідальності.

2) Колгоспам, не виконавшим плану розвитку поголів'я, заборонити реалізацію худоби, крім м'ясопоставок.

3) Заборонити кому б то не було знімати з роботи колгоспників, зайнятих на роботі в тваринництві, без дозволу в кожному окремому випадку міськземвідділу.

Пропоную в своїй роботі керуватися цією постановою.

Заступник зав. МЗВ Давидов

Старший зоотехнік Лабунський

Згідно: [*підпис*]

Одеський облдержархів, ф. р.—4609, оп. 1, спр. 6, арк. 24. Завірена копія. Рукопис.

№ 149

Супровідний лист секретаря Старобільського окрвиконкому Донецької області про надіслання Білокуракінському райвиконкому для кращого колгоспника безкоштовної путівки в санаторій

25 січня 1935 р.

До голови Білокуракінського райвиконкому

Надсилаючи з цим безкоштовну путівку в Одеський санаторій ВУЦВК з 29 січня до 27 лютого 1935 року, № 277, окрвиконком пропонує видати її лише кращому колгоспникові-ударникові чи колгоспникові-трактористові (чоловікові чи жінці), забезпечивши його коштами на проїзд до Одеси й назад, з тим, щоб він прибув на курорт своєчасно, не пізніш 29 січня. Про одержання путівки й характеристику колгоспника, кому видано

її, повідомити окрвиконком. Медицинські показники для курортника додаються.

Секретар ОВК Тоцький

[*Помітка*] «Путівку видано тов. Дубовику 28 січня 1935 р.» [*підпис*]

Луганський облдержархів, ф. р.—1186, оп. 1, спр. 394, арк. 8. Оригінал.

№ 150

Протокол загальних зборів колгоспу «Червоний прикордонник» Роксоланівської сільради Одеського приміського району Одеської області

11 лютого 1935 р.

Були присутні 75 [чол.]

Повістка денна:

1. Відчит управи про наслідки господарювання за 1934 р.
2. Поточні справи.

1. Слухали: Голова колгоспу т. Воскобойник В. За операційний рік було виключено з колгоспу 6 членів, прийнятих — 4. Витрачено по всіх галузях колгоспу 28 780 крб. По плану слід витратити 28 000 крб. Виконання державі зобов'язань як грошових, так і натуральних,— виконані на 100%. Валовий грошовий доход зернових та бобових становить 23 607 крб. Прибуток городніх культур — 28 210 крб. Подсолнух — 509 крб. Виноград — 35 643 крб. Інші зернові польові культури — 2949 крб. Загальний прибуток 101 730 крб. Капітальні витрати за весь рік дуже великі. Витрати неподільного [фонду] становлять 14 500 крб.

В 1935 р. потрібно роботу поставить так, щоб наслідки господарювання були багато кращі прошлого року, а тому план, що складений на 1935 р., потрібно виконати повністю, які б труднощі не трапилися.

Було запитань 25.

Брали участь в обговоренні: т. Кузаконь Гр.— Розвиваючи тваринництво, потрібно подумати за кормову базу. Підготовляючи грунт під городину на 1935 р., оранка переведена не так, як нужно. Падіж свиней, который трапився, виник тому, що не забезпечен догляд.

Фролченко Ів. зазначив, що заболівання коней чесоткою виникло тому, що догляд був не забезпечений з боку їздових та конюхів чисткою.

Іщенко Г., котрий зазначив, що лишок зерна при ревізії виник не тому, що давали 1 кг на мішок, а тому, що було недовішування при роздачі зерна колгоспникам.

Радько, котрий зазначив, що при відчиті голови управи

ревізкомісія повинна відчитуватись, щоб надалі цього не було, потрібно переобрати ревізкомісію. Перевитрати ліміту на адміністративні витрати перебільшені, котрі допускати неможливо. Падіж свиней виник тому, що правління не подбало за поросних маток, котрі ввійшли в зиму худими. Ветлікар не дивиться за станом свиностада, а халатно обходить цю справу. Зараження коней вшами виникло від відсутності чистки, а [в] цьому винен ветвиконавець, а так само управа колгоспу не слідкує за роботою ветвиконавця.

Лишок пшениці 25 ц правління повинно виявити, звідкіля воно взялося. Забезпечення колгоспників кормами: дорого відпустили — 3 коп., а потрібно віддать не дорожче 1,5 коп.

Горохова, котра зазначила, що обвішування колгоспників не було.

Заключне слово: [Воскобойник], котрий зазначив, що недоліків було багато, але зараз їх нужно відмічати на зборах, щоб надалі їх виправити. Падіж свиней виник не лише за вини управи, а вини всіх нас, колгоспників, котрі не дивляться за господарством. Є ставлення вороже до колгоспу в деяких.

Ухвалили: Заслухавши відчитну доповідь голови управи т. Воскобойника, загальні збори рахують, що робота управи була задовільна. Надалі, виправивши всі ті хиби, які були на протязі операційного року, предложити управі до 15 лютого розрахувати фуражні ресурси; переобрати ревізкомісію; зобов'язати обов'язкову чистку коней їздовими.

2. Слухали: Поточні справи.

Виділення для школи землі.

Ухвалили: Виділити школі 2 га землі, виділивши з общого масива. Виділити також для КВП 2 га посіву та 1 га винограда. Для фонда — 8 ц пшениці.

Слухали: Прийняття в колгосп — Дурбанова Катря, Галинюк Марія.

Ухвалили: Прийняти в колгосп.

Слухали: Затвердження бригадира 1 бригади т. Коваленко Андрія Д.

Ухвалили: Затвердити.

Голова Фролченко

Секретар (*підпис*)

Одеський облдержархів, ф. р.—4603, оп. 1, спр. 25, арк. 13—14. Оригінал.

№ 151

Повідомлення про одностайне схвалення колгоспниками Харківщини нового Статуту сільськогосподарської артілі

25 лютого 1935 р.

Харків, 25. (Наш. кор.). Новий Статут с.-г. артілі пророблюють в області на загальних зборах колгоспів, по бригадах, у хатах кращих ударників. Колгоспники визнають Статут за краще знаряддя в боротьбі за дальше зміцнення колгоспів, піднесення матеріально-культурного рівня колгоспників. Збори одностайно беруть на себе конкретні зобов'язання в кращому готуванні до сівби, в боротьбі за високі врожаї, за розвиток тваринництва.

В артілі «Шлях Леніна» Вовчанського району після пророблення Статуту ухвалили організувати перевірку готовності до сівби. Колгоспниці взяли шефство над кіньми, зобов'язавшись добре підготувати їх до польових робіт.

Колгоспи Гусинської сільради Куп'янського району зобов'язались до сівби підготуватися на відмінно, достроково виконати план мобілізації коштів, м'ясо-і молокопоставок, привести село в зразковий культурно-санітарний стан. Для перевірки готовності до сівби ухвалили організувати пробний виїзд.

На збори, де пророблюється новий Статут, по багатьох місцях запрошуть одноосібників. А артілі ім. Косіора Куп'янського району під час пророблення нового Статуту подав заяву про вступ до колгоспу 21 одноосібник. Загалом у дні з'їздів Рад* та з'їзду колгоспників в області посилився прилив одноосібників до колгоспів. За даними 39 районів, за останні півтора місяця до колгоспів вступило близько 8 тисяч одноосібних господарств.

«Комуніст», № 47, 26 лютого 1935 р.

№ 152

Лист Луганського міськкому КП(б)У і міської ради до парторгів колгоспів і голів сільрад про організацію в м. Луганську міжрайонної колгоспної ярмарки

25 лютого 1935 р.

Решением бюро обкома и президиума облисполкома в Луганске организовывается межрайонная колхозная ярмарка с 6 по 12 марта с. г. Межрайонная колхозная ярмарка ставит перед

* Идеться про VII з'їзд Рад Союзу РСР (28 січня — 6 лютого 1935 р.) та XIII Всеукраїнський з'їзд Рад (15—22 січня 1935 р.).

собой весьма ответственное хозяйственно-политическое значение в деле усиления насыщенности народа сельхозпродуктами и удовлетворения возрастающего спроса на промтовары колхозников и трудящихся единоличников.

В целях организации и развертывания колхозной торговли Вам надлежит провести следующие мероприятия:

1. Широко разъяснить колхозникам и единоличным хозяйствам, что они имеют право беспрепятственно продавать свой хлеб зерном, мукой, печеным хлебом и др. сельскохозяйственные продукты как государственным кооперативным организациям, так и на городских и сельских базарах.

2. Организовать групповую вывозку сельхозпродуктов (овощи, молочные продукты, птица и др.) по желанию колхозников с их собственного хозяйства, помимо тех, которые хотят продавать свою сельскохозяйственную продукцию самостоятельно.

3. Так как предстоящая ярмарка совпадает с работами по подготовке весенне-посевной кампании, организуйте выезд на базар колхозников поочередно.

4. Проведите массово-разъяснительную работу среди колхозников, единоличников, что вся продукция, вывозимая ими на базар, должна быть продана непосредственно рабочему потребителю точно так же, как товары будут проданы колхозникам и единоличникам.

5. Организуйте колхозников, единоличников, едущих на базар, для решительного отпора перекупщикам и спекулянтам, которые будут встречать их даже на дороге.

6. Доведите до сведения колхозов, колхозников, единоличников, что торгующие организации имеют в большом количестве и ассортименте промышленные товары и ширпотреб для крестьянского обихода.

7. Не позже 3 марта сообщите горвнуторгу (телефон 2—21) количество подвод, количество сельхозпродуктов, какие именно будут привезены на ярмарку.

Учтите всю большую серьезность вопроса организации ярмарки и выезд колхозников на базар.

Секретарь горпарткома (Ю. Шац)

Предгорсовета (Гудков)

Луганск, 25 февраля 1935 г.

Луганський облдержархів, ф. р.—261, оп. 1, спр. 19, арк. 1. Завірена копія *.

* Документ завірений печаткою.

№ 153

Список кращих колгоспників України, запрошених редакцією газети «Колгоспне село» на передвесняну виробничу нараду

Лютий 1935 р.

Мішугля Павло — Комсомолець, конюх артілі ім. Котовського с. Чабанка Одеського району Одеської області. Преміййовано урядовою грамотою і патефоном. З нагоди 15-річчя ВЛКСМ нагороджено орденом Леніна.

Левченко Лукерія — Голова Катеринівської сільради Лозівського району. З нагоди 8 березня 1933 р. нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Башта Іван — Тракторист радгоспу «Металіст» Амвросієвського району Донецької області. Нагороджено орденом Леніна.

Апостолов Костянтин — Чабан колгоспу с. Сабіне Новоодеського району Одеської області. Нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Лисенко — Агроном Одеського селекційного інституту. Нагороджено орденом Леніна.

Рибка Купріян — Колгоспник с. Григоровка Носівського району. Нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Підгорна Марія — Колгоспниця с. Парадіївка Ічнянського району. Нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Нагорний Олександр — Колгоспник с. Колісники Ніжинського району. Нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Мина Микита — Колгоспник с. Устимівка Глобинського району. Нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Царенко Василь — Колгоспник артілі ім. Воровського с. Ічня. Нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Вертилецький Павло — Колгоспник с. Талалаївка того ж району. Нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора.

Акула — Колгоспник артілі ім. Шевченка с. Догмарівка Генічеського району. Акула вивів свій сорт пшениці

«Акуловка». Про нього докладно говорив у своїй доповіді т. Чубар на XII з'їзді КП(б)У.

Мальцев — Бригадир Гришинського колгоспу Молочанського району. Під керівництвом Мальцева свинотоварна ферма артілі [с.] Гришине домоглася виходу 12 ділових поросят від однієї свиноматки. Мальцева кілька раз премійовано. Про успіхи бригади т. Мальцева докладно говорив у своїй доповіді т. Чубар, на XII з'їзді КП(б)У.

Дель Йоган — Голова колгоспу «Рот фронт» Високопільського району. Колгосп «Рот фронт» передовий у районі, на трудодень припадає 16 кг. Делегат обласного зльоту колгоспників-ударників. На зльоті колгосп одержав премію за краще проведення збиральної кампанії та хлібопоставки (перша премія в області).

Мільштейн — Голова єврейського колгоспу «Фрайгайт» Павлоградського району. Колгосп складається з колишньої містечкової бідноти. «Фрайгайт» — передовий колгосп у районі. На трудодень припадає 5 кг хліба, 5 з половиною кг городини, 6 крб. 66 коп. грішми. Артіль «Фрайгайт» цілком виконала план зяблювання, артіль цілком готова до сівби.

Садовський — Бригадир бригади «соц. урожайності» артілі «Трудовик» з с. Караїчне Вовчанського району. Бригада, як і весь колгосп, передова на Харківщині.

Васильков — Секретар партосередку колгоспу «Вулкан» с. Жерді Орининського району Вінницької області. Колгосп нещодавно відсвяткував своє 10-річчя. Артіль об'єднує 549 господарств. Село електрифікується, в хатах колгоспників вже горять 200 електричних ламп. Закінчено цілковиту радіофікацію села, зразково працює колбуд, організовано лазню, голярню, на трудодень припадає

10 кг хліба. В колгоспі зразково поставлено партійну, комсомольську роботу. Васильков — учасник наради секретарів партосередків передових колгоспів України, що її скликав ЦК КП(б)У.

Будинний * — Секретар партосередку артілі «Вперед» Новомосковського району. Партосередок допомагав у роботі осередкові артілі «Іскра» (ЦЧО). На трудодень у колгоспі припадає по $7^1/_2$ кг хліба і 2 крб. грішми. Будний* — учасник наради секретарів партосередків передових колгоспів України, що її скликав ЦК КП(б)У.

Куліш Кирило — Парторг бригади артілі «3-й вирішальний» с. Пустоварівка Сквирської МТС. Кулішу 61 рік, він — кандидат партії, бригадир 5-ї бригади. За короткий час за допомогою Куліша напіврозвалена 5-та бригада стала провідною бригадою в Сквирському районі. Бригада досягла врожайності буряків 180—213 ц.

Куліш — активний сількор політвідділівської газети. Він підвищує свої політичні та агрознання. Водночас викладає на курсах бригадирів, передаючи свій досвід роботи молодим колгоспникам.

Яременко — Голова колгоспу ім. Попова Полтавського району. Яременко головує в колгоспі понад 7 років. Артіль ім. Попова — кращий колгосп у районі. Цього року колгосп закінчує електрифікацію. Зразково поставлена робота на МТФ та СТФ, крольчатнику. В артілі зразково розгорнуто агротехнавчання. Яременко був делегатом XII з'їзду КП(б)У.

Троян — Голова артілі «Зоря соціалізму» Слободзейського району АМСРР. Троян — демобілізований червоно-

* Так у документі.

армієць, член партії, мобілізований Харківським обкомом на зміцнення керівництва колгоспами прикордонної смуги. За весняну сівбу, за збиральну і хлібопоставку артіль одержала 1-шу всемолдавську премію. Газета «Правда» занесла колгосп і Трояна на Всесоюзну червону дошку пошани.

Павлов Пимон — Бригадир артілі с. Хороше Кадіївського району як кращий колгоспник, ударник-ізотовець був делегатом на Всесоюзному з'їзді колгоспників-ударників і делегатом III Вседонецького обласного зльоту ударників-колгоспників. Павлов виробив сам 350 трудоднів. Він навчив молодих колгоспників, як треба виконувати норми виробітку. Павлов — організатор і ініціатор ізотівського походу.

Прогнимак Ганна — Ланкова першої бригади артілі ім. Сталіна Карлівського району. Ланкова Прогнимак викопувала щодня 10—12 ц буряка замість норми 8 ц. Прогнимак організовувала колгоспниць на копку буряків вночі, завдяки цьому колгосп викопав 212 га буряків до жовтня місяця і до 20 жовтня викопав весь буряк. Ланка Прогнимак домоглася врожаю буряка, як у всій першій бригаді, до 270 ц з га. За зразкову роботу артіль одержала Червоний прапор.

Шульга Іван — Тракторист, колгоспник артілі «Зірка комуни» с. Саксагань П'ятихатського району. Шульга змагається з комсомолкою конюхом Калиною Безверхою. Шульга оголосив свій трактор трактором високих урожаїв і звернувся через газету з закликом ширити рух тракторних бригад високих урожаїв.

Шевчук Іван — Колгоспник артілі с. Юшківка Таращанського району. Шевчук закінчив Всеукраїнський заочний інститут сільського господарства і одер-

жав звання майстра-бригадира. Шевчук вчиться в школі колгоспного активу і залучив до неї свою дружину. Шевчук виробив 370 трудоднів на різних роботах у колгоспі, головно в польовій бригаді, має корову, кабана. Шевчук — організатор колгоспного драмгуртка, найкращий ударник культурного фронту.

Підошва Прокіп — Колгоспник артілі «Надія хлібороба» с. Полив'яне Миргородського району. Підошві 38 років. За 1933 рік виробив 400 трудоднів. Підошва Прокіп, як кращий ударник колгоспу, був делегатом Всесоюзного з'їзду ударників-колгоспників.

Кравчина Ганна — Колгоспниця артілі «Комінтерн» с. Комінтернівка (II Миколаївка Н.-Бузького р-ну). Артіль «Комінтерн» передовий колгосп району, на трудодень припадає 11 кг. Кравчина — краща ударниця, була делегаткою II обласного зльоту колгоспників-ударників Одещини.

Довгаль Ярина — Колгоспниця артілі «Пролетар» Сурсько-Літовської МТС Дніпропетровського району. Довгаль — краща ударниця артілі, учасниця делегації до т. Сталіна. Повернувшись з делегації разом з кращими ізотівцями «Пролетаря», організувала ізотівський похід у сусідній артілі ім. 30-ї Іркутської дивізії.

Головко Федот — Голова артілі «Гвардія Леніна» с. Осикувате Грушеватської сільради П'ятихатського району. Постановою П'ятихатського райпарткому та райвиконкому з ініціативи колгоспників артіль перейменована з артілі «Поле незаможника» в артіль «Гвардія Леніна». Колгоспові присвоєно ім'я передового колгоспу в районі, артіль премійовано за зразкову роботу.

Мартиненко Марія — Колгоспниця артілі «Червоний Жовтень» с. Стави Кагарлицького

району Київської області. Мартиненко — комсомолка, краща ударниця колгоспу, довела 12 коней, прикріплених до неї, до зразкового стану, кращий помічник бригадира в організації соцзмагання, регулярно провадить читку газет у бригаді, видавала польові газети, активно бореться зі всіма неполадками артілі, сигналізуючи політвідділові про всі хиби, що їх викривають колгоспники. Ухвалою ВУЦВКу і РНК УСРР Мартиненко нагороджено урядовою грамотою і годинником.

Степанов Коліс[трат] — Бригадир польової бригади колгоспу ім. Сталіна с. Ружичанка Проскурівського району. Степанов — організатор дружин охорони громадської власності, організатор масової роботи в бригаді. Ухвалою ВУЦВКу і РНК України Степанова нагороджено урядовою грамотою і рушницею.

Мороз Давид — Колгоспник артілі «Восход» Новотроїцького району. Мороз — кращий ударник артілі «Восход», що її першою занесено на Всесоюзну і обласну червону дошку.

Дубінцова — Комунарка комуни «Зірка» Гельмязівського району. Дубінцова — краща ударниця комуни, працює дояркою. Дубінцова — член ВУЦВКу.

Завгород — Колгоспник артілі «Новий світ» Кам'янського району на Київщині. Завгород — кращий ударник артілі, член ВУЦВКу і ЦВК Союзу.

Дудка — Колгоспник артілі «Червона перемога» Менського району Чернігівської області. Дудка — кращий ударник колгоспу, член ВУЦВКу.

Кулібаба Ів. — Голова артілі «Колгоспне село» с. Новостародуб Новопразького району. Артіль «Колгоспне село», позбувшись куркульського проводу, стала найкращою, передовою артіллю серед 8 колгоспів с. Новоста-

родуб. Цього року артіль домоглася перелому в господарюванні. На трудодень припадає коло 11 кг хліба. Однієї лише пшениці колгоспники одержали на трудодень понад $3^1/_2$ кг. Артіль зразково провела збиральну і хлібопоставку, своєчасно впоралася з осінньою сівбою і тепер цілком готова до весняної сівби.

Відповідальний редактор (Прокудін)

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2420, арк. 174—178. Склографічний відбиток.

№ 154

Протокол загальних зборів колгоспу «Червоний прикордонник» Роксоланівської сільради Одеського приміського району Одеської області

1 березня 1935 р.

Були присутні 70 колгоспників.

Повістка денна:

1. Проработка Примірного статуту артілі та виділення комісії для складання статуту своєї артілі.
2. Затвердження виробничо-фінансового плану.
3. Прийом в колгосп.
4. Затвердження рішень правління.
5. Переобрання ревізійних комісій.
6. Поточні справи.

1. Слухали: Проработка статуту — т. Воскобойник. Брали участь в обговоренні т. Поляков, т. Скороходова, т. Радько, т. Крутоусов, т. Воскобойник В. Ф.

Ухвалили: Виділити комісію по проробці Примірного статуту: тт. Бішлеч І. І., Кузаконь Гр. Петр., Алексеєв Н. С., Дорофеєв Е., Стецюра Христя, Горохова Я., Пономаренко В., Варзар Дмитро, Бурлаченко В. Г. Бригадири І, ІІ — т. Поляков, т. Радько.

2. Слухали: Затвердження виробничо-фінансового плану — т. Воскобойник, т. Крутоусов Г. С. Брали участь в обговоренні: т. Кузаконь Гр., Поляков, Крутоусов.

Ухвалили: Виробничо-фінансовий план затвердити. Для кращого виконання плану необхідно, щоб бригада з бригадою змагалися. Норми виробітку також затвердити. Предложити бригадирам кожного 5—10—15—20—25—30 кожного місяця

давати щоденники до контори. Виписати для кожної бригади по 1 екз. «Чорноморської комуни».

3. Слухали: Прийом до колгоспу т. Бішлеча Л. І., Прокопенко С. І.

Ухвалили: Т. Бішлеча Л. І. до колгоспу прийняти, Прокопенко С. отложити в зв'язку з відсутністю його на зборах та засіданні.

4. Слухали: Затвердження рішень правління.

Ухвалили: Рішення правління по протоколу № 5 затвердити.

5. Слухали: Переобрання ревізійних комісій на 1935 р. як не оправдавших себе.

Ухвалили: Обрати на 1935 р. ревізійну комісію в складі: тт. Кузаконь Гр. П., Бішлеч І. І., Дорофеєв Е., кандидати: Стецюра Христя, Пономаренко В.

6. Слухали: Поточні справи. Списання кредиту в сумі 152 крб. 55 коп.

Ухвалили: Суму 152 крб. 55 коп. підтвердити про списання.

7. Слухали: Виконання трудової ґужової повинності на 1935 р.

Ухвалили: Одробити кожному трудоспособному по 4 трудодні на справлення дорог.

8. Слухали: Про збір яєць у колгоспників для здачі на інкубаторську станцію 1500 шт.

Ухвалили: Зібрати 1500 шт., відповідальний т. Горохова Я. Н.

Голова колгоспу Воскобойник

Секретар (*підпис*)

Одеський облдержархів, ф. р.—4603, оп. 1, спр. 25, арк. 19—20. Оригінал.

№ 155

Лист бригадира тракторної бригади Грейгівської МТС Одеської області Г. Димова бригадирові тракторної жіночої бригади Старобешівського району Донецької області П. Ангеліній з викликом на змагання

9 березня 1935 р. *

Здорова була, т. Ангеліна! Чув я про твою бригаду. Коли почався II Всесоюзний з'їзд колгоспників-ударників [31], я прочитав у газеті твій виступ. З нього довідався, що в твоїй бригаді на тракторах працюють виключно жінки й вони взяли першість у всесоюзному змаганні.

* Дата опублікування.

Мені дуже хотілося більше знати про твою бригаду, й коли приїхав із з'їзду колгоспників-ударників член уряду і бригадир рільничої бригади Іван Іванович Бондар, що з ним ти разом була на з'їзді, він мені розповів про тебе й про твою роботу.

У мене засіла думка — позмагатися з тобою в 1935 році. Одверто кажучи, ця думка не дасть мені спокою, поки я тебе не переможу у змаганні. Я думаю, що твоя передова бригада прийме наш виклик.

Моя бригада в минулому році була передовою на Одещині, посіла перше місце. Побачимо, як буде в 1935 році. Думаю, що у змаганні з твоєю бригадою доможусь взяти перше місце у Союзі.

Коли у твоїй бригаді кожен трактор минулого року дав 1100 га (якщо перевести на м'яку оранку), то в моїй бригаді кожним трактором виорано 950 га. За весь час польових робіт не виплавили жодного підшипника. 4 трактори ХТЗ заощадили 4 500 кг пального.

В моїй бригаді на кожний трактор припадає на 150 га менше зораної ріллі, ніж у твоїй бригаді.

Але, товаришко Ангеліна, в минулому році у мене була причина: великі переїзди від колгоспу до колгоспу забрали багато дорогих годин від корисної праці. В цьому році в моїй бригаді зайвих переїздів майже не буде.

Всю зиму трактористи моєї бригади досконало вивчали трактор. Наслідки цього великі. Я обговорив з трактористами план весняних робіт. Вирішили в цьому році зорати кожним трактором не 950 га, а 1 200.

А тепер до праці. Посилаю тобі більшовицьке вітання від своєї бригади. Ти запалила своєю ударною роботою людей з мого загону. Запевняю, що мої бригадники на тракторах працюватимуть так, що не відстануть від тебе ні на крок.

Отож давай позмагаємось.

Бригадир тракторної бригади Григорій Ілліч Димов

Грейгівська МТС на Одещині.

«Комуніст», № 56, 9 березня 1935 р.

№ 156

Повідомлення про вступ до колгоспу одноосібників с. Довгалівка Сквирського району Київської області

12 березня 1935 р.

На загальних зборах колгоспників артілі ім. Ілліча (с. Довгалівка Сквирського району Київської області) проробляли новий Статут. 5 одноосібників, які були присутні на зборах, по-

дали заяви про вступ до колгоспу. Колишній одноосібник Висоцький, подавши заяву, привів до колгоспної стайні свого коня і того таки дня став до роботи — вивозити гній на поле.

«Комуніст», № 59, 12 березня 1935 р.

№ 157

Кореспонденція про вступ одноосібників до колгоспів у Вінницькій та Донецькій областях

12 березня 1935 р.

Вінниця. З проробкою нового Статуту с.-г. артілі на Вінниччині шириться масовий рух колективізації. У Вороновицькому районі за останню декаду вступило до колгоспів понад 600 одноосібників.

У Жабелівці, Іванківцях, Садківцях, Рудинцях, Радзивілівці на Бердичівщині вступили до колгоспу всі одноосібники, чим завершили суцільну колективізацію цих сіл. За останні дні до колгоспів Теофіпільського району вступило понад 1 000 одноосібних гогсподарств.

Кадіївка. (Власкор. «Вістей»). Новий Примірний статут с.-г. артілі знайшов широкий відгук і серед одноосібників. При обговоренні Статуту на колгоспних зборах одноосібники подають заяви, щоб їх прийняти до колгоспу. Велику масову роботу серед одноосібників провів голова Трьохізбенської сільради тов. Худолєєв. Унаслідок 30 одноосібників подали заяви до колгоспу ім. Алексєєва і 24 — до колгоспу «Кадіївський пролетар».

Кадіївщина стає районом суцільної колективізації.

В. Потапов

«Вісті», № 59, 12 березня 1935 р.

№ 158

Рішення партійного комітету Ямпільської МТС Вінницької області про недоліки в роботі МТС

12 березня 1935 р.

Заслушав сообщение представителя ЦК союза МТС т. Гелаха по вопросу о подготовке МТС к весенне-посевной, состоянии зарплаты и технормировании и культурно-бытовых условиях, партийный комитет отмечает:

1. Что данные вопросы не нашли практического отражения в повседневной работе партийно-хозяйственной и профсоюзной

организации МТС, вследствие чего имеем в наличии следующие моменты:

а) неудовлетворительная подготовка к весенне-посевной кампании, а именно: не организовано тракторной бригады и не прикреплено к массивам колхозов, не проработан среди трактористов план трактороиспользования и не доведены дифференцированные нормы выработки, не отремонтированы и не оборудованы тракторы, будки, не подготовлены парторги и профгруппорги для тракторных бригад и не выделен культинвентарь;

б) отсутствие руководства в правильном построении политики заработной платы, контроль над расходованием фонда и передоверие третестепенному лицу (бухгалтеру), что привело к перерасходованию фондов заработной платы за 1934 год 8 700 руб. и за январь месяц 1935 г. 1 379 руб., задолженности по зарплате на 1 марта 1935 г. в сумме 23 819 руб. и задолженности по натуроплате трактористам 1,5 тонны. Отсутствие технического нормирования, как-то: несвоевременная выписка нарядов и, как правило, наряды выписывали по окончанию работы, огульная выписка нарядов на кузнечные работы и поровну разделение зарплаты, без учета производительности каждого в отдельности;

в) невыполнение решений СТО о выплате за экономию и штрафах трактористов за перерасход горючего [32], как-то: бригадам Певник, Евдокименко, Голуб и Буюн не выплачено за экономию 10 382 кг и бригадам Шморгун, Белоконь, Коваль, Коваленко не взыскано за перерасход горючего 10 980 кг;

г) грубое нарушение законов о труде, доведя рабочий день до 15-ти часов и без выходных дней, и дача приказа от 23 марта о введении 10-часового дня, в результате чего за три месяца по монтажным работам составило сверхурочных часов 2 541 час. и по ремонтным работам 728 час., за что рабочим не начислено;

д) антисанитарное состояние общежития и столовой, как-то: нерегулярно производится мойка полов, матрацев, не произведена побелка, сырость, отсутствие клеенок, простыней, наволочек, одеял и т. д.

Партийный комитет постановляет:

1. Обязать директора МТС тов. Смоляра и агронома т. Тельных к 20 марта укомплектовать тракторные бригады и прикрепить к массивам колхозов с доведением планов трактороиспользования, дифференцированных норм выработки и расхода горючего для каждой бригады трактористов, обеспечить ремонт, строительство и оборудование тракторных будок матрацами, подушками, одеялами и т. д.

2. Рабочему комитету закупить для тракторных бригад домино, часть музыкальных инструментов и выделить в каждую бригаду библиотеки и газеты.

3. Тов. Петровской и Шейко в 3-дневный срок организовать семинар парторгов, профгруппоргов и редакторов стенгазет с целью практического инструктажа по массово-политично-культурной и производственной работе с бригадой.

4. Обязать директора МТС в 10-дневный срок ликвидировать задолженность по зарплате и натуроплате трактористам.

5. Заведующему МТМ тов. Крикунову в 2-дневный срок обеспечить плановость работы в МТМ с целью полной нагрузки 8-часового рабочего дня и ввести, как правило, выдачу нарядов на работы с указанием необходимой затраты рабочего времени, разряда и стоимости в отдельности каждой детали. Перевести кузнечный отдел на индивидуальную сдельщину, вывесить у каждого рабочего места нормы времени и расценки и проводить ежедневно учет работы в отдельности каждого рабочего за день.

6. Принять к сведению заявление т. Смоляра, что допущенная им грубая ошибка в даче приказа с 23 марта об удлинении рабочего дня до 10 часов им отменяется и будет произведен расчет за сверхурочные работы.

7. Тов. Смоляру обеспечить в 5-дневный срок ремонт столовой, общежития, оборудовав их клеенками, простынями, подушками, наволочками и одеялами. Рабочему комитету обеспечить шашками, шахматами, домино, журналами и газетами и т. д.

8. Тов. Петровской и Шейко организовать коллективную читку газет, лекций, бесед по текущему вопросу. Организовать доски показателей с отражением хода работы МТС и организовать марксистско-ленинскую и техническую учебу.

9. Тов. Крикунову в 2-дневный срок очистить мастерские от излишних деталей и производить ежедневную уборку мастерских. Обеспечить умывальниками, полотенцами, мылом и горячей водой.

10. Рабочему комитету организовать сбор рационализаторских предложений со стороны рабочих, ИТР и служащих и систематически проверять их реализацию. Ввести в систему созыв производственных совещаний для проработки вопросов, направленных на уплотнение рабочего дня, ликвидацию брака, простоев и т. д.

11. Тов. Тельных за непогашение задолженности по натуроплате трактористам, за отсутствие контроля над расходованием фондов зарплаты за январь месяц и за непринятие решительных мер к лицам, нарушившим постановление СТО о выплате за экономию горючего, будучи секретарем партийного комитета, объявить выговор и вывести из состава партийного комитета.

12. Тов. Смоляру за допущение перерасходов фондов зарплаты за 1934 г. и январь месяц 1935 г. (10 079 р.), за дачу приказа об удлинении рабочего дня (до 10 час.), за отсутствие

контроля над расходованием финансов и передоверие третестепенному лицу, за задолженность по зарплате 23 819 р. и за нарушение постановления СТО от 27 мая 1934 г. «О порядке премирования трактористов», за экономию и оштрафование их за перерасход горючего поставить вопрос на бюро райкома ВКП(б).

13. Ввиду запущенности по бухгалтерии просить облЗУ выслать бухгалтера-инспектора для произведения ревизии по расходованию средств в МТС.

Секретарь парткома МТС Петровская

ЦДАЖР УРСР, ф. 2847, оп. 1, спр. 47, арк. 11—12. Незавірена копія.

№ 159

Повідомлення про випуск трактористів у м. Житомирі

14 березня 1935 р.

12 березня в приміщенні автошколи відбувся урочистий випуск нових молодих кваліфікованих кадрів трактористів. Випустили 35 чоловік, що цього року вперше будуть працювати на широких колгоспних ланах Житомирщини. 19 курсантів, з них 16 комсомольців, здали іспит на відмінно. Решта — на задовільно.

«Радянська Волинь», № 59, 14 березня 1935 р.

№ 160

Постанова президії Херсонської міськради про план капітального будівництва колгоспних товарних ферм в Херсонському районі Одеської області

15 березня 1935 р.

1. Затвердити поданий МЗВ план капітального будівництва по КТФ на 1935 рік, а саме: 10 скотних дворів на 662 голови, 10 ізоляторів для скота на 30 голів, 3 силосні башти на 450 тонн, 8 свинарників на 168 свиноматок, 8 ізоляторів для свиней на 10 свиноматок і вівчарню на 750 голів та 2 купанки. Всього 42 об'єкти вартістю 215 500 крб. з таким розподілом по колгоспах: (до цього додається) *.

2. Зобов'язати МЗВ до 20 березня 1935 року остаточно з'ясувати обсяг будівництва в решті колгоспів, що не ввійшли до

* Не додаємо.

титульного списку, і на основі цього скласти додатковий план будівництва на 1935 рік по всіх видах будівництва.

3. Зобов'язати МЗВ до 20 квітня закінчити відвод ділянок під будівництво та належно оформити.

4. Запропонувати управам колгоспів протягом березня місяця організувати будівельні бригади та закріпити за ними потрібну кількість тяглової сили.

5. Зобов'язати управи колгоспів негайно приступити до заготівлі та підвозу місцевих будматеріалів до точок будівництва та розпочати будівництво.

6. Забезпечити будівництво в колгоспах типовими проектами, одержавши їх від облЗУ або Діпросільгоспу, титульні списки будівництва, типові проекти та інші опрацювати по колгоспах на загальних зборах.

Поруч з цим забезпечити колгоспи до 25 березня відповідними розрахунками на потрібну кількість матеріалів та робочу силу по кожному об'єкту.

7. Категорично заборонити управам колгоспів провадити будівництво без проектів згідно з постановою РНК СРСР від 3 вересня 1934 року [33].

8. Запропонувати МЗВ не припускати в колгоспі розпочаття нових об'єктів, не закінчивши перехідних об'єктів 1934 року.

9. Вважаючи на недорід минулого року і скрутний стан колгоспів, просити сектор тваринництва облЗУ при розподілі кредитів добитись, щоб Херсонському району було надано кредитів з таким розрахунком од загальної вартості будівництва:

а) вартість колгоспних місцевих будматеріалів, робочої сили та тягла 50%, що складає від 215 500 крб. 107 750;

б) власні грошові вкладення колгоспів 20% від 215 500 крб.— 43 100 крб.;

в) держкредит 30% від 215 500 крб.— 64 650;

10. Забезпечити в кожному колгоспі наявність бригадира — будівельника. Для відповідної підготовки останніх утворити при МЗВ короткотермінові курси, на які колгоспам виділити людей, що мають досвід в галузі будівництва.

11. МЗВ забезпечити належне обслуговування техперсоналом, видавши в його розпорядження необхідні постільні засоби перебування.

12. Заборонити правлінням колгоспів підвищувати вартість будівництва поверх передбачених виробничо-фінансовими планами колгоспу.

(підпис)

Херсонський облдержархів, ф. р.—1149, оп. 1, спр. 45, арк. 10. Оригінал.

№ 161

Повідомлення про прийняття тракторною бригадою П. Ангеліної виклику на змагання з бригадою Г. Димова

17 березня 1935 р.

Одеса, 17. (Наш кор.). Бригадир тракторної бригади Грейгівської МТС Григорій Димов звернувся з листом до кращого бригадира жіночої тракторної бригади Старобешівської МТС Ангеліної Паші. У листі, надрукованому в «Комуністі» *, він пропонував їй змагатися на кращу роботу під час сівби.

Димов одержав відповідь тов. Ангеліної. Виклик прийнято. Бригада Ангеліної зобов'язується заощадити під час роботи тракторів 27% пального, всі роботи виконати на відмінно. Вона зобов'язалась 6 трактористів другої категорії підготувати на першу, з колгоспників, які працюють на причіпному знарядді, підготувати трактористів другої категорії, вивчити історію партії, завоювати ворошиловського стрільця. Тов. Ангеліна подала пропозицію перетворити змагання цих двох бригад на змагання всіх трактористів Одещини і Донеччини.

«Комуніст», № 64, 18 березня 1935 р.

№ 162

Кореспонденція про авангардну роль комуністів і комсомольців у колгоспі ім. 9 січня Житомирського району Київської області

20 березня 1935 р.

В голіївському колгоспі ім. 9 січня є всього 2 партійці і 7 комсомольців. Комплектуючи бригади до весняної сівби, всіх партійців і комсомольців прикріплено до бригад так, щоб навіть при наявності такого малого партійно-комсомольського прошарку забезпечити бригади партійно-масовою роботою. Парторг, відповідаючи за всю партійну роботу в колгоспі, водночас прикріплений до 4-ї бригади, а голова сільради, кандидат партії,— до 3-ї бригади. Всі 7 комсомольців розставлені на відповідальних ділянках роботи бригадирами, а також сигнальними постами. Комсомольці прикріплені до сівалки.

На допомогу партгрупі в культурно-масовій роботі мобілізувались учителі. Для розгорнення культмасової роботи на полі в кожній бригаді обрана редколегія з 2 колгоспників і вчителя. В колгоспі є всього 4 бригади. До кожної з них прикріплені вчителі, які, крім випуску газет, будуть провадити читку газет

* Див. документ № 155.

і іншу культурно-масову роботу. В культурно-масовій роботі бригад беруть участь також і піонери.

Внаслідок такого розставлення сил колгосп відремонтував реманент на 100%, підготовив коней так, що виснажених вже нема і всі придатні до роботи, насіння перечищено і обмінено (за винятком 8 ц ячменю). Все зерно має схожість 90—95—100%.

Всі бригади і ланки склали умови — змагатись за першість у конкурсі.

Русанівський, Горський, Бондарчук

«Радянська Волинь», № 64, 20 березня 1935 р.

№ 163

Повідомлення про успіхи тракторної бригади Г. Димова Грейгівської МТС Одеського приміського району Одеської області

31 березня 1935 р.

Одеса, 31. (РАТАУ). Знатний бригадир області тов. Димов з Грейгівської МТС, який змагається з тракторною бригадою тов. Ангеліної, виконує свої зобов'язання. У листі, надісланому донецьким трактористам бригади Ангеліної, бригада Димова пише:

— Перед виходом у поле ми докладно обговорили виробничий план. Кожен тракторист дістав контрольне завдання. Технічні знання кожного було перевірено. До нашої бригади більшість трактористів прийшла малокваліфікованими, а тепер з 12 є тільки 2 другої категорії.

Наші трактори систематично перевиконують норми на боронуванні. Сіємо й оремо з перевищенням норм. Замість норми 2 кг пального на гектар ми витрачаємо 1,7—1,8 кг. На всіх роботах ми вже заощадили 50 кг мастила. Щодня ми провадимо 10-хвилинні наради, на яких обговорюємо нашу роботу за день. Випускаємо в бригаді польову газету.

«Комуніст», № 75, 1 квітня 1935 р.

№ 164

Повідомлення про асигнування коштів на будівництво сільських кінотеатрів

1 квітня 1935 р.

На будівництво сільських кінотеатрів додатково асигновано на 1935 рік 5 млн. крб.

Одночасно РНК УСРР запропонував облвиконкомам забезпечити закінчення в цьому ж році 50 кінотеатрів, а саме — по 10 кінотеатрів на Харківщині й Одещині, по 7 — на Київщині, Вінниччині й Дніпропетровщині, 4 театри в Донбасі, 3 — на Чернігівщині і 2 — в АМСРР. Ці 50 кінотеатрів в цьому ж році будуть введені в експлуатацію.

«Вісті», № 75, 1 квітня 1935 р.

№ 165

Звернення делегаток зльоту ланкових і колгоспниць бурякосійних колгоспів Буринського району Чернігівської області до всіх колгоспників Чернігівщини з викликом на змагання

*6 квітня 1935 р.**

Ми, делегатки зльоту ланкових і колгоспниць бурякосійних колгоспів Буринського району на Чернігівщині, з великою увагою обміркували постанови партії і уряду про заходи до підвищення врожаю цукрових буряків [34].

У нас є всі можливості зібрати високий урожай. Є якісна глибока оранка на всю площу посіву. З осені 1934 р. висіяно на зябі 1650 ц суперфосфату і 165 ц калійних добрив. Тепер до посіву цукрових буряків завезено 2694 ц суперфосфату. Держава всіляко допомагає нам: у цьому році в районі організована МТС, яка разом з старою МТС обслужить всі колгоспи.

Закликаючи до змагання всіх колгоспників бурякосійних колгоспів Чернігівщини, ми беремо на себе зобов'язання зібрати в 1935 р. не менш 200 ц цукрових буряків з га. Добре знаємо, що це залежить тільки від нас, від нашої чесної колгоспної праці. Щоб добитися такого врожаю, ми проведемо посів буряків за 5—6 днів. Кожна ланкова вже під час сівби, знаючи свою дільницю, пильно стежитиме за якістю посіву.

З доручення 344 делегаток ланкові Нечипоренко, Дзюбенко, Герасименко, Барабаш, Дзюба, Решетняк, Дудка, Примакова, Міщенко

«Комуніст», № 80, 6 квітня 1935 р.

* Дата опублікування.

№ 166

Витяг з протоколу засідання президії Косіорівського райвиконкому Донецької області про посилання на курортне лікування колгоспників-ударників

20 квітня 1935 р.

Слушали: § 4. О посылке на курорт ударников весеннего сева.

Постановили: § 4. 1) Предоставить курортное лечение колхознику-ударнику колхоза им. Сталина Райгородского сельсовета тов. Борисову Н. З.

2) Послать на курортное лечение тракториста Б.-Черниговской МТС тов. Хорошилова. Сообщить окрисполкому о выделенных кандидатурах.

Председатель РИКа Сарана

Секретарь Полонский

Верно: *(підпис)*

Луганський облдержархів, ф. р.—1186, оп. 1, спр. 394, арк. 39. Завірена копія.

№ 167

Автобіографія колишнього начальника політвідділу Царичанської МТС Дніпропетровської області В. П. Боровиченка, нагородженого орденом Леніна

26 квітня 1935 р.

Родился в 1893 году в селе Голубовка бывший Новомосковский уезд Днепропетровская область. Родители — мой отец, бывший шахтер-забойщик, работал на всех работах до инвалидности, 41 год. Ныне отец — инвалид. Увечье получил от белых, красный партизан. Я с 8 лет ушел служить. Вначале был сельским пастухом в этом же селе 3 года, после пошел на строительство дороги Мерефо-Херсонской, где был рабочим грабарем 2 года. После ушел на завод (быв. Гантке) ныне Карла Либкнехта, а после завод (Брянский) Днепропетровский им. Ленина. Был призван на действительную военную службу [в] царскую армию [в] крепостную артиллерию [в] Гродно. Был в чине младшего фейерверкера. Из старой армии при формировании Красной гвардии ушел в 1917 году. Сначала 12-я армия, в сводном дивизионе зам. командира дивизиона и председатель партячейки.

Участвовал в боях: Шепетовка — Казатин — Киев, где был ранен. Во время лечения — 86-й эвакогоспиталь. В Харькове

был председателем Совета рабочих и солдатских депутатов. Из Харькова командирован [в] 1918 году на Украину, в Днепропетровскую область, по организации повстанчества. Я был командиром червонопартизанского отряда по Новомосковскому району (Голубовский отряд). Участвовал в боях с немцами, гайдамаками, брал город Новомосковск, Екатеринослав, громил 8-й офицерский корпус. С отрядом ушел в Красную Армию. Сначала в бригаду * 57-й дивизии командиром батареи (гаубичной), потом [в] 46-й дивизии (командир Эйдеман). Участвовал в операции очищения Украины от белых и взятии Перекопа. Кроме этого, был назначен командиром отряда особого назначения по борьбе с дезертирством и бандитизмом по Новомосковскому быв. уезду.

С армии ушел по ранению, где пробыл 5 лет. На партийной работе работал 8 лет. Работал последнее время начальником политотдела Царичанской МТС, где награжден правительством Советского Союза орденом Ленина, и за образцовую организацию дорог, строительство [...] ** дорог и ликвидацию бездорожья награжден грамотой ЦИК Союза [...] ** именными часами.

В настоящее время работаю во вновь организованном Гуляйпольском районе первым секретарем райпарткома.

К сему В. Боровиченко

26 апреля 1935 г.

Москва

ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 27, спр. 698, арк. 157. Оригінал.

№ 168

Кореспонденція про господарське зміцнення колгоспу «13-річчя РСЧА» Житомирського району Київської області

5 травня 1935 р.

З відсталих вийшла в число передових

З початку свого існування і аж до 1935 року наш колгосп не виходив з прориву. Всі колгоспи району, районні організації знали колгосп «13-річчя РСЧА» як проривний. Проте, вже готуючись до сівби цього року, ми поставили своїм завданням будь-що вибитись з прориву. Немало було проведено масової роботи серед колгоспників у бригадах, ланках, на полі, внаслідок чого ми добились 100% виходу на роботу. Це велике досягнення в умовах нашого колгоспу.

---

* Прізвище командира бригади нерозбірливе.

** Одне слово нерозбірливе.

Весною на сівбі ми попрацювали ударно. В строках і якості сівби ми теж сягнули далеко вперед. Сівбу ранніх зернових я провів у строк — за 5 днів, а з 12 квітня розпочав садити картоплю, що закінчив 20 квітня.

Щоб одержати високий урожай від своїх посівів та забезпечити його вчасний збір, ми вже тепер почали готуватись до збиральної. Збиральним реманентом бригада забезпечена повністю, весь він справний. Питання прополювальної і збиральної [кампаній] ми вже докладно обговорили в своїй бригаді, визначили роботу кожної ланки, окремі ділянки роботи закріплені за людьми, які відповідатимуть за всі процеси роботи літнього сезону.

Постиженко,
бригадир колгоспу «13-річчя РСЧА», Соколова-Гора

«Радянська Волинь», № 101, 5 травня 1935 р.

№ 169

Повідомлення про висування 500 колгоспниць-ударниць Харківської області на керівну роботу

7 травня 1935 р.

Харків, 7. (Власкор. «Вістей»). Харківський обком КП(б)У і облвиконком ухвалили висунути 500 колгоспниць-ударниць на керівну роботу.

Всіх РПК та РВК запропоновано протягом найближчих двох тижнів висунути кращих колгоспних активісток на керівну колгоспну, сільську і районну роботу.

Для висуванок у Харкові відкриваються двомісячні обласні курси.

«Вісті», № 104, 8 травня 1935 р.

№ 170

Протокол загальних зборів колгоспу «Червоний прикордонник» Роксоланівської сільради Одеського приміського району Одеської області

9 травня 1935 р.

Присутніх на зборах 109 чол.

Президія: тт. Крутоусов Г. С., Подвисоцький І. Н., Кузаконь Г. П.

Голова зборів т. Воскобойник В. Ф.

Секретар Попик Оля.

Повістка денна:

1. Затвердження статуту сільхозартілі.
2. Прийом до артілі.
3. Поточні справи.

1. Слухали: Затвердження с.-г. статуту нашої артілі. Доповідник: представник МПК т. Аш — статут пророблявся по пунктах, на кожнім пункті зокрема зупинялися. Обговорень та запитань було 11, які і обговорені. В обговоренні брали участь тт. Воскобойник, Кузаконь Г., Поляков, Доровський.

Ухвалили: Затвердити зачитаний на загальних зборах с.-г. статут, виработаний комісією, обраною загальними зборами для збору предложень до с.-г. статуту, котрий при цьому додається *, з такими додатками:

1. Присадибної землі — 0,5 га. 2. Встановити неподільний фонд із загальних прибутків колхоза 20%. 3. На утримання дитяслів і садків та допомогу родинам червоноармійців та інвалідів 1%.

Даний статут та придані додатки проголосовано одноголосно. Для підписання статуту виділено слідуючих товаришів: Воскобойник В. Ф., Подвисоцький І. Н., Алексєєв Н. С., Дорофєєв Єпиф., Горохова Яв. Н., Коваленко А. Д., Пономаренко В., Алексєєв В. К.

2. Слухали: Прийом в члени артілі тт. Бурлаченко Пелагея І., Гринченко Д. Н.

Ухвалили: Прийняти до членів артілі.

3. Слухали: Заява т. Крутоусова про надбавку оплати.

Ухвалили: З 1 квітня 1935 р. писати по 1,40 трудодня.

Голова Воскобойник

Секретар **

Одеський облдержархів, ф. р.—4603, оп. 1, спр. 25, арк. 24 зв.—25. Оригінал.

№ 171

Витяг з протоколу засідання президії Одеської міськради про проведення землевпорядкування в колгоспах відповідно до нового Статуту сільськогосподарської артілі

9 травня 1935 р.

Слухали: 6. Про переведення відводу земель колгоспникам відповідно з новим Статутом (доповідач т. Сіркіс).

Висловились: тт. Волинський, Сухненко.

Ухвалили: 6. Відповідно до постанови Одеського облвиконкому від 20 квітня ц. р. про оформлення видачі колгоспам

---

* Не додаємо.

** Підпис у документі відсутній.

державних актів на безстрокове користування землею, президія Одеської міськради ухвалює:

1. План робіт на землевпорядження колгоспів та видачу державних актів про закріплення на безстрокове користування землею затвердити.

2. Зобов'язати МЗВ всі землевпорядні роботи, зв'язані з видачею державних актів на безстрокове користування землею колгоспам, закінчити до 15 вересня 1935 р.

3. Для переведення землевпорядних робіт мобілізувати землевпорядників, що працюють в МЗВ на відрядних роботах.

4. На межах колгоспних земель, де відсутні межеві знаки, поставити нові знаки, відповідно до зразків, що їх затверджено Наркомземом, зі складанням відповідних актів про оформлення меж.

5. МЗВ перевірити і виявити всі можливості збільшення землекористування колгоспів за рахунок зайвих земель одноосібників і організацій, запобігаючи при цьому черезсмужжя.

6. Зобов'язати голів колгоспів негайно скласти договори на переведення землевпорядження з МЗВ за таксами НКЗС з обов'язковим додержанням строків сплати відповідних коштів МЗВ.

7. Зобов'язати всіх голів сільрад і голів колгоспів під час землевпорядних робіт забезпечити своєчасне надання землевпорядникам потрібної кількості робочих, підвод та відповідного матеріалу, на весь час робіт прикріпити до землевпорядника мірщиків з кращих ударників-колгоспників з нарахуванням їм трудоднів не менш, ніж вони виробляли на роботі в бригаді.

8. Відповідальність за своєчасне переведення вищезгаданих робіт покласти особисто на зав. МЗВ т. Сіркіса та старшого землевпорядника т. Сухомлінова.

П. п. Заступник голови міськради (М. Сухненко)

Секретар міськради (Г. Жуковський)

Зав. секретаріатом президії (Грановська)

Одеський облдержархів, ф. р.— 4609, оп. 1, спр. 6, арк. 82. Склографічний відбиток.

№ 172

Повідомлення про всеукраїнську нараду комсомольців — переможців у соцзмаганні за краще проведення весняної сівби

15 червня 1935 р.

У ЦК ЛКСМУ 13 червня відбулася всеукраїнська нарада комсомольців — командирів колгоспних ланів і трактористів, тракторних бригадирів, бригадирів колгоспних польових бригад,

голів колгоспів, голів сільрад та агрономів — переможців у соціалістичному змаганні за краще проведення весняної сівби.

В роботі наради взяв участь секретар ЦК ЛКСМУ тов. Андреєв, який виступив з промовою про завдання комсомолу, і зокрема комсомольців — командирів колгоспних ланів,— у готуванні і проведенні збиральної та хлібоздачі.

Нарада звернулася з листом-закликом до всіх комсомольців України якнайуспішніше провести збиральну й хлібоздачу.

За зразкову роботу в соціалістичному сільському господарстві ЦК ЛКСМУ надав звання кращих 71 комсомольцю — командиру колгоспних ланів, у тому числі 16 комсомолкам, і преміював їх мисливськими рушницями, фотоапаратами, іменними годинниками, велосипедами, радіоустановками і бібліотеками. Крім того, кожний переможець дістав грошову премію.

«Комуніст», № 136, 15 червня 1935 р.

№ 173

Із звіту президії Петропавлівського райвиконкому Дніпропетровської області про роботу в галузі сільського господарства, освіти, охорони здоров'я та торгівлі з 1 січня по 1 червня 1935 р.

Червень 1935 р.

Петропавлівський район фактично є ще молодий. Юридично існує з лютого місяця 1935 року, який лише виходить з організаційного періоду.

Тим-то завдання його величезні, набагато більші і складніші, ніж у районах, які існують давно.

Незважаючи на це, за надто короткий час — 5 місяців — наш район домігся значних успіхів у справі піднесення сільського господарства та організаційно-господарського зміцнення колгоспів, радгоспів.

I. Особливості нашого району

Наш район має 17 сільських Рад, 49 колгоспів, загальноземельна площа складає разом 118 451 га (вмісті з радгоспами), засівна площа разом — 90 092 га, радгоспи — 16 399 га, колгоспи — 71 179 га. В районі є два зернорадгоспи, три машинно-тракторні станції з тракторним парком 227 штук, комбайнів — 86, автомашин (грузових) — 42 шт., молотилок — 86.

Колективізація становить 99,3%.

В районі є низка підсобних галузей нашого сільського господарства, які дають велику прибутковість в додаток до сільського господарства наших колгоспів.

Ставкове господарство, яке, крім того, що дає можливість розвитку господарства, воно дає ще можливість розвитку огородного господарства, яке в цьому році складається з 4825 га.

Розвиток огородного господарства вже в цьому році вимагає до себе більшої уваги, позаяк будівництво залізниці, яке проходить повз наш район, дає можливість на збут городини. Лісове господарство складається з 1817 га. Садкове господарство складається з 963 га. Лугових сіножатей маємо 4403 га.

В низці колгоспів району мається ціла низка інших галузей підсобного господарства, як цегельні, черепичні заводи тощо.

Все це дає можливість економічно зміцнювати наші колгоспи, збільшити вартість трудодня і цим самим покращити матеріально-побутові умови наших колгоспників.

В нашому районі в останній час виявилась низка природних багатств (алебастр, руда, вугілля, нафта тощо).

Зараз в нашому районі працює геолого-розвідкова партія в кількості 50 чол. по розшуку та розкопках цих природних багатств.

II. Робота районного виконавчого комітету

Вузловими питаннями роботи районного виконавчого комітету було: зміцнення Рад району як органів пролетарської диктатури, [що] стоять на захисті революційної законності, розгортання організаційно-масової роботи Рад навколо мобілізації працюючих мас на виконання завдань, які стояли перед районом, організаційно-господарське зміцнення наших колгоспів, радгоспів, виконання наказів виборців.

За звітний час переведено пленумів райвиконкому — 2, на яких було розглянуто питань — 6.

Засідань президій було 8, з них виїзних — 2, розглянуто питань — 159, а саме:

про переведення весняної посівної кампанії, підняття парів, прополку та підготовку до збиральної кампанії — 7;

заготівля м'яса — 5, заготівля молока — 3, різних заготівель — 2;

виконання бюджету та мобілізація коштів — 10, господарчих питань — 5, по розвитку тваринництва — 10, організаційно-масова робота — 3, робота громадських організацій — 2, про шляхове будівництво — 3, розгляд заяв та скарг — 50, організаційні питання — 37, розгляд постанов та доповідних записок сільських Рад — 12, перевірка виконання попередніх постанов — 5, питання культурно-побутових умов та народна освіта — 4, охорони здоров'я — 3, робота кооперації — 1, звіти сільських Рад — 2.

За цей час живим зв'язком та інструктажем охоплені всі сільради, колгоспи, МТС та радгоспи.

Крім того, переведено наради голів та секретарів сільських Рад у питаннях налагодження роботи Рад.

Проведено глибоких обстежень роботи сільських Рад, секцій, депутатських груп — 4 (Петропавлівка, Коханівка, Осадче, Брагинівка).

Пророблено питання на виїзному засіданні президії райвиконкому: перевірка виконання постанови II обласного та I районного з'їздів Рад і виконання наказів депутатів.

Заслухано звітні доповіді сільських Рад про їх роботу в галузі організаційно-масової роботи, роботи секцій, депутатських груп та виконання наказів депутатів — 2 на виїзних засіданнях президії (Коханівка, Брагинівка).

Районний виконавчий комітет зайнявся питанням вивчення складу сільських Рад і укомплектування їх здатними працівниками.

III. Основні показники нашого району

1. *Сільське господарство*

Організація нашого району якраз випала в той час, коли треба було розгортати ударну підготовку та переведення весняної посівної кампанії. Як справились ми з цим завданням?

Весняна посівна кампанія цього року в нашому районі пройшла з великим успіхом, при величезному піднесенні ентузіазму, високій організованості широких колгоспних мас.

Посіяли ми загалом непогано і головне якісно. Посіяли ми в стислі терміни — 3—5 днів і тільки зрідка за 6 днів.

В багатьох колгоспах [посіяли] за 2 дні всі ранні зернові і на кінець квітня ми мали 100% виконання плану весняного сіву.

Трактори працювали в цьому році набагато краще, бездоганно. Вони зробили 75—80% всіх робіт, причому найважливіші роботи зробив трактор.

Головне те, що жодного га під букер ми не засіяли, бо трактори поорали землю.

На 5 травня ми цілком закінчили підняття парів.

Безперечно, що у переведенні весняної посівної кампанії і піднятті парів ми мали і низку недоладностей, але ці недоладності, завдяки упертій боротьбі наших Рад ми перемогли.

Однак ми ще не все зробили для того, щоб відстояти наш гарний урожай. Про це свідчить невиконання прополки технічних культур та наших посівів, відставання окремих колгоспів в цій справі, особливо це позначилось у колгоспі «Гігант» Петропавлівської сільради, де керівництво цього колгоспу замість організації колгоспних мас на більшовицьке виконання плану прополки та культивації парів і підготовки до збиральної кампанії проявили свою нездатність, розгубленість в цій справі

і цим ускладнили справу в переведенні прополки, культивації парів і підготовки до збиральної кампанії.

Аналогічний стан ми маємо і в колгоспах «Вільна праця», «Колгоспне село», ім. Фрунзе, «Червона зоря», ім. Чубаря.

2. *Розвиток тваринництва*

По району мається ферм: МТФ — 37, СТФ — 30, ВТФ — 22, мішаних ферм — 13, КТФ — 7, КПФ — 9.

Подати зараз показники нашого зросту в справі тваринництва за короткий час нашого існування ми ще не маємо можливості.

Однак у цій справі ми маємо величезні завдання і перспективи в справі розвитку тваринництва в 1935 р.

От яким буде зріст тваринництва в нашому районі.

	Було на 1 січня 1935 р.	Буде на кінець року	Зріст за рік	% росту
По конях	2932	3497	565	15
По великій рогатій худобі	8670	12 557	3887	45
По свинях	3578	8323	4745	233
По вівцях	3448	4576	1028	30
По бджолородинах	2550	3477	927	40
Птахівництво всіх видів	1980	3650	1670	84
Кролівництво	1236	4000	2764	220

Це — величезні завдання, до яких треба прикласти багато зусиль. Однак до цієї справи ще не скрізь приділено належної уваги, про це свідчать такі факти: що план парувальної кампанії по району нами не виконаний, виконання становить по кобиломатках — 57%, по коровах — 42, по свиноматках — 60,5%.

Не скрізь як слід заходились коло створення кормової бази для нашого тваринництва, зокрема незадовільно проходить сінозбирання і зрідка не розпочато силосування.

IV. Виконання бюджету і мобілізація коштів

1. *Прибутки*

Прибуткова частина бюджету нашого району на 1935 рік становить 1 582 000 крб.

2. *Видатки*

Видаткова частина бюджету на 1935 рік складає 1 582 000 крб.

[Назва прибутку]	Призначено на рік	Виконано за 5 місяців	%
Сільське господарство	4000	47	1
Муніципалізований житловий фонд (оренда приміщень)	—	1243	—
Різні місцеві неподаткові прибутки	49 400	18 102	36,6
Відрахування від держподатків	1 356 800	556 565	41,2
Держподатки та збори	77 000	. 8620	11,2
Відрахування Союзхліба за здане зерно . .	15 600	707	4,5
Кошти соцстраху на охорону здоров'я . . .	53 200	20 000	37,6
Суми самообкладання	—	8147	—
Лишки бюджетових коштів	10 000	10 675	100
Всього	1582000◆	628289◆	39,7

Назва витрат	Призначено на рік	Виконано за 5 місяців	%
Сільське господарство	55 800	12 803	22,9
Комунальне господарство та благоустрій села	10 000	260	2,6
Шляхи	8 000	5 162	64,0
Нарзв'язок	2 000	—	—
Наросвіта	781 800	240 439	30,7
Охорона здоров'я	285 200	82 571	29,0
Фізкультура	4 900	2 374	46,5
Соціальне забезпечення	12 100	4 101	33,9
Оборона	—	786	—
Загальне управління	271 100	150 754	55,6
Регулювання народного господарства . .	73 800	33 191	45,0
Адміністративно-соціально-культурні роботи	22 600	11 905	52,7
Судові установи	16 900	5 783	34,2
Інші непередбачені витрати	7 800	2 607	33,4
Різні видатки	80 000	12 872	41,2
Всього . . .	1 582 000◆	565 108◆	35,7

3. *Мобілізація коштів*

План мобілізації коштів першого кварталу виконано на 82,6%, коли брати до районного плану, а порівнюючи до обласного плану, то виконання становить 130%.

План мобілізації коштів в другому кварталі за станом на 20 червня виконано до обласного плану — 41,8%, до районного плану — 40,4%.

Треба відзначити незадовільність виконання плану мобілізації коштів, зокрема в другому кварталі.

Особливо погану роботу в цьому треба відмітити таких сільрад, як Коханівка, яка в першому кварталі виконала на 82%, в другому — 4,2%. Петропавлівка: перший квартал — 66,4%, другий квартал — 12%; Іванівка: перший квартал — 52%, другий квартал — 17,2%.

Такий ганебний стан з виконанням плану мобілізації коштів мають Росішки в другому кварталі — 24,5%, Троїцька — 24,5, Хороша — 20,7, Катеринівка — 22,2%.

Такий стан з мобілізацією коштів значно ускладнив справу фінансування нашого району, зокрема по заробітній платі.

V. Народна освіта

Бюджет по народній освіті на 1935 рік становить 781 800 крб.

Всього шкіл по району мається 34, з них початкових — 29, нижчесередніх — 14, середніх — 1.

Загальна кількість учнів 7052 чол., з них в початкових класах — 2751 чол., нижчесередніх — 3865 чол., в середніх школах — 436 чол.

Будинків колективістів по району мається 34, з них на утриманні по місцевому бюджету — 9, неплатних — 25.

З особливим напруженням вимагається в цьому році ремонтування шкіл, які ще до початку організації району знаходились в скрутному стані.

В цьому напрямі нам потрібно проявити свою ініціативу як в ремонтуванні, так і в вишукуванні матеріалів з місцевих ресурсів.

[...] IX. Охорона здоров'я

Бюджет охорони здоров'я в 1935 році становить 285 200 крб. Робота наших медичних установ незмірно покращала проти минулого.

Значно покращився санітарно-епідемічний стан в районі.

За звітний час ми не мало вжили заходів до приведення нашого району в санітарний й культурний стан.

Поступово просовуються до наших колгоспів, радгоспів, МТС окремі види обслуговування медичної допомоги.

За цей час ми встигли привести до ладу наші медичні установи, постачили наші лікарні м'якою меблею, поповнили інвентарем медамбулаторії в селах Хороша, Миколаївка, Троїцька, Успенівка.

Наші лікарні зараз уже мають культурний вигляд, проведена побілка приміщень, ремонтування, очистка від бруду, обсаджено деревами, квітами тощо.

За цей час відкрито два родильних будинки (Хороша, Дніпропетровський зернорадгосп). Такі будинки передбачається відкрити в селах Росішки, Миколаївка, Троїцьке.

Також буде відкрита медамбулаторія в с. Олександрополь.

При Петропавлівській лікарні відкрито дитячі ясла для оздоровлення дітей. Також велику роботу по оздоровленню дітей зараз ми проведемо по всьому району.

Провели спеціальний збір коштів на цю справу.

Майже по всіх колгоспах відкрито дитячі ясла, а всіх їх нараховується по району 53 з загальним числом дітей 2120 чоловік.

Винятково великої уваги приділили справі боротьби з малярією. Слід відмітити, що малярійні захворювання в цьому році різко зменшилися. Але це не говорить про те, що ми не повинні вести боротьбу з малярією, ще треба звернути особливу увагу на цю справу.

Всіми цими питаннями безпосередньо займалася президія районового виконавчого комітету, вивчаючи його, заслуховуючи на президії райвиконкому.

X. Кооперація і держторгівля

Торговельна мережа району становить: 16 сільпо, 2 раймаги, 1 крамниця Дніпропромторгу, 1 крамниця Вукоопкниги.

Розгортання радянської та кооперативної торгівлі по цій мережі не в достатній мірі забезпечили завоз краму і виконання плану товарообороту.

План товарообороту виконано в першому кварталі по лінії споживкооперації на 54 %, по лінії держторгівлі — 96%.

Деякі поліпшення ми мали в другому кварталі. План по кооперації на 20 червня виконано на 78,1 %, по держторгівлі — на 68% і Вукоопкнига виконала лише на 38%.

Незадовільна робота споживкооперації і держторгівлі пояснюється головним чином тим, що наш район довгий час знаходився в стадії організації. Причому слід підкреслити, що Межівська райспоживспілка, яка керує кооперацією нашого району, значно послабила свою увагу на торговельну мережу нашого району.

В цій галузі ми не досягли потрібних наслідків, не повністю виконали наказ виборців.

Нам треба будь-що забезпечити дальший розвиток державної, кооперативної торговельної мережі. Покласти край бездіяльності в цьому.

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.—440, оп. 2, спр. 1, арк. 32—40. Незавірена копія.

№ 174

Повідомлення про зразкове в'язання снопів у колгоспі ім. Петровського Нікопольського району Дніпропетровської області

3 липня 1935 р.

Дніпропетровськ, 3 (РАТАУ). В артілі ім. Петровського на Нікопольщині зразково в'яжуть снопи. Колгоспниця Мурашко Явдоха в перший день жнив нав'язала 500, на другий — 1000, на третій — 1100 снопів. За два повороти Мурашко скручує перевесло, підгрібає граблями і вміло перехоплює та зав'язує сніп. На це вона витрачає півхвилини. Приклад Мурашкової підхопила решта ланок.

«Комуніст», № 152, 4 липня 1935 р.

№ 175

Постанова президії Петропавлівського райвиконкому Дніпропетровської області про організацію курортно-лікувальної допомоги колгоспникам через колгоспні каси

6 липня 1935 р.

З метою забезпечення кращих ударників-колгоспників курортним лікуванням в 1935 році прийняти до виконання надане завдання обласними організаціями — відрахувати суми колгоспних кас в рахунок відрахувань колгоспів за 1934/35 рік на курортне лікування 18 300 крб.

Беручи до уваги, що ця сума є недостатня і є більші можливості на відрахування на курортне лікування, вважати за необхідне довести цю суму до 22 000 крб. з тим, щоб охопити більшу частину колгоспів курортним лікуванням в 1935 році, розподіливши цю суму по колгоспах в таких розмірах (при цьому додається) *.

Запропонувати колгоспам визначені для цього суми перерахувати до райоргбюро колгоспних кас протягом до 15 липня 1935 року.

Організацію курортно-лікувальної допомоги колгоспникам по лінії колгоспкас взяти під безпосереднє керівництво президії райвиконкому.

По сільрадах відповідальність за переведення цієї роботи покласти особисто на голів сільських Рад та колгоспів.

Запропонувати всім сільським Радам та колгоспам, крім того, що відпускаються путівки за рахунок колгоспкас, розгор-

* Не додаємо.

нути роботу по виявленню бажаючих колгоспників придбати путівки на курорт та [в] дома відпочинків за власні кошти.

Одноразово запропонувати тов. Хорольському негайно надіслати до всіх колгоспних кас списки курортів та будинків відпочинку, на які відпускаються путівки, та вартість цих путівок.

Поруч з переведенням коштів на придбання путівок сільради та колгоспи вкупі з колгоспкасами повинні надіслати до райоргбюро на осіб, які виділяються на курортне лікування, свої постанови, характеристики тощо.

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.—440, оп. 1, спр. 4, арк. 16. Незавірена копія.

№ 176

Наказ народного комісара земельних справ УРСР Л. Л. Паперного про преміювання кращих комбайнерів МТС Дніпропетровської області

10 липня 1935 р.

Відмічаю зразкову роботу таких комбайнерів, що на ділі показали свою готовність і уміння боротися за опанування техніки комбайнування, за високу якість збирання соціалістичного врожаю, що добре вивчили комбайн і забезпечили зразкову підготовку комбайнів до збирання:

1. Тов. Міщенко, який працює на полях колгоспу «Комінтерн» Якимівського району Дніпропетровської області, систематично перевищує норму виробітку при незмінно високій якості збирання. 30 червня тов. Міщенко комбайном «Сталінець» зібрав 14 га, 1 липня — 20,5, 2 липня — 23, 3 липня — 26, 4 липня — 32 га.

2. Тов. Павличенко, комбайнер Пришибської МТС Михайлівського району, підніс продуктивність комбайна «Комунар» до 18—20 га на добу.

3. Тов. Тесленко (Якимівський район) з перших же днів своєї роботи забезпечив високу продуктивність свого комбайна «Комунар», довівши виробіток до 18 га на добу, причому нижче, як 12 га на добу, він не давав.

4. Тов. Міллер — комбайнер Чехоградської МТС Мелітопольського району — у перший же день зумів виправити хиби роботи свого «Комунара» і забезпечив потім зростання продуктивності «Комунара» до 24,5 га на добу при високій якості збирання.

5. Тов. Шмідт (Мелітопольський район) збирає на комбайні «Сталінець» до 30—32 га на добу.

6. Тов. Шкурка (Мелітопольський район) довів продуктивність «Комунара» до 19 га на добу, а 3 липня доброякісно зібрав 21 га.

7. Тов. Нудьга вже премійований Мелітопольською МТС за високу продуктивність комбайна і добру якість збирання, день у день поліпшуючи роботу, добився збільшення продуктивності «Комунара» до 24 га на добу.

8. Тов. Брюхно з Великоолександрівської МТС на Одещині відзначається особливо високою якістю роботи, виробляючи на «Сталінці» до 24 га.

Наказую:

1) Преміювати перелічених вище товаришів — кожного велосипедом.

2) Начальникові контори «Сільгосппостачу» тов. Рябову до 15 липня відвантажити велосипеди на адресу премійованих комбайнерів.

Народний комісар земельних справ УСРР Л. Паперний

«Комуніст», № 158, 11 липня 1935 р.

№ 177

Повідомлення ТАРС про видачу сільськогосподарським артілям державних актів на вічне користування землею

23 липня 1935 р.

Рада Народних Комісарів Союзу РСР постановила розпочати видачу сільськогосподарським артілям державних актів на безстрокове (вічне) користування землею, передбачених в ст. 2 Примірного статуту сільськогосподарської артілі, ухваленого II Всесоюзним з'їздом колгоспників-ударників і затвердженого РНК СРСР та ЦК ВКП(б) 17 лютого 1935 року.

Керівництво всією роботою по видачі державних актів покладено на Народний комісаріат земельних справ Союзу РСР.

Державний акт на безстрокове користування землею складається у двох примірниках: перший примірник видається правлінню сільськогосподарської артілі, а другий — зберігається в районному виконавчому комітеті.

Для всього Союзу РСР затверджена єдина форма державного акту на безстрокове (вічне) користування землею сільськогосподарською артіллю.

У державному акті повинні точно вказуватися розміри і зовнішні межі землі, закріплені у вічне користування відповідної сільськогосподарської артілі.

З метою знищення черезполосиці, далекоземелля та інших хиб землекористування РНК СРСР зобов'язав Народний комісаріат земельних справ Союзу РСР до моменту видачі сільськогосподарським артілям державних актів на вічне користування землею провести необхідні землевпоряджувальні роботи, а також виміряти і визначити в натурі точні зовнішні межі земель відповідних сільськогосподарських артілей.

Визначені в натурі зовнішні межі земель сільськогосподарських артілей закріпляються межовими знаками (стовпами) затвердженого Народним комісаріатом земельних справ Союзу РСР зразка.

Сільськогосподарські артілі зобов'язані надавати землевпорядкувальним працівникам, які проводять в даній артілі землевпорядкувальні роботи, зв'язані з видачею їй державного акта на вічне користування землею, приміщення для житла і роботи, засоби пересування, необхідну робочу силу (мірників і т. д.) та лісоматеріали для межових стовпів.

ТАРС

«Вісті», № 168, 23 липня 1935 р.

№ 178

Протокол загальних зборів колгоспників артілі ім. Яковенка Херсонського району Одеської області про прийняття Примірного статуту сільськогосподарської артілі

25 вересня 1935 р.

Присутствовало 40 человек.
Председатель собрания Остапенко К. Г.
Секретарь Сосинович А. Ф.

Повестка дня:

1. Прием Примерного статута с.-х. артели. *Слушали:* тов. Голуба о принятии статута с.-х. артели. Постановили: 1. Цели и задачи принять без изменения. 2. Принять с примечанием размера приусадебной земли, которая в личном пользовании двора колхозника устанавливается от 0,3 га до 0,6 га.

3. О способах производства: принимается полностью, а пункт 5 в такой редакции: «каждый двор может иметь в личном пользовании одну корову, до двух голов молодняка рогатого скота, одну свиноматку с приплодом, когда правление установит за необходимость — две свиноматки с приплодом, до 10 овец и коз вместе, неограниченное количество птиц и кролей и до 20 ульев».

4. Деятельность артели и ее правления — принять без изменения.

5. О членстве — принять без изменения.

6. Средства артели — принять без изменения.

7. Организация, оплата и дисциплина труда — принять без изменения.

8. Управление делами артели — принять без изменения.

Общее собрание поручает подписать данный протокол тт. Голику, Колисниченко и Зачепе.

Председатель собрания *

Секретарь Сосинович

Члены правления [3 *підписи*]

Херсонський облдержархів, ф. р.—1192, оп. 1, спр. 20, арк. 3. Оригінал.

179

Постанова Раднаркому УРСР і ЦК КП(б)У про передові МТС Старобільського округу Донецької області по використанню комбайнів на збиранні зернових

11 жовтня 1935 р.

Додатково до постанови РНК УСРР і ЦК КП(б)У від 25 вересня 1935 року «Про підсумки збирання зернових колоскових комбайнами МТС України» [35] (ЗЗ УСРР, 1935, № 29-30, ст. 155) відзначити також як передові МТС по використанню комбайнів на збиранні зернових такі МТС Старобільської округи Донецької області:

Назва МТС	Прізвище директора	Адміністративні райони	Зібрано в середньому на один комбайн
Сватівська	Медведев	Сватівський	248 га
Герасимівська	Сильченко	Куйбишевський	227 »
Новопсковська	Вержалов	Новопсковський	209 »
Тиманівська	Чумалов	Лозно-Олександрівський	204 »
Чугинська	Жицький	Куйбишевський	208 »
Лозно - Олександрівська	Василенко	Лозно-Олександрівський	201 »

Київ, 11 жовтня 1935 р.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР П. Любченко

Секретар ЦК КП(б)У П. Постишев

ЗЗ УРСР, 1935, № 34, ст. 166.

* Підпис у документі відсутній.

№ 180

Звернення учасників зльоту колгоспників-ударників артілі «13-річчя Жовтня» Житомирського району Київської області до всіх колгоспників Житомирщини із закликом працювати по-ударному

5 листопада 1935 р. *

Товариші!

Сьогодні ми зібрались на свій колгоспний зліт ударників, щоб обміркувати підсумки господарчого року і накреслити шляхи роботи надалі.

Наш зліт відбувається саме тоді, коли вся наша країна напружено готується до своїх 18-х роковин існування, коли по її безмежних просторах широко розгорнувся стахановський рух, рух п'ятисотенниць колгоспного виробництва. Про все це ми обміркували на своєму зльоті.

Ми відзначаємо, що наш колгосп протягом 1935 року набагато зріс організаційно і господарсько. Державний план розвитку тваринництва ми виконали повнотою, в порівнянні з минулим роком ми зібрали значно більший врожай. 4917 ц хліба дали наші поля в цьому році. Коли в 1934 році в середньому з га було лише 7 ц врожаю, то вже в цьому році одержано по 8 ц з га.

Але це ще нас не задовольняє. Не за 2,4 кг хліба та 7 кг картоплі, що одержуємо ми в цьому році, а за 6—8 кг хліба, за 16—17 ц врожаю з га будемо боротись в 1936 році. Так і ухвалили ми на своєму зльоті. Від цих зобов'язань ми не відступимо і будь-що примусимо свою піскувату землю давати врожаї.

Наші колгоспники-ударники сьогодні на зльоті зобов'язалися працювати так, як працювала на своїй ділянці ланка Марії Демченко та десятки таких, як вона.

У нашому колгоспі теж зростає число кращих ударників, зростають люди стахановської праці. Імена таких колгоспників, колгоспниць, як Гришкун О., Мельник Т., Вівдич Г. та інші, добре відомі всім колгоспникам.

Включившись в стахановський похід, ми, передові люди колгоспного села, ударники соціалістичних ланів, закликаємо всіх колгоспників Житомирщини працювати в колгоспі методами Стаханова, Марії Демченко, боротись в 1936 році за світові рекордні врожаї на колгоспних ланах.

З доручення зльоту підписали:

Островський М., Гришкун О., Манзюк М., Яременко П., Вівдич Д., Микитенко Я. та інші.

«Радянська Волинь», № 255, 5 листопада 1935 р.

---

* Дата опублікування.

№ 181

З постанови Центрального Виконавчого Комітету СРСР про нагородження колгоспниць-п'ятисотенниць України

10 листопада 1935 р.

Центральний Виконавчий Комітет Союзу РСР постановляє:

За зразкову роботу на колгоспно-радгоспних ланах, за досягнення високого врожаю цукрових буряків — 500 і більше центнерів з гектара — нагородити

Орденом Леніна:

1. Демченко М. С. — ланкову колгоспу «Комінтерн» Київської області.

Висловити Марії Демченко подяку за виявлений нею почин у справі організації змагання за високий врожай по буряках.

2. Гнатенко М. В. — ланкову колгоспу «Комінтерн» Київської області.
3. Кошову Г. Д. — ланкову колгоспу «Червоний гігант», Київської області.
4. Швидку Г. М. — ланкову колгоспу «Більшовик» Вінницької області.
5. Штолима Д. А. — ланкового колгоспу «Більшовик» Вінницької області.
6. Бойко Г. К. — ланкову колгоспу «Більшовик» Вінницької області.
7. Байдич Х. П. — ланкову колгоспу ім. Ворошилова Вінницької області.
8. Андрощук К. К. — ланкову колгоспу ім. Ворошилова Вінницької області.
9. Стецюк Т. К. — ланкову колгоспу ім. Ворошилова Вінницької області.
10. Пилипчик М. Р. — ланкову колгоспу ім. Ворошилова Вінницької області.
11. Тимошенко О. М. — ланкову колгоспу ім. Петровського Вінницької області.
12. Чорну Х. С. — ланкову колгоспу ім. Петровського Вінницької області.
13. Слободяник П. І. — ланкову колгоспу ім. Петровського Вінницької області.
14. Гнатюк М. О. — ланкову колгоспу ім. Петровського Вінницької області.
15. Гвоздієвську Г. В. — ланкову колгоспу ім. Петровського Вінницької області.
16. Ткач Т. К. — ланкову колгоспу ім. Петровського Вінницької області.
17. Шипук Н. І. — ланкову колгоспу ім. Петровського Вінницької області.

18. Пасарар Г. Г.— ланкову колгоспу «Червоний прикордонник» Вінницької області.

19. Ченаш К. Б.— ланкову колгоспу «Успіх» Вінницької області.

20. Глобу М. О.— ланкову колгоспу «Іскра» Харківської області.

21. Канцибер Г. М.— ланкову колгоспу «Червона зірка» Харківської області.

22. Косицю С. Г.— ланкову колгоспу «Червоний прапор» Харківської області.

23. Тютюнник О. М.— ланкову колгоспу «Перебудова» Харківської області.

[...] 28. Кулик О. П.— ланкову Мануїльського бурякорадгоспу Вінницької області.

29. Сокольвак О. А.— ланкову Молотовського бурякорадгоспу Вінницької області.

30. Брайко Г. Ю.— ланкову Оріхівського бурякорадгоспу Харківської області.

31. Удод М. С.— ланкову Підсередянського бурякорадгоспу Харківської області [...].

Орденом Трудового Червоного Прапора:

Колгоспниць ланки Марії Демченко колгоспу «Комінтерн» Київської області:

1. Савченко Є. Л.
2. Ткаченко І. П.
3. Демченко Д. С.
4. Лігоміну П. О.— колгоспницю колгоспу ім. Петровського Київської області [...].

Голова Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР
М. Калінін

Секретар Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР
І. Акулов

Москва, Кремль,

10 листопада 1935 р.

«Вісті», № 259, 11 листопада 1935 р.

№ 182

Постанова Наркомзему СРСР про преміювання району ім. Петровського і с. Старосілля (колгоспу «Комінтерн») Київської області — батьківщини колгоспниць-п'ятисотенниць

11 листопада 1935 р.

I

Відзначаючи, що район ім. Петровського Київської області є батьківщиною п'ятисотенниць і що партійні, радянські й земельні організації цього району організували справді більшовицьку боротьбу за врожай буряків, Наркомзем СРСР постановляє:

1. Для зміцнення сільського господарства району ім. Петровського завезти в 1936 році:

а) тракторів 25 шт., в тому числі 4 трактори ЧТЗ;
б) тракторів У-2 — 12 шт.;
в) бурякових сівалок — 24 шт.;
г) культиваторів УКС-1 — 24 шт.;
д) бурякопідіймачів — 12 шт.;
є) 13-рядкових культиваторів — 20 шт.;
ж) плугів 2—3 корпусних ДК ЗС-П-1 — 30 шт.;
з) вантажних автомашин ЗІС — 10 шт., з них 5 у першому кварталі 1936 року і 5 у другому кварталі 1936 року;
і) молотарок МК-1100 — 5 шт., молотарок БДО-34 — 5 шт.;
к) двигунів для молотарок — 10 шт.;
л) лущильників — 30 шт.;
м) культиваторів ТК-17 — 25 шт.

2. При Городищенській МТС збудувати МТМ на 100 тракторів, відпустивши для цього відповідні кошти й повне устаткування.

3. Провести електропроводку із Корсунської районної гідроелектростанції до містечка Городище (27 колгоспів), встановивши в кожному колгоспі одну точку для електромолотьби.

4. Маючи на увазі, що в районі ім. Петровського є великі поклади каміння, а також, зважаючи на бажання всіх колгоспів цього району зв'язати протягом 1936—1937 рр. колгоспи з районним центром шосейними шляхами, створити при Городищенській МТС додатково шляховий загін у складі 2 тракторів, 2 грейдерів, 2 котків, 2 утюгів і для підвезення каміння 2 автомашин.

Затвердити план будівництва шляхів на 1936—1937 рр. на відстань в 30 км.

5. Взяти до відома постанову районних організацій, що ними за рахунок колгоспних шляхових бригад встановлюється цілорічне розроблення кар'єрів, що забезпечує камінням виконання вказаного плану будівництва шляхів.

6. Зобов'язати Мліївську дослідну садову станцію забезпечити колгоспи району ім. Петровського посадочним матеріалом для обсаджування шосейних шляхів фруктовими деревами.

7. Преміювати секретаря РПК тов. Ляльченка легковою автомашиною за рахунок НКЗ СРСР в особисте користування, двома путівками до санаторія і 2 тис. крб.

8. Преміювати директора Городищенської МТС тов. Смушка легковою автомашиною за рахунок НКЗ СРСР в особисте користування, двома путівками на курорт і 2 тис. крб.

9. Преміювати зав. райЗВ Петрівського району тов. Коваль путівкою до санаторія НКЗ і 1000 крб.

10. Видати Городищенській МТС для поліпшення матеріально-побутових умов агротехперсоналу МТС 10 тис. крб.

11. Організувати в Городищенській МТС в 1936 р. диспетчерську службу, забезпечивши телефонний зв'язок між усіма колгоспами.

II

Маючи на увазі, що село Старосілля — колгосп «Комінтерн» — виховало знатних колгоспниць-п'ятисотенниць — Марію Демченко, Марину Гнатенко, Білоус, Цимбал, Шрамко, Семську, Матвейко — і було центром змагання п'ятисотенниць в усьому Радянському Союзі, Наркомзем СРСР постановляє:

1. Встановити в колгоспі «Комінтерн» мармурову дошку колгоспниць-п'ятисотенниць, занісши на цю дошку рапорт Марії Демченко, наслідки врожаю цукрових буряків у ланці Марії Демченко, склад її ланки і ланки Марини Гнатенко, яка перша вступила у змагання з Марією Демченко.

2. Збудувати в селі Старосілля школу типу технікуму для перепідготовки ланкових, які досягли високих врожаїв, на 100 чол., взявши цю школу на утримання НКЗ СРСР.

3. Прийняти за рахунок НКЗ СРСР витрати по устаткуванню звукового кіно, що будується в селі Старосілля.

4. Видати 150 тис. крб. довгострокового кредиту на відбудування зруйнованої дамби в селі Старосілля на річці Ольшанці.

5. Преміювати колгосп «Комінтерн» за високий врожай буряків у 1935 році вантажною автомашиною (3-тоннкою) і легковою автомашиною за рахунок НКЗ СРСР.

6. Головбурякові переказати для преміювання колгоспників колгоспу «Комінтерн» 15 тис. крб., а також 5 тис. крб. на збудування садиби батькам Марії Демченко.

7. Послати за рахунок НКЗ СРСР до його санаторія на курорт Марію Демченко з сім'єю (батько і мати) і Марину Гнатенко з сім'єю (батько і мати).

8. Преміювати голову колгоспу «Комінтерн» тов. Миколаєнка двома путівками на курорт, патефоном і 3 тис. крб., а також забезпечити виділення стипендії у вишах двом його дітям.

9. Бригадира 8-ї бригади (бригада Марії Демченко)

тов. Бурду і бригадира (бригада Марії Гнатенко) т. Сидоренка преміювати патефоном і 1000 крб. кожного.

10. Тов. Тищенка — зав. хати-лабораторії — і т. Дерибас — керівника масової роботи — преміювати за рахунок НКЗ СРСР путівками до санаторію НКЗ Союзу і по 1000 крб. кожного.

11. Колгоспного аронома т. Дудника преміювати путівкою на курорт і 1000 крб.

12. Зобов'язати Головсільелектро і директора МТС т. Смушка провести електрику насамперед в село Старосілля і електричні молотарні установки.

Народний комісар земельних справ Союзу РСР М. Чернов

11 листопада 1935 р.

«Вісті», № 261, 14 листопада 1935 р.

№ 183

Протокол зльоту п'ятисотенниць Попільнянського району Київської області про підвищення урожайності цукрових буряків

5 грудня 1935 р.

Ст. Попільня.
Присутніх було 356 душ, з них жінок 300 чол.
Головує тов. Стахурський
Секретар тов. Хорунова.

1. Слухали: Про підвищення урожайності цукрового буряка на 1936 рік та про роботу п'ятисотенниць (Доповідь голови РВК тов. Стахурського та ланкових Гавриленко Тетяни (Харліївка), Щербатої Саньки (Єрчики), Лобунець, Дмітрової, Хмари-Лимар («8 березня»), Чумак Хави (Хейлів), Заїць Лізи (Сокільча), Лищенко Ганни (Сокільча), Оніченко Софії (Строків), Кач[...]ля * (Кілівка), Щотик Тодоськи (Кілівка), Білонович Ольги (Котлярка), Войцехівської Віри (Котлярка), Хмарук Ониськи (Котлярка), Федоренко Полі (Жидівці), Іванюк Килини (Романівка), Прищепи Мар'яни (Кам'янка), Сухореброї Ганни (Єрчики), Гончарук Василини (Кам'янка).

1. Ухвалили: Заслухавши доповідь голови РВК тов. Стахурського та делегатів III обласного зльоту колгоспників-ударників [36], а також 34 колгоспниць, що взяли на себе зобов'язання у наступному 1936 р. дати не менше 500 ц цукрового буряка з га, про підготовку, аби здійснити це завдання, районий зліт п'ятисотенниць відмічає, що правління колгоспів с. Кам'янка, Єрчики (колгосп «Жовтень»), Жидівці («8 березня») не приділили

* Текст пошкоджений.

достатньої уваги щодо заготівлі та вивозки органічних добрив на площу під цукровий буряк. Колгосп «Жовтень» вивозки гною не розпочав, вивіз перегною 20 тонн. Жидівці («8 березня») до цього часу не закріпив ділянку площі під цукровий буряк за колгоспницями, порушує постанову обкому та облЗУ про розгортання масового руху п'ятисотенниць в боротьбі за підвищення урожайності цукрового буряка і зернових культур.

Для того, щоб наш район зайняв перше місце по області по всьому комплексу с.-г. робіт, вивести район в передові, зліт п'ятисотенниць бере на себе такі зобов'язання:

1) До 1 січня 1936 р. вивезти на всю площу 4700 га перегною на 1 га не менше як 10 тонн перегною.

а) Заготовити попелу 6 ц на га;

б) курячого помету 5 ц не пізніше як до 15 лютого 1936 р.;

в) виготовити компостованих фекалій;

г) заготовити 6—7 ц сечі на 1 га.

2) Перевести снігозатримання на площі 100% під цукровий буряк та озимих не менше 60% загальної площі.

3) Зобов'язуємося, як одна, регулярно відвідувати і вчитись на відмінно в організованих гуртках агрограмоти при колгоспах для п'ятисотенниць та активу колгоспу.

Ми, п'ятисотенниці, даємо зобов'язання за зимовий період оволодіти техзнаннями із агрограмоти по підвищенню урожайності цукрового буряка, прикладаємо всіх зусиль у підвищенні урожайності — дати в 1936 р. не менше 500 ц з га.

4) Зліт п'ятисотенниць зобов'язує правління колгоспів відремонтувати весь с.-г. реманент доброякісно, особливу увагу приділити ремонту бурякових сівалок, ремонт закінчити до 5 січня 1936 р.

а) Вивезти 70% органічних добрив до загального плану, що дано РЗВ, вивозку закінчити до 1 березня 1936 р.

5) Включаємось в соцзмагання колгосп з колгоспом, бригада з бригадою, систематично перевіряти договір по соцзмаганню.

6) Запевняємо районний партійний комітет та президію РВК, всі районні організації, що зобов'язання, взяте нами, п'ятисотенницями, буде виконано доброякісно і своєчасно. Звертаємось до всіх колгоспників, колгоспниць нашого району піти за нашим прикладом, добитись крутого піднесення в підвищенні урожайності по цукровому буряку.

Завдання, які покладено III обласним зльотом колгоспників-ударників Київщини, зобов'язуємось виконати з честю.

Голова РВК (Стахурський)

Секретар (Хорунова)

З оригіналом згідно: [*підпис*]

Київський облдержархів, ф. р.—354, оп. 1, спр. 3550, арк. 62—63. Завірена копія.

№ 184

Постанова Наркомзему УРСР про преміювання трактористів бригади П. Ангеліної Старобешівської МТС і бригади І. Остроглядa Білокуракінської МТС Донецької області

7 грудня 1935 р.

Наркомзем УРСР відмічає, що тракторна бригада Паші Ангеліної Старобешівської МТС Донецької області, взявши зобов'язання на II Всесоюзному з'їзді колгоспників-ударників дати виробіток 1 200 га на трактор і заощадити максимум пального, це зобов'язання з честю виконала, зоравши 1 225,5 га на трактор і заощадивши 20 154 кг пального. Трактори бригади Паші Ангеліної по закінченні робіт перебувають у гарному стані і не потребують капітального ремонту. У бригаді була зразково поставлена культурно-масова робота і самодіяльність трактористів, а також технічне навчання. Проводилася робота по опануванню військової техніки — всі трактористи склали норми на значок ГПО і ворошиловського стрільця.

Бригада Остроглядa Івана Білокуракінської МТС Старобільської округи, змагаючись з бригадою Паші Ангеліної, дали також високі зразки роботи. Зорано 1 216 га на трактор і заощаджено 19 500 кг пального. У бригаді систематично проводилась культурно-масова робота, всі трактористи склали норми на значок ворошиловського стрільця.

Відмічаючи виключні наслідки роботи обох бригад, досягнуті завдяки високій трудовій дисципліні, правильній організації догляду і роботи тракторів, запровадженню стахановських методів опанування техніки, Наркомзем УСРР постановляє:

1. Преміювати бригадирів — Пашу Ангеліну і Остроглядa Івана — по 1000 крб. кожного.

2. Преміювати трактористів цих бригад: 1) Косяк П., 2) Коссе В., 3) Токареву М., 4) Радченко М., 5) Радченко Н., 6) Бійц Н., 7) Золотопуп В., 8) Балокай М., 9) Михайлову В., 10) Сухоставського Г., 11) Буряк М., 12) Престинського П., 13) Риб'янець А., 14) Спицю Д., 15) Іщенко І., 16) Іщенко В., 17) Копань В., 18) Крамарьова М. по 500 крб. кожного.

3. Завідувача відділу колгоспної молоді Донецького обкому ЛКСМУ керівника делегації тов. Левандовського за систематичну допомогу бригадам у справі постановки культурно-масової роботи преміювати в розмірі 500 крб.

Народний комісар земельних справ УСРР Л. Паперний

«Комуніст», № 281, 8 грудня 1935 р.

№ 185

Доповідна записка Київського бурякоуправління Головному бурякоуправлінню про масовий рух п'ятисотенниць у Київській області

Не пізніше 20 грудня 1935 р.

Киевское свеклоуправление сообщает при этом предварительные сведения о движении пятисотенниц по некоторым районам:

Район	Площадь посева сахарной свеклы в 1936 г.	Всего в районе звеньев	Включилось звеньев в поход пятисотенниц	Включилось колхозниц	Площадь, охваченная пятисотенницами (в га)
1. Корсунь	6 000	1 800	100	500	300
2. Умань	2 400	600	106	638	370
3. Смелянский	3 040	750	182	1 100	660
4. Черкасский	1 300	310	70	420	180
5. Погребище	6 670	1 600	15	90	75
6. Бабанский	3 490	870	57	80	168
7. Монастырище	6 350	1 600	95	550	310
8. Христиновка	5 000	1 250	130	710	351
9. Попельня	4 700	1 200	105	700	330
10. Сквира	3 900	970	96	600	360
11. Плисков	4 700	1 400	87	620	370
12. Мокрокалигорский	2 860	710	12	73	50
13. Ружин	4 180	1 040	40	200	125

Почти во всех районах начались занятия с пятисотенницами согласно указанию Главного свеклоуправления. Так, например, по Уманскому району включилось в борьбу за 600 ц 636 колхозниц. С этими колхозницами организована учеба в каждом колхозе. Пятисотенницы проходят занятия вместе с другими звеньевыми. Ведут занятия студенты Уманского с.-х. института.

По Бабанскому району включилось 280 колхозниц. Для проведения занятий с ними выделены агрономы, и с 20 декабря начинаются занятия.

По Погребищенскому району включилось 88 человек. Занятия ведут участковые агрономы, имеющие среднее образование с практическим стажем до 3 лет.

Вместе с агрономическими дисциплинами с пятисотенницами ведутся занятия по общеобразовательным предметам. Для этой работы привлечены педагоги местных школ.

Свекловичное управление сейчас вызывает представителей районов по вопросам подготовки к посеву. Предварительно каждый район обследуется инспектурой. В результате выявляются

слабые стороны работы каждого района и даются указания. Здесь же, а также в районах, нашей инспектурой выправляются недочеты хода занятий с пятисотенницами.

Начальник свеклоуправления Деркач

Ст. агроном Буцерога

Згідно: [*підпис*]

Київський облдержархів, ф. р.—354, оп. 1, спр. 3550, арк. 87. Завірена копія.

№ 186

Із звіту Брагинівської сільради Петропавлівського району Дніпропетровської області про виконання державного плану розвитку тваринництва у 1935 р.

Грудень 1935 р.

[...]Б. Збереження та вирощування молодняка

Всі колгоспи мають тваринницькі ферми. Державний план розвитку тваринництва по сільраді виконано так:

а) великої рогатої худоби було на 1.I 1935 р. 103 гол., в тому числі корів 13 шт. План на 1935 р.— 149 шт., в тому числі корів 20 шт. Є на 1 грудня ц. р. великої рогатої худоби 192 шт., в тому числі корів 18 шт.;

б) по свинях: було на 1 січня 1935 р. 126 шт. в тому числі свиноматок 35 шт. План на 1935 р.— 293 шт., в тому числі свиноматок 73 шт. Є на 1 грудня ц. р. свинопоголів'я — 278 шт., в тому числі маток 51 шт.;

в) по вівцях: було на 1 січня 1935 р. 55 шт., в тому числі маток 34 шт. План на 1935 р.— 76 шт., в тому числі маток 47 шт. Є на 1 грудня ц. р. овець — 78 шт., в тому числі маток 46 шт.

2. Всього молодняка: телят — 236 шт., в тому числі у колгоспників — 222 шт., поросят — 804 шт., в тому числі у колгоспників — 44 шт., ягнят на фермах — 55 шт.

Загинуло телят — 3 шт., в тому числі у колгоспників 2 шт., ягнят загинуло — 2 шт., лошат загибелі не було.

3. Для кращого збереження і вирощування молодняка прикріплено до кожної ферми члена секції та правильно застосовано оплату праці відповідно до постанови РНК [37].

Кращими активістами з'являються: Ольшанський К. з артілі «Ландман», що перевів правильно окотну і парувальну кампанію овець, зберіг увесь приплід ягнят.

Брагіна Ганна — доярка, добре доглядала телят, прикріплених до неї. Із прикріпленої групи не було жодного випадку падежу.

В. Забезпеченість безкорівних господарств колгоспників коровами

1. Безкорівних господарств по сільраді станом на 1 січня 1935 р. було 36 господарств, в яких безкорів'я ліквідовано на 100%. План контрактації теличок був 103 шт., бичків — 82 шт.

Виконано план по контрактації теличок — 82 шт., бичків — 84 шт. Передано колгоспникам теличок 36 шт. Пільги контрактантам теличок по молоку і м'ясоподатку надано своєчасно.

Г. Організація кормової бази

1. Випасу по сільраді мається 295 га, який був розбитий на участки, і ці участки по черзі спасювались, і таким чином увесь випас використаний, й було його в достатній мірі на весь період.

Природних сіножатей по сільраді 85 га, які скошені своєчасно, сіно убрано, складено в скирти.

Для силосу своєчасно були приготовлені траншеї, які всередині були випалені і стіни обмазані. Засилосовано силосу 310 тонн, або 82% плану, і на одну голову рогатої худоби припадає 10 кг силосу на добу.

Голова Брагинської сільради Міщенко

Секретар сільради Бугасов

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.—440, оп. 2, спр. 1, арк. 153. Оригінал.

№ 187

З резолюції V пленуму Дніпропетровського облвиконкому про участь Рад і райвиконкомів у розгортанні соціалістичного змагання з Азово-Чорноморським краєм

Кінець 1935 р.

[...] Пленум підкреслює особливо високу відповідальність райвиконкомів і Рад області в боротьбі за високий урожай, за розвиток соціалістичного тваринництва. Складення договору на змагання Дніпропетровщини з Азово-Чорноморським краєм покладає особливу відповідальність за здійснення всіх показників договору на Ради як на організаторів мас.

Відзначаючи, що під лозунгом боротьби за першість у цьому змаганні по районах, сільрадах, колгоспах і радгоспах області розгорнувся могутній масовий рух знизу, сповнений великого виробничого піднесення та ентузіазму, пленум застерігає райвиконкоми і сільради від будь-якого заспокоєння, зазнайства та передчасної парадності. Попереду стоїть велика напружена ро-

бота, до участі в якій необхідне залучення поголовно всіх колгоспників і колгоспниць, всіх робітників радгоспів і МТС, агро- і зоотехперсоналу, всіх трудящих області.

За зобов'язаннями, що їх взяла Дніпропетровщина в змаганні з Азово-Чорноморським краєм, треба добитися в 1936 р.:

а) середніх урожаїв з га по всіх зернових 12 ц, по соняшнику — 8 ц, по рицині — 8 ц, по цукровому буряку — 210 ц, по бавовнику — 5 ц, крім того, в 20% рільничих бригад зібрати не менше 50 пудів озимої пшениці і 100 пудів зернових в середньому з га;

б) по тваринництву: довести удій на одну дійну корову до 2,5 тис. літрів, одержати діловий приплід: телят 87% до загальної кількості корів, лошат — 70% і ягнят — 130% до загальної кількості маток, поросят — 10 штук на кожну свиноматку, настригу вовни в середньому з вівці мериносової 4,8 кг, метизної — 4 кг, грубошерсної — 2,3 кг;

в) провести насадження лісозахисних смуг на площі 2000 га та викопати нових ставків 700 га.

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.—440, оп. 2, спр. 1, арк. 169. Склографічний відбиток.

№ 188

Повідомлення про господарські успіхи артілі «Новий світ» Лебединського району Харківської області

5 січня 1936 р.

Харків, 5. Артіль «Новий світ» Лебединського району одержала в 1935 році від свого господарства 1 536 тис. крб. прибутку. Від своєї тваринницької ферми артіль одержала понад 180 тис. крб. прибутку. Ця ферма вважається за кращу в області, укомплектована вона виключно чистопородною шведською худобою.

Життя в колгоспі стало заможне. Багато колгоспників уже авансом одержали на трудодні понад 1000 крб. кожний.

«Вісті», № 5, 6 січня 1936 р.

№ 189

Постанова президії Петропавлівського райвиконкому Дніпропетровської області про хід підготовки кадрів сільського господарства в районі

17 січня 1936 р.

Масова сільськогосподарська учоба колгоспного активу і підготовчих масових сільськогосподарських кадрів в РКШ, на курсах при МТС та агрозоотехнічних гуртках колгоспів широко

розвернулась. На 15 січня 1936 р. в 36 агрогуртках навчається 1171 чол., в 29 зоогуртках — 897 чол., з колгоспного активу в РКШ проходять 3-х і 6-ти місячні курси ветфельдшера 20 чол., огородників — 17 чол., зав. ферм — 18 чол. і на курсах при МТС підготовляються 325 чол. трактористів, комбайнерів, бригадирів-рільників.

Однак, незважаючи на широкий охват навчанням масових с.-г. кадрів, окремі сільради й колгоспи несерйозно поставилися до цієї справи і найбільш відсталими в справі підготовки масових сільськогосподарських кадрів є колгоспи Миколаївської, Успенівської, Катеринівської сільрад, які до цього часу [не] вислали на курси зав. ферм, огородників та незадовільно розгорнули роботу масового агрозоотехнічного навчання.

Президія районного виконавчого комітету ухвалює:

1. Маючи на увазі, що багато сільськогосподарських фахівців-агрономів, механіків МТС ще не керують агрозоотехнічними гуртками в колгоспах, зобов'язати райземвідділ та директорів МТС забезпечити, щоб кожний сільськогосподарський фахівець обов'язково керував одним-двома гуртками. Поруч з цим зобов'язати райземвідділ та директорів МТС приділити серйозну увагу справі забезпечення гуртків кваліфікованими робітниками, систематично перевіряти якість роботи агрозооветеринарних гуртків в колгоспах.

2. Зважаючи на тяжкий фінансовий стан РКШ через те, що окремі колгоспи не сплатили належних з них сум, зобов'язати правління колгоспів погасити грошову заборгованість РКШ за підготовку кадрів ветфельдшерів, огородників, зав. ферм.

3. Забезпеченість продуктами курсантів як РКШ, а також і МТС, поставлена ще незадовільно. Запропонувати головам колгоспів забезпечити видачу відповідних продуктів РКШ й МТС в рахунок трудоднів курсантів на весь період їх навчання. Сільрадам простежить за виконанням цієї постанови.

4. Зобов'язати РЗВ, МТС та директора РКШ забезпечити повністю курсантів, як при РКШ, МТС, а так і в масових агрозооветеринарних гуртках, підручниками, зошитами, олівцями, не припускаючи перебоїв у навчанні.

5. Вказати головам сільрад та колгоспів Катеринівської, Миколаївської, Успенівської на їх несерйозне ставлення до цієї справи й запропонувати останнім як слід організувати гуртки агрозоотехнічного навчання, відібравши приміщення, обладнавши столами, стільцями та всім необхідним приладдям.

6. [З] метою більш регулярного і регламентованого проведення занять та приділення до них уваги всіх організацій встановити єдиний агрозоотехнічний день в кожному колгоспі, заборонивши в ці дні скликання зборів, нарад, щоб не відривати колгоспний актив від агрозоотехнічного навчання. Про виділений агрозоотехнічний день колгоспом повідомити РЗВ,

щоб останній міг регулювати розкріпленням фахівців по колгоспах.

7. Зобов'язати РЗВ та МТС провести місячні курси бригадирів при МТС в напрямку підвищення їх знань.

8. Відмітити неприпустиме явище з боку голів колгоспів тт. Юнаша і Кузьміна, які замість серйозного підбору кандидатур для посилки до школи зав. фермами посилають тих осіб, які нічого спільного не мають з колгоспом, та запропонувати тт. Юнашу та Кузьміну негайно вислати на курси зав. фермами таких колгоспників, які б були дійсно керівниками тваринництва колгоспів.

9. Запропонувати РЗВ, сільрадам, МТС й колгоспам роз'яснити всім слухачам агрозоотехнічного навчання, що за успішність в навчанні вони одержують 20% надбавки в трудоднях.

10. Рахувати за необхідне в кінці лютого місяця провести екзамен головам колгоспів, членам управ, бригадирам на встановлення звання агрозоотехніків, а колгоспному активу, який навчається в агрозоотехнічному гуртку, звання майстрів сільського господарства, для чого утворити райкомісію для переведення агрозоотехнічного екзамену, під головуванням зав. РЗВ т. Макогона, членів комісії Рябоконя, Грязюка, Савченка, Тимофєєва, Горчинського, Рубана, Кривулі, Тимінського.

11. Зобов'язати зав. РЗВ т. Макогона провести двотижневі курси голів колгоспів з більш відсталих колгоспів через райколгоспшколу.

12. Зобов'язати зав. РЗВ, особисто т. Макогона, директорів МТС тт. Азову, Примочка, Білика та директора РКШ т. Єрьоміна звернути особливу увагу на якість навчання, широко розгорнувши соцзмагання між групами, гуртками, серед керівників і всередині гуртків, серед курсантів за кращі показчики навчання і за оволодіння агрозооветеринарним навчанням, привласнюючи кращим колгоспникам-стахановцям колгоспного виробництва звання майстрів рільництва, тваринництва, садівництва та огородництва.

13. Покласти відповідальність за переведення агротехнавчання в районі на тт. Макогона та Рябоконя, а по зоотехнавчанню — на тов. Грязюка.

14. Про виконання цієї постанови заслухати доповідь т. Макогона, Рябоконя та Грязюка на президії райвиконкому в лютому місяці 1936 р.

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.—440, оп. 1, спр. 7, арк. 17—18. Відпуск.

№ 190

Звіт Сінгурської агрошколи голів колгоспів і бригадирів Житомирського району Київської області про її роботу

Січень 1936 р.

Школа почала своє навчання з 17 грудня 1935 р. 17 грудня обговорили методику навчання та внутрішній розпорядок його і установили порядок суспільного харчування. 18 грудня розпочалось навчання і, пройшовши програму, закінчили його 12 січня.

Відвідували навчання: голів колгоспів — 2 чол., бригадирів рільничих бригад — 16, бригадирів городніх бригад — 3, зав. хат-лабораторій — 3 чол. Разом — 24 чол.

Про відвідування школи та засвоєння дисциплін зроблені висновки в прикладеному до цього списку*.

Зав. школи бригадирів [*підпис*]

Староста школи [*підпис*]

Житомирський облдержархів, ф. р.—1084, оп. 1, спр. 281, арк. 22. Незавірена копія.

№ 191

Відомості Управління народногосподарського обліку УРСР про рекордні врожаї зернових та технічних культур у колгоспах України в 1935 р.

Січень 1936 р.

Назва колгоспів, районів, областей	Прізвище голови колгоспу	Площа в *га*	Врожай в *ц* з *га*
Жито озиме			
Колгосп ім. Куйбишева Зіньківського району Харківської області	Лебідь Г. В.	37,0	28,1
Колгосп ім. Петровського Зіньківського району Харківської області	Гусак М.	69,0	24,9
Пшениця озима			
Колгосп «Хлібороб» Богуславського району Київської області	Олексієнко Г. П.	30,0	43,0
Колгосп ім. Косіора Барського району Вінницької області	Воловодюк	40,0	47,5
Колгосп ім. Макса Гельца Молочанського району Дніпропетровської області	Епштейн	65,0	46,0

* Не додаємо.

Назва колгоспів, районів, областей	Прізвище голови колгоспу	Площа в *га*	Врожай в ц з *га*
Пшениця яра			
Колгосп «Правда» Лозівського району Харківської області	Пугачов	7,0	26,0
Кукурудза			
Колгосп ім. Чубаря Чемеровецького району Вінницької області	Світський А.	30,0	59,0
Колгосп ім. Леніна Чемеровецького району Вінницької області	Дробний	129,0	56,62
Колгосп «Комінтерн» Олександрійського району Дніпропетровської області	Кочерненко	3,0	57,0
Соняшник			
Колгосп «Наше майбутнє» Царичанського району Дніпропетровської області	Десятирик	26,0	16,0
Колгосп «Перемога» Солонянського району Дніпропетровської області	Дичок Г.	110,0	16,0
Колгосп ім. Косіора Солонянського району Дніпропетровської області	Бойко М.	55,0	15,3
Конопля-прядиво			
Колгосп ім. Чубаря Ірклїївського району Київської області	Дрижак	4,0	12,0
Колгосп ім. Сталіна Ірклїївського району Київської області	Шевченко	21,0	12,0
Колгосп «Новий шлях» Градизького району Харківської області	Хурижий	19,0	15,0
Колгосп ім. Чапаєва Градизького району Харківської області	Головко І. А.	4,2	13,0
Льон-насіння			
Колгосп «Жовтень» Щорського району Чернігівської області	Николаєнко	38,0	7,0
Колгосп ім. Р. Люксембург Краматорського району Донецької області	Графф	6,0	11,0
Бавовна			
Колгосп ім. Кірова Привільнянського району Одеської області	Добролежа	38,0	8,0
Колгосп ім. 15-річчя Жовтня Херсонського району Одеської області	Богун	75,0	7,0
Рицина			
Колгосп ім. Косіора Солонянського району Дніпропетровської області	Бойко М.	10,0	13,2
Колгосп ім. Кірова Покровського району Дніпропетровської області	Копичай	11,0	10,75
Колгосп ім. Димитрова Мелітопольського району Дніпропетровської області	Сидорцов	5,0	10,0

Продовження

Назва колгоспів, районів, областей	Прізвище голови колгоспу	Площа в *га*	Врожай в *ц* з *га*
Махорка			
Колгосп «Червоний партизан» Кременчуцького району Харківської області	Соловйов	12,0	45,0
Колгосп «Червоний партизан» Чорнухинського району Харківської області	Сова Яким	40,0	45,0
Колгосп Новомиргородського району Одеської області	Білан	5,0	38,3
Колгосп ім. Леніна Карлівського району Харківської області	Карабут О.	15,0	21,3
Ячмінь			
Колгосп ім. 1 Травня Яблунівського району Чернігівської області	Мазуренко Д.	25,0	47,7
Колгосп «Новий мир» Мелітопольського району Дніпропетровської області	Герасименко	13,0	40,0
Колгосп ім. Блюхера Новоукраїнського району Одеської області	Котенко	12,0	42,0
Овес			
Колгосп ім. Косіора Кам'янського району Київської області	Захаренко Ф. Т.	50,0	33,0
Колгосп «На руїнах минулого» Диканського району Харківської області	Мояр	77,0	30,6
Просо			
Колгосп «Червона нива» Кам'янського району Київської області	Печененко П.	24,0	25,36
Колгосп «Пролетар степу» Чорнобаївського району Київської області	Потапенко О. П.	45,0	25,0
Колгосп «Прилужжя» Конотопського району Чернігівської області	Гуляєв І. А.	32,23	26,0
Колгосп ім. Будьонного Новогеоргієвського району Харківської області	Дудник П. С.	50,0	45,0
Тютюн			
Колгосп ім. 14-річчя Жовтня Григоріопільського району МАРСР	Копитін Н.	3,0	20,5
Колгосп ім. Кірова Григоріопільського району МАРСР	Шилов І.	22,0	17,5

Назва колгоспів, районів, областей	Прізвище голови колгоспу	Площа в *га*	Врожай в *ц з га*
М'ята			
Колгосп «Нова надія» Лосинівського району Чернігівської області	Кацалан	9,5	19,25
Цикорій			
Колгосп «Ударник» Коростишівського району Київської області	Прокопчук М.	5,0	255,0
Колгосп ім. Ворошилова Любарського району Вінницької області	Матвіюк	2,0	211,0
Колгосп ім. Челюскінців Гадяцького району Харківської області	Костриця П.	5,06	213,0
Хміль			
Колгосп ім. 12-річчя Жовтня Червоноармійського району Київської області	Засенко	1,12	15,0
Соя			
Колгосп ім. 1 Травня Кишеньківського району Харківської області	Лях П.	6,0	18,0
Колгосп «Рад. село» Кишеньківського району Харківської області	Солодовниченко П.	10,0	10,0
Рижій			
Колгосп «Шлях до соціалізму» Конотопського району Чернігівської області	Листопад М.	6,0	13,2
Рапс			
Колгосп «Червоногвардієць» Яришівського району Вінницької області	Скоробогач Д.	10,61	17,34
Колгосп ім. Ворошилова Уланівського району Вінницької області	Кондрацький П.	8,0	14,2
Тмін			
Колгосп ім. Чернявського Меджибізького району Вінницької області	Чефронов А.	45,0	13,0
Картопля			
Колгосп ім. Косіора Малинського району Київської області	Ракович І.	15,0	300,0
Колгосп ім. Ворошилова Сосницького району Чернігівської області	Калита П.	15,0	300,0
Колгосп «Зарванецький» Вінницького району Вінницької області	Кваша А.	18,7	330,0

ЦДАЖР УРСР, ф. 318, оп. 3, спр. 311, арк. 18—19. Незавірена копія.

№ 192

Виступ завідуючого хатою-лабораторією колгоспу «Червоне село» Хорольського району Харківської області т. Короля на всеукраїнській нараді завідуючих хатами-лабораторіями [38]

3 березня 1936 р.

П'ять років роблю я спостереження над урожайністю особливо основної культури в нашому колгоспі — цукрового буряка. Від 108 ц в 1931 році, поступово збільшуючись, урожай торік досяг 282 ц. Краще працювали — це безперечно, але останні два роки чимало допомогла тут наша хата-лабораторія.

Ось дослід на вплив часу посіву на врожайність. Сіяли в різні часи, а всі інші процеси, грунт — все однакове. Так-от: сіяли 4 квітня — зібрали 249 ц, 6 — 260, 9 — 300, а вже посіяли 12 квітня — мали 80 ц. Отже, сіяти треба, коли земля не мажеться, не втоптується. Так і робитимемо, бо різниця в урожайності величезна.

Робили ми досліди і на вплив часу проривки на врожайність. Цікаві результати. Проривали 9 травня в стадії «вилочки» — зібрали 350 ц. А запізнення з проривкою на кожні 2—3 дні давало зменшення врожаю. Проривка 20 травня дала тільки 327 ц. Це в ланці Ганни Посак, в другій ланці — зменшення на 23 ц так само. Усі колгоспниці зрозуміли, коли саме треба проривати буряки. І всі — за «вилочку».

Тов. Король докладно розповів про так званий шаховий спосіб обробітку плантацій, що покращує і прискорює роботу механізмів.

«Вісті», № 53, 4 березня 1936 р.

№ 193

Виступ завідуючого хатою-лабораторією колгоспу ім. Шевченка Черкаського району Київської області Миргородського на всеукраїнській нараді завідуючих хатами-лабораторіями про роль добрив у підвищенні врожайності

3 березня 1936 р.

Хіба на наших піщаних і супіщаних грунтах можна б збирати високі врожаї, коли б не застосування місцевих добрив? Ніколи. І ми це довели на практиці. Були у нас нікудишні врожаї зернових і картоплі — наших основних культур. Взялася тоді хата-лабораторія за добрива.

От і маємо: внесли на гектар картоплі під час оранки 30 тонн гною і зібрали 160 ц картоплі з гектара, а коли внесли 15 тонн фекалій, урожай збільшився до 360 ц.

А то з цибулею. Ніколи вона у нас не родила, навіть контрактацію не виконували. Внесли перед оранкою і після посіву 15 тонн гною — зібрали 51 ц цибулі з гектара. Ця ж земля, здобрена перед оранкою фекаліями, дала 151 ц, а коли спробували перед прополкою полити зверху розчином фекалій, врожай збільшився ще на 11 ц. Доброякісно виконали державні зобов'язання, колгоспники чимало на трудодні одержали.

Робили досліди і з підгодовуванням озимини. Дали на гектар 6 тонн фекалій — зібрали 24,75 ц, а без підгодовування — тільки 15 ц. Можна здійснити завдання товариша Сталіна про 7—8 мільярдів пудів швидше, не затягать на 3—4 роки. Тільки тепер уже руками поливати — рук не вистачить. І винайшли ми спеціальні тридонні ями, зробили для кожної бригади підгодовні машини, які можуть за 10 годин здобрити 5—6 га кожна.

Коли вносити? І тут зробили досліди. Виходить, перед весною, в розтаючий грунт. А то ще скажу про снігозатримання. Найкраще впливає розкидана перепріла солома — там сніг лежить довше, і врожай збільшується центнерів на три і більше.

«Вісті», № 53, 4 березня 1936 р.

№ 194

З доповідної записки ЦВК УРСР в ЦК ВКП(б) та ЦВК СРСР про роботу серед жінок по Українській РСР

4 березня 1936 р.

26-ю годовщину Международного женского коммунистического дня 8 марта трудящиеся УССР встречают в условиях великих побед строительства социализма, выдвинув из недр трудящихся таких замечательных людей нашей эпохи, как Стаханов, Кривонос, Мария Демченко и др.

1935 год трудящиеся женщины Украины ознаменовали новым творческим подъемом за высокую производительность труда, за дальнейшее освоение техники; значительно выросла за этот год роль трудящейся женщины в органах управления государства, в промышленности, в социально-культурно-научных учреждениях и особенно в сельском хозяйстве.

Выполняя постановление ЦК ВКП(б) [39] и Президиума ЦИК УССР от 7 марта 1935 г. [40], областные исполнительные комитеты, райисполкомы и горсоветы УССР провели ряд мероприятий в деле оживления работы среди женщин и непосредственной

практической помощи [по] руководству женщинами, работающими в Советах, в массовых органах Советов — секциях и депгруппах, в промышленности, в сельском хозяйстве, в социально-культурно-бытовых учреждениях.

Так, например, Днепропетровский ОИК в марте прошлого года провел областной слет колхозниц-ударниц с участием 350 женщин. Аналогичные слеты были проведены в ряде районов и горсоветов Днепропетровщины. На бюро обкома КП(б)У Днепропетровска 3 раза слушался вопрос о состоянии работы среди женщин, и в этом свете была проверена деятельность 5 районов области. Проведено было также областное совещание председателей и зам. председателей сельсоветов, помощников бригадиров по женработе с участием 100 человек. Этому совещанию предшествовало обследование сельсоветов в 7 районах, где председательствуют женщины.

Киевский областком на протяжении всего 1935 г. систематически занимался работой среди женщин. На протяжении года был созван ряд областных и районных совещаний женщин. Инструкторским составом ОИК проведено 27 специальных выездов для изучения и налаживания работы среди женщин, и во время этих выездов оказана практическая помощь 76 сельсоветам.

Черниговский ОИК провел ряд кустовых и межколхозных женских совещаний. На проведенном областном слете женщин участвовало 400 человек. Было созвано также специальное совещание женщин — членов советов по вопросам конкурсов. Инструкторский состав ОИК оказал помощь 81 сельсовету области по налаживанию работы среди женщин.

В ряде слетов, совещаний, собраний, политдней, проведенных с инициативы ОИК, участвовало 82 437 женщин.

По целому ряду областей в течение 1935 г. организовывались специальные женские бригады по проверке исполнения решений ЦК ВКП(б) от 7 марта 1935 г. [...].

ЖЕНЩИНЫ В КОЛХОЗНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ УССР

Ускоренными темпами завоевывает трудящаяся женщина себе место в сельском хозяйстве, колхозном и культурном строительстве на селе. В своем постановлении от 7 марта 1935 г. Президиум ЦИК УССР огласил социалистическое соревнование сельских Советов на лучшую работу по вовлечению женщин во все отрасли социалистического строительства и социалистическое соревнование звеньевых-организаторов за высокий урожай сахарной свеклы. Это в значительной мере способствовало новой волне политической и производственной активности женщин. В течение 1935 г. сотни и тысячи колхозниц стали на передовые позиции в борьбе за организационно-хозяйственное укрепление колхозов, за высокие урожаи, за социалистические методы труда.

Особенно ярко выделяется рост количества звеньевых — организаторов колхозного производства. Например, в 1933 г. было 74 766 звеньевых, в 1934 г.— 122 677, в настоящее время имеется уже свыше 200 000 звеньевых.

В производстве сахарной свеклы решающее значение наряду с агромероприятиями имеет и подбор звеньевых, особенно работа с ними по отдельным процессам производства этой культуры. Вот почему и было уделено большое внимание проведению в 1935 г. с звеньевыми специальных областных и районных совещаний, слетов для обмена опытом и инструктирование их в части правильной организации работы в звене для успешного выполнения производственных планов колхозов и МТС.

Это стимулировало внедрение социалистических методов труда в работу большинства звеньев и выращивание новых тысяч энтузиасток колхозного производства.

После проработки в колхозах материалов всесоюзных совещаний передовиков сельского хозяйства с руководителями партии и правительства стахановское движение за высокий урожай колхозных полей охватило активной производственной деятельностью огромную массу колхозниц и работниц совхозов Украины.

Если мы в 1935 г. имеем несколько десятков звеньевых-организаторов, давших рекордный урожай сахарной свеклы на своих участках, то в 1936 г. по учету отдельных областей Украины применение опыта работ пятисотенниц-орденоносок стало достоянием десятков тысяч звеньев. Например, по Винницкой области в борьбу за получение урожая сахарной свеклы в 500 ц с га включились 20 483 звеньевых-организаторов и за 300—400 ц борятся 14 716 звеньевых.

По Харьковской области (по данным 45 районов) колхозниц-стахановок — 39 566 и пятисотенных звеньев — 17 861.

По Киевской области из 59 207 звеньевых включилось в борьбу за 500 ц с га 16 316 звеньевых и 88 600 колхозниц-стахановок.

Из 12 000 звеньевых Одесской области дали обязательство на получение урожая сахарной свеклы от 300 до 500 ц с га 4 130 звеньев.

Стахановские методы работы применили пятисотенницы в подготовке к весне 1936 г. в деле обеспечения высокого урожая в 1936 г., проявили инициативу в проведении стахановских пятидневок и декад в колхозах по заготовке и вывозке удобрений.

Знатные люди животноводства, трактористки, комбайнерки, пятисотенницы свекловичных полей и мастера социалистических урожаев принимали участие во всесоюзных совещаниях, рассказывая правительству и партии о той борьбе, которую провели колхозы в деле выполнения директив партии и правительства

по развитию животноводства, высоких урожаев зерновых и свеклы, по лучшей работе на тракторе, комбайне и т. д.

Правительство и партия наградили на Украине за высокие показатели труда [...] * женщин.

Такие имена, как Мария Демченко, Ганна Швидка, Анна Кошевая, Паша Ангелина и др., которые явились инициаторами и застрельщиками стахановского движения в сельском хозяйстве, известны всему Союзу.

Подъем творческой инициативы и самодеятельности имеется и в области работы колхозниц по льну, хлопку и другим техническим культурам, где также за 1935 г. выдвинулось значительное количество передовиков колхозного производства — женщин, давших образцы социалистического труда.

Рост производственной активности колхозниц в их борьбе за высокий урожай, за овладение высотами агротехники стимулировал огромную тягу колхозниц к учебе. В 1934 г. по Украине в школах колхозного актива обучалось 20 437 женщин и в агротехкружках — 15 967 женщин, а в 1935 г. в отдельных областях сотни и тысячи колхозниц вовлечены в школы и кружки по повышению знаний. Например, в Винницкой области в агротехнических кружках обучается 144 132 колхозницы, а для 26 084 звеньевых организованы двухнедельные курсы-семинары при МТС и сахарных заводах. По данным только 81 района других областей, агротехучебой охвачено 70 144 человека и зоотехнической — 10 932, колхозницы учатся в кружках, непосредственно организованных при колхозах.

Усвояемость знаний удовлетворительна. По данным Одесского ОИК, из 1 365 колхозниц, прошедших зоотехнический семинар, сдали зоотехминимум на отлично 76% и остальные — на хорошо и удовлетворительно.

Женщина-колхозница продвигается в те области работы сельского хозяйства, где раньше исключительно работали мужчины. Сотни новых трактористок, комбайнеров, шоферов, севальщиц дал нам 1935 г.

Это увязывается с теми решительными требованиями в деле повышения знаний и техники работы, которые предъявляет женщина-колхозница. Достаточно сказать, что на 1 января 1936 г. учатся на курсах трактористов, комбайнеров, шоферов и бригадиров тракторных бригад 8 250 женщин из общего числа 25 764 курсантов на этих курсах.

По сведениям 250 районов, на 1 января 1935 г. в колхозном производстве работало 166 432 женщины, а на 1 января 1936 г.— 212 673 женщины, причем этот рост еще ярче иллюстрируется данными выдвижения женщин на хозяйственную и квалифицированно-техническую работу в колхозном производстве.

---

* Цифра не вказана.

По данным этих же 250 районов, количество женщин-бригадиров колхозов возросло за 1935 г. на 1 200 человек, зав. животноводческими фермами — на 528 чел.; трактористов — на 1 394 чел., комбайнеров — на 157 чел., штурвальных — на 187 чел., шоферов — на 127 и зоотехников — на 160.

С ростом внимания к развитию социалистического животноводства растут и квалифицированные животноводческие кадры из женщин. За 1935 г. кадры доярок, свинарок и телятниц (по этим же районам) увеличились на 7 862 чел., причем доярок, которые добились не менее 3000 литров молока от каждой коровы,— 103 чел.; свинарок, обеспечивших высокий прирост поголовья и сохранение его,— 101 чел. и знатных телятниц — 109 человек (по УССР).

Огромные достижения УССР в выдвижении знатных людей из колхозниц-активисток, работающих на товарных фермах, подчеркнуты в 1935 г. высокой наградой партии и правительства СССР: 27 женщин-колхозниц награждены орденами Ленина, 18 — орденом Трудового Красного Знамени и 36 женщин — «Знаком почета».

Женщины в Советах

Значительно возросла организующая роль Советов по вовлечению трудящихся женщин в повседневную работу Советов и их массовых органов — секций и депутатских групп.

Рост женщин-депутаток в Советах можно видеть из таких данных:

	1930—1931 гг.	%	1934—1935 гг.	%
Депутатов сельсоветов . . .	46 006	20,9	59 939	28,1
» поселковых Советов	2 541	22,3	6 922	31,0
» горсоветов . . .	6 254	23,2	7 992	29,3

Имеется также большой рост женского актива вокруг секций и депутатских групп Советов, о чем свидетельствуют такие показатели:

	на 1.I 1935 г.	%	на 1.I 1936 г.	%
Членов сельсоветов и актива в секциях	133 373	24,1	182 958	23,1
Вовлечено в работу депутатских групп членов сельсоветов и женактива	79 169	29,0	140 249	29,9

Вовлечение женщин в практическую работу Советов увязывается с выдвижением их на руководящую работу в Советах, причем 1935 г. дал значительные сдвиги в этом направлении. Достаточно сказать, что если на 1 января 1935 г. была 7 451 женщина на руководящей работе в Советах, то на 1 января 1936 г. их было 11 733, т. е. на 4 822 человека больше (таблица прилагается).

Данные о выдвижении женщин в Советы и исполкомы УССР по 250 районам УССР (из 519 районов)

	Было на 1.I 1935 г.	Имеется на 1.I 1936 г.	Абсолютные цифры роста
1. Председателей РИК	1	5	4
2. Председателей горсоветов	1	4	3
3. Зам. председателей РИК	3	4	1
4. Секретарей РИК	11	12	1
5. Инструкторов	42	63	21
6. Зав. отделов и инспекторов РИК	136	215	79
7. Председателей сельских и поселковых Советов	316	413	97
8. Зам. председателей сельсоветов	416	610	194
9. Секретарей сельсоветов	135	222	87
10. Председателей ревкомиссий	157	239	82
11. Руководителей секций сельсоветов	3 173	4 622	1 449
12. Руководителей депутатских групп	3 306	5 555	2 249
13. Счетоводов сельсоветов	201	357	156
	7 898	12 321	4 423

Рост женщин в секциях и депутатских группах сельсоветов виден из следующих данных:

	Было на 1. I 1935 г.	Имеется на 1.I 1936 г.	Абсолютные цифры роста
В секциях	72 760	102 056	29 296
В депутатских группах	50 301	80 150	29 849
	123 061	182 206	59 145

Правда, явно несмело выдвигают еще женщин на руководящую работу. Достаточно сказать, что по УССР имеется только 5 председателей РИК, из которых по Днепропетровску — 3, Харькову — 1, Виннице — 1. Остальные области не удосужились к этому вопросу подойти вплотную.

Тысячи трудящихся женщин-депутаток Советов, выдвинутых на руководящую работу, показали блестящие образцы умелой организации работы в Советах на основе массовости. Например,

председатель Березанского сельсовета Александрийского района Днепропетровской области тов. Колива Марфа вывела свой сельсовет, бывший прорывным, в ряды передовых в районе. Тов. Колива сумела организовать крепкий советский актив в 100 человек из лучших ударников-колхозников и колхозниц, [привлечь их] к работе в секциях и депутатских группах. Широко развернуты социалистические методы труда. Все постановления партии и правительства прорабатываются по бригадам и колхозным звеньям. Тов. Колива пользуется авторитетом среди колхозных масс. В райисполкоме ее ценят как лучшего председателя сельсовета.

Тов. Кисак Александра — член Водянского сельсовета Каменского района, Днепропетровской области, руководитель депутатской группы колхоза «Заповіт Леніна» — является одним из лучших бригадиров. Ее бригада имеет высокие показатели как в проведении сельскохозяйственных кампаний, так и в выполнении обязательств колхозников перед государством.

Председатель животноводческой секции в Рыбкинском районе Свиноуховского сельсовета (Черниговской области) тов. Доливченко Анна была инициатором организации хорошего ухода за свиньями, причем она — отличный производственник, ее свиньи — лучшие в районе. Тов. Доливченко Анна была делегаткой Всесоюзного съезда колхозников-ударников.

Член депутатской группы, звеньевая колхоза села Юрубкова * Винницкой области Березовская Прасковья — первая в районе включилась в стахановское движение за получение урожая в 200 ц с га, показав образцы работы, выразившиеся в том, что она ежедневно вывозила в среднем 3 тонны навоза в поле. По ее предложению бригада, в которой работает Березовская, названа стахановской, а улица, которая раньше была названа именем кулака Бондаря, переименована на улицу им. Стахановского движения.

Председатель Вишнянского сельсовета Хорольского района Харьковской области тов. Гольнева Елена обеспечила плановость в работе сельсовета, секций и депутатских групп. Колхоз ее Совета получил переходное знамя от облисполкома. По развитию животноводства сельсовет занимает одно из первых мест в районе. Ферма колхоза была премирована Наркомземом УССР. За лучшие показатели в подготовке к новому учебному году сельсовет премирован облисполкомом на 750 руб.

Облисполкомами, райисполкомами, горсоветами организован ряд курсов подготовки председателей, зам. председателей и секкретарей сельсоветов. При этом надо отметить, что райисполкомы, горсоветы и сельсоветы в 1935 г. значительно лучше организовали подбор курсантов на курсы. Если в 1934 г. на областных и республиканских курсах председателей и секретарей

---

* Так у документі.

сельсоветов училось 508 женщин из общего числа курсантов в 1 255 чел., то на соответствующих курсах в 1935 г. мы имеем 829 женщин из общего числа курсантов 2 835 чел. На курсах секретарей и инструкторов РИК в 1934 г. училось 35 женщин из общего числа курсантов в 241 чел., соответственно в 1935 г. на этих же курсах училось 53 женщины из общего числа 319 курсантов.

На курсах нацменьшинств из 102 курсантов в 1935 г. женщин училось 28, т. е. 27,5%.

Женщины-курсантки в массе своей показали образцы высокой дисциплинированности и хорошей учебы. Облисполкомы и райисполкомы в основном используют окончивших курсы на руководящих работах в Советах. Например, тов. Безбатченко Н. закончила республиканские курсы председателей сельсоветов в 1934 г., сейчас работает председателем сельсовета Вениславовского на Харьковщине и является членом ЦИК Украины. Тов. Тищенко, закончившая республиканские курсы председателей сельсоветов, по окончании курсов избрана председателем сельсовета. Неоднократно она премирована за показательно поставленную работу сельсовета, кандидат Президиума ЦИК Украины.

Республиканское соревнование сельсоветов 1935 г. «На лучшую работу среди женщин» способствовало значительному оживлению работы среди женщин, главным образом депутатов Советов и советского актива, а также выдвижению женщин на руководящую советскую и хозяйственную работу. Соревнованием охвачено большое количество сельских Советов УССР (53,3%), причем некоторые области, как например Киевская, охватила конкурсом 72,1% Советов, АМССР — 94,3, Винницкая область — 68,2% сельсоветов. В процессе хода соревнования ряд областей и районов провел значительные практические мероприятия по подготовке руководящих кадров из женщин по линии работы Советов. Так, например, по Винницкой области подготовлено 81 женщину для выдвижения председателями сельских Советов, 57 — заместителями, 13 человек — инструкторами РИК. По пяти районам Харьковской области выдвинуто 12 женщин председателями сельсоветов, 28 — заместителями, 3 — секретарями, 88 — председателями секций и 124 — руководителями депутатских групп.

Об огромнейших сдвигах, в частности решительного поворота Советов по вовлечению женщин на руководящую работу, свидетельствуют хотя бы данные выдвижения женщин в премированных по этому соревнованию сельсоветах.

Всего выдвинуто на советскую и колхозную руководящую работу 3 134 женщины, из них по Киевской области — 686, по Харьковской — 567, по Днепропетровской — 673, по Винницкой — 372, по Донецкой — 481, по Одесской — 195, по АМССР — 157.

За лучшие показатели в соревнованиях Советов премировано по линии ЦИК УССР 129 объектов, из них сельских и поселковых Советов — 20, председателей сельских и поселковых Советов — 50, председателей секций — 28, руководителей депутатских групп и депутатских активистов — 31.

Особенно яркие показатели по выдвижению женщин дают сельские Советы, премированные ЦИК УССР.

Например, в Томаковском сельсовете того же района Днепропетровской области из 42 членов сельсовета женщин — 17, в депутатских группах — 29, 15 — членов правления колхозов, 16 — помощников бригадиров, 13 — доярок, 12 — телятниц, 7 — конюхов, 6 — трактористов; производственными кружками охвачено 29 женщин и агротехническими кружками — 180.

В Работинском сельсовете В.-Токмакского района Днепропетровской области в сельсовете председательствует тов. Пономарева. Здесь две женщины возглавляют секции сельсовета, причем в этих секциях отлично налажена массовая работа — вовлечено актива 35 человек. Заведующими фермами выдвинуто 9 женщин, пом. бригадирами — 6, 2 женщины посланы в сельскохозяйственный техникум на учебу.

В Нижнекринском сельсовете Макеевского района Донецкой области на руководящей работе сельсовета работают 4 женщины, в секциях — 18, в депутатских группах — 19 женщин. Кроме того, в составе правления колхозов 4 женщины, 3 зав. фермами, 12 доярок, 4 телятницы. В Гайсинском районе Винницкой области за время соревнования, по данным 30 сельсоветов, выдвинуто 4 зам. председателей сельсоветов женщин, 22 женщины — председателями секций, 7 — зам. председателей колхозов, 14 — пом. бригадиров, 43 — зав. фермами, 8 — зав. молочными и т. д.

В Краснянском сельсовете Рыбницкого района АМССР в составе членов правления 5 женщин, 15 женщин работают пом. бригадирами, 3 — зав. фермами, на курсах трактористов — 4 женщины, на шоферских курсах — 2 женщины и т. д.

В целом соревнования Советов по всем отраслям, проходившие по УССР в 1935 г., стимулировали значительную активизацию женщин вокруг конкретных задач Советов в связи с принятыми социалистическими обязательствами. Например, по Одесской области удельный вес женщин, работающих в культсекциях, составляет 51,5% к общему числу актива в культсекциях сельсоветов области.

Показательная работа Шляховетского сельсовета Джулинского района Винницкой области в части вовлечения женщин к выполнению обязательств по оказанию помощи школе. Здесь были организованы специальные женские бригады по ремонту школ, возглавляемые колхозницей — ударницей тов. Кравец Анной. Эти бригады проверили качество ремонта, они же приобрели одежду для 30 патронированных детей и обеспечили их

питанием. Именно благодаря такой массовости сельский Совет сумел отремонтировать 4 школьных дома и 5 построить почти наново. Здесь также сделано 107 новых парт, 30 столов, 11 классных досок; вся мебель окрашена и школа огорожена.

В Мордвянском сельском Совете Чигиринского района Киевской области, возглавляемом членом ЦИК УССР тов. Воловченко Марией, проведена большая работа по вовлечению женщин к выполнению обязательств по дорожному строительству. Здесь, в частности, женщины были инициаторами организации походов-смотров колхозных дворов и усадеб, в результате чего 63 усадьбы были приведены в образцовое состояние.

В борьбе за социалистическое животноводство целый ряд секций достиг блестящих результатов именно благодаря вовлечению в работу активных женщин, лучших производственников и энтузиастов колхозного производства. Так, например, секция Евецко-Николаевского сельсовета Новомосковского района Днепропетровской области имеет из 31 секционера * 19 женщин. Эта секция воспитала ряд прекрасных производственников, из них выделяется активистка секции тов. Вакулина Ксения, выращивающая 13 деловых поросят. Доярка, член сельсовета из колхоза им. Кирова Нововасильевского района Днепропетровской области Андрющенко Екатерина давала в 1935 г. средний удой от прикрепленных к ней коров по 4 300 л; секционер животноводческой секции колхоза Киевского района тов. Грищенко Прасковья дала на каждую корову своего звена в среднем 4 000 л. Доярка сельскохозяйственной артели «Коминтерн» Каховского района Одесской области, член животноводческой секции сельсовета тов. Рябенко Софья, несмотря на засушливый год в Каховском районе, увеличила удой коров по своему звену до 3 559 л на каждую корову. Сейчас по инциативе Анны Марченко (колхоз им. Ленина Синельниковского района Днепропетровской области), члена сельсовета, развернулось массовое движение доярок за получение 3 500 л молока от каждой коровы.

Огромнейшая организующая роль депутатов Советов — женщин — сказалась и на результатах успешного проведения соревнования на лучшее благоустройство городов и сел. По АМССР организовано около 1 000 уличных комитетов в сельсоветах, в которых работают главным образом женщины. Эти комитеты провели огромнейшую работу по благоустройству села. По всем сельсоветам Черкасского района Киевской области по благоустройству работали специально выделенные бригады, в которые было вовлечено 2 000 женщин. В Белоозерском районе Днепропетровской области для наблюдения за санитарным состоянием села организовано при всех сельсоветах институт общественных санитарных инспекторов, куда привлечено много женщин-активисток.

---

* Тобто, членів секції.

Участие женщин в торговле и кооперации

Немалое место занимает женщина на работе в торговле и кооперации. По одной только потребкооперации количество работающих женщин на 1 января 1936 г. составляет 12 422 человека, из них в состав правлений входит 2 020 женщин.

В борьбе за культурную советскую торговлю 1935 г. дал нам немало знатных людей из числа женщин. Например, тов. Антипенко Мария — зав. магазином Селидовского сельпотребтоварищества Сталинского района Донецкой области — обеспечила магазин всем необходимым ассортиментом товаров. Магазин, в котором она работает, не знает краж и растрат и имеет большую прибыль. Тов. Антипенко хорошо организовала закупку хлеба у колхозников и в колхозах. Она отлично обслужила полевые работы. По инициативе тов. Антипенко переустроен магазин и обеспечен культурный внешний вид магазина, а также культурные методы торговли: скорый отпуск товаров, вежливое обращение с потребителями.

Тов. Царевская — председатель Нещеретовского СПО (Старобельский округ) — добилась систематического перевыполнения плановых заданий. План товарооборота первого полугодия 1935 г. в 15 000 руб. выполнен на 106%. В III квартале СПО дало 3 500 руб. прибыли. К началу учебного года СПО обеспечило детей одеждой, обузью и учебными принадлежностями. Несмотря на то, что это СПО находилось на далеком расстоянии от железной дороги, кооперация всегда обеспечена необходимым ассортиментом товаров. Учитывается спрос и заказы потребителей-колхозников, и таковые всегда аккуратно выполняются. Характерно отметить, что до прихода на эту работу тов. Царевской Нещеретовская потребкооперация была самой отсталой в районе.

Председатель Чаусовского СПО Первомайского района Одесской области систематически выполняет и перевыполняет плановые задания. План товарооборота за первое полугодие 1935 г. выполнен на 109%. СПО торгует широким ассортиментом товаров и организовало предварительные заказы потребителей, образцово обслужило колхозы во время полевых работ, практиковало выезды на базары. С пайщиками СПО имеет тесную связь, отчитывается перед ними и имеет мощный кооперативный актив [...].

Обеспечение бытовых условий и охрана труда женщин

Рост удельного веса женского труда в промышленности, сельском хозяйстве, в советских учреждениях настоятельно требует создания культурно-бытовых условий для трудящихся женщин.

Летними и сезонными яслями на селе в 1935 г. было ох-

вачено 1 301 307 детей. По городу и селу через разные оздоровительные учреждения пропущено детей школьного и дошкольного возраста 1 487 735. Детей в стационарных детсадах в 1935 г. по городу было 121 800, на селе — 96 200. Всего по Украине в 1935 г. в стационарных детсадах находились 218 000 детей. Сезонными детсадами в 1935 г. было охвачено 785 000 детей, из них по городу — 85 000, а по селу — 700 000.

Большое внимание уделено органами Наркомпроса и здравоохранения вопросу подготовки кадров для детских учреждений. В 1935 г. только по линии Наркомздрава прошли курсы повышения квалификации охматдета 95 человек, зав. городскими яслями — 100, инструкторов ясель — 75, инструкторов кустовых колхозных ясель — 40, повышение квалификации воспитательниц городских ясель, колхозных сезонных ясель — 25 500 человек. Подготовлено акушерок из колхозниц на одногодичных курсах 630 человек. Всего пропущено в течение 1935 г. через разные курсы 36 500 женщин.

В 1935 г. открыто 738 новых консультаций охматдета. При всех научно-исследовательских институтах охматдета создана аспирантура в количестве 302 женщин-аспирантов.

Указание тов. Постышева о приближении родовой помощи крестьянке-колхознице нашло широкий отклик со стороны колхозов и советской общественности. За 1935 г. на Украине организовано 1 215 колхозных родильных домов с 3 567 койками. По неполным данным, принято родов у свыше 30 000 колхозниц. Большинство колхозных родильных домов обеспечено соответствующими помещениями, твердым и мягким медицинским инструментарием и соответствующими кадрами. Ряд колхозных родильных домов дает наилучшие образцы работы. Родильный дом села Белозерья Смелянского района Киевской области: акушерка тов. Горницкая приняла за год 170 родов и имела под своим наблюдением 139 беременных колхозниц. В отдельных колхозных родильных домах даже практикуют применение обезболенных родов.

На фоне несомненных достижений в области вовлечения женщин во все отрасли социалистического строительства и выдвижения их на руководящую работу следует отметить и наличие отдельных фактов небрежного и невнимательного отношения к женщине, как к работнику и матери, со стороны отдельных профсоюзных организаций, правлений колхозов и сельсоветов. Проверка, проведенная Советом профсоюзов Украины в октябре 1935 г., установила ряд нарушений в области женского труда на промышленных предприятиях в Донбассе и Киеве:

а) Сверхурочные ночные работы беременных и кормящих грудью матерей (Макеевстрой, Краммашстрой, завод «Пролетарий» в Лисичанске).

б) Переноска грузов свыше 20 кг беременными женщинами на 5—7 месяце (завод [им.] Ильича [в] Мариуполе, автостекло

№ 25 [в] Константиновке, стекольный завод «Пролетарий», Макеевстрой, кондитерская фабрика им. Карла Маркса в Киеве).

в) Непредставление работницам перерывов для кормления ребят грудью (завод им. Сталина в Краматорске, автостекло № 25) или представление для этой цели всего 15 минут (ф-ка им. Горького в Киеве).

г) Случаи уменьшения заработка матерям-работницам после отпуска по беременности в связи с переводом на другую работу (завод [им.] Ильича в Мариуполе).

д) Отсутствие гигиенической мебели для работ и механизации отдельных процессов производства на предприятиях с наибольшим применением женского труда (ф-ка им. Карла Маркса, им. Смирнова, им. Горького, им. Розы Люксембург — Киев и автостекло № 25 — Донбасс).

е) Имеет место проведение медосмотров принимаемых на работу женщин с целью определения беременности.

В ряде случаев из-за формального отношения консультации к определению срока беременности роженицы-работницы получают в среднем отпуск декретный 25 дней вместо 55.

Организованная на Украине Наркомздравом, Наркомземом, Наркомпросом и журналом ЦК КП(б)У «Колхозница Украины» массовая проверка выполнения колхозами Устава с.-х. артели в части выполнения пункта устава о предоставлении отпусков колхозницам по беременности обнаружила грубое нарушение устава. Ряд колхозов лишили беременных колхозниц отпусков, некоторые колхозы давали отпуска, не начисляя трудодней или начисляя их неверно. В частности, проведенная проверка Винницким облздравом между 25 октября 1935 г. и 1 февраля 1936 г. в 63 районах выявила в значительной части колхозов нарушение Устава, а в некоторых колхозах грубое и возмутительное нарушение Устава.

В Жмеринском районе, в селе Лысянка, председатель колхоза Володичук — кандидат партии — не дал отпуска колхознице Кофатирке Евгении, не обеспечил ее транспортом, когда ее нужно было отправлять в больницу рожать. Несвоевременно оказанная ей помощь привела к тому, что она умерла от родов. Этот же Володичук не дал транспорта и учительнице школы, чтобы отвезти ее в больницу на роды. Володичука сняли с работы, исключили из партии и осудили на 2 года.

В том же районе, в селе Петрунях, колхозница Лисовая Прасковья до родов не имела отпуска. Завхоз колхоза Высидельник не дал лошадей, чтобы отвезти Лисовую в больницу рожать. Муж Лисовой бегал целую ночь по разным бригадам колхоза, но лошадей получил он только наутро, когда уже было поздно. Лисовая во время родов умерла, оставив 4 детей. Высидельник осужден.

В Бердичевском районе, в селе Иванковцы, председатель колхоза Ильчук (член партии) ни одной беременной колхознице

отпуска не предоставил и отказался начислять трудодни. В селе Пятигорка того же района 20 беременных колхозниц не пользовались отпуском и им не начислили трудодней.

Такие факты имеют место в колхозах почти всех обследованных районов Винничины.

В колхозе «Червоний господар» Валковского района Харьковской области из 19 беременных женщин лишь 5 начислили трудодни, остальным 14 женщинам председатель колхоза Чередниченко отказался начислять трудодни, мотивируя тем, что в этом году все уже сбалансировано. В колхозе «Червоний ударник» этого же района отпуска беременным женщинам хотя и были даны, но трудодни им не начисляли. Подобные явления имели место и в других областях Украины.

Расстановка женских сил на руководящую работу в колхозном производстве далеко еще не соответствует огромной политической и производственной активности, проявляемой женщинами в колхозах за последние годы. Чрезвычайно слабо идет выдвижение колхозниц на работу в качестве председателей колхозов, бригадиров полевых бригад и заведующих МТФ. Рост количества председателей колхозов можно видеть из следующих данных: в 1933 г. по Украине их насчитывалось 53 чел., в 1934 г.— 315 чел. По данным 250 районов, на 1 января 1936 г. работают председателями колхозов 128 чел. против 112 на 1 января 1935 г.

Снятие с руководящей работы колхозниц подчас проходит без достаточного выяснения причин, побудивших это снятие. В ряде мест еще слабо проявляется всемерная помощь выдвиженкам-колхозницам и не дается должного отпора лицам, подрывающим их авторитет, а также срывающим их производственные мероприятия. Только в течение декабря — января 1935—1936 гг. выявлено и возбуждено облпрокуратурой Винницкой области 30 случаев преследования пятисотенниц (26 дел уже разобрано).

Развернувшееся стахановское движение в промышленности и сельском хозяйстве предъявляет повышенные требования к качеству работы Советов по изучению и выращиванию женского актива, выдвижению женщин на руководящую работу и созданию соответствующих материально-бытовых условий, способствующих их дальнейшему росту. Особенное внимание следует обратить на устранение причин, порождающих текучесть руководящих женских кадров.

Заканчивая этот краткий обзор работы среди женщин на Украине, необходимо отметить огромный подъем женских масс, который проходит в настоящее время на местах в деле подготовки к празднованию 26-летней годовщины женского коммунистического дня, о проведении которого пришлем специальный отчет.

Данные о выдвижении колхозниц на руководящую работу в колхозном производстве по 250 районам УССР (из 519 районов)

	Работало на 1.I 1935 г.	Работает на 1.I 1936 г.	Абсолютный рост
1. Председатели правлений колхозов	112	128	16
2. Зам. председателей колхозов	712	1 103	391
3. Бригадиров:			
а) полевых бригад	366	647	281
б) животноводческих бригад	529	1 027	498
в) огородных бригад	424	749	325
г) специальных	39	80	41
д) тракторных	47	102	55
е) помощников бригадиров	2 728	4 225	1 497
4. Заведующих фермами:			
а) МТФ	507	774	267
б) СТФ	448	830	382
в) ОТФ	58	110	52
г) ПТФ	640	917	277
5. Звеньевых организаторов	129 562	160 789	31 227
6. Трактористов	1 561	2 955	1 394
7. Комбайнеров	108	265	157
8. Штурвальных	149	334	185
9. Шоферов	183	310	127
10. Кладовщиков	128	190	62
11. Весовщиков	678	870	192
12. Учетчиков в бригадах	1 046	1 576	530
13. Счетоводов в колхозах	407	670	263
14. Доярок	11 591	14 752	3 161
15. Телятниц	3 574	4 887	1 313
16. Свинарок	10 625	14 013	3 388
17. Зоотехников	210	370	160
Всего	166 438	212 673	46 241

Зам. заведующего орготделом ЦИК УССР Зеленская

ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 29, спр. 837, арк. 3—33. Оригінал.

№ 195

Лист секретаря ЦК КП(б)У П. П. Постишева в ЦК ВКП(б), ЦК КП(б)У та Раднаркоми СРСР і УРСР про недоліки при розподіленні прибутків у колгоспах України

7 березня 1936 р. *

Мы недавно провели углубленное изучение вопроса о распределении доходов в колхозах Украины, и я хотел бы поделиться с Вами результатами этого изучения.

Дело в том, что, по данным 27 350 колхозов Украины, в 1935 году было выдано в среднем на один трудодень 2,3 кг на-

* Документ датовано помилково; за змістом — серпень 1936 р.

турой и 55 коп. деньгами, причем эти 2,3 кг зерна составляют в денежном выражении, по существующей оценке, 33 коп. Особенно малы денежные выдачи на трудодень, составлявшие в 1935 году во многих колхозах 15—20 коп. на трудодень.

Конечно, главной причиной столь незначительных выдач натуры и денег на трудодень является все еще недостаточная продуктивность и товарность хозяйства колхозов. Но помимо этой главной причины здесь влияет ряд других факторов, снижающих стоимость трудодня.

На Украине есть немало таких колхозов, где в 1935 году урожайность была довольно приличной, где животноводство дает уже более или менее солидную продукцию, где все хозяйство довольно крепкое и где, несмотря на все это, на трудодни в прошлом году были выданы незначительные суммы.

Значит наряду со все еще недостаточной продуктивностью и товарностью хозяйства колхозов — этой главной причиной незначительных выдач, особенно денег, на трудодни — здесь влияют еще и другие причины.

Этими причинами мы заинтересовались и пришли к следующим заключениям.

Первая. Бесспорно, что одной из самых серьезных причин недостаточной ценности трудодня является увлечение многих руководителей колхозов капитальным строительством и всякими иными капитальными мероприятиями.

Это общеизвестно, но я хотел бы все же привести пару фактов, показывающих, до каких благоглупостей доходят в этом отношении иные руководители колхозов.

Вот, например, колхоз... Запорожского района Днепропетровской области. Этот колхоз выдал в 1935 году 38 коп. на трудодень. Отчисления в неделимый фонд составили по этому колхозу 57 530 руб., или 23% от всех денежных доходных поступлений за 1935 год. Какие же капитальные мероприятия осуществил он в 1935 году? Я не привожу здесь те капитальные затраты, которые этому колхозу действительно нужно было сделать. Но на протяжении всего лишь одного года он «вогнал» 14 000 руб. на покупку сразу двух автомашин, 10 000 руб. на установку электродоения и 13 600 руб. заморозил в строительных материалах, которые он в 1935 году не использовал вовсе и часть которых он в 1936 году продал за 6 000 руб.

Или вот колхоз «Червоний хлібороб» Овручского района Киевской области. Выдал он в 1935 году на трудодень 35 коп. деньгами. Этот колхоз отчислил в неделимый фонд 37 000 руб., что составляет 34,2% от всех денежных доходных поступлений. На протяжении одного года он счел возможным затратить: 4840 руб. на приобретение трактора, 4845 руб. на молотилку, 1200 руб. на покупку бугая (хотя один бугай у колхоза уже имеется), 5700 руб. на покупку хат в соседнем селе, которые и до сих пор стоят неиспользованными и неразобранными.

Говоря об увлечениях руководителей многих колхозов капиталовложениями, мы обычно обращаем внимание на одну сторону дела — на денежные затраты и забываем другую сторону — затраты труда. Ведь увлечения капитальным строительством бьют по ценности трудодня не только в том смысле, что меньше денег остается для распределения, но и в том смысле, что, затевая непосильно большое для него капитальное строительство, колхоз «вколачивает» в это строительство значительные затраты труда, тем самым раздувает свой фонд трудодней и опять-таки снижает размер натуральных и денежных выдач на один трудодень.

Вот, например, колхоз «Ленинец-ударник» Сумского района Харьковской области. В 1933 году затраты на строительство составили 1250 трудодней (1,2% всего фонда трудодней), а в 1935 году — 17 330 трудодней (11% фонда трудодней).

Колхоз «Нове життя» Новоград-Волынского района Киевской области затратил на строительство: в 1933 году — 1750 трудодней (7% всего фонда трудодней), а в 1935 году — 8015 трудодней (27%).

Мне кажется, что в вопросе об отчислениях колхозами денег в неделимые фонды, т. е. в вопросе о средствах для капитальных мероприятий колхозов, мы недоучитываем один весьма существенный момент.

Дело в следующем. Примерным уставом сельскохозяйственной артели установлен максимум отчислений в неделимые фонды — не свыше 20% от всех денежных доходных поступлений. В начале сельскохозяйственного года при утверждении приходно-расходной сметы общее собрание колхоза утверждает размер и сроки этих отчислений в неделимый фонд. И с первых же дней года колхоз начинает тратить эти деньги на приобретение разных материалов, связанных с его капитальным строительством, на приобретение скота и иные капитальные мероприятия.

Но от каких денежных доходных поступлений исчисляются процент и размер отчислений в неделимый фонд? От плановых или фактических? Конечно, от плановых, так как фактические денежные доходные поступления будут известны только лишь в конце года.

А допустим, что план денежных доходных поступлений составлен с преувеличением, допустим, что в колхозе увлеклись в своих расчетах [о] денежных доходных поступлениях. Тогда что? Тогда, даже при отсутствии перерасхода запланированной на капитальные затраты суммы, 20% отчислений в неделимый фонд автоматически превращаются в 30%, 15% — в 25% и т. п.

Покажу это на конкретных колхозах.

Вот, например, колхоз «Красный труд» Каменского на Днепре района Днепропетровской области. По плану на 1935 год колхоз рассчитывал получить 136 160 руб. денежных доходных поступлений. Наметил он к отчислению в неделимый фонд 24 800 руб., что составляет 19% к вышеуказанной плановой сум-

ме денежных доходных поступлений. Фактически же колхоз получил в 1935 году денежных доходных поступлений только 99 250 руб. Отчисления в неделимый фонд остались те же (24 800 руб.), но в отношении к фактическим денежным доходным поступлениям они составили уже не 19%, а 25%. Колхоз выдал на трудодень 19 коп.

Колхоз им XVI партсъезда Сахновщанского района Харьковской области запланировал денежных доходных поступлений в 1935 году 280 000 руб., а фактически получил только 148 100 руб. Отчислил в неделимый фонд и истратил на капитальные мероприятия 42 000 руб., что в отношении к плановым денежным доходным поступлениям составило 15%, а к фактическим 28,3%.

Колхоз «Идея Ильича» Мелитопольского района Днепропетровской области. Денежные доходные поступления в 1935 году: плановые — 378 000 руб., фактические — 197 000 руб. Отчисления в неделимый фонд в 49 000 руб. составили 12,5% в отношении к плановым денежным доходным поступлениям и 23% — к фактическим.

Во всех этих фактах заметно одно и то же: руководствовались при установлении отчислений в неделимый фонд плановой суммой денежных доходных поступлений, исходя из этой суммы тратили деньги на капитальные мероприятия, а к концу года оказывалось, что денежных доходных поступлений меньше, чем предполагали по плану.

Устанавливая максимум отчислений в неделимый фонд — не свыше 20%, примерный устав сельскохозяйственной артели имеет в виду привести капитальные затраты колхозов в соответствие с их реальными возможностями.

Между тем, как видно из этих фактов, максимум отчислений в неделимые фонды, установленный Примерным уставом сельскохозяйственной артели, даже при отсутствии прямых перерасходов отнюдь не гарантирует от увлечений колхозов по части капитальных мероприятий, поскольку в основу расчета этих отчислений положены плановые денежные доходные поступления.

Второй серьезной причиной замедленного роста натуральных и денежных выдач на трудодни является разбухание и раздувание фонда трудодней во многих колхозах.

За последние годы мы добились кое-каких результатов в отношении ограничения затрат трудодней на содержание административно-хозяйственного персонала колхозов, в отношении прямого разбазаривания трудодней.

Это не значит, конечно, что в колхозах теперь уже нет прямых перерасходов фондов трудодней. Но мне кажется, что не здесь сейчас решающее звено.

Дело в том, что главной причиной разбухания и раздувания фондов трудодней являются сейчас заниженные нормы выработки в колхозах.

За последние годы значительно повысилась энерговооруженность колхозников, улучшилось состояние полей, выросло социалистическое сознание у колхозников, появились десятки тысяч стахановцев и мастеров колхозного производства, а нормы выработки вот уже 3—4 года остаются неизменными или почти неизменными.

Вот некоторые факты, показывающие, насколько значительно влияние этого обстоятельства на стоимость трудодня.

Колхоз им. Фрунзе Нежинского района Черниговской области. В этом колхозе нормы выработки: на шаровке свеклы — 0,05 га, а массовое выполнение этой нормы — 0,15 га; на косовице лобогрейками норма 2,5 га, массовое выполнение 6 га; на шаровке моркови норма 0,08 га, массовое выполнение — 0,12 га. Нормы в этом колхозе не менялись с 1934 года.

Колхоз «Червоний табор» Павлоградского района Днепропетровской области. Норма на вязке снопов 6 копен, вяжут 10—11 копен; на складывании снопов норма 50 снопов, массовое выполнение 70 снопов; на второй полке кукурузы норма 0,30 га, фактическое массовое выполнение 0,46 га, на третьей полке кукурузы норма 0,30, га, выполнение 0,65 га. Нормы выработки не пересматривались с 1933 года.

Колхоз им. Владимира Ильича Лозовского района Харьковской области. Норма на шаровке свеклы 0,20 га, массовое выполнение 0,30—0,34 га. На прорывке свеклы норма 0,07 га, массовое выполнение 0,10—0,15 га. На прорывке свеклы норма 0,25 га, массовое выполнение 0,35 га.

Колхоз им. Постышева Гуляйпольского района Днепропетровской области. Отдельные колхозницы на полке кукурузы вырабатывали в 1936 году 8—10 трудодней в один день, а колхозница Холод Ефросинья 18 мая 1936 года вместе с дочкой-подростком выработала в течение одного дня 16 трудодней (по прогрессивке).

Эти факты типичны. Они достаточно наглядно показывают, что в то время как производстенные условия в колхозах и сами колхозники за последние годы крепко изменились, нормы выработки остались, как правило, неизменными.

Это ведет к значительному массовому перевыполнению норм выработки, разбуханию затрат трудодней, снижению размера натуры и денег, выдаваемых на один трудодень.

Третья. Исключительно серьезным фактором, снижающим ценность трудодня, является разбазаривание второстепенной, если можно так выразиться, натуры колхозов. Строгого, бережливого отношения к зерну мы в большинстве колхозов добились. А вот к таким продуктам колхозов, как фрукты, ягоды, мед, рыба и т. п., отношение пока еще довольно «легкое».

В очень многих колхозах подавляюще большую часть этой натуры распределяют на трудодни или продают по грошовым ценам своим колхозникам. Наши обследователи сталкивались

с многочисленными фактами, когда в колхозах, где все или почти все колхозники имеют свои садки, ягодники, ульи (Лесостепь) и, следовательно, имеют в избытке свой мед, фрукты и т. п.,— эти продукты колхозы раздавали в одних случаях совсем без всякой платы, а в других случаях по своей колхозной цене, нередко на 70—80% ниже государственных заготовительных цен.

Вот некоторые факты.

Колхоз Сахновщанского района Харьковской области. Денежная выдача на трудодень в колхозе составила в 1935 г. 11 коп. В этом колхозе все колхозники имеют свою птицу. Несмотря на это, на протяжении 1935 года колхоз со своей птицеводческой фермы продал колхозникам по крайне заниженным ценам 723 цыплят, 200 кур и 43 гуся, т. е. почти весь годовой приплод своей фермы. Ни одного цыпленка колхоз на базаре не продал.

Характерно, что за инкубацию колхоз уплатил в 1935 году около 7000 руб., а выручил он со своей птицеводческой фермы, благодаря продаже почти всей продукции своим колхозникам, всего лишь 847 руб.

Уже в 1936 году колхоз получил из инкубационной станции 2912 цыплят, из них продал своим колхозникам по тем же заниженным ценам 2262 цыпленка.

Этот же колхоз получил в 1935 году от своего сада 46 ц яблок, 41 ц яблок колхоз продал колхозникам по 10 коп. килограмм несмотря на то, что многие колхозники имеют свои сады.

В колхозе им. Фрунзе Нежинского района Черниговской области, где в необобществленном хозяйстве колхозников имеются посевы «нежинских» огурцов и где каждый колхозник имел со своего приусадебного участка по 2—2,5 ц огурцов, колхоз продал в 1935 году своим колхозникам 385 ц огурцов по 3 коп. килограмм, в то время как государственная цена на самые худшие сорта этих огурцов составляет 15 коп. килограмм.

Отдельные колхозные дворы получили от колхоза по 36—40 пудов огурцов. Продажа этих огурцов государству дала бы колхозу добавочных 5 000 руб.

Выдача на трудодень в этом колхозе составила в 1935 году 72 коп.

Колхоз «Большевик» Ямпольского района Винницкой области. Имеет 3 га виноградника, с которого собрал в 1935 году 104 ц винограда. Колхоз не продал на рынке ни одного грамма, а весь виноград был продан колхозникам из расчета 50 г на трудодень по 30 коп. килограмм, в то время как государственная цена составляет 1 руб. 50 коп. за килограмм. Колхоз недобрал благодаря этому 12 550 руб. Выдал на трудодень в 1935 году 43 коп.

Колхоз им. Дзержинского Летичевского района Винницкой области. В этом колхозе колхозникам выдано 1 кг 800 г сена на

трудодень. 140 га колхозных лугов колхозники скосили «с половины». И кроме всего этого, 60 га было просто отдано на покос колхозникам без всякого распределения на трудодни, без всякой оплаты и учета.

В этом колхозе на трудодень выдано по 4 коп. деньгами. Продажа сена лишь с последних 60 га дала бы колхозу по государственным заготовительным ценам добавочных около 4000 руб. Колхозники, как правило, это сено возили в Летичев продавать. По ценам рынка стоимость этого сена составила свыше 10 000 руб.

Колхоз им. Чубаря Овручского района Киевской области выдал в порядке распределения на трудодни 412 кг меда со своей пасеки, причем на один трудодень приходилось по 3 г меда. Продажа этого меда на рынке дала бы колхозу добавочных денежных доходов на сумму 2060 руб.

О чем говорят подобные факты? Они говорят о том, что многие колхозы берут высокоденежную натуру и по сути разбазаривают ее, ибо колхозники, имея свой садок или свою пасеку, вряд ли особо ощущают на своем благосостоянии выдачу ему колхозом пуда — другого фруктов или 3 г меда на трудодень.

А к тому же нужно учесть, что под развитие всех этих отраслей (пчеловодство, садоводство, птицеводство и т. п.) государство предоставляет колхозам долгосрочные кредиты. Вместо того, чтобы в результате использования этой финансовой помощи государства увеличить массу своей товарной продукции, некоторые колхозы становятся на узкопотребительский путь, на путь внутреннего потребления прироста этой продукции.

Это положение надо, очевидно, изменить. Нельзя считать нормальным, когда такая «денежная» продукция колхоза, по сути, выключается из его товарной массы. Не правильнее ли было бы, чтобы эту свою продукцию колхоз продавал государственным и кооперативным организациям, либо на колхозном рынке, а выручка пошла бы в общее распределение денег по трудодням. Это значительно повысило бы денежные выдачи на трудодень.

Наряду с этим, следует также отметить, что под флагом снабжения колхозников мелким скотом, а иногда под флагом якобы премирования значительная часть приплода свиней продается во многих колхозах своим колхозникам по явно заниженным ценам.

Вот прежде всего некоторые факты из этой области. Колхоз им. Шевченко Кролевецкого района Черниговской области. В этом колхозе каждое третье хозяйство имеет свиноматку, а каждое хозяйство имеет от 2 до 5 свиней и подсвинков. За 1935 год с колхозной свинофермы было продано 446 поросят своим колхозникам и всего 121 поросенок на колхозном рынке. Продажа колхозникам поросят производилась по государственным заготовительным ценам. В одни руки отпускалось по

2—3 поросенка. Как правило, колхозники перепродавали этих поросят на рынке.

Колхоз им. Ворошилова Лозовского района Харьковской области. По плану (по потребности) предположено было продать колхозникам в 1935 году 25 поросят, а фактически продали 81 поросенка, причем в одни руки продано по двое — трое поросят, был даже случай продажи в одни руки 5 поросят. Председатель колхоза купил 3 поросят, зав. МТФ — 3 поросят. Если бы продали колхозникам только 25 поросят, а остальные были бы проданы на колхозном рынке, то колхоз получил бы дополнительно 2190 руб., и оплата трудодня от одного этого выросла бы на 8 коп.

Колхоз им. Владимира Ильича Лозовского района Харьковской области. По плану было предположено продать в 1935 г. 150 поросят, а продано 295, причем 65 колхозников купили по 2 поросенка, а 2 двора купили по 4 поросенка. Проданные сверх плана 145 поросят могли бы дать колхозу дополнительных денежных доходов на сумму 4850 руб.

Колхоз «Перемога» Новоград-Волынского района Киевской области. В этом колхозе во всех хазяйствах колхозников имеются свиньи и поросята, а во многих хозяйствах свиноматки. Несмотря на это, в 1935 году колхозом было продано колхозникам 173 поросенка, причем 27 хозяйствам продано по 3—4 поросенка. В первую очередь получили поросят заведующий МТФ, бригадиры, конюх, а рядовые колхозники получали по одному и по два поросенка.

Колхоз им. Фрунзе Нежинского района Черниговской области. В этом колхозе в каждом колхозном дворе есть по 2—3 свиньи и поросята и в каждом пятом хозяйстве имеется свиноматка. Колхоз за 1935 год продал на колхозном рынке 15 поросят и 390 поросят по крайне пониженным ценам своим колхозникам (против плана 190).

Эти факты говорят о том, что определенные группы колхозников сделали для себя источник добавочных доходов из покупки поросят у своего колхоза и перепродажи их на рынке. А колхоз в целом теряет на этом деле большие деньги, что также ведет к снижению ценности трудодня.

Четвертая. Очень серьезной причиной снижения фактических выдач денег на трудодни является денежное переавансирование отдельных групп колхозников, чаще всего из руководящего состава колхозов.

Вот отдельные факты, достаточно наглядно показывающие, какое серьезное понижательное влияние на фактические выдачи денег на трудодни имеет этот фактор.

Колхоз «Советская степь» Мелитопольского района Днепропетровской области. Денежное переавансирование в 1935 году составляло 6100 руб. при денежном фонде к распределению 13 000 руб.

Кто переавансирован? Бывший председатель колхоза на 638 руб., бывший парторг — 633 руб., бывший кладовщик — 220 руб., а 3000 руб. денежного переавансирования приходится на 60 колхозников.

Колхоз им. 12-й годовщины Октября Волчанского района Харьковской области. Переавансирование составляло 2000 руб. при денежном фонде к распределению в 24 015 руб. Деньги эти числятся за: председателем колхоза — 780 руб., членом правления — 304 руб., бригадиром — 410 руб., парторгом — 380 руб.

Колхоз «Память Ленина» Немировского района Винницкой области. Денежное переавансирование в 1935 году составило 9 000 руб. при денежном фонде к распределению в 36 000 руб. Переавансированы были: председатель колхоза на 670 руб., завхоз — на 190 руб., член правления — на 270 руб.

Характерно что большинство переавансированных колхозников этого колхоза имеют крайне малое количество трудодней. Так, например, колхозник Пеличенко переавансирован на 106 руб., а выработал всего 120 трудодней; Магденко переавансирован на 200 руб., а выработал 110 трудодней; Гладенко переавансирован на 110 руб., а выработал 60 трудодней; Беличко переавансирован на 252 руб., а выработал 40 трудодней; Некифоренко переавансирован на 123 руб., а выработал 55 трудодней и т. д.

Колхоз Запорожского района Днепропетровской области. Денежное переавансирование в 1935 году составляло 8270 руб. при денежном фонде к распределению 71 000 руб.

Кто был переавансирован деньгами в этом колхозе?

Бывший председатель колхоза — на 1360 руб.; бывший парторг — на 1304 руб.; бывший комсорг — на 258 руб.; отдельные колхозники, денежное переавансирование которых составляет в среднем от 30 до 50 руб.

Колхоз «КИМ» Кегичевского района Харьковской области. Из перевыданных колхозникам в 1935 году в порядке денежных авансов 2235 руб. числится: за председателем колхоза — 482 руб., заместителем председателя — 525 руб.; за кассиром — 177 руб.; за огородником — 468 руб. Остальная сумма денежного переавансирования приходится на 100 колхозников.

В вопросе о денежном авансировании имеет, мне кажется, место один весьма существенный дефект, который нередко влечет за собой автоматическое денежное переавансирование отдельных колхозников.

Дело в следующем. Примерный устав сельскохозяйственной артели предусматривает денежное авансирование колхозников в размере не выше 50% той суммы денег, которая причитается колхознику к моменту авансирования по количеству выработанных им трудодней.

Но для того, чтобы получить эту сумму допустимого денежного аванса, для этого необходимо оперировать какой-то сум-

мой денег, подлежащей выдаче на один трудодень. Какой же суммой выдачи денег на трудодень руководствуется в таких случаях колхоз — плановой или фактической? Конечно плановой, ибо фактическую сумму денег, подлежащих выдаче на один трудодень, колхоз будет знать только к концу года. А так как плановая сумма денег, подлежащих выдаче на один трудодень, нередко раздута и рассчитана с увеличением, то, руководствуясь этой суммой при выдаче денежных авансов, колхоз нередко авансирует колхозника не на 50% того, что ему причитается по выработанным трудодням, а на 120 и 150%. Тем самым автоматически образуется денежное переавансирование. Если этот автоматически переавансированный колхозник до конца года выработает большое количество трудодней, то он еще кое-как с колхозом рассчитается. Но если после авансирования и до конца года этот колхозник выработает небольшое количество трудодней, тогда он неизбежно окажется в долгу перед колхозом.

Покажу это на примере.

В колхоз им. 12-й годовщины Октября Волчанского района Харьковской области плановая денежная выдача на трудодень была намечена в 1935 году 1 руб. 50 коп., а фактически выдали по 55 коп. на трудодень. Так как при исчислении денежных авансов исходили из указания Примерного устава с.-х. артели о том, чтобы авансировать не выше 50% на выработанные трудодни и так как правление колхоза руководствовалось при этом плановой выдачей в 1 руб. 50 коп. на трудодень, то получилось, что ряд колхозников автоматически был переавансирован. Так, например, колхозник Лагутин Д. А. выработал 342 трудодня. Согласно указанию Устава с.-х. артели, он мог быть авансирован на сумму 250 руб., а исходя из фактически выданного количества денег на трудодень, он мог быть авансирован только на 94 руб. В результате колхозник Лагутин был переавансирован на 107 руб.

Очевидно, нужно принять какие-то меры, которые предотвращали бы возможность такого чисто автоматического переавансирования. Ясно одно, что руководствоваться плановой выдачей денег на трудодень при нынешнем положении с финансовым планированием в колхозах рисковано.

Здесь же мне хотелось бы отметить и увлечения по части разных колхозных празднеств. Уж больно много денег уходит у многих колхозов на это дело.

Колхоз «Красный труд» Каменского на Днепре района Днепропетровской области. На празднества израсходовано 1483 руб. при денежном фонде выдачи на трудодни 18 763 [руб].

Колхоз Летичевского района Винницкой области. На одно празднество по поводу вручения акта на вечное пользование землей израсходовано 2700 руб. при денежном фонде к распределению в 78 925 [руб.].

Колхоз им. Петровского Павлоградского района Днепропетровской области. Израсходовано на празднества 3942 руб. при денежном фонде распределения в 30 488 руб.

Я, конечно, не против колхозных празднеств, но против подобных увлечений, когда, при крайне незначительных выдачах денег на трудодни, празднества влетают колхозу в большой рубль и чувствительно снижают и без того небольшие денежные выдачи на трудодень.

Пятая. Снижение фактической выдачи денег на трудодни происходит очень часто вследствие переключения колхозами части денег, предназначенных к распределению, в оборотные средства.

Дело в следующем. По окончании хозяйственного года общее собрание колхоза определяет, сколько подлежит выдаче натуры и денег на трудодни. Но если натура обычно сразу же и выдается колхозникам, то этого нельзя сказать о деньгах. Деньги, подлежащие распределению, лежат на текущем счете колхоза. Поскольку колхоз уже в первом квартале имеет немало текущих производственных расходов, а денежные поступления в первом квартале ничтожны, колхоз нередко покрывает свои текущие производственные расходы из денег, подлежащих распределению на трудодни на истекший год.

В результате этого колхозы нередко затягивают расчеты со своими колхозниками по денежным выдачам на трудодни до середины, а иногда и до конца нового года. Нередко бывает и так, что и до конца нового года колхоз так и не может рассчитаться полностью со своими колхозниками. А в результате всего этого снижается фактическая выдача денег на трудодни, снижается стимулирующее действие денежных выдач на трудодни.

Вот некоторые факты, иллюстрирующие это положение.

Колхоз им. 17-й партийной конференции Волчанского района Харьковской области. В 1935 году подлежало выдаче на трудодни 23 398 руб., что составляло 42 коп. на трудодень. Из этой суммы, подлежащей распределению между колхозниками, 4204 руб. были истрачены колхозом на покрытие своих текущих расходов в первом квартале 1936 года и до сих пор, т. е. до августа месяца, эти 4 000 руб. так и не розданы колхозникам.

Колхоз «Большевик» Коростенского района Киевской области. Подлежало выдаче на трудодни в 1935 году 37 000 руб. Из этих денег колхоз истратил в качестве оборотных средств в первом полугодии 1936 года 11 700 руб. Эти деньги до сих пор, т. е. до августа месяца, колхозникам не выданы.

Колхоз «Червоний прапор» Синельниковского района Днепропетровской области. Должны были выдать 42 871 руб., фактически выдали 30 789 руб. 9340 руб. денег колхозников колхоз «вогнал» в оборотные средства и до сих пор, т. е. до августа месяца, не рассчитался по этой сумме с колхозниками.

Шестая. Помимо факторов, действительно снижающих ценность трудодня, следует отметить, что сама система оценки стоимости трудодня страдает серьезными дефектами, что приводит к искаженному, преуменьшенному представлению о ценности трудодня.

В начале этого письма я уже указывал, что зерно, выданное в 1935 году в среднем на один трудодень по Украине, составляет в денежном выражении всего-навсего 33 коп. Цифра действительно мизерная.

В чем же тут дело? Дело в том, что натура, выдаваемая на трудодень, при переводе ее в деньги оценивается сейчас в государственных заготовительных ценах.

Два — три года тому назад, когда колхозник всю полученную на трудодни натуру сам потреблял, такой метод оценки был правилен. Иное дело сейчас, когда выдачи на трудодень составляют 5—6—8 кг и когда значительную часть натуры, полученной на выработанные трудодни, колхозник продает государству (хлебозакупки) и на колхозном рынке. Ясно, что в этих новых условиях оценку всей натуры, полученной колхозниками, по государственным заготовительным ценам нельзя считать правильной, ибо она дает искаженное, неполное представление об уровне благосостояния, который сумел обеспечить колхоз своим колхозникам.

Мы попробовали сделать переоценку зерна, полученного колхозниками ряда колхозов, по следующему методу:

а) часть зерна, полученного колхозниками на трудодни и предназначенного ими для личного потребления,— в государственных заготовительных ценах, а другую часть зерна, которую они продали,— в ценах государственных хлебозакупок;

б) часть зерна, использованную для личного потребления,— по государственным заготовительным ценам, другую, товарную часть — по ценам колхозного рынка.

В результате подобной переоценки ценность трудодня получила следующее выражение:

Колхоз им. 17-й партконференции Волчанского района Харьковской области. Натура, выданная колхозом на трудодни, оценена была в 1935 году по государственным заготовительным ценам в 42 коп. Если же оценить по вышеуказанному методу «а» — получится 63 коп., по методу «б» — 1 руб. 80 коп.

Колхоз «Чонгарец» Синельниковского района Днепропетровской области. Натура, выданная на один трудодень в 1935 году, оценена по государственным заготовительным ценам в 92 коп. При оценке этой натуры по методу «а» получается 1 руб. 30 коп., по методу «б» — 4 руб. 45 коп.

Колхоз им. Владимира Ильича Лозовского района Харьковской области. Натура, выданная в 1935 году на один трудодень, оценена в 70 коп. Если оценить ее по методу «а», то получится 87 коп., а по методу «б» — 2 руб. 80 коп.

Попутно следует отметить, что неблагополучно также в колхозах с учетом и оценкой различных натуральных производственных услуг, оказываемых колхозом своим колхозникам. Такие натуральные услуги, как работа колхозного тягла на вспашке приусадебной земли колхозников или предоставление племенного производителя колхоза для случки с необобществленным скотом колхозников, обычно вовсе не учитываются при оценке общей стоимости трудодня, полученного колхозниками.

Вот, например, колхоз «КИМ» Кегичевского района Харьковской области. В 1935 году вспахал своим колхозникам на их приусадебных участках 100 га и не взял никакой оплаты и никакого начисления на счет колхозников не сделал. Этот же колхоз произвел покрытие своими племенниками скота членов колхоза (36 свиноматок и 96 коров) и никаких начислений за это на счет колхозников не произвел. В 1936 году за вспашку приусадебной земли своих колхозников он уже начислял им по 5 руб. с га, в то время как сам платит МТС за вспашку земли под огороды по 24 руб.

Колхоз им. Владимира Ильича Лозовского района Харьковской области вспахал усадьбы своим колхозникам в 1935 году из расчета по 6 руб. с га, а сам платит МТС по 24 руб. с га.

Колхоз им. Фрунзе Нежинского района Черниговской области вспахал 80 га приусадебной земли своим колхозникам и считал им по 5 руб. с га, причем затратил на это 190 трудодней, а сам платит МТС по 24 руб. с га за вспашку под огороды.

Отсутствие начислений на счет колхозников платы за натуральные производственные услуги, оказываемые им колхозом, также преуменьшает представление о материальных благах, полученных колхозником от своего колхоза.

Седьмая. Серьезной причиной незначительной выдачи денег на трудодни является все еще крайне незначительное развитие подсобных отраслей в колхозах. Тут можно действительно сказать, что огромнейшие возможности повышения денежных доходов валяются буквально под ногами колхозов.

Мы имеем тысячи колхозов, которые при ничтожных капиталовложениях могли бы получить очень большие денежные доходы от рыбно-прудового хозяйства, водяной птицы, ульев, садов и т. п. и которые не используют или почти не используют эти свои возможности.

Наряду с этим у нас имеются некоторые колхозы, которые сделали большой шаг вперед в этом отношении и которые уже сейчас получают значительные денежные доходы от подсобных отраслей.

В чем же дело? Почему остаются неиспользованными эти возможности? Денег для реализации этих возможностей требуется от колхозов немного. Труда они требуют также сравнитель-

но немного. Все дело в том, что на местах не руководят, не занимаются этим делом.

Неправильно было бы, конечно, ставить вопрос в плоскости государственного плана развития подсобных отраслей по типу государственных посевного и животноводческого планов. Но ставить вопрос в плоскости местных районных планов развития этих подсобных отраслей сейчас, мне кажется, можно и нужно.

* *
*

Я, конечно, не претендую на то, чтобы развернуть здесь всю систему практических мероприятий, которые следовало бы осуществить в порядке ослабления понижательного влияния указанных мною факторов на ценность трудодня.

Мне кажется, что практические мероприятия должны бы пойти по следующим основным линиям:

1) Отчисления в неделимый фонд должны производиться не от плановых денежных доходных поступлений текущего года, а в размере не свыше 20% от фактических денежных доходных поступлений, полученных в истекшем хозяйственном году. Поскольку хозяйство колхозов растет и в каждом последующем хозяйственном году колхозы будут иметь, как подавляющее правило, большую сумму денежных доходных поступлений, чем в предыдущем году, постольку предлагаемый порядок отчислений в неделимые фонды гарантирует колхозы от просчетов, подобных указанным мною выше.

2) Необходимо установить, что размер отчислений в неделимые фонды утверждается по каждому колхозу райисполкомами с обязательным рассмотрением титульного списка капитального строительства и всех прочих капитальных мероприятий.

3) Надо Наркомзему за зиму 1936/37 г. пересмотреть нормы выработки в колхозах, дать новые примерные нормы выработки по типу тех, которые он давал в 1933 г., предоставив по-прежнему возможность колхозам дифференцировать их в зависимости от местных условий. При разработке этих новых примерных норм выработки следует учесть: а) изменения в энерговооруженности колхозов, в состоянии их полей, в сознании колхозников; б) массовое перевыполнение нынешних норм выработки.

4) Необходимо поставить вопрос о том, что в натуре колхоз выдает своим колхозникам, как правило, хлеб, корма для скота, сахар (в свеклосеющих районах). Вся остальная натура реализуется колхозами либо на основе договоров с государственными и кооперативными организациями, либо на колхозном рынке и выдается колхозникам в виде денег на трудодни.

5) Необходимо установить, что денежное авансирование колхозников производится в размере не выше 50% того, что ему причитается по количеству выработанных трудодней, причем

исходить при этом не из плановых выдач денег на трудодень этого года, а из фактических выдач денег на трудодень в истекшем году.

6) Надо прекратить разбазаривание поросят и установить, что колхозник может купить у своего колхоза не более одного поросенка в год.

7) Следует пересмотреть нынешнюю систему оценки зерна, получаемого колхозниками в порядке распределения на трудодни. Часть, идущую на продажу, надо оценивать в ценах государственных хлебозакупок.

8) Надо перейти к районным планам развития подсобных отраслей в колхозах.

9) Надо активизировать работу колхозных ревизионных комиссий и тех государственных органов, которые призваны осуществлять контроль за состоянием финансового хозяйства колхозов. Было бы, в частности, целесообразно возложить на зам. директора МТС по расчетам с колхозами руководство и наблюдение за финансовым хозяйством колхозов.

* *
*

В заключение я хотел бы обратить Ваше внимание на следующее, более общее обстоятельство. Наши районные и областные советские и партийные организации неплохо стали заниматься вопросами организации хлебосдачи, хлебозакупок, организации производства колхозов.

Что же касается вопросов финансового хозяйства колхозов, вопросов экономики колхозов, то эти вопросы, как правило, вне поля зрения наших местных организаций.

Образно выражаясь, можно было бы сказать, что для наших партийных и советских организаций сельскохозяйственный год заканчивается осенней пахотой.

Между тем рост колхозов и усложнение их хозяйства, возрастание роли и удельного веса денег в колхозах, задачи дальнейшего развертывания внутриколхозной демократии — все это требует сейчас особого внимания к вопросам экономики колхозов.

Неплохо бы обратить внимание наших районных и областных работников на эту исключительно важную сейчас сторону колхозного строительства.

П. Постышев

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2816 арк. 86—110. Оригінал.

№ 196

Довідка Вінницького облвиконкому про стан механізації сільськогосподарських робіт у Кам'янець-Подільському округу і області в 1935 р.

8 березня 1936 р. *

В Каменец-Подольском округе в 1935 сельскохозяйственном году участвовало в сельскохозяйственных работах 715 тракторов, или 10 211 НР, кроме того — 35 613 рабочих лошадей и 919 рабочих волов, что равно 18 059 НР. Всего участвовало в сельскохозяйственных работах 28 270 НР. Пахотной земли в колхозах Каменецкого округа 303 310 га. Таким образом, нагрузка на 1 НР пахотной земли равна 10,7 га.

По области в 1935 сельскохозяйственном году участвовало в сельскохозяйственных работах 7 040 тракторов, или 103 750 НР, кроме того, 308 240 рабочих лошадей и 16 858 рабочих волов, что равно 159 740 НР. Всего участвовало в сельскохозяйственных работах области 263 490 НР. Пахотной земли в колхозах области 2 878 571 га. Таким образом, нагрузка на 1 НР пахотной земли по области равна 10,9 га.

Объем тракторных работ в переводе на мягкую пахоту за 1935 сельскохозяйственный год выполнен по Каменецкому округу в 300 361 га, или 100,9% по всей площади пахоты, а по области соответственно — 2 825 432 га, или 98,1% по всей площади пахоты.

Процент механизации уборки и молотьбы по данному округу в сравнении с среднеобластными показателями характеризуется так:

	В Каменец-Подольском округе	По всей области
1. Площадь уборки озимых и ранних яровых зерновых (га)	148 821	1 474 391
2. Производительность всех уборочных машин за 14 рабочих дней (га)	58 276	567 542
3. Процент механизации уборки	39,1	38,5
4. Площадь к обмолоту всех зерновых и бобовых (га)	162 300	1 691 376
5. Производительность всех молотильных гарнитуров за 30 рабочих дней (га)	138 000	1 229 210
6. Процент механизации молотьбы	85,0	67,7

Заместитель председателя Винницкого облисполкома, председатель областной плановой комиссии С. Смолянский

ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 28, спр. 639, арк. 30—31. Оригінал.

---

* Дата встановлена за суміжними документами цієї справи.

№ 197

З довідки Вінницького облвиконкому, надісланої в ЦВК СРСР, про показники господарського і економічного будівництва в Кам'янець-Подільському округу

8 березня 1936

Итоги 1935 сельскохозяйственного года

Среди округов Каменецкий округ занял первое место по урожайности зерновых и технических культур. При среднеобластном урожае зерновых 10 ц по округу урожайность 10,8 ц, а в районах: Орынинском — 13,4, Чемеровецком — 11,8, Каменецком — 11,5 ц и т. д. Урожай свеклы по округу 179,3 ц с га, а по области 138 ц. Уже в 1935 году отдельные районы округа собрали с гектара более 200 ц: Чемеровецкий — 200, Каменецкий — 226, Орынинский — 274,4 ц.

Значительно выросла стоимость трудодня. В округе 401 колхоз, из них в 49 колхозах трудодень 1935 года весил более 6 кг, в 73 колхозах — 4—5 и в 223 колхозах — 3—4 кг. В то время, когда в области по 34 районам вне округов больше 6 кг получили только в 38 колхозах, 4—6 кг — в 272 колхозах.

Под колхозное хозяйство округа подведена крепкая техническая база. Если по области на одну конеединицу с учетом механического тягла приходится 5,6 га пахоты, а в районах вне округов — 7 га, то в Каменецком округе — 5,3 га.

В 1935 году наличие и завоз тракторов, уборочных и молотильных машин обеспечили процент механизированной уборки и молотьбы по округу значительно выше среднеобластного. Так, например, молотьба по округу (из расчета работы на 30 дней) была механизирована на 85%, а в среднем по области — на 67,7 и в районах вне округов — 57,2%.

Из наличных в области 3832 молотилок и 170 комбайнов в округе работало на молотьбе 424 молотилки и 24 комбайна.

Животноводство развивается в округе значительно интенсивнее, чем в среднем по области. За 1935 год по колхозам области поголовье рогатого скота выросло на 39,4%, а по округу — на 53,8%, в том числе коров соответственно 13,5 и 25,4, овец — 28,0 и 36,2, свиней — 31,2 и 33,5. В результате этого на 100 га пахоты приходится по округу 80 голов всех видов скота, а по области — 73 и по районам вне округов — 70. На каждые 100 колхозных дворов в округе без крупного рогатого скота 18 хозяйств, а по области — 25 хозяйств.

В 1935 году округ получил 15% всех кредитов, данных области на развитие животноводства.

Округу была оказана значительная помощь льготами, в частности при среднеобластном проценте скидок по сельскохозяйственным налогам 23,9%, а по районам вне округов — 22,4, округу дано скидок 26,9% от суммы всех начисленных сельскохозяйственных налогов (сельхозналог, самообложение, культсбор).

По данным облисполкома, 365, или 9,7% всех колхозов области, еще достаточно организационно и хозяйственно не окрепли. По этим колхозам разработан специальный план мероприятий. Таких колхозов в Каменецком округе только 5% (24 колхоза, главным образом Новоушицкого и Староушицкого районов) [...] *.

Председатель Винницкого облисполкома Ал. Трилиский

ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 28, спр. 639, арк. 45—46. Оригінал.

№ 198

Кореспонденція про життя тракторної бригади Паші Ангеліної Старобешівської МТС Донецької області

8 березня 1936 р.

Довгими зимовими вечорами старий колгоспник Леон Делінке любить зібрати навколо себе молодь і поговорити. Леон Делінке добре знає важку, сумну історію переселенців — греків, що переїхали до Старобешева ще в часи царювання Катерини. Його пам'ять зберегла чимало старих грецьких пісень та частушок. Незважаючи на свій похилий вік, він ще прекрасно співає.

Леон Делінке дружить із стариком Ангеліним — Пашиним батьком, часто провідує їх сім'ю. Коли збираються веселі дівчата з тракторної бригади Паші Ангеліної і співають, сміються, діляться враженнями радісно проведеного дня, старий грек часто просить дати і йому висловитись. Очі у нього в цей час то запалюються радістю, то їх оповиває печаль. Старик згадує про свої молоді батрацькі роки — роки поневіряння в панів, роки злиднів і голоду. Він шкодує, що не є однолітком Паші Ангеліної і її молодих, квітучих подруг.

Леон Делінке особливо любить розповідати Паші Ангеліній і її товаришкам про гірке життя гречанок — жінок та дівчат — у дореволюційний час. Він знає багато старих сумних пісень про гречанок.

---

* Далі в довідці вміщені дані про промисловість, комунальне господарство, шляхове і культурне будівництво.

Тяжко було жити жінці-гречанці. Вона не сміла показатись на вулиці з відкритим обличчям, їй забороняли дивитися в очі мужчині. Жінка мусила була поратися тільки біля домашнього господарства, її не пускали навіть на польові роботи. Вважалося ганьбою, щоб мужчини їли «жіночий хліб».

З восьми літ Паша пішла наймитувати. Батько й брати косили пшеницю у куркуля Савина, а Паша возила. Не під силу було малій дівчинці правити ситими куркульськими кіньми. Не раз попадало їй за це від хазяїна.

Це вже було після революції, в 1921 р. Батько Паші, Микита Васильович, неписьменний, відчув, що тепер інакше треба підходити до дітей — їх треба вчити. Забрав Пашу у куркуля і віддав до школи.

Паша добре вчилась. Але закінчивши п'ятий клас, залишила школу. Шкода було, та нічого не поробиш. Треба було працювати — сім'я велика, батько не міг сам прогодувати.

Восени 1933 р. Паша вперше організувала жіночу тракторну бригаду. І вже через два роки, особливо після II з'їзду колгоспників-ударників, про її чудесні діла, про дівчачу бригаду знали у всьому неосяжному Союзі.

Паші присилають листи червонофлотці з Балтики, трактористи з Азово-Чорноморського краю, професори сільськогосподарської академії з Москви, бійці-прикордонники з Далекого Сходу. Незнайомі, але близькі друзі цікавляться її роботою, життям, хочуть знати про все докладно.

Найбільше листів присилають жінки, що стали вже за прикладом Паші трактористами або бажають ними стати. Марія Квач — бригадир тракторної бригади Должанської МТС Азово-Чорноморського краю — розповідає про свій перший досвід, про те, що вона взяла з досвіду Ангеліної, просить і надалі підтримувати з нею тісний зв'язок.

Недавно Паша Ангеліна одержала лист від 35 колгоспниць з далекого Уссурійська. Вони просять поради. Дівчата-колгоспниці вирішили стати трактористами. Але в них у колгоспах досі ще немає жіночих тракторних бригад. Коли дівчата взялися організовувати свої бригади, з них почали сміятись: «Будете в бруді ходити, ніхто вас заміж не візьме».

Паша охоче б відповідала всім, але в неї немає просто фізичної змоги давати відповіді на десятки листів, одержуваних щодня.

Адже в Паші, знатної трактористки, багато справ. Вона не тільки перший водій трактора, а й активний громадський працівник. Паша — член бюро райкому комсомолу та Донецького обкому, вона — член президії сільради і член пленуму Донецького облвиконкому. Паша свого часу на з'їзді колгоспників опрацьовувала в комісії колгоспний статут. Пашу Ангеліну ввели до Ради при Наркомземі СРСР. Вона вершить державні справи.

Наприкінці минулого року всі ми читали опублікований у газеті чудовий виступ Паші Ангеліної на нараді передовиків урожайності. Тут вона вже докладно відповіла на численні запитання, поставлені їй у листах.

Паша розказала про все. Як виконала зобов'язання — обробила кожним трактором 1225 га; як виховала дві жіночі тракторні бригади; як усі дівчата її бригади склали норми на значки «Готовий до праці і оборони» та «Ворошиловський стрілець». Паша розповіла про веселе, радісне життя, про частушки, що їх складають дівчата з її бригади.

Нових пісень співають тепер дівчата-гречанки і українки,— працюють однією дружною сім'єю в бригаді, очолюваній Пашею.

...Трактор іде повним ходом —
Земля розсипається.
Трактор дівчина веде,
Усміхається.
Від контори до полів
Втоптані доріжки.
Хто доріжки утоптав?
Тракториста ніжки.

Не любила тракториста —
Трактористкою не була,
Полюбила тракториста —
Трактористкою стала я.
Трактор їде, трактор їде —
Колеса врізаються.
На машині сидить милий,
Кудрі розвиваються.

* *
*

Пашу Ангеліну знає вся країна. Вона особисто знайома з вождями нашої партії і уряду ...Це з нею і її дівчатами тепло привітався Йосиф Віссаріонович, коли зайшов на нараду передовиків урожайності і побачив їх у першому ряду. З Пашею Ангеліною регулярно листується Григорій Іванович Петровський.

70 дівчат вчаться тепер на курсах трактористів у Старобешеві. З них буде створено 10 жіночих тракторних бригад. Паша звикла свого слова додержувати. Вона зобов'язалася в цьому році не тільки обробити кожним трактором 1600 га, а й підготувати 10 нових жіночих тракторних бригад.

Орденоносна бригада Ангеліної виділяє із свого середовища досвідчених бригадирів. Тоді ще могутнішим гулом загудуть мотори на колгоспних ланах і дівчата-трактористки ще яскравіше і голосніше заспівають. Вони співатимуть пісню стахановської весни.

Б. Борисов

«Вісті», № 56, 8 березня 1936 р.

№ 199

Доповідна записка Вінницького обкому КП(б)У та облвиконкому в ЦК КП(б)У та РНК УРСР про державну допомогу відсталим колгоспам Вінницької області в 1936 р.

27 березня 1936 р.

ЦК КП(б)У тов. Косіору
РНК УРСР тов. Любченку

На 1 січня 1935 року по області нараховувалось 1400 відсталих колгоспів. Внаслідок вжитих обкомом організаційно-політичних і господарських заходів протягом 1935 р. значна кількість колгоспів ліквідувала своє відставання.

При остаточному підведенні підсумків 1935 сільськогосподарського року обкомом виявлено 365 колгоспів, що в порівнянні з рештою колгоспів області лишились ще відсталими в організаційно-господарському відношенні.

По матеріалах обстеження, ці колгоспи знаходяться у важкому стані протягом декількох років.

Тривалість відставання по роках характеризується такими показниками:

До 1	року	— 37	колгоспів,	або	9,9%
до 2	»	— 43	»	»	11,8%
до 3	»	— 11	»	»	3,1%
до 4	»	— 188	»	»	51,5%
до 5	»	— 79	»	»	21,7%
до 5 і	більше	— 7	колгоспів,	або	2,0%

Обком установив, що відставання зазначених колгоспів є наслідком незадовільної організації праці, невживання комплексної агротехніки, недостачі живого тягла, відсутності або слабкого розвитку продуктивності тваринництва та допоміжних галузей сільського господарства, а також великої заборгованості державі по натуральних с.-г. позиках, грошових кредитах с.-г. банку і кредиторській заборгованості МТС.

Все це призвело до того, що зазначені колгоспи в 1935 році дали найменшу врожайність цукрового буряка та зернових (нижче 80 ц з га цукрового буряка та від 4,5 до 7 ц з га зернових), не виконали повністю хлібопоставок державі, а також не ліквідували заборгованості по с.-г. позиках і натуроплаті за минулі роки: по хлібопоставках — 22 304 ц, натуроплати МТС — 33 497 ц, натуральних позик — 49 426 ц, грошову забор-

гованість сільгоспбанку — 359 890 крб. і МТС за різні роботи минулих років — 1 157 583 крб.

Обком поставив завдання, аби протягом 1936 року ліквідувати відсталість цих колгоспів та піднести їх до рівня кращих колгоспів області та на виконання цього накреслив такі заходи для ліквідації відставання їх:

Включити в обслуговування МТС 33 відсталих колгоспи та поширити обсяг тракторних робіт по решті колгоспів, закупити 1042 голів коней, законтрактувати та закупити для вирощування на тягло 6820 бичків, організувати та поширити молочарські товарові ферми на 2004 голів, свинарсько-товарові ферми — на 1675 свиноматок, ВТФ — на 1373 вівцематок, ПТФ — на 2690 штук водоплавної птиці, бджоло-товарові ферми — на 6165 вуликів, збудувати 119 свинарників, ліквідувати безкорівність серед 34 524 колгоспних дворів, відбудувати рибних ставків 362 га, закласти і поширити садків на 1470 га, ягідників та виноградників — 190 га, огородів — 755 га, організувати 52 підсобних підприємства (цегелень, черепичень, вапнярок і т. ін.), завезти сівалок — 246, жаток — 148, культиваторів — 164, завезти штучного угноєння для підкормки озимини посіву 1935 року: суперфосфату — 15 182 т і срічано-кислого амонію — 3792 т, завезти такого ж угноєння під посів технічних культур: суперфосфату — 10 489 т і срічано-кислого амонію — 4195 т і 40%-калійної солі — 1047 т.

До здійснення накреслених нами міроприємств ми вже приступили. Зокрема, з відпущених нам фондів допомогли насінням та фуражем, поширили обслуговування МТС. Розгорнули контрактацію та купівлю бичків для тягла, контрактацію та купівлю телиць для МТФ, почали будівництво свинарників, закладку ягідників та виноградників.

Вартість накреслених міроприємств складає 4124 тис. крб. (крім вартості с.-г машин), з яких 2581 тис., або 62,4% загальної суми, буде вкладено з ресурсів, що їх одержує область за народногосподарським планом на 1936 рік.

До кінця здійснити накреслені нами міроприємства щодо ліквідації відставання колгоспів своїми внутрішніми ресурсами, без додаткової допомоги ми не маємо змоги.

Тому просимо додатково відпустити: на купівлю коней, купівлю свиноматок і вівцематок, водоплавної птиці, організацію та поширення бджільництва, на відбудову рибних ставків, закладку і поширення садків та огородів, на організацію підсобних підприємств — 1550 тис. крб. і додатково завезти 245 сівалок, 150 жаток, 165 культиваторів, завезти 15 000 т суперфосфату і 3000 т сірчано-кислого амонію.

Просимо також поставити перед ЦК ВКП(б) питання про списання заборгованості по хлібопоставках — 22 304 ц, натуроплати МТС — 33 497 ц. сільськогосподарських позик минулих років (продовольчих, фуражних і насіннєвих) — 49 426 ц, за-

боргованості с.-г. банку по кредитах на 1 квітня 1936 року — 355 890 крб. і МТС за різні роботи минулих років — 1 157 583 крб.

Голова облвиконкому Ол. Трилiський

Секретар обкому КП(б)У В. Чернявський

Вінниця, 27. III 1936 р.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2782, арк. 20—23. Оригінал.

№ 200

Кореспонденція бригадира колгоспу ім. Леніна Черкаського району Київської області Г. Атамася про роботу його бригади

27 березня 1936 р.

Торік наш колгосп в середньому зібрав на гектарі 13 ц зернових, а моя бригада дала майже по 23 ц з га. Перебуваючи в Москві на нараді з керівниками партії і уряду, я зобов'язався в цьому році зібрати по 200 пудів зернових з гектара.

Боротьбу за 200 пудів ми почали з ретельного готування до весняної сівби: заздалегідь відремонтували весь реманент, кілька раз перевірили насіння на схожість, використовуючи теплі дні перед сівбою, моя бригада підготовляла грунт — боронувала, культивувала і після цього знову боронувала в два сліди; перед початком сівби поставили на полі віхи, щоб правильно прокласти перший слід сівалкою.

14 березня почали сіяти. На поле вийшли організовано. Кожен член бригади знав своє місце. Сіяли двома одинадцятирядковими сівалками. З першого дня норми виробітку перевищили в півтора раза. Особливо відзначились наші стахановці — сівальники Атамась Левко, стерновий Жученко Іван, погонич Йосипайко Герасим та ін.

Слідом за сівалками ми пускали райборонки, щоб не було розриву між посівом і загортанням насіння. Закінчивши сівбу на ділянці, оборювали її навколо.

За якість посіву дбала вся бригада. Минулих років наші інспектори якості приймали роботу після закінчення сівби на всій площі. Ми завели такий порядок, що інспектор якості Чепурний Семен стежив за якістю і приймав посів у процесі роботи. Сільська комісія по якості щоденно в актах відзначала відмінну якість нашого засіву.

Багато допомогло на сівбі моїй бригаді повне використання живої тяглової сили. Колгоспники моєї бригади за прикладом Атамася Марка дружно виїхали в поле з своїми коровами. Щодня на сівбі працювало від 15 до 20 пар корів, яких ми використовували на боронуванні та підсобних роботах.

Між ланками бригади ми розгорнули соціалістичне змагання. Билися буквально за кожну хвилину, щоб засіяти якнайшвидше і бездоганно, додержуючи всіх правил агротехніки — головної передумови високого врожаю.

Весь час мені допомагала наша хата-лабораторія і, зокрема, її завідувач тов. Кучугурний. Але за весь час польових робіт ми не бачили в себе дільничного агронома Черкаської МТС Волика. А питань, що їх треба було з'ясувати з агрономом, багато.

Закінчивши сівбу ранніх, частину тяглової худоби ми переключили на підживлення озимини та готування грунту під пізні культури, а частину поставили на відпочинок. Хочемо посіяти високоякісно також і пізні зернові та технічні культури. Для цього використаємо весь досвід сівби ранніх. Слово, яке я дав партії і уряду,— зібрати не менше 200 пудів зернових з гектара — додержу.

Орденоносець-бригадир колгоспу ім. Леніна Черкаського району
Г. Б. Атамась

«Вісті», № 72, 27 березня 1936 р.

№ 201

Постанова президії Петропавлівського райвиконкому Дніпропетровської області про стан культурно-масової роботи в районі

6 квітня 1936 р.

Відзначити, що стан культурно-масової роботи за останній час в більшості сільрад, колгоспів району покращився, особливо в час переведення сільськогосподарчих робіт весняної посівкампанії, однак ця робота ще не піднесена на належну височінь. Окремі сільради, колгоспи, завідуючі будинків колективістів ще не врахували важливого значення переведення культурно-масової роботи.

Як недолік в багатьох сільрадах, навіть в райвно, облік культурно-масової роботи [не] налагоджений, ще слабо організований випуск стіннівок, польовок, голосної читки газет та художньої літератури, а також ще не скрізь налагоджено проведення в бригадах політбесід, художніх вечорів, наукових лекцій тощо.

Особливої уваги набирає той факт, що в окремих колгоспах, як Успенівської сільради, «Пролетарі, вперед», безвідповідально ставляться до налагодження культурно-масової роботи, зокрема, своїх культустанов, червоних кутків та читалень тощо. Не допомагають в їх роботі, не забезпечують їх світлом, паливом, літературою та газетами.

З метою рішучого покращення стану культурно-масової роботи президія райвиконкому у х в а л ю є:

1. Зобов'язати райвно, сільради, управи колгоспів, завідувачів будинків колективістів негайно усунути припущені недоліки в цій справі та розгорнути старанну роботу в розгортанні культурно-масової роботи. Зокрема:

а) протягом 5 днів виділити в кожній бригаді культмасовика, через якого організовувати випуск стіннівок, польовок, читку газет, художньої літератури, улаштування дошок пошани і ганьби. Списки на виділених масовиків до 15 квітня надіслати до райвно;

б) обладнати польові табори в бригадах і тракторні будки гаслами, плакатами, музикою, художньою і політичною літературою;

в) в кожному колгоспі придбати стаціонарні бібліотечки вартістю від 300 до 500 крб. та поруч з цим придбати музінструменти (балалайки, гітари, скрипки, гармошки тощо) за рахунок коштів, передбачених кошторисами колгоспів на культурно-масову роботу.

2. Зобов'язати Хорошівську сільраду вкупі з МТС придбати в колбуд бібліотеку, для чого використати асигнування по будинку колективіста на бібліотеку та закінчити ремонт будинку колективіста до 25.IV 1936 року.

3. Зобов'язати всі сільради та колгоспи негайно розпочати ремонт будинку колективіста з тим, аби до 20 квітня всі будинки колективіста були відремонтовані та обладнані стільцями, плакатами та лозунгами до 1 Травня.

4. Зобов'язати директорів Петропавлівської, Дмитрівської та Хорошевської МТС організувати при кожній МТС культкомбайни, гарно обладнані, і забезпечити їх музикою, газетами, літературою, різними іграми та музикою. Одноразово зобов'язати райкінобазу (особисто т. Верещагу) прикріпити до культкомбайнів кінопересувки, забезпечивши їх безперебійну роботу, використавши для культкомбайнів маючіся в МТС радіопересувки.

Запропонувати райздоровввідділу прикріпити до культкомбайнів лікарів з аптечками швидкої допомоги.

Організувати при кожному культкомбайні голярню та забезпечити роботу драматичних і музичних гуртків.

5. Зобов'язати завідуючих будинками колективіста краще організувати культобслуговування польових бригад, організовуючи масові художні вечори, вистави, співи, танці, музику і т. ін.

Головам колгоспів допомогати культмасовикам [в] цій справі.

6. Організувати при кожному клубі співочий, музичний драматичний, військово-оборонні, фізкультурні, агротехнічні гуртки та при Петропавлівському РБК, в Дмитрівському, в Хорошев-

ському зразковому будинку колективіста організувати гуртки кройки й шиття, охопивши ними 75 чол. колгоспниць.

7. Зобов'язати райвно та директора кінотеатра організувати при театрі кабінет політосвіти з такими відділами:

а) відділ агітації і пропаганди;

б) агротехпропаганди;

в) відділ художньої самодіяльності;

г) військово-оборонний і фізкультурний.

Розподілити на це суму по кожній МТС по 200 крб.

8. Організувати при зразкових будинках колективіста Дмитрівка, Хороша і райцентрі довідкові бюро, куди ввести агрономів, лікарів, зоотехніків, учителів, судпрокуратуру і через книгу «Питань і відповідей» давати відповіді на всі питання, які цікавлять колгоспника.

9. Провести 2 травня колгоспну олімпіаду художньої самодіяльності, розгорнути роботу серед гуртків з тим, аби в травневій олімпіаді брали участь всі колгоспи.

Виділити для преміювання кращих гуртків на районній олімпіаді 1500 крб. з сум райвно.

10. Організувати в червні місяці 1936 року екскурсії стахановців та кращих культмасовиків з колгоспів в культбази та заводи м. Дніпропетровська за рахунок колгоспів та організацій, які посилають своїх людей.

11. Зобов'язати райвно скликати 22 квітня одноденний семінар культмасовиків по кущах Дмитрівка, Хороша і Петропавлівка, на яких обговорити рішення про культмасову роботу обкому КП(б)У та облвиконкому, РПК та РВК і накреслити практичні завдання культмасової роботи в польових бригадах, розгорнути змагання серед культмасовиків і завідуючих будинків колективіста на кращу постановку культмасової роботи в районі.

12. Зобов'язати колгоспи організувати до 25 квітня вкупі з завідуючими будинками колективіста при бригадах червоні кутки, виділивши активних завідуючих кутків, обладнавши їх столами, стільцями та різною літературою.

Райвно в квітні місяці провести одноденні семінари з завідуючими червоними кутками, накресливши практичні завдання червоного кутка в період польових робіт.

13. Зобов'язати райвно та колгоспи придбати в кожен патронат музінструмент та різні ігри і дитячу літературу. Зобов'язати райвно і особисто тов. Вівчарука вкупі з виховательками організувати в патронатах з дітей музичні, співочі, драматичні, образотворчі гуртки та провести в червні місяці олімпіаду патронірованих дітей.

14. Зобов'язати райвно, директорів і завідуючих шкіл придбати в кожній школі дитячу бібліотеку та різні ігри, організувати в школі різні гуртки та добитись їх зразкової роботи.

Організувати по району 5 футбольних і волейбольних команд

з дітей старшого віку, закупивши потрібні приладдя для цих команд з сум асигнування по школах.

15. Зобов'язати районо та директора Петропавлівської СШ розпочати ремонти піонерклуба з тим, аби до 1 травня піонерський клуб був відремонтований.

16. Зобов'язати завідуючого райбібліотеки та дирекцію кінотеатра організувати при райбібліотеці відділ дитячої літератури, забезпечивши своєчасно видачу її дітям.

17. Організувати при с. Петропавлівка дослідну дитячу с.-г. станцію, для чого використати асигнування 20 000 крб.

РЗВ виділити окрему плантацію для с.-г. станції.

18. Зобов'язати голів колгоспів організувати вкупі з районо та школами при кожному колгоспі кімнату колгоспних ребят. Районо і сільрадам використати на це асигнування, які маються, на кімнати колгоспних ребят.

19. Запропонувати районо мати тісний зв'язок з культсекціями сільрад, через які організовувати культмасову роботу по данній сільраді. На слідуючій президії РВК заслухати районо та завідуючих зразкових будинків колективіста — Дмитрівка, Хороша й Миколаївка — про виконання цієї постанови.

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.—440, оп. 1, спр. 8, арк. 20—22. Оригінал.

№ 202

Повідомлення про сконструювання нового плуга до трактора ЧТЗ на Одеському заводі сільськогосподарського машинобудування ім. Жовтневої революції

10 квітня 1936 р.

Одеса, 10 (Власкор «Вістей»). Одеський завод сільськогосподарського машинобудування ім. Жовтневої революції сконструював новий п'ятикорпусний плуг до трактора ЧТЗ. Такі два плуги цілком завантажать потужність цього трактора.

Перші екземпляри будуть направлені для випробування тракторному бригадирові Вегеровської МТС * орденоносцеві тов. Димову. Він добре знає трактор ЧТЗ і останнім часом навчив працювати ним кращих своїх трактористів: орденоносця Сергія Брадка, Федю Черно, Петра Скарлата, Митю Бузника та молоду трактористку Марусю Фадєєву.

«Вісті», № 108, 11 травня 1936 р.

---

* Йдеться про Грейгівську МТС ім. Вегера Одеської області.

№ 203

Постанова ЦВК УРСР про нагородження Харківської області Перехідним Червоним прапором за вирощування найбільшого врожаю цукрових буряків і здачу їх державі

15 квітня 1936 р.

Президія Центрального Виконавчого Комітету УСРР постановляє:

За найвищі показники врожайності цукрового буряка по колгоспно-селянському сектору (141,6 ц з гектара по області), що їх досягнуто в 1935 році на основі розгортання руху п'ятисотенниць, запровадження колгоспного статуту й широкого впровадження агротехніки, за перевиконання плану здавання буряків на цукрові заводи нагородити Харківську область Перехідним Червоним прапором Центрального Виконавчого Комітету УСРР, встановленим за постановою від 23 березня 1934 року.

Преміювати Харківську область 50 000 крб., доручивши Харківському облвиконкому розподілити цю суму між тими районами, сільрадами, колгоспами, колгоспниками й колгоспницями області, які добились найкращих показників врожайності цукробуряка й виконання погектарних норм здачі буряка державі.

Голова Центрального Виконавчого Комітету УСРР
Г. Петровський

Секретар Центрального Виконавчого Комітету УСРР
М. Зіненко

Київ. 15 квітня 1936 р.

«Вісті», № 90, 17 квітня 1936 р.

№ 204

Постанова Раднаркому УРСР про склад Ради при Наркомземі УРСР

21 квітня 1936 р.

Рада Народних Комісарів УСРР постановляє:

Затвердити такий склад Ради при Народному комісаріаті земельних справ УСРР:

1. Паперний Л. Л. — голова Ради, народний комісар земельних справ.
2. Грушевський Л. А. — заступник голови Ради, заступник наркома земельних справ.

3. Голуб'ятников М. Д. — заступник голови Ради, заступник наркома земельних справ.
4. Гончаренко М. П. — заступник начальника зернового управління Наркомземсправ.
5. Востров М. В. — начальник управління ремзаводів Наркомземсправ.
6. Векслер Л. П. — начальник бурякового управління Наркомземсправ.
7. Рубець І. Є. — начальник льоно-коноплеуправління Наркомземсправ.
8. Левенштам М. О. — Начальник відділу обліку та звітності Наркомземсправ.
9. Леонідов Л. Г. — начальник бавовняного управління Наркомземсправ.
10. Ільяшенко Д. І. — начальник відділу підготовки кадрів Наркомземсправ.
11. Кончаєв О. С. — заступник начальника плодоовочевого управління Наркомземсправ.
12. Поздняков П. В. — начальник ветуправління Наркомземсправ.
13. Каплан Д. І. — начальник відділу землевпорядження та меліорації Наркомземсправ.
14. Левицький В. Ф. — начальник тваринницького управління Наркомземсправ.
15. Сірченко І. М. — завідуючий племінного відділу тваринницького управління Наркомземсправ.
16. Невалений Г. П. — начальник управління конярства Наркомземсправ.
17. Желдін І. Л. — начальник тютюнового управління Наркомземсправ.
18. Максимович О. Ф. — старший зоотехнік по племінній справі управління конярства Наркомземсправ.
19. Макаренко І. Г. — керівник Української контори Сільгоспбанку.
20. Лисенко Т. Д. — академік.
21. Соколовський О. Н. — академік.
22. Рожественський Б. М. — академік.
23. Нурінов О. А. — директор заповідника «Асканія-Нова».
24. Дрозденко П. К. — начальник сектора науково-дослідних установ Наркомземсправ.
25. Калачиков О. Т. — заступник директора по науковій частині Київської філії науково-дослідного інституту соцземлеробства.

26. Жихарев П. Г. — директор Київського сільськогосподарського інституту.

27. Брага Г. П. — директор науково-дослідного інституту механізації сільського господарства.

28. Криворуков І. М. — директор Укрсадовинтресту.

29. Ломако М. Ф. — начальник Київського облземуправління.

30. Романіка В. М. — старший агроном Київського облземуправління.

31. Деркач Т. В. — начальник бурякоуправління Київського облземуправління.

32. Кисляков Д. П. — директор Шполянської МТС Шполянського району Київської області.

33. Демченко М. С. — колишня ланкова колгоспу «Комінтерн» району ім. Петровського, зараз студентка Київського сільгоспінституту.

34. Гнатенко М. В. — ланкова колгоспу «Комінтерн» району ім. Петровського Київської області.

35. Кікоть І. А. — завідуючий хати-лабораторії колгоспу ім. Г. І. Петровського с. Михайлівка Кам'янського району Київської області.

36. Потиха Г. Л. — доярка племрадгоспу «Терезино» Білоцерківського району Київської області.

37. Пасько А. П. — начальник Харківського облземуправління.

38. Бригадир М. П. — заступник директора по науковій частині Харківської обласної сільськогосподарської дослідної станції.

39. Папуша Ю. Ф. — директор Градизької МТС Градизького району Харківської області.

40. Геранін В. М. — завідуючий райземвідділу Вовчанського району Харківської області.

41. Франко Ф. А. — завідуючий Кременчуцького міськземвідділу Харківської області.

42. Корений О. А. — бригадир зернової бригади колгоспу ім. XV з'їзду ВКП(б) Сахновщанського району Харківської області.

43. Ткаченко О. С. — зоотехнік Лозівського району Харківської області.

44. Кухар І. А. — агроном Диканської МТС Диканського району Харківської області.

45. Кльосов Л. К. — комбайнер Лихачівської МТС Олексіївського району Харківської області.

46. Глоба М. О. — ланкова колгоспу «Іскра» Чутівського району Харківської області.

47. Яблонський В. Т. — начальник Дніпропетровського облземуправління.

48. Рибак С. Я. — директор Комунарівської МТС Чернігівського району Дніпропетровської області.

49. Фанін Л. В. — завідуючий райземвідділу Нижньосірогозького району Дніпропетровської області.

50. Лига І. Т. — бригадир тракторної бригади Власівської МТС Чубарівського району Дніпропетровської області.

51. Зарубаєв В. Ю. — комбайнер Попелацької МТС Сиваського району Дніпропетровської області.

52. Крижко Н. Д. — голова комуни ім. Хатаєвича Якимівського району Дніпропетровської області.

53. Харченко А. Д. — завідуючий хати-лабораторії артілі ім. Хатаєвича Бердянського району Дніпропетровської області.

54. Крайз І. А. — начальник Одеського облземуправління.

55. Кондратюк — завідуючий Миколаївського міськземуправління.

56. Кирилов С. І. — директор Баратівської МТС Снігурівського району Одеської області.

57. Федченко Д. М. — бригадир колгоспу ім. Сталіна Гайворонського району Одеської області.

58. Левицька М. Я. — голова колгоспу ім. Ворошилова Новоукраїнського району Одеської області.

59. Димов Г. І. — бригадир тракторної бригади Грейгівської МТС ім. Вегера Одеської області.

60. Діюк І. В. — начальник Донецького облземуправління.

61. Пархоменко В. Й. — начальник Старобільського окрземуправління.

62. Косаренко І. Г. — директор конярського заводу № 60 ім. Дзержинського Донецької області.

63. Ячмень М. Г. — завідувач свинарської ферми колгоспу ім. ОДПУ Лиманського району Донецької області.

64. Кобзар Д. П. — комбайнер Богоявленської МТС Мар'їнського району Донецької області.

65. Строгляд І. Т. — бригадир тракторної бригади Білокуракинського району Донецької області.

66. Боровський П. Є. — голова колгоспу ім. Саркісова Постишевського району Донецької області.

67. Піонтковський В. М. — начальник Вінницького облземуправління.

68. Скиданов І. І. — старший агроном Могилів-Подільського окрземуправління.

69. Музикант Ж. Ф. — директор Шепетівської МТС Вінницької області.

70. Корж К. Д. — зав. Проскурівського міськземвідділу Вінницької області.

71. Маркевич К. М. — агроном Ямпольської МТС Ямпольського району Вінницької області.

72. Михайлюк Т. О. — голова колгоспу ім. Ворошилова с. Кузьмин Красилівського району Вінницької області.

73. Полонський М. І. — начальник Чернігівського облземуправління.

74. Нечай Б. М. — старший агроном Андріашівської МТС Глинського району Чернігівської області.

75. Даниленко І. М. — директор Глухівської МТС Глухівського району Чернігівської області.

76. Назаренко Т. Т. — голова колгоспу ім. Шевченка Кролевецького району Чернігівської області.

77. Бабенко Г. Л. — народний комісар земельних справ АМСРР.

78. Коваль М. Г. — старший агроном Котовської МТС Котовського району Молдавської АСРР.

79. Добровський В. П. — бригадир польової бригади колгоспу «Комуністична зірка» с. Фльори Краснооknянського району АМСРР.

80. Нуромський О. К. — начальник ветеринарного управління Київського військового округу.

81. Байдич Х. П. — ланкова колгоспу ім. Ворошилова Красилівського району Вінницької області.

Київ, 21 квітня 1936 р.

Голова Ради Народних Комісарів УСРР П. Любченко

Заступник керівничого Справ Ради Народних Комісарів УСРР Я. Кричевцов

ЗЗ УРСР, 1936, № 30, ст. 148.

№ 205

Повідомлення РАТАУ про завезення до МТС України 8450 тракторів

23 квітня 1936 р.

У першому півріччі цього року до МТС України буде завезено 2700 тракторів ХТЗ і СТЗ, 1750 — ЧТЗ і 4000 «Універсалів».

На 20 квітня МТС України уже одержали 1 886 тракторів ХТЗ і СТЗ, 1317 ЧТЗ і 2376 тракторів «Універсал».

До цьогорічної збиральної кампанії на Україну буде завезено 7500 п'ятнадцяти- і двадцятифутових комбайнів, 1000 косарок-лобогрійок, 1700 кінних сінокосилок, 2000 кінних грабель і 510 молотарок. Комбайнами у цьому році буде зібрано 4390 тис. га зернових і соняшника.

РАТАУ

«Вісті», № 95, 23 квітня 1936 р.

№ 206

Доповідна записка Сільгоспбанку в ЦК КП(б)У про розподіл кредитів та їх використання в сільському господарстві УРСР

25 квітня 1936 р.

Общая характеристика

1. Система Сельхозбанка на Украине, очищенная сверху донизу (по состоянию на 1 октября 1935 г. из общего числа 708 работников банка на Украине уволено 387 человек), уже к концу 1935 года значительно выправила свою работу, организационно выросла и окрепла, политически стала здоровой.

Не только ликвидированы результаты хозяйничанья Кудри, но и обеспечены по основным участкам работы неплохие показатели, которые с последнего места вывели Украинскую контору Сельхозбанка в число передовых контор Союза (по материалам оценки Правления Сельхозбанка СССР). Перестроив, укрепив и увеличив в 1935 г. свою сеть на 89 дополнительных точек, банк значительно приблизил свое обслуживание к районам, колхозам, МТС и совхозам, что видно из таких показателей охвата последних сетью банка:

	Административных районов	Колхозов	МТС и совхозов
На 1.I 1935 г.	60,7%	75,4%	65,0%
На 1.I 1936 г.	83,7%	83,7%	85,4%

II. В области обслуживания госсектора с. х. (МТС, совхозов с.-х. трестов и пр.) система банка проявила определенную волю и единство действий на то, чтобы в порядке усиления внутрибанковского контроля и изучения финансового состояния клиентуры банка ликвидировать расхлябанность прошлых лет в финансовом хозяйстве госсектора сельского хозяйства.

Если в 1934 году не было проведено ни одного анализа годовых балансов низовой клиентуры банка, то в 1935 году такой анализ был проведен по 291 клиенту, а в 1936 году система банка досрочно закончила анализ годовых балансов по 1282 клиентам.

Порядком внутрибанковского контроля система банка добилась снижения загрузки оборотных средств на капитальные затраты до 10,8% в 1935 году против 28,2% в 1934 году (абсолютные цифры загрузки соответственно 17 487 тыс. руб. и 43259,4 тыс. руб.); снижены затраты на внеплановое строительство до 14,5% в 1935 году против 34,7% в 1934 году (абсолютные цифры внеплановых затрат соответственно 4132 тыс. руб. и 18 940 тыс. руб.); также снижено удорожание строительства до 13,5% в 1935 году против 31,9% в 1934 году (абсолютные цифры незаконных расходов соответственно 3104,8 тыс. руб. и 11272 тыс. руб.).

Обеспеченность строительства титулами доведена до 99,9%. Мобилизация собственных средств клиентуры возросла с 57,2% в 1934 году до 75,4% в 1935 году при среднесоюзных показателях 71,5%.

III. По работе с колхозами система банка в 1935 году перестроила свою деятельность в соответствии с указаниями С. В. Косиора, данными им при рассмотрении в марте 1935 г. ЦК КП(б)У кредитного плана. От механического и уравнительного распределения кредитов по разнарядкам земельных органов банк уже с начала III квартала 1935 г. перешел на непосредсвенное определение размера кредитов и выдачу последних

по обоснованным заявкам колхозов, устанавливая с последними деловые взаимоотношения на основе взаимных договоров. Указания С. В. Косиора нашли оформление в решении СНК СССР от 22 сентября 1935 г., которым право планирования кредитов, непосредственное определение размера кредитов и выдача последних колхозам от земельных органов изъято и передано банку. Результаты выполнения плана кредитования колхозов и колхозников характеризуются такими показателями (в млн. руб.):

	План кредитования				Выполнение плана			
	Общая сумма	В том числе: Колхозы — Всего	Колхозы — Животноводство	Колхозники	Общая сумма	В том числе: Колхозы — Всего	Колхозы — Животноводство	Колхозники
1934 г.	78,1	64,3	32,8	13,8	68,9	58,7	27,7	10,2
%					88,2	91,2	84,0	73,7
1935 г.	82,4	64,4	26,7	18,0	78,4	61,5	26,4	16,9
%					95,0	95,0	99,0	94,0

Показательны результаты работы по привлечению в банк на счета капиталовложений денежных неделимых фондов колхозов, что видно из таких данных (в млн. руб.):

	Поступило в банк по обороту	Остаток на счетах
За весь 1933 г.	26,2	19,0 (на 1.I 1934 г.)
» 1934 г.	30,5	17,9 (на 1.I 1935 г.)
» 1935 г.	111,5	32,2 (на 1.I 1936 г.)

Причем, если до 1935 года охват колхозов счетами капиталовложений носил случайный характер, то в 1935 г. этот охват составлял 97,2% всех колхозов Украины, и со всеми охваченными колхозами были заключены взаимные договора о порядке внесения, хранения и выдачи неделимых фондов.

Недочеты в работе банка

IV. Если от общей характеристики работы банка перейти к критической оценке практической работы банка, то надо с большевистской прямотой сказать, что на отдельных участках еще имеются весьма крупные недочеты, граничащие с прорывом в работе. Самым больным вопросом для всей системы являются просрочки. Здесь система банка, несмотря на большие суммы списания долгов по акту ЦК ВКП(б) и СНК СССР от 23 дека-

бря 1934 г., еще не добилась ликвидации просрочек, что видно из таких данных (в млн. руб.):

Остаток просроченных ссуд

	Колхозы	Колхозники	Единоличники	Прочие	Всего
На 1.1 1935 г.	21,1	4,3	1,3	6,3	33,0
На 1.1 1936 г.	10,3	6,2	2,3	3,1	21,9

Хотя на 1 апреля 1936 г. просрочки снизились на 17,1 млн. руб., однако этот участок работы явно неблагополучен и отзывается на всей работе банка, поскольку союзное руководство правильно ставит вопрос о том, что денежные подкрепления с центра будут даваться в прямой зависимости от мобилизации средств на местах. Таким образом, наличие больших просрочек помимо свидетельства о низком уровне платежной дисциплины должников банка создает значительные кассовые затруднения на местах, тормозящие своевременное обеспечение выдачи кредитов колхозам и колхозникам. По неблагополучию на 1 апреля 1936 г. с просрочками первое место занимает Одесская область (4326 тыс. руб.), второе место — Днепропетровская область (3645 тыс. руб.), третье — Киевская область (2565 тыс. руб.), четвертое — Харьковская область (2390 тыс. руб.) и пятое — Донецкая область (2359 тыс. руб.), причем львиная доля задолженности падает на колхозы и колхозников. Местные организации Одесской и Донецкой областей, включительно до ОИК'ов, вместо оказания банку помощи выносят решения о неплатежеспособности колхозов и колхозников, чем, с одной стороны, демобилизуется система самого банка, а с другой — подкрепляются настроения колхозов и колхозников не выполнять взятых на себя обязательств об уплате долга государству по с.-х. ссудам.

V. Вторым существенным недочетом в работе банка надо признать, что еще не все работники банка сознательно могут решать вопрос — кому надо в первую очередь дать кредит, кого надо финансировать, т. е. еще не все работники банка хорошо знают кредитуемые и финансируемые хозяйства. Это объясняется и условиями, в которые поставлены работники банка. Перевозочных средств ни облконторы, ни филиалы, ни группы никаких не имеют, а между тем клиентура огромна и распылена: на 500 оперативных работников по всей Украине, включая и облконторы банка, приходится 23 026 колхозов, 1441 МТС и совхозов и свыше 400 тысяч колхозников, это в среднем на одного работника банка приходится 46 колхозов, 3 МТС и совхоза и 800 человек колхозников, не считая других с.-х. предприятий и единоличников. При таком положении работник банка просто лишен возможности систематически посещать клиента и на месте изучать его финансовое хозяйство. Отсюда,

хотя по 160 проверенным Укрсельхозбанком единицам банка (из 214) и зарегистрировано 15 807 выездов в колхозы, но эти выезды в большинстве носили несистематический характер. Отсюда изучение финансового состояния клиентуры банка в основном проводится только по балансовым данным, по титулам, по приходо-расходным сметам и по другим отчетным данным, без тщательной проверки на месте по всей клиентуре использования кредитов и бюджетных ассигнований по прямому назначению.

VI. Третьим недочетом в работе банка, как следствием, вытекающим из второго недочета, надо признать недостаточность сигнализации местным партийным и советским организациям о нарушении важнейших директив партии и правительства о финансовой дисциплине, и в первую очередь о нарушении Примерного устава с.-х. артели. Только в Черниговской и Винницкой областях по сигналам банка обкомы и облисполкомы вынесли ряд решений, отменяющих незаконные действия руководства колхозов (искривление Устава с.-х. артели в части распределения денежных доходов в колхозах). Из 1305 вопросов, обсужденных в 1935 году РПК и РИКами, поставленных 147 низовыми точками банка (по данным проверки Укрсельхозбанка), значительная часть вопросов падает на вопросы о распределении и использовании кредитов, о взыскании просрочек. Неумение вытянуть, поставить и поднять на соответствующую принципиально-политическую высоту отдельные вопросы, вытекающие из практической деятельности банка, сухая общая банковская информация не мобилизует внимания местных партийных и советских организаций к фактам нарушения клиентурой банка финансовой дисциплины, а в ряде случаев даже вызывает поддержку этого нарушения со стороны местных организаций. Например, решением Одесского ОИК, вынесенным в марте 1936 года, предложено банку, вопреки постановлению СНК СССР от 29 января 1935 г. № 174, оплатить в централизованном порядке Сельхозснабу сеялки, подлежавшие отправке в МТС, чем, по сути, грубо нарушен хозрасчет МТС и фактически оплачены не сеялки, а даны оборотные средства Сельхозснабу помимо средств, которые Сельхозснаб обязан получать только в Госбанке. Сами местные организации в большинстве, мягко выражаясь, избегают вникать в детали работы банка, считая это дело сугубо «бухгалтерским».

VII. Назрел также вопрос о передаче Сельхозбанку краткосрочного кредитования колхозов и текущих счетов последних. До настоящего времени этими вопросами занимается Госбанк. Не входя в критику работы Госбанка, необходимо отметить, что, по сути, колхозы лишены возможности получать краткосрочный кредит, поскольку Госбанк выдачу последних ставит в такие рамки (гарантийные документы), что колхозы не могут получать краткосрочные кредиты тогда, когда они нужны колхозу. Колхоз должен иметь полнокровный Сельхозбанк, с кото-

рым он мог бы устанавливать деловые взаимоотношения по всем вопросам своей финансовой деятельности в части долгосрочного и краткосрочного кредитования.

25.IV 1936 г. И. Макаренко

Верно: [*підпис*]

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2782, арк. 89—94. Завірена копія.

№ 207

Протокол засідання бюро сільськогосподарської секції Одеської міськради

27 квітня 1936 р.

Присутні: тт. Темченко, Фрідман, Дозінський, Затишняк, Касьяненко, агроном Борщановський, колгосп ім. Карла Лібкнехта ланкова Сікірінська, голова колгоспу тов. Віншель, колгосп ім. Жовтневої революції ланковий Кругляков, колгосп ім. Леніна бригадир Гендлер, заступник голови колгоспу т. Мазуренко.

Голова т. Темченко Секретар т. Касьяненко

Порядок денний:

1. а) Доповідь ланкової колгоспу ім. К. Лібкнехта Сікірінської про роботу ланки. Співдоповідь голови колгоспу тов. Віншеля.

б) Доповідь ланкового колгоспу ім. Жовтневої революції Круглякова про роботу. Співдоповідь голови колгоспу.

в) Доповідь бригадира колгоспу ім. Леніна Гендлера про роботу. Співдоповідь заступника голови колгоспу Мазуренка.

Слухали: а) Доповідь ланкової колгоспу ім. К. Лібкнехта Сікірінської про роботу її ланки по взятих зобов'язаннях в боротьбі за високий врожай — дати 200 ц помідорів. Співдоповідь голови колгоспу про те, як правління колгоспу допомагає ланці у виконанні нею взятих зобов'язань.

б) Доповідь ланкового колгоспу ім. Жовтневої революції Крижанівської сільради про те, як він виконує роботу по взятому зобов'язанню дати 40 ц в зерні кукурудзи та співдоповідь голови цього колгоспу про допомогу ланці в роботі.

в) Доповідь бригадира колгоспу ім. Леніна Гендлера про роботу бригади у виконанні зобов'язання дати по 25 ц з га зернових. Співдоповідь заступника голови колгоспу т. Мазуренка про допомогу у роботі бригади.

Прослухавши доповіді, бюро сільгоспсекції констатує, що ланкова Сікірінська, давши зобов'язання дати 200 ц помідорів з га, розгорнула справжню боротьбу за здійснення взятих зобо-

в'язань, для чого вона намітила провести до життя такі міроприємства і вже частково провела:

1) Земля під помідори була піднята на зяб на 22 см до 25 вересня.

2) Насіння помідорів — сорт «Чудо ринка» — перевірено на схожість, якої дала 94%.

3) Зяб забороновано в перший день виїздів в поле в 2 сліди, на 6-й день проведена культивація пружинним культиватором на 7—8 см, слідом йшли борони.

4) Перед посівом провадиться друга культивація та боронування.

5) Посів буде перевадитись, коли земля обігріється на 12°. Розсада буде висаджена в перших числах травня.

6) Під час посадки поливкою буде внесено пташиний помет, розведений у воді — 1 ц на га, та суперфосфат — 2 ц на 1 га.

7) Міжряддя — 1 метр, а в ряду помідори сіяні на 70 см, а розсада — 80 см.

8) Грасовку та сівання перевадити стільки, щоб не допускати не лише сорняків, а щоб і запобігти корки.

9) Помідори будуть затичковані або підв'язані шпалерно, щоб запобігти псуванню помідорів, що лежать на землі.

10) Під час посіву помідорів буде проведено підживлення добривом — сухою кров'ю, що її колгосп придбав.

11) Систематично щодекадно перевадити в ланці заняття по підвищенню агротехрівня.

12) Виконуючи ці зобов'язання, ланка буде мати на га кустів помідорів розсадою 12 500, а сіяним насінням 14 000 кустів, що дасть мінімум відповідно 250 ц та 210 ц помідорів з га.

Ланковий Кругляков, давши зобов'язання дати 40 ц кукурудзи в зерні з га, намітив і частково провів до життя такі міроприємства:

1) Земля піднята на зяб з осені на 20—22 см.

2) Зимою вивезено перегною з розрахунку 6 тонн на га — на 5 га землі.

3) Весною заборонували в 2 борони.

4) Перегной загорнули шляхом культивації та боронування.

5) Під 5 га кукурудзи з 10 га, що їх мала ланка, буде внесено під 3 га суперфосфату з розрахунку 1,5 ц на 1 га та на 2 га куриний помет.

6) Міжряддя у висіяної кукурудзи 80 см, а в рядах вона має 30 см.

7) Сорт кукурудзи місцевий — 5 га та «Стерлінг» — 5 га.

8) Кустів кукурудзи буде від 36 000 до 40 000 з розрахунку 10 качанів матимуть 1 кіло зерна, на кожному кустові в середньому $1^{1}/_{2}$ качана.

9) Кукурудзу прошарувати 4—5 разів.

10) провадити заняття в ланці кожні 7 днів по підняттю агротехнічного рівня ланки.

Бригадир Гендлер, взявши зобов'язання дати по 25 ц зернових з га, намітила перевести до життя такі міроприємства:

1) Вивезти на 12 га зернових перегною 72 тонни — по 6 тонн на га.

2) Під чорні пари по 10 тонн гною на 1 га.

3) Підживлення озимої фекалієм.

4) Провести боронування озимих та ярих посівів.

5) Посіяти ранні зернові за 4 дні.

6) Провести прополку зернових 3 рази до викода зернових в стрілку.

7) Провадити агротехнічні навчання, охопивши всіх членів бригади.

2. Бюро секції відмічає, що агротехучоба в колгоспах з початком польових робіт зовсім послабла.

3. Відмітити незадовільне обслуговування кращих ланкових з боку агротехнічного персоналу МТС.

Запропонувати МТС та колгоспам:

1) Не рідше 2-х разів на місяць перевадити по ланках в колгоспах збори з постановкою питання про застосування до життя агротехнічних міроприємств, що забезпечуть виконання взятих ланковими та бригадирами зобов'язань.

№

Зведення Харківського обласного земельного управ
на 1 квітня

Райони	Число колгоспів у районі	На останнє число					
		В тому числі обслуговують МТС		Число господарств у районі	Кількість селянських господарств, що не ввійшли до колгоспу	Кількість дворів у колгоспах	
		Абсолютно	%			Абсолютно	%
1. Великобагачанський	62	53	85,5	12 653	550	12 103	95,7
2. Градизький	82	66	80,5	15 961	638	15 323	96,0
3. Диканський	78	78	100,0	10 278	507	9771	95,1
4. Зміївський	56	32	57,1	5876	234	5642	96,0
5. Кременчуцький	65	41	63,1	10 838	1480	9358	86,3
6. Донецький	88	88	100,0	3771	877	2894	76,7
7. Лозівський	98	98	100,0	5800	—	5800	100,0

2) Перевадити по району як систему міжколгоспні наради ланкових і бригадирів з старшими агрономами МТС в питаннях забезпечення високого врожаю.

3) МТС та колгоспам провадити систематично агротехнічне навчання не лише ланкових, бригадирів, а і максимальної кількості колгоспників.

4) Застерегти всіх бригадирів і ланкових в тім, щоб окремі, недостатньо перевірені міроприемства до їх виробничого застосування обов'язково погоджувались би з агрономами, щоб запобігти даремних витрат трудоднів і малоефективного впливу при застосуванні окремих новшеств.

5) Рекомендувати колгоспам проробляти серед ланкових висвітлення кращих зразків роботи ланок, прикріпленим депутатам допомогти в цьому напрямку.

6) Депутатам секції перевірити по колгоспах стан підготовки майстрів сільського господарства в нашому районі.

Голова Темченко

Секретар Касьяненко

Одеський облдержархів, ф. р.—4609, оп. 1, спр. 10, арк. 26—27. Склографічний відбиток.

208

ління про хід колективізації по районах області 1936 р.

Квітень 1936 р.

вітного кварталу				За звітний квартал				
В тому числі у колгоспах, обслуговуючих МТС	В колгоспах всього працездатних осіб	З числа працездатних перебуває у відході колгоспників	Усуспільненої ріллі (га)	Вступило до колгоспів дворів (сімей та одинаків)	Вийшло добровільно з колгоспу (сімей та одинаків)	Виключено з колгоспу дворів (сімей та одинаків)	Кількість колгоспів, що ввійшли до звіту на звітну дату	Кількість колгоспів, що ввійшли до звіту на попередню дату
10 108	25 375	1819	64 628	9	—	—	62	—
12 504	29 433	2552	58 517	197	48	126	82	—
9771	18 415	1563	51 519	128	20	47	78	—
3710	10 906	1934	33 540	—	—	—	56	—
6550	16 797	2753	42 863	75	34	4	65	—
2894	4892	219	21 744	110	11	4	38	—
5800	10 374	304	79 060	201	105	16	92	6

Райони	Число колгоспів у районі	На останнє число					
		В тому числі обслуговують МТС		Число господарств у районі	Кількість селянських господарств, що не ввійшли до колгоспу	Кількість дворів у колгоспах	
		Абсолютно	%			Абсолютно	%
8. Липово-Долинський	51	46	90,2	5665	429	5236	92,4
9. Нvotodолазький	51	24	47,1	5850	129	5658	96,7
10. Оболонський	42	32	76,2	7514	341	7273	96,8
11. Олексіївський	67	67	100,0	6247	244	6003	96,1
12. Оржицький	56	56	100,0	8623	285	8338	96,7
13. Опішнянський	88	88	100,0	13 398	2160	11 238	83,9
14. Печенізький	61	61	100,0	7189	624	6565	91,3
15. Полтавський	86	34	39,5	12 055	20	12 035	99,8
16. Решетилівський	92	73	79,2	11 550	966	10 584	91,6
17. Сахновщанський	109	109	100,0	7690	98	7592	98,7
18. Старосалтівський	34	34	100,0	4382	801	3531	81,7
19. Старовірівський	32	32	100,0	5492	888	4604	83,8
20. Синівський	48	48	100,0	6080	249	5831	95,9
21. Харківський	116	70	60,9	11 137	270	10 867	97,6
22. Чугуївський	40	40	100,0	4206	199	4007	95,3
23. Чорнухінський	61	45	73,8	9669	726	8943	92,6
24. Шишацький	65	60	92,3	8294	317	7977	96,2
Разом	1577◆	1325◆	84,0	200218	12 995	187223	93,5

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 2277, арк. 12. Склографічний від

№ 209

Постанова пленуму сільськогосподарської секції Одеської міськради про ліквідацію безкорівності та про розведення дрібної худоби і птиці у господарствах колгоспників

14 травня 1936 р.

Заслухавши доповідь міськземвідділу тов. Лабунського та доповіді колгоспників [колгоспу] ім. Ворошилова I та II Нарубайської сільради та колгоспу ім. Дзержинського Овідіопольської сільради, пленум сільськогосподарської секції констатує:

Продовження

ітного кварталу				На звітний квартал				
В тому числі у колгоспах, обслуговуючих МТС	В колгоспах всього працездатних осіб	З числа працездатних перебуває у відході колгоспників	Усуспільненої ріллі (*га*)	Вступило до колгоспів дворів (сімей та одинаків)	Вийшло добровільно з колгоспу (сімей та одинаків)	Виключено з колгоспу дворів (сімей та одинаків)	Кількість колгоспів, що ввійшли до звіту на звітну дату	Кількість колгоспів, що ввійшли до звіту на попередню дату
4969	10 227	625	37 711	49	30	—	51	—
2597	11 054	2248	35 664	125	92	31	—	51
5586	14 542	1413	32 827	59	36	2	41	1
6003	11 431	1636	67 900	120	76	4	63	4
8338	16 982	1142	48 080	43	31	4	52	4
11 238	20 026	1685	58 836	293	91	44	88	—
6565	12 523	472	43 895	140	71	4	61	—
12 000	21 835	384	56 814	188	88	11	83	3
8094	19 397	2109	69 852	111	41	12	88	9
7592	14 368	583	75 686	181	85	16	109	—
3581	6444	474	21 007	149	12	31	34	—
4604	9028	1159	40 054	78	9	55	29	3
5831	11 457	780	27 826	83	18	8	46	2
7897	20 083	441	46 479	346	143	50	115	—
4007	6963	397	31 494	137	39	40	40	—
6285	17 150	1759	40 636	201	21	9	60	1
7618	16 398	1583	48 812	154	42	6	64	1
164 142	356 100	32 495	1 185444	3177	1143	[524]	1492	85◆

1. З боку сектора тваринництва міськземвідділу недостатньо проведена робота в справі ліквідації безкорівності та розвитку дрібної худоби та птиці у колгоспників. План ліквідації безкорівності складено з запізненням.

2. До виконання планів контрактації молодняка колгоспи, не дивлячись на дані вказівки від земвідділу в свій час шляхом питань, до цього часу не приступили. З намічених законтрактувати 2 135 шт. молодняка законтрактовано лише 130 шт., а роздано 16. Не оформлено відпущені кредити.

3. В справі поширення дрібної худоби та птиці по дворах колгоспників сектор тваринництва земвідділу має план лише по роздачі колгоспникам овець — 650 дорослих та 770 ярок, а до 15 травня ц. р. роздано лише 97.

4. Колгосп ім. Ворошилова Нерубайської сільради, маючи безкорівних господарств 20, конкретного плану ліквідації безкорівності не має. Потрібно законтрактувати було 46 теличок: у своїх колгоспників — 21, в сусідньому колгоспі — 25. До контрактації останніх колгосп не приступив.

5. Колгосп ім. Ворошилова II Нерубайської сільради [має] безкорівних господарств 33, повинен був законтрактувати 25 телят, але ні правління, ні виділені бригади контрактацію не розпочали.

6. Колгосп ім. Дзержинського Овідіопольської сільради, маючи 119 безкорівних господарств, до справи ліквідації безкорівності поставився безвідповідально. Кредити на ліквідацію безкорівності в 1935 р. витратив не по призначенню, в цьому році законтрактовано лише 15 телят.

7. Нерубайська сільрада не надала належної уваги такому політичному питанню, як ліквідація безкорівності, і це питання не обговорювалося ні на президії, ні на пленумах сільради.

Виходячи з вищенаведеного, пленум сільськогосподарської секції міськради ухвалює:

1. Земвідділу, розсилаючи плани ліквідації безкорівності до колгоспів, дати вказівки останнім врахувати всі свої можливості, використовуючи відпущені кредити, проводячи відповідну роботу в підготовці кормової бази і т. ін. з тим, щоб ліквідацію безкорівності по всьому району закінчити обов'язково в 1936 році.

2. Земвідділу забезпечити, щоб кожний колгосп в розвиток одержаного від земвідділу плану по ліквідації безкорівності склав свій конкретний план з визначенням прізвищ окремих колгоспників та часу, коли той чи інший колгоспник одержить телицю, забезпечуючи наділенням такими в першу чергу стахановців колгоспів. Цей план довести до широкого відома колгоспників, проробивши на загальних зборах. В планах, що їх будуть складати колгоспи, слід обов'язково урахувати заготівлю кормів не лише для усуспільненої частини худоби, а також для всієї худоби, що є в користуванні у колгоспників.

3. Земвідділу в допомогу колгоспам для зрушення справи ліквідації безкорівності командирувати [своїх] робітників, які б допомогли скласти конкретний календарний план ліквідації безкорівності, та розпочати справу проведення контрактації телят.

4. Вважати за необхідне, щоб земвідділ протягом місяця склав повний план міроприємств для поширення дрібної худоби, птиці та кролів у колгоспників.

5. Просити президію міськради надати вказівки сільрадам, щоб останні питання ліквідації безкорівності приділили належну увагу, проробивши плани колгоспів на своїх пленумах. В своїй повсякденній роботі сільрадам через президії сільрад

та секції тваринництва систематично контролювати та допомагати в своєчасному проведенні до життя намічених планів.

6. Одноразово просити президію дати вказівки сільрадам про підсилення боротьби з тайним убоєм молодняка.

7. Вказати керівникам колгоспів ім. Ворошилова I та II та колгоспу ім. Дзержинського Овідіопольської сільради на їх безвідповідальне ставлення до питання ліквідації безкорівності у колгоспників, попередивши їх, що коли вони протягом 15 днів не розпочнуть роботи в цьому напрямку, питання про них буде перенесено на президію міськради.

8. Зобов'язати прикріплених до колгоспів депутатів міськради виїхати до своїх колгоспів, де допомогти правлінням колгоспів як в справі складання планів по ліквідації безкорівності, так і переведенні контрактації молодняка.

Голова (Темченко)

Секретар (Касьяненко)

Згідно: Касьяненко

Одеський облдержархів, ф. р.—4609, оп. 1, спр. 10, арк. 34. Склографічний відбиток.

№ 210

Постанова Президії Центрального Виконавчого Комітету Союзу РСР про господарське і культурне будівництво в Кам'янець-Подільському округу Вінницької області

27 травня 1936 р.

Президиум ЦИК Союза СССР отмечает, что создание Каменец-Подольского округа, образованного 10 месяцев тому назад, содействовало хозяйственному и политическому укреплению пограничных районов, приближению советского аппарата к населению и значительному улучшению руководства местным хозяйственным и культурным строительством.

В 1935 году Каменец-Подольский округ занял первое место среди округов Винницкой области по урожайности зерновых и технических культур.

При этих развивающихся успехах:

а) Нетерпимо работают школы, 40—50% учащихся не успевают по основным предметам (родному языку и математике), 35% всего состава учителей имеют низшее образование, кроме того, 150 учителей не хватает. В 1935/36 учебном году школы не были обеспечены топливом.

Низкая посещаемость пунктов по ликвидации неграмотности и малограмотности (50—70%). В прошлом году в число при-

званных в Красную Армию оказалось 5% неграмотных и 25% малограмотных.

Большинство колхозных клубов не приспособлено к кружковой работе и почти не отапливается.

б) Слабо развернута массовая работа организаций Осоавиахима, оборонных секций сельсоветов и физкультурных организаций.

в) Староушицкий, Новоушицкий, Солобковецкий и Смотричский райисполкомы и многие сельсоветы слабо руководят работой по организационно-хозяйственному укреплению колхозов на основе нового Устава сельскохозяйственной артели. Новый Устав во многих колхозах нарушается, в частности, в ряде колхозов за нарушение трудовой дисциплины с колхозников взимаются денежные штрафы.

г) В округе все еще слабо развернута советская торговля. Во многих сельских лавках часто отсутствуют товары широкого потребления.

д) Большой недостаток ощущается в агрономах, землемерах, врачах, учителях и в других квалифицированных работниках.

Президиум Центрального Исполнительного Комитета Союза ССР постановляет:

1. Предложить Каменец-Подольскому окружному исполнительному комитету в ближайший срок устранить отмеченные в настоящем постановлении недостатки.

Указать окружному исполкому, что основной целью его работы должно быть превращение пограничного Каменец-Подольского округа в действительно передовой округ. В связи с этим основными задачами в работе окрисполкома являются:

а) дальнейшее укрепление хозяйственного и политического положения округа, и в первую очередь его пограничных районов;

б) усиленное развертывание культурного строительства (школьное строительство, ремонт школ, снабжение школ топливом, подбор квалифицированных учителей, строительство больниц, бань, театров, кино, расширение радиосети и т. д.);

в) образцовая постановка оборонной работы сельсоветов, Осоавиахима и физкультурных организаций.

2. Предложить Винницкому областному исполкому:

а) более решительно проводить линию на создание преимущественных условий для экономического и культурного развития пограничных районов;

б) усилить руководство работой пограничных округов, устранив окончательно практику планирования работы пограничных районов некоторыми отделами облисполкома через голову окрисполкомов и их отделов;

в) закончить по Каменец-Подольскому округу до 1 августа 1936 г. все землеустроительные работы, связанные с вруче-

нием колхозам государственных актов на вечное пользование землей;

г) помочь Каменец-Подольскому округу в подборе учителей (150 чел.), врачей (30 чел.), агрономов (15 чел.) и других квалифицированных работников.

3. Предложить ЦИК УССР:

а) разработать на 1936—1937 гг. план благоустройства пограничных районных центров и сел Каменец-Подольского округа, в особенности по линии административно-жилищного строительства и строительства больниц, бань, электростанций, театров, кино, расширения радиосети и т. д.;

б) оказать округу содействие в обеспечении школ, больниц и других организаций квалифицированными специалистами (учителя, врачи, агрономы, землемеры и т. д.).

Председатель Центрального Исполнительного Комитета Союза ССР М. Калинин

И. о. Секретаря Центрального Исполнительного Комитета Союза ССР И. Уншлихт

Москва, Кремль,

27 мая 1936 г.

ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 28, спр. 639, арк. 6—8. Завірена копія.

№ 211

Повідомлення про збільшення кількості комбайнів і тракторів у МТС та колгоспах Харківської області

5 червня 1936 р.

Харків, 5. (Власкор «Вістей»). Цього року набагато збільшується енергоозброєність області. МТС і колгоспи Харківщини вже почали одержувати нові машини до збиральної.

Область одержує нових 1 100 комбайнів, з них 480 «Комунарів». Всього на збиральній працюватиме 1843 комбайни. Набагато збільшується тракторний парк. Число тракторів збільшується на 1390 і становитиме 9739. Харківщина одержує 240 потужних ЧТЗ, 340 ХТЗ і 810 тракторів У-2. Харківщина одержує понад 500 автомашин. На збиральній працюватимуть 2675 автомашин, з них 500 колгоспні.

«Вісті», № 130, 6 червня 1936 р.

№ 212

Кореспонденція про будівництво колгоспного стадіону в селі Чапаєвка Золотоніського району Київської області

9 червня 1936 р.

Минулої зими на пленумі сільради і на нараді колгоспного активу разом з київськими архітекторами чапаєвці * вирішили, що без великого, зразково обладнаного стадіону комплекс будов нової Чапаєвки буде неповний. Ухвалили збудувати стадіон.

Колгоспники з величезним захватом зустріли цю ухвалу. У вільні від роботи години, у вихідні дні почали вибирати землю, засипати проваллля, насаджувати алеї. Голова секції благоустрою сільради Іван Григорович Пономаренко організував спеціальну бригаду, яка власними силами спорудила дві трибуни і всі місця для сидіння за 31 день. 57-річний Лука Семенович Калиниченко, успішно склавши норми на значок ГТО, виконав майже всі малярські роботи по оформленню стадіону.

Не можна не захоплюватися чудовим чапаєвським стадіоном. Оперезані густими зеленими деревами, амфітеатром розташувалися трибуни на 5000 місць. Посередині височіє крита, із смаком оздоблена центральна трибуна; проти неї раковина для естради та оркестру. Футбольне поле: його розмір 105×70 метрів. Бігова доріжка протяглася на 400 метрів. Далі розташувалися волейбольні та баскетбольні майданчики. Друга черга стадіону ще набагато розширить його і збагатить новими спортивними приміщеннями.

* *
*

7 червня на чапаєвському стадіоні почалися змагання зразкових фізкультурних колективів колгоспної України. 149 молодих ланкових, бригадирів, комбайнерів, працівників МТС і радгоспів продемонстрували тут свою вправність, свої спортивні надбання.

Десятки власних велосипедів у колгоспників, школа планеристів, 370 спортсменів, новий стадіон — така величезна база для дальшого розвитку фізкультурного руху в Чапаєвці, та й не тільки в ній.

— Ми докладемо всіх зусиль, щоб у нас влаштували стадіони,— в один голос заявили учасники змагань, представники сільських спортивних колективів Харківщини, МАСРР, Чернігівщини.

О. Ващенко
с. Чапаєвка Золотоніського району

«Вісті», № 132, 9 червня 1936 р.

---

* Йдеться про жителів села Чапаєвка Золотоніського району Київської області.

№ 213

Постанови всеукраїнської наради завідуючих хатами-лабораторіями про їх завдання і роль у впровадженні передової агротехніки в колгоспне виробництво

30 червня 1936 р. *

Затверджені ЦК КП(б)У і РНК УРСР

Українська нарада завідувачів хат-лабораторій відзначає, що за минулий період своєї роботи хати-лабораторії провели велику роботу над впровадженням у колгоспне виробництво нових прийомів агротехніки і підвищення рівня агротехнічних знань колгоспників. Хати-лабораторії стали найважливішим важелем боротьби колгоспів за високий урожай і підвищення продуктивності соціалістичного тваринництва.

Завдання, поставлені партією, урядом,— довести в найближчі 3—4 роки гуртовий збір хлібів до 7—8 млрд. пудів на рік, значно підвищити врожайність цукрових буряків та інших технічних культур — посилюють роль і значення хат-лабораторій і ставлять підвищені вимоги до їх роботи у всіх галузях сільського господарства.

Хати-лабораторії повинні бути застрільниками застосування в колгоспах передової агротехніки і всіх найновіших досягнень сільськогосподарської науки в галузі яровізації, селекції, застосування різних добрив, нових агротехнічних прийомів по догляду за сільськогосподарськими культурами, які забезпечують одержання високих урожаїв зернових, технічних і кормових культур, у справі вивчення та відшукування нових способів боротьби з шкідниками.

Завдання хат-лабораторій: не тільки впроваджувати передову агротехніку в колгоспне виробництво, але й збагачувати агротехніку своїм досвідом.

Нарада відзначає ряд організаційних хиб, які впливають на розгортання сітки і роботу хат-лабораторій:

а) вкрай недостатнє керівництво роботою хат-лабораторій з боку земельних органів, насамперед райземвідділів, МТС і агрономів, а в ряді випадків і недостатня допомога та увага до їх роботи з боку правлінь колгоспів;

б) зовсім недостатній зв'язок більшості науково-дослідних інститутів і станцій (за винятком Інституту генетики і селекції) з колгоспними хатами-лабораторіями, а звідси і слабкість науково-методичного керівництва роботою хат-лабораторій;

в) незабезпеченість більшості хат-лабораторій цілком придатними для роботи приміщеннями, устаткуванням, необхідним

* Дата опублікування.

наочним приладдям, літературою, а також робочою силою та матеріалами для проведення дослідницької і контрольно-виробничої роботи.

г) неналагодженість роботи над підвищенням агротехнічної кваліфікації керівників хат-лабораторій і ознайомленням їх з основами дослідницької справи.

Нарада вважає, що усунення цих хиб і перетворення хат-лабораторій на справжні вогнища агрокультури на селі неможливе без подання хатам-лабораторіям постійної допомоги з боку партійних і радянських організацій, земельних органів і МТС.

Щоб поліпшити роботу хат-лабораторій і підвищити їх роль у боротьбі за високу агротехнічну культуру, за досягнення високих урожаїв, нарада вважає необхідним провести такі заходи:

I. Кадри й актив хат-лабораторій

1. Для підвищення агротехнічного рівня завідувачів хат-лабораторій організувати в кожній області при науково-дослідних інститутах і дослідних станціях курси з 1—2 місячним строком навчання.

Наркомземові УСРР розробити програму цих курсів і забезпечити їх стабільними підручниками.

2. Райземвідділам спільно з МТС скликати періодичні наради завідувачів хат-лабораторій для обміну досвідом та інструктажу.

3. З метою підготовки нових кадрів кваліфікованих керівників хат-лабораторій організувати з учнів райколгоспшкіл, шкіл агро- і зоотехніків, з курсів колгоспного активу спеціальні групи з особливою програмою навчання (методика дослідної справи, основи агрохімії, агрометеорології та ін.).

Підготувати на цих курсах у 1936 р. не менше 500 завідувачів хат-лабораторій.

4. На завідувачів хат-лабораторій повинні висуватись найбільш досвідчені і підготовлені колгоспники, які мають схильність до дослідницької справи. Завідувачі хат-лабораторій повинні, як правило, звільнятися від усіх інших робіт, за винятком невеликих колгоспів, де керівництво хатою-лабораторією може сполучатися з іншою близькою роботою (інспектори якості та ін.).

5. Кожна хата-лабораторія повинна мати широкий актив з колгоспників-ланкових, п'ятисотенниць, майстрів високих урожаїв та удоїв — стахановців рільництва і тваринництва. Найближчу участь у роботі хат-лабораторій повинні брати бригадири виробничих бригад.

II. Організація роботи й устаткування хат-лабораторій

1. Хата-лабораторія повинна працювати на основі *конкретного плану*, який становить невід'ємну частину річного виробничого плану колгоспу і затверджується загальними зборами колгоспників.

Кошторис колгоспу повинен передбачати *матеріальні витрати хати-лабораторії* (насіння, добриво, робоча і тяглова сила) і витрати в трудоднях.

2. Оплата завідувачів хат-лабораторій встановлюється загальними зборами колгоспників залежно від якості роботи хати-лабораторії.

3. Правління колгоспів зобов'язані відвести для хат-лабораторій цілком придатні для роботи приміщення, а також присадибні ділянки в розмірі 0,5—1 *га* для проведення необхідних дослідів, які потребують попередньої лабораторно-польової перевірки.

Основні досліди хат-лабораторій повинні провадитись обов'язково в *полях сівозмін*, на фермах — у виробничих умовах колгоспів.

4. Покласти на Укркнигокультторг постачання хатам-лабораторіям устаткування, літератури та наочних приладь, а також, за погодженням з Наркомземом УСРР, дачу замовлень промисловості на устаткування.

Укркнигокультторгові забезпечити виготовлення диференційованих комплектів устаткування для хат-лабораторій різної вартості по різних галузях сільського господарства, а також організувати роздрібний продаж устаткування та реактивів у всіх своїх районних філіях і магазинах.

Відправляти устаткування комплектне, обов'язково додаючи інструкцію, як ним користуватися, забезпечивши доброякісне пакування при відправленні в колгоспи.

5. Наркомземові УСРР забезпечити замовлення промисловості та просування до хат-лабораторій стандартних хімічних лабораторій для визначення отрут, добрив і аналізу грунту.

6. Протягом 1936 року забезпечити всі хати-лабораторії грунтовими термометрами і дощомірами.

7. Наркомземові УСРР налагодити випуск, а Укркнигокульторгові — продаж хатам-лабораторіям діапозитивів, плакатів і наочних приладь для агротехнавчання.

8. Сільгоспвидаву забезпечити видання серій спеціальних бібліотечок для хат-лабораторій, підручників масового агротехнавчання при хатах-лабораторіях, спеціальних довідників — визначників хвороб і шкідників с.-г. рослин і тварин.

III. Керівництво хатами-лабораторіями і зв'язок їх з науково-дослідними закладами

1. З метою поліпшення керівництва хатами-лабораторіями з боку земельних органів вважати необхідним створити при Наркомземі УСРР і начальниках облЗУ групи по керівництву хатами-лабораторіями в складі 2—3 кваліфікованих агрономів, поклавши на ці групи організаційне керівництво хатами-лабораторіями.

2. Встановити, що агрономи МТС і райземвідділів несуть відповідальність за стан роботи хат-лабораторій у районах їх діяльності. На всіх постійно діючих курсах по підвищенню кваліфікації агрономів запровадити обов'язковий курс по організації та методиці дослідницької справи в хатах-лабораторіях.

3. Нарада відзначає позитивний досвід Одеського науково-дослідного інституту генетики та селекції й особисто академіка Лисенка по зв'язку з хатами-лабораторіями.

Нарада вважає необхідним, щоб кожний інститут і дослідна станція мали сітку опорних хат-лабораторій, в яких інститути й станції провадять виробничу перевірку своїх дослідів і яким подають систематичну методичну допомогу.

Добір хат-лабораторій інститутами і станціями провадиться за погодженням з Наркомземом УСРР і обласними земельними управліннями.

4. Вважати необхідним, щоб науково-дослідні інститути постачали хатам-лабораторіям насіння та саджанці нових культур, нові види добрив і отрут для постановки дослідів.

5. Систематично провадити екскурсії завідувачів хат-лабораторій у науково-дослідні інститути, дослідні станції та зразкові хати-лабораторії з метою ознайомлення з їх роботою та обміну досвідом.

* *
*

Організувати змагання хат-лабораторій на кращу підготовку до Всесоюзної сільськогосподарської виставки. Наркомземові УСРР розробити й опублікувати умови цього змагання.

«Вісті», № 150, 30 червня 1936 р.

№ 214

Кореспонденція про організацію колгоспних бібліотек на Чернігівщині

30 червня 1936 р.

На Чернігівщині організовано протягом місяця близько 800 нових бібліотек. Комсомол виділив 560 бібліотекарів. Завербовано понад 100 тис. читачів. Відбулося вже 2 460 літера-

турних вечорів, де були присутні понад два з половиною мільйони колгоспників.

В Коропському районі на загальних зборах колгоспів ухвалено організувати бібліотеку. В таких селах, як Кирильське, Жовтневе, придбали через бібліотечний колектор літератури на 1 000—1 100 крб. В районі вже створено 40 сільських бібліотек. Вони розгорнули роботу. Ось у селі Жовтневому щовихідного дня в дев'яти куткових хатах-читальнях відбуваються доповіді, обговорюють твори сучасних радянських письменників. В 1936 році при колбуді проведено 17 літературних вечорів. Вони були присвячені творчості Пушкіна, Тургенєва, Льва Толстого, М. Островського тощо. Бібліотека має більш як 400 читачів. На твори Пушкіна вже записалося понад 50 колгоспників. Правління колгоспу виділило окремий будинок для бібліотеки.

Д. Крафт

«Вісті», № 150, 30 червня 1936 р.

№ 215

Повідомлення про літературні вечори у колгоспах Харківської області

25 липня 1936 р.

Харків, 25 (Власкор «Вістей»). Масовим явищем стало на селі колективне читання художніх творів по бібліотеках, колбудах, бригадах, таборах і на квартирах стахановців соціалістичних ланів. За останні місяці по селах Вовчанського району проведено понад 400 колективних читок художніх творів. Опрацьовано «Поднятую целину» Шолохова, «В массы» Горького, «Аванпости» Кириленка, «З минулого» Постишева.

В колгоспі села Волохівки один з літературних вечорів був присвячений обговоренню твору Островського «Як гартувалась сталь». Велику доповідь про життєвий шлях письменника-орденоносця зробив учитель Довбиш.

З ініціативи комсомолу в ряді районів Харківщини тепер широко практикують літературні дні в таборах. Такі дні вже відбулися в колгоспах Чорнухинського, Красноградського, Миргородського, Чутівського, Краснокутського, Тростянецького районів. Обговорюють твори класиків і радянських письменників. В Чорнухинському районі після літературних днів відбулася районна конференція колгоспних читачів. На ній детально обговорювали оповідання т. Постишева «Талка» і «Горе Марфи». В Лозівському та Миргородському районах тепер готуються до шевченківської колгоспної конференції. Миргородська

комсомольська організація провадить шевченківську конференцію в сусідньому В.-Багачанському районі, в селі Мар'янівці, де один час жив і писав Шевченко.

«Вісті», № 172, 27 липня 1936 р.

№ 216

Зведення Наркомзему УРСР про стан колективізації сільського господарства в республіці на 1 липня 1936 р.

Липень 1936 р.

Області	Число колгоспів	Загальна кількість дворів (тис.)	З них колективізовано (тис.)	% колективізації	Число одноосібних господарств, що не ввійшли в колгоспи (тис.)	Всього працездатних (тис.)	З них у відході (тис.)	На один колгосп	
								дворів	працездатних
Київська	2601	558,2	522,0	93,5	36,2	973,7	137,9	201	374
Чернігівська	2758	464,4	435,6	94,0	28,8	898,5	86,8	158	326
Житомирська	2004	268,1	259,2	96,7	8,9	504,6	50,9	129	252
Вінницька	1985	481,1	451,6	93,9	29,5	812,4	114,1	228	409
Кам'янець-Подільська	1673	359,8	334,1	92,9	25,7	647,3	70,5	200	387
Полтавська	2720	407,6	387,6	95,1	20,0	727,9	74,7	143	268
Харківська	2730	304,2	289,0	95,0	15,2	558,5	56,5	106	205
Донецька	2169	192,6	186,0	96,6	6,6	342,9	22,5	86	158
Дніпропетровська	3282	337,1	333,0	98,8	4,1	627,5	56,9	101	191
Миколаївська	2297	199,5	196,3	98,3	3,2	347,8	24,8	85	151
Одеська	2436	235,4	228,9	97,2	6,5	404,6	33,8	92	162
МАРСР	718	114,3	109,9	96,2	4,4	202,0	10,2	153	281
УРСР	27433	3922,3	3733,2	95,2	189,1	7047,7	739,6	136	257

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 4704, арк. 179. Оригінал.
Управління обміну та статистики НКЗС УРСР (*підпис нерозбірливий*).

№ 217

Повідомлення про відкриття будинків для дітей колгоспників у Дніпропетровській області

10 вересня 1936 р.

Дніпропетровськ, 10. (Власкор «Вістей»). У Дніпропетровській області є зараз 621 хата колгоспних ребят. На першому місці іде Межівський район, де відкрито 31 хату колгоспних ребят, які мають спеціальних керівників. Прекрасні хати колгоспних ребят створено в Коларівському, Молочанському і Широківському районах.

Проте більше як 3000 колгоспів області досі не мають хат колгоспних ребят. Секретар обкому КП(б)У тов. Хатаєвич звернувся до всіх голів колгоспів і директорів радгоспів із закликом наслідувати приклад Межівського, Коларівського та Молочанського районів і створити до 19-ї річниці великої пролетарської революції тисячі нових, добре обладнаних хат колгоспних ребят.

«Вісті», № 211, 11 вересня 1936 р.

№ 218

Із зведення Наркомзему СРСР про хід реєстрації статутів сільськогосподарських артілей УРСР на 10 вересня 1936 р.

Не раніше 10 вересня 1936 р.

Области	Общее число колхозов на 1.IV 1936 г.	Зарегистрировано уставов с.-х. артелей		% к общему числу колхозов
		на дату	число	
Киевская	4775	1.IX	4760	100
Черниговская	2775	20.VIII	2763	100
Винницкая	3700	1.IX	3692	100
Харьковская	5248	20.VIII	5251	100
Днепропетровская	3881	1.IX	3859	99
Одесская	4198	1.IX	4216	100
Донецкая	2170	20.VIII	2147	99
АМССР	717	20.VIII	718	100
УССР	27 464	—	27 406	100
СССР	244 701	—	229 806	94

Зам. начальника УСО НКЗ СССР Чулков

Ответственный исполнитель Николаевский

ЦДАЖР СРСР, ф 3316, оп. 28, спр. 626, арк. 37. Оригінал.

№ 219

Із зведення Наркомзему СРСР про хід робіт по видачі державних актів на землю колгоспам УРСР на 10 вересня 1936 р.

Не раніше 10 вересня 1936 р.

Области	План выдачи госактов на 1.I 1937 г.	Выдано госактов колхозам	% выполнения плана выдачи госактов	С начала работ подготовлено колхозов к выдаче актов, утвержденных президиумом РИК	Подготовлено колхозов в % к плану выдачи госактов	Всего завершено полевых работ по данным Главного управления зернового хозяйства на 1.IX 1936 г.	В % к плану выдачи госактов к 1.I 1937 г.
Киевская	4766	3375	71	3709	78	4433	93
Черниговская	2755	1644	60	1925	70	2469	90
Винницкая . . .	3715	2519	68	2879	78	3512	95
Харьковская	5246	4709	90	4975	95	5218	99
Днепропетровская	3858	3809	99	3859	100	3859	100
Одесская	4182	4150	99	4214	101	4214	101
Донецкая . . .	2147	1723	80	1865	87	2147	100
АМССР	722	718	100	718	99	718	100
УССР	27 391	22 647	88	24 144	88	26 570	97
СССР	220972	188813	63	164 471	74	196 978	89

Зам. начальника УСО НКЗ СССР Чулков

Ответственный исполнитель Николаевский

ЦДАЖР СРСР, ф. 3316, оп. 28, спр. 626, арк. 39—40. Оригінал.

№ 220

Кореспонденція про збір коштів колгоспницями артілі ім. Демченка Київської області в фонд допомоги іспанським жінкам та дітям

16 вересня 1936 р.

15 вересня у шостій бригаді колгоспу ім. Демченка с. Княжичі Київської приміської смуги відбувся мітинг, на якому обговорювали лист робітниць «Трьохгорки» [41].

Однодушно схвалюючи заклик робітниць столиці, колгоспниці протягом кількох хвилин зібрали 30 крб. до фонду допомо-

ги дітям і матерям іспанських трудящих. З ініціативи колгоспниць шостої бригади лист обговорено у решті бригад колгоспу ім. Демченка, де також почато збір коштів.

Колгоспниці артілі ім. Демченка звернулися через великотиражку Броварської МТС «Ленінський шлях» з відкритим листом до всіх колгоспниць артілей району діяльності цієї МТС, у якому пишуть:

— У нашому колгоспі не буде жодної колгоспниці, яка б не взяла участь в організації посилок з харчами для дітей і жінок героїчного іспанського народу. Ми закликаємо всіх колгоспниць піти за нашим прикладом.

Ф. Дригайло

«Вісті», № 215, 16 вересня 1936 р.

№ 221

Повідомлення про міжколгоспне змагання в Молочанському районі Дніпропетровської області на честь VIII Надзвичайного з'їзду Рад

20 вересня 1936 р.

Дніпропетровськ 20 (РАТАУ). Порядком готування до з'їздів Рад у селі Орлове Молочанського району з ініціативи парторганізації оголошено передз'їздівське міжколгоспне змагання на краще обладнання всіх колгоспних хат, дворів, садів, шкільних будинків і сільських установ.

В основу угоди на змагання між п'ятьма колгоспами села покладено: побудувати стандартні паркани, впорядкувати вулиці, налагодити телефонний зв'язок між правліннями колгоспів, лікарнями і школами. Намічено також закінчити електрифікацію села для того, щоб дати електроосвітлення всім колгоспним хатам, обладнати клуб, радіостудію і по всіх хатах колгоспників встановити радіоточки.

З великою активністю обговорювали колгоспники на зборах кожний розділ угоди передз'їздівського змагання. Остаточно ж угоду на змагання затверджено на засіданні президії сільської Ради.

Вже почали здійснювати окремі розділи угоди на змагання. Перебудовують сільський клуб, поширюють клубну сцену, яку буде оформлено мальовничою декорацією. У клубі також встановлюють кіноустаткування, обладнують бібліотеку, фойє і кімнати для ігр. Біля клубу будується спортивний майданчик. На селі впорядковують два ставки, навколо яких буде посаджено дерева.

«Вісті», № 219, 21 вересня 1936 р.

№ 222

Повідомлення про матеріальну допомогу робітників і колгоспників Харківщини іспанським трудящим

21 вересня 1936 р.

Харків, 21 (Власкор «Вістей»). По всіх селах колгоспної Харківщини з великим піднесенням і почуттям глибокої солідарності обговорюється заклик робітниць Трьохгорної мануфактури про допомогу дітям і жінкам трудящих Іспанії. Скрізь відбуваються мітинги, збори, бесіди. Колгоспниці з великим піднесенням вносять гроші, надсилають харчові пакунки до фонду допомоги.

Колгоспниця артілі «Перемога» Лебединського району Пріська Адаменко надіслала дітям і жінкам Іспанії харчовий пакунок у 8 кг і вклала туди листа. В цьому листі вона пише:

«Дорогі сестри, нещадно боріться проти фашизму, за свою свободу, за щастя ваших дітей. Ми, колгоспниці країни соціалізму, завжди підтримаємо вас у вашій героїчній боротьбі».

З великим піднесенням проходить збір коштів до фонду допомоги і по всіх підприємствах Харкова. За кілька днів до харківського міського агенства Держбанку надійшло до фонду допомоги матерям та дітям іспанського народу 31 500 крб. Вони вже переказані до Москви на біжучий рахунок редакції газети «Труд». Збір коштів триває.

«Вісті», № 220, 22 вересня 1936 р.

№ 223

Повідомлення про відкриття міжрайонних сільськогосподарських виставок на Україні

29 вересня 1936 р.

5 жовтня відкривається більшість міжрайонних сільськогосподарських виставок. Всього таких виставок на Україні буде 68. По районах закінчується добір експонатів. Цінні експонати готує до виставок ряд колгоспів.

Хата-лабораторія колгоспу ім. Леніна Єлисаветградського району Одеської області, якою завідує тов. Іванов, вивела новий сорт озимої пшениці. Ця пшениця вистигає на 7 днів раніше проти інших сортів. На виставку відібрано вирощений з однієї зернини кущ такої пшениці, який має 101 колосок.

Сотні трактористів Дніпропетровської області виробили вже в цьому році по 1 000 га на кожний трактор ХТЗ. Тракторист-орденоносець Новогригор'ївської МТС тов. Гордієнко виробив на тракторі ХТЗ 1393 га м'якої оранки і зекономив 3495 кг

пального. Показали рекорди і трактористи, що працюють на ЧТЗ. Тракторист-орденоносець тов. Тихий уже виробив на своєму тракторі 4015 га, зекономивши 7571 кг пального.

Ланка тов. Савицького з білянського колгоспу «Комінтерн» Ямпольського району Вінницької області зібрала по 107 ц кукурудзи з га на своїй ділянці.

Колгоспник артілі ім. Будьонного Марківського району Донецької області тов. Гайдаш готує на виставку цибулю, головка якої важить 1 кг. З своєї ділянки у 0,20 га він зібрав 56 ц такої великої товарної цибулі.

Колгосп ім. Вегера Привільнянського району Одеської області покаже грона винограду з своєї плантації, яка дала небувалий ще в області урожай — 196 ц з га.

«Вісті», № 226, 29 вересня 1936 р.

№ 224

Вступне слово голови Заславського райвиконкому Грузденка на відкритті VIII районного з'їзду Рад Вінницької області

30 жовтня 1936 р. *

Ми зібрались на VIII районний з'їзд Рад для обговорення проекту нової Конституції, цього славетного документа нашої соціалістичної епохи. В обговоренні проекту Конституції взяло участь 835 чоловік, з них 254 жінки. В Конституції записано те, що є в житті трудящих країни соціалізму. Величезні перемоги здобуті під проводом Комуністичної партії.

Великі досягнення в роботі має і наш район. Коли на час VII з'їзду було колективізовано в районі господарств 59,7%, польової землі — 68%, то вже на день VIII з'їзду в районі колективізовано 98% господарств і рільної землі 100%. Проти 27 тракторів 1934 року в цьому році ми маємо 64 трактори, маємо 3 комбайни, на 110% збільшився автопарк МТС і інше.

Велику роботу пророблено і в боротьбі за високий врожай. За останні роки врожай як зернових, так і технічних культур буряка збільшився вдвоє, а окремі ланки, цілі бригади дають вчетверо більший урожай.

В 1936 році ми нараховуємо 9985 голів великої рогатої худоби проти 5044 голови в 1934 році. Свиноферми з 5185 свиней в 1934 році виросли до 10 674 в 1936 році. Значно виросло поголів'я худоби і в індивідуальному користуванні колгоспників. В районі вже є десятки колгоспів, які повністю ліквідували безкорівність.

---

* Дата опублікування.

В місті Заславі збудовано електростанцію, баню, будуються тротуари, гарно освітлені вулиці. Велику роботу пророблено як в галузі культурного будівництва, так і в галузі розширення медичної сітки.

VIII з'їзд Рад Заславщини підсумує всі ці досягнення і намітить завдання на майбутні роки. На цьому дозвольте VIII районний з'їзд Рад вважати відкритим.

«За соціалістичне село», № 249, 30 жовтня 1936 р.

№

Зведення Наркомзему УРСР про стан підготовки і видачу по областях України

Области	Общее количество колхозов в области	Полностью закончены полевые измерительные работы	%	Полностью закончены вычислительные работы
Киевская	4736	4627	97,7	4405
Черниговская	2746	2704	98,5	2513
Винницкая	3674	3674	100,0	3604
Харьковская	5263	5263	100,0	5263
Днепропетровская	3878	3878	100,0	3878
Одесская	4214	4214	100,0	4214
Донецкая	2167	2167	100,0	2167
МАССР	718	718	100,0	781
УССР	27 396	27 245	99,5	26 762

Примечание: Закончена выдача государственных актов по МАССР — 27 сентября.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2816

225

колгоспам державних актів на вічне користування землею на 10 жовтня 1936 р.

Жовтень 1936 р.

%	Составлены проекты, предъявлены колхозам и утверждены РИК	%	Изготовлено государственных актов	%	Вручено колхозам государственных актов	%
93,0	4213	89,0	4172	88,1	3871	81,7
91,5	2349	85,5	2254	82,1	2069	75,4
98,1	3490	95,0	3486	94,9	3266	88,9
100,0	5258	99,9	5238	99,5	5201	98,8
100,0	3878	100,0	3878	100,0	3878	100,0
100,0	4214	100,0	4214	100,0	4214	100,0
100,0	2111	97,4	2111	97,4	2094	96,6
100,0	718	100,0	718	100,0	718	100,0
97,7	26 231	95,7	26 071	95,2	25 311	92,4

20 августа 1936 г., по Днепропетровской области — 26 сентября и по Одесской —

И. о. нач. Управления землеустройства НКЗ УССР Стецкий

арк. 85. Оригінал.

№ 226

Повідомлення про будівництво санаторія на березі Азовського моря для колгоспників Генічеського району Дніпропетровської області

2 листопада 1936 р.

Дніпропетровськ, 2 (Власкор «Вістей»). 40 колгоспів Генічеського району будують на березі Азовського моря великий колгоспний санаторій вартістю в 900 тис. крб.

Весною 1937 року санаторій прийме першу партію відпочиваючих колгоспників.

«Вісті», № 255, 3 листопада 1936 р.

№ 227

Повідомлення РАТАУ про підготовку сільськогосподарських кадрів Київським облземуправлінням

12 грудня 1936 р.

Київське облземуправління почало широку підготовку різних сільськогосподарських технічних кадрів для колгоспів. При МТС області почали працювати 4-х місячні курси підготовки трактористів, на яких уже вчаться понад 7 000 чол. У Черкаському, Звенигородському, Корсунському, Ставищанському, Овруцькому і Березанському районах почали роботу курси комбайнерів-бригадирів. На цих курсах навчаються 1846 чол. До наступного року треба підготувати 2238 комбайнерів-бригадирів.

1226 чол. навчаються на шестимісячних курсах підготовки шоферів у Канівському, Шполянському, Житомирському і Оратівському районах. У найближчі дні почне також працювати обласна постійно діюча 3-х місячна школа підготовки голів колгоспів, бригадирів, парторгів. Школа працюватиме в Умані і протягом 1937 року охопить 1500 колгоспних активістів.

РАТАУ

«Комуніст», № 285, 12 грудня 1936 р.

№ 228

Постанова другого зльоту передових колгоспів Петропавлівського району Дніпропетровської області на доповідь секретаря райпарткому Дементьєва про підсумки 1936 р.

15 грудня 1936 р.

I. Підсумки наших досягнень

Другий райзльот передових колгоспів відмічає, що за більшовицьким керівництвом партії Леніна, зокрема обласної й районної парторганізацій, на основі нечуваного зростання свідомості широких мас колгоспників, на основі розгортання стахановських методів в. роботі і соцзмагання, на базі великого зросту машинізації та опанування техніки с.-г. виробництва колгоспи нашого району в несприятливих природно-кліматичних умовах цього року (посуха навесні) одержали урожай зернових не менший від минулого року, а по кукурудзі в $2^1/_2$ рази більше (16 ц проти $6^1/_2$ ц 1935 року) і здобули цілу низку значних успіхів в інших галузях сільського господарства і проведенні с.-г. робіт, а саме:

1. Весняну посівну кампанію ми закінчили на 10 робочих днів раніше минулого року — зернові посіяли за 4 дні, а в минулому році за 7 днів.

2. Чорний пар підняли в квітні місяці, а в минулому році — в травні місяці.

3. Уборочну кампанію провели більш механізовано — комбайнами убрали 46%, в минулому році лише 20%. Молотарками механічно на 100%.

4. Виорали на зяб 27 520 га, під чорний пар — 3812 га, а в минулому році — лише 24 794 га.

5. Одержали [на] $2^1/_2$ млн. крб. більше валового прибутку проти минулого року (в цьому році 9,2 млн. крб.), в минулому році 6,6 млн. крб., в тому числі від коноплі з площі 1910 га одержали 2 млн. крб., або 21% всього прибутку колгоспів.

6. Збільшили вартість трудодня на 50 коп. проти минулого року, пересічна вартість трудодня була 90 коп., в цьому році по орієнтовному розподілу вартість трудодня 1 крб. 40 коп.

7. Немало досягнень здобуто й в тваринництві:

а) одержали приплоду лошат 823 голів, або на 75% більше проти минулого року;

б) приріст телят на 10%, ягнят — на 50%, поросят — на 65% більше проти минулого року;

в) поставили тваринництво в кращі умови догляду та забезпечили більшу частину світлими, теплими приміщеннями.

8. Забезпечили колгоспників обзаведенням худобою — коровами, свиньми, птицею, бджолами та частину вівцями.

9. Підняли культурний рівень колгоспників, поширена сітка шкіл загального навчання, збільшилась кількість учнів — дітей й дорослих, на зимовий час організовано агрозоогуртків 88 та в них охоплено слухачів 3190 чол.

10. Виросли кадри гарних керівників з лав колгоспників — голови колгоспів, бригадири, ланкові, трактористи, комбайнери й інші, що дали найкращі зразки в роботі.

II. Наші недоліки

Другий зльот передових колгоспів разом з підсумками здобутих досягнень за 1936 господарський рік відмічає й недоліки, які ще є в наших колгоспах, а саме:

1. В ряді колгоспів відсутність організації виробництва й обліку по ланках перешкоджає стахановському руху та продуктивності праці.

2. Ще не по всіх колгоспах запроваджена прогресивна оплата праці, а це перешкоджає міцній труддисципліні, соцзмаганню та перевиконанню норм.

3. В тваринництві в ряді колгоспів допустили захворювання молодняка великої рогатої худоби на лишаї та інші пошесті.

4. Не виконали постанови партії й уряду про обзаведення колгоспників вівцями, треба було видати 2600 голів, а видали лише 814 голів.

5. Підготовка до весняної посівкампанії ще не набула масовості й першочерговості, очистка посівматеріалу не закінчена, ремонт інвентаря проходе кволо, а в окремих колгоспах ще тільки розпочався.

6. Снігозатримання як агромiроприємство охоронення посіву озимих та нагромадження вологи в грунті проходе недостатньо.

7. Звітна кампанія правлінь колгоспів перед колгоспниками про попередні підсумки наслідків господарювання цього року, яка повинна мобілізувати маси колгоспників на боротьбу з недоліками, за одержання високого врожаю й зміцнення колгоспів в 1937 році, ще не закінчена.

8. Окремі колгоспи ще не закінчили повністю уборки коноплі, а це зменшує прибутки колгоспу та здешевляє вартість трудодня колгоспника.

9. Ще не виконали 100% ліквідації неписьменності серед колгоспників, залишилась ще значна частина неписьменних і малописьменних.

III. Наші завдання

Другий районовий зльот передових колгоспів, підсумовуючи свої здобуті досягнення 1936 року та відмічаючи свої недоліки в роботі, ставить основним своїм завданням зробити 1937 рік роком ще більшого суцільного високого врожаю, роком великих

прибутків в колгоспі, роком масового навчання та підвищення культурно-побутового стану колгоспників на основі нової Конституції СРСР.

В боротьбі за 7—8 мільярдів пудів, за великі прибутки колгоспів ми надалі зобов'язуємося виконати всі завдання партії і уряду та досягти в 1937 році такі наслідки господарювання:

1. Одержати урожай — озимих пересічно не менше 20 ц з га, ярих зернових — не менше 16 ц з га та кукурудзи — не менше 45 ц з га (в зерні).

2. Одержати валовий прибуток по колгоспах не менше 20 млн. крб., в тому числі від коноплі 5 млн. крб.

3. Довести пересічно валовий прибуток на одне господарство в колгоспі не менше 3 000 крб.

4. Довести пересічну вартість трудодня колгоспника не менше 3—4 крб. та одержати на трудодень хліба не менше як 10 кг.

5. Добитись більш високої продуктивності праці складних с.-г. машин по МТС та колгоспах — на один трактор виконати за рік в переводі на оранку не менше 1100 га, зокрема на ЧТЗ — 3000 га, на ХТЗ — 1000 га, і в стислі строки.

Убрати зернових культур пересічно на кожен комбайн не менше 400 га зернових.

6. Для забезпечення цих досягнень в 1937 році другий зльот передових колгоспів бере на себе зобов'язання виконати такі роботи в стислі строки.

1. Нову Конституцію нашої соціалістичної держави, яка в залог остаточної перемоги побудови соціалізму в Радянській країні забезпечує нове, заможне, квітуче, щасливе й веселе життя всієї трудящої людності в нашому радянському суспільстві, вважаємо за необхідне та необхідну потребу добре вивчити її всіма робітниками, колгоспниками, службовцями та учнями з тим, щоб ще більше змобілізуватись на міцну оборону нашої соціалістичної батьківщини, на виконання всіх державних зобов'язань, на боротьбу за високий врожай, за більшовицькі колгоспи, за ще більш заможне, щасливе життя колгоспників.

2. Забезпечити високоякісну підготовку та перепідготовку масових с.-г. кадрів з передових колгоспників через МТС та РКШ з умовою охоплення на 50% за рахунок жінок та дівчат.

3. Організувати по всіх колгоспах району агрозоонавчання з таким розрахунком, щоб охопити в агрозоогуртках не менше як 50% всіх працездатних колгоспників та колгоспниць.

4. За зимовий час остаточно ліквідувати неписьменність та малописьменність.

5. Закінчити остаточний розподіл прибутків по колгоспах та складання річних звітів, прибутково-видаткових кошторисів терміном до 10 січня 1937 року, забезпечити проведення попередньої відчитної кампанії правлінь колгоспів до 28 грудня цього року та остаточну відчитну кампанію розподілу прибутків в колгоспах до 20 січня 1937 року.

6. Ліквідувати по всіх колгоспах дебеторську заборгованість терміном до 1 січня 1937 року.

7. Підготовчу роботу до весняної посівкампанії по колгоспах, радгоспах та МТС провести доброякісно і закінчити до 1 лютого 1937 року та після цього провести масовий огляд готовності колгоспів, радгоспів та МТС до весняної посівкампанії, для чого:

а) закінчити складання річних виробничих планів по колгоспах з широкою участю колгоспників терміном до 15 січня 1937 року;

б) закінчити очистку посівного зерна терміном до 30 грудня цього року та обмін всього сортового та сортотоварового посівзерна за планом району по нарядах області до 1 лютого 1937 року;

в) закінчити ремонт реманенту до весняних робіт по колгоспах та МТС до 1 лютого 1937 року;

г) остаточно провести організаційне закріплення виробничих одиниць в колгоспах — бригад та ланок;

д) найкраще організувати по всіх колгоспах вірний облік праці та оплату праці за прогресивкою.

8. Весняну посівну кампанію провести за термін: ранні зернові на площі 14 га посіяти за 4 дні та всі останні культури — за 10 днів, всю сівбу закінчити за 14 днів, зробивши під посів ярих попередню 100% культивацію зябі.

9. Навесні при перших ознаках просихання грунту зробити 100% волочіння озимих та провести підкормку озимої пшениці на площі не менше як 10 000 га.

10. Підняття чорного пару на площі 11 000 га закінчити терміном за 10 робочих днів у квітні місяці та запобігти повторному переорюванню пару, а також забезпечити його чисте утримання до озимого посіву, переводивши завчасну доброякісну культивацію.

11. Косовицю зернових на площі 47 000 га забезпечити комбайнами не менше як 80—90% за 20 робочих днів, а решту жатками в самі найкоротші терміни — за 3—4 дні. Весь скошений жатками хліб повинен бути зв'язаний в снопи й заскиртований.

12. Молотьбу зернових на площі понад 10 000 га закінчити молотарками не більше як за 15—20 робочих днів разом з закінченням уборки комбайнами.

13. Виконання плану обов'язкової хлібопоставки, натуроплати та повернення уже малої частини позички виконати на 100% за 20 днів, або до 10 серпня 1937 року.

14. Уборку технічних культур забезпечити в самі короткі терміни — соняшник на площі 2 000 га за 10 днів виключно комбайнами, південну коноплю на площі 4500 га повністю механізувати за досвідом цього року, кукурудзу на площі 4000 га — за 8 днів.

15. Підготовку грунту під посів озимих, крім чорного пару, робити разом з уборкою комбайнами (лущіння стерні та глибоку оранку).

16. Осінню посівну кампанію провести за 15 робочих днів — з 20 серпня по 5 вересня — на найкраще підготовленому грунті виключно сортовим посівматеріалом.

17. Зяблеву оранку по колгоспах на 1938 рік провести на площі 3000 га на 100%, так само виорати всім колгоспникам восени.

18. На 1938 рік від урожаю 1937 року забезпечити в кожному колгоспі 100% засипку високоякісного посівного та страхового зерна.

19. Провести масову посадку фруктових дерев по садибах колгоспників, а також посадити усуспільнені садки у колгоспах на площі не менше 100 га.

20. Забезпечити виконання планових завдань по агромеліоративних роботах, як посадки полезахисних смуг, обсаження ярів, а також будування та добудування ставків по колгоспах та осушення заболочених місць.

21. З розвитку плану тваринництва [в] 1937 році забезпечити такі наслідки:

а) одержати за рахунок приплоду молодняка: лошат — не менше 900 шт., або на 10% більше цього року, телят — не менше 750 шт., на 13% більше, ягнят — 5800 шт., на 25% більше, поросят 18 500 штук, на 100% більше проти минулого року;

б) добитися збереження маточного поголів'я в колгоспах: кобиломаток — 1570 голів, корів — 970, свиноматок — 1000, овцематок — 4600;

в) добитися загального приросту поголів'я усуспільненого стада в колгоспах: по конях —на 25% проти минулого року, по великій рогатій худобі — на 89%, по свинях — на 35% та по вівцях — на 80%;

г) забезпечити всю худобу найкращими умовами догляду, кормами та теплими, світлими, чистими приміщеннями;

д) забезпечити 100% метизацію всіх видів тварин.

22. Підняти на височінь культурно-побутову роботу в колгоспах:

а) по всіх колгоспах забезпечити існування постійних дітясель з найкращим доглядом та комуністичним вихованням дітей;

б) організувати та обладнати в кожному колгоспі санітарно-гігієнічну лазню й забезпечити відвідування такої колгоспниками;

в) привести до культурного стану всі садки як загального користування, так і колгоспників;

г) закінчити по всіх колгоспах обсадку всіх дворів колгоспників зеленим декоративним деревом і привести їх в культурний вигляд;

д) забезпечити кожний колгоспний двір газетами та випискою агрозоолітератури;

е) забезпечити найкраще обслуговування колгоспника за вимогами с.-г. Статуту с.-г. артілі.

Ці завдання довести до кожного колгоспника та колгоспниці.

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.— 440, оп. 1, спр. 6, арк. 80—83. Відпуск.

№ 229

Постанова президії Петропавлівського райвиконкому Дніпропетровської області про передачу Перехідного Червоного прапора артілі «Красный партизан» Богдано-Вербківської сільради за успіхи в господарюванні

16 грудня 1936 р.

Підводячи наслідки господарювання колгоспів району в 1936 р., артіль «Красный партизан» Богдано-Вербської сільради має такі показники: весняний сів закінчено в 4 дні, прополка зернових та пізніх культур проведена на 100%, уборку хлібів колгосп закінчив першим в районі, осінній сів проведено в 3 дні з усіма вимогами агротехніки; зяб та чорні пари підняті на 100%, урожайність з одного га становить 15,5 ц. Колгосп повністю першим в районі розрахувався з державою по хлібу, по всіх видах поставок, річний фінансовий план виконано на 100%.

По даних розподілу наслідків господарювання колгоспники одержують на трудодень 11 кг натурою і 4 крб. 50 коп. грішми. Повністю ліквідована безкорівність, повністю засипано посівний матеріал для ярового посіву і утворено страхові фонди, забезпечено кормами скотарську ферму колгоспу і худобу, що знаходиться у користуванні колгоспників. Зразково поставлена агротехучоба, заняття проходять регулярно. Школи по ліквідації неписьменності й малописьменності працюють без перебоїв.

Колгосп і колгоспники повністю розрахувались з усіма видами поставки, як м'ясо, молоко й т. ін.

За зразкову уборку коноплі і дострокову здачу стебла й насіння колгосп одержав премію 50 000 крб.

Таких показників колгосп добився внаслідок правильної організації труда в колгоспі й невпинної боротьби за підвищення врожайності та покращення матеріально-побутових умов колгоспників, й ці показники являються найкращими в районі.

Вважати колгосп «Красный партизан» передовим.

Переходовий прапор, що в цей час знаходиться в артілі «Ландман», передати колгоспу «Красный партизан».

Передачу прапора провести на зльоті стахановців району.

Голова райвиконкому Фрідман

Секретар райвиконкому Руденко

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.— 440, оп. 1, спр. 6, арк. 70—73. Оригінал.

№ 230

Повідомлення про організацію і успішну роботу середніх шкіл в селах Харківської області

26 грудня 1936 р.

Харків, 26. (Власкор «Вістей»). На селі дедалі більше зростає потяг колгоспників до учоби. Не тільки збільшується число колгоспників, що приїжджають учитися до міст — в інститути й технікуми, але й у самих селах набагато зростає кількість шкіл середньої освіти.

У 1934 році вперше по селах Харківщини було організовано 45 шкіл середньої освіти. Цього року в області таких шкіл 147. У них вчиться 8135 чол.

Потяг до цих шкіл надзвичайно великий. У селах Полтавського району працює 8 шкіл середньої освіти. В Гадяцькому, Диканському, Чутівському і Коломацькому районах — по 5. Добре працюють школи середньої освіти в Миргородському районі. Тут на всіх курсах безперебійно відбуваються заняття. Школи забезпечені педагогічним персоналом. Особливо слід відзначити школу в с. Кибинці, організовану з ініціативи орденоносниці-п'ятисотенниці Ганни Канцибер; існує ця школа вже другий рік.

«Вісті», № 298, 27 грудня 1936 р.

№ 231

З повідомлення про господарські досягнення колгоспів Дунаєвецького району Вінницької області у 1936 р.

1 січня 1937 р.

Весняну сівбу колгоспи району провели у стислі строки — за 10 днів, на 15 днів раніше минулого року.

354 ланкових змагались за 500 і більше центнерів цукрового буряка з гектара. 12 бригад змагались за 200 пудів зернових з гектара.

Обробіток цукрового буряка колгоспи району провели значно швидше й краще, ніж минулого року. Окремі ланки обробляли буряк по 11—13 раз, по 7—8 раз підкормлювали його.

Механізмами 4 рази обробили усю площу буряків.

Високий урожай зібрали окремі бригади і ланки району. Бригада Лабусь Ониськи з іванковецького колгоспу зібрала зі всієї площі кукурудзи по 57,5 ц з гектара. Бригада Калинюка Івана з маківського колгоспу на окремих ділянках зібрала по 220 пудів зернових з гектара.

24 ланки зібрали по 500 і більше центнерів цукрових буряків з гектара, зокрема ланка Чорної Ліди з ганувського колгоспу зібрала по 750 ц буряка.

Ланка Гужальської Федосії з маківського колгоспу ім. Ворошилова зібрала по 1027 ц цукрових буряків з гектара.

Комбайнер Радіонов зібрав своїм комбайном 292 гектара, набагато перевиконавши державний план.

Тракторна бригада Заболотного 3 тракторами ХТЗ виробила за сезон 1800 га, а тракторист Войцехів виробив за сезон 740 га.

Врожайність зернових культур в 1936 році зросла на 7%.

В 1935 році район здав з гектара по 163 ц цукрового буряка. В 1936 році з кожного гектара здано пересічно 202 ц цукрових буряків [...].

«Сталінським шляхом», № 1, 1 січня 1937 р.

№ 232

Постанова Президії ЦВК УРСР про нагородження Вінницької області Перехідним Червоним прапором Центрального Виконавчого Комітету УРСР за найвищі показники по врожайності цукрових буряків у 1936 р.

5 січня 1937 р.

Президія Центрального Виконавчого Комітету УРСР постановляє:

За найвищі показники врожайності цукрових буряків по колгоспно-селянському сектору (164,6 ц з га по області), яких досягнуто в 1936 р. на основі розгортання руху тисячниць, п'ятисотенниць, запровадження колгоспного статуту і широкого впровадження агротехніки, за кращі показники в копанні і возінні цукрових буряків нагородити Вінницьку область Перехідним Червоним прапором Центрального Виконавчого Комітету УРСР, встановленим постановою від 24 березня 1934 р.

Для вручення перехідного прапора імені ЦВК УРСР Вінницькій області командирувати члена Президії ЦВК УРСР тов. Затонського В. П.

Голова Центрального Виконавчого Комітету УРСР

Г. Петровський

Секретар Центрального Виконавчого Комітету УРСР

М. Зіненко

Київ, 5 січня 1937 р.

«Комуніст», № 5, 6 січня 1937 р.

№ 233

Лист бригадира Агайманської МТС Дніпропетровської області Є. Негуляєва до бригадира жіночої тракторної бригади Канелівської МТС Азово-Чорноморського краю П. Кавардак з викликом її бригади на соціалістичне змагання

6 січня 1937 р. *

Перебуваючи разом з Вами на Надзвичайному VIII Всесоюзному з'їзді Рад, де ми брали участь у затвердженні нової Конституції, я запам'ятав, як про Вас говорили, що Ви одним трактором ЧТЗ виробили 5125 га. Дуже радий за Ваші успіхи.

Тепер я Вам своє слово скажу, про свою роботу повідомлю. Двома тракторами ЧТЗ моя бригада виробила 10 240 га — на кожний ЧТЗ по 5120 га. Пального ми зекономили 16 тонн. Як бачите, і я працюю непогано.

У нашій країні розгортається соціалістичне змагання за високі, сталі врожаї. Стахановці сільського господарства в цій справі ведуть перед. Від нас, трактористів, багато залежить в одержанні високих урожаїв. Тож я викликаю Вашу бригаду на соціалістичне змагання, щоб у 1937 році вийти в лави передовиків з успіхами ще більшими, ніж в минулому році.

Ставлю такі умови нашого змагання. На трактор ЧТЗ у 1937 році виробити по 6 тис. га оранки. Цю площу треба обробити за 215 робочих днів. Добитися в бригадах 15% економії пального.

Щоб здійснити цю частину зобов'язання, потрібно трактори тримати завжди чистими, завжди справними, потрібно в бригаді додержувати залізної трудової дисципліни.

Ставлю ряд умов по роботі над підвищенням рівня знань трактористів, над поліпшенням побутових умов. Для цього

* Дата опублікування.

організувати технічне навчання і під час польових робіт мати в тракторних будках бібліотеки з літературою, потрібною для самоосвіти. В бригаді мають бути добре устатковані будки з окремим ліжком для кожного тракториста. Для культурного використання дозвілля в будках мають бути радіо, патефон, гармонь, доміно, шашки.

Про хід роботи в наших бригадах ми повинні один одного систематично інформувати через газети.

Ось з таким закликом звертаюся до Вас, товаришко Паша. Будемо тепер знайомі. Мої трактористи Петро Рудика, Михайло Каршин, Іван Зозуля, Кирило Потрібний, помічник бригадира Олександр Нежура і я чекатимемо Вашої відповіді.

Євген Негуляєв,
бригадир Агайманської МТС Іванівського району
Дніпропетровської області

«Комуніст», № 5, 6 січня 1937 р.

№ 234

Постанова президії Петропавлівського райвиконкому Дніпропетровської області про прийом курсантів до школи колгоспних агрозоотехніків

16 січня 1937 р.

1. Прийняти до уваги рішення обкому КП(б)У про прийом 60 курсантів школою колгоспних агрозоотехніків, з яких на агрономічний відділ — 35 чол. та на зоотехнічний відділ — 25 чол.

Ураховуючи відсів курсантів при прийомі до школи, розверстку до колгоспів надіслати на 76 чол.

2. Зобов'язати райземвідділ негайно приступити до відбору курсантів на курси з тим, щоб відбір курсантів закінчити до 5 січня* 1937 року та прийомні іспити розпочати 25 січня 1937 року, притягнувши до цієї роботи агрономів та зоотехніків.

3. Зобов'язати правління колгоспів виділити на загальних зборах на курси агро- чи то зоотехніків найкращих бригадирів рільничих бригад, завідуючих ферм, практиків, стахановців та ударників колгоспних соціалістичних полів та тваринництва з освітою не нижче 4—5 класів.

4. Зобов'язати райземвідділ та голів колгоспів забезпечити своєчасну висилку курсантів до Павлоградської школи колгоспних агрозоотехніків на прийомні іспити 25 січня 1937 року.

5. Зобов'язати управи колгоспів перерахувати Павлоградській школі колгоспних агрозоотехніків гроші на утримання курсантів в сумі з розрахунку 75 крб. у місяць в такі терміни:

---

* Так у документі.

а) перший внесок в сумі 225 крб. переказати до 25 січня 1937 року,

б) другий внесок в сумі 375 крб. переказати до 25 березня 1937 року.

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.—440, оп. 1, спр. 10, арк. 8. Оригінал.

№ 235

Пояснювальна записка Управління народногосподарського обліку УРСР до списку та список колгоспників, які зібрали у 1936 р. 1000 ц цукрових буряків з гектара

3 лютого 1937 р. *

Списки стахановцев и передовиков колхозов, давших рекордный урожай в 1936 году, составлены УНХУ УССР на основании материалов, полученных от районных инспектур народнохозяйственного учета, которые систематизировали все имеющиеся в районных организациях материалы этого рода и согласовали их с заведующим райЗО. В списки включались все передовые колхозы, бригады и звенья, представленные на межрайонных сельскохозяйственных выставках, выделенные для участия во Всесоюзной сельскохозяйственной выставке 1937 года, а также другие колхозы, бригады и звенья, завоевавшие в 1936 году рекордные урожаи зерновых, технических, овощных и кормовых культур (причем отбор этих колхозов, бригад и звеньев в районах производился на основе специальных указаний УНХУ УССР).

Для данного списка Управлением народнохозяйственного учета УССР отобраны из поступивших материалов стахановцы и передовики, достигнувшие наиболее значительных результатов в борьбе за высокий урожай По каждой области отобрано до десяти колхозов и примерно столько же бригад и звеньев.

К моменту составления прилагаемых списков колхозов, бригад и звеньев УНХУ УССР располагало материалами по 261 району, которые по областям распределяются так:

Киевская — 35
Черниговская — 27
Харьковская — 46
Винницкая — 49
Днепропетровская — 29
Одесская — 39
Донецкая — 27
МАССР — 9

Помимо указанных *основных* материалов при составлении списков стахановцев и передовиков по Винницкой и Киевской областям были использованы:

---

* Дата передрукування документа в УНГО.

1) по Винницкой области сведения облУНХУ о стахановцах по сахарной свекле, среднерусской конопле и картофелю, собранные в процессе работы по установлению урожайности техкультур;

2) по Киевской области те же дополнительные сведения, что и по Винницкой области, и, кроме того, материалы областных организаций о рекордных урожаях картофеля, цикория, люпина, капусты, огурцов, лука, столовой моркови, помидоров, кормовой свеклы, плодовых насаждений (садов и ягодников) и т. д.

В тех случаях, когда *вся* площадь той или иной культуры, имеющейся в колхозе, входила в массив одной бригады, рекордный урожай приписывался или колхозу в целом, или данной бригаде, по усмотрению районных организаций.

Стахановці колгоспних ланів

Ланкові, які зібрали в 1936 році тисячу і більше центнерів з га цукрових буряків.

Прізвище ланкової чи ланкового	Назва колгоспу	Район	Площа в га	Врожай в центнерах з га
		Київська область		
Лисак Євгенія	ім. Скалиги	ім. Петровського	1,4	1008
Пекельна Мотря	«Перемога»	Корсунський	1,20	1001
Гречаник Наташа	ім. Петровського	Звенигородський	1,80	1033
Мірошник М. Б.	«Червона Україна»	Ротмистровський	0,60	1095
Єременко Т. Л.	ім. Косіора	В.-Половецький	1,3	1124,5
Ковальчук Я. Л.	ім. Постишева	Ружинський	1,30	1182
Крижня Лукерія	ім. Будьонного	Шполянський	1,5	1224
Броварська С. М.	ім. Будьонного	Шполянський	1,50	1156
		Чернігівська область		
Борщ Марфа Йосипівна	ім. Косіора	Бахмацький	1,70	1027
Божок Уляна Пантелеймонівна	ім. Шевченка	Бахмацький	1,35	1003
Балабаєнко Наташа	«Червоний партизан»	Бахмацький	1,10	1096
Шульга Марія Антонівна	«1 Травня»	Борзнянський	1,25	1059
		Вінницька область		
Байдич Х. П.	ім. Ворошилова	Красилівський	2,0	1031
Андрощук К. К.	ім. Ворошилова	Красилівський	2,0	1029
Пилипчик М. Р.	ім. Ворошилова	Красилівський	2,0	1012
Шпигель Ф. Й.	«Ударник»	Красилівський	2,0	1003
Пиндичук Галина	ім. Будьонного	Красилівський	1,02	1041
Урода М. М.	«Серп і молот»	Проскурівський	2,48	1071
Паник В. А.	«Серп»	Проскурівський	2,4	1003
Сидорчук Єфросинія	«XII роковини Жовтня»	Тростянецький	1,36	1170

Продовження

Прізвище ланкової чи ланкового	Назва колгоспу	Район	Площа в га	Врожай в центнерах з га
Заворотна Олександра	«XII роковини Жовтня»	Тростянецький	1,70	1129
Котревич М. А.	ім. Р. Люксембург	Ст. Костянтинівський	2,0	1012
Дупол Палагея	ім. Леніна	Чернівецький	1,1	1039
Василевська	ім. Шевченка	Ямпольський	1,0	1005
Руденко Палагея	ім. Леніна	Бердичівський	1,03	1036,6
Гужальська Феодосія	ім. Ворошилова	Дунаєвецький	1,02	1027
Горбатюк Анна	ім. Косіора	Вінницький	1,0	1017
Кукліна Д. Г.	«Прогрес»	Томашпільський	1,00	1006
Олійник О. І.	ім. Чернова	Бершадський	0,77	1045
Харківська область				
Пилипенко М.	«Червона Україна»	Лозовський	1,25	1049
Пономаренко А. Я.	«Перемога»	Опошнянський	2,0	1003

ЦДАЖР УРСР, ф. 318, оп. 3, спр. 311, арк. 1—2. Незавірена копія.

№ 236

Лист ланкової колгоспу «13-річчя Жовтня» Житомирського району Київської області Гришкун Онисії про успіхи її ланки в збиранні зернових та картоплі

21 березня 1937 р. *

Моя ланка минулого року перша в колгоспі взяла високі зобов'язання по картоплі і зернових. За виконання своїх зобов'язань ми боролись уперто, не шкодуючи праці. Під зернові, картоплю, за вказівками агронома, вносили різні добрива, а потім — влітку — по кілька разів підживлювали посіви, в суху погоду поливали їх водою, знищували бур'яни.

Закінчили жнива, обмолотились. Моя ланка зібрала найвищий врожай в колгоспі, взяте зобов'язання ми перевиконали. В середньому зібрали по 18 ц зернових, а на окремих ділянках по 27 ц врожаю з гектара. Картоплі зібрали не 250 ц, а по 270 ц з гектара.

Цього року моя ланка взяла ще вищі зобов'язання. На площі 3 гектарів ми зобов'язалися зібрати по 400 ц картоплі та по 30 ц зернових (площа 3 га). Я була на обласному зльоті стаха-

* Дата опублікування.

новців сільського господарства. Там я довідалась, що стахановці окремих колгоспів Київської області зібрали минулого року рекордний врожай зернових і технічних культур. Такими перемогами ми ще не можемо похвалитись. Повернувшись із зльоту, я разом з членами своєї ланки ще раз переглянула свої можливості і зобов'язалась з 2 гектарів зібрати 45 і 50 ц ячменю.

Грунти у нашому колгоспі супіскуваті, а в окремих місцях навіть піскуваті. Але на основі досвідів хати-лабораторії я впевнена, що такий врожай ячменю можна зібрати. Головне — треба добре угноїти грунт. Я сама слідкую за тим, щоб заготовлене добриво було високої якості. Одного разу я перевірила з агротехніком Вівдичом П. зберігання гною в колгоспі. Виявили, що гній зберігався погано. Про це поставили питання на засіданні правління колгоспу. Вжили заходів, і тепер гній у нас зберігають за всіма вимогами агротехніки.

Доведений план заготівлі добрив моя ланка вже виконала, а по окремих видах добрив навіть значно перевиконала. Якщо за планом ланка повинна зібрати 14 ц попелу, то ми зібрали 60 ц, курячого посліду треба було мати 12 ц, а ми вже заготовили 20 ц. Заготівлю добрив продовжуємо.

Я звертаюсь до стахановців, делегатів зльоту, всіх колгоспників Житомирської округи: давайте візьмемося в 1937 році до роботи так, щоб усі колгоспи округи вивести до рівня передових, і в одержанні високих врожаїв посісти одне з перших місць у Київській області.

Гришкун Ониська — ланкова з пряжівського колгоспу «13-річчя Жовтня» Житомирського району

«Радянська Волинь», № 67, 21 березня 1937 р.

№ 237

Повідомлення про наслідки соціалістичного змагання і нагородження Перехідними Червоними прапорами районів і МТС Вінницької області

26 березня 1937 р.

Вінниця, 26 (РАТАУ). Жюрі обласної комісії по соціалістичному змаганню на краще проведення сільськогосподарських робіт в 1936 році, обміркувавши матеріали про підсумки соціалістичного змагання і заслухавши повідомлення представників передових районів і МТС області, ухвалило: Перехідний прапор обкому КП(б)У та облвиконкому за весь комплекс сільськогосподарських робіт, за здобуття найвищого врожаю в області зернових — 19,2 ц з га і цукрових буряків — 267,3 ц з га на площі 3 600 га, за незрівняне піднесення в районі агротехнічної куль-

тури колгоспного господарства залишити і на 1936 р. в Ямпільському районі.

За здобуття високого врожаю цукрових буряків надати перехідний прапор обкому та облвиконкому, яким в 1935 році було нагороджено Волочиський район Крижопільському району.

Орининській МТС передано Перехідний прапор обкому КП(б)У та облвиконкому за комплекс сільськогосподарських робіт, що ним було нагороджено в 1935 р. Заславську МТС.

Перехідним прапором обкому КП(б)У та облвиконкому по буряку, що знаходиться в Тарнавській МТС, нагороджено Джулинську МТС.

«За соціалістичне село», № 12, 27 березня 1937 р.

№ 238

Повідомлення про розгортання соціалістичного змагання між колгоспами України на честь 20-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції

20—21 квітня 1937 р.

Харків, 20 (Наш кор.). Лист дніпропетровських колгоспників [42] і постанова ЦК та РНК про всеукраїнське соціалістичне змагання ім. 20-х роковин великої пролетарської революції * викликали жвавий відгук серед колгоспників області. В змагання включилися вже сотні колгоспів. У Вовчанському районі колгоспи, бригади і ланки проробляють постанову ЦК і РНК і визначають свої стахановські зобов'язання. Конкретні зобов'язання беруть на себе колгоспи Полтавського, Білопільського, Великобагачанського, Сумського та ін. районів. Наприклад, артіль ім. 12-річчя Жовтня Білопільського району зобов'язалась боротись за 25 ц зернових з га, 400 ц буряків, за 26 ділових поросят від свиноматки.

До змагання стають нові й нові десятки трактористів, які тепер на оранці парів показують стахановські зразки роботи.

* *
*

Сталіно, 20 (Наш кор.). По передових колгоспах Донеччини широко обговорюється лист колгоспників Дніпропетровщини і постанова ЦК та РНК. Мотря Соколенко, бригадир жіночої бригади Удачнянської МТС Постишевського району, на лист дніпропетровців відповідає зобов'язанням до 20-х роковин Жовтня виробити в середньому на тракторі ХТЗ в переводі на м'яку

---

* Див. документ № 64.

оранку не менше 1 200 га. Її бригада змагається з жіночою бригадою т. Бріплер. Колгоспники артілі «Світовий Жовтень», вітаючи ініціативу дніпропетровців, пишуть:

«Зараз на нашій товарній фермі є 60 корів, 200 вівцематок, 205 ягнят. Безкорівних колгоспників у нас немає. Більшість колгоспників за трудодні, зароблені торік, придбали велосипеди, патефони, швацькі машини. В цьому році ми зобов'язуємось зібрати зернових по 23 ц з га, соняшника — 18 ц, кукурудзи — 30 ц з га».

* *
*

Чернігів, 20 (Наш кор.). До участі в соціалістичному змаганні ім. 20-х роковин великої пролетарської революції включаються колгоспи, бригади й ланки. Заклик стахановців Дніпропетровщини обговорили майже в усіх колгоспах Глухівського району. Ланкова артілі ім. Чапаєва Орина Скиба включилась в боротьбу за одержання 10 ц насіння одночасно вистигаючих конопель. Ланкова колгоспу ім. Ворошилова Ганна Ющенко зобов'язалася зібрати з гектара по 22 ц волокна південних конопель. Беруть на себе зобов'язання і в інших районах. Колгоспники артілі «Шлях Леніна» Дмитрівського району борються за 350 ц буряків, 40 ц махорки, 18 ц зернових з га. 280 колгоспників і колгоспниць розгорнули між собою індивідуальне змагання.

Дивну позицію в розгортанні змагання займає обласна газета «Більшовик». Редакція газети обмежилась лише тим, що передрукувала лист передових колгоспів Дніпропетровщини. Про розгортання змагання на Чернігівщині в газеті ще мало згадують.

* *
*

Одеса, 20 (Наш кор.). Заклик стахановців передових колгоспів Дніпропетровщини й постанову ЦК та РНК про організацію змагання ім. 20-х роковин Жовтня в передових колгоспах і радгоспах області зустріли з великим піднесенням. Наслідуючи приклад кращих, ланкові-стахановки бавовницьких ланів беруть зобов'язання добитися в цьому році врожаю бавовни по 15 і більше ц з га. Кращі ланкові Гайворонського, Голованівського, Грушківського, Знам'янського районів беруть конкретні зобов'язання в одержанні високих врожаїв буряків.

Обком і облвиконком на виконання постанови ЦК та РНК розробили ряд організаційних заходів для найширшої популяризації умов змагання серед колгоспників, трактористів, комбайнерів. У першій декаді травня намічено провести взаємоперевірку між районами, МТС, колгоспами і радгоспами, що змагаються.

* *
*

Горлівка, 20 (Наш кор.). По всіх колгоспах Горлівського району активно обговорюється звернення дніпропетровських колгоспників і постанова ЦК та РНК про організацію всеукраїнського змагання ім. 20-х роковин Жовтня. Стахановські ланки артілі «Лозова» тт. Курочкіної, Колеснікової, Мельникової зобов'язуються в цьому році добитися не менше 20 ц соняшника з га. Ланка Марти Курочкіної зобов'язалася одержати 50 ц кукурудзи з га. Голова колгоспу т. Неледва говорить, що в артілі ніколи не працювали так дружно, як тепер. Він висловлює певність, що колгосп завоює право послати своїх делегатів на всеукраїнський зліт переможців у змаганні ім. 20-х роковин великої пролетарської революції.

* *
*

Тирасполь, 21 (Наш кор.). У Дубосарському районі заклик дніпропетровців і постанову РНК та ЦК КП(б)У про соціалістичне змагання ім. 20-х роковин великої пролетарської революції обговорено в 28 колгоспах. Артілі ім. Блюхера, «Червона Бессарабія», «Червоний Жовтень», «Червоний тютюновод» та інші зобов'язалися зібрати по 25 ц пшениці з га, по 40 ц кукурудзи, 18 ц жовтих тютюнів. Шириться змагання і серед колгоспів Чорнянського району. Ланкова артілі ім. Димитрова Марія Свідерська зобов'язалася зібрати по 80 ц кукурудзи з га.

* *
*

Серед колгоспників артілі ім. Сталіна Могилівського району на Вінниччині лист колгоспників-стахановців Дніпропетровщини і постанова РНК та ЦК викликали жвавий відгук і піднесення. Включаючись у змагання, колгоспники зобов'язалися ще ширше розгорнути стахановський рух і домогтися в цьому році такого врожаю: пшениці — по 31 ц з га, жита — 25 ц, ячменю — 25 ц, вівса — 30 ц, кукурудзи — 50 ц і винограду — 100 ц з га. Натуральну вартість трудодня зобов'язалися довести до 6 кг і грошову — до 5 крб.

* *
*

300 стахановців, майстрів колгоспного виробництва Первомайського району (Одещина), зібравшись на районний зліт, одностайно включились у змагання ім. 20-х роковин великої пролетарської революції. Передові ланки Марії Карачун з колгоспу ім. Дзержинського, Голубецької з артілі ім. 13-річчя Жовтня змагаються за 700 ц буряків з га.

*   *
*

До змагання включилися 200 бригад Вознесенського району (Одещина). Колгоспники артілі «Прогрес» борються за 25 ц зернових з га, 50 ц кукурудзи і 200 ц картоплі. Артіль зобов'язалась довести вартість трудодня до 5 крб. грішми і 10 кг хліба.

210 ланкових — делегаток районного зльоту стахановців Переяславського району (Київщина), включившись у республіканське змагання колгоспів, зобов'язалися за всіма вимогами агротехніки обробити цукрові буряки, захистити їх від шкідників і здобути середній урожай по району не менше як 300 ц з га.

*   *
*

По 25 ц зернових, 40 ц кукурудзи і 150 ц картоплі з га зобов'язалися зібрати колгоспники артілі «Червоний колос» Кіровського району на Одещині.

*   *
*

Ініціатор руху боротьби за 10 ц бавовника з гектара в Одеській області, ланкова артілі «1 Травня» Скадовського району Олена Соценко, включившись у змагання, зобов'язалась зібрати по 19 ц з га, а з 1 гектара, на якому вона вирощує експонати до Всесоюзної сільськогосподарської виставки, 25 ц бавовника.

*   *
*

Колгоспні пасічники Кременчуцького району (Харківщина), зібравшись на районну нараду, вирішили включитись у змагання-похід ім. 20-річчя великої пролетарської революції. Вони зобов'язалися добитись валового збору меду з одної бджолосім'ї по 50 кг та воску 800 г і приросту роїв не менше як 40%.

П. Корчок

*   *
*

Кожна бригада, кожна ланка артілі ім. Ворошилова Михалпільського району на Вінничині зобов'язалися боротися за високі врожаї зернових та цукрових буряків. Артіль бореться за 500 ц цукрових буряків з га та 25 ц пшениці і жита. У колгоспі велике піднесення. Свої слова колгоспники підкріплюють більшовицькими ділами. Для підживлення назбирали понад 150 тонн пташиного посліду, 100 тонн попелу.

С. Томусяк

«Комуніст», № 92, 21 квітня 1937 р.; «Комуніст», № 93, 22 квітня 1937 р.

№ 239

Зобов'язання колгоспників артілі «Повний колос» Долинського району Дніпропетровської області на честь 20-х роковин Жовтня

21 квітня 1937 р. *

Ми, колгоспники артілі «Повний колос» Долинського району на Дніпропетровщині, обговорили лист і постанову ЦК та РНК про похід ім. 20-річчя великої пролетарської революції. Включившись у нього, ми зобов'язуємось зібрати по 20 ц зернових, по 120 ц картоплі, по 300 ц буряків з гектара, доможемось одержання 22 ділових поросят з свиноматки, 4 тис. літрів молока на фуражну корову.

Будемо боротися за 4 тис. крб. прибутку на колгоспний двір і видачу на трудодень 5 кг натурою та 3 крб. грошима.

За дорученням зборів колгоспників: Безносько, Вернигора

«Комуніст», № 92, 21 квітня 1937 р.

№ 240

Звернення П. М. Ангеліної до всіх трактористок і трактористів України із закликом боротися за досягнення кращих показників у соціалістичному змаганні на честь 20-х роковин Жовтня

22 квітня 1937 р. *

Багато трактористів і трактористок нашої Донецької області дають зразки справді відданої, більшовицької роботи. Бригада тов. Ободця з початку весняної сівби і до 13 квітня виробила кожним трактором ХТЗ в переводі на м'яку оранку 230 га, бригада тов. Старожилова — 187, Литвиненка — 250 га.

Трактористки нашої бригади також мають непогані наслідки. Ще 2 квітня кожна трактористка вивершила сівбу ранніх зернових в обслугованих колгоспах. На сьогодні в середньому маємо близько 200 га на трактор.

Стахановці Дніпропетровщини подали прекрасну ініціативу — організувати соціалістичне змагання на кращу зустріч 20-х роковин великої пролетарської революції. Вони пропонують прийти до цього свята з новими перемогами в боротьбі за 7—8 мільярдів пудів хліба. Ми, трактористи, з особливим захопленням підтримуємо цю чудову ініціативу.

Наближається 1 Травня. До цього дня ми повинні закінчити важливіші весняні сільськогосподарські роботи, зокрема забо-

* Дата опублікування.

ронувати озимину, підняти чисті пари, підготуватися до боротьби з бур'янами. Таке зобов'язання нашої бригади.

Бригада доручила мені звернутися до всіх трактористів і трактористок України. Давайте, товариші, за прикладом стахановців Дніпропетровщини готувати гідну зустріч 20-м роковинам Жовтня! Покажемо зразки більшовицького змагання! Будемо працювати так, щоб зробити всі наші колгоспи міцними й заможними! Дамо високу стахановську продуктивність!

Паша Ангеліна — орденоносниця, бригадир жіночої тракторної бригади Старобешівської МТС на Донеччині

«Комуніст», № 93, 22 квітня 1937 р.

№ 241

Зведення Наркомзему УРСР про виконання державного плану розвитку тваринництва в 1936 р. і план на 1937 р.

3 травня 1937 р.

Секретарю ЦК КП(б)У тов. Косіору С. В., тов. Хатаєвичу М. М., тов. Попову М. М., Голові РНК УРСР тов. Любченку П. П.

I. По великій рогатій худобі

Встановлений державний план розвитку поголів'я великої рогатої худоби в колгоспах, колгоспників і одноосібників УРСР — 6097,5 тис. голів, виконано на 1 січня 1937 року, по даних УНГО, 5653,1 тис. голів, або 92,7%.

План поголів'я корів — 2287,0 тис. голів, виконано 2257,6 тис. голів, або 98,7%. План вирощування телят — 1845,0 тис. голів, виконано 1737,6 тис. голів, або 94,2%.

В тому числі по секторах (в тис. гол.):

	Всього поголів'я			Корови			Вирощування телят		
	План	Виконано	% до плану	План	Виконано	% до плану	План	Виконано	% до плану
Колгоспи	1752,5	1783,0	101,7	365,0	358,2	98,1	365,0	492,5	134,9
Колгоспники	4288,0	3820,1	89,1	1892,0	1877,3	99,2	1463,0	1227,7	83,9
Одноосібники	57,0	50,0	87,7	30,0	22,1	73,7	17,0	18,1	106,5

Приріст поголів'я великої рогатої худоби за 1936 р. в колгоспах, колгоспників і одноосібників складає по загальному по-

голів'ю 16,7% проти визначеного за планом 27,7%, по коровах — 31,9% проти визначеного за планом 15,4%, по телятах — 12,6% проти визначеного за планом 20,1%.

По свинях

План розвитку поголів'я свиней в колгоспах — 1970,0 тис. голів, виконано на 1 січня 1937 р., по даних УНГО, 1743,5 тис. голів, або 88,5% до плану.

План вирощування свиней народженням 1936 р. в колгоспах, колгоспників і одноосібників — 5271,0 тис. голів, виконано лише 4193,5 тис. голів, або 79,5%, в тому числі по секторах (в тис. голів):

	Всього поголів'я			Вирощування молодняка 1936 р.		
	План	Виконано	% до плану	План	Вирощено	% до плану
Колгоспи	1970	1743,5	88,5	1580	1299,6	82,3
Колгоспники . . .	—	—	—	3600	2822,9	78,4
Одноосібники	—	—	—	91,0	71,0	78,0

Приріст поголів'я свиней в колгоспах, колгоспників і одноосібників за 1936 рік складає всього поголів'я 13,0% проти визначеного за планом 52,6%, по вирощуванню поросят — 12,9% проти визначеного за планом 42,2%.

По вівцях і козах

План розвитку овець і кіз в колгоспах встановлено 988,0 тис. голів, виконано на 1 січня 1937 р. 1336,2 тис. голів, або 135,2%. План вирощування ягнят і козлят в колгоспах, колгоспників і одноосібників 759,0 тис. голів, виконано 783,9 тис. голів, або 103,3% до плану.

В тому числі по секторах:

	Всього поголів'я овець і кіз			Вирощування ягнят і кіз		
	План	Виконано	% до плану	План	Виконано	% до плану
Колгоспи	988,0	1336,2	135,2	232,0	423,2	182,4
Колгоспники . . .	—	—	—	521,5	373,2	71,6
Одноосібники	—	—	—	5,5	7,5	136,4

Невиконання державного плану розвитку тваринництва в 1936 році по всьому поголів'ю великої рогатої худоби, вирощуванню телят і поросят пояснюється однією основною причиною: земельні органи в 1936 році не забезпечили скот колгоспів і колгоспників потрібними кормами.

Із-за недостачі кормів колгоспи і колгоспники в другому півріччі розбазарили велику кількість скота, придатного для виробничих цілей, хоч в I півріччі одержали непогані наслідки по одержанню приплода і збереженню молодняка, які забезпечували виконання плану.

Лише корів і телиць всіх зрістів вибуло з череди великої рогатої худоби за 1936 рік біля 550 тис. голів, а всього великої рогатої худоби — біля 1500 тис. голів, свиней — 5570 тис. голів, овець і кіз — 713 тис. голів, в той час як для виконання всього плану м'ясопоставок на 1936 рік потрібно біля 850 тис. голів (в переводі на велику рогату худобу).

В 1936 році також не були використані всі виробничі можливості розвитку всіх видів продуктивного тваринництва (недостатній % двойних окотів у овець, двойних опоросів свиней, а також значний падіж скота).

Державний план розвитку тваринництва на 1937 рік складено відповідно плану II п'ятирічки:

	По плану II п'ятирічки		План на 1937 р.		Наявність скота у робочих і службовців на 1. VI 1936 р.
	Всього скота без радгоспів	В т. ч. в колгоспних фермах	Всього скота в колгоспах, колгоспників і одноосібників	В т. ч. в колгоспах	
Великої рогатої худоби	7023,8	950,0	6834,2	2112,4	903,1
В т. ч. корів . . .	2835,0	460,0	2562,0	410,0	474,8
Всього свиней . . .	8281,0	2100,0	7165,0	2310,0	867,3
Всього овець і кіз	3126,0	1240,0	2925,6	1583,8	246,6

Передбачено планом на 1937 р. такий ріст поголів'я скота:

	Приріст в 1936 р.			Приріст в 1937 р.		
	Велика рогата худоба	Свині	Вівці і кози	Велика рогата худоба	Свині	Вівці і кози
Колгоспи	10,5	29,9	9,8	20,8	37,1	22,3
Колгоспники і одноосібники	19,7	5,6	91,6	23,8	57,5	70,3
Всього	16,7	13,1	30,9	22,7	50,5	40,5

План по окремих областях прикладається *.

Народний комісар земельних справ УРСР
Мойсеєнко

3. V 1937 р.

Партархів Інституту історії партії ЦК КП України, ф. 1, оп. 1, спр. 2984, арк. 33—36. Оригінал.

---

* Не додаємо.

№ 242

Повідомлення про одержання листа з Барселони трактористками Донбасу і відповідь членів бригади Паші Ангеліної трудящим Барселони

5 травня 1937 р.

Сталіно, 5 (Наш кор.). В дні першотравневих свят орденоносниця-трактористка Паша Ангеліна одержала на ім'я трактористок Донбасу такого листа з Барселони:

Барселона, 14 квітня 1937 року.
Трактористкам Донбасу

Дорогі товаришки, цим листом ми шлемо вам наш першотравневий привіт. Ми, працівники відділу радіопропаганди об'єднаної соціалістичної партії Каталонії, хочемо, щоб ви, святкуючи цього року міжнародний робітничий день 1 Травня, згадали про ваших іспанських братів, які борються за мир і соціалізм, проти кривавого фашизму.

Ми користуємось нагодою подякувати вам від імені іспанських робітників за солідарність і допомогу, яку радянський народ надавав і надає нашому народові. Ми певні, що ваша всебічна допомога не припиниться.

Хай живе непереможне свято Перше травня!

Хай живе торжество демократії і соціалізму!

Геть фашизм!

Ваші друзі, вірні Комуністичному Інтернаціоналові!

(8 підписів).

Сьогодні Паша Ангеліна й трактористки Старшобешівського району від імені трактористок Донбасу надіслали в Барселону таку відповідь:

Працівникам відділу радіопропаганди об'єднаної соціалістичної партії Каталонії і всім трудящим Барселони.

Дорогі товариші і брати по класу! Ми, трактористки соціалістичного Донбасу, одержали ваш лист і, відповідаючи на нього, шлемо вам бойовий більшовицький привіт. Повсякденно і повсякчасно ми уважно стежимо за вашою мужньою боротьбою проти чорних сил фашизму. Разом з вами радянський народ висловлює своє обурення проти підлої політики урядів Німеччини, Італії та Португалії, які порушують міжнародні договори і організовують інтервенції.

Палко вітаючи вас, ми бажаємо вам швидкої перемоги над ненависним усьому людству фашизмом.

Пам'ятайте, ми з вами, весь радянський народ усім серцем з вами. Допомога вашим сім'ям не припиняється. Ми й далі будемо збирати кошти і продукти харчування аж до остаточної перемоги над фашизмом.

Захищайте серце своєї демократичної республіки — революційний Мадрід! Будьте мужніми, зміцнюйте свої сили, гартуйте дисципліну, і ви переможете!

Хай живе героїчний іспанський народ, який мужньо і стійко захищає республіку від заколотників та інтервентів!

З доручення трактористок Донбасу — орденоносниці Паша Ангеліна, Віра Золотопуп, Марія Радченко, Наташа Радченко, Віра Юр'єва та інші.

Старобешеве, УРСР, 5 травня 1937 р.

«Комуніст», № 103, 6 травня 1937 р.

№ 243

Повідомлення про нагородження Гуляйпільської МТС Дніпропетровської області перехідним червоним прапором Наркомзему СРСР за першість у всесоюзному змаганні

10 травня 1937 р.

Торік у соціалістичному змаганні МТС брали участь понад 1700 станцій.

Всесоюзну першість у змаганні за 1936 рік Наркомзем СРСР присудив Гуляйпільській МТС Дніпропетровської області. Середній урожай в цій МТС становив 16,1 ц з га, план тракторних робіт виконано на 126%, завдання по збиранню комбайнами — на 128%. Середня продуктивність ЧТЗ тут становила 2703 га. В МТС за рік нагромаджено 157 тис. крб. Цій МТС вручається перехідний червоний прапор Наркомзему СРСР. Директора МТС т. Бородая премійовано легковою машиною. Директорів 7 інших передових МТС Наркомзем преміював мотоциклами, а 27 МТС грішми — по 1000 крб. кожного.

Наркомзем СРСР схвалив пропозицію директорів передових МТС Дніпропетровської, Московської областей і Орджонікідзевського краю продовжити соціалістичне змагання і в 1937 році.

«Комуніст», № 106, 10 травня 1937 р.

№ 244

Протокол № 39 засідання комісії по прийому річних звітів при Наркомземі СРСР про затвердження зведеного річного звіту МТС і МТМ Одеської області за 1936 р.

11 травня 1937 р.

1. Утвердить сводный годовой отчет, представленный в НКЗ СССР 6 марта (установленный срок — 22 февраля), включающий в полном объеме годовые отчеты всех 150 МТС, 5 МТМ капитального ремонта, находящихся на самостоятельном балансе, и 24 МТМ капитального ремонта, деятельность которых учитывается на общих балансах МТС.

2. Инвентаризация имущественных, материальных и денежных ценностей, бюджетного финансирования и расчетных счетов проведена полностью по всем МТС и МТМ. Все инвентаризационные акты рассмотрены и утверждены начальником облЗУ.

В результате инвентаризации выявлено (в тыс. руб.):

	Недостач	Излишков
1. По основным средствам	140,0	287,0
2. По товарно-материальным ценностям	1615,4	340,8
3. Продукты и товары, пришедшие в негодность	229	—

На виновных лиц списано недостач: по основным средствам — на 48 тыс. руб. и по товарно-материальным ценностям — 1451 тыс. руб., в том числе за недостачи горючего — 828 тыс. руб.

А. По работе тракторов, комбайнов двигателей и др. сельхозмашин

Выполнено работ в условной пахоте 7705 тыс. га, или 104,7% к плану.

На один среднегодовой комбайн убрано 331,7 га.

По работам тракторов, комбайнов и двигателей допущен перерасход в сумме 10 366 тыс. руб.

По расходу горючего на работы тракторов ЧТЗ экономия составила 330 тонн и по колесным — 1974 тонн. Перерасход по горючему допущен на холостых переездах и обкатке тракторов на 795 тыс. руб. и по смазочным — на 352 тыс. руб.

Стоимость одного га условной пахоты работ тракторами, комбайнами и двигателями выразилась в 26 руб. 01 коп. против плановой стоимости 24 руб. 67 коп.

За выполненные работы начислено (натуроплата и денежные поступления) 56 326 тыс. руб. против плана 50 129 тыс. руб., т. е. больше плана на 6197 тыс. руб.

По сдаче государству план натуроплаты по основным культурам выполнен: по зерновым культурам — на 113,5%, по кукурузе — на 35,2, по подсолнуху — на 68,8, по хлопку — на 113,1, по свекле — на 115,0%.

Государственный план натуроплаты в суммовом выражении по отчету показан в сумме 43 183 тыс. руб. против плана, данного Укрнаркомземом, 43 748 тыс. руб.

За перевыполнение плана натуроплаты отдельные МТС области получили премий-надбавок — 1729 тыс. руб.

Б. По работе автотранспорта

Автомашины к общему количеству дней пребывания в МТС были заняты на работе 42,9%. Автомашины прошли с грузом 48,4% к общему пробегу в километрах. На одну среднегодовую 1,5-тонную машину пройдено 12 965 тонно-километров против 12 669 тонно-километров в 1935 году. Стоимость одного тонно-километра составила 76 коп. против 77 коп. в 1935 г.

По работе автотранспорта по всем МТС области получен убыток 85 тыс. руб.

В. По работе ремонтных мастерских

План ремонтных работ выполнен: по капитальному ремонту тракторов — на 88,5%, по ремонту грузовых автомашин — на 88,5, по ремонту зернокомбайнов — на 141,8%.

По работе ремонтных мастерских получен убыток в сумме 1241 тыс. руб.

Г. Численность персонала и расход фонда зарплаты

	По плану	Фактически
1. Среднесписочная численность на год	28 784	28 576
2. Фонд зарплаты (в тыс. руб.) . . .	43 002	46 287
3. Среднегодовая зарплата одного работника (в руб.)	1494	1611

Д. Административно-хозяйственные расходы

По административно-управленческим расходам по всем МТС и МТМ области вместе взятым допущен перерасход в сумме 389 тыс. руб., или на 3,1% к плану.

Экономию по административно-управленческим расходам имели 67 МТС на 293 тыс. руб., перерасход допустили 83 МТС — 651 тыс. руб.

По хозяйственным расходам перерасход выразился в сумме 1403 тыс. руб.

Кроме того, МТС допустили расходов, предусмотренных сметами, на сумму 860 тыс. руб.

Е. По капиталовложениям

Капитальные затраты на 1936 г. выразились в сумме 63 497 тыс. руб. против плана 64 299 тыс. руб.

На строительство с оборудованием израсходовано на 460 тыс. руб. больше, чем намечалось по плану.

Остаток неиспользованных средств, закрытых в конце года, составил 322 тыс. руб.

На капиталовложения израсходовано оборотных средств 2 370 тыс. руб.

План чистого строительства, осуществляющегося хозяйственным способом, выполнен на 54,9%. Фактическая стоимость строительства выше плановой на 12,5%. Удорожание планового строительства вместе с оборудованием составило 282 тыс. руб.

На внеплановое строительство израсходовано 598 тыс. руб. План сдачи законченного чистого строительства в эксплуатацию выполнен на 30%.

Ж. Дебиторская и кредиторская задолженность

Дебиторская задолженность на 1 января 1937 года выражается в сумме 18 795 тыс. руб. с учетом списанной безнадежной задолженности разных организаций и лиц, безнадежной колхозной задолженности всего в сумме 4642 тыс. руб., дебиторская задолженность на 1 января 1937 г. возросла по сравнению с остатком на 1 января 1936 г. на 7191 тыс. руб., или на 44,2%, в том числе задолженность колхозов за работы возросла на 5347 тыс. руб. и прочих организаций и лиц — на 1810 тыс. руб.

Кредиторская задолженность на конец года выражается в сумме 20 551 тыс. руб., в том числе задолженность по зарплате рабочим и служащим 4904 тыс. руб., из этой суммы 2865 тыс. руб.— просроченная задолженность. Задолженность трактористам составляет на конец года 6451 тыс. руб.

З. Общие результаты производственно-финансовой деятельности

Все МТС и МТМ области закончили 1936 год с убытком в сумме 4805 тыс. руб. (с учетом фонда освоения в сумме планового разрыва), 59 МТС получили прибыль в сумме 5017 тыс. руб., 91 МТС получили убыток в сумме 9775 тыс. руб.

1 МТС на самостоятельном балансе получила прибыль в сумме 55 тыс. руб., 4 МТМ — убыток в сумме 102 тыс. руб.

Экономию по тракторным работам получили 26 МТС в сумме 1270 тыс. руб. Перерасход по тракторным работам допустили 124 МТС в сумме 11 636 тыс. руб.

I. Признать неудовлетворительной финансовую деятельность Одесского облЗУ за 1936 год.

2. Предложить начальнику Одесского облЗУ тов. Крайз и начальникам производственных управлений:

а) выделить в особую группу МТС, которые могут работать без государственной дотации, и установить по отношению к ним особое наблюдение и порядок финансирования, способствующие рентабельному ведению хозяйства;

б) полностью мобилизовать дебиторскую задолженность с прочих организаций и лиц и не менее 50% колхозной задолженности не позднее 15 мая, а остальную к 1 сентября, возложив ответственность по ликвидации дебиторской задолженности на директоров МТС, их заместителей по расчетам с колхозами и на начальников производственных управлений.

Одновременно со взысканием дебиторской задолженности с колхозов последним как со стороны МТС, так и облЗУ, должна быть оказана помощь по взысканию их задолженности за разными организациями и лицами;

в) добиться резкого улучшения постановки бухгалтерского учета и отчетности и использования этих данных в оперативной работе МТС. Обеспечить ежемесячной и тщательной проверкой производственными управлениями отчетов МТС с тем, чтобы заключения с конкретными предложениями по улучшению работы были бы доведены до каждой МТС;

г) в 1937 г. провести документальную ревизию всех МТС и МТМ. При производстве ревизий вменять в обязанность ревизорам проверять исполнение распоряжений и приказов по предшествующим ревизиям;

д) в связи с тем, что получение средств на финансирование тракторных работ, показанное в отчете, меньше суммы, переведенной Укрнаркомземом, на 736 тыс. руб., представить справку, заверенную конторой Госбанка, о правильности показанных в отчете [производственных] сумм по финансированию тракторных работ;

е) расходование средств, выделенных в фонд директоров МТС, производить по планам, согласованным с облЗУ на мероприятия, предусмотренные постановлением ЦИК и СНК СССР от 19 апреля 1936 года («О фонде директора предприятия за счет прибылей») [43];

ж) оборотные средства, израсходованные на капиталовложения и оставленные на балансе в МТС, которым выделен фонд в распоряжение директоров в части внеплановых капиталовложений, восстановить за счет средств фонда директора;

з) представить объяснения по вопросу недостачи одного трактора СТЗ в одной из МТС масличного управления и виновных в этой недостаче привлечь к ответственности.

Утвердить с учетом внесенных начальником облЗУ изменений в заключительный баланс и счет потерь и накоплений:

а) валюту баланса основной деятельности в сумме 310 192 тыс. руб.;

б) валюту баланса капиталовложений в сумме 7699 тыс. руб.;

в) уставный фонд по балансу основной деятельности в сумме 274 820 тыс. руб., в том числе уставный фонд по основным средствам — 139 238 тыс. руб., уставный фонд по оборотным средствам — 135 582 тыс. руб.;

г) накопления (прибыль) с зачетом фонда освоения в сумме 5072 тыс. руб. (по 59 МТС — 5017 тыс. руб.), 1 МТС — 55 тыс. руб.

Потери (убыток) с зачетом фонда освоения в сумме 9877 тыс. руб. (по 91 МТС — 9775 тыс. руб., по 4 МТС — 102 тыс. руб.).

В соответствии с постановлением СНК СССР от 7 февраля 1937 г. № 214[44] выделить в фонд директоров МТС и МТМ: по 20 МТС — 598 тыс. руб. и по 1 МТМ на самостоятельном балансе — 28 тыс. руб., а всего — 626 тыс. руб.

Из остающейся суммы накоплений — 4446 тыс. руб.— 445 тыс. руб. подлежат взносу в доход государства, остальная сумма — 4001 тыс. руб. на пополнение собственных оборотных средств. Наличие собственных оборотных средств по материальным и денежным ценностям определить в сумме 15 059 тыс. руб. против потребности по нормативам 1937 г.— 15 920 тыс. руб. Недостаток собственных оборотных средств — 861 тыс. руб.

Указать начальнику Одесского облЗУ тов. Крайз, что недостаток оборотных средств в МТС является результатом неудовлетворительной работы облЗУ, его производственных управлений и ряда директоров МТС.

Отметить, что НКЗ СССР в I квартале отпущено средств на погашение задолженности по зарплате 100 тыс. руб. и кредит на пополнение нормативов по горючему в сумме 1104 тыс. руб. Это подкрепление превышает недостаток оборотных средств на 1243 тыс. руб.

Излишек оборотных средств должен быть зачтен при оперативном финансировании отдельных МТС.

Зам. народного комиссара земледелия СССР Гайстер

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 4, спр. 394, арк. 258—263. Оригінал.

№ 245

Кореспонденція бригадира Агайманської МТС Дніпропетровської області Є. Негуляєва про виконання його тракторною бригадою взятих зобов'язань

14 травня 1937 р.

Ще восени минулого року я через «Комуніст» * зобов'язався кожним трактором своєї бригади «четезистів» виробити по

* Див. документ № 233.

6000 га в переводі на м'яку оранку. Як же ми виконуємо взяті зобов'язання?

За планом бригада мала засіяти ранніх колоскових 650 га. Цю роботу ми закінчили протягом 6 днів і посіяли не 650 га, а 700. На сівбі майже всі трактористи систематично перевищували норми. Зокрема, добре працював тракторист тов. Ніжурін, за свою зміну (10 годин) він засівав по 136 га замість 80 за планом. Тракторист тов. Зозуля на культивації давав по 102 га і більше проти 50 га за планом. Хороші показники мали і трактористи другої зміни. Рудика давав на сівбі по 120 га за зміну, а Каршин на культивації — по 132 га.

З таким же ентузіазмом працювала бригада і на піднятті парів. Ніжурін, Рудика, Зозуля, Каршин виконували норми на 204—305%, виорюючи від 25 зо 35 га за зміну проти плану 12 га.

Загалом бригада на 10 травня вже виробила кожним трактором майже на 1300 га і на кінець другої половини квітня заощадила 1800 кг пального. Якість роботи відмінна. Отож, уже тепер з певністю можна сказати, що взяте зобов'язання будьщо виконаємо.

Взяв я з своїми трактористами ще одне зобов'язання — навчити причіплювачів водити потужні трактори ЧТЗ. Це зобов'язання ми вже почали здійснювати. Крім щоденної практики, кращі трактористи у вільні від роботи години знайомлять причіплювачів з теорією.

У бригадному таборі зразкова чистота і культурна обстановка. Є де культурно і весело відпочити. У таборі є власна бібліотека. Виписуємо багато газет і журналів. Цікавий матеріал обговорюємо спільно. За останній час трактористи прочитали чимало художньої літератури, зокрема «Як гартувалася сталь», «Хіба ревуть воли, як ясла повні», ряд оповідань Коцюбинського тощо.

Досконало опрацювали ми доповідь товариша Сталіна про проект нової Конституції, доповідь та прикінцеве слово на останньому пленумі ЦК ВКП(б), вивчили Конституції СРСР і УРСР.

У бригаді щодекади виходить стінна газета, є патефон, гармонія, балалайка та інші музичні інструменти. Нещодавно учні десятирічки показали нам тут же, в полі, кілька постановок. До нас у табір ввечері часто приходить гуляти колгоспна молодь.

Євген Неґуляєв — бригадир тракторної бригади Агайманської МТС Іванівського району на Дніпропетровщині

«Комуніст», № 109, 14 травня 1937 р.

№ 246

Повідомлення про передову тракторну бригаду Корнілова, яка першою в Одеській області завершила весняні роботи

16 травня 1937 р.

Кірово, 16 (РАТАУ). Бригада орденоносця Корнілова першою в Одеській області закінчила весь комплекс весняних робіт. 2 трактори ЧТЗ та один «Універсал» працювали на боронуванні, весноoранці, сівбі, оранці парів, культивації та боронуванні парів. За цей час тракторами ЧТЗ у переведенні на м'яку оранку зроблено 1688 га та зекономлено 3076 кг пального. «Універсалом» вироблено 243 га і зекономлено 558 кг пального. Особливо відзначилися трактористи Козаков і Сухоруков, які виробили за свої зміни по 427 га трактором ЧТЗ.

«Комуніст», № 112, 17 травня 1937 р.

№ 247

Повідомлення про преміювання трактористів-стахановців тракторної бригади Авраменка Безпальчівської МТС Гельмязівського району Київської області за успішне проведення весняних робіт

17 травня 1937 р.

Під час весняних робіт тракторна бригада Авраменка з Безпальчівської МТС Гельмязівського району на Київщині домоглась яскравих показників. Старанно підготувавшись до стахановської весни і правильно організувавши роботу, трактористи за час з 26 березня до 10 травня виробили кожним трактором ХТЗ по 440 га (в переводі на оранку). Перевиконуючи норми виробітку, вони водночас заощадили 1538 кг пального. Перевіркою на місці встановлено, що після роботи всі машини без пошкоджень, в доброму технічному стані.

Народний комісар земельних справ УРСР спеціальним наказом відмітив роботу бригади: всі працюючі в ній преміовані. Бригадирові тов. Авраменкові визначено премію в розмірі 1000 крб., трактористам Прутько, Сагайдакові, Степанцю А., Подобному, Семенцю і Степанцю М.— по 500 крб. і заправщикові бригади тов. Киві — 250 крб.

«Комуніст», № 112, 17 травня 1937 р.

№ 248

Зведення Наркомзему УРСР про хід колективізації селянських господарств на Україні за станом на 1 січня і 1 квітня 1937 р.

28 травня 1937 р.

Області	Число колгоспів		В т. ч. обслуговуваних МТС		Загальне число бідняцько-середняцьких господарств (тис. дворів)		З них колективізовано (тис. дворів)		% колективізації		Число одноосібних господарств, що не ввійшли до колгоспів	
	На 1.I 1937 р.	На 1.IV 1937 р.	На 1.I 1937 р.	На 1.IV 1937 р.	На 1.I 1937 р.	На 1.IV 1937 р.	На 1.I 1937 р.	На 1.IV 1937 р.	На 1.I 1937 р.	На 1.IV 1937 р.	На 1.I 1937 р.	На 1.IV 1937 р.
Київська	4706	4692	4250	4379	848,4	843,9	807,0	803,1	95,1	95,2	41,4	40,8
Чернігівська	2749	2740	2161	2516	463,0	461,5	437,0	436,0	94,4	94,5	26,0	25,5
Вінницька	3663	3667	3503	3523	834,1	829,4	785,0	782,5	94,1	94,3	49,1	46,9
Харківська	5255	5285	4812	5188	671,2	670,8	638,8	640,1	95,1	95,4	32,4	30,7
Дн.пропетровська	3873	3868	3873	3868	390,0	397,0	386,2	394,3	99,0	99,3	3,8	2,7
Одеська	4218	4226	4174	4183	381,1	385,1	374,6	379,0	98,3	98,4	6,5	6,2
Донецька	2154	2147	2154	2147	190,5	192,2	185,2	187,6	97,2	97,6	5,3	4,6
АМРСР	717	717	717	717	113,9	114,2	109,7	110,0	96,3	96,3	4,2	4,2
Разом	27 339	27 342	25 644	26 521	3892,2	3894,1	3723,5	3732,6	95,7	95,8	168,7	161,5

ЦДАНГ СРСР, ф.7486, оп.3, спр.4702, арк. 39. Завірена копія.

№ 249

Повідомлення про героїчний вчинок колгоспників Олександра та Івана Романюків, які не залишили колгоспних постів під час пожежі у власних будинках

7 червня 1937 р.

Гадяч, 7 (Власкор «Вістей»). Цими днями у селі Харківці Гадяцького району Харківської області сталася велика пожежа. Загорілось кілька будівель. Першими помітили пожежу колгоспні вартові — 60-річний Олександр Романюк та його син Іван. Батько в цей час охороняв майстерню, а син — колгоспну стайню. Батько і син добре бачили, що горять їх власні будинки, але не залишили своїх постів доки не з'явилась зміна.

Сільські організації виявили безтурботність до охорони колгоспної власності. У селі є пожежна команда, але вона не прибула на пожежу. Пожежний реманент не відремонтований, розкиданий, не організовано нічного обходу села.

«Вісті», № 130, 8 червня 1937 р.

№ 250

Повідомлення про активну підписку на державну позику колгоспників Бердянського району Дніпропетровської області

25 червня 1937 р.

Бердянськ, 25. Нарада комбайнерів, трактористів, штурвальних і голів колгоспів Бердянського району — понад 300 чол.— одностайно ухвалила підписатися на нову позику в розмірі тритижневого заробітку. Комбайнери тт. Щербатенко, Соловйов, Сотнік, Болгаренко та багато інших заявили, що відразу ж сплатять позику готівкою.

Колгоспники національно-німецької артілі «Рот фронт» цього ж району ухвалили таке рішення: негайно після оголошення закону про нову позику передплачувати її готівкою.

Колгоспники Краутер, Беккер, Пфітцермайер заявили:

— Наша відповідь на провокації фашистів — піднесемо пильність, зміцнимо оборону нашої Батьківщини, краще працюватимемо в колгоспі, доб'ємося високого врожаю, одностайно передплатимо нову позику.

Колгоспники болгарських артілей ім. Сталіна, ім. Котовського на Бердянщині теж ухвалили підписатися на позику готівкою, коли буде оголошений закон.

«Комуніст», № 145, 26 червня 1937 р.

№ 251

Повідомлення про нараду передовиків сільського господарства Київської області

27 червня 1937 р.

Учора відкрилась обласна нарада орденоносців сільського господарства Київської області. На порядку денному наради одне питання — звіти орденоносців про виконання взятих ними на себе зобов'язань про готовність колгоспів і радгоспів до збиральної.

В роботі наради беруть участь 38 знатних людей сільського господарства Київщини, голови колгоспів, бригадири, ланкові, конюхи, свинарки і доярки, нагороджені орденами Союзу. Серед делегатів відомі ланкові Тетяна Дубок і Ярина Ткаченко, бригадир Ганна Кошова, доярка Агафія Козуб, свинарка Марія Марчук, студентка Київського інституту харчової промисловості Марина Гнатенко і ін.

Після вступного слова заступника голови облвиконкому т. Нефедова про основні завдання колгоспів у збиральній почалися виступи орденоносців з повідомленням про стан готовності до збиральної їхніх ланок, бригад, колгоспів.

Голова колгоспу ім. Ворошилова (с. Балаклія) т. Шатейло К. Л. розповів про ті заходи, які здійснено в цьому колгоспі напередодні збиральної. Прополювання зернових культур провели вчасно, від бур'янів очищено лани, увесь реманент приведено в бойову готовність. Через два дні колгосп ім. Ворошилова починає масове збирання.

Діловий звіт зробила на нараді бригадир колгоспу «Гігант» В.-Половецького району т. Ганна Кошова.

— Буряк на ланах нашого колгоспу вчасно пересіяний. У моїй бригаді пересіяно 20 га. Стан буряків чудовий. Ми зобов'язалися дати буряків 1000 ц з га і пшениці та жита 25 ц. Ми певні, що це завдання перевищимо. До збиральної наш колгосп готовий,— говорить тов. Кошова,— погано лише те, що просо досі не прополоте.

Наприкінці першого засідання наради виступила т. Дубок. Знатна ланкова по льону розповідає про те, що Народицький район змагається з двома районами Полісся за кращий урожай льону. Стан льону в її ланці, як і в цілому колгоспі «Червона зірка», набагато кращий, ніж торік. Його висота 90 см і товщина 1,5 см. Була в її ланці одна небезпечна ділянка, де льон сохнув. Тоді Дубок викликала районного агронома, вибрали частку зіпсованого льону, оздоровили ділянку. Тов. Дубок повідомляє, що її ланка вже зняла 20 га льону і весь район приступив до збирання.

Але є в колгоспі такі ділянки, які не підготували вчасно до збиральної, так, на льонопереробному пункті не відремонтували всіх машин. Не вистачає валків.

Свій виступ тов. Дубок закінчує зобов'язанням усього колгоспу — протягом двох тижнів закінчити збирання всіх культур, зібрати льон кращої якості, того сорту, якого потребує оборонна промисловість нашої країни. Ланка тов. Дубок зобов'язалася дати по 15 ц льону з га. Це завдання,— каже ланкова,— ми будь-що виконаємо.

Сьогодні нарада орденоносців продовжує свою роботу.

«Вісті», № 146, 27 червня 1937 р.

№ 252

Кореспонденція про розвиток колгоспної промисловості УРСР у третій п'ятирічці

29 червня 1937 р.

Одним з найважливіших завдань при проектуванні плану третьої п'ятирічки є максимальне збільшення випуску продукції за рахунок цілковитого використання резервів народного господарства.

У цьому світлі винятково актуального значення набуває колгоспна промисловість. За переписом промисловості, на 1 січня 1936 року в колгоспній промисловості УРСР працювало 142 тис. чол., що становить 8% складу всіх робітників промисловості. Гуртова продукція в незмінних цінах становила 122 млн. крб., з них деревообробна — 64,5 млн. крб., харчова промисловість (без млинарської) — 36,7 [млн.] крб.

По ряду галузей колгоспна промисловість у кілька разів перевищує відповідні галузі місцевої промисловості. Наприклад, виробництво рослинного масла в місцевій промисловості становило 3,4 млн. крб., а в колгоспній — 9,2 млн. крб., в 2,7 раза більше. Деревообробка в місцевій — 48,8 млн. крб., а в колгоспній — 64,5 [млн. крб.], в 1,3 раза більше. Значну питому вагу посідає і плодоовочева промисловість.

Мова йде про надзвичайно відчутну продукцію. Досить сказати, що колгоспи УРСР за 1935 рік дали будівельної цегли 87 млн. штук, вапна — 14,9 тис. тонн, черепиці — 1300 тис. штук. За останні роки йшло інтенсивне будівництво колгоспних черепичних і цегельних майстерень. В 1937 році колгоспи УРСР, за попереднім розрахунком, можуть дати коло 350 млн. штук цегли і 40 млн. черепиці.

Завдання колгоспної промисловості в значній мірі зводиться до обслуговування господарських і побутових потреб колгоспів і колгоспників. Тому кожне окремо взяте колгоспне підприємство по всіх розмірах незначне. Очевидно, дрібний розмір значної частини колгоспних підприємств обумовив те, що до цього часу цей вид промисловості систематично не враховується при складанні народногосподарських планів.

Проте колгоспна промисловість віддана сама собі, жоден наркомат, в тому числі і Наркомзем, не керують нею, Держплан не планує продукції. Саме ця промисловість для свого розвитку вимагає повсякденної оперативної організаційно-технічної допомоги, уваги і піклування.

Протягом третього п'ятиріччя колгоспна промисловість має всі умови і можливості для збільшення випуску продукції в кілька разів, має можливості для дальшого форсування розвитку деревообробки, харчової промисловості, плодоовочевої, рослинного масла, торфу, будматеріалів і ряду інших галузей.

В порядку обговорення завдань третьої п'ятирічки ми пропонуємо зосередити керівництво колгоспною промисловістю в Наркомземі і його органах, утворивши спеціальну групу людей, що можуть забезпечити оперативне організаційно-технічне керівництво промисловістю.

Для колгоспної промисловості треба розробити питання найпростішої механізації і зобов'язати місцеву промисловість організувати у себе виробництво цього устаткування.

Доцільно було б проробити питання про укрупнення окремих колгоспних підприємств для обслуговування потреб ряду колгоспів. Крім того, треба опрацювати питання про розвиток галузей колгоспної промисловості, які можуть значно збільшити випуск товарної продукції для реалізації на районних і міжрайонних ринках.

Г. Давидов

«Вісті», № 148, 29 червня 1937 р.

№ 253

Із звіту президії Петропавлівського райвиконкому Дніпропетровської області про стан сільського господарства в районі у другій половині 1936 — першому кварталі 1937 р.

Червень 1937 р.

Сільське господарство

1. Із року в рік економіка району росте, колгоспи міцнішають, продуктивність труда збільшується. Якщо зробити порівняння наслідків господарювання в колгоспах за два роки:

	Урожайність (в ц) 1936 рік	1935 рік
1. Жито	7	8,5
2. Озима пшениця	10,3	10
3. Яра пшениця	7,3	6,2
4. Ячмінь	8,5	9,2
5. Овес	8,7	7
6. Кукурудза	15	6,5
Пересічно	9,4	8,8

2. Загальний валовий прибуток з урожаю зернових та бобових: 1936 р.— 481 411 ц., 1935 р.— 406 176 ц.

Таким чином, не дивлячись на несприятливі кліматичні умови 1936 року, але дякуючи упертій боротьбі колгоспів за урожай, ми одержали в цьому році валового збору зерна на 74 935 ц більше проти минулого року.

3. Загальний валовий (грошовий) прибуток колгоспів від усіх галузей 9 971 800 крб.— 6 606 680 крб.— збільшився прибуток проти минулого року на 36% *.

4. Наслідки розподілу прибутків на трудодень:

	1936 р.	1935 р.
а) натуральна частина на трудодень	2,9	3
б) грошей на трудодень	0,91	0,43
в) пересічна вартість трудодня	1,23	0,91

Натуральна частина по групах колгоспів:

а)	получили	на	трудодень	від 1 до 2 кг	— 14	колгоспів
б)	»	»	»	» 2 — 3 кг	— 24	»
в)	»	»	»	» 3 — 4 кг	— 8	»
г)	»	»	»	» 4 — 5 кг	— 2	»
д)	»	»	»	» 5 — 6 кг	— 1	»
					49	»

Необхідно відокремити показники прибутків, одержані колгоспами від коноплі:

Було посіяно коноплі 1910 га.

Одержано валового збору:

а) семян 4420 ц

пересічно з 1 га 2,4 ц

в) стебла 56 920 ц

пересічно з 1 га 30 ц

Одержано колгоспами грошового прибутку за здану коноплю насіння і стебла — 2 005 000 крб., що складає до загального валового прибутку колгоспів за рік 21%, а коли б розподілити прибуток від коноплі лише на затрачені трудодні на коноплю, яких витрачено 191 000, то вартість трудодня була б 10,5 крб.

В 1937 році посіяли коноплі 4500 га замість 1910 га.

Колгоспний лад виробив десятки і сотні стахановців сільського господарства, які своїм прикладом довели свідомість в боротьбі за високий урожай. Назвемо кращих із кращих стахановців сільського господарства:

Комбайнери

1) Тюря Петро Григорович — Хорошевська МТС — убрав комбайном «Комунар» 502 га.
2) Коровський Олександр Харлампович — Петропавлівська МТС — 500 га.
3) Тур Панас Іванович — Дмитрівська МТС — убрав 498 га.

* Так у документі.

Трактористи

1) Іщенко Степан — Хорошевська МТС — виробив на ХТЗ 1116 га
2) Некрасов Іван » » » » » 1004 га
3) Тимченко Олексій — Петропавлівська МТС » » 985 га
4) Рудь Феодосій — Дмитрівська МТС » ЧТЗ 3860 га

Бригадири тракторних бригад

1) Сидоров Федір — Дмитрівська МТС виробила на ЧТЗ 3676 га
2) Кириленко — Петропавлівська МТС » » ХТЗ 972 га
3) Некрасов Іван — Хорошевська МТС » » ХТЗ 1004 га

Про МТС

Наші МТС зіграли значну роль в піднесенні колгоспів.

Машинова база рік у рік зростає. Зараз МТС мають 145 тракторів ХТЗ і 27 ЧТЗ, комбайнів «Комунар», комбайнів «Сталінець»...*

Коли зробити порівняння робіт тракторного парку з 1935 р. і 1936 р., то будемо мати: в 1935 р. тракторним парком зроблено 109 023 га, в 1936 році — 144 243 га. Середня виробка на один 15-ти сильний трактор в 1935 р. — 602 га, в 1936 р. — 715 га.

В цьому році тракторний парк в цілому працює ще краще. За період весняних робіт уже тракторним парком зроблено по стану на 10 травня 1937 року:

Назва МТС	Всього тракторів	Вироблено всього га	Пересічно на 1 трактор га
1. По ЧТЗ:			
Петропавлівська МТС . . .	9	5840,0	649,0
Хорошевська МТС	8	4222,0	525,0
Дмитрівська МТС	10	5421,0	542,0
Разом по ЧТЗ	27	15 483,0	573,0
2. По ХТЗ:			
Петропавлівська МТС . . .	60	10 826,0	180,0
Хорошевська МТС	34	6679,0	200,0
Дмитрівська МТС	47	8888,0	189,0
Разом по ХТЗ	141	26 393,0	187,0
3. По «Універсалах»:			
Петропавлівська (МТС) . . .	4	581,0	145,0

* Так у документі.

Продовження

Назва МТС	План	Виконання	%
4. Всього вироблено на 10 травня:			
Петропавлівська МТС . . .	66 112,0	17 247,0	26
Хорошевська МТС	42 800,0	10 901,0	25
Дмитрівська МТС	53 600,0	14 309,0	26
Разом	162 512,0	42 457,0	26

Продуктивність та якість роботи тракторного парку весною цього року далеко краща проти минулого року, але все ж таки недостатки в роботі єсть, як, наприклад:

1. Петропавлівська МТС — неякісна робота була в артілі «Колгоспне село», «Червоний хлібороб» — Росішки.

2. По Хорошевській МТС — був випадок по артілі [ім.] Петровського, де погано зроблена культивація пару, і колгосп не прийняв.

3. По Дмитрівській МТС — по артілі «Авангард» допущено неякісний сів з великими огріхами і т. д.

Це все пояснюється тим, що ми ще не заставили МТС і колгоспи виконувати договори, складені між МТС і колгоспами, вони порушуються безнаказано обома сторонами. Треба з цим кінчать.

Комбайнами будемо убирати в цьому році...* га, або ...* %. Тут перед нами надзвичайно відповідальна задача, щоб урожай убрати без втрат, в строк, комбайни використати так, як сказано в рішенні облвиконкому і обкому КП(б)У.

Колгоспники

1) Грушко Марія — Ланкова артілі «Комунар», одержала високий урожай кукурудзи.
2) Каліченко Одарка — Ланкова артілі «Комунар».
3) Устенко Сонька — В'язальниця колгоспу «Ленінський шлях» Петрівської сільради.
4) Краснікова Оляна — Ланкова артілі «Красный партизан».
5) Аксьонова Марія — В'язальниця артілі «Красный партизан».
6) Чередниченко Мелашка — В'язальниця колгоспу [ім.] Петровського.
7) Матірка Марія — Ланкова артілі «Червоний партизан» Дмитрівської сільради.
8) Зубенкова Килина — Ланкова артілі «Паризька комуна».

* Так у документі.

Таких видатних людей в колгоспах уже єсть сотні, які протягом 1936 року навколо себе на ділі організували соціалістичне змагання. Вони і на 1937 рік взяли зобов'язання боротися за високий урожай. Треба тільки цих людей не забувати, допомагати їм в цій почесній справі, проводити з ними наради, бесіди. У нас цього в повній мірі немає, ці люди часто предоставлені самі собі, а то ще буває і гірше.

Ми маємо випадки компрометації стахановців і навіть знущання. У Новоселівці стахановця — конюха Нечипуренка заставили доглядати коней всієї бригади, що, мов, раз він стахановець, то нехай виконує.

На досвіді підсумків 1936 року колгоспи нашого району ще краще організували підготовку на 1937 рік. Про це вже свідчить посівна кампанія цього року.

Сівба ранніх зернових закінчена за 3 робочих дні, а в минулому році за 4 дні, а всі культури посіяли за 12 робочих днів, в минулому році — за 18 днів.

Передпосівна культивація зябі зроблена на площі 22 000 га, або 83%, боронування озимих — 100%.

Зараз треба наполягти на полку, особливо просяних.

По тваринництву

В частині розвитку тваринництва та поліпшення його продуктивності також колгоспи нашого району мають непогані наслідки проти минулих років.

	1935 р.	1936 р.	%
Коні			
1. Загальне поголів'я коней	3129 голів	3763 голів	18
2. Приплід молодняка	510 »	890 »	43
3. Отход молодняка за рік	35 »	63 »	7
ВРХ			
1. Всього поголів'я тварин	3378	4513	26
2. В т. ч. робочих волів	565	1030	99
3. Приплід молодняка ВРХ	1323	1600	18
4. В т. ч. за рахунок свого приплоду	590	668	12
5. Отход молодняка за рік	7%	3,8%	—
6. % виконання плану розвитку	99	85	—
Свині			
1. Всього поголів'я	2579	4251	65
2. Приплід молодняка свиней	5963	9915	66
3. Отход молодняка-поросят	527	985	—
% відходу молодняка	9	9	—
4. % виконання плану	85	96	—
Вівці			
1. Загальне поголів'я овець	5031	5773	15
2. Приплід молодняка	5000	4533	51
3. Отход молодняка (загибель) . . .	107	93	—
% загибелі ягнят	3,3	2	—
4. Відсоток виконання плану	93	160	—

В 1936 році немало було звернуто уваги на розвиток тваринництва, але поставлених завдань колгоспи нашого району недовиконали, особливо по свинях. Це тому, що ще і до цього часу правління колгоспів більше уваги приділяють зерновій галузі господарства, а тваринництво ставлять в другу чергу і не забезпечують кормовою базою, а також допускають велику реалізацію поросят на ринок зверх передбаченого плану, а цим самим не виконують плану розвитку по свинях.

Тепер на 1937 рік покладено цьому край, та й самі колгоспи зрозуміли, що справа міцності колгоспу залежить не тільки від зерна, а і від тваринництва.

Стахановський рух в розвитку тваринництва так само має велике місце, як і в зерновому господарстві. В колгоспах нашого району неплохо організовано соціалістичне змагання, уже немало єсть стахановців тваринництва. Це ті живі люди, які віддано працюють в тваринництві, які повсякденно [дбають] за найкращу організацію праці, за виконання планів розвитку і перевиконання їх, за поліпшення продуктивності в тваринництві. Як приклад: найвидатніший стахановець тваринництва нашого району це тов. Калюжний Олександр Данилович, тепер він орденоносець, він зараз обраний на голову колгоспу, і колгосп виходить в передові району.

Таких стахановців уже в наших колгоспах десятки, сотні, про яких наведемо декілька прикладів великої праці в тваринництві:

Жмуренко Тетяна	— стахановка артілі «Червоний хлібороб», зав. СТФ, яка за 1936 рік одержала по 22 ділових поросят від кожної свиноматки на фермі.
Тимошенко Уляна	— свинарка артілі «Червоний хлібороб», яка одержала 25 ділових поросят від кожної свиноматки.
Косівська Василина	— стахановка артілі «Ленінець», доярка, яка надоїла молока по 3000 літрів на кожну корову і взяла зобов'язання на 1937 рік надоїти 3500 літрів від кожної корови.
Чересло Ганна	— стахановка, свинарка артілі «Селянин», одержала 22 ділових поросят від кожної свиноматки.
Покловська Наталка	— стахановка, свинарка артілі «Відродження», одержала 22 ділових поросяг від кожної свиноматки.
Сосой Іван	— стахановець, вівчар артілі «Авангард», який одержав приплід 1,3 ділових ягнят від кожної овцематки.

Скрипник	— стахановець артілі «Авангард», зав. ВТФ, який протягом 4 років із 40 голів овець виростив ферму в 700 голів, щорічно виконуючи всі доведені плани розвитку, а також і державні забов'язання.
Запорожченко М.	— стахановка, доярка Дніпропетровського зернорадгоспу, яка надоїла 3798 літрів молока від кожної корови.

Хоча ми і маємо в тваринництві немалі успіхи в результаті збільшення поголів'я, але тут заспокоюватись не можна.

Ми тваринництву повинні приділити ще більше уваги, тут класовий ворог особо може нам нашкодити, як уже і маємо наслідки шкідницьких дій в колгоспах «Червоний Жовтень», «Відродження», «Прогрес».

Групування господарств колгоспників за забезпеченістю скотом індивідуального користування Петропавлівського району по стану на 1 лютого 1937 року таке:

Всіх господарств колгоспників	6813
Господарств без усякого скота	360
» без великої рогатої худоби	408
» без корів, але з молодняком	—
» з нетелями і телицями 1934 року народження	945
» з телицями 1935 року народження	467
» з теличками 1936 року народження	548
Всього	1960
Господарства з коровою сумісного користування	32
Господарства з однією коровою:	
а), без молодняка	2094
б) з молодняком	1962
Всього господарств з коровами	4088
Разом господарств з коровами, телицями і нетелями	6182
% безхудобних господарств	5,6
Господарств з кіньми	3

Групування по вівцях та козах

Господарств без овець та кіз	6233
» з 1—2 вівцями і козами	569
» з 3—5 вівцями і козами	9
» з 6—10 вівцями і козами	2

Групування по свинях

Господарств без свиней	2123
» з 1 свиноматкою	654
» з 2 свиноматками	21
» з 3 і більше	1

Дніпропетровський облдержархів, ф. р.— 440, оп. 1, спр. 1, арк. 115—122. Оригінал.

№ 254

Повідомлення про ударну працю комбайнерів машинно-тракторних станцій Дніпропетровської області

2 липня 1937 р.

Дніпропетровськ, 2 (Наш кор.). Комбайнери Єфремівської МТС показують блискучі зразки у використанні своїх агрегатів. Комбайнер Чмихало, уже відомий читачам «Комуніста» своїм високим виробітком, двома «Сталінцями» на зчепленні дав 104 га, а 30 червня цей свій рекорд перевершив, зібравши 110 га за день. Не відстає від нього і тов. Прийменко, який двома «Сталінцями» виробив 102 га. Добре працює комбайнерка Марія Козаченко. Комбайнери Тихонов і Хоренко «Сталінцями» в зчепленні за день скосили 80 га, Дума і Уколов — 62 га. На «Комунарі» високу продуктивність дає комбайнер Кизима, який за зміну впорав 34 га, Мішеріков — 30 га.

Відзначаються доброю роботою і передові комбайнери інших МТС. В Новоолексіївській МТС тов. Мельник одним «Сталінцем», якого тягне ХТЗ, скосив 50 га, Яцуненко — 57 га. У Новотроїцькому районі комбайнер Хорпіков за перший день роботи двома «Сталінцями» впорав 46 га; за другий — 55, за третій — 75, четвертий — 86 га. Багато комбайнерів тт. Сітунова (Сиваський район), Сершинь, Зозуля (Мелітопольський район) «Комунарами» збирають по 22—26 га за день.

«Комуніст», № 151, 3 липня 1937 р.

№ 255

Наказ наркома земельних справ УРСР К. Мойсеєнка про недоліки, допущені при збиранні врожаю зернових 1937 р.

3 липня 1937 р.

Перевірка перших днів збирання врожаю в південних районах Одеської і Дніпропетровської областей виявила, що більшість районів, МТС і колгоспів не підготувалась до організова-

ного та вчасного початку збиральних робіт і припустила такі помилки:

Комбайни починали роботу з запізненням на 3—4 дні від кінця воскової і початку повної стиглості хлібів. У колгоспах ім. XIV-річчя Жовтня, «Червоний пахар», ім. Красіна Хорлівського району, «Незаможник», ім. Шевченка, «Комуна» Чаплинського району озима пшениця дозріла ще 22 червня, а голови цих колгоспів затримували комбайнування до 25 червня. Зволікання з початком збирання комбайнами пояснюється непідготовленістю колгоспів до просушування зерна, з перших днів збирання не було побудовано критих токів і токів для просушування зерна.

Директор Бериславської МТС Одеської області Ткачов орієнтував початок збирання комбайнами не по мірі визрівання окремих масивів хліба, а по стану підготовки до збирання комбайнового та тракторного парку, ремонт якого запізнився на 3—5 днів проти початку комбайнування хлібів.

У колгоспі ім. Шведської компартії Бериславського району масив озимої пшениці цілком дозрів ще 25 червня, а комбайн для збирання цієї площі на це число стояв у дворі МТС не закінчений ремонтом.

Перші дні роботи комбайнів на збиранні показали, що окремі МТС погано відремонтували комбайни. Так, в колгоспі ім. Будьонного Хорлівської МТС у комбайні «Комунар» не був замінений ланцюг Галля, внаслідок чого на другий день роботи він порвався, поламався шатун і палець шатуна, комбайн вийшов з ладу на цілу добу. В колгоспі «Друга п'ятирічка» Бериславського району комбайн «Сталінець» Качкарівської МТС з першого дня збирання виявився не придатним до роботи. В колгоспі ім. Чубаря Терпінської МТС Мелітопольского району на 3 комбайни при ремонті поставлено старі ножі, які зрізували хліб з пропусками.

Роз'їзні ремонтні майстерні організовуються з запізненням. Виїжджають у поле з недостатнім набором інструментів і запасних частин. Трактори ЧТЗ використовуються з одним комбайном «Сталінець» (Чаплинська МТС).

Розвантаження зерна з бункера на ходу в багатьох колгоспах не організовано: в колгоспі «Ідея Ілліча» Мелітопольського району немає спеціального приладу для розвантажування бункера на ходу; в колгоспах «Червоний хлібороб», ім. 8 березня Чаплинського району безтарки обслуговуються підлітками по 12—13 років, у колгоспах «Червоний пахар», ім. Шевченка Хорлівського району до комбайнів прикріпили безтарки з волами.

Поруч з передовими колгоспами «Ударник», ім. Тельмана Мелітопольського району, ім. Будьонного Хорлівського району, які після збирання комбайнами приступили до збирання і скиртування соломи та полови, велика кількість колгоспів вивезення та сортування соломи й полови не організували.

В колгоспах «Червоний колос» Чаплинського району, «Перше травня» Мелітопольського району комбайнування проведено на високому зрізі, а скошування й згрібання стерні ці колгоспи не організували.

В жодному з перевірених колгоспів не розпочато лущіння стерні.

Відмічаючи велику кількість хиб в організації комбайнування в перші дні збирання, Наркомзем УРСР наказує:

1. Зобов'язати всіх завідуючих РЗВ, директорів МТС і правління колгоспів, на підставі постанови Раднаркому УРСР і ЦК КП(б)У про збирання зернових культур в 1937 році [45], розпочинати збирання комбайнами в міру вистигання окремих ділянок в кінці воскової стиглості, не дожидаючи повного висихання соломи і не боячись того, що в перші дні збирання зерно потрібно підсушувати з тим, щоб не припустити жодного дня перестоювання хлібів.

Організувати в кожному колгоспі підсушування зерна на заздалегідь підготовлених достатнього розміру токах, для чого виділити потрібну кількість колгоспників. Зерно з-під комбайнів очищати на млинках від зелених решток стебел і листя бур'янів.

2. Зобов'язати директорів МТС організувати роботу комбайнів без жодних простоїв. Виправити на ходу всі недоробленості в ремонті комбайнів, забезпечити агрегати необхідними запасними частинами, приладами для розвантажування зерна на ходу, електроосвітленням, соломовизбирувачами та половovідділювачами.

Забезпечити круглодобову роботу пересувних ремонтних майстерень по обслуговуванню комбайнів та тракторів на збиранні. Укомплектувати їх кваліфікованими кадрами, необхідним набором інструменту та запчастин і встановити для кожної майстерні графік відвідувань комбайнів.

Трактори ЧТЗ використовувати лише в парному зчепленні двох «Сталінців» або двох «Комунарів».

3. Завідуючим РЗВ, директорам МТС і головам колгоспів виділити до кожного комбайнового агрегату таку кількість безтарок, що забезпечувала б безперебійну роботу комбайнів. Для розвантажування зерна на ходу виділяти кінні безтарки або автомашини і закріпляти в ланки по вивезенню зерна з-під комбайнів відповідальних дорослих колгоспників.

4. Завідуючим РЗВ, директорам МТС і головам колгоспів організувати збирання і скиртування соломи й полови, скошування і загрібання стерні слідом за комбайнами. Виділити потрібне тягло і відповідну кількість колгоспників для скошування і загрібання стерні після комбайнів та скиртування соломи й полови.

5. Зобов'язати начальників облЗВ, завідуючих РЗВ, директорів МТС, голів колгоспів негайно розгорнути лущіння стерні,

для чого використати всі лущильники, букери, багатокорпусні плуги.

На лущіння стерні використати також живе тягло.

Нарком земельних справ УРСР К. Мойсеєнко

3 липня 1937 р.

«Вісті», № 152, 4 липня 1937 р.

№ 256

Повідомлення про сплату колгоспниками Харківщини державної позики готівкою

7 липня 1937 р.

Харків, 7 (Наш кор.). За 5 днів на Харківщині позику передплатило 662 097 робітників і службовців, що становить 83,8% охоплення, і 590 780 колгоспників — 55,6%.

Передплата позики серед колгоспників проходить з надзвичайним піднесенням. У Краснопільській сільраді Лозівського району, наприклад, є 1285 працездатних колгоспників. І всі вони, як один, передплатили позику — разом на 44 750 крб. Всю цю суму вони внесли готівкою. Колгоспники артілей ім. Леніна, ім. Шевченка і «Дружна сім'я» Чугуївського району всю суму передплати заплатили готівкою.

Проте є райони, де недооцінили масово-роз'яснювальної роботи навколо позики. І там, де реалізацію позики віддали на самоплив, наслідки інші. В Білопільському районі, наприклад, і досі тільки 34% колгоспників передплатили позику, в Згурівському районі передплатою охоплено 39% колгоспників, в Оржицькому — 32%.

«Комуніст», № 155, 8 липня 1937 р.

№ 257

Повідомлення про працю колгоспників-ударників збиральної кампанії 1937 р. у колгоспах України

18 липня 1937 р.

Майстер комбайнування Великотокмацької МТС на Дніпропетровщині Недід Сергій з самого початку жнив скошує «Комунаром» по 25—35 га за день.

У колгоспі ім. Чубаря Ямпільського району на Вінниччині косарі Андрій Остафійчук і Артем Вовк двома самоскидками, причепленими до трактора У-2, щодня викошують 18 га при нормі 15 га.

Стахановці колгоспу «Роте Фане» Новоград-Волинського району на Київщині, включившись у соціалістичне змагання, дають на жнивах високий виробіток. Косарі Корох, Нисут, Клімберг замість півгектара за нормою виконують за день по півтора гектара. Колгоспниці Весельська Ж. і Камінська О. нав'язують 12—14 кіп за день кожна проти норми 4 копи. Колгосп скосив усе жито й почав скиртування

На ланах колгоспу «Серп і молот» Гельмязівського району Київської області перед у роботі ведуть комсомольці. Комсомолець Нечитайло Іван складає за день 66 кіп проти норми 30 кіп.

З ініціативи машиніста Гладуна молотарна бригада колгоспу ім. Жданова Томашпільського району на Вінниччині, включившись у змагання-похід ім. 20-річчя Жовтня, зобов'язалася щодня намолочувати молотаркою МК-900 по 25 тонн зерна при нормі 20 тонн. Бригада намолочує 27—28 тонн, а в окремі дні — 30 тонн зерна за день.

У колгоспі Валегоцулівського району Молдавської АРСР стахановка Катерина Пилипенко нав'язує день-у-день 600—700 снопів при нормі 300 снопів. Вона зобов'язалась довести свій денний виробіток до 900 снопів і викликала на соціалістичне змагання інших в'язальниць колгоспу.

«Вісті», № 164, 18 липня 1937 р.

№ 258

Кореспонденція про ударну працю доярок-стахановок З. Матвійчук та К Герасимчук з колгоспу ім. Демченко Житомирського району Київської області

20 липня 1937 р.

На тваринницькій фермі станишівського колгоспу ім. Демченко Житомирського району є 19 дійних корів. Корів доглядають дві доярки — Матвійчук Зіна та Герасимчук Катерина. Минулого року тваринницька ферма в середньому мала на одну корову по 2 040 літрів удою молока.

Доярка Матвійчук Зіна — комсомолка. Її минулого року преміювали на с.-г. виставці дипломом та грошима в сумі 100 крб.

Цього року доярки Матвійчук та Герасимчук зобов'язались домогтися в середньому по 3000 літрів молока від корови та гарного приросту молодняка. Від корови Сільви Матвійчук зобов'язалась надоїти 5000 літрів молока.

Як доярка Зіна Матвійчук виконує своє зобов'язання? Старанним доглядом вона домоглась, що корова Сільва, яка отели-

лась 28 травня, тепер дає по 23—25 літрів молока на добу. За два місяці до отелення Зіна перестала доїти корову, щоб було хороше теля і добрий удій молока. При народженні теличка важила 32 кг. З першого дня корова Сільва дала 19 літрів молока, а потім 21, 23 і 25.

При доїнні Матвійчук старанно дотримується зоотехнічних правил: до доїння вона робить масаж вим'я протягом 5 хвилин і 5 хвилин під час доїння. Корова Сільва тепер стоїть на раціоні. Вона щоденно одержує по 10 кг люцернового сіна, 2 кг ячмінної дерті, 1,5 кг макухи, 3 кг січки, 5 кг буряка та ін. зелений корм. Завідувач тваринницької ферми Матвійчук М. поставив за завдання добитись від Сільви по 30 літрів удою молока на добу.

Комсомолка Зіна, крім Сільви, доглядає ще 10 корів. Корова Сільва у неї під особливим доглядом. А від решти корів удій молока теж непоганий — 8—10 літрів на добу. Зіна Матвійчук любовно піклується за своїх корів, вчасно їх годує, напуває.

Не поступається перед дояркою Зіною і доярка Герасимчук Катя. У неї корова рекордистка Горда теж після отелення і тепер дає по 20—22 літри молока на добу. Корова Горда одержує таку ж норму кормів, як і Сільва.

Доярки Катя і Зіна склали між собою договір на соцзмагання. Матвійчук Зіна підготовлює корову Сільву, а Герасимчук — рекордистку Горду на Всесоюзну сільськогосподарську виставку.

За останню декаду в середньому за один день доярка Матвійчук надоїла 50 літрів від 5 дійних корів, а Герасимчук при тій же кількості корів надоїла 56 літрів. Добовий приріст живої ваги телят складає в доярки Герасимчук по 800 грамів, а у Матвійчук — 791 грам на добу.

На тваринницькій фермі зразково поставлено облік. Щодекади, щомісяця від усіх корів тут же, на фермі, визначають жирність молока від кожної корови.

Треба сказати, що правління колгоспу не завжди стає стахановкам у допомозі. Приміром, завгосп колгоспу Гаврилюк Симон, безперечно, з дозволу правління колгоспу розпорядився розібрати обору, яка була для телят біля коровника, і тепер телята стоять у закритому телятнику. Не маючи прогулянки, телята зменшили приріст живої ваги.

А. Лисий

«Радянська Волинь», № 165, 20 липня 1937 р.

№ 259

Повідомлення про трудові успіхи передових комбайнерів України та про боротьбу колгоспів за право участі у Всесоюзній сільськогосподарській виставці

21 липня 1937 р.

Могутній виробничий переклик ведуть між собою передові комбайнери. Як почалися цьогорічні жнива, зав'язалось між ними змагання за найвищий щоденний виробіток. Кращий комбайнер Єфремівської МТС Якимівського району Іван Чмихало подав приклад. Він одним із перших на зчепленні двома потужними «Сталінцями» довів щоденний виробіток до 100 га, а 17 липня упорав 117 га. Такого ж виробітку досяг орденоносець комбайнер Гуляйпільської МТС Лаврик Микита. Ще більшого рекорду домоглись Теодор Шульц і Еріх Шульц — комбайнери Розівської МТС Люксембурзького району, зібравши за день двома «Сталінцями» 120 га. 120,5 га зібрав за день комбайнер Фріцгеккертівської МТС Лісовол з своїм напарником тов. Мизь. Все це комбайнери Дніпропетровської області.

Високого виробітку домоглися ряд комбайнерів Одещини: Григорій Сікоза — комбайнер Білозерської МТС Херсонського району — двома «Сталінцями» за день виробив 112 га, а комбайнер Шевченківської МТС Березівського району Остапенко одним «Сталінцем» за день упорав 73 га. Не відстає від передовиків комбайнер Залізнянської МТС Донецької області Гепнер, який теж за один день одним «Сталінцем» зібрав 72 га хліба.

Ці високі показники передових комбайнерів — найкращий доказ того, яких переваг добилося колгоспне село, ставши на соціалістичний шлях розвитку, це наочний доказ того, яких прекрасних людей виховав колгоспний лад. Більшовицька партія, Радянський уряд вивели на вірний шлях селянство нашої країни, вказали йому шлях до щасливого, заможного, культурного життя. Колгоспне село має в своєму розпорядженні першокласну техніку, достатню кількість усіх матеріальних засобів, щоб завоювати сталі високі врожаї.

Та як ми не пишаємося досягненнями передових комбайнерів, а пишаємося цілком заслужено, все ж треба відзначити, що загальний рівень використання комбайнів на збиранні все ще низький. Дуже багатьом тут треба підтягнутися. У Дніпропетровській і Одеській областях поряд з передовими комбайнерами є немало й таких, що використовують свої машини вкрай незадовільно. Винні за малу продуктивність комбайна і за низький процент комбайнізації керівники партійних і радянських організацій та МТС. В багатьох місцях не створили умов кожному комбайнерові високопродуктивно працювати, день-у-день виконувати свою норму. В багатьох районах запізнилися з вклю-

ченням комбайнів в роботу. Є такі керівники МТС, які зривають роботу комбайнів. Зривників комбайнування не притягають до відповідальності, не виявляють за цими фактами ворожої роботи. Треба рішуче боротися з такими явищами, посилити пильність до ворогів, не залишати невиясненим і то до кінця жодного випадку шкідницького, ворожого зриву використання комбайнів.

За зведенням Наркомзему УРСР, на Дніпропетровщині зібрано врожай з площі 1412,8 тис. га, з них комбайнами тільки 900,2 тис. га, або 63,7%. Невтішніший стан на Одещині. Тут із зібраних 1494,4 тис. га комбайнами впорано лише 811,6 тис. га, або 54,3%. Ще гірший стан у Донецькій області. Тут досі зібрано урожай зернових тільки з 361,8 тис. га, з них комбайнами 147,6 тис. га, або 48,8% до всієї площі.

Обласні земельні управління цих областей працюють по-старому, відірвано від МТС і колгоспів, не керують оперативно ходом збиральних робіт, а обласні партійні і радянські органи мало їм допомагають, не виправляють хиб у їхній роботі на ходу. Не відбувається наростаючого розгортання соціалістичного змагання до 20-х роковин великої соціалістичної революції, готування до Всесоюзної сільськогосподарської виставки.

1 серпня 1938 року у Москві відкривається Всесоюзна сільськогосподарська виставка. Це буде грандіозним святом, оглядом досягнень соціалістичного сільського господарства. Кожен може бути учасником цієї виставки, коли він виконає умови, які вироблено для учасників цієї виставки.

Перевіркою, проведеною в районах масового збирання, встановлено, що ряд колгоспів, які мають по своїй врожайності право подачі заяв про участь у Всесоюзній сільськогосподарській виставці, не добирають натуральних експонатів.

Земельні органи і виставочні комітети зобов'язані довести до відома кожного колгоспу і радгоспу, передовика і організатора сільського господарства порядок добору і зберігання натуральних експонатів для Всесоюзної сільськогосподарської виставки.

По переважній більшості областей це зовсім занедбали. Організованого готування до виставки нема. Перевірка виявила цілковиту бездіяльність багатьох виставкомів як в областях, так і в районах. Це, зокрема, стосується таких районів: Савранський, Грушківський Одеської області, Вовчанський, Вільховатський, Новогригорівський райони Харківської області. Там в готуванні до виставки поклалися на самоплив. Не роз'яснюються умови для учасників виставки. Партійні і радянські організації не розгорнули по-справжньому масово-роз'яснювальні роботи навколо підготовки до виставки, не популяризують досвіду передовиків, які своєю відданою працею вже завоювали собі право бути учасниками цього грандіозного огляду перемог і досягнень Радянської країни.

Треба сказати, що і український виставочний комітет не подає ознак життя. Досі він не спромігся навіть видати нагород і грамот за експонати, добрані минулого року. Нема жодного сумніву, що неприпустиме замовчування умов для участі у Всесоюзній виставці відбивається на темпах і якості збирання зернових.

Так як в ряді районів вкрай незадовільно проходить збирання зернових, так само незадовільно в ряді бурякових районів провадиться обробіток буряків. Бурякові райони зобов'язані провести в цьому році підживлення буряків на всій площі не менше як два рази. Проте жодна область ще не закінчила навіть першого підживлення. Відстає міжрядне підпушування. Треба провести три підпушування, але жодна з бурякових областей не закінчила його й по першому разу. В той же час тисячі ланок, бригад, багато колгоспів це вже зробили. Вони борються за участь у виставці.

Приклад доброї підготовки до виставки показує кузьминський колгосп ім. Ворошилова Красилівського району Вінницької області. Тут, щоб одержати високий врожай буряків, а, отже, брати участь у виставці, проведено три підживлення, 4 механічних обробітки, збережено на кожному гектарі понад 95 тис. коренів. За підрахунком колгоспної хати-лабораторії, на 15 липня вага буряків у цьому колгоспі 270 г., тоді як в минулому році таку вагу буряки мали на 15 серпня. Особливо прекрасно розвиваються буряки на ділянках тисячниць-орденоносниць Христі Байдич, Катерини Андрощук, Теклі Стецюк, Марини Пилипчук. Тут кожен корінець уже важить до 500 г.

Треба по-більшовицькому готуватися до Всесоюзної сільськогосподарської виставки. Соціалістичне змаганя за право участі у виставці повинно з кожним днем охоплювати все ширші і ширші маси. Це одно з важливіших завдань для всіх партійних і радянських організацій, для всіх партійних і непартійних більшовиків по колгоспах і радгоспах.

«Вісті», № 166, 21 липня 1937 р.

№ 260

Повідомлення про господарські досягнення колгоспу «Переможний прикордонник» Вінницької області

28 липня 1937 р.

Колгосп «Переможний прикордонник» організувався весною 1930 року. Його організаторами були ті, хто активно боровся за Радянську владу, не шкодував свого життя на фронтах громадянської війни, боровся проти куркулів, за нове, щасливе життя.

Здебільшого це були бідняки, однокінники та безкінники, часто й землі своєї не мали. Об'єдналися вони у колгосп, знищили межі, зібрали докупи борони, плуги, коней, скільки було, і стали думати: з чого почати? Сіяти треба, а коні од вітру хитаються, плуги й борони несправні, насіння не прочищене.

Дехто завагався, почався відсів у колгоспі, куркулі повели на колгосп рішучий наступ. «Війна незабаром,— ширилися чутки,— колгоспам буде кришка». Церковники особливо метушилися.

Залишилися в колгоспі найстійкіші. Прибула група демобілізованих червоноармійців. Відразу справи стали кращі, піднеслися духом колгоспники. Ламаючи опір куркулів, переборюючи найбільші труднощі, крок за кроком посувався колгосп уперед. Уже в 1932 році його баланс становив 92 618 крб., через два роки збільшився до 279 121 крб., а торік був 460 773 крб.

За колгоспом закріплено навічно 2612 га родючої землі. На десять кілометрів уздовж кордону тягнуться колгоспні поля.

Сьогодні в колгоспі 431 господарство. Поза колгоспом колишній церковний староста, декілька родин, виключених з колгоспу за нечесне ставлення до праці та соціалістичної власності.

Колгосп допоміг усім його членам придбати корів, дехто має по дві. Для колгоспників побудовано 32 нові хати. Є в колгоспі гарні стайні, корівники, зерносховища, а торік придбали вантажну автомашину.

Торік колгосп виконав достроково хлібопоставки державі — понад три тисячі центнерів, понадстроково сплатив і належні від нього грошові податки — понад 14 тис. крб.

Не впізнати тепер «Переможного колгоспника». Це велике соціалістичне господарство, де землю обробляють машинами, де є сотні справжніх майстрів соціалістичного господарства.

«Більшовицька правда» — орган Вінницького обкому, МК КП(б)У та облвиконкому, № 146, 28 червня 1937 р.

№ 261

Зведення Наркомзему УРСР про стан колективізації сільського господарства в республіці на 1 липня 1937 р.

Липень 1937 р.

Області	Число колгоспів	Загальна кількість дворів (тис.)	З них колективізовано (тис.)	% колективізації	Число одноосібних господарств (тис.)	Всього працездатних в колгоспах (тис.)	З загальної кількості працездатних у відході (тис.)	На 1 колгосп	
								дворів	працездатних
Київська	2596	552,9	522,2	94,5	30,7	965,2	139,0	281	372
Чернігівська	2743	457,8	433,9	94,8	23,9	889,1	90,7	158	324
Житомирська	1936	259,2	252,5	97,4	6,7	486,4	47,5	130	251
Вінницька	1972	474,6	448,5	94,5	26,1	818,8	113,0	227	415
Кам'янець-Подільська	1651	349,2	328,5	94,1	20,7	631,0	68,6	199	382
Полтавська	2729	410,9	392,9	95,6	18,0	744,4	71,4	144	273
Харківська	2759	303,5	290,2	95,6	13,3	546,2	51,2	105	198
Донецька	2147	192,8	188,5	97,8	4,3	343,7	18,4	88	160
Дніпропетровська	3289	349,7	348,6	99,7	1,1	653,5	40,5	106	199
Миколаївська	2285	210,6	208,8	99,1	1,8	371,9	21,6	91	163
Одеська	2522	235,1	231,9	98,6	3,2	408,3	32,3	92	162
МАРСР	718	114,3	110,3	96,3	4,0	198,8	8,5	154	277
УРСР	27 347	3910,6	3756,8	96,1	153,8	7056,3	702,7	137	258

Управління обліку та статистики НКЗС УРСР
(підпис)

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 4704, арк. 183. Оригінал.

№ 262

Постанова оргкомітету Одеського приміського району про наслідки перевірки річних звітів колгоспів за 1936 р.

7 серпня 1937 р.

1. Констатувати, що керівництво з боку райземвідділу та МТС за веденням колгоспного рахівництва по низці колгоспів, облік та звітність поставлено незадовільно. Річні звіти по значній частині колгоспів складені неправильно, МТС прийняли річні звіти без належної перевірки правильного та повного відбитку в цих звітах всіх видів продукції та правильності зазначення вартості цієї продукції.

Директори МТС замість реагування та надання належних вказівок щодо виправлення помилок передоручили цю справу своїм заступникам та інспекторам-бухгалтерам — останній шлях найменшого опору, прийняли ці звіти, затвердивши їх своїми підписами, без глибокої перевірки річних звітів.

2. Відмітити, що ряд колгоспів склав звіти неправильно, [не] відбиваючи дійсної кількості зібраної та реалізованої продукції. По колгоспах, що мають допоміжні промпідприємства, як-от: ім. Сталіна, «Нове життя», ім. Фрунзе та інші, виход продукції, як правило, ніякими документами не реєструвався та прибутковувався без певних документів, внаслідок чого не відображався дійсний фінансово-господарський стан колгоспів.

3. Констатувати, що внаслідок неуважного ставлення бухгалтерів колгоспів та інструкторів-бухгалтерів МТС до складання та перевірки відчитів по 24 колгоспах суми, що належало виділити до розподілу на трудодні, перебільшено, особливо по колгоспах: ім. Петровського — Августівка (33 коп. на трудодень), ім. Тельмана — Гільдендорфської сільради, «Нова зоря» — Гнілякoво (36 коп.), К. Лібкнехта — Люстдорф (50 коп.), «Червоний партизан» — Сухомлінська (45 коп.), ім. Фрунзе — Усатове (2*, 5), а по 25 колгоспах ці суми зменшено, особливо по колгоспах ім. Ворошилова — Августовка (31 коп.), «Пример» Григорівської сільради (42 коп.), «Більшовик» (Дальник 1-а — 37 коп.), «Червоний розселенець» (Дальник 1-б — 41 коп.) і т. д.

На визначені неправильності, виявлені райфінвідділом, що їх буде відбито в актах перевірки, копії яких надіслано до директорів МТС, жодна МТС на ці акти не реагувала та не зробила з них належних висновків.

4. Відмітити, що низка колгоспів до цього часу не виконала постанов оргкомітету від 28 травня 1937 р. про недопущення продажу колгоспної продукції особами, що їх спеціально при-

* Цифра нерозбірлива.

йнято в колгосп, для переведення продажу с.-г. продуктів колгоспу в той час, як ці особи не приймають в колгоспі будь-якої трудової участі.

Виходячи з цього оргкомітет пропонує:

1. Аби запобігти такого ж стану з рахівництвом та звітністю в колгоспах в цьому році, райземвідділу та МТС провести суцільну перевірку стану рахівництва по всіх колгоспах, виправивши всі хиби, надалі встановити систематичний контроль і керівництво за веденням рахівництва в колгоспах з тим, щоб на основі цього облік був поставлений на належну височінь та звіти за 1937 р. були складені більш ефектно.

2. Райфінвідділу вкупі з МТС та райземвідділом скликати кущові наради бухгалтерів колгоспів, на яких доповісти про наслідки перевірки.

3. Беручи до уваги, що цінник, виданий Наркомземом СРСР, не задовольняє повністю вимог колгоспів Одеського приміського району, з метою одноманітного та правильного цінування колгоспами продукції рільництва та тваринництва рейземвідділу вкупі з уповкомзаг РНК надіслати до колгоспів існуючі в 1937 р. державно-заготівельні ціни на всі види продукції.

4. Запропонувати райземвідділу та МТС виправити припущені як передачі, так і недодачі належних колгоспникам сум на трудодні.

5. В зв'язку з тим, що ряд колгоспів довіряє продаж колгоспної продукції особам, спеціально прийнятим для цього в колгосп та які [не] приймають будь-якої трудової участі в колгоспі, доручити райземвідділу негайно перевірити це та по тих колгоспах, де будуть виявлені такі особи, поставити питання на загальних зборах колгоспників, а голів колгоспів притягти до відповідальності.

Запропонувати головам колгоспів перевадити продаж колгоспної продукції тільки через членів колгоспів, більш витриманих, перевірених та затверджених на загальних зборах колгоспників.

6. Зобов'язати директорів МТС в найближчий час укомплектувати МТС кращими інструкторами-бухгалтерами для обслуговування колгоспів території МТС.

7. Доручити райземвідділу накреслити план підготовки і перепідготовки рахівників та бухгалтерів з числа колгоспів, поставивши за завдання, щоб протягом 1937—1938 р. бухгалтери були з числа колгоспників.

Беручи до уваги, що інструктор-бухгалтер райземвідділу тов. Цвігун не забезпечує належного керівництва та інструктажу в напрямку правильного ведення обліку та відчитності в колгоспах, запропонувати райземвідділу звільнити від обов'язків інструктора-бухгалтера тов. Цвігун та підібрати відповідну кандидатуру на інструктора-бухгалтера.

Запропонувати директору 1-ї Одеської МТС т. Булут негайно прийняти на вільну посаду інструктора-бухгалтера по колгоспних відчитах, ні в якому разі в дальнішому не припускати виконання обов'язків по сумісництву бухгалтера МТС.

Голова оргкомітету (Соболєв)

Секретар (Субботін)

Одеський облдержархів, ф. р.—4609, оп. 1, спр. 17, арк. 67—68. Склографічний відбиток.

№ 263

Кореспонденція про вирощування високих врожаїв зернових в колгоспах Коростишівського району Київської області

20 серпня 1937 р.

Ще весною стахановці лазарівського колгоспу «4-й вирішальний» Коростишівського району пишалися своїм хлібом. Озимина і ярі швидко йшли вгору. «Хліба буде більше, ніж зобов'язалися»,— обмінювались думками стахановці. Вони старанно прополювали зернові, дотримуючись всіх агротехнічних правил. По кілька разів підживлювали свої ділянки. Жито і пшениця повиростали до 2 метрів. Небувалий хліб колосився на ділянках стахановців. Сумлінна праця дала свої наслідки, стахановці перевиконали взяті на себе зобов'язання.

Стахановець Рубанчук Антон замість взятого зобов'язання 26 ц зібрав по 40 ц жита та 41 ц озимої пшениці з гектара, Матвійчук Данило зібрав 38 ц, Яценко Петро зібрав 43,54 ц з гектара, а Неборачко Федір на площі 2 гектари зібрав по 47 ц пшениці з гектара.

Чимало стахановців кмитівського колгоспу ім. III Інтернаціоналу теж перевиконали свої зобов'язання. Приміром, стахановець Прилуцький Антон замість передбачених 18 ц жита з гектара зібрав по 24 ц 40 кг. Стахановець з руднеграбівського колгоспу «Червоне Полісся» Цендрівський Адам зібрав на площі 0,70 гектара 25,20 ц жита.

Стахановці — передові люди колгоспного села — на ділі довели, що на поліських грунтах можна збирати небувалі врожаї. Тільки сумлінна і наполеглива праця колгоспників забезпечує високий урожай.

В. Бежевець

«Радянська Волинь», № 192, 20 серпня 1937 р.

№ 264

Повідомлення про сплату готівкою державної позики колгоспниками Дніпропетровщини

22 серпня 1937 р.

Дніпропетровськ, 22 (Наш кор.). Колгоспники Дніпропетровщини щодня вносять нові тисячі карбованців на зміцнення Батьківщини. В ряді районів області передплата позики значно перевищує рівень минулого року. В Бердянському районі колгоспники позичили державі на 387 тис. крб. більше, ніж у минулому році, в Генічеському районі — на 312 тис., в Мелітопольському — на 432 тис. Колгоспники Косіорівського району перевищили минулорічну передплату на 192 тис., Новомосковського — на 111 тис. крб.

У колгоспах ім. Любченка, ім. Куйбишева, «Ударник» та ін. Гуляйпільського району передплатою охоплено всіх працездатних. Усю передплачену суму тут внесено вже готівкою.

Колгоспники області вже передплатили позики на 27 млн. крб., сплативши готівкою 17 млн. крб.

«Комуніст», № 194, 23 серпня 1937 р.

№ 265

З повідомлення про господарське зміцнення артілі ім. Кірова на Дніпропетровщині

26 серпня 1937 р.

Чотири місяці тому наш колгосп ім. Кірова в числі інших передових артілей Дніпропетровщини звернувся через газету «Комуніст» до всіх колгоспників і колгоспниць Радянської України з закликом — розгорнути соціалістичне змагання на кращу зустріч 20-х роковин великої пролетарської революції.

День нашого великого свята наближається, і ми хочемо розповісти, з чим ідуть до нього колгоспники артілі ім. Кірова.

Цей рік є для нас роком великих досягнень, роком дальшого господарського зміцнення. Невпинно йде вперед колгосп, озброєний Статутом. Немалий прибуток дістали ми в минулому році — 1380 тис. крб. А цього року наша артіль має одержати прибутку два з половиною мільйони карбованців! По 5000 крб. дістане колгоспний двір, по 4 крб. припаде на трудодень.

Середній врожай становить у нас близько 16 ц з га. Виконавши першу заповідь — здавши державі ще до 15 липня 4800 ц хліба, здавши по натуроплаті до 20 липня 4500 ц і продавши кооперації 1000 ц,— колгоспники дістають до 8 кг зерна на трудодень. Такої ваги трудодня — і хлібом, і грошима — ми ще не знали досі.

Посіяли ми цього року на низині, коло дніпровського берега, 50 га рису. Незнана ця культура в наших краях, тільки третій рік як ми почали з нею працювати, та величезну користь дає вона колгоспному господарству: сотні тисяч карбованців надходять від продажу рису до балансу артілі, та й колгоспники дістають по 8—12 пудів рису на двір. Одержимо в цьому році не менше як по 50 ц рису з гектара, а на деяких ділянках і по всі 100 візьмемо. З таким урожаєм зможемо ми і на Всесоюзну сільськогосподарську виставку поїхати.

Засіяли ми ще 12 га кунжуту, по 9 ц з гектара збираємо. З наших електрифікованих теплиць ми взяли ранні овочі, а тепер збираємо врожай з 68 га поливних городів та 50 га баштанів. Уже дає плоди молодий, колгоспом насаджений, сад. Кавуни і дині, помідори й капусту, яблука й груші продаємо ми кооперації для постачання промисловим центрам.

По 3 тис. літрів молока дають корови на нашій фермі, а кращі корови дають по 4 і по 4,5 тис.

Є у нас вівчарське господарство на 2500 голів. Самих маток 1100. Добре доглядаємо їх, добиваємося окоту 90 на 100 маток. Чисту, добірну вовну, за яку держава дає нам надвишку, здаємо ми соціалістичній промисловості.

Широко розгорнулось у нас нове будівництво. Лазню будуємо, переустаткували будинок для патронованих дітей. 20 колгоспників будують собі нові хати. Артіль споруджує дві стайні: одну — для племінних коней, свинарник, телятник. Ми електрифікуємо молочно-товарну ферму, щоб впровадити там електродоїння. Збудували електротеплиці на 800 кв. м. Тепер ми устатковуємо гараж, бо в нашому колгоспі є вже 4 автомашини та ще 5 збираємось придбати.

В цьому році ми запровадили штучне дощування на площі 25 га, організували трихограмну лабораторію для біологічної боротьби з шкідниками.

В агрогуртках, на курсах яровизаторів набувають колгоспники знання, щоб господарювати ще краще. По всіх бригадах уважно обговорюють новий виборчий закон. Вивчаючи кожний пункт закону, колгоспники говорять, що до всіх органів Радянської влади вони надішлють кращих, перевірених людей, які на ділі довели свою відданість нашій рідній більшовицькій партії [...].

У нашому селі споруджується потужний радіовузол. Ми хочемо до Жовтневих роковин радіофікувати всі хати колгоспників, щоб чути в цей урочистий день червону столицю, щоб у кожній колгоспницькій хаті лунали музика й пісні перемігшого народу.

Актив артілі

«Комуніст», № 196, 26 серпня 1937 р.

№ 266

Повідомлення про підсумки соціалістичного змагання на честь 20-річчя Жовтня в артілі ім. Першого травня Мостівського району Донецької області

26 серпня 1937 р.

Колгоспники нашої артілі ім. Першого травня одностайно відгукнулися на заклик стахановців-колгоспників Дніпропетровщини про організацію соціалістичного змагання — походу ім. 20-х роковин великої пролетарської революції. Ми працювали так, щоб зустріти велике всенародне свято найкращими показниками у боротьбі за більшовицькі колгоспи, за заможність колгоспників. Змагання за найвищий урожай розгорнулося між бригадами, ланками й окремими колгоспниками артілі.

Час уже підбити деякі підсумки змагання. Урожай ми скосили й звезли з поля швидко й без втрат. Озимої пшениці одержали понад 20 ц з гектара, вівса і ячменю теж близько 20 ц з га. Отже, зобов'язання своє щодо врожайності ми виконали. Особливо треба відзначити бригаду тов. Теслі, яка на ділянці в 30 га зібрала по 28 ц пшениці.

Не підведуть і пізні культури. Кукурудзи одержимо не менше як 20 ц з га, а ланка Наталки Крижньої збере понад 25 ц. Соняшник дасть по 15—16 ц з га, а на ділянці тов. Калмиченкової і по 18 ц уродить.

У цьому році ми зібрали понад 12 тис. ц зернових та ще буде з 1000 ц кукурудзи й 1300 ц соняшника. Перед державою ми не в боргу. План хлібопоставки і натуроплати виконали. З решти хліба видали колгоспникам аванс по 5 кг на трудодень. Ще стільки ж видамо під час остаточного розподілу наслідків господарювання. Утворили засівний фонд, фуражний та ін. Підрахувавши, побачили, що понад 3000 ц хліба та 600 ц соняшника можна ще продати через кооперацію.

Непогано розвивається й тваринництво. Від 30 свиноматок ми одержали 507 поросят, маємо 130 голів приплоду овець, 70 телят, 21 лоша. В цьому році ми продамо 14 тис. літрів молока, 1 000 курей, 20 тис. яєць та чимало інших продуктів.

Багато дав нам рік стахановської праці. Артіль наша зміцніла, колгоспники стали на твердий шлях заможності. Ось сім'я Тимофія Герасимовича Калмиченка. На 553 трудодні він одержав авансом близько 200 пудів хліба, майже 1 000 крб. грошей. До кінця року він дістане ще стільки ж хліба і грошей і, крім того, матиме понад 30 кг олії, понад 2 тонни картоплі, стільки ж сіна та ін. А треба ж зважити, що, як і в усіх колгоспників, у нього є корова, різна городина тощо.

Такі прибутки дають змогу колгоспникам будувати нові хати й комори, купувати одяг, різні речі. Багато чого будує та купує й колгосп. У нас намічено спорудити млин, придбати двигун, електрифікувати всі хати колгоспників, обладнати радіоаудиторію, придбати велику бібліотеку, музичні інструменти для оркестру, приладдя для військової роботи, провести телефон до колгоспу з районного центру та ін. Потреб багато. Головніші з них задовольнимо з цьогорічних наших прибутків.

До 20-х роковин Великого Жовтня ми йдемо з значними успіхами. Певні, що в дальшій своїй роботі завоюємо нові успіхи, нові перемоги.

С. Пантелеєв — голова артілі ім. Першого травня Мостівського району на Донеччині

«Комуніст», № 196, 26 серпня 1937 р.

№ 267

Кореспонденція голови колгоспу ім. Ворошилова Чернівецького району Вінницької області К. П. Войтка про заможне життя колгоспу

12 вересня 1937 р.

В старому селі здавна склалося прислів'я: «Хоч нема де сісти, аби було що з'їсти».

Тепер в новому селі ми, колгоспники, кажемо: «В нашій хаті є де сісти, є що й з'їсти». Рясні врожаї дають поля. Ось і цього року вкругову зібрали по 23 ц хліба з гектара. Пшеницю, як золото, видали колгоспникам на трудодні. До того ж в кожному дворі є корова, свині, кури.

Віджило свій вік старе прислів'я. Вдосталь всього мають колгоспники в хаті, дбають й про те, щоб причепурити хату, обставити її новою меблею.

Збудувала артіль 14 нових цегляних житлових будинків, 70 хат заново перекрили. Колбуд у нас невеликий. Охочих брати участь в гуртках самодіяльності багато, а розвернутися ніде. Поміркували і вирішили розпочати будівництво нового колбуду. В майбутньому році він буде завершений.

К. П. Войтко — голова колгоспу ім. Ворошилова Чернівецького району Вінницької області

«Комуніст», № 211, 12 вересня 1937 р.

№ 268

Постанова президії Тилігуло-Березанського райвиконкому Миколаївської області про організацію нової МТС в районі

27 жовтня 1937 р.

Розглянувши представлений РЗВ проект організації нової МТС в районі, президія райвиконкому ухвалює:

1. Проект організації нової МТС в районі з розташуванням центральної садиби в селі Анатолівці затвердити:

а) До складу нової МТС виділити колгоспи Анновської МТС Ташенської сільради, Нейзецької, від Тилігуло-Березанської МТС колгоспи Анатолівської сільради, Кир'яківської, Блюменфельдської, Бессарабської та Коблівської сільради, всього 18 колгоспів на площі 25 455 га.

б) Тилігуло-Березанській МТС залишити 22 колгоспи на площі 25 816 га, Анновській МТС — 23 колгоспи на площі 23 288 га.

Голова райвиконкому (Заварикін)

Секретар райвиконкому (Капацин)

Миколаївський облдержархів, ф. р.—2764, оп. 1, спр. 1218, арк. 28. Незавірена копія.

№ 269

Із звернення республіканської наради переможців змагання — походу ім. 20-х роковин Великої Жовтневої соціалістичної революції до всіх колгоспників, колгоспниць, робітників радгоспів і МТС Радянської України [46]

27 грудня 1937 р.

Організуймо соціалістичне змагання імені першого року третьої п'ятирічки

Дорогі товариші!

Радісно і щасливо відсвяткувала Радянська Україна своє славне, сповнене героїчною боротьбою і перемогами двадцятиріччя. Шумить земля піснями, і радості народній немає краю, такі великі наші здобутки, наші перемоги. За 20 років свого існування в минулому відстала, уярмлена Україна — колонія російського імперіалізму — руками більшовиків, руками робітників і селян, руками всіх народів СРСР перетворена в квітучу соціалістичну індустріально-колгоспну республіку, в країну невичерпних багатств, в країну веселого, щасливого і заможного життя.

Земля наша багата і родюча, вздовж і поперек змережена масивами колгоспних і радгоспних ланів. Там, де колись степи шуміли і буйний Дніпро ніс води свої, тепер світять вогні Дніпрогеса. За роки п'ятирічок збудовано багато нових чудових фабрик і заводів. З їх просторих цехів на колгоспні лани пішли машини: трактори, комбайни, сівалки, плуги. Подумати тільки — самих тракторів працює на ланах України 73 тисячі, комбайнів — 21 тисяча і вантажних автомашин — 25 тисяч. Яка це могутня техніка! Яка це могутня сила, сила великого перетворення землі! Ми, колгоспники і колгоспниці, є свідками, активними учасниками цього перетворення, коли земля, відчувши ласку і піклування нових господарів, щедро розкриває свої скарби, щедро родить високі врожаї.

Хто з нас міг думати, що на наших землях можливий п'ятисотенний урожай буряків? І думки, й гадки такої не було. А тепер п'ятисотенний урожай буряків — не казка, а дійсність. Наші славні колгоспниці — ланкові ще і більші врожаї збирають, ще кращі рекорди ставлять. І не тільки по буряках. Урожай зернових також пішов угору. Чому це так? Тому, що колгоспи силу землі підкорили, тому, що високі врожаї закладені в самій природі колгоспного господарства, тому, що ми сильними стали й сила ця — машина, висока агротехніка, нова соціалістична праця, нова продуктивність праці, нові люди — стахановці, яких виростили, виховали партія Леніна і колгоспний лад на селі.

Навесні 1937 року передові колгоспи Дніпропетровщини, Харківщини, Київщини, Вінничини оголосили соціалістичне змагання на кращу зустріч двадцятих роковин великої пролетарської революції. Їх заклик блискавкою рознісся по Радянській Україні. 19 800 колгоспів і понад 42 000 колгоспних бригад включилися в соціалістичне змагання, включилися в боротьбу за завоювання високих урожаїв, за збільшення виробництва зерна, буряків, бавовни, льону, конопель, так потрібних нашій Батьківщині.

Не всі перемогли в змаганні. Але всі ті, хто змагався, працювали краще, ніж досі, всі ті, хто змагався, піднялися вище й багато чого навчилися. Соціалістичне змагання і стахановський рух дозволили колгоспникам і колгоспницям, комбайнерам, трактористам у широких масштабах запровадити на соціалістичних ланах нову агротехніку. І це дало свої наслідки. Середній урожай зернових культур по Україні в 1937 році становить 11,5 центнерів з гектара.

Вісімдесят районів України успішно виконують завдання і збирають двосотенний і більший урожай буряків. Уже не в окремих ланках і не в окремих бригадах, а в колгоспах і на великих масивах десятки колгоспів і цілі райони збирають добрий урожай пшениці, жита, ячменю, вівса, буряків, льону, конопель, бавовни.

Певних успіхів домоглися колгоспи, радгоспи й колгоспники в розвитку тваринництва.

На українській нараді переможців змагання 1600 чоловік — голів колгоспів, бригадирів, ланкових, доярок, трактористів, комбайнерів і агрономів. Це само по собі свідчить, що високі врожаї збирають не поодинокі ланки, бригади, колгоспи, а збирають їх уже сотні й тисячі ланок, бригад, колгоспів. У золотій книзі здобутків і перемог найбільшим здобутком є люди, кадри колгоспного села. Соціалістичне змагання і стахановський рух висунули сотні, тисячі людей, зробили їх героями і героїнями соціалістичної праці. В цьому непереможна сила колгоспного ладу, в цьому сила і непереможність Радянської держави.

Бригада Івана Сала з колгоспу «Більшовик» Савинського району Харківської області на площі 340 гектарів зібрала по 33 центнери зернових. Ланкова колгоспу ім. Куйбишева Лубенського району на Полтавщині Наталя Сезоненко зібрала з своєю ланкою 1011 центнерів буряків з га. Ланкова Тетяна Соболь з колгоспу «Перше травня» Ямпільського району на Чернігівщині здобула врожай волокна південних конопель по 27,7 центнерів з гектара. Ланкова Марія Шарій з колгоспу «День Паризької комуни» Якимівського району на Дніпропетровщині на 15 гектарах зібрала по 17,5 центнера бавовни з гектара. Ланкова Баранівська Олена з колгоспу ім. Тельмана Ємільчинського району на Житомирщині одержала по 20,6 центнера льоноволокна з гектара. Ланкова Пашаті — колгосп «Лучафер Рош» Тираспольського району — здобула врожай кукурудзи по 110 центнерів з гектара. Ланковий Семен Філіпов — колгосп ім. МОПРу Цюрупинського району на Миколаївщині — завоював урожай винограду по 1000 пудів з гектара.

Молочарська ферма колгоспу ім. Сталіна Штепівського району на Харківщині, де завідуючим працює депутат Верховної Ради СРСР товарищ Оноприєнко М. Ф., добилася на фуражну корову по 5100 літрів удою молока. Свинарка Олена Розторгуй — колгосп «Нове життя» Покровсько-Богачанського району — одержала по 26 ділових поросят від свиноматки.

Тракторист Дмитро Матвеєв з Покровської МТС Приазовського району виробив на кожний трактор ХТЗ по 1785 гектарів. Бригада товариша Авраменка Безпальчівської МТС Полтавської області виробила на кожний трактор ХТЗ 2002 гектари і на трактор У-2 — по 1015 гектарів. Комбайнер Хведичев з Чужинської МТС Косіорівського району на Дніпропетровщині на зчепленні двох комбайнів «Сталінець» зібрав 2395 гектарів. Комбайнерка Марія Фоменко з Богоявленської МТС Донецької області комбайном «Комунар» зібрала 610 га зернових.

Допитливі натури цих стахановців, їх наполегливість у боротьбі з труднощами і перешкодами проклали їм шлях до перемоги, до слави, зробили їх, рядових колгоспників, знатними, передовими людьми нашої республіки.

А хіба вони одні?

Ясним і перевіреним шляхом за піднесення сільського господарства йшли і йдуть тисячі колгоспників і колгоспниць. На власному досвіді ми переконалися, що здобуті передовими колгоспами, бригадами, ланками й районами урожаї — не межа. Наша земля може родити більше. Високі врожаї можуть одержувати всі колгоспи України. І коли б скрізь у нас організовували і підтримували стахановський рух, коли б у нас скрізь рівнялися на здобутки передових людей колгоспного села, коли б у нас скрізь як слід використовували машини і запроваджували агротехніку,— то ясно, що переможців у змаганні було б куди більше. Можна з певністю сказати: не було б у нас тепер відсталих колгоспів з низькою ще врожайністю і низькими прибутками, коли б у своїй роботі колгоспи рівнялися на здобутки кращих і передових.

Наступний 1938 сільськогосподарський рік повинен стати роком повсюдних високих урожаїв, роком повної ліквідації відставання окремих колгоспів і районів, роком піднесення тваринництва, роком могутнього розбігу вперед. Багато нам треба зробити, міцно попрацювати над тим, щоб збільшити врожайність таких культур, як конюшина, люцерна, просо, льон, коноплі.

Тваринництво — одна з найважливіших галузей соціалістичного колгоспного, радгоспного господарства. Без достатньої кількості коней, корів, овець, свиней у колгоспах і у власному користуванні колгоспників худоби не можна говорити про багатства колгоспів, про заможне і культурне життя всіх колгоспників. Тваринництво — найприбутковіша галузь сільського господарства, могутня база достатків колгоспників і поліпшення добробуту народних мас.

У розвитку тваринництва колгоспи і радгоспи домоглися перших успіхів. Але ці успіхи недостатні. Вони не можуть задовольнити ростучих потреб нашої країни. Ми повинні справу розвитку тваринництва взяти міцно в свої руки і забезпечити в 1938 році виконання визначених урядом і партією завдань розвитку тваринництва і його продуктивності.

Ми, колгоспники і колгоспниці — учасники наради, переможці в змаганні-поході ім. XX роковин Великої Жовтневої соціалістичної революції,— вирішили звернутися з цим листом до всіх колгоспників і колгоспниць Радянської України, до всіх робітників радгоспів і МТС, до всіх агрономів і зоотехніків. Ми перемогли в змаганні і від душі хочемо, щоб нас, передовиків сільського господарства, було більше, щоб наші успіхи стали здобутком усіх колгоспів і радгоспів України. Щоб успіхи кращих трактористів, комбайнерів були помножені, щоб усі колгоспи і колгоспники були заможними.

Великий Радянський Союз — могутня індустріальна держава — закінчує з яскравими перемогами другу п'ятирічку. Країна вступає в новий рік — перший рік третьої п'ятирічки. Незабутні

дні виробничої і політичної активності переживають народи нашої багатонаціональної соціалістичної Батьківщини.

Ми звертаємося до всіх колгоспників і колгоспниць Радянської України, до робітників радгоспів і машинно-тракторних станцій, до трактористів і трактористок, комбайнерів і комбайнерок, агрономів і зоотехніків з закликом: організуймо соціалістичне змагання-похід імені першого року третьої п'ятирічки!

Будемо всі, як один, змагатися за високий урожай зернових і технічних культур, за найвищі показники продуктивності праці людей, за повне використання машин!

Будемо змагатися за нові досягнення нашого соціалістичного тваринництва, щоб було в країні вдосталь худоби, дрібної птиці і продуктів тваринництва, змагатися за те, щоб на Всесоюзній сільськогосподарській виставці Україна зайняла провідне місце, щоб представлено на ній було найбільше колгоспів України!

Будемо змагатися, щоб перший рік третьої п'ятирічки став роком рекордних урожаїв і рекордних показників у розвитку тваринництва!

Що нам треба вже робити зараз? Треба широким фронтом розгортати підготовку до весняної засівної кампанії. Ми закликаємо робітників ремонтних заводів, машинно-тракторних майстерень, МТС і радгоспів закінчити ремонт тракторів та інших сільськогосподарських машин на строк і високоякісно, щоб машини безвідмовно працювали навесні. Не відкладаючи і дня, почати перевірку насінного матеріалу, очистку насіння і збереження його, обмін рядового насіння на чистосортне. Колгоспи володіють усім необхідним, щоб організувати сівбі відмінну зустріч...

У день виборів до Верховної Ради СРСР український народ продемонстрував безмежну відданість партії Леніна, свою силу, свою непереможеність. Ми гордимося блискучою перемогою на виборах блоку комуністів і безпартійних. Ми, колгоспники квітучої Радянської України, будемо працювати, не покладаючи рук, на благо нашої Батьківщини, на благо всіх народів СРСР.

Ще раз закликаємо колгоспників і колгоспниць:

— Ставайте до соціалістичного змагання!

Будемо змагатися, боротися за такі показники по колгоспах і радгоспах України:

— за 18—20 центнерів зернових культур з гектара;
— за 40—50 центнерів кукурудзи з гектара;
— за 15—20 центнерів соняшника з гектара;
— за 250—300 центнерів цукрових буряків з гектара;
— за 5—6 центнерів льоноволокна з гектара;
— за 5—6 центнерів волокна конопель з гектара;
— за 40—50 центнерів махорки з гектара;

— за 5—6 центнерів насіння конюшини і люцерни з гектара;
— за 200 центнерів картоплі з гектара;
— за 2500—3000 літрів молока на фуражну корову;
— за 18—20 поросят на свиноматку;
— за 15—16 ягнят на 10 вівцематок.

Будемо боротися за високу натуральну й грошову вартість колгоспного трудодня.

Ми закликаємо вас використати зиму для вивчення агротехніки, кращих зразків роботи передових людей — стахановців, для підвищення технічних знань комбайнерів, трактористів, для підвищення загальноосвітніх і політичних знань колгоспників.

Хай живе наша могутня соціалістична Батьківщина!

Хай живе Радянська Україна — невід'ємна частина великого СРСР!

Хай живуть передові люди колгоспного села!

Хай живе партія Леніна!

«Комуніст», № 300, 29 грудня 1937 р.

№ 270

З доповіді заступника голови Вінницького облвиконкому І. М. Малютіна на обласному зльоті стахановців сільського господарства про підсумки 1937 сільськогосподарського року і завдання на 1938 р.

31 грудня 1937 р.

Обласний зліт стахановців соціалістичних ланів — голів колгоспів, бригадирів, ланкових, комбайнерів, трактористів конюхів, їздових, завідувачів ферм, телятниць, доярок — зібрався саме тоді, як в історії нашої соціалістичної Батьківщини пройшло багато історичних подій. Нещодавно ми відсвяткували 20-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції. Це підсумок героїчної боротьби і перемог радянського народу, записаний в нашу Конституцію. 12 грудня робітники, селяни і трудова інтелігенція продемонстрували свою відданість справі партії, показали, як трудящі люблять свою молоду, рідну соціалістичну державу [...]

Велика кількість районів, колгоспів, бригад, ланок Вінницької області цього року вже зібрали високі врожаї не на маленьких ділянках, а на цілих колгоспних масивах. Цього року 872 колгоспи зібрали по 13 і більше центнерів зернових з гектара. 27 колгоспів області в цьому році дали урожай по 20 і більше центнерів, 32 колгоспи — по 15 і вище центнерів зернових з гектара. Це є наслідок чесної, наполегливої стахановської праці наших колгоспників і колгоспниць.

Колгосп «Червоний прикордонник» Ямпольського району, де

головою т. Самсоненко, з площі 320 га зібрав пересічно по 19 ц зернових з гектара.

Колись не могли і мріяти качківські затуркані селяни про такі достатки, а тепер 10 великих будинків-складів не вміщують колгоспного хліба. Тваринний двір — це окреме господарство. В п'яти конюшнях стоять колгоспні коні, ситі і вгодовані. У вівчарні 500 овець, в трьох коровниках 320 голів великої рогатої худоби, колгосп має 356 свиней, 3000 курей, має чотири власні автомашини. На колгоспному масиві у 3000 га працює 14 тракторів машинно-тракторної станції. Колгосп лише за зданий з 35 га урожай тютюну одержав 150 тис. крб. прибутку. А загальний прибуток колгоспу «Червоний прикордонник» с. Качківки складає понад мільйон карбованців. Таких колгоспів-мільйонерів в нашій області є немало.

Або ось колгосп «Комінтерн» с. Біла Ямпольського району, де головою знатний орденоносець тов. Наньєв. У цьому колгоспі зібрали по 17,8 ц зернових з гектара.

Колгосп ім. Ворошилова Джулинського району (голова тов. Думанський) зібрав з площі 599 га по 21,1 ц зернових з гектара. Колгосп ім. Шевченка цього ж Джулинського району домігся з площі 621 га в середньому по 23 ц.

Коли 1936 року у Вінницькій області було 6 колгоспів, які збирали по 8—10 ц зернових, то цього року колгоспів з такою низькою врожайністю в області вже немає. Ріст урожайності йде не лише за рахунок бригад, колгоспів, а цілих районів.

Завдяки стахановському рухові, запровадженню нової агротехніки підвищенню трудової дисципліни великою мірою підтяглись і так звані відсталі райони. Ось візьмемо для прикладу Ободівський район. У 1936 році середня вартість трудодня тут становила 1,5 кг, а цього року вже 4,7 кг.

Середня вартість трудодня в колгоспах Тростянецького району торік була 2,4 кг, а цього року 5 кг.

На розлогих соціалістичних ланах, де праця стала справою честі, доблесті й геройства, тепер лунають нові, бадьорі пісні про славну батьківщину [...].

Проте не тільки високої врожайності зернових домоглися колгоспи нашої області. Чесна, сумлінна праця забезпечила збільшення врожайності і провідної технічної культури — цукрових буряків. Коли в 1935 році зібрано по 138,8 ц буряків з гектара, торік по 167 ц, то цього року колгоспи нашої області вже зібрали в середньому по 174 ц буряків з гектара в межах колишньої Вінницької області.

Коли в 1936 році в межах старої області було лише 24 колгоспи, що дали понад 300 ц буряків з гектара, то в цьому році таких колгоспів вже є 59.

Великих наслідків роботи домоглися колгоспи соціалістичної Вінничини і в розвитку тваринництва, у збільшенні його продуктивності.

Проте поруч досягнень ми маємо і ряд істотних хиб та недоліків. І найперший недолік нашої роботи — це вкрай погана підготовка до боротьби за врожай 1938 року — першого року третьої п'ятирічки. І завданням нашого зльоту, завданням всієї партійної організації, радянських і земельних органів є негайно ліквідувати відставання у підготовці до сівби.

Ми маємо пересічно по області лише 70% зябу. План зяблювання в багатьох районах, колгоспах фактично провалено. Такий стан вимагає від нас приділити особливу увагу в підготовці ремонту тракторного парку, машин і живого тягла до весняної сівби. Проте план ремонту тракторів по області виконано лише на 21%. Брацлавська МТС спромоглася відремонтувати лише 13,6% тракторів, Сербинівська — 14, Гайсинська — 16,3, Гранівська — 16,1, Калинівська — 13% і т. д.

З трибуни обласного зльоту кращих людей-стахановців я повинен заявити, що у нас поганий стан не лише з ремонтом тракторів. Не краща справа і з насінням. Перевірка якості насіння в колгоспах області показала надзвичайно загрозливий стан. По багатьох районах, колгоспах насіння не приведено до засівних кондицій, не прочищено, не організовано боротьби з комірними шкідниками, зокрема з кліщем.

В ряді районів ще й не починали збирати місцеві добрива. На складах Сільгосппостачу лежить близько 20 тис. ц мінеральних добрив, псуються під відкритим небом і їх не забирають.

Негаразд у нас і з кінським поголів'ям. Такий стан у більшості випадків пояснюється знеосібкою у догляді і використанні коней. Можна навести цілий ряд фактів, коли їздовими виділяють дітей, підлітків, коли невчасно годують, напувають коней [...].

«Більшовицька правда», № 301, 31 грудня 1937 р.

№ 271

Характеристика господарського стану артілі ім. Будьонного Херсонського району Одеської області, складена райземвідділом

Грудень 1937 р.

Для организации семеноводческого хозяйства в Херсонском районе, кроме артели «Батрак» Белозерского сельсовета, выделяется артель им. Буденного Антоновского сельсовета, обслуживаемая Дарьевской МТС.

Усадьба артели расположена вблизи берега реки Днепра; к берегу свободно могут приставать баржи и мелкосидящие паровые или моторные суда.

Расстояние усадьбы артели до усадьбы МТС (с. Дарьевка)

15 км, до Херсона — 12 км и до Берислава — 55 км. Артель с МТС и районными центрами связана телефоном.

Отправка грузов и доставка их производится по грунтовым дорогам гужем или автотранспортом. Дороги в исправном состоянии (грейдер).

Землепользование равно 1454 гектарам пахотной земли, из них под 5-польным хлопковым севооборотом 950 га, под 6-польным зерновым — 402 га и выпасным — 102 га. Кроме того, на отдельном участке имеется орошаемый огород площадью 32 га.

Почва — каштановый чернозем, подпочва — лес. Содержание гумуса до 3%. Горизонт А — 33 см, горизонт Б — 35 см. Рельеф равнинный.

В артели им. Буденного имеется 141 хозяйство, в них трудоспособных 300 человек.

Из зерновых колосковых артель засевает:

Озимой пшеницы «Украинка»	— 421 га
» » «Гостианум»	— 86 »
Ячменя 032	— 174 »
Овса Лоховского	— 13 »

По апробационным актам 1937 года:

«Украинки»	— 256 га	1-й категории
«Украинки»	— 165 га	3-й »
«Гостианума»	— 86 га	1-й »
Овса	— 12 га	3-й »
Ячменя 032	— 174 га	забракован

Полученный урожай:	в 1936 и	1937 гг.
Озимой пшеницы	— 12	14
Ячменя	— 11	10
Овса	— 9	9

Животноводство артели состоит:

Рабочих лошадей	— 96
» волов	— 36
молодняка рабочих лошадей	— 42
рогатого скота всего	— 119
из них дойных коров	— 15

Бескоровных членов артели не имеется.

Хозяйственными постройками для собственных надобностей артель обеспечена полностью. Что же касается обеспечения хозяйств амбарами для ссыпки чистосортных семян, очистки их, артель не обеспечена.

Организационно-хозяйственное состояние артели среднее.

По своей земельной территории, качеству почвы, обеспеченности тягловой силой, благоприятному расположению на берегу судоходной реки артель им. Буденного при надлежащем ру-

ководстве, подготовке соответствующих кадров, наличии хозяйственно-производственного плана может обеспечить производство чистосортных семян для семенных колхозных участков Херсонского и Бериславского районов.

Зав. земотделом (Столпер)

Ст. агроном (Тверитин)

Херсонський облдержархів, ф. р.—1149, оп. 3, спр. 12, арк. 2. Незавірена копія.

№ 272

З пояснювальної записки Миколаївського обласного земельного управління до зведеного річного звіту колгоспів області за 1937 р.

Початок 1938 р.

I. Общая часть

Николаевское областное земельное управление объединяло на 1 января 1938 года 2289 колхозов. Указанное количество колхозов обслуживается 3 производственными управлениями: 1) зернотехническое обслуживает 773 колхоза, 2) зерносвекловичное обслуживает 966 колхозов, 3) зернохлопководческое обслуживает 550 колхозов.

Из общего количества колхозов обслуживались на 1 января 1938 г. 2248, остальной 41 колхоз МТС не обслуживали, из них 40 колхозов в Цюрупинском районе и 1 колхоз в Голопристанском. Колхозы, обслуживаемые МТС, преимущественно интенсивного направления.

Всех колхозных дворов (наличные и отсутствующие) 212 789, что составляет 98,7% всех селянских дворов области.

По данным годовых отчетов, за колхозами нашей области закреплено на вечное пользование земли всего 3 436 882 га, в том числе пашни 2 619 157. Средняя обеспеченность землей одного колхоза 1501 га, а одного колхозного двора 16,2 га.

Посевная площадь колхозов в нашей области составляла в 1937 году 2 104 852 га, из коих зерновых было посеяно 1 636 687 га, или 77,7%, технических — 277 121 га, или 13,2%, кормовых — 142 153 га, или 6,7%, картофеля — 13 156 га, или 0,7%, под огородные бахчевые культуры — 35 835 га, или 1,7%.

II. Выполнение производственных планов

а) По полеводству

План сева озимых и ярых, по данным годовых отчетов колхозов нашей области, выполнен на 98,6%. [...] 782 колхоза нашей области, или 34,1% не выполнили своих заданий на

площади в 35 000 га, в частности, в Александрийском районе из 99 колхозов 50 не выполнили плана сева, в Еланецком районе из 63 колхозов не выполнили 24, в Херсонском районе из 83 колхозов не выполнили план 35 и т. д.

Необходимо констатировать, что колхозы нашей области не выполнили заданий не только по урожайности, но собрали меньше против прошлого 1936 года валовый сбор зерновых на 2 581 тыс. центнеров хлеба [...].

Наряду с низкой урожайностью зерновых в целом по области отдельные районы и колхозы, ведя борьбу за выполнение лозунга о даче стране в ближайшие годы 7—8 миллиардов [пудов] хлеба, несмотря на неблагоприятные климатические условия, добились высокого урожая зерновых. Например, Новотроицкий район дал на 4 ц с каждого гектара больше среднего урожая по области, Компанеевский район и целый ряд других. Отдельные колхозы в Новотроицком районе («Зеленый гай») дал озимой пшеницы и ячменя в среднем по 16,3 ц с га. Колхоз им. Орджоникидзе Знаменского района дал 17,7 ц с га всех зерновых, колхоз им. Коммунаров Нововоронцовского района на площади 212 га ячменя собрал по 22 ц, колхоз «Червоний Жовтень» Компанеевского района на площади 574 га собрал по 16,2 ц.

Особенно значительных успехов добились колхозы нашей области в подтягивании и повышении урожайности технических культур. Это ярко подтверждается по посеву хлопка.

Средняя урожайность хлопка неполивного в нашей области составляет более 5,8 ц с га.

Отдельные районы, как например Нововоронцовский, с площади посева в 4688 га хлопка собрал по 8 ц с га. Голопристанский район с площади 12 161 га собрал по 7,2 ц с га, Бериславский район с площади 5794 га собрал по 7,4 ц с га.

Отдельные колхозы: «Куйбышево» Скадовского района с площади 240 га собрал по 9,1 ц; колхоз «Память Ленина» с площади в 264 га собрал по 8,49 ц с га; колхоз им. 8 марта (Бериславского района) с площади 360 га собрал по 9,4 ц с га; колхоз «Память Ленина» того же района с площади 260 га собрал по 10,36 ц с га: колхоз им. Буденного Голопристанского района с площади 330 га собрал по 9,5 ц с га.

Неплохую борьбу за повышение урожайности по свекле вели отдельные колхозы и районы нашей области. Например, колхоз «Заповідь Ілліча» Казанковского района с площади в 20 га получил урожайность 296 ц; колхоз «3-й вирішальний» с площади 43 га получил урожайность 247 ц; колхоз «Перекоп» с площади 70 га получил урожайность 280 ц. Ланковая Петренкова Г. М. из колхоза «Заповідь Ілліча» Казанковского района получила урожайность 514 ц с га, ланковая Шевченко М. Н. из колхоза им. Сталина получила 1160 ц с га и целый ряд других.

б) Огородничество и бахчеводство

Площадь огородных и бахчевых культур нашей области увеличилась на 8810 га, или 33,8%, в 1937 г. против 1936 г. Также увеличена урожайность этих культур против 1936 г. на 53% (78 ц с га против 51 ц в 1936 г.).

Отдельные интенсивные районы, как, например, Цюрупинский добился высокого урожая помидоров, т. е. дал среднюю урожайность в 183 ц и огурцов 151 ц. Этот район является в основном сырьевой базой для консервной промышленности нашей области.

Однако эти успехи довольно недостаточны, есть все возможности еще намного больше увеличить выход общей продукции овощей по нашей области для удовлетворения растущего спроса населения как местного, так и других областей.

Посев картофеля в нашей области в 1936 г. был больше против 1937 г. на 4820 га, или на 26,8%.

Земельные [отделы] и колхозы не уделяли достаточного внимания вопросу увеличения урожайности картофеля, чтобы избавить нашу область от завоза картофеля из других областей. Основная причина невыполнения плана посадки картофеля — это отсутствие своего посадочного материала.

в) Плодоягодные насаждения

Плодоягодные культуры являются совершенно заброшенным участком работы, хотя площадь насаждений намного увеличена против 1935 года, т. е. на 3692 га, но урожайность совершенно неудовлетворительна [...]. Существующие сады и виноградники очень плохо обрабатываются, вследствие чего урожайность плодоягодных культур очень низкая.

г) Животноводство в области

Поголовье крупного рогатого скота на 1 января 1938 г., по данным годовых отчетов, увеличилось против 1 января 1937 г. на 16 942 головы, или на 12,5%, в том числе коров на 12,1%, поголовье свиней увеличилось на 12 240 голов, или на 11,2%, поголовье овец увеличилось на 22 013 голов, или на 14,1%, поголовье лошадей увеличилось на 16 319 голов, или 12,5%, в том числе рабочих лошадей на 1,7%. [Но] кормовая база никакой увязки не имела с планом выращивания и развития животноводства. То же самое в смысле колхозного строительства и обеспеченности скота помещениями. Средний удой молока на 1 фуражную корову нужно считать неудовлетворительным, ибо из общего количества колхозов с коровами 422 колхоза, или 18,4%, с удоем молока от 1600 до 2000 литров, от 2000 до 3000 литров — 193 колхоза, или 8,4, и всего 3 колхоза, имеющих средний удой молока свыше 3000 литров.

Совершенно неудовлетворительно выполненно правительственное задание по обеспеченности колхозов скотом. Из данных

годовых отчетов нужно было в 1937 году выдать колхозникам 15 918 телок, фактически выдано 9183 до 1 января 1938 г., осталось еще 10 878 колхозных дворов, не имеющих никакого скота. Этот факт ярко говорит за то, что земельные органы и руководство колхозов очень мало уделяли внимания лозунгу, чтобы каждый колхозный двор был с коровой. Не было систематического контроля за выполнением плановых заданий, что и послужило к срыву плана обеспеченности колхозников телками.

III. Организация труда в колхозах

Как видно из материалов годовых отчетов и отдельных группировок, выработки трудодней отдельных групп колхозников, достаточная большевистская борьба в колхозах за повышение трудовой дисциплины не везде находится на соответствующей высоте, что подтверждается следующими фактами: из общего количества колхозников трудоспособных 78 968 чел. выработало всего до 50 трудодней за год и 22 084 взрослых трудоспособных колхозника не выработали ни одного трудодня.

Также не было достаточной борьбы за повышение стоимости трудодня, т. е. за экономию расходования трудодней. Учета выполнения задания отдельными производственными бригадами почти что и не было, ибо из имеющихся в области 2289 колхозов всего в 7,5% колхозов велся учет согласно п. 15 Устава с.-х. артели, т. е. производилась оценка выполненных работ бригадами. На это при приемке годовых отчетов от заведующих райземотделов нами было обращено особое внимание, и заведующие райземотделов крепко предупреждены о выполнении Устава с.-х. артели колхозами и контроля со стороны РЗВ и директоров МТС.

IV. Финансовая деятельность колхозов

В результате повышения урожайности, особенно, как это нами отмечено, по техническим культурам, и борьбы за экономию колхозных средств, повышения стоимости трудодня колхозы нашей области добились значительных успехов по увеличению денежных доходов и стоимости трудодня.

Денежные доходы в 1937 г. увеличились против доходов 1936 г. на 104 339 тыс. руб., или на 40,7%. Расходы и отчисления составляют 41,3%, в том числе производственные затраты — 16,3%, административно-хозяйственные расходы — 1,1, отчисления на пополнение неделимых фондов — 12,6, отчисления на культурно-бытовые нужды — 3,8%. В 1936 г. расходы и отчисления составляли 45%.

Наряду с увеличением доходности колхозов также намного увеличилась доходность колхозников, т. е. денежный доход на наличный двор составляет 1625 руб. против 1207 руб. в 1936 г. Например, если в 1936 г. выдача денег по трудодням

на 1 наличный двор составляли 668 руб., то в 1937 г. составляет 937 руб. Средняя стоимость трудодня по области в 1936 г. составила 1 руб. 40 коп., причем по многим районам в 1937 г. был сделан перерасчет стоимости трудодня, ибо часть культур (конопля, хлопок и др.), выделенная для реализации в 1937 г., погибла, что заставило многие колхозы пересмотреть стоимость трудодня на общих собраниях. В 1937 г. стоимость трудодня обходилась в 1 руб. 85 коп.

Из имеющихся в области 2 289 колхозов имеется много колхозов-миллионеров, в частности:

Лучшие колхозы с большими денежными доходами и высокой стоимостью трудодня в 1937 г.

Название колхозов	Район	Денежный доход (тыс. руб.)	Стоимость трудодня (руб.)
1. «П'ятирічка»	Скадовский	2 077	6—40
2. «Новороссийск»	«	1 048	8—00
3. Им. Якубенко	«	9 997	6—10
4. «Заповідь Шевченка»	Голопристанский	1 536	6—40
5. «Рух до комуни»	«	1 089	7—23
6. Им. Литвинова	Каховский	1 007	5—63
7. «Да кращого життя»	Голопристанский	1 009	6—54
8. Им. Карла Маркса	Цюрупинский	1 187	8—00
9. Им. Цюрупы	«	1 313	8—34
10. «Промінь»	Чаплинский	1 362	7—00
11. «Червоний колосок»	«	1 107	5—45
12. «Велетень»	Новотроицкий	1 514	4—26
13. «Червоний прапор»	Голопристанский	1 127	5—25
14. Им. Ворошилова	Нововоронцовский	1 213	5—90
15. «Политотделовец»	«	991	5—04

Кроме этих колхозов-миллионеров, еще 573 колхоза, или 25% к общему количеству колхозов, получили по 2 руб. на трудодень.

Однако доходная часть сметы в целом по области выполнена всего на 79,5%. Причины невыполнения смет по доходам частично надо отнести на счет вредительских установок по вздутию смет с целью направления колхозов на нерациональное использование доходов в течение года. Кроме того, нерациональна реализация продукции овощей, фруктов, винограда, вина и прочих, что удешевляет стоимость трудодня. Вместо того, чтобы эту продукцию реализовать и этим самым увеличить валовый денежный доход, колхозы получили направление на путь выдачи колхозникам вышеуказанных продуктов на трудодни тогда, когда колхозник не нуждается в этой продукции, имея ее от своих приусадебных и виноградных участков. Очень много доходов колхозы не добрали от промышленных и подсобных предприятий, также от транспорта.

Наряду с удовлетворительными результатами по доходности и стоимости трудодня по области отдельные районы и колхозы совершенно не боролись за увеличение доходности и повышение стоимости трудодня колхозников. Особенно ярко это отражено в Александрийском, Аджамском, Долинском, Витязевском и Еланецком районах, которые получили очень низкие доходы.

Значительно увеличились неделимые фонды колхозов. Сумма неделимых фондов в 1937 г. увеличена против 1936 г. на 47,6%. Увеличились затраты на капиталовложения против 1936 г. на 38%. Сумма затрат на капиталовложения в 1937 г. составляет 51 884 тыс. руб. против 37 600 тыс. в 1936 г. Остаток неиспользованных средств капиталовложения на 1938 г. составляет 17 989 тыс. рублей.

Необходимо отметить, что отдельные колхозы допустили нарушения Устава с.-х. артели и финансовой дисциплины. 50% колхозов допустили перерасход производственных затрат, 20,4% колхозов допустили перерасход на админхозрасходы больше 2% и 45 кохозов [с] перерасходом средств на капвложения.

Земельные органы и ревизионные комиссии колхозов недостаточно контролировали действия правлений колхозов в этой части.

Совершенно неудовлетворительно проведена работа в конце года по ликвидации дебиторской задолженности, вследствие чего сумма дебиторов на 1 января 1938 г. выражается в 16 312 тыс. руб., в том числе за заготовительными организациями в 6304 тыс. руб., потребкооперации — 1176 тыс. руб., за райорганизациями и сельсоветами — 1266 тыс. руб. и за МТС — 1721 тыс. руб.

Не было достаточной борьбы с растратчиками колхозных денег и прочих материальных ценностей, вследствие чего сумма задолженности по растратам и недостачам составляет 500 тыс. руб., или в среднем на колхоз 218,4 руб.

V. Работа ревизионных комиссий

Число колхозов, в которых в 1937 году были проведены ревизии, 2279, количество ревизий 7666. В среднем число ревизий на 1 колхоз — 3. Нужно отметить, что качество ревизий неудовлетворительное, не служит профилактикой для правлений колхозов.

Ревизионные комиссии колхозов при производстве ревизий ограничиваются только проверкой денежных документов и в редких случаях проверяют наличие продуктов и материалов на складах. Бригадам уделяется очень мало внимания. На контроль выполнения колхозами производственных заданий и государственных обязательств, на выполнение приходно-расходной сметы, неправильность начисления трудодней и на правильное распределение доходов редко обращается внимание.

Большинство ревизионных комиссий совершенно не знает элементарных правил, как проводить ревизию, ибо до настоящего времени Наркомземом союзным, также украинским не выпущена какая-либо инструкция о порядке производства ревизий. В незначительном количестве районов нашей области в ноябре 1937 г. по указаниям облЗО были проведены 5—10 дневные семинары с председателями ревизионных комиссий, но этого недостаточно. Совершенно мало было проведено ревизий в колхозах инструкторами райземотделов и особенно МТС. Всего 20,4% колхозов, в которых произведены ревизии инспекторами колхозного учета РЗО и МТС.

VI. Учет и отчетность

Учет и отчетность в значительном количестве колхозов нашей области, особенно во II половине 1937 года, ухудшился и сейчас находится в неудовлетворительном состоянии. Это объясняется главным образом низкой квалификацией отчетных работников, например, в 682 колхозах работают счетоводы без всякой специальной подготовки. Доходы колхозов с каждым годом растут. Колхозы стали большими, гигантскими сельскохозяйственными единицами с многообразными отраслями производства. Это обстоятельство требует от нас и наркомата призадуматься в отношении постановки учета и отчетности в колхозах и правильной организации финансового хозяйства.

Для этого требуются квалифицированные счетные работники, которых мы, к сожалению, очень мало имеем в нашей области. Настоящий состав счетных работников вышеуказанных требований не обеспечивает, лучшая часть колхозных бухгалтеров в связи с тем, что вопрос об оплате труда колхозного счетовода до настоящего времени не разрешен, бросают свой колхоз и переходят в другие колхозы на денежную оплату. Недостаток в этих кадрах порождает рвачество у отдельных счетоводов, и колхозы вынуждены платить высокие ставки. Есть много случаев, что колхозы платят по 300—400 руб. в месяц, а также выдают продукты по твердым колхозным ценам, а отдельные колхозы, благодаря отсутствию счетоводов, платят по 700—800 и 1 000 рублей за составление годового отчета, особенно это было нами обнаружено по Очаковскому и частично по Николаевскому районам.

Вопрос о счетных работниках в колхозах, об их оплате очень актуальный, и его необходимо разрешить в ближайшее время, ибо колхозный счетовод является помощником у правления колхоза.

Не лучше положение с инструкторами колхозного учета в РЗО и МТС. Почти половина районов нашей области в настоящее время неукомплектована инструкторским персоналом, а среди оставшегося наличия инструкторов колхозного учета значительная часть низкой квалификации.

Существующие ставки для инструкторов колхозного учета (200—230 руб.) не дают возможности подобрать квалифицированных людей. Инструкторы колхозного учета уходят в другие системы аппарата, которые оплачиваются гораздо выше, чем в системе НКЗ.

Вопрос о подборе инструкторов и их закреплении очень важен и требует немедленного разрешения наркоматами.

Практика организации по приемке годовых отчетов от районов на 1937 г. показала, что заведующие райземотделами и директора МТС совершенно не интересовались состоянием учета в колхозах, совершенно не знают финансовой деятельности колхозов, дело учета передоверено полностью инструкторам колхозного учета. Экономику районов и отдельных колхозов плохо знают, расходование трудодней, организацию труда, правильность расходования средств, рост поголовья и другие вопросы плохо знают. Ясно, что такое состояние не могло не отразиться на качестве отдельных годовых отчетов колхозов и на постановке учета и отчетности.

Отдел учета облЗО к моменту приемки отчетов тоже не был полностью укомплектован инструкторами колхозного учета, вследствие чего прием, разработка и сдача сводного отчета в Наркомзем проведена с некоторым опозданием.

Приложение к отчету — ...* таблиц сравнительных данных деятельности наших колхозов и экономии за два года, а также списки лучших людей и колхозов нашей области**.

Начальник облЗО Гришко

Начальник отдела учета и отчетности Гершкович

Старший инспектор-бухгалтер колхозного учета Дорфман

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 2654, арк. 50—59. Оригінал.

№ 273

Протокол № 1 засідання комісії по прийому річних звітів колгоспів при Наркомземі УРСР про затвердження звіту колгоспів Одеської області за 1937 р.

8 травня 1938 р.

Присутствуют: начальник Управления учета и статистики НКЗ УССР тов. Виноградов. Ответственные исполнители того же управления т. Гуменюк, Павлишина, Энкелес, Кисляков, Усачева, представители производственных управлений: зернового — тов. Пономаренко, свекловичного — тов. Терещенко,

* Так у документі.
** Не додаємо.

льноконоплеводческого — тов. Пирский, плодоовощного — т. Раецкий, хлопкового — тов. Ющенко, животноводческого — тов. Шацкий, начальник отдела учета Одесского облЗУ тов. Ительсон и руководитель группы колхозного учета Одесского облЗУ тов. Сидневич.

Председательствует тов. Виноградов.

Слушали: Итоги разработки годовых отчетов колхозов Одесской области за 1937 год.

Докладчики — начотдела учета Одесского облЗУ тов. Ительсон и ответственный исполнитель управления учета НКЗ УССР т. Гуменюк, Энкелес, Кисляков.

Постановили: 1. Констатировать, что, по данным годовых отчетов колхозов за 1937 год, колхозы Одесской области имеют ряд достижений, а именно:

а) урожайность зерновых культур по сравнению с 1936 г. увеличилась на 32,9%, составив 11,7 ц с га против 8,8 ц в 1936 г., в особенности увеличилась урожайность озимой пшеницы;

б) увеличилось число колхозов с высокой урожайностью зерновых: в 1936 году было 3,4% колхозов с урожайностью свыше 14 ц с 1 га, а в 1937 году таких колхозов — 22,8%, и значительно уменьшилось число колхозов с низкой урожайностью. Колхозов с урожайностью до 8 ц в 1936 г. было 43,8%, а в 1937 году — 11,9%;

в) вследствие повышения урожайности зерновых увеличился фонд распределения по трудодням как абсолютно, так и в % к валовому сбору, составив 27,3% валового сбора против 19% в 1936 году: оплата трудодня зерном увеличилась почти в два раза, составив 5,03 кг против 2,8 кг в 1936 г. На один двор выдано в 1937 г. 1989 кг против 1035 кг в 1936 г.;

г) значительно увеличились по сравнению с 1936 годом денежные доходы колхозов: от 55,8 тыс. руб. в 1936 г. до 81,4 тыс. на один колхоз в 1937 г. и с 631 руб. на один наличный двор до 891 руб., что дало возможность повысить оплату трудодня с 0,79 руб. до 1,1 руб.;

д) административно-хозяйственные расходы снизились от 2 до 1,5% по отношению к денежным доходам, а число колхозов, перерасходовавших на админхозрасходы свыше 2%, снизилось от 35 до 25,7%, причем перерасход по админхозрасходам главным образом идет за счет наемных счетоводов. Все же наличие $^1/_4$ колхозов с перерасходом на админхозрасходы свидетельствует о том, что земорганы не уделяют достаточного внимания подготовке собственных счетоводов в колхозах;

е) уменьшилось почти в три раза число колхозов, отчисливших в неделимые фонды свыше 20% денежных доходов;

ж) увеличилось поголовье скота: по крупному рогатому скоту — на 8,5%, в том числе по коровам — на 10,7, по рабочим волам — 31,4, по свиньям — 15,8, по овцам — 3,2%.

2. Отметить, что наряду с достижениями в организационно-хозяйственном укреплении колхозов по Одесской области имеется ряд недочетов, а именно:

а) снизилась урожайность сахарной свеклы и составила 123,8 ц с одного га против 139 ц в 1936 г.;

б) снизились качественные показатели по животноводчеству — удой молока составляет 1316 литров на одну фуражную корову против 1423 литров в 1936 г.;

в) значительное число колхозов (6,8%) перерасходовало средства на капиталовложения;

г) увеличилось число колхозов с растратами и недостачами: в 1936 г. таких колхозов было 632, или 25,4%, а в 1937 г.— 736, или 29,3%, причем сумма растраты на один колхоз также увеличилась с 889 до 944 руб., что свидетельствует о слабой работе ревизионных комиссий и отсутствии руководства со стороны земельных органов работой этих комиссий;

д) отметить, что, несмотря на рост механизации работ по Одесской области, имеет место дальнейшее увеличение числа выработанных трудодней как из расчета на одного колхозника, так и на один га посева, что отчасти объясняется большими затратами трудодней в связи с возросшей агротехникой, так и тем, что в ряде колхозов имеет место разбазаривание трудодней;

е) отметить, что требования § 15 Устава сельхозартели о дополнительном начислении трудодней за хорошую работу и о снижении трудодней за плохую работу большинством колхозов Одесской области в 1937 году не выполнились.

3. Считать совершенно недопустимым то, что, согласно заявлению начальника отдела учета, инструктора-бухгалтера облЗУ в течение года не выезжали в районы и колхозы; обязать Одесское облЗУ в дальнейшем командировать инструкторов в районы, не меньше одного-двух раз в месяц каждого инструктора.

4. Обязать начальника отдела учета Одесского облЗУ:

а) по ленте № 1 дать дополнительную группировку колхозов по затратам трудодней с полеводства на один га, согласно указаний НКЗ СССР. Показатели разработки с площади уборки и валового сбора конопли считать неправильными, предложив УСО провести проверку указанных итогов;

б) проверить данные о валовом сборе и расходовании сахарной свеклы, по которым имеются расхождения с данными других источников;

в) проверить данные о вместимости типовых и приспособленных коровников, каковые данные считать значительно преувеличенными;

г) проверить данные о количестве колхозов с рабочим скотом;

д) проверить итоги наличия поголовья птицы, данные по которым считать в разработке преуменьшенными;

е) проверить данные о работах, выполненных в колхозах МТС;

ж) в таблице № 1 по графам 17, 31, 43 и другим данным, относящимся к этим графам, выделить знаменателем колхозы, имеющие только по одной бригаде, согласно дополнительных указаний НКЗ СССР;

з) обязать УСО Одесского облЗУ представить итоги дополнительной разработки годовых отчетов по садам и виноградникам не позже 20 мая и не позже 25 мая прислать направления по указанным выше пунктам.

5. Разработку годовых отчетов по Одесской области за 1937 г. принять.

Отметить, что УСО Одеского облЗУ первый по Украине сдал итоги разработки годовых отчетов ранее установленного НКЗ СССР срока (материалы разработки представлены НКЗ УССР 28 апреля).

6. Качество годовых отчетов колхозов, и особенно итогов разработки, выше прошлогоднего, что объясняется как более тщательной подготовкой годовой отчетной кампании, так и в особенности проверкой итогов разработки. Качество материалов разработки признать вполне удовлетворительным.

7. Просить народного комиссара земледелия УССР разрешить начальнику Одесского облЗУ за успешное проведение годовой отчетной кампании премировать по представлению начальника отдела учета лучших инструкторов-бухгалтеров райЗО и МТС и лучших счетоводов колхозов, а за досрочное представление итогов разработки годовых отчетов (первыми из всех областей Украины) начальника отдела учета и работников УСО, принимавших участие в разработке годовых отчетов колхозов, премировать в размере месячного оклада за счет ассигнований на разработку годовых отчетов колхозов.

Председатель комиссии Виноградов

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 2658, арк. 49—51. Оригінал.

№ 274

Протокол № 2 засідання комісії по прийому річних звітів колгоспів при Наркомземі УРСР про затвердження звіту колгоспів Харківської області за 1937 р.

9 травня 1938 р.

Присутствуют: тт. Виноградов — начальник Управления учета и статистики НКЗ УССР, Гуменюк, Энкелес, Кисляков, Усачева — ответственные исполнители управления, Тере-

щенко — свекловичное управление, Пирский — льноконоплеводческое управление, Дорошенко — плодоовощное управление, Шацкий — Управление животноводства, Морозовский — начальник отдела учета и статистики Харьковского облЗО, Печенежский — инструктор колхозного учета Харьковского облЗО.

Председательствует тов. Виноградов.

Слушали: Итоги разработки годовых отчетов колхозов по Харьковской области (доклад начальника УСО Харьковского облЗО тов. Морозовского и ответственных исполнителей Управления учета тт. Гуменюка, Энкелеса и Кислякова).

Постановили: Отметить следующие основные достижения в организационно-хозяйственном укреплении колхозов и результатах работы за 1937 г.

1. Повышение урожайности зерновых по сравнению с 1936 г. на 35,3% (в 1936 г. собрано 8,5 ц, в 1937 г.— 11,5 ц с га). Увеличилось число колхозов с высокой урожайностью зерновых (свыше 14 ц): было 2,3% колхозов, стало 17,6%.

Повысилась урожайность сахсвеклы с 121 ц с га в 1936 г. до 218 ц в 1937 г.

2. В два с лишним раза увеличилась оплата труда зерном: в прошлом году на один трудодень было выдано 1,7 кг, в 1937 г.— 3,5 кг и на один колхозный двор выдано 1 606 кг, в 1936 г. было выдано на один колхозный двор только 719 кг.

3. Увеличились денежные доходы колхозов с 58,8 тыс. до 93,2 тыс. на один колхоз, с 566 до 887 руб. на один колхозный двор.

4. Снизился процент отчислений в неделимые фонды с 14,1 до 13% всех денежных доходов.

5. Сократилось число колхозов, отчисливших в неделимый фонд свыше 20% с 3,5% до 2,7% и число колхозов с перерасходом средств на капиталовложения сократилось с 6,7% до 3,5%.

6. Снизились административно-хозяйственные расходы колхозов, составляя 1,49% всех денежных доходов против 1,9% в 1936 г. Сократилось, но еще недостаточно, число колхозов, израсходовавших на административно-хозяйственные расходы свыше 2%; таких колхозов было в 1936 г. 34%, в 1937 г.— 23,4%.

7. Выросла оплата трудодня деньгами: в 1936 г. на один трудодень было выдано 0,57 руб., в 1937 г.— 0,95 руб. Число колхозов с оплатой свыше 2 руб. увеличилось более чем в три раза: в 1936 г. таких колхозов было 0,6%, в 1937 г.— 2%.

Но наряду с этими достижениями в хозяйственной деятельности колхозов имеется ряд существенных недочетов, например:

1. Качественные показатели по животноводству снизились: удой молока на одну фуражную корову в 1937 г. составляет 1316 литров против 1423 литров, полученных в 1936 г. Это снижение тем более разительное, что урожайность зерновых

увеличилась, концентрированных кормов было выделено больше, чем в 1936 г., почти в два раза, урожайность сена в 1937 г. была выше урожайности 1936 г., и помещением для скота колхозы в основном обеспечены, за исключением свинарников, которыми колхозы обеспечены только на 90,2%. Резко снизился удельный вес доходов от животноводства.

2. Увеличилось число бесскотных колхозных дворов — без крупного рогатого скота, без овец и без всякого скота.

3. Имеются колхозы, нарушившие Устав сельхозартели по размеру отчислений в неделимый фонд: 2,7% колхозов отчислили свыше 20% денежных доходов и 23,4% колхозов израсходовали на административно-хозяйственные расходы свыше 2%.

4. Увеличилось число колхозов с растратами и недостачами: в 1936 г. колхозов с растратами и недостачами было 681, или 25%, в 1937 г.— 790 колхозов, или 28,7%, причем одновременно увеличилась и сумма растрат и недостач — в 1936 г. на один колхоз с растратами приходилось 525 руб., в 1937 г.— 773 руб.

5. Ухудшилось по сравнению с 1936 г. состояние расчетов с колхозниками по трудодням на конец года. В 1936 г. долги колхоза колхозникам по трудодням на один колхоз составляли 6,2 тыс. руб., в 1937 г.— 17,7 тыс. руб.

6. Увеличилась дебиторская задолженность на конец года. В 1936 г. долги колхозам разных лиц и организаций составляли 2,4 тыс. руб. на один колхоз, в 1937 г.— 6,3 тыс. руб. на один колхоз.

7. Очень мало колхозов, применявших Устав с.-х. артели в дополнительном начислении трудодней за хорошую работу и снижение трудодней за плохую работу.

Из недостатков разработки итогов годовых отчетов [следует] отметить следующее:

1. Данные об объеме работ, произведенных для колхозов МТС, преуменьшены, особенно по посевам ярых, боронованию, весновспашке и зяби, культивации зяби и весновспашке, подъему зяби и другим работам.

2. Не полностью произведена группировка колхозов по размеру усадебных земель колхозников.

3. Неправильно подсчитаны данные о количестве молока, которое пошло на переработку масла, недоучтено число [...] * производивших переработку молока на масло и неверно рассчитано количество молока, идущего на один килограмм масла.

4. Данные о количестве ферм против данных оперативной отчетности преуменьшены.

5. Данные о сборе с одного га многолетних трав на зерно (2,8 ц с одного га) преувеличены и требуют проверки.

---

* Текст нерозбірливий.

6. Предложить УСО Харьковского облЗО проверить данные по 2, 3 и 5 пунктам указанных недочетов, а также до 20 мая прислать итоги дополнительной разработки в отношении садов и виноградников и акты приемки годовых отчетов колхозов от районов.

7. Итоги годовых отчетов принять.

8. Отметить, что Харьковская область досрочно закончила разработку годовых отчетов колхозов и второй по Украине сдала итоги разработки, представив их Управлению учета НКЗ УССР в установленный срок — 3 мая.

9. Отметить, что по качеству итоги разработки хорошие.

10. Констатировать, что Харьковское облЗО провело большую организационную работу по проведению годовой отчетной кампании путем созыва совещаний работников райЗО и МТС, председателей колхозов и председателей ревизионных комиссий, бухгалтеров, счетоводов колхозов. Наряду с этим необходимо отметить, что УСО Харьковского облЗО не использовал всех возможностей, какие имелись в его распоряжении, для того, чтобы выяснить глубже организационно-хозяйственное состояние колхозов, причины прорывов на отдельных участках работы, в частности по вопросу животноводства, и дать анализ причин.

11. Просить народного комиссара земледелия УССР разрешить начальнику Харьковского облЗО за успешную подготовку годовой отчетной кампании в колхозах и ее проведение премировать по представлению начальника отдела учета облЗО лучших бухгалтеров райЗО и МТС, лучших счетоводов колхозов за досрочное предоставление итогов разработки годовых отчетов (2-е по Украине) и их качество, премировать начальника отдела учета тов. Морозовского и основных работников УСО, принимавших участие в разработке итогов и подготовке к годовой отчетной кампании, в размере месячного оклада за счет ассигнований на разработку годовых отчетов колхозов.

Председатель комиссии Виноградов

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 2661, арк. 41—44. Оригінал.

№ 275

Протокол № 3 засідання комісії по прийому річних звітів колгоспів при Наркомземі УРСР про затвердження звіту колгоспів Київської області за 1937 р.

14 травня 1938 р.

Присутствуют: от Управления учета НКЗ УССР и. о. начальника Управления тов. Виноградов и ответственные исполнители тов. Гуменюк, Энкелес, Кисляков, Павлишина, Уса-

чева, от свекловичного управления — тов. Барабаш, от льноконоплеводческого — тов. Стонога, от плодоовощного — тов. Дорошенко, от Управления животноводства — тов. Шахтин, от Киевского облЗО — начальник отдела учета тов. Алексеева и руководитель разработки годовых отчетов тов. Мельник.

Председательствует тов. Виноградов.

Слушали: Итоги разработки годовых отчетов колхозов по Киевской области (докладывает начальник отдела учета облЗО тов. Алексеева и ответственные исполнители Управления учета тов. Гуменюк, Энкелес, Кисляков).

Постановили: 1. Констатировать, что за 1937 год колхозы Киевской области в результате своей хозяйственной деятельности имеют ряд достижений, а именно:

а) урожайность зерновых культур увеличилась на 29%, составляла 12,4 ц с 1 га против 9,6 ц с 1 га, полученных в 1936 г.; число колхозов с урожайностью зерновых свыше 14 ц с 1 га увеличилось до 802, или 31% от всего числа колхозов, в 1936 г. таких колхозов было 199, или 7,7%, а число колхозов с низкой урожайностью (до 6 ц) снизилось: в 1936 г. таких колхозов было 887, или 26,6%, в 1937 г.— 323, или 12,5%.

Ряд районов добился высоких урожаев по всем колхозам. Так, например, в среднем по Жашковскому району получено 17,9 ц с га, по Шполянскому району — 17,6 ц, Ольшанскому 16,5 ц. Но имеются районы (полесские) с низкой урожайностью зерновых. Например, Н.-Шепеличский — 4 ц, Макаровский — 6,8 ц;

б) увеличилась урожайность сахарной свеклы с 145 ц с 1 га до 155 ц; число колхозов с урожайностью свыше 220 ц увеличилось: в 1936 г. колхозов с урожайностью 220 ц было 99, или 5,6%, в 1937 г. 161, или 9,8%. Число колхозов с низкой урожайностью сахсвеклы (до 140 ц), хотя снизилось с 897 до 743, но все же значительное — 43,5% колхозов;

в) значительно возросла оплата трудодня зерном: в 1936 г. на 1 трудодень было выдано 2,6 кг, в 1937 г.— 4,1 кг и на один двор выдано 1 358 кг вместо 804 кг, выданных в 1936 г. Число колхозов с низкой оплатой (до 1 кг) уменьшилось почти в 10 раз, а число колхозов, выдавших на трудодни свыше 5 кг, увеличилось более чем в 12 раз;

г) увеличилось поголовье свиней на 8,6%, овец — на 21,2, рабочих волов — на 49,3, а всего крупного рогатого скота (вместе с волами) — 9,8%.

д) увеличились на 38,4% денежные доходы, составляя 101,1 тыс. руб. против 73,3 тыс. руб., полученных в 1936 г.;

е) уменьшились процентные отчисления в неделимый фонд с 13,3% до 12,8%;

ж) сократились админхозрасходы с 1,6% до 1,3% и несколько (незначительно) сократилось число колхозов, израсходовавших на админхозрасходы свыше 2% (было 26%, стало 23,3%);

з) уменьшилось число колхозов с перерасходом средств на капиталовложения;

и) несколько (незначительно) увеличилась оплата трудодня деньгами, составляя (вместе с трактористами) 62 коп. против 49 коп., выданных в 1936 году.

2. Отметить, что наряду с этими достижениями в хозяйственной деятельности колхозов области имеется ряд существенных недочетов, в частности:

а) чрезмерно велики производственные расходы колхозов, которые составляют 32,1% всех денежных доходов колхозов, причем по сравнению с 1936 годом производственные расходы увеличились (в 1936 г. на производственные расходы израсходовано 29,1%);

б) большое число колхозов (23,3), израсходовавших на админхозяйственные расходы свыше 2% денежных доходов, вследствие того, что во многих колхозах наемные счетоводы, а земорганы не приняли мер к подготовке счетоводов из среды колхозников;

в) увеличилось число колхозов с растратами и недостачами: в 1936 г. колхозов с растратами и недостачами было 630, или 24,8%, в 1937 г.— 788, или 30,5% колхозов;

г) чрезвычайно низкий удельный вес денежных доходов, распределяемых по трудодням (самый низкий по Украине),— всего 40,8% от денежных доходов;

д) наличие колхозов без выдачи денег на трудодни (0,6%) и большой процент колхозов (15,2%) с выдачей на трудодень до 20 коп. Особенно низкая оплата трудодня в районах свекловодческой зоны;

е) уменьшилось поголовье крупного рогатого скота (без волов) на 5,1%, количество рабочих лошадей уменьшилось на 0,5%;

ж) увеличилось число бесскотных колхозных дворов: в 1936 г. дворов без крупного рогатого скота было 96 136, в 1937 г.— 100 200; без свиней в 1936 г.— 99 165, стало — 111 750; без овец и коз было 446 680, стало — 490 780. Данные о количестве хозяйств без всякого скота, показывающие снижение дворов без всякого скота, вызывают сомнения и требуют проверки. Показатели 1936 г. в этой части надо признать неточными;

з) несколько ухудшились качественные показатели животноводства, несмотря на более благоприятные условия для развития животноводства (выделено больше фуража, лучший урожай грубых кормов). Отметить, что помещениями для скота колхозы Киевской области не обеспечены;

и) увеличилась дебиторская задолженность колхозов;

к) ухудшилось состояние расчетов с колхозниками по трудодням, по состоянию на 1 января 1938 г., как по натуре, так и в особенности деньгами.

3. Из недостатков в итогах годовых отчетов колхозов нужно отметить следующее:

а) расхождение данных годовых отчетов с данными ЦУНХУ по площади трав на сено и зерно, хотя в целом данные по площади трав на сено и зерно как многолетних, так и однолетних трав совпадают с данными ЦУНХУ;

б) вызывают сомнения данные о среднем сборе с 1 га многолетних трав на семена (2,4 ц с 1 га);

в) имеются расхождения данных о площади посева северной и южной конопли с данными ЦУНХУ: так, по годовым отчетам северной конопли числится 2,3 тыс. га, по данным ЦУНХУ — 4,2 тыс. га, южной конопли по годовым отчетам — 3,1 тыс. га, по данным ЦУНХУ — 1,4 тыс. га, а в целом по данным годовых отчетов — 5,4 тыс. га, а по данным ЦУНХУ — 5,6 тыс. га;

г) требуют проверки данные о количестве колхозных дворов без всякого скота;

д) по годовым отчетам не полностью учтены работы, выполненные МТС;

е) данные годовых отчетов о количестве колхозных товарных ферм преуменьшены, а по овцеводческим фермам преувеличены;

ж) данные годовых отчетов о количестве дворов колхозов на 1 января 1938 г. значительно расходятся с данными о числе дворов по коллективизации по оперативной отчетности.

4. Итоги годовых отчетов принять, отметить, что качество разработки хорошее, лучше прошлогоднего, и что итоги разработки сделаны почти в установленный срок (5 мая вместо 1 мая).

5. Отметить, что Киевское облЗО, в частности отдел учета, провели большую организационную работу по подготовке к годовой отчетной кампании, провели ее как хозяйственно-политическую кампанию, широко привлекая к этой работе райисполкомы, райЗО, директоров МТС, хотя имеется ряд райЗО и директоров МТС, которые не принимали активного участия в годовой кампании, особенно в приемке отчетов; точно так же лучше, чем в прошлом году, была организована приемка годовых отчетов, которые принимались специальной комиссией облЗО, и приемка оформлялась актом, в котором отмечались достижения и недостатки годовой отчетной кампании.

Отметить также, что УСО Киевского облЗО вызвало на соревнование по годовой отчетной кампании Днепропетровскую и Черниговскую области, организовало соревнование между районами и колхозами, и 226 колхозам была оказана помощь в составлении отчетов со стороны других колхозов.

6. Поручить УСО Киевского облЗО проверить данные, указанные в пунктах а—е и результаты проверки сообщить УСО Наркомзема УССР и СССР не позже 25 мая.

7. Просить начальника плодоовощного управления НКЗС

УССР дать распоряжение Киевскому облЗО об отпуске кредитов на дополнительную разработку годовых отчетов колхозов о садах, ягодниках, виноградниках. Предложить УСО дать итоги дополнительной разработки не позже 1 июня.

8. Считать совершенно недопустимым то, что в Киевском облЗО на 58 районов имеется лишь один инструктор колхозного учета и для УСО не выделено средств для командировки инструкторов в районы. Просить наркома земледелия УССР предложить начальнику Киевского облЗО доукомплектовать штаты инструкторов колхозного учета (не менее 3 человек) и отпускать средства на командировки инструкторов из расчета не менее 1—2 командировок на каждого инструктора.

9. Просить начальника Киевского облЗО премировать по представлению начальника УСО за хорошее проведение годовой отчетной кампании лучших счетоводов колхозов и инструкторов-бухгалтеров МТС за счет сумм, отпущенных НКЗ СССР.

10. Просить наркома земледелия УССР отметить работу начальника УСО тов. Алексеевой и руководителя разработки т. Мельник по проведению годовой отчетной кампании за качественную разработку материалов и представление итогов годовых отчетов колхозов в срок.

Председатель комиссии Виноградов

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 2655, арк. 43—47. Оригінал.

№ 276

Зведення Дніпропетровського обласного земельного відділу про наслідки проведення звітної кампанії в колгоспах області за 1937 р.

2 червня 1938 р.

Подготовка к окончательному распределению доходов в колхозах и составление годовых отчетов за 1937 г. были начаты в ноябре месяце. 23—24 ноября на областном совещании зав. РЗО, ст. агрономов и инструкторов-бухгалтеров обсуждался вопрос о подготовке к распределению доходов.

Такие же совещания с участием председателей колхозов, председателей ревкомиссий и счетоводов были проведены во всех райснах в последних числах ноября месяца.

26 декабря на обласном совещании инструкторов-бухгалтеров РЗО и МТС был проведен инструктаж по вопросу составления годовых отчетов. Инструктаж председателей колхозов и счетоводов по этому вопросу был проведен 29—30 декабря.

Для помощи районам проведению отчетной кампании были командированы из облЗО, Сельхозбанка и Госбанка 15 человек.

Работа по составлению и проверке годовых отчетов РЗО была организована следующим образом:

После составления годового отчета счетовод колхоза давал его на проверку инструктору-бухгалтеру РЗО или МТС. После предварительной проверки отчет обсуждался и утверждался общим собранием колхозников. В соответствии с решением президиума облисполкома от 17 декабря 1937 г. для участия в отчетных собраниях в основной массе колхозов были выделены работники районного советского и партийного актива.

В отличие от прошлых лет общие собрания колхозников проходили на высоком политическом уровне, при большой активности колхозников. В ряде колхозов собрания продолжались 3—4 дня. В целом по области на отчетных собраниях присутствовало свыше 75% всех членов колхозов.

На общих собраниях было выявлено ряд фактов грубого нарушения Устава сельскохозяйственной артели в части нарушения колхозной демократии, превышения размера отчислений в неделимые фонды и на админхозрасходы, неправильного авансирования и т. д.

В результате отчетных собраний были проведены перевыборы всего состава правлений в 558 колхозах, отдельных членов правлений в 885 колхозах и перевыборы председателей ревизионных комиссий в 532 колхозах.

За разные злоупотребления решением общих отчетных собраний привлечено к судебной ответственности 107 председателей колхозов, 10 членов правлений и 43 счетовода.

Годовые отчеты в райземотделах принимались комиссией под председательством зав. РЗО в составе ст. агронома, ст. зоотехника и инструктора-бухгалтера непосредственно от председателя колхоза, председателя ревкомиссии и счетовода колхоза.

Составление годовых отчетов во всех колхозах области было закончено 5 февраля 1938 г., а утверждение на общих собраниях колхозников 14 февраля 1938 г.

Прием годовых отчетов в облЗО проводился от зав. РЗО, инструкторов-бухгалтеров РЗО и МТС и был закончен 28 февраля 1938 г.

Рост квалификации счетоводов колхозов и организаций, тщательная приемка годовых отчетов в РЗО и облЗО обеспечили значительное улучшение годовых отчетов колхозов по сравнению с прошлыми годами.

Итоги разработки годовых отчетов колхозов за 1937 г. показывают дальнейший рост хозяйственной мощи колхозов и их организационно-хозяйственное укрепление.

При неблагоприятных климатических условиях 1937 г. колхозы собрали урожай зерновых 9,4 ц с 1 га.

Хлопка собрано по 5 ц с 1 га против 3,4 ц в 1936 г., подсолнуха — 7,2 ц против 6,3 ц в 1936 г., сахарной свеклы — 197,6 ц

против 168,5 ц в 1936 г. и картофеля — 38,4 ц против 22,1 ц в 1936 г.

Значительно выросло поголовье скота в колхозах за 1937 г. Поголовье крупного рогатого скота за год увеличилось на 13,7%, свиней — 21,8%, овец — 26,7%.

Неуклонно растут денежные доходы колхозов:

Годы	Общая сумма денежного дохода (тыс. руб.)	Денежный доход на 1 колхоз (тыс. руб.)	Денежный доход на 1 двор (руб.)	Денежный доход на 1 трудоспособного (руб.)
1933	156 453	55,6	481	242
1934	141 120	44,5	439	224
1935	232 703	70,9	710	359
1936	378 949	114,9	1136	599
1937	483 346	147,2	1345	697

Значительно вырос денежный фонд распределения между колхозниками по трудодням:

Годы	Сумма фонда распределения (тыс. руб.)	% к общей сумме денежных доходов
1933	55 716	35,6
1934	43 726	31,1
1935	111 072	47,7
1936	194 706	51,4
1937	252 274	52,1

Наряду с общим ростом денежного фонда распределения выросла и денежная выдача на один трудодень: 1933 г.— 0,41 руб., 1934 г.— 0,34 руб., 1935 г.— 0,71 руб., 1936 г.— 1,20 руб., 1937 г.— 1,40 руб.

В области имеется группа колхозов-миллионеров, доходы которых превышают миллион и более рублей:

1. Артель им. Сталина Генического района — 2330 тыс. руб.
2. Артель «Червоный Чонгар» Генического района — 1045 » »
3. Артель им. Кирова Запорожского района — 1329 » »
4. Артель им. Ильича Запорожского района — 1025 » »
5. Коммуна им. Ленина Синельниковского района — 1480 » »
6. Коммуна им. Ленина Акимовского района — 1132 » »
7. Артель «День Парижской коммуны» Акимовского района — 1426 » »
8. Артель «Радстеп» Акимовского района — 1034 » »

Ряд колхозов области в 1937 г обеспечил высокую выдачу натурой и деньгами колхозникам по трудодням·

1. Артель им. Петровского Генического района — 8 кг зерна

2. Артель «Ландман» Петропавловского района	— 9 кг зерна
3. Артель «Красный партизан» Петропавловского района	— 8,2 » »
4. Артель им. Фрунзе Сивашского района	— 8,4 » »
5. Артель им. Войкова Широковского района	— 8 » »
1. Артель «Червоні лани» Днепропетровского района	— 7 руб. 45 коп.
2. Артель «День Парижской коммуны» Акимовского района	— 7 руб. 69 коп.
3. Артель «Вільна праця» Акимовского района	— 6 руб. 28 коп.
4. Артель «Украина» Акимовского района	— 5 руб. 84 коп.
5. Артель [им.] Петровского Криворожского района	— 5 руб. 85 коп.
6. Коммуна им. Ленина Синельниковского района	— 5 руб. 00 коп.

Наряду с колхозами с высокой стоимостью трудодня в области имеются отдельные колхозы с исключительно низкой стоимостью трудодня.

Артель «Зоря» Юрьевского района выдала на трудодень по 4 коп., артель «Политотдел» Нововасильевского района — 8 коп., артель «Радстеп» Пятихатского района — 11 коп., артель «Труд-Нива» Божедаровского района за 1937 г. не выдала колхозникам по трудодням ни одной копейки.

Итоги хозяйственной деятельности колхозов за 1937 год показали, что финансовое хозяйство колхозов является самым отсталым участком [...].

Недовыполнение приходной части сметы, превышение производственных затрат против сметы, перерасходы на капвложения и админхозрасходы имеют место в значительной части колхозов области.

Недопустимо затянулось распределение доходов среди колхозников по трудодням за 1937 г.

Из общей суммы денежного фонда распределения за 1937 г. 252 274 тыс. руб. на 1 января 1938 г. осталось невыплаченных колхозникам и трактористам 80 174 тыс. руб.

На 15 марта 1938 г. эта задолженность еще составляла 10 100 тыс. руб. в основном за счет хлопковых колхозов, где еще не была закончена сдача хлопка.

На 15 мая задолженность колхозникам составляет свыше 1 млн. руб. за счет тех колхозов, которые часть средств, подлежащих распределению по трудодням, израсходовали на производственные нужды.

Такое неудовлетворительное состояние финансового хозяйства колхозов является прямым результатом того, что этот уча-

сток работы совершенно выпал из поля зрения земельных органов и этим вопросом по-серьезному никто не занимался.

Одной из причин низкой стоимости трудодня во многих колхозах области является неудовлетворительное состояние организации и оплаты труда в колхозах, что привело к огромному перерасходу трудодней.

Существующие в колхозах примерные нормы выработки и оплаты, рекомендованные Наркомземом УССР в 1933 г., устарели, но в большинстве колхозов они до сего времени не пересмотрены и оплата проводится по ним.

Нач. облЗО Дементьев

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 4748, арк. 1—5. Оригінал.

№ 277

Протокол № 9 засідання комісії по прийому річних звітів колгоспів при Наркомземі УРСР про затвердження звіту колгоспів Чернігівської області за 1937 р.

16 червня 1938 р.

Присутствуют: от Управления учета и статистики и. о. начальника Управления т. Виноградов, ответственные исполнители Гуменюк, Павлишина, Усачева, Юфидина, от льноконопЛеводческого управления — т. Стонога, от плодоовощного — т. Дорошенко, от зернового — т. Луговская, от Управления животноводства — т. Загоруйко, от Черниговского облЗО — начальник отдела учета т. Кныш.

Председательствует т. Виноградов.

Слушали: Итоги разработки годовых отчетов колхозов по Черниговской области (доклад. нач. отдела учета т. Кныш и ответственных исполнителей Управления учета НКЗ тт. Гуменюка, Юфидиной).

Постановили: 1. Констатировать, что в результате хозяйственной деятельности за 1937 год колхозы Черниговской области добились следующих достижений:

а) значительно увеличилась урожайность всех зерновых культур: ржи — на 80%, проса — 93,7, гречихи — на 88,8, пшеницы озимой — на 30,2, всех зерновых и бобовых в целом — на 61,6%;

б) точно так же увеличилась урожайность технических культур: сахарной свеклы — на 37,6%, табака желтого — на 27,6, махорки — на 50,6, увеличилась также урожайность картофеля и кормовых культур;

в) увеличилось общее поголовье лошадей на 4,7%, коров — на 8,9, волов — на 57,1, свиней — на 8,6, овец и коз — на 13%;

г) денежные доходы колхозов увеличились на 33,9%;

д) оплата трудодня деньгами по сравнению с 1936 годом увеличилась с 55 коп. до 69 коп. и удельный вес денежных доходов, распределенных на трудодни, увеличился с 48,6% до 53,0% и на один двор определено к выдаче на трудодни 303 руб. против 212 руб. в 1936 году;

е) отчисления в неделимый фонд сократились с 16,8% до 12,3% и админхозрасходы — с 1,2% до 1% от всех денежных доходов;

ж) более чем в два раза увеличилась оплата трудодня зерном — в 1936 году выдано на трудодень 1,6 кг, в 1937 году — 3,3 кг.

3. Наряду с этими достижениями имеется ряд отрицательных показателей, в частности:

а) количество рабочих лошадей уменьшилось на 5,4%, поголовье крупного рогатого скота (без волов) уменьшилось на 15,7%, уменьшилось также поголовье кролей, птицы;

б) ухудшились качественные показатели по животноводству: удой молока на 1 фуражную корову уменьшился с 1123 литров до 1097, гибель телят увеличилась с 8,2 до 10,2%, гибель поросят осталась почти на высоком уровне 1936 г. (13,9% при 14% в 1936 г.);

в) увеличилось число колхозов с растратами и недостачами с 28,3% до 35,3%, а также увеличилась сумма растрат и недостач на 1 колхоз.

3. Ввиду некоторых расхождений данных годовых отчетов с данными других источников предложить УСО Черниговского облЗО проверить и дать объяснения исправлений по нижеследующим показателям:

а) площадь озимой пшеницы, по которой уборочная площадь по годовым отчетам на 3,2 тыс. га больше данных УНХУ о площади, уцелевшей к весне;

б) площадь однолетних трав на сено, по которой имеется расхождение с данными УНХУ на 10,2 тыс. га;

в) площадь всей земли — расхождение с данными Управления землеустройства на 49 тыс. га и площадь выгонов, дающих превышение против данных землеустройства на 37,5 тыс. га;

д) уточнить площадь садов, поскольку данные о площади 1937 г. не увязываются с данными за 1936 г. с учетом подсадки за 1937 год. Проверить и уточнить данные о работе, произведенной МТС для колхозов за 1937 год;

е) данные о количестве всех лошадей, в т. ч. рабочих;

ж) до 1 июля прислать итоги разработки годовых отчетов в районном разрезе о садах, виноградниках и ягодниках, а также акты приемки годовых отчетов колхозов по остальным районам.

4. Итоги годовых отчетов колхозов принять, по качеству считать их вполне удовлетворительными.

5. Отметить, что Черниговское облЗО, в частности отдел учета, провели большую организационную работу по проведению годовой отчетной кампании, неплохо организовали проверку и приемку в райЗО, МТС, в облЗО силами УСО, но к этой работе не были привлечены производственные управления.

6. Отметить, что, сдавая книги годовых отчетов колхозов НКЗ УССР, Черниговское облЗО не представило требуемого приказом по НКЗ доклада о результатах хозяйственной деятельности колхозов и что итоги годовой отчетной кампании не были доложены областным руководящим организациям. Просить наркома предложить нач. Черниговского облЗО сделать этот доклад в облисполкоме в ближайшее время.

7. Просить наркома земледелия УССР предложить нач. Черниговского облЗО немедленно премировать лучших инструкторов-бухгалтеров МТС и колхозных счетоводов за досрочное и доброкачественное составление годовых отчетов за счет сумм, отпущенных для этой цели Наркомземом СССР.

Председатель комиссии Виноградов

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 2662, арк. 47—49. Оригінал.

№ 278

Протокол № 10 засідання комісії по прийому річних звітів колгоспів при Наркомземі УРСР про затвердження звіту колгоспів Полтавської області за 1937 р.

19 червня 1938 р.

Присутствуют: от Управления учета Наркомзема и. о. начальника Управления т. Виноградов, ответственные исполнители Гуменюк, Кисляков, Павлишина, Усачева, Юфидина, от свекловичного управления — Терещенко и Бойко, от льноконопleводческого — т. Стонога, от плодоовощного — т. Дорошенко, от Управления животноводства — т. Шахтин, от Полтавского облЗО — и. о. начальника отдела учета т. Кононенко и инструктор колхозного учета т. Цвайлих.

Председательствует т. Виноградов.

Слушали: Итоги разработки годовых отчетов по Полтавской области (доклад нач. отдела учета Полтавского облЗО т. Кононенко и ответственных исполнителей Гуменюка, Кислякова, Юфидиной).

Постановили: 1. Констатировать, что по данным годовых отчетов колхозов Полтавской области в результате хозяйственной деятельности имеются следующие достижения:

а) увеличилось поголовье скота: по лошадям — на 10,7%, в т. ч. по рабочим — на 9,2, крупного рогатого скота — на 9,4,

коров — на 4,1, рабочих волов — на 61,1, свиней — на 14,5, овец и коз — на 17,6%.

б) повысилась урожайность сахарной свеклы с 154,6 ц до 180,4 ц и подсолнуха с 8,8 ц до 10,2 ц;

в) денежные доходы колхозов повысились на 27,4%;

г) уменьшилось число колхозов, отчисливших в неделимый фонд свыше 20%, с 2% до 0,5%;

д) уменьшилось число колхозов с перерасходом средств на капиталовложения с 4,3% до 2,5%.

2. Наряду с этими достижениями нужно отметить следующие отрицательные итоги в годовой работе колхозов:

а) урожайность зерновых культур по сравнению с 1936 г. почти не изменилась (рост на 3,7%);

б) оплата трудодня зерном повысилась незначительно: в 1936 г. было выдано 2,7 кг, в 1937 г.— 2,9 кг; точно так же, несмотря на рост денежных доходов на 27,4%, оплата трудодня деньгами повысилась только на 12% — в 1936 г. было выдано 0,74 руб., в 1937 г.— 0,83 руб., и удельный вес денежных доходов, разделяемых на трудодни, остался на прежнем, невысоком уровне (50,3%);

г) увеличилось число колхозов с растратами и недостачами; в 1936 г. таких колхозов было 488, или 18%, в 1937 г.— 642, или 23,6%;

д) ухудшились качественные показатели животноводства: удой молока с 1231 литра уменьшился до 1180, настриг шерсти — с 2,3 кг до 2,1 кг, гибель телят увеличилась с 4,5% до 5,1%, поросят — с 8,3% до 9,8%;

е) увеличилось число бесскотных дворов, бескоровных было 45 552, стало — 59 500, без свиней было 52 000, стало — 86 027, без всякого скота было 19 583, стало — 25 724;

ж) имеет место разбазаривание трудодней, так как объем зерновой продукции по сравнению с 1936 г. почти не увеличивался (увеличился лишь сбор сахарной свеклы и подсолнуха), а трудодней по сравнению с 1936 г. затрачено на 20 миллионов больше;

з) ввиду того, что в представленных итогах годовых отчетов имеются технические ошибки и расхождения данных годовых отчетов с данными других источников, итоги по Полтавской области принять условно.

4. Обязать учетно-статистический отдел облЗО:

а) подсчитать отдельно итоги о площади, валовом сборе и распределении северной и южной конопли;

б) проверить данные о площади садов, виноградников и ягодников, сопоставив их с данными УНХУ;

в) пересчитать данные об урожае многолетних трав на семена;

г) проверить данные о работе, произведенной МТС для колхозов;

д) проверить данные о площади уборки кукурузы;

е) проверить, сопоставив с данными УНХУ, данные о количестве скота, где имеются расхождения, а именно: всего лошадей по годовым отчетам 262,7 тыс. по данным переписи УНХУ — 255,4 тыс. Рабочих лошадей по годовым отчетам 147,1 тыс. по данным переписи УНХУ — 142,1 тыс.

Крупного рогатого скота по годовым отчетам 163,7 тыс. по данным переписи УНХУ — 165,6 тыс., а также данные о мелком животноводстве.

5. Отметить, что облЗО, в частности отдел учета, проводили годовую отчетную кампанию неорганизовано, не было надлежащей приемки годовых отчетов в облЗО и повседневного контроля за разработкой, вследствие чего представление итогов затянулось против установленного срока более чем на полтора месяца.

6. Отметить, что Полтавское облЗО не проанализировало итогов разработки, не представило, согласно приказа по НКЗ УССР, доклада о результатах хозяйственной деятельности.

Предложить УСО Полтавского облЗО представить свои сопоставительные данные годовых отчетов колхозов с данными других источников и объяснительную записку к итогам.

7. Просить наркома земледелия УССР предложить нач. Полтавского облЗО проанализировать итоги годовых отчетов колхозов с привлечением производственных управлений, не принимавших до настоящего времени никакого участия в работах по годовой отчетной кампании, и использовать итоги в оперативной работе.

8. Просить наркома земледелия УССР предложить нач. Полтавского облЗО премировать по представлению отдела учета лучших колхозных бухгалтеров-счетоводов и инструкторов райЗО, МТС за своевременное и доброкачественное составление годовых отчетов колхозов за счет сумм, ассигнованных Наркомземом СССР.

Председатель комиссии Виноградов

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 2659, арк. 39—41. Завірена копія.

№ 279

Доповідна записка Наркомзему УРСР в Наркомзем СРСР про наслідки розробки річних звітів колгоспів республіки за 1937 р.

25 липня 1938 р.

При этом представляем итоги разработки годовых отчетов колхозов УССР за 1937 год.

Подоготовительные работы к проведению годовой отчетной кампании были проведены в следующие сроки: разрешение на

печатанье бланка годового отчета колхозов за 1937 г. было получено в НКЗ УССР 16 декабря 1937 г., бланки годового отчета колхоза на украинском языке были отпечатаны в централизованном порядке для всех колхозов в УССР до 22 декабря 1936 г., т. к. перевод для набора был передан Союзоргучету 14 декабря 1937 г., т. е. до получения разрешения печатать. Бланки были разосланы непосредственно райземотделам с 20 по 25 декабря 1937 г.

Инструкция по составлению годового отчета была получена от Наркомзема Союза с большим опозданием — 7 января, перевод был передан Союзоргучету 9 января. В результате вмешательства руководящих организаций инструкция была изготовлена за 7 дней и разослана непосредственно райземотделам 16—17 января; колхозы получили ее в конце января, т. е. тогда, когда в значительном числе колхозов отчет, как предварительный, был уже составлен.

Учитывая это, НКЗ УССР провел 20—23 декабря инструктивное совещание работников облЗО по составлению годовых отчетов; во всех областях УССР (за исключением Черниговской) областные совещания инструкторов РЗО и МТС также были проведены до получения вашей инструкции. На украинском совещании решен был ряд практических вопросов и установлено толкование отдельных вопросов, выработан был проект указаний по распределению доходов от животноводства.

После проведения областных совещаний инструкторов РЗО и МТС и районных совещаний с колхозными счетоводами составление годовых отчетов все же задерживалось из-за отсутствия указаний по распределению доходов от животноводства. Наркомзем Союза ответа на этот вопрос не давал и тем ставил под угрозу проведение годовой отчетной кампании в сроки, установленные его же приказом. Вследствие этого мы вынуждены были решить вопрос самостоятельно; указания по распределению доходов от животноводства даны были областям УССР 29 января (от союзных органов эти указания были получены только в двадцатых числах февраля, причем наши указания в принципе совпали с указаниями союзных органов).

Это обстоятельство дало возможность провести составление годовых отчетов в основной массе колхозов в сроки, установленные приказом Наркомзема Союза (на 10 февраля было составлено 82% отчетов).

Колхозам со слабыми счетоводами и с запущенным счетоводством была оказана помощь в составлении отчетов со стороны районных инструкторов колхозного учета и лучших, передовых колхозных счетоводов.

Годовые отчеты проверялись ревизионными комиссиями колхозов и утверждались общими собраниями колхозников. По материалам 285 районов, на общих собраниях, где утверждались годовые отчеты, присутствовали 70,3% членов колхозов.

В большинстве колхозов эти собрания проходили достаточно активно, с выявлением и фиксированием недочетов в работе правлений колхозов, оценкой деятельности правления, в ряде случаев общие собрания колхозов при обсуждении годовых отчетов принимали решения о смещении правлений. Наряду с этим надо отметить, что в значительной части колхозов, особенно где счетоводы были низкой квалификации и не смогли обеспечить надлежащего ознакомления колхозников с результатами хозяйственной деятельности, утверждение годового отчета носило формальный характер. В ряде областей (Каменец-Подольской, Черниговской) в обсуждении годового отчета на общем собрании колхозников принимал участие представитель райпарткома или райисполкома.

Приемка годовых отчетов большинства колхозов в МТС и райЗО проводилась достаточно критически, и заключение по ним имели конкретный характер; в ряде же районов приемка годовых отчетов зав. райЗО и директорами МТС носила формальный характер.

Наиболее организованно проходила годовая отчетная кампания в Днепропетровской, Черниговской, Харьковской и Николаевской областях и в Молдавской республике. Здесь и областные, и районные организации принимали участие в годовой отчетной кампании колхозов, следили за ее прохождением и наиболее критически отнеслись к приемке годовых отчетов от районов.

В большинстве областей сдача годовых отчетов облЗО проводилась заведующим райЗО комиссии, выделенной нач. облЗО. О сдаче — приемке отчетов от районов составлялся акт по форме, установленной (и отпечатанной) Управлением учета Наркомзема УССР (образец прилагается) *. Образец этого акта был выслан всем райземотделам для предварительного (до сдачи отчетов облЗО) ознакомления. По мнению начальников отделов учета облЗО, этот акт дал им возможность оценить качество представленных отчетов и заставил райЗО более тщательно подготовиться к сдаче годовых отчетов облЗО.

Наименее организованно проведена годовая отчетная кампания в Полтавской и Житомирской областях, в основном вследствие неукомплектованности и слабости аппарата отделов учета этих облЗО. Новообразованным областям оказывалась помощь со стороны Управления учета Наркомзема УССР посылкой ответственных работников как во время составления годовых отчетов, так и во время их разработки.

Для обеспечения качественного проведения разработки годовых отчетов Наркомзем УССР в середине марта провел совещание руководителей разработки всех новоорганизованных областей, а также и тех из старых областей, где были новые

* Форму акту не даємо.

работники; принимали участие в этом совещании представители 9 областей.

Закончили разработку годовых отчетов в срок (или с опозданием на несколько дней) 6 областей — Одесская, Харьковская, Киевская, Молдавская республика, Винницкая и Николаевская области. Остальные области сдали итоги во второй половине мая и в июне. Особенно затянули разработку Каменец-Подольская и Полтавская области.

Материалы разработки годовых отчетов по всем областям считаем в общем удовлетворительными и во всяком случае выше прошлогодних. Материалы разработки Харьковской, Киевской и Днепропетровской областей считаем хорошими, по Одесской, Николаевской, Молдавской республике, Черниговской — считаем вполне удовлетворительными.

Материалы разработки по Полтавской и Житомирской областям не были в облЗО достаточно критически проверены, по этим областям пришлось задержать высылку итогов Наркомзему Союза и дать этим областям дополнительные задания по проверке отдельных разделов итогов разработки. Для ускорения разработки годовых отчетов и ввиду отсутствия необходимого количества счетных работников Наркомземом Украины была организована помощь Полтавской и Черниговской областям, по которым приблизительно половина всех отчетов разрабатывалась в Киеве (по Чернигову) и в Харькове (по Полтаве).

По некоторым разделам итоги разработки считаем неудовлетворительными. Это относится к таким разделам:

а) количество животноводческих ферм (табл. 16) * считаем неточным и во всяком случае требующим проверки. В основном дело заключается в том, что не было дано конкретного определения, что такое специализированная форма и что такое смешанная;

б) количество бескоровных хозяйств (табл. 12) в сравнении с данными годовых отчетов прошлого года возросло, но больше приблизилось к данным УНХУ. Увеличение числа бескоровных хозяйств есть следствие уточнения указаний о том, какие хозяйства считать бескоровными. Полагаем, что для сравнения итогов ликвидации бескоровности за год следует пользоваться данными УНХУ;

в) количество промпредприятий (табл. № 18) нельзя считать точным, в частности по тем предприятиям, названия которых не были впечатаны в бланк (в утвержденном бланке вообще даны были пустые строки, а мы при печатании часть свободных строк заполнили);

г) работы, выполненные МТС и колхозами (табл. № 20); этот раздел считаем дефектным, т. к., во-первых, ряд колхозов

* Тут і далі таблиці не додаємо.

вовсе не заполнил этого раздела, а ряд заполнил только частично и, во-вторых, эти данные не были увязаны (проведены) с МТС;

д) результаты работ бригад (табл. № 30): эта таблица не удалась, т. к., во-первых, во многих колхозах не был организован побригадный учет и особенно хозяйственных результатов и, во-вторых, что часть колхозов отразила в этой таблице индивидуальное премирование и премирование звеньев.

Кроме того, в итогах разработки не совсем правильно учтены посевные площади конопли (не удалась разбивка на северную и южную); урожайность льна на волокно преуменьшена, т. к. при разработке не полностью учтены треста и соломка; при анализе годовых отчетов в части денежных доходов установлено неидентичное заполнение граф по премиям-надбавкам за технические культуры: по ряду областей часть премии показана по статье «отчисления в спецфонд», а по другим областям — по фондам, распределяемым на трудодни. Показатели об обеспеченности скота помещениями по итогам разработки в областном разрезе не дают возможности определить фактическую обеспеченность помещениями в отдельных колхозах, тем более, что понятие «приспособленные помещения» слишком расплывчато.

Переходим к освещению основных показателей организационно-хозяйственного состояния и деятельности колхозов за 1937 год по материалам разработки годовых отчетов.

Из 27 343 колхозов в разработку вошло 27 161, или 99,3%; отчеты 182 колхозов были выбракованы облЗО при разработке. Для удобства пользования материалами разработки итоги подсчетов распространены на все 27 343 колхоза.

Колхозы УССР объединяют 3828,8 тыс. дворов, из них наличных 3737,6 тыс. Трудоспособных в возрасте 16 лет и старше на 1 января 1938 г. было 7180 тыс. человек.

Выработка трудодней

В колхозах УССР за 1937 год выработано 1502,1 миллиона трудодней против 1351 миллиона трудодней, выработанных в 1936 г., т. е. число выработанных трудодней возросло на 11,2%. Такое увеличение общего количества затраченных трудодней при продолжающейся механизации основных работ в колхозах является следствием, с одной стороны, увеличения объема полученной в 1937 г. сельхозпродукции, а также увеличения затрат на единицу работы в связи с применением более высокой агротехники и, с другой стороны, следствием разбазаривания трудодней. Средняя выработка на 1 трудоспособного, принимавшего участие в работах колхоза, равняется 188 трудодням за год против 176 трудодней в 1936 году. На 1 га посева в среднем затрачено в полеводстве 46 трудодней против 43 трудо-

дней в 1936 г. Затраты трудодней в продуктивном животноводстве составляют 8,1% всего количества выработанных трудодней против 7,6% в 1936 году.

Число трудодней, начисленных дополнительно за хорошую работу и снятых за плохую работу, по сравнению с прошлым годом резко сократилось. Факт уменьшения числа трудодней, снятых за плохую работу, является положительным явлением, но возникает вопрос о достоверности данных годовых отчетов за 1937 год. Количество трудодней, начисленных за отпуск беременным колхозницам, увеличилось на 800 тысяч трудодней; или на 23%. Колхозников (с подростками), не принимавших участия в работах, сократилось: в 1936 г. было 9,7, а в 1937 г.— 7,7%, а группа колхозников с высокой выработкой трудодней — свыше 300 — увеличилась: в 1936 г. было 13,2%, а в 1937 г.— 16,5%.

Увеличение расхода трудодней в 1937 году в сравнении с 1936 годом видно из следующей таблицы:

Отрасли	Начислено трудодней (тыс.)		Увеличение против 1936 г.	
	1936 г.	1937 г.	тыс.	%
Полеводство и луговодство	816 070	896 697	80 627	9,9
Огородничество и бахчеводство	45 996	53 516	7 520	16,3
Садоводство и виноградарство (включая затраты по посадкам)	13 111	16 431	3 320	25,3
Всего по растениеводству	875 177	966 644	91 467	10,5
В т. ч. трактористам	52 834	61 145	8 311	15,7
Уход за рабочим скотом	105 044	118 500	13 456	12,8
Продуктивное животноводство	103 042	121 760	18 718	18,2
Строительство	49 055	54 773	5 718	11,6
Подсобные предприятия	46 834	54 990	8 156	17,7
Культурно-бытовые потребности	10 476	12 480	2 004	19,6
Административно-хозяйственные	75 404	81 060	5 656	7,5
Прочие работы внутриколхозные	74 360	77 944	3 584	4,8
Работы на стороне	8 442	9 440	998	11,8
Начислено беременным колхозницам	3 635	9 493	858	23,6
Всего	1 351 469	1 502 084	150 615	11,2

Причинами, вызвавшими увеличение числа трудодней, являются следующие:

Общая посевная площадь колхозов увеличилась на 509,2 тыс. га, или [на] 2,5%, в том числе зерновых на 161,7 тыс. га, или на 1%.

Урожайность всех зерновых культур возросла на 13,1%, таким образом, общая продукция зерновых культур с учетом роста посевной площади и урожайности возросла примерно на 14—15%.

Площадь всех технических культур возросла на 103 тыс. га, или на 7,9%, в т. ч. хлопок — на 31,7 тыс. га, или на 17,3%, лен — на 25,8 тыс. га, [или] на 18,9%, конопля — на 13,7 тыс. га, или на 12%, клещевина — на 10,4 тыс. га, или на 26,2%.

Урожайность технических культур возросла: по сахсвекле с 148 ц с 1 га до 171 ц, т. е. рост на 16%, по подсолнуху с 5,7 ц до 76 ц, т. е. на 33%, и т. д.

Количество трудодней, начисленных трактористам, возросло на 15,7%, в то время как по растениеводству в целом (с включением трактористов) количество трудодней возросло на 10,5%.

Возросшая агротехника, а также более интенсивная борьба с вредителями сельского хозяйства вызвали увеличение числа трудодней в растениеводстве.

Рост площадей под садами (150 тыс. га в 1936 г. и 172 тыс. га в 1937 г.) и виноградниками (27,7 тыс. га в 1936 г. и 30,6 тыс. га в 1937 г.) вызвал увеличение затрат трудодней и в этой отрасли.

Таким образом, увеличение посевной площади, урожайности зерновых и ряда технических культур и рост вследствие этого общей продукции колхозов при условии даже стабильных норм выработки и расценок должны были привести к росту числа трудодней по растениеводству.

Рост трудодней в животноводстве объясняется ростом поголовья скота в колхозах за 1937 год, а именно:

По лошадям	— на 7,8%
По крупному рогатому скоту	— на 6,3%
По свиньям	— на 14,6%
По овцам и козам	— на 17,3%

На строительство в колхозах в 1936 году было израсходовано 110,5 млн. руб., а в 1937 году — 161,9 млн. руб., рост на 47%. Таким образом, рост денежно-материальных вложений имел следствием увеличение объема строительства и вызвал увеличение количества трудовых затрат, т. е. трудодней.

Рост культурно-бытовых учреждений (об этом ниже) вызвал и увеличение количества трудодней, затраченных на культурно-бытовые потребности.

Рост урожайности

По данным годовых отчетов колхозов, урожайность всех зерновых культур в целом возросла в сравнении с 1936 годом на 13,1%, по отдельным культурам изменения таковы (в ц/га).

Понизилась в сравнении с 1936 годом урожайность зерновых культур в Днепропетровской и Николаевской областях.

Количество колхозов с урожайностью зерновых свыше 14 ц с 1 га возросло в сравнении с 1936 годом в два с половиной раза, а низшая группа (до 6 ц) сократилась почти в два раза.

Количество колхозов с урожайностью свеклы свыше 220 ц с 1 га увеличилось почти в три раза, а низшая группа (ниже 140 ц) сократилась на 20%.

Культура	1936 г.	1937 г.
Озимая пшеница	11,6	11,9
Рожь	7,7	10,9
Яровая пшеница	7,5	6,7
Ячмень	10,3	10,1
Овес	9,1	9,4
Просо	4,3	7,2
Гречиха	3,3	6,8
Бобовые	6,3	4,3
Кукуруза	10,9	13,2
Всего зерновых	9,2	10,4

	1936 г.	1937 г.
Сахсвекла	148,0	171,0
Подсолнух	5,7	7,6
Хлопок	3,9	5,5
Картофель	68,3	85,4
Табак	9,0	8,9
Махорка	21,4	25,2

Вследствие повышения урожайности зерновых удельный вес размера обязательных платежей (хлебопоставки, натуроплаты и возврат ссуд) в общем валовом сборе снизился с 42,8% до 33,9%, а фонд к распределению на трудодни возрос с 23,7% до 30,9% при росте общего размера фонда к распределению на 47,6%.

Размер фуражных фондов увеличился на 37,9%.

Животноводство

При общем росте поголовья скота качественные показатели надо признать неудовлетворительными и по ряду показателей даже имело место ухудшение в сравнении с 1936 годом.

Враги народа немало навредили на этом важнейшем участке. Стремление к распространению эпизоотий, ухудшение досмотра за скотом, игнорирование и неприменение поощрительных мероприятий за лучшие показатели по уходу за скотом и за качественные показатели — все эти методы были использованы врагами народа, пробравшимися в земельные органы и отдельные колхозы.

Качественные показатели по животноводству таковы:

	1936 г.	1937 г.
Удой на 1 фуражную корову	1322 л.	1273 л
Выход поросят на 1 опорос	8,0 шт.	7,9 шт.
Падеж молодняка:		
телята	6,7 %	8,2 %
поросята	11,5 %	12,7 %
Настриг шерсти	2,4 кг	2,4 кг

Ликвидация бесскотности колхозников

Количество колхозных дворов, не имеющих крупного рогатого скота, составляет 17,7% против 19,7% в 1936 г., хозяйств без свиней было в 1936 г. 40,9%, в 1937 г.— 33,3% без овец и [коз] хозяйств было в 1936 г. 86,9%, в 1937 г.— 87,3%, без всякого скота было в 1936 г.— 11,6%, в 1937 г.— 8,7% (данные приведены по материалам ЦУНХУ).

Денежные доходы

Общая сумма денежных доходов колхозов равняется 2 835,5 млн. руб. против 2 114,6 млн. руб. в 1936 году, т. е. денежные доходы возросли на 34,8%, в сравнении с 1935 годом рост составляет 53,2%. Наибольший рост денежных доходов в сравнении с 1936 годом имеют колхозы Харьковской (59,8%), Одесской (45,3%), Киевской (44%) и Николаевской (43%) областей. По отраслям денежный доход возрос так:

	1936 г.		1937 г.		Рост	
	Абсолютно (млн. руб.)	В % к итогу	Абсолютно (млн. руб.)	В % к итогу	Абсолютно (тыс. руб.)	%
Растениеводство	1 464,0	69,3	2 035,8	71,8	571,8	139,0
Животноводство	398,3	18,8	440,2	15,5	41,9	110,5
Промпредприятия . . .	84,7	4,0	97,8	3,5	13,1	115,6
Заработки на стороне . .	88,6	4,2	174,3	6,1	85,7	196,5
Прочие	79,0	3,7	87,4	3,1	8,4	110,9
Итого	2 114,6	100,0	2 835,5	100,0	720,9	134,0

Денежный доход на 1 двор (наличный) составил 748 руб. против 579 руб. в 1936 году и 417 руб. в 1935 году.

Увеличилось число колхозов с денежными доходами свыше 640 000 руб. почти в 4 раза, а с низкой доходностью — до 20 000 руб.— сократилось в 1½ раза. Колхозов с доходом 1 млн. и выше имеются 30 (в 1936 году таких колхозов было 17).

Распределение денежных доходов по видам расходов видно из следующей таблицы: *

Таким образом, размер фонда к распределению на трудодни увеличился на 37,9% и составил в 1937 году 50% от денежных доходов, причем наиболее высокий процент размера доходов к распределению на трудодни имеют колхозы Николаевской области (58,2%), Днепропетровской (53,0), Молдавской АССР (53,2) и Черниговской (53,0); наименьший процент имеют Житомирская область (41,5), Киевская (40,6), Винницкая область (41,6).

---

* Таблиця на стор. 678.

Статьи расходов	1936 г.		1937 г.	
	Абсолютно (тыс. руб.)	В % к итогу	Абсолютно (тыс. руб.)	В % к итогу
Обязательные платежи и сборы . . .	190,5	9,0	233,9	8,4
Отчисления в неделимый фонд	286,7	13,5	355,5	12,7
Производственные расходы	484,0	22,9	632,7	22,6
Адмхозрасходы	33,0	1,6	37,0	1,3
Отчисления в спецфонды	99,0	4,7	135,6	4,8
Прочие расходы	8,6	0,4	5,2	0,2
К распределению на трудодни	10 12,8	47,9	1 397,4	50,0
Итого	2 114,6	100	2 797,3	100

Количество колхозов, отчисливших в неделимый фонд более 20%, составляет всего 1,4 против 1,7% в 1936 году; средний размер отчислений в неделимый фонд сократился с 13,6% до 12,5%.

Количество колхозов, израсходовавших на админхознужды более 2%, хотя и снизился с 25,3% до 22,4%, но незначительно (в основном перерасход имеют колхозы с наемными счетоводами). Средний размер админхозрасходов составляет 1,3% против 1,6% в 1936 г.

Общая сумма баланса колхозов УССР за 1937 год возросла на 19,1%. Если учесть, что при составлении отчета за 1937 г. балансы были рассчитаны от так называемых «недостач» и «потерь» и с баланса на конец года были сняты «затраты фуража из урожая отчетного года», то общая сумма баланса колхозов УССР за 1937 г. фактически выросла на 24%. В т. ч. возросли: основные средства производства — на 20,8%, наличие продуктов и материалов — на 39,4, денежных средств — на 58,2, дебиторы — на 39,5%.

По источникам образования средств возросли собственные средства колхоза на 13,6% (а с учетом снятых «недостач и потерь» с «утрат фуража» на 20%), привлеченные средства — на 24;4 и задолженность колхозникам — на 49,2%.

Неделимый фонд колхозов с учетом «трудовых вложений» вырос за год на 20,9%. Сумма ссуд на капвложения на 1 января 1938 г. по сравнению с 1 января 1937 г. возросла на 42,3%.

Размер дебиторской задолженности разных лиц и организаций возрос с 117,9 млн. руб. до 164,4 млн. руб. и составляет около 6% суммы денежных доходов. Число колхозов с недостачами и растратами увеличилось равно, как и сумма растрат на 1 колхоз.

При анализе дебиторско-кредиторской задолженности нужно иметь в виду, что в ряде колхозов, вследствие неправильного распределения доходов в прошлые годы и отсутствия действенного контроля за использованием средств колхозов, имеет место

«необеспеченная» кредиторская задолженность, в частности по расчетам с колхозниками. Также влияет на производство расчетов с колхозниками загрузка средств в запасы разных материалов, мелкого инвентаря и т. д., кроме того, имеет место некоторая доля нереальной задолженности как дебиторской, так и кредиторской.

Указанное «висит» на балансе колхозов и ежегодно не дает возможности колхозам полностью рассчитаться с колхозниками.

Все это свидетельствует, что финансовое хозяйство колхозов все еще находится в неудовлетворительном состоянии. Необходимо принять меры к оздоровлению колхозного финансового хозяйства и «расчистке» баланса колхоза.

Полагаем, что по «расчистке» баланса колхозов пора уже дать конкретные указания со стороны союзных органов.

Оплата трудодня

Средняя оплата 1 трудодня натурой (зерном) увеличилась на 35%: в 1936 году в среднем по Украине на 1 трудодень приходилось 2,6 кг, а в 1937 году — 3,5 кг.

Размер выдачи зерна на 1 трудодень с 1934 года вырос так:

1934 год — 1,3 кг
1935 » — 2,4 »
1936 » — 2,6 »
1937 » — 3,5 »

Таким образом, за 4 года размер выдачи зерна на 1 трудодень вырос почти в 3 раза.

Оплата трудодня зерном в разрезе областей такова:

Области	Килограмм на 1 трудодень		в % к 1936 г.
	1936 г.	1937 г.	
Киевская	2,6	4,1	158,0
Черниговская	1,6	3,3	206,0
Житомирская	1,6	2,3	162,5
Винницкая	2,5	4,1	160,0
Каменец-Подольская	2,6	3,8	146,1
Полтавская	2,7	2,9	107,4
Харьковская	1,7	3,5	200,0
Донецкая	2,0	3,2	145,0
Днепропетровская	4,5	3,0	66,0
Николаевская	3,7	3,0	78,5
Одесская	2,8	5,0	175,0
МАССР	3,5	5,8	163,0
УССР	2,6	3,5	135,0

Таким образом, наиболее высокую оплату трудодня зерном имеют колхозы МАССР — 5,8 кг и Одесская область — 5 кг. Наибольший рост по размеру выдачи зерна на 1 трудодень в сравнении с 1936 годом имеет Черниговская область, где в 1936 году выдано 1,6 кг, а в 1937 году — 3,3 кг, т. е. рост на 106%; по Харьковской области размер выдачи зерна возрос вдвое — с 1,7 кг в 1936 году до 3,5 кг в 1937 году. Незначительный рост (всего на 7,4%) имеет место по Полтавской области, где в 1936 году приходилось на 1 трудодень 2,7 кг, а в 1937 году — 2,9 кг.

Уменьшилась выдача зерна на 1 трудодень против 1936 года в Днепропетровской и Николаевской областях. В Днепропетровской области в 1936 году приходилось на трудодень 4,5 кг, а в 1937 году — 3 кг, в Николаевской области в 1936 году выдано было по 3,7 кг, а в 1937 году — 3 кг.

Снижение оплаты трудодня в этих областях в известной мере является результатом снижения урожайности: так, по Днепропетровской области, по данным годовых отчетов, средний сбор зерновых с 1 га равнялся в 1936 году 11,4 ц, а в 1937 году — 9,4 ц, по Николаевской: в 1936 году — 9,9 ц, в 1937 году — 8,5 ц.

В 1937 году резко снизилось количесто колхозов с низкой выдачей зерна на 1 трудодень, и в то же время значительно возросла группа колхозов с высокой выдачей зерна на трудодень. Это видно из следующей таблицы:

	1936 г.		1937 г.	
	Количество колхозов	% ко всему количеству колхозов	Количество колхозов	% ко всему количеству колхозов
До 1 кг	3 318	12,2	763	2,8
« 1—2 кг	8 152	30,0	3 779	13,9
« 2—4 кг	11 858	43,6	14 530	53,5
Свыше 4 кг	3 870	14,2	8 089	29,8
	27 198	100,0	27 161	100,0

Таким образом, группа колхозов с низкой выдачей — до 1 кг — сократилась почти в 5 раз, группа с выдачей от 1 до 2 кг сократилась больше чем вдвое, а группа с выдачей более 4 кг на 1 трудодень возросла больше, чем в два раза. Количество колхозов с выдачей зерна свыше 7 кг также значительно возросло: в 1936 году таких колхозов было 509, или 1,9%, а в 1937 году — 2,8%, 684 колхозов.

Выдача денег на трудодень

Размер выдачи денег возрос так:

Годы	На 1 трудоспособного (руб.)	На 1 трудодень (коп.)
1934	50	33
1935	86	52
1936	145	75
1937	195	93

Таким образом, оплата трудодня деньгами возросла за 4 года на 1 трудоспособного почти в 4 раза и на 1 трудодень почти в 3 раза.

Оплата трудодня деньгами в разрезе областей такова (коп.)

	1936 г.	1937 г.	1937 г. в % к 1936 г.		1936 г.	1937 г.	1937 г. в % к 1936 г.
Киевская	49	62	126,6	Донецкая	78	93	119,3
Черниговская	55	69	125,5	Днепропетровская	123	140	113,9
Житомирская . . .	51	51	100,0	Николаевская	140	190	135,8
Винницкая	59	60	101,7	Одесская	80	113	141,3
Каменец-Подольская	59	82	139,0	МАССР	107	105	98,0
Полтавская . . .	74	83	112,2				
Харьковская . . .	57	95	166,7	УССР . . .	75	93	124,0

Наибольшая выдача денег на трудодень имеет место в Николаевской области — 1 руб. 90 коп., в Днепропетровской — 1 руб. 40 коп., в Одесской — 1 руб. 13 коп. и в МАССР — 1 руб. 05 коп. Наибольший рост в сравнении с 1936 годом дала Харьковская область, где в 1936 году на 1 трудодень приходилось 57 коп., а в 1937 году — 95 коп.

Если по выдаче зерна на трудодень в целом по Украине имело место резкое сокращение числа колхозов с низкой оплатой трудодня и значительный рост числа колхозов с высокой оплатой, то по выдаче денег сдвиги менее значительны.

Таким образом, низшая группа — до 20 коп. — сократилась на 30%, а высшая группа — свыше 2 руб. — увеличилась почти в два раза. Таких колхозов в 1937 году было 5,8% всех колхозов, а в 1936 году таких колхозов было 849, или 3,1%.

	1936 г.		1937 г.	
	Количество колхозов	% ко всему количеству колхозов	Количество колхозов	% ко всему количеству колхозов
До 20 коп.	3616	13,3	2494	9,1
21—40 коп.	7099	26,1	5752	21,2
41—60 коп.	5897	21,7	5448	20,6
61—1 руб.	6030	22,1	6674	24,0
1—2 руб.	3622	13,4	5116	18,9
Свыше 2 руб.	849	3,1	1577	5,8

Необходимо отметить, что наряду с повышением средней оплаты трудодней деньгами в целом по Украине имеется еще 100 колхозов, или 0,4%, без выдачи денег на трудодень. В 1936 г. таких колхозов было 85, или 0,3%.

Наиболее неудовлетворительные результаты в отношении размера оплаты трудодня имеются по Житомирской области, где оплата деньгами осталась на уровне прошлого года и где имеет место и самая низкая из всех областей оплата трудодня зерном.

Чрезвычайно низкой является также оплата деньгами по Киевской — 62 коп., Винницкой — 60 коп.

Совершенно незначителен рост оплаты трудодня в Черниговской области — с 55 коп. до 69 коп., а также по Полтавской — с 74 до 83 коп., где притом по зерну рост также очень незначительный.

Надлежащего руководства делом распределения доходов колхозов со стороны земельных органов, райЗО и МТС не было.

Характерным для этого является положение, что ни в Наркомземе, ни в облЗО нет даже структурной единицы, на которую было бы возложено руководство этим делом.

В части техники составления годовых отчетов вопрос сосредоточен был в отделах учета, но они никаких директивных указаний не давали и наблюдать за ходом распределения доходов не могли.

В результате этого имеет место, с одной стороны, целый ряд серьезных нарушений в деле распределения доходов, факты безхозяйственности, вызвавшие значительное уменьшение доходности колхоза и уменьшение стоимости трудодня, и, с другой стороны, значительная задержка в деле своевременных расчетов с колхозниками по трудодням.

Культурно-бытовое обслуживание в колхозах

Рост доходности колхозов и зажиточности колхозников в 1937 году способствовал дальнейшему увеличению культурно-бытового обслуживания колхозников. Число культурно-бытовых учреждений возросло, а именно:

Название учреждений	Было на 1 января 1937 г.	Стало на 1 января 1938 г.
Клубов	13 691	15 462
Хат-читален и красных уголков	10 500	16 255
Детяслей	16 285	17 444
Хат-родилен	2060	2290
Бань	—	1173
Парикмахерских		619

На культурно-бытовое обслуживание колхозников в 1936 году было израсходовано 54,3 млн. руб., в 1937 году 72,9 млн. руб., рост на 36,1%; на подготовку колхозных кадров в 1936 году было израсходовано 22 млн. руб., в 1937 году — 28,5 млн. руб. Если в 1936 году по всему спецфонду было израсходовано 111,2 млн. руб., то в 1937 году было уже израсходовано 148,5 млн. руб.

Колхозные кадры

Расходуя миллионы рублей на подготовку своих кадров, колхозы повышают их культурный рост, помогают овладеть техникой колхозного производства. Значительная часть основных колхозных кадров прошла обучение в РКШ или в специальных курсах: так, среди председателей колхозов 7,2% окончили РКШ и 27,2% курсы; из среды председателей ревизионных комиссий РКШ закончило 2,4% и курсы — 8%. Среди бригадиров-растениеводов 10,6% окончили РКШ и 29,9% курсы; из заведующих товарными животноводческими фермами 21,6% окончили РКШ и 25,4% курсы и т. д. Кроме того, колхозы подготовили многочисленные кадры трактористов.

Растут квалифицированные кадры колхозов: так, если в 1935 году агрономов и техников полеводства было 741, то в 1937 году — 5545, зоотехников и ветфельдшеров было 6480, стало — 12 703. Несколько неудовлетворительным нужно признать состав счетных кадров колхозов: из 29 тыс. бухгалтеров-счетоводов по УССР только 27,8 окончили РКШ и 41,7% окон-

чили курсы; остальные 30,5% (по Харьковской области даже 38,3%) не имеют специальной подготовки.

Доплата председателей колхозов и рост доходности колхозов способствовали укреплению кадров, уменьшению их текучести: так, если, по данным годовых отчетов колхозов 1935 года, свыше 5 лет работало 3,7% председателей колхозов, то в 1937 году свыше 5 лет работает 10,6% председателей колхозов. Председателей ревизионных комиссий с таким же стажем работы было 3%, стало 8,5, бригадиров-рестениеводов было 2,2, стало 11,2%.

Недостатки, какие мы имели в проведении годовой отчетной кампании, а также факты неправильного, с нарушением с.-х. устава артели распределения доходов в колхозах, о чем указано в решении ЦК ВКП(б) и Совнаркома СССР от 19 апреля с. г.[47], в значительной мере являются следствием неудовлетворительного состояния учета в колхозах. Неудовлетворительное состояние учета в колхозах есть результат слабости учетных кадров в самих колхозах, райЗО, МТС и облЗО.

Свыше 30% колхозных счетоводов не имеют никакой специальной подготовки, поэтому в значительной части колхозов счетоводство запущено, финансовое хозяйство находится в неудовлетворительном состоянии; это вызывает всякого рода злоупотребления, способствует росту растрат и т. п. Особенно тяжелое положение с кадрами колхозных счетоводов имеет место в Житомирской области и северной части Киевской, Черниговской, Полтавской и Ворошиловградской областях (в части бывшего Старобельского округа). В этих областях наибольший процент наемных счетоводов (что, между прочим, вызывает перерасход по админхозрасходам).

Подготовка колхозных счетоводов на нынешнем этапе должна вестись более углубленно, т. е. необходимо в более массовом количестве готовить не счетоводов, а бухгалтеров колхозов со сроком обучения не менее года.

Но наряду с этим необходимо как можно скорее решить вопрос об оплате колхозных счетоводов. Решение по этому вопросу СНК СССР (в феврале 1937 года) Наркомземом Союза до сих пор не выполнено. Неурегулированность с оплатой колхозных счетоводов вызывает и чрезмерную текучесть, значительная часть подготовляемых нами учетных кадров для колхозов после непродолжительной работы в колхозах уходит в промышленность, в город и т. д.

При таком положении с кадрами необходимо было бы иметь крепкий инструкторский аппарат райЗО и МТС, но на деле имеем обратное. Инструкторский аппарат райЗО и МТС буквально слаб, и, кроме того, по состоянию на 15 марта, недоукомплектован на 39%. Мы получаем ряд запросов неопытных счетоводов по элементарнейшим вопросам, которые безусловно могли бы быть разрешены на месте, но или инструктора вооб-

ще нет или же, как пишут в заявлениях, «он знает меньше меня». Такое положение с инструкторами колхозного учета райЗО и МТС есть следствие вредительской политики в отношении зарплаты инструкторам колхозного учета райЗО и МТС.

Средняя зарплата инструктора у нас не превышает 250 руб., снижаясь в большинстве МТС и районах до 180 руб. При такой оплате, безусловно, нельзя рассчитывать на квалифицированного инструктора, и лучшие наши работники ушли и уходят в систему ЦУНХУ, финотдел, банки и т. п. на ставки в 2—2½ раза больше, чем в системе Наркомзема.

Как нам известно, проекты об улучшении материально-бытовых условий для инструкторов колхозного учета в райЗО и МТС имеются в Наркомземе Союза, но лежат без движения годами. Необходимо буквально немедленно разрешить этот вопрос, иначе мы останемся совсем без кадров. Считаем, что ставка инструктора МТС должна быть не ниже 350—400 руб., а РЗО (как старшего) — 450—500. Одновременно должно быть издано и положение о правах и обязанностях инструкторов.

Необходимо, наконец, также обспечить помощь и руководство со стороны земельных органов ревизионным комиссиям колхозов; для этой цели нужно сейчас дать хотя бы краткую инструкцию о работе ревкомиссий и провести короткий (10—15 дней) инструктаж председателей ревкомиссий. Необходимо также улучшить работу отделов учета областных земельных отделов: установить твердый штат, в частности регламентировать в союзном масштабе, сколько районов должно приходиться на 1 инструктора облЗО, установить твердые ставки применительно к ставкам аналогичных должностей финорганов, ЦУНХУ и т. д.

Еще раз подчеркиваем необходимость в самом срочном порядке разрешить все вопросы, связанные с учетными кадрами.

Народный комиссар земледелия УССР Мурза

25.VII 1938 г.

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 4744, арк. 3—20. Оригінал.

Области	Число с.-х. артелей, коммун и тозов на 1.I 1938 г. (по оперативн. отчетам)	Из них колхозов, обслуживаемых МТС	Число с.-х. артелей, коммун и тозов, включенных в разработку	Из них колхозов, обслуживаемых МТС	Число наличных дворов (семей и одиночек, тыс.)	В них наличного населения (душ, тыс.)
1. Винницкая	1968	1968	1968	1968	434,6	1458,5
2. Днепропетровская	3285	3285	3285	3285	359,1	1432,8
3. Ворошиловградская	1060	1060	1033	1033	93,3	363,8
4. Сталинская	1090	1090	1064	1064	90,4	354,6
5. Житомирская	1935	1678	1935	1678	250,1	960,7
6. Каменец-Подольская	1652	1580	1649	1578	325,2	1238,7
7. Киевская	2597	2490	2582	2475	514,5	1813,6
8. Николаевская	2289	2248	2289	2248	208,6	762,5
9. Одесская	2519	2519	2511	2511	230,2	821,1
10. Полтавская	2727	2685	2723	2685	392,8	1447,6
11. Харьковская	2757	2727	2781	2721	289,7	1125,3
12. Черниговская	2743	2659	2653	2535	416,0	1625,6
13. Молдавская АССР	718	718	718	718	109,2	393,0
В целом по Украине	27 340	26 707	27 161	26 499	3713,7	13 797,8
В целом по СССР	241 027	187 829	237 568	182 481	17 807,7	73 234,8

році» про стан колгоспів Української РСР в 1937 р.

1938 р.

В том числе полно[illegible]ных трудоспособных 16 лет и старых (тыс.)	Число дворов на 1.I 1938 г., находящихся в полном составе (семей вне колхоза, тыс.)	Группировка колхозов по числу дворов (в %)									
		до 15 дворов	от 16 до 30 дворов	от 31 до 60 дворов	от 61 до 80 дворов	от 81 до 100 дворов	от 101 до 150 дворов	от 151 до 200 дворов	от 201 до 300 дворов	от 301 до 500 дворов	свыше 500 дворов
803,5	20,3	—	0,5	4,4	5,1	5,1	14,7	16,5	29,5	21,3	2,9
693,7	2,7	0,5	4,2	19,1	16,9	20,2	23,8	9,9	4,6	0,8	—
181,3	1,2	—	3,0	25,8	16,9	17,0	27,5	6,6	2,9	0,3	—
172,1	1,2	0,2	3,6	31,0	18,3	16,6	20,0	7,5	2,4	0,3	0,1
481,6	7,4	—	2,1	17,4	12,1	13,5	21,9	14,1	13,1	5,4	0,4
646,7	8,7	—	0,8	6,1	5,8	6,9	19,5	17,5	26,1	15,7	1,6
926,0	16,8	—	1,0	7,3	5,9	7,3	17,3	18,8	25,0	14,4	3,0
389,5	4,2	—	4,0	27,0	20,3	25,2	21,6	8,2	3,1	0,6	—
427,8	6,1	0,3	5,5	27,8	20,5	13,9	67,7	8,4	4,4	1,3	0,2
781,6	5,8	—	0,6	9,5	11,5	11,3	28,0	19,5	14,3	5,0	0,3
562,3	4,0	0,1	3,3	21,8	17,2	14,8	23,4	10,9	6,7	1,7	0,1
888,8	9,7	—	1,4	12,3	9,2	10,1	20,4	17,8	20,0	7,8	1,0
204,4	2,4	—	4,0	14,3	12,4	9,2	19,4	15,3	15,2	8,5	1,7
7129,3	90,5	0,1	2,6	16,7	13,3	12,6	21,3	13,5	12,9	6,2	0,8
35 681,2	906,8	6,4	18,5	29,8	12,8	8,8	11,8	5,5	4,4	1,7	0,3

Области	Землепользование			
	Всей земли в фактическом пользовании во всех колхозах (тыс. га)	В том числе занято пашней (тыс. га)	Число колхозов, получивших госакты на вечное пользование землей	Закреплено на вечное пользование земли (тыс. га)
1. Винницкая	2207,7	1732,1	1941	2097,4
2. Днепропетровская	5159,9	3981,1	3285	5159,8
3. Ворошиловградская	1767,9	1128,0	1023	1707,5
4. Сталинская	1606,3	1174,7	1051	1593,3
5. Житомирская	2059,7	1172,7	1928	2051,0
6. Каменец-Подольская	1706,1	1277,4	1644	1702,9
7. Киевская	3359,0	2173,9	2562	3335,5
8. Николаевская	3436,9	2619,2	2289	3436,9
9. Одесская	2861,9	2175,0	2511	2861,9
10. Полтавская	3217,9	2199,0	2723	3217,9
11. Харьковская	3037,8	2156,8	2748	3035,3
12. Черниговская	3466,6	2032,1	2641	3446,9
13. Молдавская АССР	727,0	501,0	718	727,0
В целом по Украине	34 614,7	24 273,0	27 064	34 373,3
В целом по СССР	362 817,2	157 866,6	212 653	305 997,0

колхозов		Участие членов колхозов в общественном хоз-ве							
			% колхозов, выработавших в 1937 г.						
Всей земли на один колхоз (га)	Всей земли на 1 двор, га	Число трудодней, выработанных 1 трудоспособным	до 50 трудодней	от 51 до 100 трудодней	от 101 до 200 трудодней	от 201 до 300 трудодней	от 301 до 400 трудодней	свыше 400 трудодней	% колхозников, не выработавших ни одного трудодня
1121,5	4,9	123	22,3	20,5	31,0	15,1	7,6	3,5	10,5
1570,5	14,2	178	18,9	14,0	23,9	19,8	14,1	9,3	2,8
1711,4	18,7	166	19,9	14,1	24,2	18,6	13,9	9,3	6,1
1509,7	17,5	177	20,3	13,2	21,5	17,4	14,4	13,2	4,6
1064,4	8,0	135	21,9	17,9	25,5	17,5	11,0	6,2	8,4
1034,6	5,1	124	21,7	19,2	30,7	16,9	8,2	3,3	11,8
1300,9	6,3	139	22,8	17,3	28,9	17,0	9,2	4,8	8,0
1501,5	16,2	180	17,4	13,9	24,5	20,1	13,9	10,2	4,6
1139,7	12,1	145	19,6	16,4	28,2	18,2	10,9	6,7	4,9
1181,7	8,1	171	15,9	12,6	28,5	22,6	12,6	7,8	7,6
1104,2	10,3	182	16,8	12,9	27,8	21,6	13,3	7,6	7,5
1306,7	8,1	174	17,9	14,1	28,1	21,2	12,0	6,7	9,0
1012,6	6,5	125	24,7	18,4	28,1	16,8	8,4	3,6	9,6
1274,4	9,1	154	19,8	15,8	27,7	18,9	11,2	6,6	7,7
1572,2	19,4	166	21,2	15,6	25,0	18,4	11,3	8,5	10,4

Области	Урожайность зерновых и бобовых						
	% колхозов со сбором с га зерновых и бобовых						
	до 6 ц	от 6,1 ц до 8 ц	от 8,1 ц до 10 ц	от 10,1 ц до 12 ц	от 12,1 ц до 14 ц	от 14,1 ц до 16 ц	свыше 16 ц
1. Винницкая	4,3	7,6	21,6	26,6	19,3	11,3	9,3
2. Днепропетровская	10,1	26,0	28,6	21,5	9,6	3,3	0.9
3. Ворошиловградская	10,3	38,6	33,4	12,7	3,6	1,2	0,2
4. Сталинская	18,3	19,9	25,7	24,0	9,1	2,3	0,7
5. Житомирская	46,4	21,4	13,2	10,6	5,5	2,2	0,7
6. Каменец-Подольская	1,9	7,4	17,9	29,3	24,2	15,0	4,3
7. Киевская	12,5	9,5	11,6	15,8	19,6	17,0	14,0
8. Николаевская	13,2	35,9	30,9	14,3	4,6	1,1	—
9. Одесская	3,3	8,6	18,9	25,2	21,2	14,0	8,8
10. Полтавская	1,7	5,6	21,1	35,8	23,7	9,4	2,7
11. Харьковская	0,4	6,5	24,3	29,8	21,3	11,4	6,3
12. Черниговская	15,6	20,6	19,9	18,0	14,0	8,4	3,5
13. Молдавская АССР	0,9	3,8	11,3	23,1	27,2	20,5	13,2
В целом по Украине	10,4	16,0	21,6	22,5	15,7	8,9	4,9
В целом по СССР	22,3	20,1	20,5	16,5	11,0	5,7	3,9

Выполнение плана хлебопоставок			Распределено зерновых и бобовых по трудодням			
Число колхозов с планом зернопоставок	План зернопоставок (тыс. ц)	Фактически сдано до 1.I 1938 г. зачтенным весом (тыс. ц)	на 1 колхоз (ц)	на 1 наличный двор (ц)	на 1 трудоспособного, принимавшего участие в работе (ц)	на 1 трудодень (кг)
1901	1934,9	1860,4	2701	12,2	6,4	4,2
3284	5503,4	5486,5	1674	15,3	6,7	3,0
1030	1108,4	1096,9	1486	16,5	7,3	3,4
1061	1421,9	1409,6	1285	15,1	6,6	2,9
1058	451,7	443,6	1108	8,6	4,0	2,3
1513	1017,8	1015,2	2431	12,3	5,9	3,8
2457	2084,2	2072,8	2705	13,6	6,8	4,1
2287	3387,3	3385,1	1353	14,8	6,8	3,0
2511	3201,0	3174,5	1324	19,9	9,7	5,0
2715	3100,0	3032,5	1864	12,9	5,9	2,9
2743	2873,5	2845,0	1691	16,1	7,3	3,5
2561	1289,0	1279,5	2275	14,5	6,7	3,3
718	656,8	637,4	2677	17,6	8,8	5,6
25 839	28 029,9	27 139,0	1923	14,1	6,6	3,5
217 201	103 422,0	100 751,4	1300	17,3	7,7	3,9

Области	Животноводство						
	Число колхозов с фермами	% колхозов, имеющих				Число ферм	
		одну ферму	две фермы	три фермы	четыре фермы и более	крупного рогатого скота	свиноводческих
1. Винницкая	1886	21,7	29,3	27,7	21,3	1279	1505
2. Днепропетровская	3285	13,6	18,1	34,0	34,3	2568	2790
3. Ворошиловградская	1031	7,6	15,8	28,0	48,6	794	840
4. Сталинская	1057	13,2	11,3	36,1	39,4	849	878
5. Житомирская	1920	22,8	31,1	30,4	15,7	1550	1322
6. Каменец-Подольская	1628	12,9	28,4	32,6	26,1	1155	1313
7. Киевская	2522	20,2	28,7	30,9	20,2	1862	2039
8. Николаевская	2289	18,4	26,1	31,9	23,6	1617	1782
9. Одесская	2461	14,3	21,9	29,8	34,0	1700	2065
10. Полтавская	2684	22,4	27,3	26,0	24,3	1535	2336
11. Харьковская	2599	25,3	26,5	28,5	19,9	1582	1911
12. Черниговская	2638	9,4	25,6	27,3	37,7	1818	1987
13. Молдавская АССР	713	43,2	27,1	18,4	11,3	223	374
В целом по Украине	26 713	18,0	24,9	29,8	27,3	18 532	21 142
В целом по СССР	209 337	45,0	21,7	17,7	15,6	134 150	80 132

колхозах			Всего голов крупного рогатого скота в колхозах (тыс.)	Число колхозов с коровами	Число колхозов, имеющих				
…ческих	смешанных	коневодческих			менее пяти коров	5—15 коров	16—25 коров	26—50 коров	более 50 коров
600	306	224	119,4	1675	420	741	303	182	29
085	522	371	285,1	3123	447	1302	600	485	289
743	229	131	103,8	1013	162	499	171	134	47
763	164	104	101,9	1025	127	372	167	215	144
646	310	299	146,4	1891	171	701	442	405	172
579	419	178	92,9	1463	340	547	268	259	49
890	419	382	195,1	2486	405	1085	506	363	127
041	478	280	152,6	2164	416	978	333	286	151
219	419	349	126,6	2165	558	961	328	237	81
964	571	424	115,5	2238	910	824	249	188	67
996	732	276	180,5	2401	716	1021	330	229	105
102	497	444	149,3	2514	590	1224	377	263	60
213	264	98	23,4	383	112	153	52	51	15
11 841	5330	3560	1842,5	24 541	5374	10 408	4126	3297	1336
7 324	55 519	24 426	14 367,9	192 22	42 747	67 628	31 009	31 183	19 660

Области	Животноводство						
	% колхозов с годовым удоем молока на 1 корову						
	до 800 литров	от 801 до 1000 литров	от 1001 до 1200 литров	от 1201 до 1600 литров	от 1601 до 2000 литров	от 2001 до 3000 литров	более 3000 литров
1. Винницкая	48,7	21,2	17,3	9,5	2,4	0,9	—
2. Днепропетровская	2,5	3,4	8,8	30,3	31,9	22,0	1,1
3. Ворошиловградская	17,6	24,2	27,6	22,3	6,2	2,0	0,1
4. Сталинская	8,9	11,5	18,3	38,3	17,7	5,2	0,1
5. Житомирская	31,9	26,7	24,3	14,7	2,0	0,4	—
6. Каменец-Подольская	29,1	24,2	28,8	17,4	5,1	1,4	—
7. Киевская	23,9	25,0	23,1	21,6	5,0	1,4	0,2
8. Николаевская	14,2	9,8	16,3	31,2	19,5	8,9	0,1
9. Одесская	9,8	12,3	18,5	36,4	16,0	7,0	—
10. Полтавская	25,1	17,6	23,2	22,7	6,7	4,2	0,4
11. Харьковская	15,8	15,9	17,5	30,5	14,4	5,5	0,4
12. Черниговская	29,7	21,7	19,6	20,7	6,2	2,0	0,1
13. Молдавская АССР	19,6	14,4	18,0	29,8	12,5	5,5	0,2
В целом по Украине	20,7	16,9	19,0	25,0	12,2	6,0	0,2
В целом по СССР	39,1	20,3	16,4	16,3	5,5	2,2	0,2

Доходы колхозов						
От обязательной сдачи государству			От продажи по договорам			
продукции растениеводства	продукции животноводства	продуктов убоя	продукции растениеводства	продукции животноводства	продуктов убоя	не с.-х. продукции подсобных предприятий
29564,0	1636,0	35,0	80 894,0	4012,0	238,0	788,0
77817,0	9643,0	307,0	117 462,0	8506,0	1413,0	1891,0
13447,0	2166,7	—	8932,2	1006,3	174,8	284,5
17489,6	3922,2	—	11011,8	1566,2	182,9	747,6
12397,0	2828,0	73,0	34989,0	2448,0	181,0	2915,0
19970,0	1714,0	29,0	89601,0	2163,0	248,0	3191,0
29708,0	3470,0	21,0	86500,0	3000,0	350,0	2505,0
68960,0	5180,0	8,0	154169,0	3651,0	583,0	1279,0
42204,0	3679,0	204,0	63466,0	3396,0	904,0	981,0
52205,0	2224,3	192,9	102 950,9	2390,4	1029,1	1732,1
41994,0	3063,8	133,3	92416,5	2795,4	690,2	2037,2
38667,3	2352,6	42,2	108453,3	2615,2	354,2	1407,1
12566,0	718,0	84,0	25061,0	1562,0	1012,0	447,0
456988,9	42597,6	1129,4	975906,7	39108,5	7360,2	20205,5
1551046,7	450833,3	5748,7	5774524,3	351400,2	73775,3	130044,2

Области	Доходы				
	От продажи на колхозном рынке и прочих продаж				
	продуктов растениевод-ства	продукции животно-водства	продуктов убоя	не с.-х. про-дукции под-собных предприятий	
1. Винницкая	27143,0	2303,0	2468,0	3487,0	
2. Днепропетровская	131551,0	13440,0	13948,0	8440,0	
3. Ворошиловградская	20544,3	2659,8	3436,1	2143,5	
4. Сталинская	39241,7	4271,3	3399,7	2614,9	
5. Житомирская	14729,0	3036,0	3223,0	4689,0	
6. Каменец-Подольская	15930,0	1656,0	2327,0	5480,0	
7. Киевская	48027,0	6014,0	7308,0	9279,0	
8. Николаевская	14526,0	1623,0	1269,0	608,0	
9. Одесская	39061,0	5836,0	3672,0	2944,0	
10. Полтавская	45703,8	3062,7	7989,3	2927,7	
11. Харьковская	44746,9	4118,0	7006,6	2302,0	
12. Черниговская	21922,7	3024,7	4695,8	2828,2	
13. Молдавская АССР	39264,0	4182,0	4966,0	2301,0	
В целом по Украине	502390,4	55226,5	65708,5	50044,3	
В целом по СССР	1565243,2	375332,6	453837,3	250448,3	

колхозов

Всего выручено					
продукции растениеводства	продукции животноводства	продуктов убоя	несельскохозяйственной продукции подсобных предприятий	Итого	Всего выручено на 1 колхоз рублей
137601,0	7951,0	2741,0	4275,0	152568,0	77524
326830,0	31589,0	15668,0	10331,0	384418,0	117022
42923,5	5832,8	3610,9	2428,0	54795,2	53045
67743,1	9759,7	3582,6	3362,5	84447,9	79368
62115,0	8312,0	3477,0	7604,0	81508,0	42123
125501,0	5533,0	2604,0	8671,0	142309,0	86300
164235,0	12484,0	7679,0	11784,0	196182,0	75981
52153,0	3903,0	2365,0	1055,0	59476,0	82836
144731,0	12911,0	4780,0	3925,0	166347,0	66247
200859,7	7677,4	9211,3	4659,8	222408,2	81678
179157,4	9974,2	7830,1	4339,2	201300,9	73174
169043,3	7992,5	5092,2	4235,3	186365,3	70247
262393,0	13013,0	5557,0	3580,0	284543,0	124309
1935286,0	136932,6	74198,1	70249,8	2216666,5	81612
8890814,2	1177566,1	533331,3	380492,5	10982204,1	46228

Области	Денежный доход в рублях					Культурно-		
						Клубов		
	на 1 колхоз	на 1 двор	на 1 наличный двор	на 1 трудоспособного в возрасте 16 лет и старше, принимавшего участие в работе	на 1 га всего посева	количество	их вместимость человек (в тыс.)	
1. Винницкая	93 751	406	425	244	122,0	1254	282,1	
2. Днепропетровская	144 930	1316	1326	664	145,5	2167	357,3	
3. Ворошиловградская	70 697	772	782	391	77,7	555	86,0	
4. Сталинская	101 336	1172	1193	597	108,0	558	85,0	
5. Житомирская	54 489	447	460	239	111,7	1236	240,5	
6. Каменец-Подольская	103 586	512	525	274	149,8	1221	211,1	
7. Киевская	101 040	491	507	277	136,3	1242	300,8	
8. Николаевская	146 473	1576	1607	838	159,3	1247	171,1	
9. Одесская	81 719	868	891	494	115,4	1171	171,1	
10. Полтавская	105 161	719	729	367	148,3	1688	313,4	
11. Харьковская	93 413	875	887	485	138,5	1422	211,0	
12. Черниговская	90 004	561	574	275	130,5	1282	266,5	
13. Молдавская АССР	94 614	609	622	346	154,6	409	87,3	
В целом по Украине	102 308	731	748	391	133,9	15 452	2783,2	
В целом по СССР	58 875	747	785	395	123,4	54 118	8848,1	

бытовые учреждения										
изб-читален	красных уголков	Детяслей		хат-лабораторий	больниц	Хат-родилен		бань	прачечных	парикмахерских
		количество	вместимость человек (в тыс.)			количество	вместимость человек (в тыс.)			
241	217	1136	61,6	471	—	173	1,2	35	—	50
641	1818	2656	108,4	651	51	376	2,4	54	—	94
140	1429	726	25,3	207	1	62	0,4	12	—	20
134	387	773	31,0	341	11	71	0,5	7	—	28
216	260	855	38,1	245	—	141	1,1	86	—	33
272	1513	1056	55,5	455	—	216	1,4	174	3	152
329	231	1725	74,4	588	87	275	1,8	224	н.св.	35
424	1061	1605	62,1	321	17	121	0,9	29	—	41
319	1386	1306	51,6	531	18	150	1,0	28	3	35
494	2426	1745	57,7	749	—	301	1,6	159	9	38
327	1091	2097	77,4	449	41	172	1,1	77	—	32
289	303	1131	73,0	380	62	176	1,2	224	—	41
111	185	453	24,1	206	—	74	0,7	64	—	20
3946◆	12 307	17 444◆	740,2	5567◆	288	2308	15,3	1173	15	619
19 326	64 550	74 922	2791,8	12 363	355	5209	40,0	11 033	588	175

Области	Число председателей колхозов в возрасте				Бухгалтера и счетоводы		Агрономы и техники-полеводы	
	до 24 лет	от 24 до 40 лет	свыше 40 лет	без указания возраста	всего	в т. ч. женщин	всего	в т. ч. женщин
1. Винницкая	79	1481	406	—	2179	86	295	11
2. Днепропетровская	52	2471	762	—	3848	147	1057	31
3. Ворошиловградская	41	760	231	—	1120	38	196	6
4. Сталинская	13	780	268	—	1117	52	140	5
5. Житомирская	99	1450	385	—	1999	76	287	14
6. Каменец-Подольская	60	1254	335	—	1839	65	170	5
7. Киевская	75	2003	502	—	2799	55	700	28
8. Николаевская	67	1439	783	—	2467	136	538	32
9. Одесская	58	1670	779	—	2611	71	226	5
10. Полтавская	56	1891	776	—	3024	109	818	27
11. Харьковская	51	1982	681	31	2640	110	619	20
12. Черниговская	80	1881	662	25	2778	83	417	21
13. Молдавская АССР	17	510	188	—	782	22	53	2
В целом по Украине	748	19 572	6758	56	29 203	1050	5516	207
В целом по СССР	13 109	163 897	56 390	132	248 390	15 480	16 113	766

Бригадиры-растениеводы		Зоотехники		Ветфельдшера		Зав. товарными фермами		Бригадиры-животноводы	
всего	в т. ч. женщин	всего	в т. ч. женщин	всего	в т. ч. женщин	всего	в т. ч. женщин	всего	в т. ч. женщин
8048	130	58	7	858	5	1943	98	1186	50
9956	100	842	160	1630	8	2498	145	1293	143
2957	61	84	22	462	8	1130	157	457	77
2934	36	130	22	395	3	973	57	548	69
5596	73	50	10	610	2	1894	81	526	75
6385	84	38	5	680	2	1742	119	982	68
9687	97	177	38	1426	15	2565	100	1565	100
5778	194	267	35	741	11	1825	130	607	70
6184	75	102	10	737	2	1932	120	727	70
8280	106	242	57	894	4	2409	168	1135	145
7498	72	175	40	691	6	1962	98	1127	96
9083	185	82	19	927	1	2433	179	920	112
2577	40	15	20	316	—	486	7	380	10
84 963	1253	2262	427	10 367	67	23 792	1459	11 453	1085
528 602	22 235	5643	985	46 832	1182	181 483	33 248	68 335	12 972

Области	Всего состоит на 1.I 1938 г. председателей колхозов	В том			
		женщин	членов и кандидатов ВКП (б)	членов ВЛКСМ	
1. Винницкая	1966	12	773	159	
2. Днепропетровская	3285	21	1279	131	
3. Ворошиловградская	1032	5	391	59	
4. Сталинская	1061	7	498	34	
5. Житомирская	1934	18	461	200	
6. Каменец-Подольская	1649	22	716	160	
7. Киевская	2580	14	765	179	
8. Николаевская	2289	23	632	95	
9. Одесская	2507	33	496	162	
10. Полтавская	2723	20	773	152	
11. Харьковская	2745	17	788	152	
12. Черниговская	2648	14	515	203	
13. Молдавская	715	2	157	38	
В целом по Украине	27 134	208	8244	1724	
В целом по СССР	236 528	6146	41 415	12 983	

ЦДАНГ СРСР, ф. 7486, оп. 3, спр. 500а, ч. I. арк. 5, 11, 13, 15. 19. 21, 25; ч. III, арк. 16, 35; ч. IV, арк. 80, 90, 94, 98, 102, 106. 110, 115. Друкап-

числе				Число лиц, работающих в данном колхозе председателями колхозов				
окончивших		Без спец-подготовки	Без указания подготовки	До 1 года	От 1 года до 2 лет	От 2 до 5 лет	Свыше 5 лет	Без указания стажа
РКШ	курсы							
90	458	1418	—	957	366	456	187	—
323	950	2012	—	1305	525	1066	389	—
95	384	553	—	384	170	367	111	—
66	471	824	—	385	183	349	144	—
85	341	1508	—	883	353	544	154	—
88	371	1190	—	842	276	377	154	—
125	616	1839	—	1337	440	623	180	—
157	663	1469	—	829	379	663	418	—
135	799	1573	—	1018	409	822	258	—
215	732	1766	—	1237	465	724	297	—
225	732	1610	178	1166	434	801	300	44
318	572	1628	130	1352	511	617	155	13
37	253	425	—	321	128	195	71	—
1959	7384	17 525	308	12 016	4639	7605	2818	57
17 717	53 998	164 505	308	108 553	46 220	59 563	21 870	322

23, 47, 49, 51, 101, 111, 135, 191, 193, 195, 235, 237; ч. II, арк. 7, 9, 15, 17,
ський відбиток.

ДОДАТКИ

ПРИМІТКИ

1. Об'єднаний пленум ЦК і ЦКК ВКП(б) відбувся в Москві 7—12 січня 1933 р. На ньому були розглянуті питання про підсумки першої п'ятирічки і народногосподарський план 1933 р.— першого року другої п'ятирічки, про цілі і завдання політичних відділів МТС і радгоспів, про чистоту партії і про антипартійне угруповання. В резолюції по першому питанню, крім вміщеної у збірнику частини, викладено конкретний план розвитку народного господарства на 1933 р. (КПРС в резолюціях..., ч. III, стор. 175—177). Створені відповідно до постанови пленуму політичні відділи при МТС і радгоспах відіграли величезну роль у політичному і організаційно-господарському зміцненні колгоспів і радгоспів, в посиленні всієї масово-політичної роботи партії на селі. Пленум прийняв рішення про проведення протягом 1933 р. чистки партії і припинення прийому до неї у цей час. Він виключив з партії учасників антипартійного угруповання Ейсмонта і Толмачова.— 24.

2. Цей процес над контрреволюційною організацією буржуазних спеціалістів, яка діяла в Шахтинському районі Донбасу, відбувся 18 травня — 5 червня 1928 р. в Москві Шахтинська справа була складовою частиною змови міжнародного імперіалізму проти Радянського Союзу. Діючи під безпосереднім керівництвом паризького центру, що об'єднував колишніх власників вугільних підприємств Донецького басейну, і в тісному зв'язку з іноземною розвідкою, вороги намагалися зруйнувати вугільну промисловість Донбасу — паливну базу СРСР. Організацією диверсійних актів, дезорганізацією планування, погіршенням умов праці робітників вони намагалися викликати незадоволення шахтарів, припинити будівництво нових шахт. Радянський суд суворо покарав контрреволюціонерів.

Пленум ЦК і ЦКК ВКП(б), що відбувся в квітні 1928 р., заслухав доповідь комісії Політбюро і прийняв резолюцію «Шахтинська справа» і практичні завдання в справі боротьби з хибами господарського будівництва» (КПРС в резолюціях..., ч. II, стор. 465—473).— 30.

3. Мається на увазі постанова ЦК ВКП(б) «Про зміцнення керівних кадрів колгоспів», від 10 травня 1932 р. Цією постановою районним органам заборонялось звільняти з роботи членів правлінь колгоспів без затвердження вищестоящими земельними і колгоспними органами. ЦК ВКП(б) затвердив постанову Наркомзему і Колгоспцентру СРСР про внесення доповнення до Статуту сільськогосподарської артілі про строки і порядок проведення виборів правлінь колгоспів Щодо призначення бригадирів у постанові зазначалось: «Бригадири призначаються правлінням колгоспу строком не менше ніж на один рік. Дострокове зняття бригадирів дозволяється в кожному окремому випадку тільки після затвердження райколгоспспілки і райземвідділу» (Коллективизация сельского хозяйства..., док. № 138, стор. 415).— 40.

4. Пленум ЦК КП(б)У відбувся 5—7 лютого 1933 р. у м. Харкові. В його роботі взяли участь крім членів ЦК секретарі райкомів партії. На пленумі були заслухані і обговорені доповіді секретаря ЦК КП(б)У С. В. Косіора «Про підсумки хлібозаготівель на Україні і про постанову ЦК ВКП(б) від 24 січня 1933 року» і «Про організаційно-господарське зміцнення колгоспів і завдання весняної сівби», по яких були прийняті відповідні постанови. Пленум обрав другим секретарем ЦК КП(б)У П. П. Постишева і секретарем ЦК М. М. Хатаєвича.— 44.

5. III конференція КП(б)У відбулася 6—9 липня 1932 р. у м. Харкові. Делегати конференції (255 з ухвальним голосом і 373 з дорадчим) заслухали доповідь секретаря ЦК КП(б)У С. В. Косіора «Про підсумки весняної посівної кампанії, про хлібозаготівельну та збиральну кампанії і завдання організаційно-господарського зміцнення колгоспів». В її обговоренні взяли

участь 33 делегати. У розгорнутій резолюції конференція намітила конкретні шляхи виправлення допущених помилок і перегинів у колгоспному будівництві та сільськогосподарському виробництві і визначила завдання по організаційно-господарському зміцненню колгоспів (Комуністична партія України в резолюціях..., стор. 529—542).— 45.

6. 24 січня 1933 р. ЦК ВКП(б) прийняв таку постанову: «ЦК вважає за встановлене, що парторганізації України не впоралися з покладеним на них партійним завданням щодо організації хлібозаготівель та виконання плану хлібоздавання, незважаючи на триразове скорочення і без того скороченого плану.

ЦК вважає, що основними областями, які вирішують долю сільського господарства України і які насамперед необхідно зміцнити, є Одеська, Дніпропетровська та Харківська області.

ЦК ВКП(б) ухвалює:

1. Намітити другим секретарем ЦК КП(б)У і першим секретарем Харківського обкому секретаря ЦК тов. Постишева.

2. Намітити першим секретарем Дніпропетровського обкому тов. Хатаєвича, залишивши його одним з секретарів ЦК КП(б)У.

3. Намітити першим секретарем Одеського обкому тов. Вегера.

4. Звільнити тт. Майорова, Строганова й Терехова від тих посад, які вони посідають нині, і направити їх в розпорядження ЦК.

5. Тт. Постишеву, Хатаєвичу і Вегеру почати виконувати свої обов'язки на новій роботі не пізніше як 30 січня ц. р.» («Більшовик України», 1933, № 3, стор. 3).— 45.

7. Йдеться про постанову РНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 29 січня 1933 р. «Про ремонт тракторів до весняної засівної кампанії», в якій були викриті причини відставання з ремонтом тракторів у МТС і радгоспах і виробництвом запасних частин. Зокрема, вказувалось на те, що ні Наркомзем, ні Наркомрадгоспів не мали обгрунтованих даних про кількість тракторів, які підлягали ремонту, не було систематизовано види ремонту, погано здійснювалося керівництво розподілом запасних частин по областях, краях, МТС та радгоспах. Окремі трести і керівники підприємств вважали виробництво запасних частин побічною справою. У постанові було визначено ряд конкретних заходів, спрямованих на швидке усунення цих недоліків, вказано на відповідальність керівників підприємств, МТС і земорганів за виконання поставлених завдань («Комуніст», 30 січня 1933 р.).— 48.

8. Цією постановою партія і уряд України зосереджували увагу облвиконкомів, обкомів партії, райвиконкомів, райпарткомів, земорганів і МТС на збереженні кінського поголів'я, вимагали притягнення до відповідальності тих, хто по-хижацькому ставився до коней. Поряд з іншими заходами РНК УРСР і ЦК КП(б)У зобов'язали райвиконкоми, райпарткоми і колгоспи до 15 лютого закріпити в усіх колгоспних бригадах за кращими виробничниками по кілька коней, поклавши на них відповідальність нарівні з конюхами за стан коней. Вказувалося на необхідність забезпечення робочої худоби потрібною кількістю кормів, а також використання на польових роботах корів («Комуніст», 1 лютого 1933 р.).— 50.

9. Постанова «Про зміцнення колгоспів» була прийнята третьою сесією ЦВК СРСР шостого скликання 30 січня 1933 р. У ній підведено підсумки проведення суцільної колективізації сільського господарства в країні і здійснення ліквідації куркульства як класу. Колгоспи, відзначалося в постанові, як соціалістична форма організації праці в сільському господарстві, перемогли остаточно. У постанові також вказувалося на недоліки в роботі колгоспів, їх організаційно-господарському стані, керівництві тощо і визначалися чергові завдання в галузі зміцнення колгоспів, особливо в налагодженні трудової дисципліни, обміну майна, організації праці та її оплати, підвищенні її продуктивності і рентабельності колгоспного виробництва, поліпшенні підготовки колгоспних кадрів та ін. МТС мали стати найважливішою підоймою технічного переозброєння колгоспів і соціалістичної перебудови сільського господарства (Коллективизация сельского хозяйства..., док. № 151, стор. 445—451).— 52.

10. Мається на увазі постанова РНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 19 січня 1933 р. «Про обов'язкову поставку зерна державі колгоспами і одноосібними господарствами», якою було скасовано договірну (контрактаційну) систему заготівель зернових культур та встановлено для колгоспів і одноосібних господарств тверді зобов'язання щодо здачі зерна державі за встановленими цінами. Постанова визначила для колгоспів пересічні по областях та республіках норми здачі державі зерна з урожаю 1933 р. Для колгоспів України, які обслуговувалися МТС, розмір поставки зерна дорівнював 2,5 ц, а для колгоспів, які не обслуговувалися МТС,— 3,1 ц з гектара. На основі цих пересічних норм до 10 лютого 1933 р. мали бути опубліковані порайонні норми здачі колгоспами України, а не пізніше 15 березня райони повинні були вручити кожному колгоспові його зобов'язання перед державою з точно визначеними строками їх виконання. Колгоспна торгівля хлібом дозволялася лише після повного виконання зобов'язань перед державою і створення відповідних посівних фондів. Порядок поставки зерна одноосібними господарствами залишався незмінним: вони одержували тверді завдання через сільраду, виходячи з фактично засіяної площі озимих та твердого плану засіву ярих зернових культур. Норма здачі з гектара одноосібними господарствами мала бути на 5—10% вищою від норми, визначеної для колгоспів даного району. Дозволялася при виконанні поставок заміна деяких культур (ячмінь замість кукурудзи, просо замість гречки і навпаки), але заборонялася заміна пшениці та жита фуражними та круп'яними культурами і заміна пшениці на будь-яку іншу культуру (Коллективизация сельского хозяйства..., док. № 150, стор. 441—445).— 53.

11. Створення фонду сприяння будівництву та устаткуванню культурно-побутових і політично-освітніх установ у колгоспах, відповідно до постанови ВУЦВК і РНК УРСР від 22 вересня 1930 р., відіграло велику роль у розгортанні і поліпшенні культурно-масової і політично-освітньої роботи на селі. Радянська держава виділяла в цей фонд значні кошти як з державного бюджету, так і відраховуючи 3% від чистого прибутку Українбанку, Вукоопспілки, республіканських спілок всіх галузей сільськогосподарської кооперації і Всеукраїнського центру промислової кооперації. Але в міру зміцнення колгоспів порядок розподілу і користування коштами цього фонду почав не відповідати новим умовам. Дозвіл на видачу грошей з фонду давали громіздкі комісії, були певною мірою обмежені можливості їх цілевого використання (ЗЗ УРСР, 1930, ст. 215).— 67.

12. Раднарком цією постановою затвердив такий скорегований план довготермінового виробничого кредитування колгоспів УРСР на 1933 р. (в тис. крб.):

	Попередній план	Скорегований план
1. Тваринницькі ферми (МТФ, СТФ, ВТФ)	6400	6840
2. Конярство	1300	1300
3. Птахівництво, кролівництво і бджільництво	2550	2490
4. Плодоовочева справа	1450	1300
5. Меліорація	300	300
6. Електрифікація	500	450
7. Спецзаходи (група «А»)	750	750
8. Кузні	500	500
9. Робоча худоба	4550	4400
10. Землевлаштування	100	700
11. Інші заходи (тютюнництво, шовківництво, бавовник, хміль, с.-г. машини, рибна справа, єврейські переселення, агролісомеліорація, лікарські рослини, рисосіяння, льон-конопля)	3750	2220

ЦДАЖР УРСР, ф. 783, оп. 4, спр. 82, арк. 121.—69.

13. 14 серпня 1933 р. Раднарком СРСР і ЦК ВКП(б) прийняли постанову «Про допомогу безкорівним колгоспникам у придбанні корів», яка намічала ряд заходів, що сприяли обзаведенню коровами всіх колгоспних дворів. По Союзу мало бути закуплено 1 млн. телиць. Для цієї мети уряд виділяв кредит у розмірі 35 млн. крб., щоб дати можливість кожній сім'ї колгоспника покрити 50% вартості придбаної корови або телиці (Коллективизация сельского хозяйства..., док. № 158, стор. 465—467).— 71.

14. 11 жовтня 1933 р. Раднарком УРСР прийняв постанову «Про проведення землевпорядкування в колгоспах»:

1. Основним завданням системи земельних органів, облвиконкомів та райвиконкомів щодо землевпорядження є забезпечити нарізання в колгоспах полів сівозміни й бригадних дільниць з тим, щоб весняний засів 1934 року всі колгоспи здійснили б у твердих межах установлених полів сівозмін.

У зв'язку з цим схвалити поданий НКЗемом УСРР план проведення землевпорядження колгоспів на ближчий період по областях загальною площею:

1. Одеська область	4074 тис. га	до 1 січня 1934 р.
2. Дніпропетровська »	4303 —»—	—»—
3. Донецька »	2237 —»—	—»—
4. Київська »	2744 —»—	до 1 квітня 1934 р.
5. Вінницька »	2087 —»—	—»—
6. Харківська »	3487 —»—	—»—
7. Чернігівська »	1287 —»—	—»—
8. АМСРР	398 —»—	до 1 січня 1934 р.
ПО УСРР	20 617 тис. га	

Ці завдання є мінімальні, оскільки колгоспи зростають за рахунок вступу нових господарств.

Зобов'язати НКЗем УСРР, облвиконкоми та райвиконкоми здійснити нарізання полів сівозмін і бригадних дільниць у колгоспах там, де вони не нарізані, та перевірити і в потрібних випадках виправити перекручення й помилки раніш проведеного землевпорядження.

2. НКЗ УСРР перебудувати землевпорядний апарат на таких засадах:

а) обласні управи землевпорядження реорганізувати в госпрозрахункові сектори облземуправ, що в своїй роботі повинні спиратися на райземвідділи. Керівниками секторів землевпорядження облЗУ повинні бути заступники зав. облЗУ.

б) відповідно до встановлених планів землевпорядних робіт облЗУ повинні відрядити до районів землевпорядні загони й партії, здійснюючи щодо останніх оперативне керівництво;

в) райземвідділи мають здійснювати контроль над роботою кожного землевпорядного загону та партії і приймати від них роботу за кількістю та якістю через спеціальні комісії;

г) для здійснення систематичного контролю над проведенням землевпорядження організувати інспектуру в управі землевпорядження НКЗему УСРР і в секторах землевпорядження облЗУ; для управи землевпорядження НКЗему 10 інспекторів, для облЗУ — з розрахунку 1 інспектор на 8—10 районів.

3. Встановити, що в дальшому всі землевпорядні роботи облЗУ повинні проводити на підставі договорів, укладених з землекористувачами — колгоспами — через райземвідділи відповідно до планів землевпорядження, що їх прийняли обласні земельні управи для кожного району.

4. Землевпорядні роботи провадити за рахунок тих організацій та осіб, кому відводять або впорядковують земельну площу. У випадках відведення землі радгоспам, відділам робітничого постачання (ВРП) та іншим організаціям, у зв'язку з чим виникає потреба змін у землевпорядженні колгоспів, витрати на землевпорядження колгоспів відносити за рахунок організацій, що їм відводять землі.

5. Зобов'язати облвиконкоми та райвиконкоми не пізніше 1 грудня

1933 року забезпечити ліквідацію заборгованості землекористувачів облЗУ за раніше проведені та здані роботи. Землевпорядні роботи провести в першу чергу тим колгоспам, які оплатили ще до видання цього закону вартість землевпорядних робіт. Заборонити стягнення авансів з землекористувачів за роботу щодо землевпорядження, запровадивши з ними щомісячні розрахунки за виконану й прийняту частину робіт.

6. Всі проекти землевпорядження й земельних відводів повинні опрацьовувати в колгоспах та сільрадах під керівництвом райземвідділу і затверджувати райвиконкоми. В колгоспах, обслуговуваних МТС, цю роботу провадять райземвідділи спільно з МТС.

7. Зобов'язати НКЗем УСРР та його місцеві органи ліквідувати знеосібку на землевпорядних роботах, заборонивши пересунення землевпорядників з одного району до іншого до закінчення розпочатої землевпорядником роботи, а також заборонити пересунення землевпорядних загонів і партій із колгоспів, радгоспів та районів до цілковитого закінчення розпочатих там робіт.

8. Відзначаючи незадовільне виконання постанови РНК СРСР про мобілізацію та повернення на землевпорядні роботи фахівців-землевпорядників, зобов'язати облвиконкоми не пізніше як 25 жовтня 1933 року повернути до земельних органів потрібне число перевірених фахівців-землевпорядників, що працюють тепер не за фахом.

9. Запропонувати НКЗемові і НКПостачання УСРР до 25 жовтня 1933 року опрацювати й подати на затвердження РНК УСРР пропозиції щодо поліпшення матеріально-побутових умов фахівців землевпорядження, в першу чергу щодо постачання продуктів харчування та промкраму.

10. Рада Народних Комісарів УСРР звертає увагу всіх облвиконкомів, райвиконкомів, земорганів, МТС і колгоспів на виключну важливість землевпорядних робіт для організаційно-господарського зміцнення колгоспів і вимагає виявлення відповідної класової пильності, посилення оперативного керування та застосування широкого громадського контролю на цій найважливішій ділянці роботи над зміцненням колгоспів.

Харків, 11 жовтня 1933 р.

Голова РНК УСРР В. Чубар

Керівничий Справ РНК УСРР Л. Ахматов

(ЗЗ УРСР, 1933, № 50, ст. 657).— 79.

15. Об'єднаний пленум ЦК і ЦКК КП(б)У відбувся 18—22 листопада 1933 р. у м. Харкові. Учасники пленуму обговорили питання про підсумки 1933 сільськогосподарського року і завдання підготовки до весняної сівби, а також про підсумки і найближчі завдання щодо проведення національної політики на Україні.— 86.

16. XII з'їзд КП(б)У відбувся в Харкові 18—23 січня 1934 р. На ньому були присутні 1165 делегатів, з них 738 з ухвальним голосом, які представляли 300 113 членів партії і 153 413 кандидатів. З'їзд розглянув доповідь ЦК ВКП(б), звіти ЦК КП(б)У, Ревізійної комісії КП(б)У і ЦКК КП(б)У, а також доповідь про завдання колгоспного і радгоспного будівництва. У прийнятій з'їздом постанові «Про завдання колгоспного і радгоспного будівництва», крім вміщених у збірнику розділів, були поставлені завдання в галузі освоєння техніки і підвищення продуктивності праці, збільшення врожаїв і поліпшення стану тваринництва в колгоспах. Було визначено основний напрям розвитку радгоспного будівництва і поставлено перед радгоспами конкретні завдання. З'їзд звернув увагу на поліпшення справи підготовки сільськогосподарських кадрів, постановки агротехнічної пропаганди і підвищення агротехнічних знань колгоспників, робітників МТС і радгоспів та їх культурно-побутового обслуговування.

XII з'їзд обрав керівні органи КП(б)У, прийняв рішення про перенесення столиці УРСР у Київ. На спеціальному засіданні делегати з'їзду заслухали доповідь «Десять років без Леніна».— 101.

17. XVII з'їзд ВКП(б) відбувся 26 січня — 10 лютого 1934 р. у Москві. На ньому був присутній 1961 делегат, з них 1225 з ухвальним голосом. Вони представляли 1 874 488 членів партії і 935 298 кандидатів. З'їзд розглянув

звітні доповіді ЦК ВКП(б), Центральної ревізійної комісії, ЦКК — РСІ, делегації ВКП(б) у Виконкомі Комінтерну, а також доповіді «Про другий п'ятирічний план розвитку народного господарства СРСР (1933—1937 рр.)», про партійне і радянське будівництво. Звітні доповіді делегати одноголосно затвердили, а по іншим доповідям прийняли розгорнуті резолюції. XVII з'їзд ВКП(б) затвердив Статут ВКП(б) у новій редакції і обрав керівні органи партії.— 108.

18. 19 березня 1934 р. ЦК КП(б)У і Раднарком УРСР прийняли постанову, якою були внесені в постанову від 14 березня 1934 р. такі поправки:

1. На відміну пункту 2 встановити, що з 10 000 колгоспників і колгоспниць, яких набирають 1934 р. до с-г. вишів і технікумів, 5000 чол. набирається до сільськогосподарських вишів і 5000 чол. до сільськогосподарських технікумів.

2. На зміну переліку спеціальностей, на які організується набір 10 000 колгоспників і колгоспниць, установити, що набір провадиться на такі спеціальності: агрономи-зерновики, агрономи-буряківники, агрономи інших технічних культур (льон, коноплі, бавовник, тютюн), агрономи городніх культур, зоотехніки, ветеринари.

3. На зміну пункту 4 постанови встановити, що колгоспи сплачують колгоспникам і колгоспницям, яких вони відрядили на навчання у рахунок «10 000», стипендії розміром від 30 до 40 крб. у додаток до повної державної стипендії, яку сплачують виші і технікуми учням колгоспної «10 000» звичайним порядком (ЗЗ УРСР, 1934, № 15, ст. 121).— 109.

19. Постанова Центрального Виконавчого Комітету і Раднаркому СРСР «Про створення сталого землекористування колгоспів» від 3 вересня 1932 р. мала велике значення для організаційно-господарського зміцнення колгоспів. ЦВК і РНК СРСР вказували, що при збереженні непорушності власності Радянської держави на землю за кожним колгоспом закріплюється земля, яка знаходиться в його трудовому користуванні в існуючих межах. Заборонялися всякі переділи землі. При наркомземах СРСР і республік, в районах, областях і краях створювалися земельні комісії для вирішення земельних суперечок і всіх питань, пов'язаних із землекористуванням колгоспів (Коллективизация сельского хозяйства..., док. № 145, стор. 424—425).—115.

20. Пленум ЦК ВКП(б), який відбувся 25—28 листопада 1934 р., розглянув питання про скасування існуючої в країні карткової системи на хліб та деякі продовольчі товари. Рішенням пленуму політвідділи МТС були реорганізовані у звичайні партійні органи і об'єднані з районними комітетами партії (резолюція пленуму вміщена у збірнику). На пленумі також були розглянуті поточні питання про розвиток тваринництва, про Примірний статут сільськогосподарської артілі, фінансове становище і заборгованість колгоспів, індивідуальні селянські господарства і відсталі колгоспи, про комбайни і комбайнерів. За дорученням пленуму рішення з цих питань остаточно затверджувало Політбюро.— 117.

21. Добровільні товариства «За оволодіння технікою» (ЗОТ) створювалися за постановою ЦК ВКП(б) від 19 лютого 1931 р. у всіх провідних галузях промисловості і сільського господарства. На селі було організовано три галузевих товариства: 1) товариство за оволодіння технікою в МТС і колгоспах, 2) товариство за оволодіння технікою в зернових радгоспах; 3) товариство за оволодіння технікою в тваринницьких радгоспах. Основним завданням товариства «За оволодіння технікою» в МТС і колгоспах була організація на добровільних засадах і без відриву від виробництва систематичного навчання колгоспників і працівників МТС та МТМ, організація гуртків, проведення лекцій, складання соцтехіспиту тощо. Цю роботу на місцях виконували місцеві осередки товариства ЗОТ. Діяльність товариства ЗОТ сприяла соціалістичній реконструкції сільського господарства, розвитку агрозоотехніки, тваринництва тощо (ЦДАЖР УРСР, ф. 2847, оп. 1, спр. 121, арк. 83—87).— 138.

22. У постанові Виставочного комітету визначались умови участі колгоспів, радгоспів, машинно-тракторних станцій, колгоспних товарних ферм, а також передовиків і організаторів сільського господарства у Всесоюзній

сільськогосподарській виставці. Учасниками виставки могли бути: колгоспи, радгоспи, машинно-тракторні станції, колгоспні товарні ферми, передовики сільського господарства — трактористи, комбайнери, ланкові, конюхи, доярки, чабани, телятниці, свинарі, пасічники і т. д., а також агрономи, ветеринари, зоотехніки, селекціонери, які добилися великих успіхів у роботі. Право участі у виставці надавалося колгоспам і радгоспам, які добилися високих і сталих урожаїв по зернових культурах, люцерні і конюшині, бавовні, льону, коноплі, цукрових буряках, соняшнику, тютюну і махорці, картоплі, овочах, винограду, чаю. У постанові вказувався рівень врожайності цих культур, який давав право участі у виставці.

У виставці могли взяти участь також радгоспні і колгоспні товарні ферми, які досягли високих показників у зростанні поголів'я великої рогатої худоби, розвитку конярства, вівчарства, свинарства, птахівництва, шовківництва. Цією постановою встановлювалися для переможців такі премії і нагороди: велика золота медаль, мала золота медаль, велика срібна медаль, мала срібна медаль, диплом першого ступеня, диплом другого ступеня та ін.— 188.

23. Йдеться про постанову РНК СРСР і ЦК ВКП(б) «Про заходи по підвищенню врожайності». Вона прийнята не 30 вересня, як зазначається у цьому документі, і не 27, як помилково вважали упорядники збірника «Коллективизация сельского хозяйства...», док. № 146, а 29 вересня 1932 р. Остання дата вказана в ЗЗ СРСР, 1932, ст. 434, стор. 715.

В постанові зазначалося, що в результаті здійснення суцільної колективізації сільського господарства посівні площі Радянського Союзу збільшилися порівняно з довоєнними на 30 млн. га, особливо під технічними і просапними культурами. Дальше розширення посівних площ під цими культурами як найбільш трудомісткими могло призвести до погіршення якості обробітку і зниження їх урожайності. В зв'язку з цим РНК СРСР і ЦК ВКП(б) вирішили припинити дальше розширення площ під технічними і просапними культурами і визнали доцільним розширення посівів лише зернових. Центральним завданням, яке ставилося перед працівниками сільського господарства, було підвищення врожайності всіх культур, на що і спрямовувалась увага партійних, радянських, комсомольських і господарських організацій («Комуніст», 30 вересня 1932 р.).— 200.

24. I Всесоюзний з'їзд колгоспників-ударників передових колгоспів проходив 15—19 лютого 1933 р. у Москві. В його роботі взяло участь 1513 делегатів. З'їзд заслухав і обговорив доповіді про зміцнення колгоспів і завдання весняної сівби, про участь комсомолу і колгоспної молоді в колгоспному будівництві. З промовами на з'їзді виступили керівники партії та уряду. Його делегати прийняли звернення до всіх колгоспників Радянського Союзу, в якому закликали їх боротися за більшовицькі колгоспи і заможне життя, за тверду трудову дисципліну, своєчасну підготовку до весняних робіт, збереження соціалістичної власності, виконання зобов'язань перед державою і широке розгортання всесоюзного соціалістичного змагання за високу врожайність усіх сільськогосподарських культур. I Всесоюзний з'їзд колгоспників-ударників відіграв велику роль у підвищенні трудової активності колгоспного селянства (Первый Всесоюзный съезд колхозников-ударников передовых колхозов, 15—19 февраля 1933 г. Стенографический отчет. М.— Л., 1933).— 209.

25. Договори між МТС і колгоспами, які укладалися на місцях з початку 1933 р., основувалися на Примірному договорі машинно-тракторної станції з колгоспами, який був затверджений Раднаркомом СРСР 5 лютого 1933 р. за поданням Наркомзему СРСР (Коллективизация сельского хозяйства..., док. № 152, стор. 452—455).— 217.

26. Всеукраїнська конференція по шефству промислових підприємств над колгоспами була скликана відповідно до постанови Президії ВЦРПС від 3 січня 1933 р з метою дальшого поліпшення роботи профспілок по шефству над колгоспами у справі їх організаційно-господарського зміцнення і підготовки до весняної сівби. По цьому питанню на конференції були заслухані доповіді Президії ВЦРПС, Дніпропетровської обласної професійної ради,

завкомів Миколаївського кораблебудівного і Харківського паравозобудівного заводів, а також повідомлення ряду колгоспів. На конференції працювало три секції: по перенесенню виробничого досвіду промислових підприємств у колгоспи; по культурно-побутовій роботі; по роботі з робітниками, що живуть на селі.— 237.

27. 5 травня 1933 р. Раднарком УРСР прийняв постанову «Про фуражну допомогу для свинарських товарних колгоспних ферм». Згідно з цією постановою обласні виконавчі комітети зобов'язувалися виділити з фонду фуражної допомоги, що був утворений в областях до весняної посівної кампанії, 300 тис. пудів концентрованих кормів для колгоспних СТФ. Ця допомога розподілялася по областях так: Харківська — 69 тис., Дніпропетровська — 50 тис., Вінницька — 46 тис., Київська — 44 тис., Одеська — 36 тис., Донецька і Чернігівська — по 23 тис. і АМСРР — 9 тис. пудів. Колгоспи використовували виділений корм виключно для парувальної кампанії під контролем районних виконавчих комітетів і земельних відділів (ЦДАЖР УРСР, ф. 539, оп. 11, спр. 302, арк. 156).—240.

28. Йдеться про постанови ЦК ВКП(б): 1) «Про чергові заходи по організаційно-господарському зміцненню колгоспів» від 4 лютого 1932 р., якою постійна виробнича бригада визнавалася найважливішою ланкою в організації праці в колгоспах. «Добір бригадирів, усунення плинності їхнього складу і справжня допомога бригадирам у підвищенні їхньої господарської та політичної кваліфікації повинні стати найголовнішим завданням партійних організацій»,— говорилось у ній (Історія колективізації сільського господарства УРСР, т. II, док. № 187, стор. 590—592); 2) «Про зміцнення керівних кадрів колгоспів» від 10 травня 1932 р. (Див. примітку № 3).— 320.

29. Йдеться про постанову ЦК ВКП(б) та Політсектора Наркомзему УРСР від 26 травня 1934 р. «Про роботу політвідділів Джулинської і Дар'ївської МТС серед колгоспниць». В ній говорилося про велику роботу, проведену політвідділами для підвищення виробничої і громадсько-політичної активності колгоспниць, збільшення кількості дитячих закладів у колгоспах, підготовки для них кадрів та створення матеріальної бази на період польових робіт.

Одночасно у постанові вказувалося на істотні недоліки у діяльності цих політвідділів: використання праці колгоспниць лише на сезонних тимчасових роботах, а не протягом всього року, слабка популяризація машинної техніки при обробітку трудомістких культур, недостатнє залучення колгоспниць до роботи виробничих нарад, незадовільне висування їх на керівну роботу у колгоспах та ін. ЦК КП(б)У і Політсектор Наркомзему УРСР зобов'язали політвідділи негайно усунути зазначені недоліки і вжити конкретних заходів щодо залучення жінок до колгоспного виробництва та підготовки з них кадрів, поліпшення їх культурно-побутового становища («Комуніст», 27 травня 1934 р.).— 386.

30. Перехідний Червоний прапор Президії ВУЦВК був встановлений постановою ВУЦВК від 23 березня 1934 р. для стимулювання боротьби колгоспів за збільшення врожайності цукрових буряків. Перехідним Червоним прапором і премією 50 тис. крб. нагороджувалась область, яка добивалася найвищої врожайності й здачі державі найбільшої кількості цукрових буряків з гектара відповідно до встановлених урядом норм здачі. Червоний прапор вручався облвиконкомові нагородженої області, а 50 тис. крб., за постановою облвиконкому, розподілялися між колгоспами і колгоспниками, які відзначилися при вирощуванні та збиранні цукрових буряків (ЗЗ УРСР, 1934, № 12, стор. 103).— 440.

31. II Всесоюзний з'їзд колгоспників-ударників відбувався 11—17 лютого 1935 р. у Москві. На його порядку денному стояло питання про Примірний статут сільськогосподарської артілі. Делегати обговорили і затвердили Примірний статут сільськогосподарської артілі, а також прийняли рішення про організацію в 1937 р Всесоюзної сільськогосподарської виставки. Прийняття Примірного статуту сільськогосподарської артілі відіграло велику роль в організаційно-господарському зміцненні колгоспів. За колгоспами закріплювалась на вічне користування оброблювана ними земля. В новому Статуті

були визначені основи внутрішнього життя і діяльності колгоспів. Українські колгоспники на з'їзді були представлені 269 делегатами.— 453.

32 Йдеться про постанову Ради Праці і Оборони від 17 травня 1934 р., яка визначала порядок преміювання трактористів за економію пального та штрафування за перевитрату його. Кількість зекономленого чи перевитраченого кожним трактористом пального підраховувалась кожного дня і підсумовувалась один раз за 15 днів. Ця постанова стимулювала боротьбу трактористів за економію пального (СУ СССР, 1934, № 32, ст. 248).— 456.

33. В постанові Раднаркому СРСР «Про припинення безпроектного і безкошторисного будівництва» від 3 вересня 1934 р. зазначалося відставання із затвердженням проектів і кошторисів на будівництво деяких об'єктів різних галузей народного господарства від визначених урядом строків будівництва. Постановою заборонялося провадити будівельні і монтажні роботи на об'єктах, які не мали затверджених в установленому законом порядку технічних проектів і кошторисів до них. З 1 жовтня 1934 р. заборонялося фінансування таких об'єктів, а також планування капітального будівництва на 1935 р. споруд, які до 1 грудня 1934 р. не матимуть проектів і кошторисів. Постановою встановлювався новий порядок затвердження проектів і кошторисів, починаючи з 1935 р. («Известия», № 209, 4 сентября 1934 г.).— 459.

34. Йдеться про ряд постанов уряду України і ЦК КП(б)У, які були прийняті у 1934 р., щодо підвищення врожайності цукрових буряків: 23 квітня 1934 р.— «Про обробіток цукрових буряків»; 19 травня 1934 р.— «Про обробіток цукрових буряків і боротьбу з шкідниками»; 8 червня 1934 р.— «Про додаткове нарахування трудоднів та авансування колгоспників на обробітку буряків»; 23 вересня 1934 р.— «Про використання механізмів на збиранні буряків»; 22 жовтня 1934 р.— «Про перебіг копання й вивозу буряків» (ЗЗ УРСР, 1934, № 17, ст. 137; № 20, ст. 166; № 23—24, ст. 198; № 28, ст. 238).— 462.

35 У постанові РНК УРСР і ЦК КП(б)У від 25 вересня 1935 р. вказувалося на недоліки при збиранні зернових. Жодна область не виконала встановленого плану збирання зерновими комбайнами — 200 га на комбайн. Поряд з цим окремі МТС і комбайнери значно перевиконали встановлену норму на комбайн при високій якості праці. У постанові названо кращі МТС Дніпропетровської, Одеської, Донецької, Київської, Вінницької областей та АМРСР, а також МТС ряду областей, що зірвали план збирання врожаю комбайнами. У документі, що публікується, додатково відзначаються як передові МТС Старобільського округу Донецької області (ЗЗ УРСР, 1935, № 29-30, ст. 155).— 479.

36. III обласний зліт колгоспників-ударників Київщини відбувся 26—28 листопада 1935 р. у Києві. На порядку денному стояли такі питання: підсумки сільськогосподарського року та завдання по підвищенню врожайності всіх культур і збільшенню продуктивності тваринництва. На зліт з'їхались 1100 кращих людей колгоспного села, які обмінялись досвідом своєї роботи. Працювали чотири секції — по тваринництву, буряківництву, зернових культурах та льону, а також спеціальна комісія по механізації сільського господарства. На зльоті були оголошені підсумки обласного конкурсу кращих колгоспів.— 485.

37 Йдеться про постанову XIII з'їзду Рад УРСР від 22 січня 1935 р. на доповідь наркома землеробства УРСР Л. Л. Паперного про збереження і розвиток тваринництва. в п. 6 якої розроблені умови оплати праці тваринників (Док. № 45).— 489.

38. Перша республіканська нарада завідуючих хатами-лабораторіями відбулася 3—5 березня 1936 р. у Києві. На ній було 475 делегатів. З доповіддю про підсумки роботи хат-лабораторій України виступив нарком земельних справ Л. Л Паперний На нараді працювали такі секції: зернова, бурякова, грунтознавства, тваринницька. Завідуючі кращих хат-лабораторій України і співробітники науково-дослідних сільськогосподарських інститутів поділились досвідом роботи в боротьбі за збільшення врожаїв («Вісті», 4—6 березня 1936 р.).— 498.

39. Йдеться про постанову ЦК ВКП(б) від 7 березня 1935 р. «Про міжнародний комуністичний жіночий день 8 березня», в якій зазначалося, що радянські, професійні і господарські організації повинні приділяти велику увагу допомозі жінкам-робітницям і колгоспницям в оволодінні грамотою, основами наук, промисловими і агротехнічними знаннями та забезпечити їх висування на керівні посади на підприємствах, в колгоспах, Радах. Постанова зобов'язувала всі наркомати, ВЦРПС, ЦК профспілок і кооперативні організації приділити більше уваги політичному і виробничому навчанню робітниць і колгоспниць, висуванню кращих ударниць на кваліфіковану і керівну роботу. Вказувалося на необхідність неухильного виконання законів про охорону жіночої праці тощо («Известия ЦИК СССР», 8 березня 1935 р.).— 499.

40. Мова йде про постанову ЦВК УРСР від 7 березня 1935 р. «Про нагородження грамотами жінок — ударниць виробництва». За цією постановою за видатні заслуги на виробництві, у промисловості та колгоспах і за активну участь в організації трудящих жінок 25 жінок — ударниць виробництва були нагороджені грамотами ЦВК УРСР. Серед нагороджених були голова колгоспу ім. Ворошилова Новоукраїнського району М. Я. Левицька, бригадир колгоспу ім. Сталіна Грушківського району Т. Б. Нагорна, бригадир жіночої тракторної бригади Старобешівської МТС П. М. Ангеліна, трактористи, ланкові, голови сільрад (ЗЗ УРСР, 1935, № 6, ст. 29).— 499.

41. У відкритому листі 12 вересня 1936 р. робітниці Трьохгорної мануфактури ім. Дзержинського м. Москви звернулися до всіх радянських жінок із закликом організувати допомогу дітям і матерям іспанського народу, який героїчно боровся з фашизмом («Правда», 12 вересня 1936 р.).— 568.

42. У листі, який був опублікований в газеті «Комуніст» 14 квітня 1937 р., колгоспники і колгоспниці — стахановці Дніпропетровщини звернулися до всіх колгоспів і колгоспниць Радянської України, до робітників машинно-тракторних станцій і радгоспів, до трактористів і трактористок, комбайнерів і комбайнерок, агрономів і зоотехніків із закликом організувати соціалістичне змагання на кращу зустріч 20-х роковин Великої Жовтневої соціалістичної революції. Працівники сільського господарства Дніпропетровщини зобов'язалися зразково провести всі польові роботи, добитися вирощування високих урожаїв зернових, олійних, технічних культур, а також забезпечити збільшення видачі хліба і грошей на трудодень. Соціалістичне змагання вони пропонували назвати ім'ям двадцятих роковин Великої Жовтневої соціалістичної революції. Лист підписали 913 колгоспників.— 589.

43. В постанові ЦВК і РНК СРСР від 19 квітня 1936 р. вказувалося, що з метою упорядкування фондів преміювання і поліпшення побуту робітників промисловості з 1 січня 1936 р. на всіх виробничих підприємствах (фабриках, заводах, шахтах) замість існуючих раніше фондів і відрахувань на преміювання і поліпшення побуту робітників встановлювався єдиний фонд директора. Кошти з цього фонду витрачалися, за дозволом народного комісара або в установленому ним порядку, за розпорядженням директора на такі заходи: спорудження житлових будинків для робітників, інженерів, службовців даного підприємства, поліпшення їх культурно-побутового обслуговування, індивідуальне преміювання, технічну пропаганду тощо План витрат коштів фонду встановлювався директором за погодженням з фабзавкомом. Відрахування в фонд директора проводились один раз на квартал з одержаних планових і понадпланових прибутків (СУ СССР, 1936, № 20, ст. 169).— 602.

44. Постанова РНК СРСР від 7 лютого 1937 р. «Про фонд директора на залізничному і повітряному транспорті, в радгоспах і машинно-тракторних станціях, комунальних підприємствах, заготівельних і торговельних організаціях і організаціях громадського харчування» доповнювала постанови ЦВК і РНК СРСР від 19 квітня 1936 р. «Про фонд директора підприємства за рахунок прибутків» і «Про фонди директорів підприємств, в яких державним планом прибуток не передбачений» (СУ СССР, 1936, № 20, ст. 170), на залізничний і повітряний транспорт, радгоспи і машинно-тракторні станції, комунальні підприємства, заготівельні і торговельні організації, організації громадського харчування. Враховуючи особливості структури і роботи

цих підприємств, встановлювались деякі відхилення в створенні фонду директора і розмірах відрахувань до нього. В машинно-тракторних станціях відрахування у фонд директора проводились після закінчення операційного року, після затвердження річних звітів і балансів МТС. Протягом операційного року директору надавалося право, за дозволом народного комісара, витрачати кошти в рахунок цих відрахувань в кожному кварталі не більше 15% від економії виробничих затрат проти плану, згідно з квартальною калькуляційною звітністю (СУ СССР, 1937, № 11, ст. 35).— 603.

45. Йдеться про постанову РНК УРСР і ЦК КП(б)У від 17 травня 1937 р. «Про збирання зернових в 1937 р.». Основний зміст цієї постанови викладений у публікованому документі. Крім того, у ній намічувався ряд заходів для забезпечення успішного збирання врожаю зернових культур. РНК УРСР і ЦК КП(б)У зобов'язували земельні органи і партійні організації: 1) забезпечити виконання плану ремонту комбайнів не пізніше 10 червня 1937 р.; 2) забезпечити організацію високоякісного технічного обслуговування комбайнів під час роботи в полі, організувати в кожній МТС пересувні майстерні; 3) райземвідділам й директорам МТС організувати перевірку якості ремонту с.-г. машин; 4) в найкоротший строк закінчити складання планів збирання врожаю по всіх МТС, районах, колгоспах, бригадах; 5) в кожній МТС провести наради комбайнерів про підготовку до жнив. Постанова закликала всіх колгоспників широко розгорнути соціалістичне змагання під час підготовки і проведення збиральної кампанії у 1937 р. (ЗЗ УРСР, 1937, № 27, ст. 109).— 619.

46. Республіканська нарада передовиків соціалістичного сільського господарства, які завоювали першість у змаганні-поході ім. XX-річчя Жовтня, відбулася 25 грудня 1937 р. у Києві. На неї з'їхалося 1600 стахановців сільського господарства республіки. З доповіддю «Про підсумки соціалістичного змагання стахановців сільського господарства в 1937 р. і про завдання на 1938 р.» виступив С. В. Косіор. В обговоренні доповіді взяли участь стахановці П. Ангеліна, Г. Кошова, Х. Байдич, М. Пилипенко та ін. На нараді були підбиті підсумки соціалістичного змагання ім. XX-річчя Жовтня. Перші премії одержали Ямпільський район Вінницької області і Рибницький район МАРСР; другі премії — Жашківський район Київської області, Грушківський район Одеської області, Сумський район Харківської області. Найвищу грошову премію було вручено колгоспу ім. Будьонного Ямпільського району Вінницької області. 489 чоловік одержали індивідуальні грошові премії, а 883 — відзначені грамотами Наркомзему УРСР.— 635.

47. Йдеться про постанову РНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 19 квітня 1938 р. «Про неправильне розподілення прибутків в колгоспах». В ній зазначалося, що у багатьох колгоспах грошові прибутки розподіляють неправильно, а це суперечить політиці партії і уряду та інтересам колгоспників. Правління багатьох колгоспів основну частину прибутків витрачають на виробничі і адміністративні заходи, внаслідок чого грошові прибутки, які розподіляються на трудодні, знижуються, колгоспники працюють поза колгоспом, а в колгоспах не вистачає робочої сили. Цією постановою відмінювався існуючий порядок розподілення грошових прибутків артілі і встановлювався новий: правління повинно асигнувати на трудодні не менше 60—70% всіх грошових прибутків. Встановлювалося, що відрахування на капітальні витрати не можуть перевищувати 10% грошових прибутків артілі. Кошти на капітальне будівництво в поточному році повинні відраховуватися з прибутків минулого року. Відповідно змінювалась і стаття Статуту с.-г. артілі про розподіл грошових прибутків артілі. За цією постановою ревізійні комісії колгоспів мали працювати протягом всього року (СУ СССР, 1938, № 18, ст. 116).— 684.

ПОКАЖЧИК КОЛГОСПІВ ТА МТС *

КОМУНИ

АРТІЛІ

* Географічні назви подано за адміністративним поділом, що існував у 1933—1937 рр.

МТС

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

В

Г

Д

З

І

Й

К

Л

Н

О

П

Р

С

Т

У

Ф

Х

Ц

Ч

Ш

Щ

Ю

Я

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

А

Б

В

Г

Л

М

Н

О

П

Р

Т

У

Ф

Х

Ц

Ч

Ш

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АВТОДОР	— Товариство сприяння розвитку автомоторного транспорту, тракторної і дорожної справи УРСР
Арт.	— Артіль
ВЗІНБУХ	— Всеукраїнський заочний інститут бухгалтерів
ВЗОТ	— Всесоюзное общество «За овладение техникой»
ВИМ	— Всесоюзный институт сельскохозяйственного машиностроения
ВО	— Відділ обліку
ВРП	— Відділ робітничого постачання
ВРХ	— Велика рогата худоба
ВТЕСГ	— Всеукраїнський трест електрифікації сільського господарства
ВУАСГН	— Всеукраїнська академія сільськогосподарських наук
ВУК	— Всеукраїнський комітет
ВУК ВСРМП	— Всеукраїнський комітет Всеросійської професійної спілки робітників металургійної промисловості
Вукопкнига	— Всеукраїнське галузеве об'єднання оптово-роздрібної торгівлі книгами і культтоварами при Всеукраїнській спілці споживчих кооперативних організацій
ВУРПС	— Всеукраїнська Рада професійних спілок
ВУЦВК	— Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів
ВЦКНС	— Всеукраїнський Центральний комітет незаможних селян
ВЦРПС	— Всеросійська Центральна Рада професійних спілок
Головсільелектро	— Всесоюзне об'єднання по електрифікації сільського господарства
Госбанк	— Государственный банк СССР
ГПО	— Готовий до праці і оборони
ГПУ	— Государственное политическое управление
ГТО	— Готов к труду и обороне
Держплан	— Державна планова комісія УРСР
Діпросільгосп	— Державний інститут проектування сільськогосподарських споруд
ЕМТС	— Електро-машинно-тракторна станція
Заготзерно	— Всеукраїнська контора Всесоюзного державного об'єднання по заготівлі зернових, бобових, круп'яних, олійних і фуражних культур
Зернотрест	— Державне об'єднання зернових радгоспів

ЗЗ	— Збірник законів
ЗПК	— Заводський партійний комітет
ЗУ	— Збірник узаконень
ІТР	— Інженерно-технічний робітник
ИТР	— Инженерно-технический работник
КВП	— Касса взаимопомощи
КК-РСІ	— Контрольна комісія-Робітничо-селянська інспекція
КНС	— Комітети незаможних селян
КрайЗУ	— Крайове земельне управління
КТФ	— Колгоспна товарна ферма
МАСРР, АМСРР	— Молдавська Автономна Соціалістична Радянська Республіка
МЗВ	— Міський земельний відділ
МПК	— Міський партійний комітет
МР	— Міська рада
МТМ	— Машинно-тракторна майстерня
МТС	— Машинно-тракторна станція
МТФ	— Молочно-товарна ферма
Наркомздрав	— Народный комиссариат здравоохранения
Наркомлегпром	— Народний комісаріат легкої промисловості
Наркомпостачання	— Народний комісаріат постачання
Наркомпрос	— Народный комиссариат просвещения
Наркомрадгоспів	— Народний комісаріат радянських господарств
Наркомхарчпром	— Народний комісаріат харчової промисловості
НК Важпром	— Народний комісаріат важкої промисловості
НКЗ, НКЗС, Наркомзем	— Народний комісаріат земельних справ
НК РСІ	— Народний комісаріат робітничо-селянської інспекції
НКЮСТ	— Народний комісаріат юстиції
НР (лат)	— Кінська сила
НТС	— Науково-технічна станція
Облбуряктрактор	— Обласне управління бурякових машинно-тракторних станцій
ОблЗВ	— Обласний земельний відділ
Облземуправління, ОблЗУ	— Обласне земельне управління
Облзернотрактор	— Обласне управління зернових машинно-тракторних станцій
Облзо	— Областной земельный отдел
ОблККРСІ	— Обласна контрольна комісія-Робітничо-селянська інспекція
ОблУНХУ	— Областное управление народнохозяйственного учета
ОВК	— Обласний виконавчий комітет
ОкрВК	— Окружний виконавчий комітет
ОГПУ	— Объединенное государственное политическое управление
ОДПУ	— Об'єднане державне політичне управління
ОИК	— Областной исполнительный комитет
Окрземуправління	— Окружне земельне управління
Оргбюро	— Організаційне бюро
ОРС	— Отдел рабочего снабжения
ОСО	— Общество содействия обороне
Осовиахим	— Совет общества содействия обороне и авиационно-химическому строительству
ОТФ	— Овцеводческо-товарная ферма
ПБ	— Політбюро

ПОСЕКР	— Секретар партійної організації
ПТФ	— Птахівничо-товарна ферма
Райвно	— Районний відділ народної освіти
РайЗО	— Районный земельный отдел
РайЗУ	— Районне земельне управління
Райфінвідділ	— Районний фінансовий відділ
РАТАП	— Профессиональный союз рабочих и служащих автотракторной и авиационной промышленности
РАТАУ	— Радянське телеграфне агентство України
РБК	— Районний будинок колективіста
РВИЗком	— Ревизионная комиссия
РВК	— Районний виконавчий комітет
РЗВ	— Районний земельний відділ
РЗО	— Районный земельный отдел
РИК	— Районный исполнительный комитет
РКК	— Районна контрольна комісія
РКС	— Районний комітет спілки (молоді)
РКШ	— Районна колгоспна школа
РНК, Раднарком	— Рада Народних Комісарів
РПК	— Районний партійний комітет
РПР	— Районна професійна рада
РСІ	— Робітничо-селянська інспекція
РСЧА	— Робітничо-Селянська Червона Армія
Сельхозснаб	— Украинская контора сельскохозяйственного снабжения
Сільбанк	— Сільськогосподарський банк
«Сільбанк»	— (Харківське) товариство сільськогосподарського кредиту
Сільгоспвидав	— Державне сільськогосподарське видавництво
Сільгосппостач	— Українська контора сільськогосподарського постачання
Соцзембанк	— Всеукраинская контора банка финансирования социалистического хозяйства СССР
Союзоргоблік	— Державне Всесоюзне об'єднання організації обліку та рахунково-конторської справи
Союзоргучет	— Государственное Всесоюзное объединение организации, учета и счетно-конторского дела
СПО	— Сельское потребительское общество
С/с	— Сельский совет
с. г.	— Сільське господарство
с.-г.	— Сільськогосподарський
СТЗ	— Сталінградський тракторний завод
СТКФ	— Свинарська товарна колгоспна ферма
СТО	— Совет Труда и Обороны
СТФ	— Свинарсько-товарна ферма
СШ	— Середня школа
ТАРС	— Телеграфне агентство Радянського Союзу
УЕН	— Українська економічна нарада
Т. в. о.	— Тимчасово виконуючий обов'язки
Укрбурякотракторцентр	— Головне управління бурякових машинно-тракторних станцій України
Укрзернотракторцентр	— Всеукраїнське відділення Головного управління зернових машинно-тракторних станцій
Укркнигокультторг	— Управління державної торгівлі книгами і культтоварами при Раднаркомі УРСР
Укрколгоспферма	— Управління колгоспних товарних тваринницьких ферм Народного комісаріату земельних справ УРСР

Укрльоноконоплетрактороцентр	— Управління льоно-коноплерськими машинно-тракторними станціями і заводами по первинній обробці льону й коноплі України
Укрнаркомзем	— Народный комиссариат земледелия УССР
Укровочекартоплетрактороцентр	— Український центр плодоовочекартопляних машинно-тракторних станцій
Укрпроектсільгосп	— Всеукраїнський трест проектування сільськогосподарських споруджень
Укрсадовинтрест	— Український державний садово-виноградно-пасічницький трест
Укрсельхозбанк	— Украинский сельскохозяйственный банк
Укртрактороцентр	— Всеукраїнське відділення Всесоюзного центра машинно-тракторних станцій
УКФ, Укрколгоспферма	— Управління колгоспних, товарних тваринницьких ферм Народного комісаріату земельних справ УРСР
УНГО	— Управління народногосподарського обліку
УНХУ	— Управление народнохозяйственного учета
УпНКРадгоспів, Уповнаркомрадгоспів	— Уповноважений Народного комісаріату радгоспів СРСР при Раднаркомі УРСР
Уповнаркомшлях	— Уповноважений Народного комісаріату шляхів сполучення СРСР при Раднаркомі УРСР
УСО	— Отдел учета и статистики
УЧХ	— Український Червоний Хрест
ХІМЕСГ	— Харківський інститут механізації і електрифікації сільського господарства
Х.-л.	— Хата-лабораторія
ХПЗ	— Харківський паровозобудівний завод
ХТЗ	— Харківський тракторний завод
ЦВК	— Центральний Виконавчий Комітет
ЦКК	— Центральна контрольна комісія
ЦУНГО	— Центральне управління народногосподарського обліку при Держплані СРСР
ЦУНХУ	— Центральное управление народнохозяйственного учета при Госплане СССР
ЦЧО	— Центральна Чорноземна область
ЧТЗ	— Челябінський тракторний завод
ШКМ	— Школа крестьянской (колхозной) молодежи

ЗМІСТ

История коллективизации сельского хозяйства Украинской ССР
Том III

Укрепление и дальнейшее развитие колхозного строя на Украине
1933—1937 гг.
(На украинском языке)

*

Друкується за постановою вченої ради Інституту історії Академії наук УРСР та Наукової ради Архівного управління при Раді Міністрів Української РСР

*

Редактори *В. І. Новицький, В. О. Годлевська*
Художній редактор *С. П. Квітка*
Оформлення художника *О. Г. Ком'яхова*
Технічний редактор *Л. В. Кукіна*
Коректор *Н. О. Луцька*

*

Здано до набору 10.IX 1970 р. Підписано до друку 5.IV 1971 р. БФ 03599. Зам. № 196. Вид. № 86. Тираж 1400. Бумага № 2, $60 \times 90^1/_{16}$. Друк. фіз. арк. 49,25. Умовно-друк. арк. 49,25. Обліково-видавн. арк. 51,32. Ціна 3 крб. 12 коп.

*

Видавництво «Наукова думка», Київ, Репіна, 3.

Надруковано з матриць Київського поліграфічного комбінату на книжковій фабриці «Жовтень» Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР, Київ, вул. Артема, 23-а.

3 крб. 12 коп.

«НАУКОВА ДУМКА»